

พร: ฌนัจจวโร

หลดองปู่ฝั้น ฉวฉวโร

ว้ตป่าอุมสมพร ฉำภอพรรณานิคม ฉั่งหว้ตสัถนศร

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๑๑

ภาค ๑ : ธรรมประวัติ

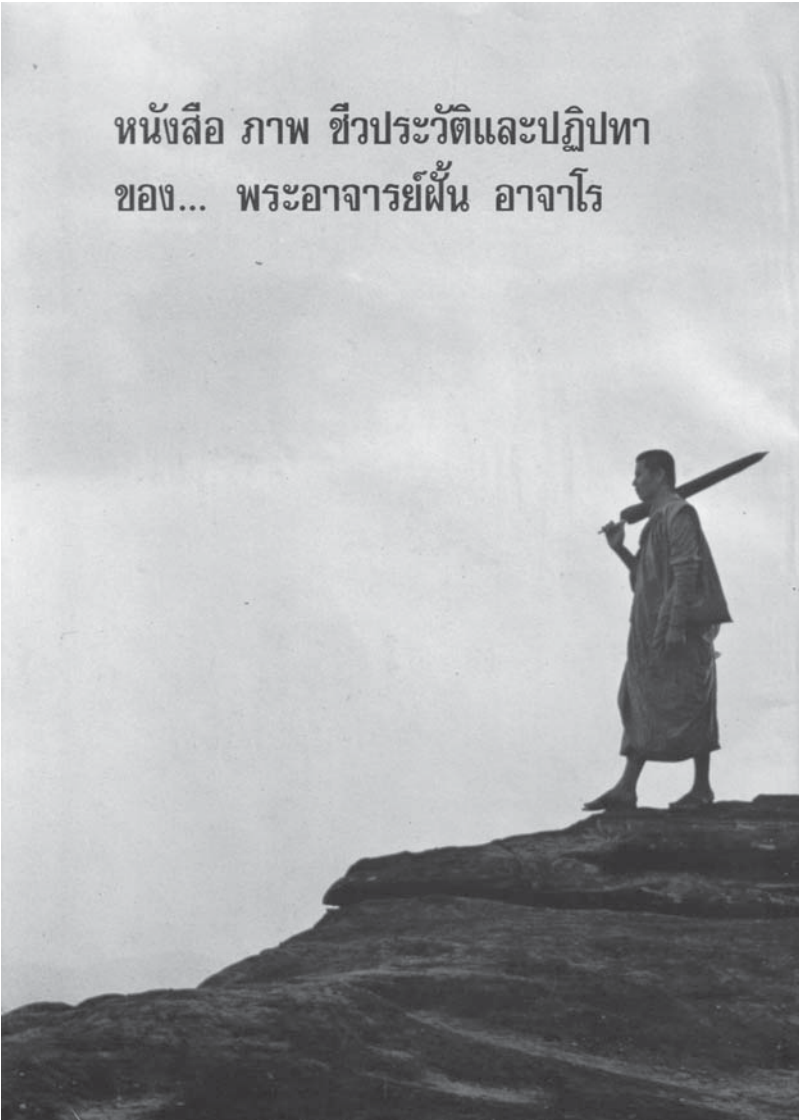

ใจเรดีเป็นยังงัใจละ . . . . .แ - นั . . . . .ใจเรดีมีความสุข . . . . .ความ ส - บ - า - ย
ใจเรดี ทำอะไรก็ดี คำขายก็ดี ทำมาหากินก็ดี เล่าเรียนก็ดี ครอบครัวยี่ดี
ชาวบ้านร้านตลาด ประเทศชาติก็ดี

หนังสือ ภาพ ชีวิตประวัติและปฏิปทา
ของ... พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ตอนที่ ๑ :
สืบสายเผ่าภูไท

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร : พระผู้เมตตาอย่างไม่มีจำกัด

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร แห่งวัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นศิษย์รุ่นใหญ่องค์หนึ่งของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน หรือที่พวกเรารู้จักกันในนาม พระป่าฝ่ายวิปัสสนา (ไม่ใช่ เกจิอาจารย์ ตามที่สื่อและหลายท่านเข้าใจ)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้มีลิขิตถึงองค์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ว่า :-

“พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร นับเป็นบุรุษนียบกิจรูปหนึ่ง การบำเพ็ญสมณธรรมตลอดถึงกรณียกิจน้อยใหญ่ ที่ท่านได้ปฏิบัติมาแล้ว ล้วนแต่สมควรถือเป็นอนุสาวรีย์แห่งชีวิตของท่าน ที่บันดาศิษยานุศิษย์ ผู้มีน้ำใจมั่นในกตัญญูกตเวทิตามธรรม จะพึงบูชาด้วยการปฏิบัติตามเยี่ยงอย่างตลอดกาลทุกเมื่อ”

พูดถึง วัตรปฏิบัติ ของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร นั้น ท่านเคร่งครัดมาก เคร่งครัดเหมือน หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่ของท่านเลยทีเดียว ซึ่งเป็นมรดกธรรมที่ตกทอดสืบมาถึงพระลูกพระหลานสายพระป่าในปัจจุบัน

ได้แก่ การหมั่นเพียรในการเจริญสมาธิภาวนา ฉันทน้อม นอนน้อย
ทำความเพียรมาก การออกบิณฑบาต ฉันทนเดียว ฉันทในบาตร
ปัตถกวาดบริเวณ เติบงกรรม การอยู่ป่าอยู่ถ้ำที่สงัดวิเวก การถือผ้า
ครองสามผืน เครื่องครัดละเอียดอ่อนในธรรมวินัย ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์
ด้วยความเคารพอย่างสูงสุด ทำให้**พระป่าที่แท้จริงมีจริยาวัตรที่งดงาม
สงบเย็น มีความมองอาจเช่นสมณะ นำเคารพเลื่อมใสแก่ผู้มีโอกาส
ไหว้กราบ**

ชีวิตการปฏิบัติธรรมของ**หลวงปู่** มีความวิริยะเป็นพื้นฐาน ตั้งมั่น
ในพระพุทธศาสนา จริยาวัตรงดงามเสมอต้นเสมอปลายตลอดสาย
ดำรงตนอยู่ด้วยความสันโดษและเรียบง่าย มีความสะอาด สว่าง สงบ
และเปี่ยมด้วยเมตตาอย่างหาประมาณมิได้

ด้วยเกียรติคุณดังกล่าว จึงทำให้เกิดศรัทธาของท่านขจรขยายไป
ทุกสารทิศ เป็นแรงดึงดูดให้คนหลังไหลไปเคารพสักการะและฟังธรรม
จากท่านตลอดทุกวันเวลา

ดังนั้น **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จึงมีศิษยานุศิษย์ที่เคารพนับถือ
ท่านอยู่ทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ ไม่แต่เท่านั้น ในขณะที่**หลวงปู่** ยังมี
ชีวิตอยู่ ได้มีชาวต่างประเทศทั้งชาวยุโรป อเมริกา และเอเชีย มา
บรรพชา จำพรรษา และมาขอพำนักเพื่อรับการอบรมธรรมจากท่านเป็น
ประจำ

เมตตาธรรมและคุณความดีของ**หลวงปู่** ได้เป็นที่ประจักษ์แก่
บรรดาสานุศิษย์และบรรดาสาธุชนโดยทั่วไป

**สุดยอดคนของชาวไทย คือ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์**

ก็ยังทรงเลื่อมใสในพระธรรมของหลวงปู่ โดยเสด็จพระราชดำเนินไป ทรงทอดผ้ากฐินที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ และได้นิมนต์หลวงปู่ไปพักที่วัดบวรนิเวศวิหารเป็นเวลานานถึงเดือนเศษ รวมทั้งได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไปสนทนาธรรม และรับการอบรมธรรมจากองค์หลวงปู่ยังวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร อีกด้วย

ครูบาอาจารย์เคยเล่าให้ฟังว่า ระหว่างที่หลวงปู่ พักอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ตามที่ลั่นเกล้าฯ ทรงอาราธนานิมนต์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นั้น ลั่นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและสนทนาธรรมกับหลวงปู่เนื่องๆ รวมทั้งทรงนั่งสมาธิภาวนาโดยมีหลวงปู่ถวายการแนะนำอยู่ด้วย

หลวงปู่ ได้ถวายคำอธิบายถึงข้อแตกต่างระหว่างการฟังเทศน์ และการฟังธรรม เหมือนกับที่ท่านบอกเล่ากับสานุศิษย์ทั่วไปว่า

การฟังเทศน์ คนฟังมักนั่งประนมมือ ลืมตา และตั้งใจฟังเพื่อเก็บเนื้อหาธรรมให้ได้มากที่สุด

ส่วน **การฟังธรรม** ตามแนวทางของพระสายป่า นั้น ท่านให้ทำสมาธิภาวนาไปด้วย กระแสธรรมผ่านเข้าทางหู แล้วซึมซาบเข้าสู่จิตใจ เกิดความรู้สึกสงบเย็น ชุ่มชื่น อิ่มเอิบในหัวใจ ส่วนเนื้อหาธรรมจะเข้าใจ-ไม่เข้าใจ จำได้-จำไม่ได้ ไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่สุด เมื่อใจเราสงบเย็น บริสุทธิ์ แล้ว เนื้อหาธรรมก็จะตามมาเอง

ทั้งหมดนี้สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ด้วยตัวเราเอง

สำหรับผู้ที่ไม่เคยมักจะวิจารณ์ว่า “ขนาดลืมตาฟัง ยังไม่ค่อยรู้เรื่อง แล้วหลับตาฟังจะไปรู้อะไร” ที่รุนแรงกว่านั้นถึงกับบอกว่า “นั่งหลับตาให้โง่” ก็มีเยอะไป

สำหรับการแสดงธรรม ที่หลวงปู่ได้แสดงถวาย **ลั่นเกล้าฯ** นั้น ท่านก็เริ่มด้วยการสอนให้รู้จักนั่งสมาธิภาวนา เช่นเดียวกับที่สอนพวกเราๆ ท่านๆ ทั้งหมด โดยเริ่มต้นว่า :-

“... นั่งให้สบาย นั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้สบาย เราต้องการความสุขสบาย วางท่าวางทางให้สบาย สง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ต้องกดต้องตึง วางให้สบาย

พอกายเราสบายแล้ว วางดวงใจให้สบาย เมื่อใจเราสบายแล้ว ให้ระลึกถึงคุณพระพุทเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ อยู่ในใจ เชื่อมั่นอยู่ในนั้น จึงให้หนักบริกรรมภาวนาว่า **พุทโธ ธัมโม สังฆะ, พุทโธ ธัมโม สังฆะ** สามหน แล้วให้นึก **พุทโธ - พุทโธ** คำเดียว หลับตา จับปากเสีย ให้ระลึกอยู่ในใจ

พุทโธ คือ ความรู้ ความรู้ที่อยู่ตรงไหนล่ะ ตาก็เพ่งดูที่รู้ว่า พุทโธ ให้กำหนดดูที่เราอยากรู้ หูก็ลงไปฟังที่อยู่ตรงนั้น สติของเราที่จดจ่อ **ดูอันรู้นั้น**

อย่าส่งใจไปข้างหน้า มาข้างหลัง ข้างซ้ายข้างขวา ข้างบน ข้างล่าง ตั้งเฉพาะท่ามกลาง **อันรู้อยู่**

ความรู้ที่อยู่ตรงไหนล่ะ เรากำหนดรู้ที่อยู่ตรงนั้นไม่ต้องหา วางให้หมด **ดูอันรู้นั้นอยู่** นี่แหละเราจึงรู้จักว่าที่ฟังของเรา

เมื่อจิตของเราสงบเป็นสมาธิ มันตั้งตรงแน่วอยู่ภายใน ไส้ รู้สึกเบาตนเบาตัว

เมื่อจิตสงบแล้ว หายทุกข์หายยาก หายความลำบากรำคาญ มีแต่ความเบา มีแต่ความสบาย นั่นแหละที่อยู่ของตนที่เรียกว่า **กุศลธรรม...**

ต่อจากนั้น หลวงปู่ จึงเริ่มแสดงธรรมตามที่ปรากฏขึ้นในใจ ท่าน ซึ่งตรงกับจริต สภาวะ และอารมณ์ ของผู้ฟังในขณะนั้น

จึงไม่ต้องแปลกใจว่า ฟังธรรมะจากพระปาแล้วเข้าถึงจิตใจได้ เป็นอย่างดี ดีกว่าการจดจำจากหนังสือมาเทศน์ให้ฟัง ซึ่งต่างกันอย่างไร โกลลิบทีเดียว

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มีกิตติศัพท์ว่ามีพลังจิตแรงกล้า เมื่อท่าน โดยสารรถยนต์ครั้งแรก ท่านส่งจิตไปพิจารณาการทำงานของเครื่องยนต์ ปรากฏว่าเครื่องยนต์ดับ รถหยุดกึกทันทีทันใด ท่านได้ทำถึง ๓ ครั้ง จนกระทั่งแน่ใจ จึงได้หยุดพิจารณา

อีกครั้งหนึ่ง ท่านส่งจิตขึ้นไปพิจารณานกที่กำลังบินอยู่ ทำให้ เขาตกลงมาต่อหน้าท่านในที่นี้

แม้แต่รำพึงถึงกิ่งไม้ตายอยู่บนต้น เกรงจะหล่นลงมาทับผู้คน ให้เป็นอันตราย เพียงครู่เดียวกิ่งไม้นั้นก็หล่นโครมลงมาต่อหน้าต่อตา ท่านอย่างน่าอัศจรรย์!

และอีกครั้งหนึ่ง ท่านออกจากสมาธิ เห็นมดกำลังเดินทางเป็น สายอย่างขยับเขย่งตามธรรมชาติของเขา ท่านได้แต่รำพึงในใจว่า “เดินกันทั้งวันทั้งคืน ไม่หยุดพักกันบ้างหรือ ?”

เท่านั้นแหละครับ มดทั้งสายหยุดกึกกลายเป็นภาพนิ่งทันที **หลวงปู่รู้สึกผิด** ที่ไปขัดขวางการทำมาหากินของเขา ท่านกล่าวคำขอโทษ แล้วบอกให้พวกเขาทำหน้าที่ต่อไป

เท่านั้นเองแหละครับ บรรดามดทั้งสายก็เคลื่อนไหวตามปกติ อย่าวว่าแต่พวกเราจะงงเลยครับ บรรดามดเขาก็งงเหมือนกัน !

ยังมีเรื่องน่าอึ้งอีกมากมาย จะหาอ่านได้ภายในเล่ม สำหรับการ รู้ใจ พุดหรือเทศน์ดักใจลูกศิษย์ลูกหา ดักใจคน ดูจะเป็นเรื่องจับจ้อย น้อยนิดยิ่งกว่าเศษอาหารที่ติดอยู่ในซอกฟันเสียอีก

ธรรมดาครับ เป็นเรื่องอนุบาลสำหรับพระปา!

อย่างไรก็ตาม คุณธรรมที่เด่นสุดของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้แก่ **คุณธรรมด้านเมตตา** ดังที่ขึ้นหัวเรื่องไว้แต่ต้นว่า **“พระผู้เมตตาอย่างไม่มีจำกัด”**

เรื่องนี้ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ คิษย์ผู้ใกล้ชิด และนายแพทย์ประจำองค์หลวงปู่ ได้เขียนเรื่องนี้ภายใต้ชื่อหัวข้อว่า **“กรรณามหัตถ์โฆ”** หมายถึง **ความกรุณาที่ยิ่งใหญ่ดุจดั่งห้วงมหรรณพ** โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า :-

“...คุณธรรมที่เด่นที่สุดของท่าน**อาจารย์** (หลวงปู่ฝั้น) คือ **กรุณาคุณ** ความกรุณาของท่านนี้แหละเป็นตัวดึงดูดให้คนทั้งหลายพากันไปหาท่าน แล้วก็รักและนับถือท่าน และเมื่อจากไปก็เฝ้าระลึกถึงท่าน เพราะเหตุนั้น เมื่อ**ท่าน**ถึงแก่มรณภาพจึงมีคนหิ้วบ้านหิ้วเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ ไปเคารพศพนับเป็นจำนวนแสน...”

ในการสร้งน้ำศพของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ในครั้งนั้น (ปี พ.ศ. ๒๕๒๐) เป็นครั้งแรกของเมืองไทย ไม่ว่าในกรณีของบุคคลใดก็ตาม **ถ้าพระมหากษัตริย์พระราชทานอาบน้ำศพแล้วจะไม่มี การรดน้ำศพอีก**

แต่กรณีศพของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ด้วยพระกระแสรับสั่งของพระองค์เองว่า

“ขออย่าได้ห้ามประชาชนสร้งน้ำศพท่านอาจารย์ จงให้เขาได้สร้งน้ำกันต่อไปตามแต่ศรัทธา”

สาธุ ! นับเป็นพระมหากุณาธิคุณเป็นล้นพ้น แก่พสกนิกรชาวไทย สาธุ !

เป็นที่ทราบกันว่า ด้วยความเมตตาของ**หลวงปู่**นี้เอง คือ **มีอะไร หรือใครขออะไร - ให้หมด ใครใช้อะไรก็ทำให้หมด** นี้เอง เป็นเหตุให้ท่านต้องเสียดูไรต่อไป ตลอดจนกระทั่งชีวิต

เมื่อครั้ง**หลวงปู่** ออกจากการรักษาอาพาธจากโรงพยาบาล ท่านได้มาพักสุขภาพที่**วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน กรุงเทพฯ เป็นเวลาเดือนกว่า ได้มีญาติโยมผู้เคารพศรัทธา เข้าถวายอาหารท่านอย่างเนืองแน่นทุกเช้า

หลวงปู่ก็เมตตาฉันให้อย่างละคำสองคำ นอกจากให้ศีลให้พรตามธรรมเนียมแล้ว ท่านก็ยังเมตตาอบรมธรรม พาฉันสมาธิภาวนาทุกเช้าอีกด้วย

กลางวันต้องรับแขกทั้งวัน ตอนค่ำยังต้องแสดงธรรมอบรมสมาธิภาวนาอีกรอบหนึ่ง

แม้ท่านจะอยู่ในอาการเจ็บป่วย ท่านก็ยัง “ให้” ญาติโยมและลูกศิษย์ลูกหาอย่างไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อย ทำเอาบรรดาคุณหมอต่างรู้สึกไม่สบายใจ แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะไม่สามารถขัดเมตตาของท่านได้

หน้าเช้า เมื่อ**หลวงปู่**กลับถึงวัดที่จังหวัดสกลนครแล้ว ผู้คนก็ยังหลั่งไหลไปกราบท่าน และขอฟังธรรมจากท่านอย่างล้นหลามทุกวัน

แม้คณะแพทย์ และลูกศิษย์ จะขอร้องให้ท่านหยุดรับแขกแต่**หลวงปู่**ก็ไม่ยอม ท่านบอกว่าสงสารพวกที่อยู่ตล่ำหัดเดินทางมาแต่ไกล ไม่อยากให้เราจะต้องผิดหวังกลับไป

ดูซีครับ **หลวงปู่** ผู้ที่เป็นที่เคารพรักยิ่งของพวกเรา

และ... ทางฝ่ายพวกเรา ก็เหมือนกัน รับเอาจาก**หลวงปู่**อย่างไม่ได้นึกถึงความเหน็ดเหนื่อยของ**หลวงปู่**เลย

แย่งจริงเนาะพวกเรา !

ท่านอาจารย์คุณหมอ อวย เกตุสิงห์ ได้รจนาโคลงสี่ เป็นโคลง
 กระตุ้ ๒ บท เพื่อสรุปความเมตตาของหลวงปู่ ที่แสดงถึงการ “ให้”
 อย่างไม่มีข้อจำกัดของท่าน ว่า :-

	“ขอ	อะไรพ่อยืนให้	ตั้งขอ	หมดแฮ
อะไร		ขาดพ้อหา	เพิ่มให้	
พ้อ		มีพ้อไม่รอ	รีบแจก	สิ้นนา
ให้		หมดย่ามแม่ได้ -	แต่ไม่จิ้มฟัน	
	ใช้	พ้อสรรพกิจล้วน	นานา	
อะไร		หนักหรือเบา	รับได้	
พ้อ		ปฏิเสธใครหา	มีไม่	
ทำ		แต่เรื่องรับใช้	จวบม้วย	มรณา”

และจาก **บาทสุดท้าย** ที่ว่า “**ทำแต่เรื่องรับใช้ จวบม้วย
 มรณา**” นี้เอง **ท่านอาจารย์หมอ** ก็ได้แต่ง **โคลงกระตุ้** ปิดท้ายข้อเขียน
 ของท่านว่า

	“เมตตา	พ้อหว่านให้	ทุกหน	แห่งนา
จวน		หมดเรี่ยวแรงตน	ไปรั้ง	
ตัว		ไม่ห้วง, กังวล	แต่ทุกข์	ศิษย์พ้อ
ตาย		แต่ตัว, เกียรติยัง	อยู่สิ้น	กาลสมัย”

๒.

การเรียบเรียงประวัติหลวงปู่

มีท่านผู้อ่านบางท่าน ได้ตั้งข้อสังเกตการเขียนหนังสือของผมว่า ไม่เห็นมี “คำนำ” หรือ “คำแถลง” ตามธรรมเนียมหนังสือทั่วไปเลย และเล่มนี้ก็เป็น เล่ม ๑๑ ในโครงการหนังสือบูรพาจารย์วัดป่าอาจารย์มั่น (ภริทตฺโต) บ้านแม่มกอย อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ แล้ว อีกเพียงเล่มเดียว คือ เล่ม ๑๒ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ก็จะเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ ที่ตั้งใจไว้

ความจริงแล้ว ผมมีคำนำ หรือ คำแถลง นิดๆ หน่อยๆ แหก อยู่ในเรื่องอยู่แล้ว อาจจะอยู่ตอนหน้าๆ หรือตอนท้ายของหนังสือก็ได้ แล้วแต่จะเห็นว่าตรงไหนเหมาะสมจะแทรกได้

สำหรับ เล่ม ๑๑ เล่มนี้ ขอให้ถือว่าตอนนี้เป็น คำนำ หรือ คำแถลง ของผมตามที่ท่านผู้อ่านได้ตั้งข้อสังเกตก็แล้วกันนะครับ

ต้องกราบทำขออนุญาตหลวงปู่ และขออนุญาตท่านผู้อ่าน ในการเขียนแทรกเรื่องของตัวเอง และขอสัญญาว่าจะเขียนให้สั้นที่สุด ไม่ให้เยิ่นเย้อเพื่อฝันเหมือนการ “ซีคฺย” ของผมนะครับ สัญญาจริงๆ !

ในการเอ่ยถึงตัวผมเอง จะใช้คำว่า “ผู้เขียน” ทั้งๆ ที่เป็น ผู้เรียบเรียง ซึ่งความจริงแล้วเป็น “คนคัดลอก” มาด้วยซ้ำ เพราะผม ลอก หนังสือที่มีผู้อื่นเขียนมาแล้วจริงๆ ไม่ได้เขียนใหม่

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือบางเล่ม หรือบางตอนผมคัดลอกมากกว่า ๑๐๐% คือคัดลอกมาทุกคำพูด ทุกคำ ทุกตอนเลยทีเดียว

เพียงแต่มากำหนดหัวเรื่องใหม่ จัดแบ่งวรรคตอนใหม่ ทำย่อหน้าให้สั้น เพื่อจะได้อ่านแล้วกระชับขึ้น มี**ตัวดำ**เป็นจุดเน้นให้จับใจความได้ง่ายขึ้น ก็ทำเท่านั้นเอง

ผมลองเอาหนังสือ ต้นฉบับ เช่นของ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** หรือของ **คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต** มาให้บางท่านได้เทียบกับหนังสือส่วนที่ผมเขียน เทียบให้ดูหน้าต่อหน้า เรื่องต่อเรื่อง ท่านก็ยังคงบอกว่า **ไม่เห็นลอกตรงไหน** เห็นแต่อ่านง่ายขึ้น

โอ! สาธุ! มือเขียนระดับปริญญาโทจากอังกฤษ และปริญญาเอก จากประเทศแคนาดา จะทิ้งร่องรอยให้ท่านจับขมอยได้ง่ายๆ ก็เสียเชิงใช้ไหมครับ ?

คนเรียนสูง คนฉลาด ลงคิดปล้นประเทศชาติก็ไม่มีใครจับได้ กลับชื่นชมและยกมือไหว้เสียด้วยซ้ำ ส่วนคนโง่ คนรู้น้อย ชาวบ้านธรรมดา จะปล้นจะขโมยก็ทำให้เกิดความเสียหายเฉพาะตัวบุคคล หนำซ้ำยังถูกตามล่า และได้ชื่อว่าทำความผิดมหันตโทษด้วยซ้ำไปจริงไหมครับ ?

เป็นคนเก่ง คนดี คนฐานะสูงส่ง ก็ได้เปรียบอย่างนี้แหละครับ ดังนั้น ผมบอกชัดๆ ว่าตอนใดผมลอกหนังสือเล่มใด ผู้อ่านก็ไม่ยอมเชื่อ กลับชมว่าผมเก่ง ผมก็ยอมรับว่าเก่งแบบตกกระไดพลอยโจนไปด้วยซีครับ

อันนี้เป็นคำเฉลยที่ชัดเจนแล้วใช้ไหมครับ ว่า ผมเขียนได้อย่างไร เอาอะไรมาเขียน ก็โปรดเลิกสงสัยได้ครับ

สำหรับ **เล่ม ๑๑ : หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เล่มนี้ ผมก็คัดลอกมาจากหนังสือหลายเล่ม ซึ่งถือว่าเป็น**หนังสือครู**ของผม มี :-

๑. **อนุสรณ์งานศพ พระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ** ซึ่งจัดทำ โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ และคณะ

๒. **หนังสือ ภาพ ชีวิตประวัติและปฏิปทาของ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ซึ่ง **คุณวิโรจน์ ตั้งเตชะหิรัญ** หนึ่งในคณะผู้จัดทำได้มีเมตตา มอบให้ผม ๑ เล่ม ก็ต้องกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

๓. **พระฝั้น อาจาโร** วัดป่าอุดมสมพร จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร, ๒๑ มกราคม ๒๕๒๑

๔. **อาจาโรวาท พระธรรมเทศนา และชีวประวัติของ หลวงปู่ฝั้นอาจาโร** ซึ่ง **หลวงปู่คำดี ปญฺญโสภาโส** ได้มีเมตตาตามอบให้ คราวที่ท่านไปโปรดที่บ้านของผมมานานกว่า ๑๐ ปีมาแล้ว

หนังสือและเอกสารอื่นๆ ก็มีให้อ่านให้ลอกได้ประปรายพอ เอามาอ้างอิง เอามายกตัวอย่างประกอบได้บ้างเท่านั้น

แหล่งข้อมูลที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือ คำบอกเล่าของ หลวงปู่ครูบาอาจารย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งองค์ท่านเหล่านั้นได้เมตตาต่อผู้เขียนเป็นอย่างดี

ส่วนหนังสือเล่มนี้ ผมเองมีข้อจำกัดในเรื่องการเดินทาง จึงไม่ได้ ข้อมูลจากปากคำของครูบาอาจารย์มากเท่าที่ควรจะได้ จึงเป็นการลอก จากหนังสือที่มีล้วนๆ จริงๆ

หวังว่าท่านผู้อ่านคงหายสงสัยนะครับ ว่าผมเอาอะไร เอาข้อมูล จากไหนมาเขียนได้ละเอียดละออ ชัดเจน เหมือนกับผมอยู่ในเหตุการณ์ นั้นจริง (ผมถือว่าเป็นคำชม ก็ขออน้อมรับด้วยใจ จริงๆ ครับ)

มี **เคล็ด** อยู่ชนิดหนึ่งว่า ทำไมหนังสือของผมทุกเล่มจึงอ่านง่าย เข้าใจง่าย

เหตุผลคือ **หนึ่ง** ท่านเคยอ่านและทราบเรื่องราวเหล่านั้นๆ มาแล้ว และ **สอง** การเขียนแต่ละตอนแต่ละบรรทัด ผมก็ต้องมีความชัดเจน

และตัวเองต้องเข้าใจจริงๆ ไม่ใช่คัดลอกไปพอให้เสร็จๆ ไม่มีการสอบทาน
คัดลอกต่อๆ กันมาก็ผิดเพี้ยนกันไปเรื่อยๆ หรือไม่ก็เติมสีสัน จนดู “เว่อ”
มากไป ต้องระวังมากครับ

อ้อ ! ที่ว่า**ผมเองต้องชัดเจน** ก็คือ ถ้าตอนใด วรรคใดไม่ชัดเจน
ผมต้องหยุดเขียน แล้วเข้าที่ภาวนา ถ้ามตบในใจจนได้ความกระจ่าง
ชัดเจน จึงลงมือเขียนต่อไป

และมีหลายครั้งที่ หลวงปู่ครูบาอาจารย์ เจ้าของประวัติท่าน
เมตตาถามสอน มาอธิบายด้วยองค์ท่านเองด้วยซ้ำ ทำให้เราเกิดกำเริบ
นึกไปถึงพุทธวจนะที่ว่า **“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต”**

อ้อ ! เป็นจริงครับ ! ที่พระพุทธรูปเจ้าท่านมาเทศน์โปรด หรือ
พระอรหันต์ครั้งพุทธกาล มาเทศน์โปรดหลวงปู่ครูบาอาจารย์ในทาง
สมาธิ ก็ได้รับคำยืนยันมามากต่อมากแล้ว ใช่ไหมครับ ?

ที่ครูบาอาจารย์ทางด้านปริยัติท่านบอกว่า **“นิพพาน คือ การ
ดับสูญ”** ก็คือสูญสิ้น ไม่มีอะไรเหลือจริงๆ ครับ

เหมือนกับ เลข “๐” คือ สูญ หรือไม่มีจริงๆ แต่ตัวเลข “๐”
เองมันก็ยังมืออยู่ใช่ไหมครับ ?

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ท่านว่าอย่างนั้น ใครไม่ภาวนาให้ถึงที่
อ่านแต่ตำราจนขาดหลายร้อยเล่ม (เกวียน) ก็ไม่มีทางเห็นได้ ก็คง
ประมาณนั้นแหละ

เอาละครับ ผมเพื่อเจ้อมามาก ทั้งๆ ที่ตั้งใจจะเขียน “คำนำ”
หรือ “คำแถลง” แต่เพียงสั้นๆ

เห็นใหม่ละครับว่า การเขียนหนังสือของผมนั้นง่ายแสนง่าย
เพียงใด ! ผมเขียนหนังสือวิชาการมามาก ไม่เห็นง่ายอย่างนี้เลย ต้อง
อ่านหนังสือฝรั่งจนตาแฉะแล้วแฉะอีก แถมคนอื่นอ่านไม่รู้เรื่องอีก - ก็จะ

รู้เรื่องได้อย่างไรละ ผมคนเขียนก็ยังไม่รู้เรื่อง เขียนตามฝรั่งไปอย่างนั้นเอง แต่ก็ได้เงินอย่างเป็นล่ำเป็นสันนะครับ

ไม่เหมือนกับเขียนหนังสือ “พระ” อย่างนี้ เขียนแบบไม่เอาเงินไม่หาเงิน มันช่างเขียนง่ายแสนง่าย ลองทำตามผมดูสิครับ

แต่อย่าลืมช่วยบริจาคเข้ากองทุนหนังสือของผมด้วยนะครับ ให้สูงกว่าราคาต้นทุนหนังสือแต่ละเล่มได้ก็ดี โปรดอย่าเข้าใจว่าท่าน “ซื้อ” หนังสือ เพราะผมไม่เคย “ขาย” มีแต่ทำบุญ จึงไม่มีคำว่า ถูก - แพง เราจ่ายไปเท่าไรก็ทำไรหรือเป็นบุญแก่เราทั้งหมด

ผมมีอะไรจะต้องเขียนในทางธรรมอีกเยอะ แต่เมื่อไรกองทุนของผมหมดผมก็ต้องหยุดเขียน หันไปภาวนาลูกเดียว สบายกว่ากันเยอะเลย

ครูบาอาจารย์ท่านก็สนับสนุนให้หยุด ท่านว่า **“ไม่หยุดไม่เห็นธรรมะ ไม่ละไม่ถึงนิพพาน”** คำกล่าวนี้เป็นจริงอย่างยิ่ง

แต่...ทำอย่างไรได้ละครับ คนมันชอบเขียน มันก็โลกในการเขียนอย่างไม่สิ้นสุด วิธีช่วยผมได้ง่ายที่สุดก็เลิกบริจาคช่วยผม ผมก็จะหยุดเขียนได้เร็วขึ้น และก็ขอบคุณมากจริงๆ ครับ...

หนังสือ ภาพ ชีวิตวัดและปฏิบัติ
ของ... พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

๓.

ชาติภูมิ

พระเดชพระคุณหลวงปู่ฝั้น อาจาโร เกิดในตระกูล **สุวรรณรงค์** ซึ่งเป็นตระกูลเจ้าเมือง**พรรณานิคม**

ทั้งฝ่ายโยมบิดาและโยมมารดาของหลวงปู่ต่างก็เป็นเชื้อสายขุนนางมาทั้งสองฝ่าย

โยมบิดาของท่านชื่อ **เจ้าไชยกุมมาร** (เฒ่า) ผู้เป็นหลานปู่ของ **พระเสนาณรงค์** (นวล) **เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๒** อาของหลวงปู่ก็เป็นเจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๔ ชื่อ **พระเสนาณรงค์** (สุวรรณ) โยมมารดาของท่านชื่อ **นุ้ย** เป็นบุตรของ **หลวงประจักษ์**

หลวงปู่เกิดที่ **บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณานิคม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร** เมื่อวันอาทิตย์ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ปีกุน ตรงกับวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๒

หลวงปู่ เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา ๘ คน ตามลำดับ ดังนี้ :-

๑. พี่สาวคนใหญ่ชื่อ **นางกองแก้ว** แต่งงานกับนายเขียน **อุปพงศ์** ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชีวิตของหลวงปู่หันเหเข้าสู่ทางธรรม โดยการบวชตลอดชีวิต

๒. พี่คนที่สองเป็นชาย ชื่อ **นายกุล สุวรรณรงค์** ภายหลังได้เป็น **ท้าวกุล**

๓. พี่คนที่สามเป็นหญิง ชื่อ **นางเพ็ญ**

๔. พี่คนที่สี่เป็นหญิง ถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเล็ก

๕. **หลวงปู่เป็นบุตรชายคนที่ห้า**

๖. น้องรองจากหลวงปู่เป็นชายชื่อ **นายคำพันธ์ สุวรรณรงค์**

ภายหลังเป็น **ท้าวคำพันธ์**

๗. คนที่เจ็ดเป็นหญิง ชื่อ **นางคำพันธ์**

๘. น้องสาวคนเล็ก ชื่อ **เพ็ง**

พี่น้องทุกคนถึงแก่กรรมไปก่อนหลวงปู่ ยังเหลือลูกหลานที่สืบสกุลต่อมาเท่านั้น

ด้วยเหตุที่ **หลวงปู่** ท่านสืบเชื้อสายขุนนางทั้งทางฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา ซึ่งอาจจะเป็นเหตุนี้ **หลวงปู่** จึงมีความเมตตาต่อประชาชนทั่วไป มีความรักชาติบ้านเมืองและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก - อย่างเป็นชีวิตจิตใจ

ในการแสดงพระธรรมเทศนาของหลวงปู่ จะมีการกล่าวถึง “ชาวบ้านร้านตลาด” และ “ประเทศชาติบ้านเมือง” อยู่แทบทุกครั้ง จนกลายเป็นคำพูดที่หลวงปู่กล่าวถึงเป็นประจำ

เรื่องของชาวภูไท

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นเชื้อสายขุนนางเก่าแก่ของหมู่ชนที่เรียกว่า “ภูไท” หรือ “ผู้ไท” ซึ่งอพยพมาจากประเทศลาว ข้ามโขงมาตั้งรกรากอยู่ทางฝั่งไทยในสมัย**พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์**

ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ ได้มีเรื่องราวของชาวภูไท ซึ่งเป็นต้นตระกูลขององค์หลวงปู่ และได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ผมเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่หาอ่านได้ยาก ผมจึงขอคัดลอกมานำเสนอ ณ ที่นี้ ก่อนจะกล่าวถึงประวัติและปฏิบัติขององค์หลวงปู่ต่อไป

เรื่องของ “ชาวภูไท” มีดังนี้ครับ :-

“ต้นตระกูลของ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เป็น**ชาวภูไท** จึงควรรู้จักไว้ในที่นี้ด้วยว่า **ชาวภูไท**มีประวัติความเป็นมาอย่างไร จนกระทั่งผนวกเป็นคนไทย อยู่ในผืนแผ่นดินเดียวกันกับเราๆ ท่านๆ ทุกวันนี้”

เรื่องของ**ชาวภูไท** ใน**ประเทศลาว** ไม่มีการจารึกในประวัติศาสตร์ใดๆ เป็นการบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ชาวภูไทที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ เล่าสืบต่อกันมา ว่า :-

...จะก็ร้อยปีไม่ปรากฏ ทางเหนือของ นครเวียงจันทน์ปัจจุบัน เป็นที่อยู่อาศัยของชาวภูไท กลุ่มใหญ่ ประมาณสามหมื่นคน อาศัย ทำมาหากินอยู่ใน เมืองน้ำน้อยอ้อยหนู มีเจ้าเมืองผู้เป็นหัวหน้า ชื่อ พ่อขุนพระเยาว

ภรรยาของเจ้าเมืองไม่ปรากฏชื่อ ทราบเพียงว่าเจ้าเมืองมีบุตรชาย ๒ คน ผู้พี่ชื่อ เจ้าหนู ผู้น้องชื่อ เจ้าหาย

เมืองน้ำน้อยอ้อยหนู ประสบความแห้งแล้งติดต่อกันหลายปี การเพาะปลูก ทำไร่นาไม่ได้ผล ทำให้ผู้คนอดอยากเดือดร้อนเป็นอันมาก สู้ตราบที่จะแก้ไขได้

พ่อขุนพระเยาว เจ้าเมือง จึงได้พาประชาชนอพยพลงมาทางใต้ เพื่อแสวงหาถิ่นที่อุดมสมบูรณ์มากกว่า

เนื่องจากประชาชนมีถึงสามหมื่นคน การอพยพจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องเดินเท้าผ่านป่าผ่านเขาซึ่งเต็มไปด้วยอุปสรรคมากมาย

อุปสรรคที่สำคัญยิ่งคือ เส้นทางที่ผ่านนั้นไม่มีแหล่งน้ำพอที่จะให้ผู้คนและสัตว์เลี้ยงได้อาศัยดื่มกินเลย ต่างกระหายน้ำเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก

พ่อขุนพระเยาว กับลูกชายทั้งสอง คือ เจ้าหนู และ เจ้าหาย ไม่ทราบจะช่วยเหลือประชาชนของตนอย่างไร จึงพากันตั้งสัจจะอธิษฐาน อ้อนวอนเทพเจ้า ตลอดจนถึงศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เจ้าป่าเจ้าเขา และ ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ ขอให้ช่วยดลบันดาลให้พบห้วยหนองคลองบึงที่มี น้ำสะอาดและอุดมสมบูรณ์โดยเร็ว เพื่อให้สัตว์และผู้คนได้ดื่มกินดับ ความหิวกระหายในครั้งนั้นด้วย

“ทันทีที่ตั้งสัจจะอธิษฐานจบลง ก็ได้ยินเสียงนกแก้วร้องขึ้น
ในที่อันไม่ไกลนักถึงสามครั้ง

ปกติ**นกแก้ว** มักอาศัยอยู่ตามแหล่งที่มีน้ำ จึงได้พากันไปดู
ตามทิศทางที่**นกแก้ว**ร้อง ก็พบหนองน้ำอันกว้างใหญ่เต็มไปด้วยน้ำใส
สะอาด ผู้คนทั้งสามหมื่นจึงรอดตาย ได้นำอาบกินมาบำบัดความ
กระหายไปได้ระยะหนึ่ง”

นี่เป็นเหตุการณ์ที่น่ามหัศจรรย์ครั้งแรกครับ !

การอพยพของชาวภูไท

เหตุอัศจรรย์ครั้งที่สอง

เมื่อ**ชาวภูเก็ต**ทั้งสามหมื่นได้ดื่มกินน้ำพอดับกระหายเป็นที่ชื่นใจ และพักผ่อนพอสมควรแล้ว **พ่อขุนพระเยาว** ก็พาเดินทางมุ่งลงใต้ต่อไป

วันหนึ่งทัพผู้อพยพเดินทางมาถึงแม่น้ำใหญ่แห่งหนึ่ง น้ำทั้งลึกลับ ทั้งกว้าง และไหลเชี่ยวด้วย เป็นอุปสรรคขวางกั้นไม่อาจนำพาผู้คนข้ามไปอีกฝั่งหนึ่งได้

เจออุปสรรคสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

พ่อขุนพระเยาว กับ **เจ้าหนุ** **เจ้าหาญ** ได้พากันตั้งสัจจะอธิษฐานเหมือนกับคราวแรก

“..สาธุ ! ขอให้มิชอบไม้ที่ใหญ่และยาวมากายฝั่งข้างโน้นจะได้ใช้เป็นสะพานได้ข้ามไป

ทันใดก็มีซุงใหญ่และยาวล่องมาตามกระแส น้ำ พอลถึงสถานที่พัก ซุงต้นเมืงมาก็ขวางแม่น้ำทันที แล้วหยุดลงในลักษณะปลายซุงพาดฝั่งทั้งสองข้างไว้”

โอ ! น่าอัศจรรย์ครับ ผู้เฒ่าผู้แก่เคยบอกว่า คนสมัยก่อนเขาถือสัจจะ และจิตใจบริสุทธิ์ คำอธิษฐานจึงศักดิ์สิทธิ์ และคำพูดก็เป็น “วาจาสิทธิ์” ด้วย

ท่านผู้อ่านอยากมี**วาจาสิทธิ์** ไหมครับ ? ไม่อยาก

ผมเคยกราบเรียนถาม **หลวงพ่อแพ เขมงกุโร** จังหวัดสิงห์บุรี
ในเรื่องนี้ เพราะ**หลวงพ่อ**ได้ชื่อว่าเป็น **พระที่มีวาจาสิทธิ์**

หลวงพ่อ บอกว่า ต้องบำเพ็ญ**สังขาร**มี คือ **รักษาศีลข้อสี่**
ให้บริสุทธิ์จริงๆ แล้วคำพูดของเราจะเป็นที่เชื่อถือ พูดคำไหนคำนั้น
ง่ายไหมครับ ?

กลับมาทางเรื่องราวของ**ชาวภูไท**กันต่อ นะครับ

“พ่อขุนพระเยาว กับคนทั้งสามหมื่น ก็เดินข้ามแม่น้ำไปได้ด้วย
ความปลอดภัย

พอข้ามไปได้หมด ชุงต้นนั้นก็เริ่มขยับตัว กระดิกหัวกระดิก
หางกลายเป็นงูใหญ่ชูหัวขึ้นพ้นน้ำ จากนั้นก็ดำน้ำชูหางขึ้นมา แล้วจม
หายไปทันที...”

“พ่อขุนพระเยาว เห็นเป็นอัศจรรย์ จึงประกาศต่อผู้คนที่นั่นว่า
ในภายภาคหน้า จะไปตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่ใดก็ดี ถ้าอยู่
ตามทุ่ง ห้ามมิให้กินงู

ถ้าอยู่ตามภูผาหรือป่าดงพงไพร ห้ามมิให้กินนกกวัก

เพราะสัตว์ทั้งสองชนิดนี้มีบุญคุณ ช่วยให้พ้นภัยพิบัติและความ
เดือดร้อนต่างๆ ดังประจักษ์อยู่แล้ว

คำประกาศิตของพ่อขุนพระเยาวดังกล่าว ยังติดปากผู้เฒ่าผู้แก่
ชาวภูไทสืบต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้”

สาธุ ! นี่คือการกตัญญูรู้คุณ ไม่ทราบลูกหลานต่อมาจะยัง
ยึดถือคำประกาศิตนี้อยู่หรือเปล่าหนอ ?

เข้าเฝ้า

พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต

คณะผู้อพยพได้ลงมาทางใต้เรื่อยๆ จนถึงกรุงศรีสัตนาคนหุต (นครเวียงจันทน์) พ่อขุนพระยาว เจ้าหุน และ เจ้าหาญ ได้เข้าเฝ้า พระเจ้าแผ่นดินผู้ครองเมือง

(มีการสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นรัชสมัยของ พระเจ้าไชยเชษฐา หรือไม่ก็ก่อนหน้านั้นเล็กน้อย)

พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต มีพระดำรัสถามว่า เดิมตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ใด เหตุใดจึงอพยพผู้คนมาเป็นจำนวนมากเช่นนี้

พ่อขุนพระยาว กราบทูลว่า เดิมตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ น้ำน้อย อ้อยหนู ถูกภัยธรรมชาติคุกคาม ผู้คนต้องอดอยากยากแค้น จึงอพยพลงมาเพื่อแสวงหาถิ่นใหม่อันอุดมสมบูรณ์กว่า

เมื่อพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต ตรัสถามถึงการประกอบอาชีพ พ่อขุนพระยาว กราบทูลว่า เคยทำไร่ไถนาและปลูกพืชบางชนิด เลี้ยงชีพ เช่น ฝ้าย พริก และพืชผักอื่นๆ โดยมากชอบอยู่ใกล้ภูเขา เพราะสะดวกในการทำนาข้าว

พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต จึงทรงแนะนำให้อพยพต่อไปทางใต้ของแม่น้ำโขง เพราะยังมีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์อยู่อีกมาก

“... แล้วโปรดพระราชทานนางสนมคนหนึ่ง ชื่อ **นางลาว** ให้เป็นภรรยาของ**พ่อขุนพระยาว** กับโปรดให้**พระราชครูรูปหนึ่ง**เดินทางไปด้วย เพื่อสั่งสอนอบรมให้ประชาชนได้เข้าใจและปฏิบัติตามคำสอนในพระพุทธศาสนา ทั้งยังพระราชทาน**พระพุทธรูปองค์หนึ่ง**ไว้สักการะบูชาอีกด้วย”

นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างยิ่งนะครับ

อ้อ ! สำหรับท่านที่ไม่เคยไปประเทศลาว ผมขออนุญาตเรียนว่า **กรุงศรีสัตนาคนหุต** หรือ **นครเวียงจันทน์** อยู่ฝั่งตรงข้ามกับตัวจังหวัดหนองคาย ทางฝั่งไทยของเรา นะครับ

อ้อ ! อีกครั้ง... พี่น้องชาวลาวทุกวันนี้นี้ยังเรียกประเทศไทยว่า **“สยามประเทศ”** น่ารักมากจริงๆ ผมสนับสนุนให้ไปเที่ยวประเทศลาวกันนะครับ โดยเฉพาะ**เมืองหลวงพระบาง** มีความสุข - สงบ น่ารัก น่าเที่ยวจริงๆ แถมค่าใช้จ่ายก็ไม่แพงอีกด้วย

ผมรักคนลาว และประเทศลาวครับ

รำภูไทของชาวภูไทบ้านโนนหอม สกลนคร

๗.

ปักหลักและเสียงบุญวาสนา

หลังจากเข้าเฝ้าและได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก**พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต** แล้ว **ชาวภูไท** ก็เดินทางลงใต้ต่อไป ในบันทึกมีดังนี้ :-

“**พ่อขุนพระยาว** ได้อพยพคนสามหมื่นลงใต้มาโดยลำดับ ครั้นมาถึง**เมืองวังอ่างคำ** ซึ่งเป็นถิ่นของ**พวกข่า** พิจารณาแล้วเห็นว่า มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ จึงตัดสินใจตั้งรกรากอยู่ที่เมืองนั้น

พวกข่าเมืองวังอ่างคำ เป็นพวกอิสระ ไม่ได้ส่งส่วยสาอากรขึ้นกับเมืองใด

แต่**ชาวภูไท** ตระหนักในพระคุณของ**พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต** ดังนั้น เมื่อตั้งหลักฐานได้มั่นคงดีแล้วจึงส่งส่วยไปถวาย เป็น**พราโต้** ปีละ ๓๐ เล่มมาตลอด

พราโต้

ความเรื่องนี้ทำให้**พวกข่า** บังเกิดความไม่ไว้วางใจ เกรง**ชาวภูไท** จะพาพวกตนไปอ่อนน้อมขึ้นต่อ**กรุงศรีสัตนาคนหุต** จึงคิดจะรวมอำนาจปกครอง**ชาวภูไท** ให้อยู่ในเงื้อมมือ แต่**ชาวภูไท** รู้ทันจึงคิดจะรวมอำนาจปกครอง**พวกข่า** ไว้ในทำนองเดียวกัน

ในที่สุดพวกเขา กับ ชาวภูไท ก็ใช้กำลังเข้ารบพุ่งกันเป็นสามารถ

ในระหว่างที่ยังไม่มีฝ่ายใดแพ้ชนะ **พ่อขุนพระยาวงศ์** เสนอเงื่อนไขขึ้นว่า การต่อสู้กันด้วยกำลังมีแต่จะเกิดการล้มตายไร้ประโยชน์ เปรียบประดุจสาदनํ้ารดกันย่อมต้องเปียกปอนทั้งสองฝ่าย

การที่ผู้ใดจะเป็นใหญ่เป็นโตปกครองผู้คนนั้น ควรต้องเป็นผู้มีบุญวาสนา มีสติปัญญาและบารมีอันแก่กล้า

และ การที่จะรู้ว่าผู้ใดมีคุณสมบัติดังกล่าว จะกระทำได้อย่างไรไปเสียบุญวาสนากันที่หน้าผา โดยให้ทำหน้าไม้ ไปยิงหน้าผาเสี่ยงบารมี หากลูกหน้าไม้ไปเสียบติดอยู่ที่หน้าผาถึงสามครั้ง ผู้นั้น**แหละสมควรได้เป็นใหญ่เป็นโตปกครองคน จึงจะชอบ**

พวกเขาก็เห็นด้วย และตกลงจะเสี่ยงบารมีกันตามนั้น...”

เมื่อตกลงตามนี้แล้ว ต่างฝ่ายต่างก็แยกกันไปเตรียมตัว

พวกเขา ได้ช่วยกันสร้างธนูหน้าไม้ที่แข็งแรง มียาวถึง ๓ ศอก หวังจะให้มีกำลังแรงส่งลูกหน้าไม้ (ลูกศร) ให้พุ่งไปติดกับหินที่หน้าผาได้

ส่วน**ชาวภูไท** กลับทำหน้าไม้อย่างข่าอ่อนๆ และใช้**ขี้ชู้ต** (พวกขี้ผึ้งหรือยางไม้เหนียว) ติดไว้ที่ปลายลูกหน้าไม้

เมื่อถึงวันนัด ทั้งสองฝ่ายต่างจัดริ้วขบวนแห่แห่นหน้าไม้ของตน ไปสู่หน้าผาที่กำหนดเสี่ยงบารมี

ฝ่ายข่า เป็นผู้ยิงก่อน ทั้ง ๓ ครั้ง ลูกหน้าไม้ไปกระทบผาซึ่งเป็นหินแข็งอย่างแรง ลูกหน้าไม้กระเด็นตกลงมาหมด

ฝ่ายภูไท เป็นผู้ยิงทีหลัง ลูกหน้าไม้พุ่งไปถูกหน้าผาเพียงเบาๆ ขี้ชู้ตปลายลูกหน้าไม้ที่เหนียวหนับ ก็ติดหมับที่หน้าผาอย่างง่ายดาย ทั้งสามครั้ง

พวกข้าเห็นเป็นอัศจรรย์จึงพากันอ่อนน้อม ยอมอยู่ใต้การปกครองของชาวญูไทตามสัญญา

แต่ก็มีพวกข้า กลุ่มหนึ่งไม่รักษาสัญญา พากันแตกหนีไปหลบซ่อนตัวตามเขาตามถ้ำ

ฝ่ายญูไท ยกกำลังออกไปสกัดที่ผาแห่งหนึ่ง แต่ไม่ทัน จึงติดตามรอยไปที่ผาอีกแห่งหนึ่ง พบรอยเท้าทั้งใหญ่และเล็กจำนวนมาก เข้าไปในถ้ำ

ฝ่ายญูไท จึงเอาพริกมากองที่ปากถ้ำ ใช้ไฟจุดให้ควันรมเข้าไปข้างใน **พวกข้า**ทนล้าล้าควันพริกไม่ไหวก็พากันออกมาอ่อนน้อมแต่โดยดี

“ผาที่ชาวญูไทยกกำลังไปสกัดพวกข้า เรียกชื่อกันว่า **ผากาด** ส่วนผาที่พวกข้าถูกรมควันพริก เรียกกันว่า **ผาอุด**”

ด้วยประการเช่นนี้แล

เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจมากใช่ไหมครับ ?

เรื่องราวของ **ชาวญูไท** บรรพบุรุษของ **หลวงปู่** มีต่อไป ดังนี้ :-

“**พ่อขุนพระยาว** ได้มีบุตรกับนางลาว ที่**พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต** ประทานให้รวม ๒ คน ผู้พี่ชื่อ**เจ้าก่า** ผู้น้องชื่อ **เจ้าแก้ว**

นอกจากนั้น**พวกข้า** เห็นว่า**พ่อขุนพระยาว** เป็นผู้ที่มีบุญบารมีอันแก่กล้า จึงได้ยก**ลูกสาวหัวหน้า** ให้เป็นภรรยาด้วยอีกหนึ่งคน **พ่อขุนพระยาว** จึงได้บุตรชายอันเกิดจากลูกสาวหัวหน้าอีกคนชื่อ **เจ้ากล้า**

ครั้น**พ่อขุนพระยาว**ถึงแก่กรรมลง **ฝ่ายญูไท**ได้ยก **เจ้าก่า** ขึ้นเป็น**เจ้าเมืองวังอ่างคำ**

เจ้าเก่า มีบุตรคนหนึ่งชื่อ **เจ้าโรงกลาง**

ส่วน**เจ้าหุน เจ้าหาญ** บุตรชายของ**พ่อขุนพระยาว** แต่เดิม
ไม่ปรากฏบทบาทในระยะหลังแต่ประการใด”

ทั้งหมดนี้ถือเป็นเรื่องราวของ**ชาวภูไท** ยุคแรก คงจะจำชื่อบุคคล
ชั้นหัวหน้าเหล่านี้ได้แน่ครับ ซึ่งจะสืบสายไปถึง **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**
ของพวกเราในภายหลัง

และ เรื่องราวต่อไปเป็นความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย
หรือ**สยามประเทศ** ติดตามให้ดีกว่าครับ

ลูกหลานชาวภูไท ออกมาใส่บาตรหลวงปู่ในตอนเช้า

เหตุการณ์สมัย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ในปี พ.ศ. ๒๓๒๑ ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช
กรุงธนบุรี ได้มีเหตุการณ์วุ่นวายในประเทศลาว

กล่าวคือ **เจ้าบุญสาร** เจ้าเมืองเวียงจันทน์ ได้เกิดวิวาทกับ
พระวอ ผู้มีตำแหน่งเสนาบดี ถึงกับยกพวกเข้ารบประหัตประหารกัน
ฝ่าย**พระวอ**พ่ายการรบ จึงหลบหนีมาอาศัยอยู่ใน**เมืองจัมปาตักดิ์**
ภายหลังได้อพยพข้ามโขงเข้ามาอาศัยอยู่ที่ **ตำบลดอนมดแดง แขวง**
เมืองอุบลราชธานี แล้วขอสวามิภักดิ์ต่อ**สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช**

ฝ่าย**เจ้าบุญสาร** ทราบความ จึงให้**พระยาสุโพลง** ยกกำลัง
มาจับ**พระวอ** ฆ่าเสีย

สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงกริ้ว จึงรับสั่งให้**สมเด็จพระยาม**
มหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ ๑) ยกกองทัพไปทางบก ให้น้องชาย คือ
เจ้าพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพเรือไปทางแม่น้ำโขง ตีหัวเมืองรายทางขึ้นไป
ไปจนถึง**เมืองเวียงจันทน์**

ระหว่างนั้น**เจ้าร่มขาว** **เจ้าเมืองหลวงพระบาง** ขอสวามิภักดิ์

กองทัพไทยได้ล้อม**เมืองเวียงจันทน์** อยู่ ๔ เดือน **เจ้าบุญสาร**

สู้ไม่ได้จึงหลบหนีออกไปอยู่ที่**เมืองคำเกิด** (อยู่ทางใต้ของเวียงจันทน์
ฝั่งตรงข้ามกับจังหวัดนครพนม)

**ไทยจึงได้เมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบาง รวมเขตแคว้น
หัวเมืองลาวทั้งหมด มาขึ้นกับกรุงธนบุรี**

ท่านผู้อ่านครับ สงครามสมัยก่อนเป็นการแย่งชิงประชาชนกัน
เมืองใด แคว้นใดมีคนมากก็ทำให้มีอำนาจ มีความแข็งแกร่ง มีความ
เป็นปึกแผ่น

ในครั้งนั้นก็เช่นกัน กล่าวคือ :-

“(กองทัพไทย)...ได้กวาดต้อนผู้คน (ของลาว) ตามหัวเมือง
น้อยใหญ่ลงมาตั้งหลักฐานอยู่ตามหัวเมืองต่างๆ ทางภาคกลางอีกมากมาย
เช่น ที่ สระบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง ปราชินบุรี นครนายก
ราชบุรี เพชรบุรี ชลบุรี

ที่กวาดต้อนเข้ามายัง**ส่วนใน**ก็มี เช่น ที่บ้านหม้อ บ้านบาตร
และแถววัดสระเกศ เป็นต้น”

ด้วยเหตุนี้ เราจึงมี**ชุมชนลาว** เช่น ลาวเวียงจันทน์ ลาวพวน
ลาวโซ่ง ฯลฯ อยู่ในจังหวัดต่างๆ ในภาคกลาง รวมทั้งในกรุงเทพมหานคร
มาตั้งแต่บัดนั้น

**ยังครับ บรรพบุรุษของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ที่เป็นชาวภูไท
ยังไม่เข้ามาอยู่ในสยามประเทศของเรา**

โปรดใจเย็น และอดทนอ่านในตอนต่อไปครับ

เหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ ๓

เหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดวีรสตรีที่สำคัญท่านหนึ่ง คือ **ท้าวสุรนารี** หรือ **ท่านย่าโม** ของชาวนครราชสีมาอย่างยิ่งละครับท่าน คงจำเรื่องราวในประวัติศาสตร์ในตอนนี้ได้แน่ครับ

บันทึกมีดังนี้ :-

“ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ ๓ ถึง พ.ศ. ๒๓๖๔ **เจ้านวงศ์เมืองเวียงจันทน์ เป็นกบฏ** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดแม่ทัพนายกองขึ้นไปปราบปรามกระทั่งจับ**เจ้านวงศ์**ได้

กองทัพไทยได้กวาดต้อนผู้คนตามหัวเมืองน้อยใหญ่ลงมาอยู่ในภาคกลาง (ของไทย) อีกครั้งหนึ่ง

ครั้งนั้น**ชาวภูไท เมืองวังอ่างคำ** ก็ประสบภัยเช่นกัน แต่พากันหลบหนีไปได้เป็นส่วนใหญ่ แล้วไปอาศัยอยู่ที่**เมืองราชคำอ้ว** โดยชุมนุมซ่อนอาศัยอยู่ตามป่าตามเขา...”

ตอนนี้บรรพบุรุษรุ่นคุณปู่ คุณทวด **ขอหลวงปู่ฝั้น**ก็ยังไม่ได้เข้ามาอยู่ในเขตแดนไทย ที่จะเข้ามาก็ตอนต่อไปนี้ คือ :-

“ถึง พ.ศ. ๒๓๗๘ **เจ้าราชอินทร์** เมืองเวียงจันทน์ กับ**เจ้าเมืองกาฬสินธุ์** ได้ขึ้นไปเกลี้ยกล่อมผู้คนที่ชุมนุมซ่อนอยู่ตามป่าว่า**ขณะนี้เมืองเวียงจันทน์ได้อ่อนน้อมต่อพระเจ้ากรุงสยามแล้ว** ขอให้กลับไปทำมาหากินได้เช่นเดิม

“ผู้ใดจะข้ามไปกินข้าวในนาปลาในหนองทางฝั่งขวาของกรุงสยาม ก็ไปได้ตามใจชอบ”

หมายความว่าดินแดนประเทศลาว ได้กลับมารวมอยู่กับสยาม ประเทศอีกครั้ง ชาวลาวมีสิทธิ์อพยพมาทำมาหากินทางฝั่งไทยได้ตามใจชอบ เหตุนี้ ชาวญไทจึงได้อพยพเข้ามาอยู่ฝั่งไทย

“ชาวญไทเมืองวังอ่างคำ และเมืองพิณ เมืองนอง เมืองกองแก้ว เมืองมหาไชย เมืองคำเกิด คำม่วน และเมืองอัตตะปือแสนปาง จึงได้อพยพข้ามโขงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในแขวงเมืองสกลนคร นครพนม และกาฬสินธุ์

โดยเฉพาะชาวญไทเมืองวังอ่างคำนั้น ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนที่ กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ บ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี และเมืองเว (เรณูนคร) จังหวัดนครพนม”

ตั้งเมืองพรรณา

บรรพบุรุษรุ่น**คุณปู่** ของ **หลวงปู่ฝัน** ได้เข้ามาทางสกลนคร
ตั้ง**เมืองพรรณา** ซึ่งก็คือ **อำเภอพรรณานิคม** ในปัจจุบัน
เหตุการณ์มีดังนี้ :-

“...ส่วน**เจ้าลี เจ้าอินทร์ เจ้านวล** สามพี่น้องลูกชายของ
เจ้าโรงกลาง เจ้าเมืองวังอ่างคำ ได้อพยพข้ามโขงมาโดยลำดับ
แล้วใช้ช้าง ๙ เชือกเป็นพาหนะบรรทุกเครื่องสัมภาระและ
ครอบครัวผ่านเข้ามาทาง**บ้านหนองเชียงสือ แขวงเมืองสกลนคร**
ครั้งมาถึง**บ้านเปือย** ที่**ตำบลวังยาง**ในปัจจุบัน ได้หยุดพักน้อกอยู่
ชั่วคราวก็ต้องอพยพต่อ เพราะสถานที่นั้นเป็นที่ลุ่มมากกว่าที่ดอน
ชาวบ้านวังยางได้เรียกสถานที่นั้นว่า **ท่าพรรณา** เพราะอยู่ใกล้**ลำห้วยอุน**
ทางข้ามไป**บ้านหนองหวาย**”

มาถึงตรงนี้ก็มีความหมายเหตุว่า “น่าสังเกตว่า **ประมาณสิบปีที่ผ่านมา**
(ถ้านับถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ต้องว่า **ประมาณสี่สิบปีที่ผ่านมา**) **หลักผูกช้าง**ของชาว
ภูไทชุดนี้ยังปรากฏให้เห็นอยู่ แต่ต่อมาเกิดไฟไหม้ป่า จึงสาบสูญไป
หมด”

เหตุการณ์การอพยพมีต่อไป ดังนี้ :-

“เมื่ออพยพต่อมาจนถึง**บ้านพันพร้าว** เห็นว่าเป็นสถานที่อันเหมาะสมจะตั้งหลักแหล่งพำนักได้ **เจ้าลี**จึงตั้งหลักแหล่งที่**บ้านพันพร้าว** ส่วน**เจ้านวล** (คุณปู่ของหลวงปู่ฝัน) ได้ตั้งที่ **บ้านม่วงไข่**

จากนั้น **เจ้าลี** และ **เจ้านวล** พร้อมด้วยคณะกรรมการ ได้ลงมาเฝ้า**พระเจ้ากรุงสยาม** (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓) ขอตั้ง **เมืองพรรณา** ขึ้นอยู่อาศัย

พระเจ้ากรุงสยามก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน **ยศฐานบรรดาศักดิ์**ให้**เจ้าลี** เป็น **พระเสนาณรงค์** **เจ้าเมืองพรรณานิคม** และแต่งตั้งให้**เจ้านวล** เป็น**อาชญาอุปฮาด** แล้วแต่งตั้งกรมการเมือง คือ **ราชบุตร** **ราชวงศ์** **เมืองแสน** **เมืองจันทร์** **เมืองขวา** **เมืองซ้าย** **เมืองกลาง** **เมืองคุก** **เมืองฮาม** **เมื่อแพน** **นาเหนือ** **นาใต้** **ชานेत्र** **ชานนท์** **มหาเสนา** **มหามนตรี** **ชาบัณฑิตย์** **กรมเมือง** และ**สุโไพ** **ปกครองราษฎรชาวภูไท**ให้อยู่เย็นเป็นสุข”

(ตำแหน่ง และหน้าที่ของกรมการเมืองตามที่กล่าวข้างบน ผมจะคัดลอกมาเสนอตอนต่อไป ไหนๆ จะเรียนเรื่องประวัติศาสตร์กันแล้ว ก็ขอให้อดทนเรียนรู้ **“ภาษาลาวครั้งละหลายคำ”** อีกด้วยก็แล้วกัน)

ตั้งแต่บัดนั้นมา **เมืองพรรณานิคม** ก็ได้เกิดขึ้นในดินแดน **สยามประเทศ** มาตราบนานเท่าทุกวันนี้

“เมืองพรรณานิคม ได้ส่งส่วยต่อ**พระเจ้ากรุงสยาม**ทุกปี ปีหนึ่งเป็นทองคำน้ำหนัก ๒๒ บาท ส่วนหัวเมืองอื่นๆ นอกจาก**เมืองพรรณานิคม** ต่างส่งส่วยด้วยผลมะແห่ง”

(ผลมะແห่ง ข้างต้น ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร จนด้วยเกล้าที่จะอธิบายได้ในตอนนี้)

ที่นี้ก็**ประเพณีการกราบไหว้บรรพบุรุษ**ของชาวภูไท **อำเภอ
พรรณานิคม** คือ **พิธีเลี้ยงหะดา** ดังนี้ :-

“ก่อนอพยพข้ามโขงมา **ชาวภูไท** ได้อัญเชิญดวงวิญญาณของ
บรรพบุรุษ คือ **พ่อขุนพระเยาว เจ้าหน เจ้าหาญ** มาด้วย เพื่อ
ขอให้ปกป้องคุ้มครองให้รอดพ้นจากเหล่าร้าย

เมื่อตั้ง**เมืองพรรณานิคม**ขึ้นแล้ว **ชาวภูไท**จึงปลุกหอขึ้นเรียกว่า
หอหะดา แล้วอัญเชิญดวงวิญญาณดังกล่าวขึ้นสิ่งสถิตพร้อมกับเทพเจ้า
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ครบปีจะมี**พิธีเลี้ยงหะดา**ทำพิธีบวงสรวงตามที่เคย
ปฏิบัติกันมาแต่ก่อน”

คัดลอกเขามามาก ผมซักนี้กระดาก ก็เลยขอข้ามเรื่องราว
ตอนนีไป ซึ่งกล่าวถึงท่านผู้ใดเป็นเจ้าของ ใครมีตำแหน่งใด เมื่อท่าน
ผู้นั้นถึงแก่กรรมแล้ว ใครเป็นเจ้าของแทน คนต่อๆ ไปเป็นใคร ฯลฯ

ผมก็ขอลัดตัดตรงมาถึงเหตุการณ์ในสมัย **พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕** ที่มีการปฏิรูประบบการปกครอง
ประเทศ ครั้งใหญ่ ดังนี้ :-

“ใน**รัชกาลที่ ๕** ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารส่วนท้องถิ่น
บางประการ

หัวเมืองต่างๆ ถูกยุบเป็น**อำเภอ**ไปมากมาย หลายครอบครัว
(ครัวเรือน) รวมกันเป็น**หมู่บ้าน** หลายหมู่บ้านรวมกันเป็น**ตำบล** หลาย
ตำบลรวมกันเป็น**อำเภอ** และหลายอำเภอรวมกันเป็น**จังหวัด** กับหลาย
จังหวัดรวมกันเป็น**มณฑล**

พระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) จึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
เป็น**นายอำเภอคนแรก**ของ**อำเภอพรรณานิคม**

พระเสนาณรงค์ (สุวรรณรงค์) คนที่ ๔ ท่านนี้เอง คือเจ้าของนามสกุล **สุวรรณรงค์** ในสมัยรัชกาลที่ ๖ และ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ก็เป็นชาวภูไทในสกุลนี้ด้วย...”

ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ ได้มีบันทึกเรื่อง **ต้นตระกูล “สุวรรณรงค์”** ไว้ด้วย เพื่อให้พวกเราทราบถึงญาติวงศ์ขององค์หลวงปู่ได้ชัดเจน ก็ทำให้ผมมีกำลังใจจดลอกต่อไป ช่วงนี้เราเรียนประวัติศาสตร์กันก่อน คงยังไม่เบื่อนะครับ

หมู่บ้านภูไทที่บ้านมะทอง
อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

ตระกูล “สุวรรณรงค์”

บันทึกเกี่ยวกับ ตระกูล “สุวรรณรงค์” ซึ่งเป็นตระกูลของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ตามที่ปรากฏใน หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ของหลวงปู่ มีดังนี้ :-

จากเรื่อง “ประวัติชาวภูไท” ซึ่งได้อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยรัชกาลที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์ ดังได้กล่าวมาแล้ว คงจำกันได้ว่า เจ้าลี เจ้าอินทร์ และ เจ้านวล รวมด้วยกันสามพี่น้อง ซึ่งเป็นลูกชายเจ้าเมืองวังอ่างคำ ได้อพยพผู้คนชาวภูไท ข้ามโขงมาตั้งเมืองพรรณนา ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

เจ้าลี ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็น พระเสนาณรงค์ เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๑

ต่อมาเจ้านวลได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระเสนาณรงค์ เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๒

พระเสนาณรงค์ (นวล) มีภรรยา ๔ คน ภรรยาคนแรกไม่ทราบชื่อ มีบุตรด้วยกัน ๔ คน คือ

๑. อาชญาราชบุตร (วงศ์)
๒. อาชญาผู้ช่วย (แวน)
๓. นางคำฝูย
๔. นางคำพัน

อาชฎาราชบุตร (วงศ์) มีภรรยาชื่อนางบัวทอง มีบุตรด้วยกัน

๗ คน คือ

๑. **เจ้าไชยกุมาร (เม้า) บิดาหลวงปู่ฝั้น อาจาโร**
๒. **เจ้าหลวงพรหม (เมฆ)** บิดาพระอาจารย์ภู ธรรมทินโน และพระอาจารย์กว่า สุมโน
๓. **เจ้ากุ**
๔. **เจ้าทอง**
๕. **เจ้าคำ**
๖. **เจ้าจีบ**
๗. **นางน้อย**

สำหรับ**เจ้าอินทร์** ผู้เป็นพี่ชายของ**พระเสนาณรงค์ (นวล)** เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๒ มีภรรยาชื่อโตไม่ปรากฏ มีบุตรด้วยกัน ๔ คน ดังนี้

๑. **เจ้าบุญจันทร์**
๒. **เจ้าสุวรรณ์**
๓. **เจ้าสุวัฒน์**
๔. **นางดวงตา**

เจ้าสุวรรณ์ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น**พระเสนาณรงค์** เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๔ ส่วน**เจ้าบุญจันทร์** ได้รับแต่งตั้งเป็น **อาชฎา พระไชยสงคราม**

และ **เจ้าสุวรรณ์** หรือ **พระเสนาณรงค์** เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๔ ซึ่งมีศักดิ์เป็นลุง ของ**หลวงปู่** ท่านนี้เองถือเป็นต้นสกุล **สุวรรณ์รงค์** อันเป็นสกุลที่**หลวงปู่**ร่วมใช้อยู่ด้วย

ก็เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสายตระกูลขององค์**หลวงปู่ฝั้น** ที่พวกเราเคารพศรัทธา ก็ควรจะอนุรักษ์เรื่องราวเอาไว้ให้ไหมครับ ผมจึงตัดสินใจคัดลอกมาเสนอไว้ !

สำหรับที่มาของสกุล **สุวรรณรงค์** ก็น่าสนใจ เพราะเกี่ยวเนื่องกับการสงครามครั้ง**ปราบกบฏ**ด้วย ขอนำเสนอในตอนต่อไปครับ

ชีวประวัติและปฏิปทา
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

๑๒.

สกุล “สุวรรณรงค์” ที่ระลึกการปราบกบฏฮ่อ

ที่มาของสกุล “สุวรรณรงค์” มีดังนี้ :-

“ครั้งรัชกาลที่ ๕ กรุงรัตนโกสินทร์ พระเสนาณรงค์ (สุวรรณ) เจ้าเมืองพระนครศรีอยุธยา คนที่ ๔ ได้รับโอบอ้อมจากกรุงเทพฯ ให้คุมทหารไปสมทบกองทหารจากหัวเมืองต่างๆ ที่เมืองเวียงจันทน์ เพื่อปราบฮ่อที่ก่อการกบฏ

ส่วนทัพหลวงนั้น รัชกาลที่ ๕ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกไปจากกรุงเทพฯ เพื่อสมทบกันเข้าปราบปราม

พระเสนาณรงค์ จึงตระเตรียมกำลังทหาร พร้อมด้วยเสบียงกรังและอาวุธยุทโธปกรณ์ แล้วยกไปสมทบกับทัพหลวงตามพระบรมราชโองการ โดยมีตัวท่านเองเป็นแม่ทัพ อาชญา พระไชยสงคราม (บุญจันทร์) อาชญาอุปฮาด หลวงจ่านงค์ราชกิจ เป็นรองแม่ทัพ

ก่อนยกกำลังออกไปจากเมืองพระนครศรีอยุธยา แม่ทัพนายกองทั้งหลาย ได้ไปนมัสการเจ้าผ้าขาว ซึ่งประชาชนนิยมเรียกกันว่าเจ้าผู้ข้า เพื่อขอสิริมงคลปกป้องให้พ้นภัยพิบัติและรบชนะศึก

เจ้าผู้ข้า ก็ให้พร และให้โอวาทว่า การไปรบพุ่งตั้งอยู่ในความ
สัตย์สุจริต ไม่คิดคด ไม่ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ทรัพย์สิ่งของต่างๆ ที่มี
เจ้าของหวงแหน อย่าได้คิดแตะต้องเป็นของตน

ถ้าตั้งอยู่ในสัตย์สุจริตดังกล่าวแล้ว ภัยพิบัติต่างๆ จะไม่อาจ
กล้ากรายได้เลย

**แล้วท่านเจ้าผู้ข้าก็แจกหอผ้าขาวบรรจุดินทรายไว้ในหอ หากเมื่อ
โรยใส่หัวแล้วก็จะพ้นภัยพิบัติทั้งหมด**

แม่ทัพนายกองทั้งหลายรับคำ แล้วก็นมัสการลาท่านออกเดินทาง”

เรื่องของ**เจ้าผู้ข้า** และ**วัดถ้ำเจ้าผู้ข้า** ผมคงต้องคัดมาเสนอใน
ตอนต่อไปแล้วซีครับ

สำหรับบันทึกในตอนนี้ ได้กล่าวถึง **“เจ้าผู้ข้า”** โดยย่อ ดังนี้ :-

“เจ้าผู้ข้า ที่ชาวภูไทเมืองพรรณานิคมนับถือนี้ เป็นผู้ซึ่งออกไป
บำเพ็ญพรตกรรมอยู่ในถ้ำแห่งหนึ่งที่อยู่เชิงเขาภูพาน เขตตำบลไร่
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ท่านบริโภคน้ำแต่ยอดไม้ใบหญ้า
หัวเผือก หัวมัน หรือไม้ก็ฟักทองไปจนตลอดชีวิต”

กล่าวฝ่ายการไปรบทัพจับศึกปราบกบฏฮ่อ มีดังนี้ :-

“ครั้งยกกำลังทหารไปสมทบกับกองทัพหลวงแล้ว ทางกองทัพ
หลวงได้ให้ทัพจากหัวเมืองต่างๆ ชูดสนามเพลารอบค่ายฮ่อ ต่างฝ่าย
ต่างยิงกระสุนเข้าใส่กันอย่างดุเดือด ยิ่งกันอยู่หลายวันทัพไทยก็ยังตี
ค่ายฮ่อไม่สำเร็จ เพราะพวกฮ่อสร้างค่ายรั้วไว้อย่างมั่นคงแข็งแรง

วันหนึ่ง **พระเสนาณรงค์** (สุวรรณ) ได้ประชุมบรรดานายทัพ
นายกองเมืองพรรณานิคม แล้วปรึกษาหารือเห็นพ้องกันว่า หากยิง
โต้ตอบกันอยู่เช่นนี้ เห็นทีจะเอาชนะข้าศึกศัตรูได้ยาก

จึงตกลงทำพิธีบวงสรวง ตั้งสัตย์อธิษฐาน**เจ้าผู้ข้า** และ**ทะดา**
ซึ่งอัญเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาสิงสถิตไว้ในพรณานิคม

จงอ่อนเหมือนกับเทา (สาหร่ายน้ำจืด) **และเบาเหมือนดังนุ่น**
เมื่อตั้งสัตย์อธิษฐานจบลงแล้ว ได้ให้ทหารทุกคนเอาดินทราย
(ทรายเสก) จาก**เจ้าผู้ข้า**โรยไล่หัว

จับปล้นนั้น บรรดาทหารหาญต่างก็บังเกิดความกล้าหาญฮึกเหิม
พ้อออกศึกอีกครั้งก็กระโดดข้ามค่ายของพวกฮ่อเข้าไปไล่ฟันตีแม่
ด้วยหอกดาบ กับไล่ยิงพวกฮ่อล้มตายไปเป็นอันมาก

ขณะต่อสู้กันอยู่นั้น ลูกปืนที่พวกฮ่อยิงเข้ามาต่างเฉียดกายหวัด
หวีไปสิ้น มิได้ระคายผิวกายของทหารหาญเมืองพรณานิคมเลยสักคน
เมื่อทัพไทยได้ชัยชนะโดยเด็ดขาดแล้ว กองทัพเมืองพรณานิคม
ก็แยกตัวกลับมาด้วยความปลอดภัย”

เป็นไงครับ รู้สึกตื่นเต้นไหมครับ ?

ท่านผู้อ่านคงจะรู้จัก **อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ** กันแล้วนะครับ เรา
รู้จักกันในนาม **“อนุสาวรีย์หลักสี่”** ก็ตรงวงเวียนหลักสี่ ตรงจุดตัดของ
ถนนรามอินทรา กับ ถนนพหลโยธิน ก็อยู่ใกล้กับ**วัดพระศรีมหาธาตุ**
บางเขน นั้นแหละครับ

อ้อ ! ลืมไป เรื่องเกี่ยวกับนามสกุล **“สุวรรณรงค์”** มีดังนี้
“ต่อมาในสมัย**รัชกาลที่ ๖** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา
พระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นใช้ โดยให้ไพร่ฟ้าประชาชนมีนามสกุลโดย
ถ้วนทั่วทุกคน

ต่างคนจึงต่างตั้งนามสกุลในครอบครัวของตนเองขึ้น ที่เป็น
ข้าราชการใกล้ชิดก็ขอพระราชทานนามสกุล

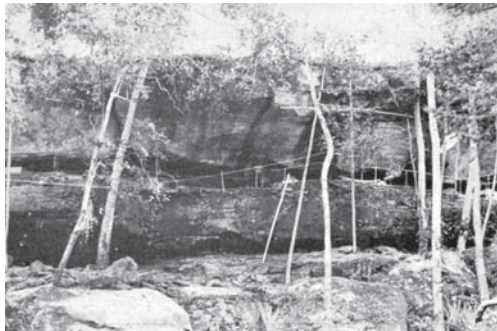
ในการนี้ได้มีประกาศให้จดทะเบียนนามสกุลโดยทั่วไปทั้งหัวเมือง
ชั้นในและชั้นนอกด้วย

สำหรับสกุลของชาวภูไท โดยเฉพาะสกุลบรรพบุรุษของ
พระอาจารย์ผั้นนั้น แต่เดิมใช้ **อินทสุวรรณ** โดยเอาชื่อ **เจ้าอินทร์**
ผู้เป็นพ่อ กับชื่อ **สุวรรณ** ผู้เป็นลูก มาผสมกันใช้เป็นนามสกุล
แต่ภายหลัง เพื่อรำลึกถึง**การปราบฮ่อได้ชัยชนะ** จึงได้เปลี่ยน
มาเป็น **สุวรรณรงค์** โดยเอาชื่อ **เจ้าสุวรรณ** (พระเสนาณรงค์) แม่ทัพ
กับคำว่า **ณรงค์** ซึ่งมาจากคำว่า **รณรงค์** แปลว่า การรบ มาผสมกัน
เข้าเป็น **สุวรรณรงค์** และสืบสกุลเป็นปึกแผ่นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

เกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวกับวงศ์สกุลของ**หลวงปู่**
ผมจะขอเสนออีก ๒ เรื่องที่เกี่ยวข้องกัน คือ เรื่องของ **“เจ้าผู้ข่า”**
กับ **ตำแหน่งราชการ** ที่ใช้ทางภาคอีสานในสมัยนั้น

อ้อ! เรื่องของ **“เจ้าผู้ข่า”** ผมเคยนำเสนอใน **หนังสือบูรพาจารย์**
เล่ม ๘ : หลวงปู่หลุย จันทสาโร แล้ว ก็ขอเสนอ ณ ที่นี้คงจะดีกว่า
นะครับ

ถ้าเจ้าผู้ข่า →

ถ้าเจ้าผู้ข่า บ้านอุ้มไผ่ ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
(ตัวถ้าเป็นแนวยาวไปตามผาหิน - ตรงที่ลูกศรชี้)

๑๖.

ตำแหน่งราชการกรมการเมือง

จากประวัติครุบาอาจารย์ที่ผ่านมา เราจะพบตำแหน่งข้าราชการทางภาคอีสานในสมัยก่อน เช่น **อาชญา อุปฮาด ฯลฯ** ผมก็เลยอยากจะคัดลอกชื่อตำแหน่งเหล่านั้นมาเป็นความรู้รอบตัวสำหรับท่านผู้อ่าน และสำหรับตัวผมเองด้วย

ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ฝั้น เล่มที่ผมกำลังคัดลอกอยู่นี้ มีบทความชื่อ **“ทำเนียบข้าราชการหัวเมืองลาวกาว - ลาวพวน”** เขียนโดย พระเดชพระคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) แห่งวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพฯ ผมจึงขออนุญาตคัดลอกมาไว้ ณ ที่นี้

อนึ่ง **หัวเมืองลาวกาว** ก็ได้แก่ **มณฑลอุบล** หรือ อีสานตอนล่าง และ **หัวเมืองลาวพวน** ก็หมายถึงภาคอีสานตอนบน แถบจังหวัดสกลนคร นครพนม

นอกจากนี้ก็มี **ลาวเฉียง** หรือ **มณฑลพายัพ** ได้แก่ภาคเหนือ แถบเชียงใหม่อีกด้วยครับ

ว่าถึง **“ทำเนียบข้าราชการหัวเมืองลาวกาว - ลาวพวน”** ของ **สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** (พิมพ์ ธรรมธโร) มีดังต่อไปนี้ :-

ทำเนียบข้าราชการที่ใช้ในหัวเมืองลาวกาว และหัวเมืองลาวพวน แต่เดิมนั้นมีอยู่ ๔ ชั้น คือ

๑. **อาชาวุธลี** เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีอยู่ ๔ ตำแหน่ง คือ **เจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ ราชบุตร** และแบ่งการปกครองออกเป็น ๔ กอง คือ **กองเจ้าเมือง กองอุปฮาด กองราชวงศ์ กองราชบุตร** ให้ราษฎรขึ้นทะเบียนใน ๔ กองนั้นได้ตามใจสมัคร

เจ้าเมือง มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการบ้านเมืองทั้งปวง แต่ถ้าเป็นเมืองขึ้น ไม่มีอำนาจตัดสินประหารชีวิตผู้ร้ายอุกฉกรรจ์ และไม่มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนกรมการเมือง หรืออุปฮาด ราชวงศ์ ราชบุตร ได้

อุปฮาด มีหน้าที่ทำการแทน**เจ้าเมือง** และรักษาการในเมื่อ**เจ้าเมือง**ชราภาพ ตาย หรือถูกถอดถอน

ราชวงศ์ มีหน้าที่เกี่ยวกับอรรถคดี ตัดสิน ว่าถ้อยชำระความ

ราชบุตร มีหน้าที่ควบคุม เก็บรักษาผลประโยชน์แผ่นดินของเมือง

๒. **ผู้ช่วยอาชาวุธลี** มีอยู่ ๔ ตำแหน่ง คือ **ท้าวขัติยะ ท้าวสุริยไทย์ ท้าวไพธิสาร และท้าวสิทธิสาร** ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาอรรถคดีพิพาทกาษาแห่งศาลเมืองชั้นสูง และการปกครองแผนกต่างๆ ของเมือง

๓. **ชื่อบ้านชาวเมือง** มีอยู่ ๑๗ ตำแหน่ง คือ **เมืองแสน เมืองจันทร์ เมืองขวา เมืองซ้าย เมืองกลาง เมืองคุก เมืองฮาม เมืองแพน นาเหนือ นาใต้ ชานेत्र ชานนท์ มหาเสนา มหามนตรี ชาวบัณฑิตยกรมเมือง และ สุโไพ**

เมืองแสน มีหน้าที่กำกับฝ่ายทหาร

เมืองจันทร์ มีหน้าที่กำกับฝ่ายพลเรือน

เมืองขวา เมืองซ้าย เมืองกลาง มีหน้าที่ดูแลพัสดุทุกอย่าง,

รักษาดูแลนักโทษ จะปล่อยหรือคุมขังตามที่คณะ**อาชญา**สั่ง ปฏิสังขรณ์ หรือสร้างวัด กำกับในการ**ลัก** (เลก หรือเลข หมายถึงชายฉกรรจ์ หรือพลเมืองชั้นสามัญ ส่วนการ**ลัก** ก็คือเอาเหล็กแหลมลักลงตามตัว นั้นแหละครับ ทั้งนี้เพื่อทำเครื่องหมายว่า **ลงทะเบียนแล้ว** หรือ **มีสังกัดแล้ว** ใช้วิธี**สักที่ข้อมือ** นอกจากนี้ยังมี **สักหน้า** แสดงว่าเป็น ผู้เคยบวชพระแล้วต้องปาราชิก ไม่สามารถกลับไปบวชได้ อันนี้ว่า ตามที่พอรู้มาบ้างนะครับ - ปรุ้ม) และรักษาบัญชีเลขไพร่พลที่ไปมีภรรยา ต่างเมือง

เมืองคุก เมืองขาม เมืองแพน มีหน้าที่เป็น **พะทำมระง** คือ **พัสดิ** และช่วย **เมืองขวา เมืองซ้าย เมืองกลาง**

นาเหนือ นาใต้ มีหน้าที่จัดหาเสบียงไว้ในยุ้งฉาง สำรวจ ลำมะโนคร้ว ๓ ปีต่อครั้ง เก็บส่วย จับกุม ควบคุมสัตว์พาหนะ และ แหวงจำหน่ายเลข

ชาเนตร ชานนท์ เป็นเสมียนของเมือง

มหาเสนา มหามนตรี เป็นหัวหน้าออกคำสั่งนัดประชุม หรือ ทำพิธีการต่างๆ ของเมือง

ชาบัณฑิตย เป็นพนักงานอ่านท้องตรา และอ่านประกาศคำสั่ง ของเจ้าเมือง กรมการผู้ใหญ่ ในเวลาประชุม

กรมเมือง และ สุโพะ เป็นแม่ทัพฝ่ายทหารสูงสุดของเมือง

๔. **ตำแหน่งพิเศษ** คือ **เพี้ยซาโนชิต ชาภูธร ราชต่างใจ คำมุงคุล** มีหน้าที่ใกล้ชิดเจ้าเมือง

เพี้ยซาบรรทม มีหน้าที่จัดที่บรรทม

เพี้ยซาตินแทนเล่นดินเมือง พนักงานตามเสด็จ หรือตาม เจ้าเมือง

เพ็ชชาหลาบคำ มีหน้าที่เชิญพระแสงหรือดาบ
เพ็ชราชมนเทียร มีหน้าที่รักษาพระราชฐาน ปรางปราสาท
เพ็ชชาบุษม มีหน้าที่กั้นพระกลด หรือพัดจามร
เพ็ชชามาตย์อาษาไนย มีหน้าที่ทางช่างวิศวกรรม
เพ็ชแขกขวา เพ็ชแขกซ้าย มีหน้าที่รับแขกต่างด้าวท้าวต่างแดน
เพ็ชศรีสุนนท์ เพ็ชศรีสุธรรม เพ็ชศรีบุญเฮือง เพ็ชศรีอัครชาติ
เพ็ชอัครวงศ์ มีหน้าที่จัดการศึกษาและการพระศาสนา
ตำแหน่งพิเศษ ทั้ง ๑๗ ตำแหน่งนี้จะตั้งหรือไม่ตั้งก็ได้

๕. ตำแหน่งสำหรับหมู่บ้าน คือ

ท้าวฝ้าย เทียบกับนายอำเภอ

ตาแสง เทียบกับกำนัน

พ่อบ้าน หรือ **นายบ้าน** เทียบกับ **ผู้ใหญ่บ้าน**

จ่าบ้าน เทียบกับ **สารวัตรหมู่บ้านหรือตำบล**

ผมก็ได้ลอกตำแหน่ง ข้าราชการมาหมดจดครบถ้วนแล้ว ถ้าจะอ่านก็โปรดอ่านพอผ่านๆ ก็น่าจะพอ คงไม่ต้องลงทุนถึงกับท่องจำ กระมัง รับรองไม่นำไปออกข้อสอบหรือกนะครับ

ก็กราบเท้าขอบพระคุณ**เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า** ที่ได้เขียนเรื่องนี้ เอาไว้ให้ลูกหลาน - เหลน ได้รับรู้ไว้บ้าง นะครับ

ตอนที่ ๒ :
นิกหนายหันหารธรรม

วัยเด็กและการศึกษาขั้นต้น

ท่านผู้อ่านคงจะเมากับเรื่องราวและข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์
มามากพอสมควรแล้ว ผมจึงขอนำท่านมาเริ่มต้นชีวิตประวัติของ **หลวงปู่
ฝั้น อจาโร** ตั้งแต่ตอนนี้เป็นต้นไป

ขอย้อนหลังเล็กน้อยเพื่อเตือนความทรงจำว่า โยมบิดาของ
หลวงปู่ชื่อ **เจ้าไชยกุมมาร** (เม้า) โยมมารดาชื่อ **นุ้ย** นามสกุล **สุวรรณรงค์**
ได้มาตั้งบ้านเรือนครั้งแรกที่ **บ้านม่วงไข่** ต่อมาภายหลังได้ย้ายไปอยู่ที่
บ้านมะทอง ซึ่งอยู่ไม่ไกลกันนัก ทั้งสองหมู่บ้านตั้งอยู่ใน **ตำบลพรธนา
อำเภอพรธนานิคม จังหวัดสกลนคร**

เจ้าไชยกุมมาร บิดาของหลวงปู่ มีคนนับหน้าถือตามาก จึง
ได้รับเลือกเป็น **ผู้ใหญ่บ้านม่วงไข่** เมื่อย้ายไปอยู่ **บ้านมะทอง** ก็ได้รับเลือก
ให้เป็นผู้ใหญ่บ้านอีก และได้ดำรงตำแหน่งอยู่จนสิ้นชีพ

องค์หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นผู้มีลักษณะดี มีความประพฤติเรียบร้อย
และน้ำใจโอบอ้อมอารีมาตั้งแต่เด็ก รวมทั้งมีความขยันหมั่นเพียร อดทน
หนักเอาเบาสู้ ช่วยเหลือกิจการงานของบิดามารดาและญาติพี่น้อง โดย
ไม่เห็นแก่ความลำบาก จึงเป็นที่รักของทุกคน

การศึกษาขั้นต้น หลวงปู่เริ่มเรียน **อักษรสมัย** ที่ **วัดโพธิชัย
บ้านม่วงไข่** แบบเรียนที่ใช้ฝึกอ่าน - เขียน ได้แก่ **มูลบทบรรพกิจ เล่ม ๑ - ๒**

ซึ่งถือว่าเป็นแบบเรียนที่ดีที่สุดในสมัยนั้น ผู้เรียนจบหนังสือนี้แล้วถือว่าอ่าน - เขียนแตกฉานใช้งานได้

ครูผู้สอนชื่อ **ครูหุ่น ไชยชมภู** ภายหลังที่**ครูหุ่น**ย้ายไปแล้ว ท่านก็ได้เรียนกับ **พระอาจารย์ตัน วุฒิสาร**

หลวงปู่ เป็นคนชอบเรียน มีความขยันหมั่นเพียร สามารถเขียนอ่านได้รวดเร็วกว่าเด็กคนอื่น ๆ เวลาครูไม่อยู่ **หลวงปู่**จะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนเพื่อนๆ แทนครู

บริเวณ**วัดโพธิชัย** บ้านม่วงไข่ ในอดีต
ที่ที่หลวงปู่เรียนอ่าน - เขียน หนังสือไทย

๑๕.

ไผ่ฝืนจะเข้ารับราชการ

หลังจากที่**หลวงปู่**เรียนหนังสือจบ สามารถอ่าน - เขียนได้
แตกฉานแล้ว ท่านก็มีความตั้งใจจะรับราชการ เพราะเป็นงานที่มีหน้า
มีตา ได้รับความเคารพยำเกรงจากผู้คนทั่วไป

ในขณะนั้น **นายเขียน อุปพงศ์** พี่เขยของหลวงปู่ รับราชการ
ในตำแหน่ง**ปลัดขวา** อยู่ที่เมืองของแก่น **หลวงปู่**จึงติดตามไปอยู่ด้วย
ได้เข้าฝึกงานเป็นเสมียนอำเภอบ้าง เพื่อรอการบรรจุเป็นข้าราชการต่อไป

ในช่วงที่อยู่ขอนแก่น มีเหตุการณ์ที่ทำให้**หลวงปู่** รู้สึกสลดใจ
เกิดความไม่แน่ใจในการที่จะมีอาชีพเป็นข้าราชการ

กล่าวคือ พี่เขยและพี่สาวใช้ให้**หลวงปู่**หิ้วปืนโตอาหารไปส่ง
นักโทษการเมือง คือ**พระยาณรงค์ฯ** เจ้าเมืองขอนแก่น ที่ต้องโทษ
ฆ่าคนตาย จึงถูกคุมขังตามกระบิลเมือง

นอกจากนี้ ยังมีข้าราชการคนอื่นที่ถูกจำคุกด้วยโทษฐานความผิด
ต่างๆ เช่น **นายวีระพงศ์** ปลัดซ้าย เป็นต้น

ต่อมา **นายเขียน อุปพงศ์** พี่เขย ก็ถูกคำสั่งย้ายให้ไปเป็น
ปลัดขวา อยู่อำเภอกุดป่อง (อำเภอมือทอง) จังหวัดเลย และก็ถูกข้อหา
คดีฆ่าคนตายอีกเช่นกัน

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้เขียนตามคำบอกเล่าของหลวงปู่ฝั้นที่กล่าวถึงเหตุการณ์และความรู้สึกของท่านในครั้งนั้นว่า

“ในกาลครั้งนั้น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ได้เห็นเหตุการณ์วุ่นวายของข้าราชการและบ้านเมือง ได้เห็นการปราบปรามผู้ร้าย มีการฆ่าฟันนักโทษถูกประหารชีวิต เจ้าเมืองกลายเป็นนักโทษ

เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุให้ท่านได้ข้คิด และบังเกิดการสลัดจิตให้ท่านคิดเบื่อหน่าย คลายความยินดี เพราะเห็นความยุ่งเหยิง และความไม่แน่นอนของชีวิตในทางโลก

จึงตัดสินใจไม่รับราชการ คิดกลับไปบ้าน เข้าไปบวชอยู่วัดดีกว่า จึงได้เดินทางไปลาพี่ทั้งสองที่จังหวัดเลย”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ศิษย์ผู้บันทึกประวัติของหลวงปู่

(ตายายคุณั้น คือ อาจารย์ปฐม กับ อาจารย์ภัทธา

ครั้งยังเป็นหนุ่มหน้า - สาวสวยอยู่

ขอลาพี่เขยและพี่สาว

เมื่อหลวงปู่ฝัน อจาโร เปลี่ยนใจไม่คิดที่จะรับราชการ และต้องการไปบวช แล้ว ท่านก็ออกเดินทางจากขอนแก่น เพื่อไปรำลา และขออนุญาตพี่เขย กับพี่สาว ที่จังหวัดเลย

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้เขียนเล่าเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า :-

พอเดินทางไปถึง เห็นพี่ทั้งสองไม่ได้ไปไหน อยู่กับหลานๆ ในเรือนชั้นบน วันนั้นเป็นวันหยุดราชการ เดินขึ้นบันไดไปในเรือน นั่งลงยกมือไหว้พี่เขยพี่สาว แล้วเอากระเป๋าเดินทางเข้าไป ลงไปอาบน้ำชำระกายให้หายเหนื่อย

พอเย็นวันนั้น ท่านจึงเข้าไปนั่งใกล้กับพี่สาว ได้พูดกับพี่สาวว่า “ที่ผมได้เดินทางมาหาคุณพี่ทั้งสองคราวนี้ ตั้งใจจะมาลาคุณพี่ทั้งสองกลับบ้าน”

พอจบคำ พี่สาวก็พูดขึ้นทันทีว่า “อยากกลับบ้านหรือ มันเรื่องอะไร ? คิดถึงบ้านหรือว่าคิดถึงใคร ?

เรื่องคุณพ่อคุณแม่เรา เธอไม่ต้องเป็นห่วงท่านหรอก กิจกรรมงานทางบ้านก็มีพี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว เขาทำแทนแล้ว น้องไม่ต้องเป็นห่วงหรอก”

พอพี่สาวพูดจบลง ท่านยังไม่พูดอะไร พี่เขยก็พูดขึ้นต่อไปอีกว่า

“ไหนๆ เราก็ได้ตั้งใจมาว่าจะยึดอาชีพทางราชการ ออกจากบ้านมาเพื่อการทำงาน เวลานี้ก็กำลังทำงาน งานที่เราทำก็กำลังจะก้าวหน้าอยู่แล้ว ไม่นานเท่าไรคำสั่งก็จะมาถึง และจะได้บรรจุเป็นข้าราชการตามที่ต้องการ

น้องลองคิดดูให้ดี อย่าใจร้อนไปมากนักเลย หรือว่าน้องมีคู่รักรออยู่ทางบ้าน คิดถึงเขามากหรือ?”

แท้จริงท่านยังไม่มีคู่รัก และยังไม่เคยคิดที่จะมีคู่รักเลย ตอนนั้นท่านอายุย่างเข้า ๑๙ ปี เป็นวัยที่กำลังหนุ่ม พร้อมกับลักษณะรูปร่างและคุณสมบัติเป็นที่ชอบเนื้อใจเจริญใจและพอใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น จึงเป็นเหตุให้พี่เขยพูดคาดคะเนและดักถามในทำนองนั้น

หลวงปู่ ได้เรียนตอบพี่เขยว่า “เวลานี้จิตใจของผมเปลี่ยนความคิดเป็นตรงกันข้ามกับความคิดเดิม รู้สึกเบื่อหน่ายท้อใจในงานอาชีพทางรับราชการ ไม่มีแก่จิตแก่ใจที่จะทำต่อไปอีกแล้ว”

พี่เขยและพี่สาวบอกให้น้องชายพูดออกมา

หลวงปู่ ไม่ค่อยอยากจะพูดเรื่องนี้ ได้เรียนพี่ทั้งสองว่า “อันที่จริงแล้วผมไม่อยากจะพูด ถ้าผมพูดแล้วเดี๋ยวคุณพี่ทั้งสองจะหาว่าผมไม่มีมารยาท คิดดูถูกต้องเคลนคนอื่น ไม่น่าจะพูดในที่นี้”

“พูดไปเถิดน้อง ไม่ต้องเกรงใจ หากมีความทุกข์ใจหรือคับแค้นใจประการใด ก็พูดออกมาเถอะ พี่ทั้งสองจะคอยฟัง”

หลวงปู่ จึงเริ่มเล่าถึงความรู้สึกของท่านในตอนนั้นว่า

“...แต่แรกผมก็คิดว่าผมจะยึดอาชีพทำงานราชการ จึงได้มาฝึกและทำงานด้วยความพยายามและอดทน ผลของงานก็ได้คืบหน้ามาโดยลำดับ

ต่อมาผมเริ่มไม่แน่ใจในอาชีพราชการ ได้เห็นเจ้านายข้าราชการ
ชั้นผู้ใหญ่ ต้องกลับกลายมาเป็นนักโทษการเมือง คือ **พระยาณรงค์**
เจ้าเมืองขอนแก่น ต้องโทษติดคุกฐานฆ่าคนตาย และก็กรณีของ
นายวีระพงศ์ ปลัดซ้าย

ต่อมา ก็คุณพี ต้องถูกโยกย้ายออกจากปลัดอำเภอเมืองขอนแก่น
มาเป็นปลัดอำเภอกุดป่อง จังหวัดเลย แล้วยังต้องคดีฆ่าคนตายอีก
เช่นกัน

ผมได้เห็นเหตุการณ์ลับสนวนววยของข้าราชการ กับได้เห็นการ
ปราบปรามผู้ร้าย มีการฆ่าฟัน การประหารชีวิต เห็นแล้วสลดหดหู่ใจ
เจ้าเมืองยังต้องกลับมาเป็นนักโทษอย่างที่เห็นๆ กัน”

พีเขยกับพีสาวปล่อยให้น้องชายได้พูดโดยไม่มีการขัดจังหวะ
หลวงปู่ จึงกล่าวต่อไปอีกว่า :-

“เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้ผมได้ขบคิด บังเกิดความสลดสังเวช
ให้ผมคิดเบื่อหน่ายคลายความยินดีจากอาชีพราชการ เห็นความยุ่งเหยิง
ความไม่แน่นอนของชีวิตคนเรา

อีกอย่างที่ชวนให้เศร้าใจยิ่ง คือ เห็นท่านผู้มีการศึกษาดี มี
ความรู้สูง ได้รับตำแหน่งแห่งที่การงาน เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
มียศฐาบรรดาศักดิ์สูงส่งในวงราชการ

แต่เขาเหล่านั้น แทนที่จะเป็นบุคคลตัวอย่างในทางที่ดีให้แก่
ราษฎร กลับทำผิดด้วยการทุจริต และต้องโทษร้ายแรง และที่ยังชุกค
ลอยนวล จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน ก็ยังเห็นมีอยู่ดาษดื่น

ผมเห็นแล้วรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีความหมายในจิตใจที่ไร้ศีลธรรม
เหล่านั้น

**ผมเห็นว่า ศีลธรรม เท่านั้นที่จะทำให้คนทุกคนชั้นมีความ
สงบสุข ทั้งแก่ตนเองและคนทั่วไป**

สังคมใด หากไร้ศีลธรรมประจำบุคคลในสังคมนั้นแล้ว เห็น
จะต้องเหลวแหลก ทำให้สังคมวุ่นวายไม่รู้จักจบจักสิ้น

**ผมคิดตรงดีแล้วจึงได้มาขอลาคุณพี่ทั้งสองเพื่อกลับไปอยู่บ้าน
เมื่อไปถึงบ้านแล้ว ผมตั้งใจจะไปบวช หากคุณพ่อคุณแม่ท่านอนุญาต...**

ด้วยใจจริงแล้ว ทั้งพี่ชาย พี่สาว อยากให้หลวงปู่ อยู่รับ
ราชการต่อ เพราะได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานทั้งในบ้านนอกบ้านได้เป็น
อย่างดี อีกอย่างหนึ่งก็เห็นว่าอนาคตในการรับราชการของน้องชายจะต้อง
ไปได้ยาวไกลโดยไม่ต้องสงสัย

แต่อีกความคิดหนึ่ง เห็นว่าน้องชายคิดไปในทางบุญทางกุศล
นำอนุโมทนา ยิ่ง จึงไม่สมควรจะขัดขวาง

**ตกลงทั้งพี่ชายและพี่สาวจำต้องอนุญาตให้น้องชายคนนี้อา
กลับบ้านได้ตามความประสงค์ ทั้งที่ยังรักยังอาลัยเป็นอย่างมาก**

**ท่านอาจารย์คุณหมออวย เกตุสิงห์ คิษย์สำคัญของหลวงปู่
ได้เขียนถึงการตัดสินใจในครั้งนี้ของหลวงปู่ว่า :-**

“การตัดสินใจของท่านนี้ ไม่ได้เป็นผลดีแก่ตัวท่านเท่านั้น แต่
เป็นผลดีสำหรับคนอื่น ๆ อีกนับหมื่นนับแสนคนที่ได้รับคำสั่งสอนของท่าน
ชักนำให้บังเกิดศรัทธาปสาทะในพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พากันสร้างคุณงามความดี เพื่ออนาคตของตนและของประเทศชาติต่อไป
อีก”

สาธุ ! ในบรรดาคนนับหมื่นนับแสนที่ได้รับคำสั่งสอนของหลวงปู่
ก็รวมผมอยู่ด้วยหนึ่งคน และท่านผู้อ่านล่ะรวมอยู่ในนี้ด้วยไหมครับ ?

๑๗.

การบวชเป็นการตอบแทน

คุณพ่อแม่

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พูดถึงเรื่องการบวชพระบวชเณรในภายหลังว่า นอกจากเป็นการสร้างกรรมดีในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นการตอบแทนพระคุณของพ่อแม่อีกด้วย

หลวงปู่สุวัจน์ ได้ถ่ายทอดคำพูดของหลวงปู่ ดังนี้ :-

“พวกเรานับถือพระพุทธศาสนา ตามธรรมเนียมประเพณีที่เราเคารพนับถือพระพุทธศาสนา ตั้งแต่สมัยโบราณกาลมา เป็นเวลาอันสืบเนื่องแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ได้มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ของคนไทยเรา พ่อ แม่ จะต้องฝึกอบรมลูกชายของตนให้ออกบวช เพื่อจะได้ฝึก ศึกษา ให้รู้จักความดีความชั่ว ว่า**ความดีควรทำ ความชั่วควรละเว้นไม่กระทำ**

ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ถือกันว่า **ถ้าบวชเป็นสามเณร เป็นการทดแทนคุณของแม่ ถ้าบวชเป็นพระ เป็นการทดแทนคุณของพ่อ** แต่ก่อนเขาถืออย่างนี้ จึงได้เป็นธรรมเนียมประเพณีมาจนถึงบัดนี้

พระพุทธเจ้าพระองค์สอนให้ทุกๆ คนรู้จักเคารพ รัก นับถือ เชื่อฟัง กราบไหว้คุณพ่อคุณแม่ และผู้เจริญด้วยวัยเป็นผู้ใหญ่ในตระกูลของตน เพราะคุณพ่อคุณแม่ท่านเป็นผู้มีคุณแก่พวกเราผู้เป็นบุตร ธิดามาก

พวกเราจำต้อง**ละความชั่ว ทำแต่ความดี** เป็นการเสนอนองความดีของการของท่าน

การบวชก็คือการเข้าไปปฏิบัติละกรรมชั่ว ทำแต่กรรมดี ลูกคนใดที่บวชเป็นพระเป็นเณร จักได้ป้องกันช่วยเหลือมารดาบิดาไม่ให้เกิดนรก เขาถือกันดังนี้

ส่วนลูกผู้ชายสมัยก่อนก็มีความพอใจและตั้งใจไว้เสมอว่า **ตัวเองเกิดมาเป็นลูกผู้ชายแล้วต้องบวช** เพื่อเป็นการสืบดำรงวงศ์ตระกูลไว้ตามประเพณีมิให้ขาดสูญเสียไป และจะได้เป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนมและข้าวบิ๋นของพ่อแม่ ที่ท่านได้ทนุถนอมกลม่อมเกลี้ยงเลี้ยงบำรุงตนมาด้วยความเหนื่อยยากลำบาก

การทดแทนบุญคุณพ่อแม่อย่างอื่นใด ที่จะเสมอด้วยการบวชเป็นพระภิกษุสามเณรในบรรพบุรุษศาสนาเป็นอันไม่มี”

นี่เป็นความคิดของสังคมไทยในสมัยนั้น เช่นเดียวกับกับพี่ชายและพี่สาวของหลวงปู่ก็คิดเช่นนี้

ดังนั้น **“คุณพี่ทั้งสองจึงตกลงใจอนุญาต ทั้งๆ ที่มีความอาลัยและคิดถึง เพราะขาดน้องคนหนึ่งที่เคยได้ช่วยเหลืออยู่ที่บ้าน”**

เดินทางกลับบ้านที่สกลนคร

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เดินทางด้วยเท้า ออกจากจังหวัดเลย บุกป่าฝ่าดงกลับบ้านที่จังหวัดสกลนครตามลำพังคนเดียว ซึ่ง**หลวงปู่สุวัจน์ ศิษย์ผู้เรียบเรียงประวัติของหลวงปู่** ได้เขียนบรรยายดังนี้ : -

เมื่อท่านได้รับอนุญาตจากพี่ทั้งสองแล้ว ก็เข้าไปเก็บสิ่งของบรรจุ กระเป๋าเดินทางของท่านเรียบร้อย แล้วกราบลาคุณพี่ทั้งสองออกเดินทาง **ไม่มีใครเป็นเพื่อน** ต้องไปด้วยกำลังแข้งเลาะเสียบภูเขาเป็นดงหนาป่าทึบ เป็นทางเปลี่ยวและกันดาร มีภัยนานาชนิด จากช้างป่า และสิงสาราสัตว์ต่างๆ เป็นอันมาก

ท่านเดินทางจากจังหวัดเลย ผ่าน**จังหวัดอุดรธานี อำเภอหนองหาน อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพรรณานิคม** ถึง**บ้านบะทอง** เป็นเวลา ๑๐ วัน จึงถึง

พอท่านมาถึงบ้าน วางกระเป๋าเดินทางไว้ในที่สมควรแล้ว**เข้าไปกราบเท้าคุณพ่อ คุณแม่** และได้ทักทายปราศรัยกับพี่ๆ น้องๆ ทว่าทุกคน

คุณพ่อคุณแม่วันนั้น - นับแต่มองเห็นหน้าลูกชายเดินมา มีความดีใจ สุขใจ เป็นที่สุด ยากจะนำสิ่งใดมาเปรียบเสมอได้

แล้วก็ได้ถามความทุกข์สุขในการเดินทางที่ทูลกันดารตลอดถึงการกินอยู่หลับนอน ระหว่างอยู่กับพี่ที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเลย ตลอดถึงความสุขความทุกข์ของลูกสาวลูกชายและหลานๆ ทุกคน

หลวงปู่ ก็พิจารณาเลือกเล่าแต่ในเรื่องที่จะให้เกิดประโยชน์ และสบายใจให้พ่อแม่ และญาติพี่น้องฟัง เพื่อไม่ให้ท่านเป็นห่วงและเสียอกเสียใจ

เรื่องที่พี่เขยตกเป็นผู้ต้องหาในคดีฆ่าคนตายนั้น **หลวงปู่** ไม่ได้เล่าให้ใครฟังเลย โดยคิดว่า แม้จะพูดให้รู้ ใครๆ ก็ช่วยอะไรไม่ได้ มีแต่ทำให้เกิดความเสียใจและทุกข์ใจไปเปล่าๆ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

ในวันนั้น ลุง ป้า น้า อา ญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนฝูงบ้านใกล้เรือนเคียง ได้ทราบข่าวการกลับมาบ้านของ**หลวงปู่** ต่างก็พากันมาเยี่ยมเยียน ถามข่าวคราวความสุขทุกข์ มากหน้าหลายตา เต็มบ้านแน่นไปหมด **ดูราวกับมีการละเล่น หรือพิธีกรรมอะไรบางอย่างในวันนั้น**

หมู่บ้านบะทอง ต.พรวณณา อ.พรวณณานิคม บ้านเกิดของหลวงปู่

บรรพชาเป็นสามเณร

เมื่อหนุ่มผื่น สุวรรณรงค์ ได้พักผ่อนอยู่กับบ้านพอหายเหนื่อยจากการเดินทางแล้ว จึงได้ขออนุญาตบิดามารดาเพื่อไปบวชตามที่ได้ตั้งใจไว้

บิดามารดาต่างก็ปลื้มใจและดีใจ รวมทั้งประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุที่ทานทั้งสองก็ได้เตรียมการที่จะให้ลูกชายบวชอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้ออกให้รู้ และกำลังจะบอกต่อนั้นพอดี เป็นความคิดที่ตรงกันโดยมิได้นัดหมาย

บิดามารดามีความตั้งใจมานานแล้วว่า ลูกชายของเราจะต้องได้บวชให้พ่อแม่ เราไม่ควรปล่อยลูกชายให้เป็นคนดิบคนตาย เมื่อลูกได้บวชอยู่ในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ เราผู้เป็นพ่อแม่และญาติๆ ของเราก็จะได้ยึดเหนี่ยวยึดถือชายผ้าจีวรของลูกชกจุงพวกเราพาขึ้นไปสู่สวรรค์เทวโลก เสวยทิพย์สมบัติอยู่ในวิมานเงินวิมานทอง เพียบพร้อมด้วยความสุขอันเลิศประเสริฐยิ่ง

เมื่อลูกชายเข้ามาขออนุญาตลาบวช บิดาจึงพูดขึ้นว่า

“พ่อมีความพอใจและดีใจมาก ที่ลูกมาขออนุญาตลาไปบวชในพระบวรพุทธศาสนาคราวนี้

แท้จริงเราพ่อแม่ทั้งสองได้ปรึกษาตกลงกันไว้แล้วว่า จะไปรับเจ้าเอามาบวช แต่ยังมีหนได้ไปรับ ลูกก็ได้กลับมาบ้านเสียก่อน แล้วก็

มาราบขออนุญาตลาบวชด้วย ความคิดของเราพ่อแม่ลูกมันช่างตรงกัน
อะไอย่างนี้ น่าแปลกจริงหนอ !

ชะรอยบุญเพสันนิวาสชาติปางก่อน พวกเราสามคนเคยปลุก
ศรัทธาสამัคคีทำความดีร่วมกันมาแล้วเป็นแน่”

ฝ่ายโยมมารดา ก็ลุกขึ้นไปหยิบพานดอกไม้ ฐูป เทียน ที่เตรียม
ไว้พร้อมแล้ว เอามายื่นให้โยมบิดา

โยมบิดารับพาน แล้วพาลูกชายลงจากบ้าน พาไปมอบให้
หลวงพ่เจ้าอาวาสวัดโพนทอง วัดประจำหมู่บ้านบะทอง แห่งนั้น

หลวงพ่เจ้าอาวาส คือ ท่านพระอัญญาครุฑธรรม ก็ยินดีรับ
นายฝั่ง สุวรรณรงค์ ไว้ให้บวชเรียน

เนื่องจากหลวงปู่ อายุเพียง ๑๙ ปี ยังไม่ครบบวช ท่านเจ้าอาวาส
จึงได้จัดการให้บรรพชาเป็นสามเณรไปก่อน รอให้อายุครบบวชแล้วจึง
ค่อยอุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อไป

หลวงปู่ บรรพชาเป็นสามเณร ในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ปีมะเมีย
ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่โยมบิดามารดาและญาติพี่น้องเป็นอย่างยิ่ง

คุณโยมย่า ได้พยากรณ์สามเณรหลานชายของท่านว่า “ในภาย
ภาคหน้า เณรจะต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในดงขมิ้นจนตลอดชีวิต ระหว่าง
นั้นจะสร้างแต่คุณงามความดีอันประเสริฐเลิศล้ำค่า จะเป็นผู้บริสุทธิ์
ผ่องใส ประชาชนทุกชั้นตั้งแต่สูงสุดจนต่ำสุดทุกเชื้อชาติศาสนา ที่ได้
ฟังพระธรรมเทศนาของท่าน จะบังเกิดความเลื่อมใสในตัวท่านและรส
พระธรรมที่ท่านเทศนาเป็นอันมาก”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวัจ คิษย์ผู้เรียบเรียงประวัติของหลวงปู่ ได้
เขียนถึงชีวิตการเป็นสามเณรของหลวงปู่ ว่า :-

พระครูสกลสมณกิจ

(ท่านอาญาครูธรรม)

“นับแต่วันที่ได้บรรพชา **สามเณรฝั่ง สุวรรณรงค์** มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนหนังสือและท่องสวดมนต์ มีจิตใจทรหดอดทนท่องสวดมนต์สูตรใหญ่ได้จนจบหมด

ต่อมาในระยะไม่นาน ท่านมีความแตกฉานในการเรียนเขียนจากร **อ่านหนังสืออักษรตัวธรรม** (หนังสือผูกใบลานทางภาคอีสาน) ได้เป็นอย่างดี มีสติปัญญาอ่อนไว เอาใจใส่ในข้อวัตรปฏิบัติอันเป็นกิจวัตรของสามเณรเป็นอย่างดี มีความเฉลียวฉลาด กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความเคารพเชื่อฟัง ว่าง่ายสอนง่าย อยู่ในโอวาทคำกล่าวตักเตือนพร่ำสอนของอุปัชฌาย์อาจารย์

ท่านเล่าให้ฟังว่า หนังสือนวโกวาท ท่านท่องจบ สวดปากเปล่าได้ทั้งเล่ม”

๒๐.

เข้าพิธีอุปสมบท

ครั้นถึงปีมะแม พุทธศักราช ๒๔๖๒ สามเณรฝั้น สุวรรณรงค์ มีอายุครบ ๒๐ ปีเต็ม โยมบิดามารดาพร้อมด้วยญาติพี่น้อง ก็ได้ตระเตรียมบริขารการอุปสมบทของสามเณรไว้อย่างครบถ้วน

เมื่อถึงกาลเวลาอันมงคล สามเณรฝั้น สุวรรณรงค์ พร้อมด้วยเพื่อนๆ รุ่นราวคราวเดียวกัน ก็ได้เข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ พระอุโบสถวัดสิทธิบังคม บ้านไช้ ตำบลบ้านไร่ อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งสังกัดคณะมหานิกาย โดยมี ท่านพระครูป๊อง (ป๊อง นนตะเสน) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์นวล เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอาจารย์สัง เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากอุปสมบทแล้ว พระภิกษุฝั้น อาจาโร ก็พักจำพรรษาอยู่กับพระอุปัชฌาย์ที่ วัดสิทธิบังคม วัดที่เข้าพิธีอุปสมบท

ภายหลังออกพรรษาแล้ว พระภิกษุฝั้น ได้ลาพระอุปัชฌาย์ไปพำนักอยู่กับ ท่านพระอาญาครูธรรม (ภายหลังได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสกลสมณกิจ เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร) เจ้าอาวาสวัดโพนทอง บ้านชะทอง หมู่บ้านที่ครอบครัวของหลวงปู่อาศัยอยู่

เกี่ยวกับท่านพระอาญาครูธรรม หรือ พระครูสกลสมณกิจ อดีตเจ้าอาวาสวัดโพนทอง และอดีตเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร ฝ่าย

มหานิกาย ท่านเป็นชาวภูไท มารดาชื่อ**นางดอกปี** ซึ่งเป็นบุตรสาวของ **เจ้าผู้ข่า**

ท่านพระอาญาครุธรรม เกิดเมื่อ ๑๙ ธันวาคม ๒๔๒๗ ที่ **บ้านม่วงไข่** เวลาที่ท่านเกิดเป็นเวลา**ที่เจ้าผู้ข่าถึงแก่กรรม** ชาวบ้านได้ เล่าสืบกันมาว่า วิญญาณของ**เจ้าผู้ข่า** ได้มาเกิดเป็น**ท่านพระอาญา ครุธรรม** องค์กรนี้เอง

ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဗုဒ္ဓဘုရား ဝေဠာန်ဘုရားကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ပြုလုပ်ရာမှ ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေး
ရာမှ ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို
ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိပျဉ်းပေးခြင်းကို

ลายมือ "หนังสือธรรม" ของท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

๒๑.

ฝึกกรรมฐานภาวนาครั้งแรก

ท่าน**พระอาญาครุธรรม** หรือ **พระครูสกลสมณกิจ** เจ้าอาวาส **วัดโพชนาง** ในสมัยนั้น ท่านจะพาพระลูกวัดฝึกหัดทำกรรมฐาน ซึ่ง**พระภิกษุฝั้น** ผู้บวชใหม่เพียงพรรษาแรกก็ได้รับการฝึกอบรมทำกรรมฐานภาวนากับ**ท่านพระอาญาครุธรรม** นี้ด้วย

เป็นการฝึกกรรมฐานภาวนาครั้งแรกของ**พระภิกษุฝั้น**

ในช่วงหลังออกพรรษา ระหว่างเดือนอ้ายถึงเดือน ๔ ท่าน**พระอาญาครุธรรม** จะพาพระลูกวัดออกชุดงค์ไปตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นที่สงบสงัดเพื่อหัดภาวนา ตามป่าช้า ป่าช้า ภูผาหน้าถ้ำ หลายๆ แห่ง หลายๆ ตำบลที่อยู่ในแถบถิ่นนั้น

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ คิษย์ผู้เรียบเรียงประวัติของ**หลวงปู่ฝั้น** ได้เขียนถึงการฝึกกรรมฐานภาวนาตามวิธีที่**ท่านพระอาญาครุธรรม** ใช้อบรมศิษย์ในสมัยนั้น ดังนี้ :-

“การฝึกกรรมฐานภาวนาแต่ก่อนนั้น ท่านให้มีการ**อบรมจิตใจให้มีสติ โดยวิธีนับลูกประจำ**

คือ เอาด้ายมาร้อยเม็ดลูกประจำ จำนวน ๑๐๘ เม็ด เอามาคล้องคอหรือข้อมือ แล้วนั่งบริกรรมภาวนาตั้งสติ**ระลึกพุทฺธคุณ** ว่า **พุทฺโธ ๆ ๆ ๆ** เช่นเดียวกัน แต่**ต้องนับลูกประจำไปด้วย**

เช่น บริกรรมว่า พุทฺโธ นับ ๑ ให้เอามือจับแล้วเลื่อนลูกประคำ ลูกที่ ๑ พุทฺโธ ๒, พุทฺโธ ๓, พุทฺโธ ๔, พุทฺโธ ๕ ก็นับเลื่อนลูกประคำไปตามลำดับ ให้นับแต่ในใจไปจนครบจำนวนของลูกประคำทั้ง ๑๐๘ เม็ด (เรียกว่า ชักลูกประคำ)

เมื่อจบแล้วก็ตั้งต้นใหม่ คือ พุทฺโธ ๑, พุทฺโธ ๒, พุทฺโธ ๓ นับเรื่อยไปหลายๆ รอบ จนกว่าจิตจะสงบตั้งมั่น เป็นสมาธิอย่างแน่นหนา มีความรู้สึกเบากายเบาจิต พอปรากฏเห็นนิมิตต่างๆ มีแสงสว่างเป็นต้น ก็ถือว่าผู้นั้นได้สมาธิขั้นต้นแล้ว

เมื่อไปแล้วให้ครูผู้อบรมฟัง มีครูคอยสอบถามอารมณ์ บริกรรมไปนับไป ถ้าหากผู้ใดมีความพลั้งเผลอ หลงลืมสติ ท่านให้นับตั้งต้น คือ พุทฺโธ ๑, พุทฺโธ ๒, พุทฺโธ ๓-๔-๕ ไปใหม่ตามลำดับ

ทำอย่างนี้แม้กระทั่งยืน เดิน นั่ง นอน ก็ให้ยืนบริกรรมนับ เดินนับ นั่งนับ นอนนับ เว้นไว้แต่กินและเวลานอนหลับ ให้เจริญอย่างนั้นตลอดเวลา จนกว่าจะครบกำหนด ๗ วัน หรือครึ่งเดือน หรือเดือนหนึ่ง ตามที่อาจารย์ผู้ฝึกอบรมกำหนดให้สมควรแก่ความสามารถของผู้ปฏิบัติจะทำได้

ส่วน**ธัมมานุสสติ** ความระลึกเจริญพระธรรมคุณ ก็เช่นเดียวกัน ให้ระลึกนับ ธัมโม ๑, ธัมโม ๒, ธัมโม ๓ ไปตามลำดับ นับไปจนครบ ๑๐๘ แล้วตั้งต้นนับใหม่ ในอิริยาบถต่างๆ เช่นเดียวกัน

ส่วน**สังฆานุสสติ** นั้น ก็ให้ตั้งสติระลึกถึงคุณพระอริยสงฆ์ เช่นเดียวกัน เปลี่ยนเป็นคำว่า **สังโฆ** เท่านั้น เช่น สังโฆ ๑, สังโฆ ๒, สังโฆ ๓ ดังนี้ เป็นเหมือนกล่าวแล้วในพระพุทฺธคุณนั้นแล”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เขียนสรุปผลการฝึกกรรมฐานของหลวงปู่
ฝั้น ในครั้งนั้นว่า :-

“ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านฝึกทำกรรมฐานภาวนากับท่าน
พระอัญญาครุฑธรรม ในครั้งนั้นได้ผลเป็นอย่างไร ท่านไม่ได้เล่าให้ฟัง
จึงไม่สามารถจะนำเอามาลงในที่นี้ได้”

ผมเองก็ถามหลวงปู่สุวัจน์ ไม่ทัน เพราะท่านวางขันธไปแล้ว
เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ อายุ ๘๓ วัดที่ท่านพำนักอยู่เป็น
ครั้งสุดท้ายได้แก่ **วัดป่าเขาน้อย ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์**

๑.

๒.

๓.

๑ และ ๓ พระอุโบสถ และบริเวณวัดสิทธิบังคม บ้านไฮ่ ต.ไร่ อ.พรรณานิคม ๒. พระธาตุ
วัดโพหนอง บ้านชะทอง

๒๒.

พบหลวงปู่มั่นครั้งแรก

เรื่องนี้เขียนเล่าโดย หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ถึงเหตุการณ์ที่ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เข้ากราบถวายตัวกับ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่เป็นครั้งแรก ดังต่อไปนี้ :-

เมื่อพระภิกษุฝั้น อาจาโร ได้อุปสมบทแล้ว ได้ศึกษาและปฏิบัติอยู่กับท่านพระอาจารย์ธรรม เป็นเวลา ๒ ปี

ครั้นถึงเดือน ๓ ข้างขึ้น ปีพุทธศักราช ๒๔๖๓ อาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรหลายรูปออกเที่ยววิเวกเดินธุดงค์รุกขมูลมาที่บ้านม่วงไข่ ตำบลพรตนาโคม จังหวัดสกลนคร ได้เข้าไปพักปักกลดอยู่ในป่า อันเป็นป่าช้าข้างบ้านม่วงไข่

(สถานที่ที่หลวงปู่มั่น และคณะมาพักปักกลดนี้ ต่อมาภายหลังได้ก่อตั้งเป็นวัดกรรมฐาน ซึ่งก็คือ วัดป่าภูโศภามัคคีในปัจจุบัน)

ฝ่ายญาติโยมชาวบ้านม่วงไข่ เมื่อทราบข่าวว่ามีพระธุดงค์มาพักปักกลดในป่าช้าข้างนอกหมู่บ้านของตน พวกกันดีใจเป็นอย่างมาก เพราะทุกคนก็อยากเห็นพระธุดงค์ จึงได้กระจายข่าวบอกให้รู้ทั่วถึงกันอย่างรวดเร็ว

คณะหญิงชายทั้งเด็กและผู้ใหญ่พากันออกไปต้อนรับ ได้ช่วย
ปิดกวาดจัดทำที่ปักปกกลดและทางเดินจงกรม ตลอดถึงจัดหาน้ำดื่มน้ำ
ใช้ถวาย

คนผู้เฒ่าผู้แก่ก็นำเอาน้ำร้อนน้ำอุ่น หมากพลูบุหรี่ปั้วถวาย ตาม
ธรรมเนียมของคนสมัยนั้น

เสร็จแล้วโยมที่เป็นหัวหน้าผู้เป็นนักปราชญ์อาจารย์ พากันนั่ง
คุกเข่ากราบพระ ๓ หน แล้วนั่งสงบเรียบร้อย คอยฟังธรรมคำอบรม
จาก **พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** ต่อไป

สำหรับพระภิกษุที่ไปร่วมฟังด้วยในคราวนั้น มี **พระอาญาครุฑี**
พระภิกษุพิน อาจาโร พระภิกษุกุ ธมฺมทินโน ได้มีใจเลื่อมใสศรัทธา
ชวนกันออกไปฟังพระธรรมเทศนาอบรมธรรมปฏิบัติด้วย

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ ได้แสดงธรรมเทศนา
สั่งสอนเริ่มตั้งแต่การให้ทาน การรักษาศีล ตลอดถึงการภาวนา ว่า
มีอานิสงส์มาก

“แต่การที่ผู้ให้ทาน รักษาศีล ไหว้พระ ฟังธรรม กระทำ
เจริญกรรมฐานภาวนา **ที่ไม่ได้อานิสงส์ผลมากนั้น เพราะพวกเรายังมี**
ความเห็นผิด มีความนับถือและเชื่อถือผิดจากทางธรรมที่พระพุทธองค์
นำพาสาวกประพฤติปฏิบัติมา

ตัวอย่างเช่น ชาวบ้านเรายังบวงสรวงนับถือบูชา หอหะดาดารักษ์
(เรียกตามภาษาพื้นบ้านสมัยก่อน) ภูตผีปีศาจ พระภูมิเจ้าที่ ผีสาว
นางไม้ เคารพนับถือเอามาเป็นที่พึ่งตามความเข้าใจผิดของพวกเขา

โดยเข้าใจว่า ของเหล่านั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิฤทธิ์ลบล้าง
คุ้มครอง ปกป้องรักษาและป้องกันภัยอันตรายได้จริง

มีการฆ่าสัตว์ ๒ เท้า ๔ เท้า มีวัว ควาย หมู เป็ด ไก่
ตลอดถึงเหล้า สุรา ยาตองของมีนเมา เอามาทำพิธีเช่นสรวง บวงสรวง
หะดา ปีศาจ วิญญาณภูตผี พระภูมิเจ้าที่ เทวาอารักษ์
เขาเหล่านั้นจะได้ส่วยเครื่องสังเวद्यที่เอามาทำการเช่นสรวงหรือไม่
ไม่มีใครเห็น

**เห็นแต่พวกเจ้าเองนั่นแหละอิม เมมา มีนเมาแมวตัวเขี้ยวครึกครื้น
หมัดกันทั้งบ้าน**

แล้วสิ่งเหล่านั้นก็จะมาช่วยอะไรเราไม่ได้ มีแต่จะมาก่อกวน
ก่อกินกับพวกเรารำไป รอบปีหนึ่งๆ ก็ต้องเสียวัว เสียควาย หมู เป็ด
ไก่ ให้มันทุกๆ ปี

พวกเรามีความเชื่อถือมาผิดๆ เพราะ**ความเห็นผิด**นี้แล ไม่ใช่
ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่phasavak อุบาสก อุบาสิกา ประพฤติ
ปฏิบัติมา การไหว้พระ ภาวนา รักษาศีล ให้ทาน การทำบุญกุศล
จึงไม่มีผลอันสงส์มาก

**ให้พากันเลิกละความเชื่อและนับถือผิดมาแล้วนั้นเสีย ตั้งแต่
วันนี้เป็นต้นไป อย่าได้เกี่ยวข้องกับมันอีกอย่างเด็ดขาด”**

ข้อความทั้งหมดข้างต้นนี้ ผมคัดลอกจากบันทึกของ**หลวงปู่สุวัจน์
สุวโจ** มาอย่างเต็มๆ ไม่มีตัดทอนเลยนะครับ มีปรับใช้คำบางคำเพื่อให้
เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันอยู่บ้างเพียงแห่งสองแห่งเท่านั้นเอง ก็
กราบขออนุญาต**หลวงปู่** ไว้ ณ ที่นี้ด้วยครับ

๒๓.

คุณของพระพุทธเจ้า

คำเทศนาของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่อบรมชาวบ้านม่วงไข่ ในครั้งนั้น หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกไว้ต่อไป ดังนี้

(องค์หลวงปู่มั่น ได้สอนชาวบ้านว่า) คุณพระรัตนตรัยเท่านั้น เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของพวกเรา

พระพุทธเจ้า ๑ พระธรรม ๑ พระสงฆ์ ๑ ทั้ง ๓ อย่างนี้ เรียกว่า พระรัตนตรัย

ลำดับต่อจากนั้น หลวงปู่มั่น ได้แสดงธรรมโดยยกคุณของ พระพุทธเจ้า ดังนี้ :-

พระพุทธเจ้านั้น พระองค์ทรงคุณคือ กายกรรม การกระทำการใดๆ ทางกาย พระองค์ทรงละเว้นการกระทำในทางที่ผิด มีการเบียดเบียนตนและคนอื่นให้เกิดโทษ เป็นทุกข์ภัยอันตรายแก่ตนเอง นั้นเสีย

และพระองค์ทรงกระทำแต่ในทางที่ถูก ไม่เบียดเบียนตนและใครคนอื่นเขา ตลอดถึงสัตว์อื่นด้วย ทำแต่คุณความดีที่เกิดประโยชน์แก่ตน ทั้งบุคคลอื่นและสัตว์อื่น

กายของพระองค์ทำแต่กรรมดี มีความบริสุทธิ์ผ่องใสสะอาด ปราศจากกรรมอันมัวหมองต้องโทษ

พระพุทธรูปเจ้านั้นพระองค์ทรงคุณคือ **วชิกรรม** การกล่าว
ออกเสียงชี้แจงแสดงพูดออกเสียงมาทางวาจา

พระองค์ทรง**เว้นจากการกล่าวเท็จ** พูดคำหยาบ คำส่อเสียด
คำเพ้อเจ้อ เหลวไหล ไม่เป็นประโยชน์ทั้งตนและคนอื่น

**พระองค์ทรงพูดแต่คำสัตย์จริง เป็นคำที่มั่นคงตั้งอยู่ตลอดกาล
ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา**

จึงเป็น **สวากุขาโต ภควตา ธมฺโม** พระองค์ทรงกล่าวแต่คำ
ที่จะทำให้เกิดความสมัครสมานประสานความสามัคคี ในทางดีมี
ประโยชน์ซึ่งกันและกัน ตลอดถึงประโยชน์ส่วนรวม พร้อมทั้ง
ประโยชน์ชาตินี้ชาติหน้าและประโยชน์อย่างสูงสุดชั้น**วิมุตติเจตพหาน**

พระองค์ทรงคุณคือ **เว้นจากการพูดคำหยาบคาย** ซึ่งเป็น
คำพูดที่แสดงหูกของผู้ที่ได้ยินได้ฟัง ทำให้เป็นทุกข์โทษ ไม่เกิดประโยชน์
ทั้งสองฝ่าย

พระองค์ทรงคุณคือ **เว้นจากคำพูดอันเหลวไหลไร้สาระ** พูด
แต่คำก่อปรด้วยประโยชน์ เป็นคำพูดที่สะอาดหมดจดปราศจากมัวหมอง
ธุลีละอองใดๆ ทั้งสิ้น จนพระองค์ทรงได้บรรลุถึงซึ่งขั้นวิสุทธิคุณ
อันยอดเยี่ยม

พระพุทธรูปเจ้านั้น พระองค์ทรงคุณคือ **มโนวิสุทธิ** มีจิตใจ
หมดจดสะอาดผ่องใสบริสุทธิ์ ปราศจากละอองธุลีอันเป็นมลทิน อันมี
ความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น

พระองค์มีกาย มีวาจา มีจิต บริสุทธิ์ ปราศจากเครื่อง
เศร้าหมอง คือ กิเลสอาสวะไม่มีในกาย วาจา จิต

พระองค์ได้บรรลุถึงขั้นวิสุทธิคุณอันยอดเยี่ยม ซึ่งไม่มีมนุษย์
และสัตว์ เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ใดๆ ในโลกได้บรรลุถึง
คุณนามว่า **วิสุทธิคุณ อย่างเยี่ยมยอดนี้เลย**

พระพุทธเจ้านั้น **พระองค์ทรงพระเมตตาพระมหากรุณาธิคุณ**
อย่างสูงสุดแก่พวกเราและสัตว์ทั้งหลายในโลกหาประมาณมิได้

พระองค์ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากในพระวรกาย
ท่องเที่ยวไปโปรดเทศนาแนะนำพร่ำสอนตามคามเขตนิคมทุกแห่งทุกหน
ทุกบ้านทุกตำบล ตามหมู่บ้านชนบท บ้านน้อยใหญ่ ตามไร่นาป่าเขา
จะเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ เศรษฐี คฤหบดี มีजनคนใดอย่างไรไม่เลือก

พระองค์ทรงชักนำพร่ำสอน อนุเคราะห์ สงเคราะห์ไว้ในยชน
เหล่านั้นด้วยอาศัย **พระมหากรุณาเมตตาธิคุณ**ของพระองค์อย่างสิ้นฟ้า
สิ้นฝั่ง ไม่เคยบกพร่องแม้แต่น้อยเลย จึงได้ชื่อว่า**พระองค์ทรงพระมหา**
กรุณาธิคุณ

พระพุทธเจ้านั้น พระองค์ทรงมี**พระปัญญาคุณ** เป็นคุณอัน
สำคัญยิ่งเพราะพระปัญญาคุณนี้เอง ทำให้พระองค์ได้ความสำเร็จ
ในการตรัสรู้บรรลุถึง**อรหัตตคุณ** เป็น**พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า**
เป็นเอกในโลก

ธรรมที่พระองค์ทรงได้บรรลุถึงซึ่งการตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง
เหล่านั้น พระองค์ยังไม่เคยได้ยินได้ฟังมาจากใครคนใดที่ไหนมาก่อนเลย
ไม่มี และไม่เคยมีใคร ครูอาจารย์ใดที่ไหนมาสั่งสอน หรือชี้แจง
แสดงบอกแนะแนวทาง ผิด ถูก ดี ชั่ว ให้แก่พระองค์ได้ทราบมาก่อน
เลย

พระองค์ได้ตรัสรู้ด้วยพระปัญญาอันปรีชาหลักแหลม เฉลียว
ฉลาด งามอาจแก่ล้ากล้า ยิ่งความสามารถให้ได้บรรลุถึงคุณคือ
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยลำพังพระองค์เอง อย่างเยี่ยมยอด
ในโลก กับด้วยเทวดา มาร พรหม ในประชาชน กับด้วยสมณะและ
พราหมณ์ กับด้วยเทวดาและมนุษย์ สูงสุดไม่มีใครและสิ่งใดจะมา
เปรียบเทียบเท่าพระมหาปัญญาคุณของพระองค์ได้

พระมหาปัญญาคุณอันเลิศประเสริฐสูงสุดนี้เอง ทำให้พระองค์มีความสามารถได้บรรลุถึงซึ่งความสำเร็จ**พระมหาสัพพัญญุตญาณคุณ**เป็นคุณธรรมยิ่งใหญ่สูงสุดกว่าโลกทั้งสาม

คุณของพระพุทธเจ้า นั้นมีมาก ไม่สามารถที่นำเอามาแสดงที่นี้ให้ล้นสุดได้

ขอให้พวกเราศึกษาจดจำไว้โดยย่อเพียง ๓ อย่างก่อน คือ **ทรงพระมหาปัญญาคุณ ๑ ทรงพระมหาปริสุทธิกคุณ ๑ ทรงพระมหากุณนาธิคุณ ๑**

พระผู้มีพระภาคผู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย พระองค์ทรงไว้ด้วยดีแล้วซึ่ง**พระมหาปัญญาคุณ พระปริสุทธิกคุณ พระมหากุณนาธิคุณ พระสัพพัญญูคุณ พระสัพพอนันตคุณ** ดังแสดงมาแล้วนี้

ให้พวกเราทั้งหลายทุกท่านทุกคน ตั้งจิตน้อมใจระลึกถึงพระคุณของพระองค์ทุกวันทุกเวลา เคารพนบไหว้ น้อมกราบบูชา นบถือเป็นสรณะที่พึ่งของตนทุกคนทุกท่านเถิด จักได้เป็นมหากุศลอันล้ำเลิศ **ประเสริฐนักแล**

ที่พวกเราบ่นไหว้บูชา เช่นสรวงเทวดาอารักษ์ พระภูมิเจ้าที่ ภูตผีปีศาจ อะไรเหล่านี้ มันไม่สามารถที่จะช่วยอะไรเราได้ อย่าพากันเชื่อถือและนับถือผิดๆ ต่อไป

วัดป่าภูไทสามัคคี บ้านม่วงไข่ และภาพซ้ายเป็นศาลาที่หลวงปู่ฝั้นสร้างเป็นที่ระลึกถึงการได้มาพึ่งธรรมกับ**หลวงปู่มั่น** เป็นครั้งแรก

๒๔.

คุณของพระธรรม

คำเทศน์ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เกี่ยวกับคุณของพระธรรมองค์ที่สองของพระรัตนตรัย มีดังนี้ :-

พระธรรม นั้นคือ สภาวะที่ทำให้เกิดความสุขและทุกข์จากบุคคลที่ฉลาดและไม่ฉลาด กระทำขึ้นมาตัวเอง เป็นความจริง มีตลอดกาลอย่างมั่นคง เป็นของประจำโลก จึงเรียกว่า **ธรรมเป็นสภาพที่ดำรงทรงไว้ซึ่งความจริง**

พระธรรมนั้น บางอย่างเมื่อบุคคลกระทำแล้วให้เกิดความสุข **เป็นคุณความดีมีประโยชน์แก่ตนผู้ทำ** ก็มี บางอย่างทำแล้วกลับให้เกิดทุกข์**เป็นโทษภัยอันตรายแก่ตัวผู้กระทำ**ก็มี บางอย่างทำแล้ว**เป็นกลางๆ ไม่เป็นคุณไม่เป็นโทษ** ก็มี

แต่ที่นี้ จักแสดงธรรมในส่วนที่**เป็นคุณ** และ **เป็นโทษ** เท่านั้น

บุคคลใดที่ยังไม่ฉลาดไม่รอบรู้ในทางธรรม เขาย่อมฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติมิชฌาจารทางกาม เป็นการทุจริตทางกาย เรียกว่า **กายทุจริต** บ้าง

เขาย่อมนำเอาความไม่จริงมาพูดต่างๆ ที่รู้ เรียกว่าพูดเท็จ ย่อมพูดส่อเสียด นำเรื่องยุยงให้แตกร้างซึ่งกันและกัน พูดคำหยาบไม่เสนาะเพราะหูแก่ผู้ที่ได้ยินได้ฟังบ้าง พูดเพ้อเจ้อเลอะเทอะเหลวไหลไร้ประโยชน์ เป็นการทุจริตทางวาจา ที่เรียกว่า **วจีทุจริต**

เขาย่อมมีความละโมภ โลก เฟงเล็งในวัตถุข้าวของของคนอื่น
มาเป็นของตน เรียกว่า **อภิขณาวีรสมโลภะ** คิดปองร้าย ผูกอาฆาต
บาดหมาง จ้องแวงจ้องผลาญ เป็นการ**คิดพยาบาท** ย่อมมีความคิด
เห็นผิดจากความเป็นธรรมที่มีเหตุผลตามความเป็นจริง เป็น**มิจฉาทิฏฐิ**
นี้ เรียกว่า **มโนทุจริต**

คนไม่ฉลาดย่อมทำกรรมเป็นการทุจริตด้วย กาย วาจา จิต
เป็น**อกุศลกรรม** คือ อกุศล อันเป็นที่มาจากจิตที่ประกอบด้วยกิเลส
มี **โลภะ โทสะ โมหะ** เป็นมูลชวนให้ทำบาป **อปุญญาภิสังขาร** เป็น
ปัจจัย อาศัยมาจาก**อวิชชา** เป็นนายช่างผู้ปรุงรสน จิตของคนผู้ไม่
ฉลาดให้ทำกรรมที่เป็นบาปอกุศล ให้ผลเป็นโทษ ได้รับความเสวยทุกข์
ทรมานกายและจิตใจ

อาศัยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์จึงได้ทรงชี้แจงแสดง
แนะนำพร่ำสอนชาวเราผู้ยังเผลอ ยังไม่ฉลาดทั้งหลายอย่างนี้ว่า **สพฺพปาปสฺส**
อภยํ เอตํ พุทฺธาน สาสนํ **อย่าทำกรรมอันเป็นบาปน้อยใหญ่ด้วย**
ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งปวง **นี้เป็นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า**
ทั้งหลาย ที่เราเรียกว่า **พระศาสนา** ดังนี้

บุคคลผู้มีสติปัญญาดี เมื่อได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง พระสัทธรรม
อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว เขาย่อมเป็นผู้มีจิตแสนฉลาด
รู้ความหมาย มีศรัทธาเลื่อมใส เข้าใจในอรรถในธรรม

เขาทำแต่กรรมดี ละกายทุจริต ตั้งจิตเจตนาเว้นห่างจากบาป
เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักขโมยเอาข้าวของของผู้อื่น ไปประพฤติผิดมิจฉา
ทางกาม ไม่พูดความเท็จ ไม่พูดส่อเสียดให้เกิดความทะเลาะแตกความ
สามัคคีต่อกัน

พูดแต่คำให้เกิดความสมัครสมานประสานสามัคคีต่อกันและกัน ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่แสลงหู ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจดี ไม่มีภัยในคำพูด พูดมันคงมีหลักฐาน ไม่เป็นคำเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้ประโยชน์ เป็นวาจาสะอาด นักปราชญ์นิยมชมชอบ

บุคคลผู้ฉลาดนั้น แม้จะคิดสิ่งใด ก็ไม่คิดเบียดเบียนตนและคนอื่น **อนภิขมา อพยาบาท** มีความเห็นถูกต้อง คิดเว้นกรรมชั่ว คึกขาสมาทานทำแต่กรรมดี

ยินดีพอใจในการทำบุญ มี**ทานมัย คีลมัย ภาวนามัย** ให้ความสำเร็จเป็นบุญ อาศัยได้กำลังหนุนจาก**ปญฺญญาภิสังขาร** เป็นนายช่าง มี**วิชขมา**เป็นปัจจัย ให้เป็นไปสมควรแก่กำลังของตน

นี่เป็นฝ่าย**กุศลธรรม** ทำได้ทุกคน เมื่อจิตใจมีความฉลาดแล้ว ย่อมยังกุศลให้ถึงพร้อม ที่เรียกว่า **กุศลสสุปสมปทา เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ**

นี่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เราทุกคนควรระลึกนึกมาเป็นธรรมคำภาวนา ว่า **สวากขาโต ภควตา ธัมโม** หรือจะบริกรรมว่า **ธัมโม เม นาโถ** หรือ **ธัมโม ธัมโม ธัมโม** ๆ ๆ ก็ได้

ให้พากันปฏิบัติอย่างนี้จึงจะถูก จึงจะมีผลอันยิ่งใหญ่ เป็นทางสุคติ ปฏิบัติถูกอย่างนี้จึงจะได้รับประโยชน์สำเร็จสุขในมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ เป็นสมบัติสุขอย่างยิ่ง ได้เลิกละความเชื่อถือที่นับถือผิดๆ อันพวกเราเคยถือมาแล้วนั้นเสีย

๒๕.

คุณของพระสงฆ์

สำหรับคุณของพระสงฆ์ องค์ที่สามของพระรัตนตรัย หลวงปู่
มั่น ฎิริทุดโต ได้แสดงเมื่อครั้งนั้น ดังนี้ :-

พระสงฆ์ นั่นคือ ท่านปฏิบัติรักษากายของท่านดี วาจาของ
ท่านก็ปฏิบัติดี จิตของท่านก็มีสติปัญญาเป็นเครื่องรักษาและป้องกัน
อย่างดียิ่ง เป็น**สุปฏิปันโนสงฆ์**

ท่านบุคคลใดปฏิบัติจิตและอบรมจิตด้วยสติปัญญาอันคมกล้า
อย่างถูกต้องตรงตามทางของพระอริยะ เป็นทางอันเอกเหนือทางโลก
ทั้งสาม ท่านนี้แลเป็น **อุชุปฏิปันโนสงฆ์**

ท่านบุคคลใด เป็นผู้ปฏิบัติจิตอาศัยที่ได้พลังมาจากมหาสติ
มหาปัญญา ที่ตนได้เตรียมไว้อย่างถูกต้องตามศีลธรรมของพระอริยะ
เหมือนคนผู้ฉลาดรู้จักเลือกเอาลูกกุญแจถูกกับตัวของมัน พอจับเข้าไป
ถึงจุด ไชนิตเดียวก็หลุดพ้นออกมาทันที นี่ฉันใด ท่านผู้ปฏิบัติถูกต้อง
ตามทางของพระอริยะเพื่อมรรคผลนิพพาน ก็เช่นนั้น ผู้ปฏิบัติอย่างนี้
แลเป็น **ญายปฏิปันโนสงฆ์**

บุคคลท่านใดแล เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติอย่างถูกต้อง
ปฏิบัติชอบยิ่ง เป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดดงาม สะอาด ปราศจากกิเลสต้นหา
อาสวะ เห็นแจ้งพระนิพพาน พระองค์ท่านนี้แล เป็น **สามจีปฏิปันโนสงฆ์**

บุคคลท่านผู้ปฏิบัติตั้งได้แสดงมานี้ จึงได้ชื่อว่าเป็นพระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ เราทั้งหลายควรนบถนอบคำนับ ต้อนรับเคารพกราบไหว้สักการะบูชา ตั้งจิตด้วยสติระลึกลึกน้อมนึกเอาเข้ามาภาวนาว่าเป็น**สธนะ ที่พึงของเรานับประเสริฐ**

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงโม หรือจะปริกรรมว่า **สงโม เม นาโถ** หรือ **สงโม สงโม สงโม ๑ ๑ ๑ ๑** ก็ได้

เมื่อพากันได้ยืนได้ฟังแล้ว ต้องปฏิบัติตาม จักได้เป็นที่พึ่งที่อาศัยของเรา ถ้าไม่ปฏิบัติก็พึ่งอะไรไม่ได้ จะเป็นคนอนาถาหาที่พึ่งไม่มี มีแต่ภัยแต่เวร ทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน จะพึ่งพาอาศัยอะไรก็ไม่ได้ เพราะเราไม่ได้ฝึกหัดปฏิบัติไว้ให้ได้เป็นสมบัติตัวของเราเอง

เมื่อเราได้มาฝึกหัดปฏิบัติ เพื่อให้จิตใจเรามีความฉลาด เกิดมีสติปัญญา ทรัพย์สินเลื่อนไหล เคารพนับถือ เชื่อมั่นในคุณพระรัตนตรัย คือคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ แล้วกราบไหว้บูชาทุกวันทุกเวลา

อย่างนี้เราก็พึ่งได้ เพราะที่พึ่งของเรามีแล้ว เราทำบุญให้ทานการกุศลใดๆ ย่อมได้ผลอันสงส์มาก

เราอยู่ในชาติใด ภพใด เราก็ได้อาศัยซึ่งบุญกุศลที่ตนได้ทำไว้แล้ว เป็นที่พึ่งอาศัย บำรุงตกแต่ง ค้ำครองรักษากาย วาจา ใจ ให้พ้นภัยอันตราย มีแต่ความสุขกายสบายใจ

เราจะปรารถนาสิ่งใด ก็ย่อมได้บรรลุถึงซึ่งความสำเร็จ เพราะมีผู้ได้รับความสำเร็จมากต่อมานับจำนวนไม่ได้ ทั้งในอดีตและปัจจุบันมาแล้ว

อย่างนี้พวกเราต้องการไม่ใช่หรือ เมื่อเราต้องการแต่เราไม่ทำ เราจะได้หรือ ไม่ได้ - ถ้าเราไม่ทำ

ได้ จำเพาะผู้ที่ได้ทำไว้แล้วเท่านั้น ข้อนี้ควรจำไว้ให้ดี

๒๖.

เหตุใดต้องตั้ง นะโม ก่อนทุกครั้ง ?

ในการอบรมธรรมแก่**ชาวบ้านม่วงไข่** อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ในครั้งนั้น ญาติโยมได้สนใจและกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติธรรมกันมาก รวมทั้งได้กราบเรียนถามคำถามต่างๆ ด้วย

คำถามที่น่าสนใจมากคำถามหนึ่ง ได้แก่ความหมายของ “**นะโม**” (ในต้นฉบับเดิมใช้คำว่า **นโม** ผมก็ขอคงไว้ตามเดิมนะครับ)

รายละเอียดมีดังนี้ : -

โยมผู้หนึ่ง คือ **อาชญาขุนพิจารณ์ (บุญมาก) สุวรรณรงค์** ผู้ช่วยสมุห์บัญชีอำเภอพรหมานิคม ได้กราบเรียนถาม**หลวงปู่มั่น** ว่า **เหตุใดการให้ทาน หรือการรับศีล จึงต้องตั้ง นะโม ก่อนทุกครั้ง** จะกล่าวคำถวายทานและรับศีลเลยทีเดียวนั้นไม่ได้หรือ ?

หลวงปู่มั่น ได้ตอบคำถามด้วยการ แสดงธรรมเรื่อง **นะโม** อย่างลึกซึ้งให้ฟัง ดังนี้ : -

เหตุใดหนอ นักปราชญ์ทั้งหลาย จะสวดกิติจะรับศีลกิติ หรือ จะทำการกุศลใดๆ กิติจึงต้องตั้งนโมก่อน จะตั้งนโมไม่ได้เลย

เมื่อเป็นเช่นนี้ นโม ก็ต้องเป็นสิ่งสำคัญ จะยกขึ้นพิจารณาได้ ความปรากฏว่า น คือธาตุน้ำ โม คือธาตุดิน พร้อมกับบทพระคาถา ขึ้นมาว่า มาตาเปติกสมภูโว โอิหนกุมมาสปัจจโย

สัมภวธาตุของมารดาบิดาผสมกัน จึงเป็นตัวตนขึ้นมา เมื่อคลอด จากครรภ์มารดาแล้ว ก็ได้รับข้าวสุก และขมนกุมมาสเป็นเครื่องเลี้ยง จึงเติบโตขึ้นมาได้

น เป็นธาตุของมารดา โม เป็นธาตุของบิดา

ฉะนั้น เมื่อธาตุทั้งสองผสมกันเข้าไป ไฟธาตุของมารดาเคี้ยว เข้าจนได้นามว่า กลละ (อ่านว่า กะละละ) คือ น้ำมันหยดเดียว

ณ ที่นี้เอง ปฏิสนธิวิญญาณ เข้าถือปฏิสนธิได้ จิตจึงได้ ปฏิสนธิในธาตุ นโม นั้น

เมื่อจิตเข้าไปอาศัยแล้ว กลละ ก็ค่อยเจริญขึ้นเป็น อัมพุชะ คือเป็นก้อนเลือด

เจริญจากก้อนเลือดมาเป็น ฆนะ คือเป็นแท่ง และเปสี คือ ขึ้นเนื้อ แล้วขยายตัวออกคล้ายรูปจิ้งเหลน จึงเป็น ปัญจสาขา คือ
แขน ๒ ขา ๒ หัว ๑

ส่วนธาตุ พ คือลม ธ คือไฟ นั้น เป็นธาตุเข้ามาอาศัยภายหลัง เพราะจิตไม่ถือ เมื่อละจากกลละนั้นแล้ว กลละก็ต้องละทิ้งเปล่า หรือสูญเปล่า ลมและไฟก็ไม่มี (เมื่อ) คนตาย ลมและไฟก็ดับสูญหายไป จึงว่าเป็นธาตุอาศัย

ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ธาตุทั้งสอง คือ นโม เป็นดั้งเดิม

ในกาลต่อมา เมื่อคลอดอกออกมาแล้วก็ต้องอาศัย **น** มารดา **โม** บิดา เป็นผู้ทะนุถนอมกลม่อมเกลี้ยงเลี้ยงมาด้วยการให้ข้าวสุกและขนม กุมมาส เป็นต้น ตลอดจนการแนะนำสั่งสอนความดีทุกอย่าง

ท่านจึงเรียกมารดา บิดา ว่า ปุพพอาจารย์ เป็นผู้สอนก่อน ใครๆ ทั้งสิ้น

มารดาบิดา เป็นผู้มีเมตตาจิตต่อบุตร ธิดา จะนับจะประมาณ มิได้ มรดกที่ท่านทำให้ กล่าวคือ **รูปกายนี้แล** เป็น**มรดกดั้งเดิม** ทรัพย์สินเงินทองอันเป็นของภายนอกก็เป็นไปจากรูปกายนี้เอง

ถ้า**รูปกายนี้**ไม่มีแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ ชื่อว่าไม่มีอะไรเลย

เพราะเหตุนั้น ตัวเราทั้งตัวนี้เป็น **“มูลมรดก”** ของมารดาบิดา ทั้งสิ้น จึงว่าคุณของท่านจะนับจะประมาณมิได้เลย

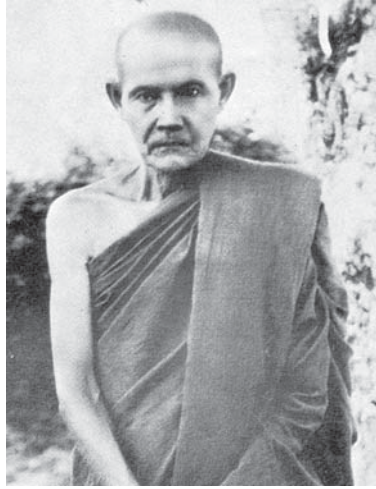
ปราชญ์ทั้งหลายจึงหาได้ละทิ้งไม่ เราต้องเอาตัวเรา คือ นโม ตั้งขึ้นก่อน แล้วจึงทำกริยาน้อมไหว้ลงภายหลัง

นโม ท่านแปลว่า นอบน้อม นั้น เป็นการแปลเพียงกริยา หาได้แปลต้นกริยาไม่ **มูลมรดกนี้แล**เป็นต้นทุน ทำการฝึกหัดปฏิบัติตน **ไม่ต้องเป็นคนจนทรัพย์สำหรับทำทุนปฏิบัติ**

นโม เมื่อกล่าวเพียง ๒ ชาติเท่านั้น ยังไม่สมประกอบหรือยังไม่เต็มส่วน ต้องพลิกสระ พยัญชนะ ดังนี้คือ **เอาสระ อะ** ออกจากตัว **น** มาใส่ตัว **ม** เอาสระ **โอ** จากตัว **ม** มาใส่ตัว **น** แล้วกลับตัว **มะ** มาไว้หน้าตัว **โน** เป็น **มโน** แปลว่า **ใจ**

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้ทั้งกายทั้งใจ เต็มตามสมควรแก่การใช้เป็น มูลฐานแห่งการปฏิบัติได้

มโน คือ **ใจ** นี้เป็นดั้งเดิม เป็น**มหาฐาน**ใหญ่ จะทำอะไรจะพูดอะไรก็ย่อมเป็นไปจากใจนี้ทั้งหมด

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่สายพระป่า

ได้ในพระพุทธพจน์ว่า **มโนปุพฺพคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนเมยา ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อน มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ**

พระบรมศาสดาจะทรงบัญญัติพระธรรมวินัย ก็ทรงบัญญัติต้อออกไปจากใจ คือ **มหาฐานนี้ทั้งสิ้น**

พระสาวกผู้ได้มาพิจารณาตามจนถึงรู้จัก **มโน** แจ่มแจ้งแล้ว **มโน** ก็สุดบัญญัติ คือ **พ้นจากบัญญัติทั้งสิ้น**

สมบัติทั้งหลายในโลกนี้ ต้องออกไปจาก **มโน** ทั้งสิ้น ของใคร ก็ก้อนของใคร ต่างคนต่างถือเอาก่อนอันนี้ ถือเอาเป็นสมบัติ บัญญัติตามกระแสแห่งน้ำ โอะมะ จนเป็นอวิชชา ตั๊กอภพก่อชาติด้วยการไม่รู้เท่า ด้วยการหลงถือตัวว่าเป็นเรา เป็นของเราไปหมด

สาธุ ! ลีកซึ่งอย่างที่สุด ค่อยๆ อ่านทวนดูนะครับ

๒๗.

ถวายตัวเป็นศิษย์หลวงปู่มั่น

ขอเชิญท่านผู้อ่านกลับไปดูบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เกี่ยวกับคำสอนของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กันต่อไปนะคะ
 ในบันทึกมีดังนี้ :-

พระอาจารย์มั่น ท่านได้เทศน์สอนอบรมแสดงถึงเรื่อง **ทานศีล ภาวนา** ว่ามีผลมากก็เมื่อเรามี**ศรัทธา** เลื่อมใส ตั้งใจปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้เลิกละการนับถือ และเชื่อถือผิด แล้วก็ปฏิบัติผิดๆ กันมานั้นเสีย

ท่านได้แสดงอุปมาอุปมัย เปรียบเทียบให้**พวกเรา**เห็นแจ้งจริง ประจักษ์ในจิตใจ ทำให้เกิดมีความพอใจเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมเทศนาของ**พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** ในกาลครั้งนั้นเป็นอันมาก จึงมอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ ตั้งจิตปฏิบัติญาณตนเป็น**พุทธมามกะ** เลิกละการเช่นสรวงบูชาเทวดาอารักษ์ วิญญาณ พระภูมิเจ้าที่ มเหศักดิ์หลักคุณ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

พากันนับถือ เคารพกราบไหว้สักการบูชาแต่ในคุณพระรัตนตรัย คือ **คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์** เป็นสรณะที่พึ่งของตน จนตราบเท่าทุกวันนี้

ฝ่ายพระสงฆ์ผู้ซึ่งมีศรัทธา ได้มาร่วมฟังธรรมเทศนาของ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ ในคราวครั้งนั้น มีท่านพระอาญาครุฑี พระภิกษุฝั้น อาจาโร พระภิกษุภู่ ธมฺมทินโน ฟังท่านแสดงจบลงแล้ว เกิดความปีติปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง

ทั้ง ๓ องค์ จึงเข้าไปมอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ด้วยจิตศรัทธาอันแรงกล้า เพื่อจะได้ฝึกศึกษาและปฏิบัติติดตามพระอาจารย์ไป

เมื่อพระอาจารย์มั่นและคณะ ได้พักอยู่ที่นั่นตามสมควรแก่อัธยาศัยแล้ว ท่านก็ได้พาคณะของท่านจาริกออกเดินธุดงค์ต่อไป เป็นเหตุให้ศิษย์ใหม่ทั้ง ๓ องค์ ตระเตรียมบริวารการออกธุดงค์อยู่ป่าไม่ทัน

ถึงอย่างนั้นใจของท่าน (ทั้งสามองค์) ก็ไม่ยอมเลิกละความพยายามที่จะติดตามท่านพระอาจารย์มั่นไปด้วยใจศรัทธาอันเปี่ยมฝั่งไม่เคยบกพร่องตลอดเวลา

สำหรับข้อมูลจากหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของ องค์หลวงปู่ฝั้น ได้เขียนบรรยายเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า :-

...ส่วน ท่านอาญาครุฑี พระอาจารย์ภู่ และพระอาจารย์ฝั้น เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาจบลง ก็เกิดความปีติยินดีและเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง ทุกท่านเกิดกำลังใจมุ่งมั่นจะอยากบังเกิดความรอบรู้เหมือนพระอาจารย์มั่น

จึงปรึกษาหารือกันว่า พระอาจารย์มั่น ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนหนังสือในชั้นสูง คือเรียน สนธิ เรียนมูลกัจจายน์ ประถมกัปปิ ประถมมูล จนกระทั่งสำเร็จมาจาก เมืองอุบลฯ จึงได้แสดงธรรมเทศนาได้ลึกซึ้งและแคล่วคล่องไม่ติดขัดประดุจสายน้ำไหล

พวกเราน่าจะต้องตามรอยท่าน โดยไปจำเรียนจากอุบลฯให้สำเร็จเสียก่อน จึงจะแปลอรรถธรรมได้เหมือนท่าน

เมื่อปรึกษาหารือกันแล้ว ได้พากันปวารณาตัวขอเป็นศิษย์ต่อ **พระอาจารย์มั่น** รับเอาข้อวัตรปฏิบัติ ถือนุตตงคัตตราโดยเคร่งครัด กับ ได้ขอติดสอยห้อยตาม**ท่านอาจารย์มั่น**ไปด้วย

แต่**พระอาจารย์มั่น**ท่านคอยไม่ได้ เพราะทั้งสามท่านยังไม่พร้อมในเรื่องบริหารสำหรับรุดงค์ จึงออกเดินทางไปก่อน พระอาจารย์ทั้งสามต่างก็ได้รับจัดเตรียมบริหารสำหรับรุดงค์อย่างรีบด่วน เมื่อพร้อมแล้วจึง (ค่อย) ออกติดตาม**พระอาจารย์มั่น**ไปทั้งสามท่าน

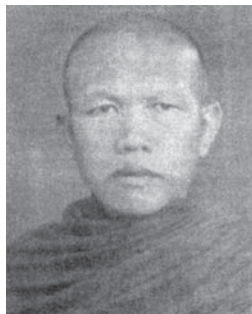
เหตุที่**พระอาจารย์มั่น**ออกเดินทางไปโดยไม่คอยในครั้งนั้น ได้มีการสนทนาระหว่างกันในภายหลังว่า

พระอาจารย์มั่นเห็นว่า **พระอาจารย์ทั้งสาม**ตัดสินใจอย่าง กระหันทันเกินไประยะ ท่านต้องการจะให้**ตริภังคร**อย่างรอบคอบสักระยะเวลาหนึ่งก่อน

แต่**พระอาจารย์ทั้งสาม**ได้บังเกิดศรัทธาแก่กล้าในตัว**พระอาจารย์มั่น**โดยไม่อาจถอนตัวได้เสียแล้ว จึงไม่ยอมเลิกล้มความตั้งใจดังกล่าว

ท่านอายาคุรุ ดี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

พระอาจารย์ภู ฆมฺมทินฺโน

๒๘.

พบหลวงปู่ดุลย์ อตุโล

พูดถึง หลวงปู่ดุลย์ อตุโล แล้ว ท่านผู้อ่านคงรู้จักหรือคุ้นเคยกับเรื่องราวของท่านดี ท่านเป็นศิษย์รุ่นใหญ่องค์หนึ่งของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่

สหธรรมิกของ หลวงปู่ดุลย์ คือ หลวงปู่สิงห์ ขนดะยากโม และคำสอนโดยสรุปของหลวงปู่ดุลย์ ที่พวกเรารู้จักเป็นอย่างดี คือ หนังสือเล่มเล็กๆ ที่ชื่อ “หลวงปู่ฝากไว้” ผมกล่าวถึงแก่นี้ก็น่าจะพอ นะครับ

หลวงปู่ฝัน อาจารย์ ท่านถือว่า หลวงปู่ดุลย์ อตุโล เป็น อาจารย์กรรมฐานสำคัญที่สุดองค์หนึ่งของท่าน และเป็นผู้นำท่านไปฝากให้ปฏิบัติอยู่กับองค์ หลวงปู่มั่น ดังที่จะเขียนเล่าต่อไป

มาภายหลัง เมื่อหลวงปู่ดุลย์ ไปพักประจำที่วัดบูรพาาราม ในตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์แล้ว หลวงปู่ฝัน ท่านก็หาโอกาสไปกราบและขอคำแนะนำด้านการปฏิบัติเป็นประจำ

การไปกราบหลวงปู่ดุลย์นั้น หลวงปู่ฝัน ท่านจะปักกลดพักอยู่นอกตัวเมืองด้านทิศใต้ ต่อมาท่านก็ได้สร้างเป็นวัดถาวรขึ้นมา ชื่อ วัดป่าไธธาประสิทธิ์ อยู่บริเวณลำห้วยเสนง ตรงทางเข้าวิทยาลัยเกษตรกรรมสุรินทร์ ในอดีต และปัจจุบันคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์ พวกเรารู้จักวัดป่าแห่งนี้ว่าเป็นวัดของหลวงปู่ฝัน อาจารย์แห่งหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์

ผมเขียนเล่ามาयीดยาวเพื่อกล่าวนำเรื่องที่จะเขียนต่อไปนี้เท่านั้น
ได้แก่เรื่องทีหลวงปู่ฝั้นได้พบและฝากตัวเป็นศิษย์หลวงปู่ดุลย์ อตุโล
แล้วนำพาให้ท่านไปเป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ต่อไป

เหตุการณ์นี้เกิดในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ หลังจากที่หลวงปู่ฝั้น ได้
กราบหลวงปู่มั่น เมื่อครั้งทีแล้วเป็นเวลาห่างกันถึง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๔๖๓)

บันทึกต่อไปนี้เขียนเล่าโดย หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ครับ มีดังนี้ :-

คณะหลวงปู่ดุลย์ อตุโล ๕ รูป ซึ่งมี พระอาจารย์สีทา
พระอาจารย์บุญ พระอาจารย์หนู พระอาจารย์สิงห์ (ขนุตยาโคม)
ออกจากวัดสุปฏิญนาราม อุบลราชธานี เทียวรุดงค์ติดตามหาพระอาจารย์
มั่น ไปถึงบ้านท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นฤตุกาลเข้าจำพรรษา
เดินทางต่อไปไม่ได้ คณะชาวบ้านท่าคันโทจึงได้ช่วยกันจัดทำที่พักในป่า
ชั่วคราวให้ท่านได้อยู่จำพรรษาตามวินัยพุทธานุญาติ

เมื่อออกพรรษาแล้ว ทั้ง ๕ รูป ต่างก็แยกย้ายกันออกเดินทาง
แต่ก็ได้นัดพบกันที่สำนักของพระอาจารย์มั่นด้วยกัน

หลวงปู่ดุลย์ ไปด้วยกันกับ พระอาจารย์สิงห์ ต่อมาทั้งสององค์
ก็แยกไปคนละทาง แต่มีจุดมุ่งหมายไปพบกันที่สำนักพระอาจารย์มั่น
ด้วยกัน

ต่อมาหลวงปู่ดุลย์ ก็ได้เดินทางไปทันพบท่านพระอาจารย์มั่น
ภริทัตตะมหาเถระ อยู่ที่บ้านตาลเื้อง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด
สกลนคร ท่านได้อยู่ฟังเทศน์ศึกษาวิธีการปฏิบัติฝึกหัดทำสมาธิภาวนา
กับท่านพระอาจารย์ใหญ่ พอเป็นที่เข้าใจนำไปปฏิบัติตัวเองได้แล้ว จึง
ได้กราบลาพระอาจารย์ออกปฏิบัติรุดงค์ต่อไป

หลวงปู่ดุลย์ เทียวรุดงค์มาถึงบ้านกุดก้อม อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร พอดีถึงกาลเข้าพรรษา คณะศรัทธาญาติโยมบ้าน

กุดก้อมพร้อมใจกันจัดเสนาสนะที่พักชั่วคราวที่ราวป่าซึ่งห่างจากหมู่บ้านพอควร นิมนต์ให้ท่านเข้าอยู่จำพรรษา

สามเณรที่ติดตาม**หลวงปู่ดุลย์** เกิดป่วยเป็นไข้มาเล็อย่างแรง อาการหนักมาก ถึงแก่ความตาย เป็นที่น่าสงสารยิ่งนัก

คณะศรัทธาจึงได้อาราธนาท่าน**หลวงปู่ดุลย์**ไปเข้าจำพรรษาอยู่ในโบสถ์วัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่ง**พระอาญาครุฑี**เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

ท่านหลวงปู่ดุลย์จึงได้ย้ายไปเข้าจำพรรษาอยู่ที่โบสถ์ในวัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่

ช่วงเป็นโรคนี้ที่หาได้ไม่เมื่อยนัก ที่ได้มีพระรุดงค์เที่ยวรุกขมูลมาอยู่จำพรรษาด้วยอย่างนี้

เป็นโอกาสอันดีสำหรับ**พระอาญาครุฑี** **พระภิกษุฝั้น** อาจารย์**พระภิกษุกุ** **ธมมทินโน** หลังจากที่ได้ฟัง **ธัมโมวาท** ของ **พระอาจารย์มั่น** **ภุชงค์** ตระหนักรู้แล้ว เกิดมีศรัทธาได้มอบกายถวายชีวิต ติดตามฝึกศึกษาอบรมภาวนากับท่าน**พระอาจารย์มั่น** แต่บังเอิญตระเตรียมบริขารการออกอยู่ป่าไม่ทัน เป็นเหตุให้ท่าน**พระอาจารย์มั่น**และคณะออกเดินทางไปก่อน

ภายหลังโรคอันดีมาถึง เหมือนเทวดาช่วยมาบันดาลให้ท่าน**พระภิกษุทั้ง ๓** รูป ได้พบกับ**หลวงปู่ดุลย์** ดังกล่าว

ท่านพระอาญาครุฑี **พระภิกษุฝั้น** **พระภิกษุกุ** จึงได้เข้าไปศึกษาวิธีฝึกจิตภาวนาเบื้องต้นกับ**หลวงปู่ดุลย์**ตลอดพรรษาในปีนั้น

ท่านผู้อ่านครับ ผมขอเรียนย้ำนะครับว่า ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๖๖ **พระภิกษุฝั้น** อาจารย์ อายุ ๒๔ ปี อายุพรรษาในมหานิกาย ๔ พรรษา ยังเป็น**พระนวกะ** คือพระบวชใหม่อยู่นะครับ

๒๗.

เข้าปฏิบัติกับหลวงปู่ดูลย์

ท่านผู้อ่านครับ เหตุการณ์ที่หลวงปู่ฝันท่านฝึกปฏิบัติภาวนากับหลวงปู่ดูลย์ อดุล ที่วัดม่วงไข่นี้ ผมขอคัดลอกข้อความมาจากประวัติของหลวงปู่ดูลย์ ที่ชื่อหนังสือว่า อดุล : ไม่มีใดเทียม (ก็เขียนโดยอีตาคันเดียวกันกับที่เขียนเล่มนี้แหละ)

คำว่า หลวงปู่ ในตอนนี่ หมายถึง หลวงปู่ดูลย์ อดุล นะครับ ข้อความที่คัดลอกอยู่ในตอนที่ ๑๔ ชื่อตอนว่า สร้างความศรัทธา มีดังต่อไปนี้ :-

เมื่อสามเณรที่ติดตามหลวงปู่มรณภาพลงแล้ว หลวงปู่ก็พำนักจำพรรษาแต่เพียงองค์เดียว ณ บ้านกุดก้อม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร นั่นคือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๖ นับเป็นเหตุการณ์ที่น่าสลดสังเวชยิ่ง (หมายถึงการตายของสามเณรที่อุปัฏฐากหลวงปู่ นะครับ)

ชาวบ้านได้กราบอาราธนาหลวงปู่ให้ไปจำพรรษา ณ วัดม่วงไข่ บ้านกุดก้อม แห่งเดียวกันนั่นเอง ซึ่งพอจะเป็นที่สบายเหมาะแก่การประพฤติปฏิบัติ ท่านก็อนุโลมตามคำอาราธนา

ที่วัดม่วงไข่ นั้น มีพระเณรจำพรรษาอยู่ด้วยกันหลายรูป มีท่านครูบาญาคูดี เป็นเจ้าอาวาส ท่านเป็นพระที่มีอัธยาศัยน้ำใจดี ได้แสดงความเอื้อเฟื้อและให้การต้อนรับหลวงปู่ในฐานะพระอาคันตุกะเป็นอย่างดี

ตลอดพรรษานั้น**หลวงปู่**พำนักอยู่ในโบสถ์เพียงรูปเดียว เพราะเห็นเป็นที่สงบสงัด เหมาะแก่การปฏิบัติภาวนา

หลวงปู่ดำเนินตามปฏิปทาของ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** โดยมีได้ขาดตกบกพร่อง ปฏิบัติข้อวัตรต่างๆ ของพระรุดงค์อย่างเคร่งครัดครบถ้วนทุกประการ เช่น เดินบิณฑบาตทุกวัน ตลอดจนเดินจงกรม และทำสมาธิภาวนาอย่างต่อเนื่องทุกอิริยาบถ มีความสำรวมระวังและทำด้วยความมีสติ

ทั้งท่านเจ้าอาวาส และพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น เห็นข้อวัตรปฏิบัติและปฏิปทาของ**หลวงปู่** มีความสงบเย็นน่าเลื่อมใส ชนิดที่พวกตนไม่เคยเห็นมาก่อน ก็เกิดความพิศวงอยู่ในใจ และแสดงความสนใจในการปฏิบัติของ**หลวงปู่**เป็นอันมาก

เมื่อพระภิกษุและสามเณรเหล่านั้นมีความสนใจ ใต้อาถามถึงข้อวัตรปฏิบัติเหล่านั้น **หลวงปู่**ก็อธิบายถึงเหตุและผลให้ฟังอย่างแจ่มแจ้ง ได้เห็นถึงภารกิจหลักของพระภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นพุทธบุตร ได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร จึงได้ละฆราวาสวิสัยออกมาบวชในบวรพุทธศาสนาว่ามีหน้าที่โดยตรงอย่างไรบ้าง

ท่านอธิบายข้อธรรมะ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติถูกต้องควัตระอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง ด้วยถ้อยคำและเนื้อหาที่ครบถ้วนบริบูรณ์ พร้อมทั้งมีความหมายลึกซึ้ง ล้ำผัสถึงแก่นใจของผู้ที่ได้ยินได้ฟัง

บรรดาพระภิกษุสามเณรเหล่านั้น ต่างก็รู้สึกซาบซึ้ง เลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมเทศนาที่ไพเราะ สมบูรณ์ด้วยเหตุและผล และแปลกใหม่ไปจากที่เคยได้ยินได้ฟังมา จึงพร้อมใจกันปฏิญาณตนขอเป็นศิษย์และดำเนินตามปฏิปทาของพระรุดงค์กรรมฐาน ตามแบบอย่างของหลวงปู่หมดทั้งวัด

ถึงตรงนี้ ผมก็ขออนุญาตคัดลอกตอนที่ ๑๕ เหตุการณ์
พลิกแผ่นดินบ้านม่วงไข่ เพื่อให้เนื้อหาต่อเนื่องกันนะครับ ดังนี้ :-

เหตุการณ์ที่ หลวงปู่ดุลย์ อตุโล มาพำนักจำพรรษาที่วัดม่วงไข่
บ้านกุดก้อม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร นั้น ถือว่าเป็นข่าว
ที่มีเสียงร่ำลือไปอย่างกว้างขวางที่ว่า มีพระดีซึ่งเป็นพระธุดงค์มาโปรด
ชาวบ้านละแวกใกล้เคียงต่างเดินทางมาราบนมัสการ ฟังเทศน์ฟังธรรม
และฝึกปฏิบัติกรรมฐานกับหลวงปู่เป็นอันมาก

ที่สำคัญยิ่งคือ บรรดาพระภิกษุและสามเณรทุกรูป นับตั้งแต่
เจ้าอาวาสคือ **ครูบาญาคูตี** เป็นต้นมา ต่างปวารณาขอเป็นศิษย์ติดตาม
ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่หมดทั้งวัด

ปรากฏการณ์ครั้งนั้นถือเป็น การพลิกแผ่นดิน ของวัดม่วงไข่
เลยทีเดียว และเหตุการณ์หลังออกพรรษาปีนั้น ถือเป็นเหตุมหัศจรรย์
เลื่อนล้นอันเป็นประวัติศาสตร์ของบ้านกุดก้อม ในยุคสมัยนั้น

กล่าวคือ เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ดุลย์ก็ออกธุดงค์จาริก
หาสถานที่สงบวิเวก เพื่อบำเพ็ญภาวนาให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่มีติดตีสถานที่
หนึ่งที่ใดโดยเฉพาะ ถือวัตรปฏิบัติเยี่ยงพระป่าทั้งหลาย

เหตุการณ์ที่ไม่มีชาวบ้านคนใดจะคาดคิดไว้ ก็คือ บรรดา
พระภิกษุและสามเณรวัดม่วงไข่ทุกรูป นับตั้งแต่เจ้าอาวาสเป็นต้นมา
ได้พากันสละละทิ้งวัด ออกจากธุดงค์ติดตามหลวงปู่ไป โดยมีได้ใส่ใจ
นำพาต่อคำอ้อนวอนหัตถานของชาวบ้านเลย

ทุกรูปยอมสละทิ้งวัดม่วงไข่ให้เป็นวัดร้าง ไม่มีใครยอมอยู่ดูแล
ต่างมีใจมุ่งมั่นเข้าสู่ความเป็น **อนาคาริกะ** คือเป็นผู้ไม่มีเหย้าเรือนที่ต้อง
ห่วงหาอาลัยกันอีกต่อไป

มีใจมุ่งมั่น มุ่งบำเพ็ญภาวนา เพื่อค้นหาพระธรรม คือ **ความดับทุกข์** แห่งตน หนีให้พ้นภัยวัฏสงสาร คือ ความเวียนว่ายตายเกิด โดยมีได้อภัยอาภรณ์ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย แม้แต่ชีวิตของตนก็มุ่งอุทิศถวายต่อพระธรรม ดำเนินรอยตามพระยุคลบาทของพระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า

เรื่องราวเหตุการณ์พลิกแผ่นดินที่**วัดม่วงไข่**นี้ ล้วนอยู่ในสายตา และอยู่ในความสนใจของ **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ซึ่งเป็นพระภิกษุหนุ่ม ฟ่านักอยู่ที่วัดใกล้เคียงกับ**วัดม่วงไข่**แห่งนี้ ได้เข้ามาขอตัวเป็นศิษย์ ฟังพระธรรมเทศนาและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับ**หลวงปู่ตลอดพรรษา** ด้วยความเลื่อมใสระบือของ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ประกอบกับวัตรปฏิบัติของ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ผู้เป็นศิษย์ ได้จำหลักหนักแน่นอยู่ในดวงใจของ **พระภิกษุฝั้น** ในสมัยนั้น

สิ่งดีงามที่**พระภิกษุฝั้น**ได้รับในครั้งนั้น ได้กลายเป็นแม่เหล็กอันทรงพลังดึงดูดให้ท่านกลายเป็นศิษย์สำคัญของ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** อีกรูปหนึ่ง

...

ในเวลาต่อมา เมื่อ**หลวงปู่ดูลย์** ออกรุดงค์จาก**วัดม่วงไข่**ไปพร้อมกับ**พระภิกษุ**และ**สามเณรวัดม่วงไข่**ทั้งวัดนั้น **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ก็ได้ติดตามออกจาริกรุดงค์ไปกับคณะด้วย

ท่านผู้อ่านครับ มาถึงตรงนี้ผมขอเล่าโดยสรุปว่า **หลวงปู่ดูลย์** ได้พาคณะพระเณรที่ติดตามจาก**วัดม่วงไข่** รวมทั้ง**พระภิกษุฝั้น**ด้วย ไปพบและถวายตัวเป็นศิษย์ต่อองค์**หลวงปู่มั่น** ที่**บ้านตาลโกน** ตำบลตาลหนึ่ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร นั้นเอง

เมื่อเขียนถึงองค์**หลวงปู่ดุลย์**แล้ว ผมก็ขอเขียนต่ออีกนิดว่า ต่อจากนั้น **หลวงปู่ดุลย์** ก็ได้แยกตัวออกไปบำเพ็ญเพียรตามลำพัง โดยท่านไปวิเวกที่**ถ้ำพระเวส** (ถ้ำพระเวสสันดร) ซึ่งอยู่บนเทือกเขาภูพาน ในท้องที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผมของดเว้นการเสนอในรายละเอียด เอาเป็นว่า ณ สถานที่นี้เอง **หลวงปู่ดุลย์** ท่านได้ธรรมะที่ท่านเรียกว่า **อริยสังแห่งจิต** แล้ว สรุปลงด้วยถ้อยคำของท่านเอง เป็นข้อความที่ถือว่าสุดยอด หรือเป็นอมตะว่า : -

จิตที่ส่งออกนอก เพื่อรับสนองอารมณ์ทั้งสิ้น	เป็นสมุทัย
ผลอันเกิดจากจิตที่ส่งออกนอกแล้วหวนไหว	เป็นทุกข์
จิตเห็นจิตอย่างแจ่มแจ้ง	เป็นมรรค
ผลอันเกิดจากจิตเห็นจิตอย่างแจ่มแจ้ง	เป็นนิโรธ

ไหนๆ ก็เขียนถึง **หลวงปู่ดุลย์** แล้ว ผมก็ขออนุญาตเขียนต่ออีกนิดหนึ่ง เพื่อให้ได้ทราบที่มาที่ไปของเรื่อง **อริยสังแห่งจิต** นี้ พอสังเขปนะครับ

คือ การบำเพ็ญเพียรที่**ถ้ำพระเวส**นี้ **หลวงปู่**ท่านแล้วว่า “เราได้ตริตรองพิจารณาตามหัวข้อหลักของกรรมฐานที่ได้รับจากพระอาจารย์ใหญ่ ที่ว่า **สพฺพเสงฺขารา สพฺพสญฺญา อนตฺตา** ก็บังเกิดความสว่างไสวรู้แจ้งตลอดว่า

เมื่อสังขารดับไปแล้ว ความเป็นตัวตนจักไม่มี เพราะไม่ได้เข้าไปเพื่อปรุงแต่ง ครั้นเมื่อความปรุงแต่งขาดไป และสภาพแห่งความเป็นตัวตนไม่มี ความทุกข์จะเกิดขึ้นแก่ใครได้อย่างไร”

โดยสรุป **หลักธรรม** ที่**หลวงปู่**ท่านได้ที่**ถ้ำพระเวส**นี้ คือความรู้แจ้งในหลัก**ปฏิจฺจสมุပ္ฺปาท** คือ **เหตุและผลของการเวียนว่ายตายเกิด**นั่นเอง

แล้วหลวงปู่ก็สรุปออกเป็นถ้อยคำที่เรียกว่า **อริยสังข์แห่งจิต** ตามที่เสนอมาแล้วนี่เอง (แล้วผมก็นำบทสรุปไปไว้ที่ปกหลังหนังสือ **หลวงปู่ฝากไว้** มาจนบัดนี้ ส่วนผู้ที่ตั้งชื่อหนังสือว่า **หลวงปู่ฝากไว้** ก็คือ **คุณกมลลา กองสุข** ศรีภรรยาของ**คุณบำรุงศักดิ์ กองสุข** หรือ**ลุงปอง** ทีมทำหนังสือของผมนี่เองครับ - ปฐม)

แล้วก็หลวงปู่ยังบอกอีกว่า “เมื่อพิจารณาตามหลัก **อริยสังข์ ๔** โดยเห็นแจ้งดังนี้แล้ว ย่อมหมายถึงการผ่านเลยแห่งความรู้ใน **ปฏิจจสมุปบาท** ไปแล้ว เนื่องเพราะความรู้ในเหตุแห่งทุกข์ การดำรงอยู่แห่งทุกข์ และวิธีดับทุกข์นั้น คือแก่นกลางแท้จริงของปฏิจจสมุปบาท”

ขออนุญาตเน้นย้ำว่า การเห็นดังกล่าวเป็นการ**เห็นแจ้งด้วยจิต** ไม่ใช่คิดด้วย**สมอง**อย่างที่พวกเราทำอยู่ในชีวิตประจำวันนะครับ

และที่สำคัญยิ่งก็คือ ธรรมะใน**อริยสังข์ ๔** นี้ เป็นธรรมะหมวดแรก ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ เมื่อกว่า ๒๕๐๐ ปีมาแล้ว ซึ่ง**หลวงปู่ดุลย์ อตุโล** เป็นศิษย์พระตถาคตผู้หนึ่งที่สามารถให้บรรณาธิบายได้อย่างแจ่มแจ้ง

นี่คือส่วนเล็กน้อย ในธรรมะของ**หลวงปู่ดุลย์ อตุโล** พระอาจารย์องค์หนึ่งของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** นะครับ

คุณกมลลา กองสุข ผู้ให้ชื่อหนังสือธรรมะของ **หลวงปู่ดุลย์** ว่า “**หลวงปู่ฝากไว้**” ภาพนี้ถ่ายในงานพระราชทานเพลิงศพ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**

๓๐.

หลวงปู่ดูลย์ พุดถึงหลวงปู่ฝั้น

ก่อนจะกลับไปสู่เรื่องของหลวงปู่ฝั้น อจาโร โดยตรง ผมขอ
อนุญาตคัดลอกข้อความในหนังสือ **อดุล : ไม่มีใดเทียม** ที่อีตาคนที่ว่า
เขียนไว้ในตอนที่ **๑๖. พระฝั้น อจาโร** ดังต่อไปนี้ :-

หลวงปู่ดูลย์ อดุล เคยเล่าถึงหลวงปู่ฝั้น อจาโร เมื่อสมัย
ยังเป็นพระภิกษุหนุ่ม ออกปฏิบัติธรรมติดตามท่านในสมัยนั้นว่า

“ท่าน**อาจารย์ฝั้น**นั้น ทำกรรมฐานได้ผลดีมาก เป็นนักปฏิบัติที่
เอาจริงเอาจัง มีน้ำใจเป็นนักต่อสู้ที่สู้เสมอตาย ไม่มีการลดละท้อถอย
เข้าถึงผลการปฏิบัติได้โดยเร็ว นอกจากนั้น ยังมีรูปสมบัติและคุณสมบัติ
พร้อม”

หลวงปู่ดูลย์ ท่านเคยทำนายหลวงปู่ฝั้น ไว้ในใจว่า “พระภิกษุ
รูปนี้ จะต้องมีความสำคัญใหญ่หลวง และเป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ของ
พระพุทธศาสนาในอนาคตอย่างแน่นอน”

ในช่วงที่ออกธุดงค์จากวัดม่วงไข่ในครั้งนั้น **หลวงปู่ดูลย์**ตั้งใจว่า
“จะต้องพา**ท่านอาจารย์ฝั้น**ไปพบและมอบถวายต่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทัตโต** ผู้เป็นพระปรมาจารย์ในโอกาสต่อไปให้จงได้”

เรื่องราวประการหนึ่งเกี่ยวกับหลวงปู่ฝั้นที่เคยได้รับทราบมา มีอยู่ว่า เมื่อหลวงปู่ตุลย์มาพำนักประจำอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์แล้ว หลวงปู่ฝั้นยังได้หาโอกาสเดินธุดงค์ติดตามรับคำแนะนำแนวทางปฏิบัติกับหลวงปู่ตุลย์เป็นครั้งคราว โดยธุดงค์มาทางเทือกเขาดงรัก แล้วเข้ามาพำนักอยู่ที่ป่าเล็กๆ แถวชานเมืองสุรินทร์ด้านทิศใต้ บริเวณลำห้วยเสนง เมื่อได้โอกาสอันควรก็เข้าไปหาหลวงปู่ตุลย์ ณ วัดบูรพาราม ซึ่งอยู่ภายในตัวเมืองสุรินทร์

บริเวณป่าที่หลวงปู่ฝั้น เคยมาพักปักกลดปฏิบัติธรรมนั้น ต่อมาได้กลายเป็นสำนักสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสี มีชื่อภายหลังว่าวัดป่าโยธาประสิทธิ์ อยู่บริเวณประตูทางเข้าของวิทยาลัยเกษตรสุรินทร์ ซึ่งก็คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์ ในปัจจุบันนั่นเอง

๓๑.

อยู่ปฏิบัติกับหลวงปู่มั่น

เมื่อได้เล่าถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล พอสมควรแล้ว ก็ขอเชิญท่านผู้อ่านกลับมาติดตามเรื่องราวของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร โดยตรงต่อไป

ขออนุญาตเล่าย้อนไปถึงเหตุการณ์เดิมที่ว่า หลวงปู่ดูลย์ อตุโล มาพักจำพรรษาในโบสถ์วัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ทำให้พระภิกษุหนุ่ม ๓ รูป คือ ท่านอาญาครุดี พระภิกษุฝั้น อาจาโร และพระภิกษุภู่ ธรรมทินโน ได้เข้าไปศึกษาวิธีฝึกจิตภาวนาเบื้องต้น กับหลวงปู่ดูลย์ ตลอดพรรษาในปีนั้น

พอออกพรรษาแล้ว พระภิกษุหนุ่มทั้ง ๓ รูป พร้อมกับพระเถร วัดม่วงไข่หลายรูป ก็พร้อมใจกันออกธุดงค์ไปกับหลวงปู่ดูลย์ อตุโล เพื่อติดตามหลวงปู่มั่น ฐิริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่ต่อไป

คณะพระธุดงค์ชุดนี้ เดินทางบุกป่าฝ่าดงไปถึงเขตอำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม จึงทราบว่าหลวงปู่มั่น พักอยู่ที่บ้านห้วยทราย และกำลังออกธุดงค์ต่อไปยังอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร คณะพระธุดงค์ชุดนี้จึงเร่งรีบติดตามไปเพื่อไม่ให้พลาดเคลื่อนกัน

ลำดับต่อไป ผมขอคัดลอกบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มาเสนอ ดังนี้ : -

ครั้นเมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านทั้ง ๓ รูป และพระเถรองค์อื่นๆ อีกหลายรูป มีหลวงปู่ดุลย์เป็นผู้นำ พาคณะออกเดินธุดงค์เจาะจงตรงไปที่**พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** ได้ไปทันพบ**พระอาจารย์มั่น** ที่ **บ้านตาลโกน** ตำบลตาลหนึ่ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ท่าน (หลวงปู่ฝั้น) ได้อยู่ศึกษา (กับหลวงปู่มั่น เป็นเวลา ๓ วัน)

ได้อุบายวิธีการภาวนาจาก**พระอาจารย์มั่น** ชนิดอย่างละเอียดถี่ถ้วน

แล้ว**พระอาจารย์ฝั้น** จึงได้ลา**พระอาจารย์มั่น** ไปกราบนมัสการ**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนตสีละมหาเถระ** ซึ่งท่านได้พักทำความเพียรภาวนาอยู่ที่ป่าใกล้บ้านหนองดินดำ ใกล้กับ**บ้านตาลโกน** นั้นเอง

หลังจากนั้นท่าน (หลวงปู่ฝั้น) ก็เดินทางไปกราบ**หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** ที่บ้านหนองหวาย อยู่ปฏิบัติธรรมกับท่านพอควรแก่ความต้องการแล้ว (๗ วัน) ก็ได้ลา**พระอาจารย์สิงห์** ย้อนกลับมาอยู่ด้วย**พระอาจารย์มั่น** อีก

ที่นี้ท่าน**พระอาจารย์มั่น** สอน ชี้ วิธีทางปฏิบัติอย่างถึงจิตถึงใจ ให้เป็นผู้ตั้งใจปรารถนาคความเพียรแรงกล้า เด็ดเดี่ยว ไปลำพังองค์เดียว เทียววิเวก อย่าได้คลุกคลี ให้ยินดีต่อความสงบ

อย่ามักมาก ยินดีในความมักน้อย เป็นผู้สันโดษ ยินดีในความสันโดษ พอใจในปัจจุบันแต่ที่ตนมีอยู่แล้วได้มาโดยชอบธรรม

นี่เป็น**อริยประเพณี** เป็น**อริยปฏิบัติ** หามีมาแต่โบราณกาล สืบสายต่อเนื่องมาไม่เคยขาด ในวงศ์ของพระอริยะ ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

๓๒.

ไป - ไปผู้เดียวนั้นแหละ

ในบันทึกไม่ได้บอกว่า หลวงปู่ฝั้น อาจาโร อยู่ฝึกปฏิบัติภาวนา กับหลวงปู่มั่น พระอาจารย์ใหญ่นานเท่าไร จนกระทั่งพระอาจารย์เห็นว่า ศิษย์มีจิตใจกล้าแข็ง และมีอุบายพอเอาตัวรอดได้แล้ว พระอาจารย์ ก็ได้แนะนำให้ออกเที่ยวธุดงค์ไปตามลำพัง ต่อไป

ก็กลับไปคัดลอกบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ต่อณะครับ เริ่มด้วยคำสอนของ หลวงปู่มั่น ดังนี้ :-

“ไป ไปผู้เดียวนั้นแหละจะได้กำลังจิต จักได้ฝึกจิตให้มีความกล้าหาญให้เป็นนักต่อสู้ เพื่อเอาชนะชนะกับกิเลสตัณหา สัญญาพญามาร ที่มีสันดานบาปหยาบช้ำทารุณ ก่อทวนจิตใจให้หมกมุ่นลุ่มหลงอยู่ใต้ อำนาจของมัน

โน้มนูเขา ป่าช้า ป่าชฎ เป็นที่สงบสงัดมีน้ำใสสะอาด เป็นที่ปราศจากคนไปมาพลุกพล่าน

ไปเถอะไปคนเดียว เทียวอยู่วิเวกประกอบความเพียร เจริญสติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธา วิริยะ อันเป็นผลของใจให้เข้มแข็ง

จิตใจจะได้มีกำลังกล้าหาญ อดทน ขาดช้ำ ข้นไล่พญามาร พร้อมกับลูกสาวและเสนามาตย์ ให้หมดพินาศขาดสูญไป

จิตใจก็จะได้มาซึ่งความสงบสุขอย่างยิ่ง หมดยอดสงบระงับ ดับจากสิ่งก่อกวนอย่างนี้แล”

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล
พระอาจารย์กรรมฐานของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

พระอาจารย์มั่น ได้ฟังธรรมคำชี้แจงแสดงสอนแนะแนวทางปฏิบัติให้เห็นชัดจะแจ้งเจาะจงตรงถึงจิตถึงใจ ของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ**ในคราวครั้งนั้น ทำให้ท่านได้เพิ่มกำลังใจในความเชื่อมั่นต่อธรรมะปฏิบัติ

ท่านจึงได้ปรารถนาในใจตัวเองว่า ต่อไปนี้เราจะต้องปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง เอาชีวิตเป็นเดิมพัน เป็นเครื่องประกันการปฏิบัติเพื่อให้ได้ถึงอรรถถึงธรรม ด้วยความเพียรพยายามอย่างถูกต้องตามทางพระอริยะที่ท่านได้พาดำเนินมา

ยิ่งคิดยิ่งจิตกล้า อาศัยพลังศรัทธามาแต่จากการฟังธรรม ท่านจึงตกลงตัดสินใจเข้าไปกราบนมัสการลาพระอาจารย์มั่น ออกธุดงค์แต่องค์เดียว เทียวไป อาศัยกำลังขาของตนเป็นยานพาหนะ บิณฑบาตเดินทางรถเรืออะไรไม่เกี่ยว ยินดีพอใจในความมกน้อย สันโดษ ขจัด โกรธ โลภ หลง มุ่งงานตรงต่อวิเวกสงบสัจ ปฏิบัติบำเพ็ญเพียรภาวนา

ผีเจ้าถ้าพระบด !

พระภิกษุฝั้น อาจารย์ ได้กราบลาหลวงปู่มัน ภูริทตฺโต ออก
 ชุดงค์ไปทางจังหวัดอุดรธานี ข้อมูลตามบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ
 มีดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่ฝั้น) ได้ออกจากสำนักของท่านพระอาจารย์มัน
 มุ่งไปยังภูเขาท้องที่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ได้ขึ้นไปถึงภูเขา
 พระบาทบัวบก แล้วไปพักทำความเพียรภาวนาที่ถ้าพระบด

ที่ถ้าพระบดนี้แหละ ที่เขาร่ำลือกันว่าใครมาอยู่ไม่ได้เพราะผี
 เจ้าถ้าตุ้มมาก ใครไปพักเป็นโดนหลอก จะเป็นหน้าไหนก็ตาม ผีเจ้าถ้า
 ไม่เกรงกลัว ต้องถูกหลอกเอาทุกราย

(ขอเตือนไว้ก่อน ใครใจอ่อน - กลัวผี จะข้ามตอนนี้ไปได้ครับ)

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ตัดสินใจอยู่ เผื่อจะได้ภาวนาต่อสู้อยู่กัน
 คือ ดูผีหลอกที่มีอยู่ทั้งภายนอกและภายใน จึงตั้งใจประกอบความเพียร
 โดยเดินจงกรม นั่งสมาธิ เร่งความเพียรภาวนาอย่างเต็มสติปัญญา
 ตามพลังศรัทธาที่มีอยู่

ตั้งจิตเจริญสติระลึกรธรรม บริกรรมภาวนาทั้งวันทั้งคืนทุก
 อิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน เว้นแต่หลับ รู้สึกตัวตื่นขึ้นเมื่อไรก็ระลึก
 บริกรรมทำความเพียรภาวนาต่อ เพื่อฝึกสติให้มีกำลัง จิตก็จะตั้งมั่น
 เป็นสมาธิ

การภาวนาคืนแรกไม่มีเหตุการณ์ระทึกใจอะไรเกิดขึ้น ทุกอย่าง
 เป็นปกติ

พอตกกลางคืนในคืนวันที่สอง ก็ได้เรื่องครับ

...เหตุการณ์อันสยองของพองหัว เสียงที่น่ากลัวก็เกิดขึ้น เหมือนกับมีอะไรขึ้นไปเขย่าต้นไม้ มีเสียงดังกรียวกราว กรียวกราว เป็นระยะๆ

(หลวงปู่ณีก็แน่ใจว่า) นี่หรือ ที่ชาวบ้านเขาพูดรำลือกันนักหนาว่า **ที่ถ้าพระบดนี้มีผีคู่มาก !** ใครมาพักอยู่แรมคืนที่**ถ้าพระบด**นี้ต้องถูก**ผีเจ้าถ้าพระบด**เล่นงานหลอกหลอนไม่เลือกหน้าแม้แต่รายเดียว **เวลานี้เรากำลังถูกผีเจ้าถ้าพระบดนี้หลอกอีกคนแล้ว**

ผีเราก็ไม่เคยเห็น รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไรเราก็ไม่รู้ ผีมีจริงหรือ ?

หลวงปู่นั่งรำพึงในใจอยู่ในมุ้งกลด ท่านก็นั่งตั้งกำหนดจิตเข้าสมาธิรวบรวมกำลังใจ อาศัยสติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรที่มีอยู่มาอบรมภาวนารักษาจิตใจให้สงบ

ไม่นานจิตก็รวมเข้าวัจค์ สงบเป็นสมาธิอย่างอิมเอิบเต็มอัดแน่นในใจไม่หวั่นไหวเกรงกลัวสิ่งใดทั้งสิ้น เกิดความกล้าหาญใคร่อยากจะออกมาดูให้รู้ว่ามันเป็นอะไรกันแน่ ?

ถ้าเป็นผีเจ้าถ้าพระบดนี้ และมาหลอกจริงละก็ เราจะรู้ได้เห็นจริงประจักษ์ด้วยตาตนเองในวันนี้

หลวงปู่ได้ออกมาจากมุ้งกลด มองดูไปตามทิศทางของเสียงที่ปรากฏบนต้นตะเคียนใหญ่ ปรากฏเห็นบาง ๓ ตัวใหญ่เท่าแมวตัวใหญ่ๆ ของเรานี้แหละ **บิน**มาจับเถาว์ลัยที่มันขึ้นปกคลุมต้นตะเคียนใหญ่ แล้วช่วยกันเขย่าเถาว์ลัยกระทบกับต้นตะเคียนทำให้เกิดเสียงดังกรียวกราว กรียวกราว สะเก็ดต้นตะเคียนร่วงหล่นลงมาในยามดึกสงัดเช่นนั้นชวนให้เห็นว่าเป็นเสียงผีหลอก **ผีมันออกมาเขย่าต้นไม้ให้น่ากลัว !**

เมื่อหลวงปู่มองเห็นเจ้าบ่างไพร ๓ ตัว บิน (โผ) หยอกกันเล่นอย่างสนุกสนานตามประสาสัตว์เช่นนั้นแล้ว ท่านได้แต่กระหึ่มนิกยั้งมอยู่ภายในใจว่า

วันนี้เราได้เห็นผีตัวจริงที่มันเคยหลอกเราและใครต่อใครมานักหนาแล้ว เจ้าผีตัวนี้เองที่ได้มาหลอกพระภิกษุ สามเณร เณร ชี อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนชาวบ้านมานักต่อนักแล้ว

ผู้แสวงบุญมาบำเพ็ญภาวนา รักษาศีล ปฏิบัติธรรม มาพักค้างคืนอยู่ที่นี้ เจ้าหลอกไม่เลือกหน้ามาเป็นเวลาช้านาน จนรำลือเล่าต่อๆ กันมาว่า **ผีเจ้าถ้าพระบดนี้ดุร้าย - แรงมาก**

ทำให้พระสงฆ์องค์เจ้าผู้ที่ท่านไม่รู้ชื่อเท็จจริง เกิดความสะดุ้งหวาดตกใจกลัว เก็บบริขารหอบหนีเตลิดเปิดเปิงไป ไม่กล้ากลับเข้ามาบำเพ็ญเพียรภาวนาอยู่ในถ้ำนี้อีก

ฝ่ายหนึ่งกลัวตัวสะดุ้ง นอนเป็นทุกข์ ส่วนพวกเจ้าเข้าหยอกกันสนุกสนาน

พระองค์อื่นและคนอื่น พวกเจ้าพากันหลอกเขาได้ แต่สำหรับเราพวกเจ้าสามสัตว์เฮ้ย เจ้าจะไม่มีปัญญามาหลอกเราให้หลงกลัวให้สะดุ้งหวาดหวั่นในการหลอกของพวกเจ้าอีกแล้ว

เราไม่หวั่นไหวสนใจกับพวกเจ้าอีกแล้ว จงพากันอยู่เป็นสุขๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์ลำบากกายและจิตใจเลย

ตั้งแต่นั้นมา กิตติศัพท์เรื่อง**ผีเจ้าถ้าพระบด**ก็เป็นอันหมดความน่ากลัวไปอย่างสิ้นเชิง เพราะความจริงได้ถูกเปิดเผยให้รู้เห็นกันแล้ว

เฮ้อ ! โลงใจไปที่ อุตส่าห์เขียนด้วยใจระทึกมาตั้งแต่ต้น และเสียดายท่านผู้อ่านที่ใจอ่อน ที่ข้ามเรื่องนี้ไป เห็นจะต้องขอร้องให้ท่านกลับไปอ่านเรื่อง**ผี**นี้กันใหม่ ถ้าพลาดไปก็จะเสียใจนะครับ

๓๔.

อยู่ได้ด้วยข้าวเหนียววันละปิ่น

การออกธุดงค์ของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ที่ถ้าพระบด เมื่อคราวนั้น มีสามเณรซึ่งเป็นหลานของท่าน ติดตามไปด้วย ๑ องค์ โดยอยู่บำเพ็ญภาวนาอยู่ที่นั่นเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงได้ย้ายไปที่อื่นอีกต่อไป

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกเหตุการณ์พร้อมทั้งให้ความเห็นเกี่ยวกับการออกธุดงค์ในสมัยนั้นเทียบกับในสมัยปัจจุบันไว้ด้วย ดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ออกเที่ยวธุดงค์คราวนั้น มีสามเณรน้อยติดตามไปด้วย ชื่อ **สามเณรพรหม สุวรรณรงค์** เป็นหลานของท่าน พอเข้ารุ่งสว่างได้เวลาจึงพาสามเณรน้อยออกบิณฑบาตที่กระท่อมหลังเดียว (อยู่ห่างถ้าพระบดประมาณ ๑๐๐ เส้น หรือ ๔ กิโลเมตร) มีสองตายายมาทำไร่อยู่กลางดง ได้ข้าวเหนียววงศ์ละปิ่นกลับมาฉันอาหารและกับข้าวอย่างอื่นไม่มี นอกจากเกลือกับพริกเท่านั้น (ตลอด ๑๕ วัน)

ท่านฉันพอเพื่อปฏิบัติ ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อฉัน

มีข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ตกเย็นท่านก็ฉันยาตองด้วยน้ำมูตร คือ น้ำปัสสาวะ โดยเอาลูกสมอมาตองกับน้ำมูตรของท่านเองในกระบอกไม้ไผ่ แล้วเผาไฟให้สุก (จากหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน)

ท่านพระอาจารย์ฝั้น กับสามเณรน้อยก็อยู่ได้อย่างสบาย เพราะท่านมาฝึกหัดมุ่งปฏิบัติเพื่ออรรถเพื่อธรรมอย่างเดียว จึงเป็น**สุภาโรบุคคล** **สัลละหฺกวุตติบุคคล** เป็นคนเลี้ยงง่าย เบากายเบาจิต อันเป็นธรรมชาติของผู้ฉลาดในประโยชน์ได้กระทำแล้ว

แล้ว**หลวงปู่สุวัจน์** ศิษย์ผู้บันทึกเรื่องราว ได้ออกความเห็น ส่วนองค์ท่านเกี่ยวกับการออกธุดงค์ ดังนี้ :-

การออกเดินธุดงค์และความเป็นอยู่ของพระผู้ปฏิบัติ ของพระธุดงค์ ที่ครูบาอาจารย์ พระภิกษุสามเณร ออกปฏิบัติสมัยโน้น เมื่อนำมาเทียบกับการออกธุดงค์ และความเป็นอยู่ของผู้ออกธุดงค์ปัจจุบันนี้ ผิดต่างห่างจากกันกับสมัยก่อนโน้นมาก หันไปคนละทางมองไม่เห็นกันเลย จริงไหมท่าน ?

แต่เมื่อเขาตามมาไม่ทัน เพราะเขาเกิดทีหลัง เขาไม่ได้ประสบพบเห็นในตัวด้วยตาของเขาเอง เขาก็ไม่เชื่อว่าจะมีใครทำได้ เพราะเขาไม่เคยทำ และไม่เคยเห็นใครทำ

จึงทำให้เขาเป็นคนจักษุข้างเดียว **แล้วยังมีตมึนเมามัวหมอง** **อยู่ด้วยอาสวะซ้ำเติมอีก** **ทางมีอยู่จึงไปไม่ถูก**

ขอพวกเราอย่าได้เป็นคนประเภทนี้เลย

โอ ! อย่าได้เป็นบุคคลประเภท **“จักษุข้างเดียว”** เลยนะครับ หมายความว่า เมื่อ**รู้ปริยัติ**แล้ว อย่าลืมน**ปฏิบัติ**ด้วย ไม่เช่นนั้น**ปฏิเวธ** ก็ไม่เกิด

นี่ผมอธิบายตามความรู้ของผม ถ้าผิดเชิญท่านผู้รู้โปรดช่วยแนะนำสั่งสอนได้ครับ

๓๕.

มุ่งไปภูเขาควาย ผังลาว

ท่านผู้อ่านที่เคยศึกษาประวัติของพระรุดงค์ในสมัยก่อน คงจะคุ้นกับชื่อ **ภูเขาควาย** ทางฝั่งประเทศลาวเป็นอย่างดี เพราะที่นั่นเป็นที่เลื่องลือว่าเป็น **แดนอาถรรพ์** ที่ทำให้พระรุดงค์ไปบำเพ็ญเพียรเพื่อทดสอบและฝึกฝนด้านจิตใจให้กล้าแกร่ง

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านก็มีเป้าหมายไปบำเพ็ญเพียรที่**ภูเขาควาย**ดังกล่าว เช่นเดียวกัน ซึ่งบันทึกของ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เกี่ยวกับเหตุการณ์ในครั้งนั้น มีดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้พักอยู่ทำความเพียรที่**ถ้ำพระบด**อย่างยิ่งยวดเต็มตามกำลังศรัทธา ที่ได้ลา**พระอาจารย์มั่น** มาเพื่อปฏิบัติ**ได้รับความสงบสงัดจัดสิ่งก่อกวนชวนให้ใจไม่สงบได้อย่างสมบูรณ์**

อยู่ที่นั่น (**ถ้ำพระบด** บริเวณพระบาทบัวบก อ.บ้านฝ้อ จ.อุดรธานี) ประมาณกึ่งเดือน (๑๕ วันพอดี) จึงได้พาสามเณรน้อยออกเดินรุดงค์ข้ามแม่น้ำโขงไปสู่เขตแดนประเทศลาว ด้วยความมุ่งหวังตั้งใจ**จะจะไปภูเขาควาย ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงใหญ่และกว้างยาวมาก อยู่ตอนเหนือของประเทศลาว ติดต่อกับแดนประเทศญวน (เวียดนาม)**

ครั้งได้ข้ามแม่น้ำโขงไปอยู่ฝั่งฝ่ายดินแดนประเทศลาวแล้ว เกิดขัดข้อง เพราะไม่มีหนังสือสุทธิ (หนังสือประจำตัวของพระ) และหนังสือ

เดินทาง ฝรั่งเศสผู้เป็นนายปกครองประเทศลาวกำลังเข้มงวดกวาดขัน
คนเข้าเมืองมาก

หลวงปู่ ได้ตรองดูแล้วเห็นว่า ถ้าจะไป**ภูเขาควาย**ตามที่ตั้งใจเดิม
ถ้าหากเกิดเรื่องขึ้นก็จะลำบาก ญาติโยมที่จะช่วยเหลือพอช่วยพุดจา
กับทหารฝรั่งเศสได้ก็ไม่มี เพราะต่างบ้านต่างเมือง

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ถ้าหากภวานอกนอกกลุ่มนอกทาง
ก็ไม่มีผู้ใดจะปรึกษาแก้ไข เพราะห่างไกลครูบาอาจารย์

หลวงปู่จึงตัดสินใจพาสามเณรกลับมาฝั่งไทย

ท่านผู้อ่านครับ ถ้าหากท่านเดินทางไปแถบจังหวัดหนองคาย
ลองมองดูสิครับว่า เขาเทือกไหนเป็น**ภูเขาควาย**แดนอาถรรพ์ ที่
พระชูดงค์แทบทุกรูปจะต้องไปฝึกจิตฝึกใจที่นั่น

เป็นเทือกเขาที่ยาว สามารถเทียบกับคีรีชะควายจริงๆ คือมีปีก
ขยายออกเป็นแนวยาวคล้ายเขาทั้งสองข้าง ส่วนตรงกลางเป็นเขาสูงคล้าย
กับส่วนหัวของควาย (หรือที่ชาวลาวออกเสียงไปอีกอย่างหนึ่ง) นั่นเอง

ลองสังเกต และสอบถามพี่น้องชาวหนองคายดูนะครับ

หมู่บ้านตาลโกน ต.ตาลหนึ่ง อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร
ที่ที่ หลวงปู่ดุลย์ อตุโล พาคณะหลวงปู่ฝั้น ไปถวายตัวเป็นศิษย์หลวงปู่ฝั้น ฐิริทตโต

๓๖.

ใช้ภาชิตข่มความกลัว

เมื่อตัดสิ้นใจไม่ไปภูเขาควายแล้ว หลวงปู่ฝัน อาจาโร ก็พา
สามเณรพรหม สุวรรณรงค์ เดินทางกลับฝั่งไทย

หลวงปู่ ไม่ได้เดินกลับทางเดิม หากแต่เดินเลียบฝั่งโขงทาง
ฝั่งลาวขึ้นไปทางเหนือ น้ำ โดยเดินไปตามทางเดินแคบๆ สองข้างทาง
เป็นป่าทึบ ตลอดทางเดินปรากฏรอยตะกุกของเสื่ออยู่บ่อยๆ มีทั้งรอย
เก่าและรอยใหม่ ชวนให้หวาดกลัวยิ่งนัก

ยิ่งตอนที่ตะวันลับไม้ (ตอนย่ำค่ำ) จะได้ยินเสียงเสื่อคำรามร้อง
ก้องไปทั้งด้านหน้าและด้านหลัง แม้จะภาวนาพุทโธอยู่ทุกฝีก้าวอย่าง
แต่จิตใจก็อดหวั่นไหวไม่ได้ จนบางครั้งถึงกับภาวนาผิดๆ ฤษๆ เพราะ
ไม่แน่ใจเอาเสียเลย ว่าเสื่อมันจะโจนเข้าตะครุบเอาเมื่อไร

เพื่อให้กำลังใจกล้าแข็งขึ้น หลวงปู่ได้อุทานภาชิตอีสานขึ้นมา
บทหนึ่ง ซึ่งท่านเคยพูดถึงบ่อยๆ เมื่อครั้งยังเป็นฆราวาส ว่า

“เสื่อกินโคกินควาย เพ็นชำไกล”

เสื่อกินอ้าย เพ็นชำไกล”

หลวงปู่ ได้อธิบายถึงภาชิตบทนี้ให้ศิษย์ฟังในภายหลัง มีความ
หมายว่า ถ้าเสื่อกินโคหรือกินควาย เสื่อรำลือจะไม่ไปไกลเพราะเป็น
เรื่องธรรมดาทั่วไป คงรำลืออยู่เฉพาะในหมู่บ้านนั้นๆ แต่ถ้าหากเสื่อ
เกิดมากินคนหรือกินพระกรรมฐานแล้ว ผู้คนจะรำลือไปไกลมากที่สุด

ความจริงผม (นายปฐม) ก็ไม่เข้าใจหรอกว่าสุภาสิต หรือ **ผญา** บทนี้จะช่วยระงับความกลัวได้อย่างไร

แต่**หลวงปู่**ได้เล่าว่า ภาสิตที่ท่านอุทานขึ้นมาบทนั้น **ยังผลให้ท่านข่มความกลัวในจิตใจได้ดีขึ้น**

ขณะเดียวกัน ก็บังเกิดความกล้า พร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ทุกอย่าง เกิดความมั่นใจอย่างประหลาดว่า **พระกรรมฐานกลัวสัตว์ป่า ก็ไม่ใช่พระกรรมฐาน**

นอกจากภาสิตข้างต้นแล้ว **หลวงปู่** ยังพูดถึงภาสิต (ผญา) อีกบทหนึ่งว่า

**“ตกระเทินกำคอแซ่ บ่ ยอมวางให้หางมันพาด
ตกระเทินกำคอกระห่าง บ่ วางให้แก่ผู้ใด”**

กำคอแซ่ ก็คือ **กำคอจระเข้** และ **กำคอกระห่าง** ก็คือ **กำคอกระรอก**

ถ้าอธิบายตามความเข้าใจของผมเอง ก็น่าจะว่า **ต้องจับให้มันคั้นให้ตาย** เหมือนเราจับคอจระเข้ ต้องไม่ปล่อยให้มันพาดหางถูกตัวเราได้ ทำนองเดียวกัน ถ้าจับคอกระรอก ก็ต้องไม่ปล่อยให้มันหนีไปได้

อันแรกจับคอจระเข้ ก็น่าจะเข้าใจพอกล่อมแกล่อมไปได้ แต่อันหลัง - จับคอกระรอก นี่ไม่เข้าใจความหมายจริงๆ ใช่มั้ยครับ ?

หลวงปู่ ได้เมตตาอธิบาย**ภาสิตอิสาน**บทนี้ว่า :-

“กิเลสพันห้า ตัดหนาร้อยแปด นั้น มันแฝงแน่นอยู่ในสันดานของมนุษย์ เช่นเดียวกับจระเข้ที่กบดานนิ่งอยู่ใต้น้ำ นานๆ จึงจะโผล่หัวขึ้นมาอนอ้าปากตามชายฝั่ง

พอแมลงวันเข้าไปวางไข่ในปากของมัน มันก็จะจับปากแล้วคลานลงน้ำ ทำตัวให้นิ่ง แล้วอำปากปล่อยให้แมลงวันและไข่ของมันไหลออกไปเป็นเหยื่อล่อปลา

เมื่อปลาใหญ่ปลาเล็กหลงเข้าไปกินไข่แมลงวันในปากของมันเข้า มันก็จะจับแล้วกลืนกินเป็นอาหารทันที

ส่วนกระทัง จะมีลักษณะคล้ายกันกับกระรอก คือทั้งส่วนหัวกับส่วนหางเคลื่อนไหวกระตุกกระดิกตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น หากจะกำ (บีบ) คอจระเข้ หรือกำคอกระทังไว้ได้มันคง ไม่ปล่อยให้จระเข้ฟาดหาง และไม่ยอมให้ตัวกระทังมันกระตุกกระดิกได้

เช่นเดียวกัน ถ้าสามารถทำ**จิตใจ**ของเราให้สงบเป็นปกติ ไม่หวั่นไหวไม่เกรงกลัวต่อภัยอันตราย ถึงจะถูกเสือคาบไปกินก็ไม่กระวนกระวายเป็นทุกข์แต่อย่างใด”

โดยสรุป ก็คือ จะต้องทำใจให้สงบนิ่ง ไม่สะทกสะท้านต่อความตาย ซึ่งผมตีความว่า ยอมมอบกายถวายชีวิต หรือพร้อมที่จะสละตายนั่นเอง แล้วจะยังกลัวอะไรอีก

เขียนถึงตรงนี้ ผมชักกระตาคใจมาก ที่บังอาจไปตีความ - ขยายความคำพูดของ**หลวงปู่** ถ้าหากผิดพลาดหรือไม่เหมาะสมประการใด ผมขอกราบเท้าขอขมาโทษด้วยครับ

เอาเป็นว่าเมื่อ**หลวงปู่**นี้ถึง**ภษิตอิสาน** ๒ บทดังกล่าว ก็ทำให้ท่านสามารถข่มความรู้สึกกลัวเสียลงได้

หลวงปู่ได้กล่าวกับ**สามเณรพรหม** ว่า “เมื่อเรามีสติ กำหนดรู้เท่าทันมันดีแล้ว การตายนั้นถึงตายคว่ำหน้าก็ไม่หน่าย จะตายหงายหน้าก็ไม่จ่ม”

(ไม่หน่าย คือ ไม่ว่าจะอะไร, ไม่มีปัญหา และไม่จ่ม คือ ไม่บ่น ไม่ต่อว่าอะไรเลย)

ความหมายของคำกล่าวของ**หลวงปู่** ก็คือ ในสถานการณ์เช่นนั้นไม่ว่าจะต้องตายด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม เราจะไม่ทุกข์ร้อนอะไรเลย เพราะหวังได้ว่า **สุคติ**คือที่ไปอย่างแน่นอน

เมื่อ**หลวงปู่**สามารถข่มใจให้หายจากการกลัวเสียได้สำเร็จ ท่านก็เดินทางไปได้ด้วยความปลอดภัย เบิกายเบาใจ จนกระทั่งไปบรรลุถึงท่าน้ำที่มีเรือรับส่งข้ามฟาก ท่านและสามเณรจึงได้อาศัยเรือลำหนึ่งข้ามกลับมายังฝั่งไทยอย่างปลอดภัย

วัดบ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

๓๗.

หลวงปู่มั่นหยั่งรู้ใจศิษย์

เมื่อหลวงปู่ฝั้น อาจาโร และสามเณรพรหม ข้ามมาถึงฝั่งไทยแล้ว (น่าจะอยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย) ได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พำนักอยู่ที่บ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี (บ้านเกิดของหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี และของหลวงปู่จันทร์โสม กิตติกาโม เจ้าอาวาสวัดป่านาสีดา องค์ปัจจุบัน)

หลวงปู่ และสามเณร ได้มุ่งตรงไปบ้านนาสีดา เพื่อกราบนมัสการหลวงปู่มั่น โดยไม่รอช้า

ทันทีที่ไปถึง ทำการกราบครูบาอาจารย์ ได้ปราศรัยให้เป็นเหตุระลึกถึงกันแล้ว หลวงปู่มั่นได้เอ่ยปากเป็นการให้กำลังใจหลวงปู่ฝั้น กับ สามเณรพรหม ว่า :-

“ท่านฝั้น กับ เณรพรหม ได้ฝึกกับเสือมาเป็นอาจารย์สอนนะ ดีแล้ว เขาสอนให้รู้เท่าจิตที่มันหลงผลิตความกลัวขึ้นมาหลอกตัวเอง เห็นความโง่เขลาของจิตที่คิดปรุงทำให้หลงมกายนามายมันสำคัญผิด คิดว่าเป็นความจริง หลอกตัวเองให้กลัว ไม่กล้าที่จะประกอบความพาก ความเพียร เหมือนอย่างบางคนที่เขากลัวกัน

ฝึกกับเสือ ถ้าเราเชื่อกรรมดีที่มีอยู่ในตัว ความกลัวก็ไม่มีปัญหา แต่ความกลัวก็มีประโยชน์อยู่บ้างเหมือนกัน ถ้าเรากล้าสู้กับมันแล้ว ก็จะกลับมาอบรมจิตของเราให้สงบแน่วแน่ตั้งมั่นเป็นสมาธิ เกิดปีติ

ขึ้นมาหาความกลัวดับลงได้อย่างราบคาบ

จากนั้นเราก็จะได้แรงเจริญดำเนินความเพียรติดต่อกันโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อบรรลุถึงธรรมที่เรายังไม่ได้รับบรรลุ เพื่อให้ได้ถึงธรรมที่เรายังไม่ถึง

พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผีกับเลื้อสอนให้รู้วิธีตั้งสมาธิให้มั่นคง สอนให้กำหนดจิตใจให้สงบ รู้เท่าทันความกลัว

พิจารณาดูว่าอะไรมันเป็นผู้กลัวผีกลัวเลื้อ ถ้าจิตใจเป็นผู้กลัว แล้วเลื้อมันกินจิตใจคนได้เมื่อไร มันกินร่างของคนต่างหาก

นี่แหละเขาจึงพูดกันว่า ผู้ไม่กลัวตาย ไม่ตาย ผู้กลัวตายต้อง กลายเป็นอาหารของสัตว์

อีกอย่างหนึ่ง **ที่ท่านฝัน ใช้ภาสิตต่างๆ มาพิจารณา เป็นอุบาย อันแยบคายอย่างหนึ่ง** ช่วยเตือนจิตเตือนใจให้เรารู้สึกตัวอยู่เสมอในขณะที่ เราได้ยินเสียงเลื้อและนีกกลัวเลื้อนั้น ก็เป็นอุบายที่ชอบแล้ว...”

เมื่อหลวงปู่มั่น ได้กล่าวสัมโมหนิยทถา จบลงคราวครั้งนั้น ทำให้หลวงปู่มั่นและสามเณรพรหม เกิดความปิติ เพิ่มกำลังใจให้กับตนเองเป็นอย่างยิ่ง

ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความอัศจรรย์นึกสงสัยในใจว่า **“พระอาจารย์มั่นท่านทราบได้อย่างไร** ทั้งที่เราไม่ได้กราบเรียนอะไรให้ท่านทราบเลย ท่านทราบได้อย่างไรว่าพวกเราได้เผชิญกับความกลัวผีหลอก และกลัวเลื้อ แล้วยังรู้ด้วยว่าเราได้อุบายที่จะแก้ความกลัวนั้นด้วย สามารถข่มจิตให้สงบลงจนเกิดความกล้าขึ้นมาได้ ใจเป็นสมาธิตั้งมั่นอยู่ อย่างองอาจ

นำอัศจรรย์ใจจริงหนอ สิ่งที่ไม่เคยเป็นก็มาเป็น สิ่งที่ไม่เคยก็มี ก็มาเห็นมาเป็นขึ้นมาได้ แปลกแต่ก็เป็นความจริงที่ประจักษ์ในตัวเรา !”

๓๘.

สามเณรพรหม แยกไปเรียนหนังสือ

หลังจากที่หลวงปู่มั่น กล่าวชมเชย หลวงปู่ฝั้น กับสามเณรพรหม ที่สามารถใช้อุบายเอาชนะความกลัวผีกับเสือได้แล้ว หลวงปู่มั่น ก็เอ่ยปากถามความตั้งใจของลูกศิษย์ที่มีมาแต่เดิม ว่า :-

“ท่านฝั้น คิดจะไปเรียนประถมกับปี ประถมมูล กับมูลกัจจายน์ ตามที่ตั้งใจไว้จริงๆ หรือ”

“ครับ เกล้ากระผมมีเจตนาไว้เช่นนั้นจริง” หลวงปู่ฝั้น ตอบ พระอาจารย์ถึงความตั้งใจตั้งแต่แรก ยังไม่คิดที่จะเปลี่ยนเลย เพียงแต่รอโอกาสที่เหมาะสมเท่านั้น

อยู่ๆ พระอาจารย์ก็เอ่ยปากขึ้นเสียเอง เหมือนกับเปิดโอกาสให้ศิษย์อย่างกับรู้ใจ ท่านจึงตื่นเต้นดีใจมากที่ความใฝ่ฝันอยากเรียนหนังสือจะเป็นความจริงขึ้นมา

หลวงปู่มั่น เห็นความตั้งใจจริงของศิษย์เช่นนั้นจึงพูดขึ้นว่า
“ท่านฝั้น ไม่ต้องไปเรียนถึงเมืองอุบลฯหรอก อยู่กับผมที่นี่ก็แล้วกัน ผมจะสอน ‘หนังสือใหญ่’ ให้จนหมดไส้หมดพุงเลยทีเดียวน หากไม่จุใจค่อยไปเรียนต่อทีหลังก็ได้”

เมื่อพระอาจารย์ว่าเช่นนั้น **หลวงปู่ฝั้น** ก็จำต้องรับคำด้วยกิริยาอันสงบ ไม่ได้รู้สึกดีใจหรือเสียใจแต่อย่างใดเลย อาจารย์พิจารณาเห็นอย่างไรท่านก็เชื่ออย่างนั้น

หลวงปู่มั่น ได้เอ่ยปากต่อไปว่า “ส่วน**เถรพรหม** เธอจะไปเรียนที่อุบลฯ ก็ได้ ตามใจสมัคร”

ด้วยเหตุนี้ **สามเถรพรหม** จึงได้แยกกันกับ**หลวงปู่ฝั้น** ตอนนั้นเป็นปลายปีพุทธศักราช ๒๔๖๗

สามเถรพรหม ลงไปเมืองอุบลฯ โดยติดตาม**พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม** ส่วน**หลวงปู่ฝั้น** ก็อยู่เรียน “หนังสือใหญ่” กับ**หลวงปู่มั่น** ที่นั่น

ในช่วงนี้เป็นช่วงเวลา**ที่หลวงปู่ฝั้น** ได้รับการอบรมชี้แนะอย่างใกล้ชิดจาก **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** อีกวาระหนึ่ง

น่าเสียดายไม่มีรายละเอียดว่าท่านได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างไรบ้าง ครั้นจะเขียนแบบเดาสุ่มก็ไม่กล้า ก็ขอปล่อยไว้แค่นี้ก็แล้วกัน

มีข้อมูลเพิ่มเติมว่า นอกจากอยู่ปฏิบัติใกล้ชิดกับครูบาอาจารย์แล้ว บางครั้งบางช่วง **หลวงปู่** ได้ออกบำเพ็ญภาวนาไปโดยลำพัง เมื่อขัดข้องสงสัยในข้อธรรมข้อธรรมอันใด ก็กลับเข้ามาเรียนถาม **พระอาจารย์มั่น** ตามโอกาสที่เหมาะสม

รวมความว่าในช่วงนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ได้เข้าๆ ออกๆ ในสำนักของ **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต**

เหตุการณ์นี้อยู่ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ถึงต้นปี พ.ศ. ๒๔๖๘ **หลวงปู่ฝั้น** ยังเป็นพระในสังกัดมหานิกาย อายุพรรษา ๕ และอายุตัว ๒๖

๓๙.

ได้อุบายธรรม จากหมาแทะกระดูก

เมื่อหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้อยู่ปฏิบัติในสำนักของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นานพอสมควร พอได้อุบายธรรมที่มั่นใจในการนำออกไป ปฏิบัติได้แล้ว จึงได้กราบลาพระอาจารย์ออกเดินธุดงค์ไปทางอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร แต่เพียงลำพังผู้เดียว

เมื่อหลวงปู่ ไปถึงบ้านหนองแสง ก็เกิดป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ อาการค่อนข้างหนักมาก นอกจากจะต้องทุกข์ทรมานทางด้านร่างกายแล้ว ทางด้านจิตใจก็ท้อแท้มีความร้อนรนกระวนกระวาย ทำให้ใจฟุ้งซ่าน ไม่สามารถจะประกอบความเพียรได้

ท่านเกิดความคิดท้อถอยหมดกำลังใจ อุบายความพากเพียร รวมทั้งสติปัญญาที่เคยนำมาใช้ได้ผล คราวนี้กลับใช้ไม่ได้เสียแล้ว ดูจะตีบตันอันธูไปหมด

ท่านบอกภายหลังว่า “อุบายแก้ไขที่เคยกำหนดรู้ได้ก็หลงลืมหมด ไม่ผิดอะไรกับการเดินป่าพบขอนไม้ใหญ่ขวางกั้น จะข้ามไปมันก็สูงชัน จะลอดหรือมันก็ทรุดต่ำลงติดดิน จะไปขวาไปซ้ายขอนไม้มันก็เคลื่อนเข้าทางกันไว้ทุกครั้ง”

หลวงปู่ ท่านตกอยู่ในสภาพหมดหวังท้อแท้หาทางออกไม่ได้ เช่นนี้อยู่ ๓ วัน ๓ คืน ยิ่งร่างกายอ่อนเพลียเสียวกำลังมากเท่าไร ยิ่งทำให้จิตใจฟุ้งซ่านคิดมากยิ่งขึ้น

ในที่สุด **หลวงปู่** ก็ตัดสินใจเก็บบริวารบรรจลงในบาตร ยกขึ้น สะพาย มือถือกาน้ำ บ่าแบกกลด ออกเดินธุดงค์เพื่อเปลี่ยนสถานที่ต่อไป ทั้งๆ ที่อาการไ้ยังไม่ทุเลา

ท่านผู้อ่านต้องเข้าใจว่า ช่วงนั้น คือปี พ.ศ. ๒๔๖๗ - ๒๔๖๘ สภาพภูมิประเทศแถบนั้นยังเป็นป่ารกทึบ ห่างผู้ห่างคน ไม่มีหมอไม่มียาที่จะรักษาอาการป่วยไข้ได้ ถ้าเป็นเราๆ จะทุกข์ทรมานสักเพียงใด เกินกว่าที่จะคิดไปถึงได้ใช่ไหมครับ ?

มีช่วงหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่**กำลังเดินอยู่ ได้เหลือบไปเห็นหมา กำลังง่วนแทะกระดูกควายที่ตายด้วยโรคระบาดอยู่ในป่านอกหมู่บ้าน พอท่านเดินเข้าไปใกล้ มันก็ตกใจวิ่งหนี

หลวงปู่เดินเลยไปแล้วไปหยุดยืนดูมันในที่ไกลออกไปหน่อย มันก็กลับไปแทะกระดูกต่ออีก เป็นอย่างนี้อยู่ ๓ ครั้ง ๓ ครา

หลวงปู่ เห็นภาพเช่นนั้นก็เกิดความรู้สึก **สลดใจ** จึงได้ยกเอาเรื่อง **หมาหวงกระดูก** ขึ้นมาพิจารณากับตัวท่านเอง

“เรานี้ ก็มาหลงยึดถือหวงแหนท่อนกระดูกในตัวเอง นี้ยิ่งมากกว่าหมาที่มันหวงกระดูกควายตายนี้เป็นไหนๆ เสียอีก

หมาที่มันแทะกระดูก มันยังได้กลิ่นน้ำลายของมันที่ได้ประสมกับรส กลิ่น ของกระดูกอยู่บ้าง พอให้เกิดความชื่นใจ

ส่วนเรา ได้อะไรบ้างจากโครงกระดูกที่เราหวงแหน แยกham อยู่ตลอดเวลา

นี่ชาติ นี่ชรา นี่พยาธิ นี่มรณะ เห็นไหม สิ่งเหล่านี้มีมาจากไหน

อาศัยอะไรเป็นที่เกิด ไม่ใช่มันมาจากโครงกระดูก และมันอาศัยเกิดอยู่ที่โครงกระดูกนี้เองมิใช่หรือ

ใจเราที่ได้รับทุกข์ โทมนัส ฟุ้งซ่าน ไม่เป็นอันอยู่อันกินอันหลับนอน ที่เรากำลังได้รับอยู่ในเวลานี้ มันมาจากไหนเล่า ? ไม่ใช่มาจากชรา พยาธิ มรณะ ที่มีอยู่เต็มทั่วไปในโครงกระดูกของร่างกายอันนี้ดอกหรือ

หมามันหลงหวงกระดูกซากควายที่ตายห้า มันก็ยังปล่อยทิ้งวิ่งหนีได้ แต่เรานี้หนา ยิ่งโง่กว่าหมาเสียอีก หลงรัก หลงหวงแหน หลงนอนกอดนอนชมงมอยู่ตลอดเวลา

นอกจากทุกข์แล้วเราไม่เห็นที่เราได้อะไรจากการแบกโครงร่างอันเป็นภาระอันหนักนี้เลย

อย่างไรเราจำต้องรีบเร่งประกอบความเพียรอย่างหนัก ต่อสู้หัวเด็ดตีนขาดไม่ถอยหนี”

หลวงปู่ ได้ทำความเพียรค้นคว้าพิจารณาอยู่ไม่นาน จิตก็รวมสงบลงอย่างแน่นหนา จากนั้นมาอาการป่วยไข้หวัดของท่านก็หาย ร่างกายกลับแข็งแรงเป็นปกติ

เห็นไหมครับ ท่านนักปราชญ์ผู้มีปัญญา เห็นหมาเหาะกระดูก ท่านก็สามารถนำมาพิจารณาเปรียบเทียบเป็นข้อธรรมสอนใจได้

ท่านผู้อ่าน คงจำคำเทศน์ของ **หลวงปู่ดี อจลธมโม** เรื่อง **มงคลหมา** ได้นะครับ

หากลืมไปแล้ว ก็ขอแนะนำให้กลับไปอ่านเล่ม ๒ ในชุดนี้ได้รับ เดียวผมจะเอาไปออกข้อสอบ จะหาว่าไม่เตือน !

๑๐.

เปรียบเทียบกับชีวิตฆราวาส

ผมขอย้ำว่า ช่วงที่หลวงปู่ฝัน อัจจาโร ออกธุดงค์ในขณะที่เจ็บป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ ไปพบสุนัขกำลังแทะกระดูกควายตายนั้น อยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๑๘ ท่านมีอายุราว ๒๖ ปี และอายุพรรษาในมหานิกายได้แค่ ๕ พรรษาเท่านั้น

ถือว่าท่านยังอยู่ในวัยหนุ่มมาก จิตใจยังแฉ่งๆ ยังอ้าล้วยกับการกลับไปใช้ชีวิตฆราวาสอยู่ในบางช่วงบางขณะเหมือนกัน ยังตัดใจออกบวชตลอดชีวิตได้ยังไม่เด็ดขาด

ในระหว่างที่ท่านยกเรื่อง **หมาแทะกระดูก** หรือ **หมาหวงกระดูก** มาพิจารณาอยู่นี้ มีช่วงหนึ่งที่ท่านมานึกเทียบกับการใช้ชีวิตฆราวาส ท่านเล่าถึงการพิจารณาในครั้งนั้นว่า :-

“...เราเกิดกรรมสังเวช บังเกิดความสลดขึ้นในใจเป็นอย่างมาก จึงถามตนเองว่า ขณะนี้เธอเป็นฆราวาสหรือเป็นพระกรรมฐาน

ถ้ายังเป็นฆราวาสก็เหมือนกับหมาที่แทะกระดูกอยู่นี้แหละ กระดูกมันมีเนื้อหนังอยู่เมื่อไร อย่างมากก็กลืนลงไปได้แค่น้ำลายของมันเองเท่านั้น

แต่ที่เธอเป็นพระกรรมฐาน เท่าที่เธอภาวนาไม่สำเร็จมาถึง ๓ คติน ก็เพราะเธอคิดอยากสร้างโลก สร้างภพสร้างชาติ สร้างวิญญูสงสาร ไม่มีสิ้นสุดแห่งความมคิต

อยากมีบ้านมีเรือน มีไร่มีนา มีวัวมีควาย อยากมีเมียมีลูก มีหลาน

จะไปสร้างคุณงามความดีในที่ใดก็ไม่ได้ เพราะเป็นห่วงสมบัติ และห่วงลูกห่วงเมีย เหมือนกับหมาที่กำลังหลงกำลังห้วงกระดูกที่มัน กำลังแทะอยู่นี่เอง...”

ต่อจากนั้นหลวงปู่ ก็ได้กล่าวภาษิตบทหนึ่ง ความว่า :-

“ตัณหารักเมีย เปรียบเหมือนเชือกผูกคอ

ตัณหารักลูกรักหลาน เปรียบเหมือนปอผูกคอก

ตัณหารักวัตถุข้าวของต่างๆ เปรียบเหมือนปลอกผูกตีน

สมบัติพัสถานต่างๆ ที่สร้างสมไว้ เมื่อตายลงไม่เห็นมีใครหามเอาไปได้เลยสักคนเดียว มีแต่คุณงามความดีกับความชั่วเท่านั้น ที่ติดตัวไป

ถ้าเธอเป็นพระกรรมฐาน ไม่ควรคิดสร้างโลกวิฆฏสงสาร เช่นนั้น ควรตั้งใจภาวนาให้รู้เห็นในอรรถธรรม

สิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทั้งสิ้น”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้เขียนสรุปเหตุการณ์ตรงนั้นว่า

“การป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ของ**พระอาจารย์มั่น** ในคราวครั้งนั้น ทำให้ท่านได้รับผลประจักษ์เป็นกำลังใจอย่างน่าอัศจรรย์

ท่านได้บำบัดทุกข์เวทนาอันกล้าแข็งด้วย **ธรรมโอสถ** มี **สติ วิริยะ ธัมมวิริยะ** มาเป็นองค์ประกอบ เพ่งภาวนาบำเพ็ญความเพียร และอุบายที่ได้จากไปเห็นหมาแทะกระดูกควายตายด้วยโรคระบาดมาเป็น เครื่องเตือนสติอบรมจิต

จึงได้ความสลดสังเวชเบื้อหน้าย คลายความลุ่มหลง ปลงอนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา จิตมีกำลังกล้าโดยปัญญาอันแหลมคม สามารถตัดสิ่ง
ก่อภวนกิดกันลงอย่างราบคาบ ได้มองเห็นฝั่งทางดังตรงไปอย่างถูกต้อง
สิ้นสงสัย”

สาธุ !

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล
และโบสถ์น้ำบ้านหนองแสง
ที่หลวงปู่ใหญ่เสาร์สร้างไว้

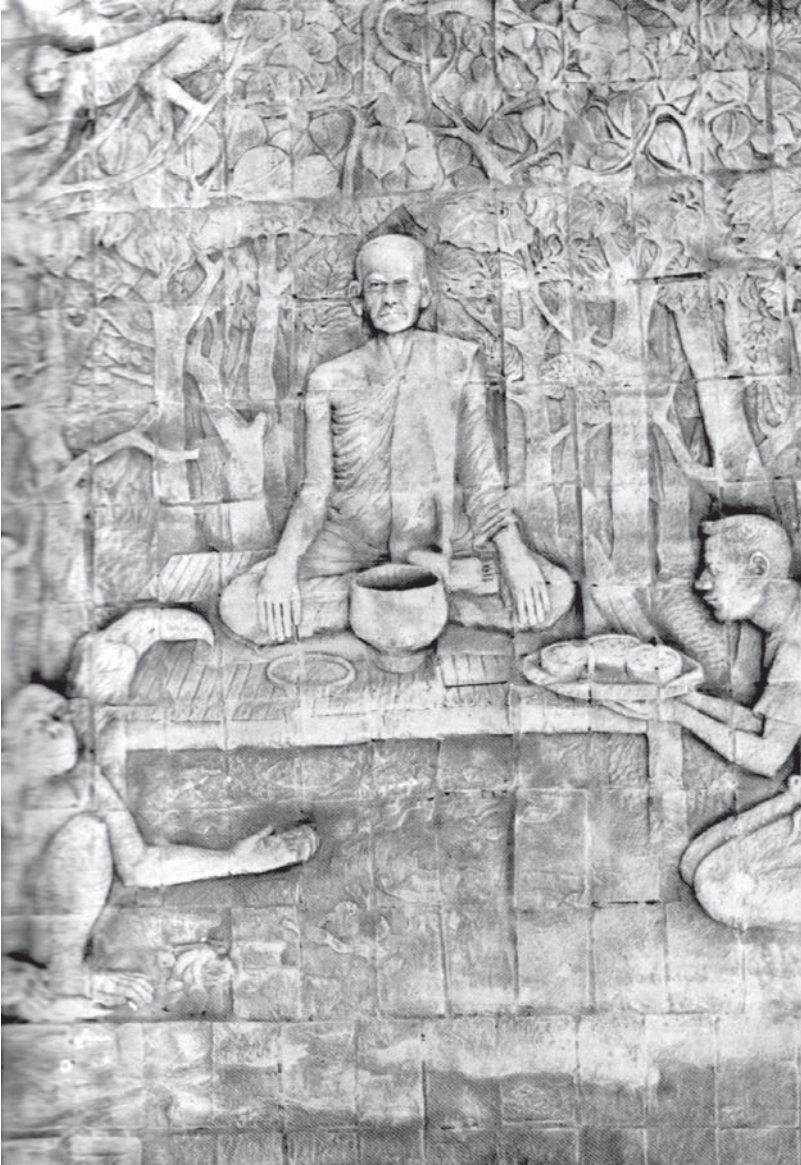

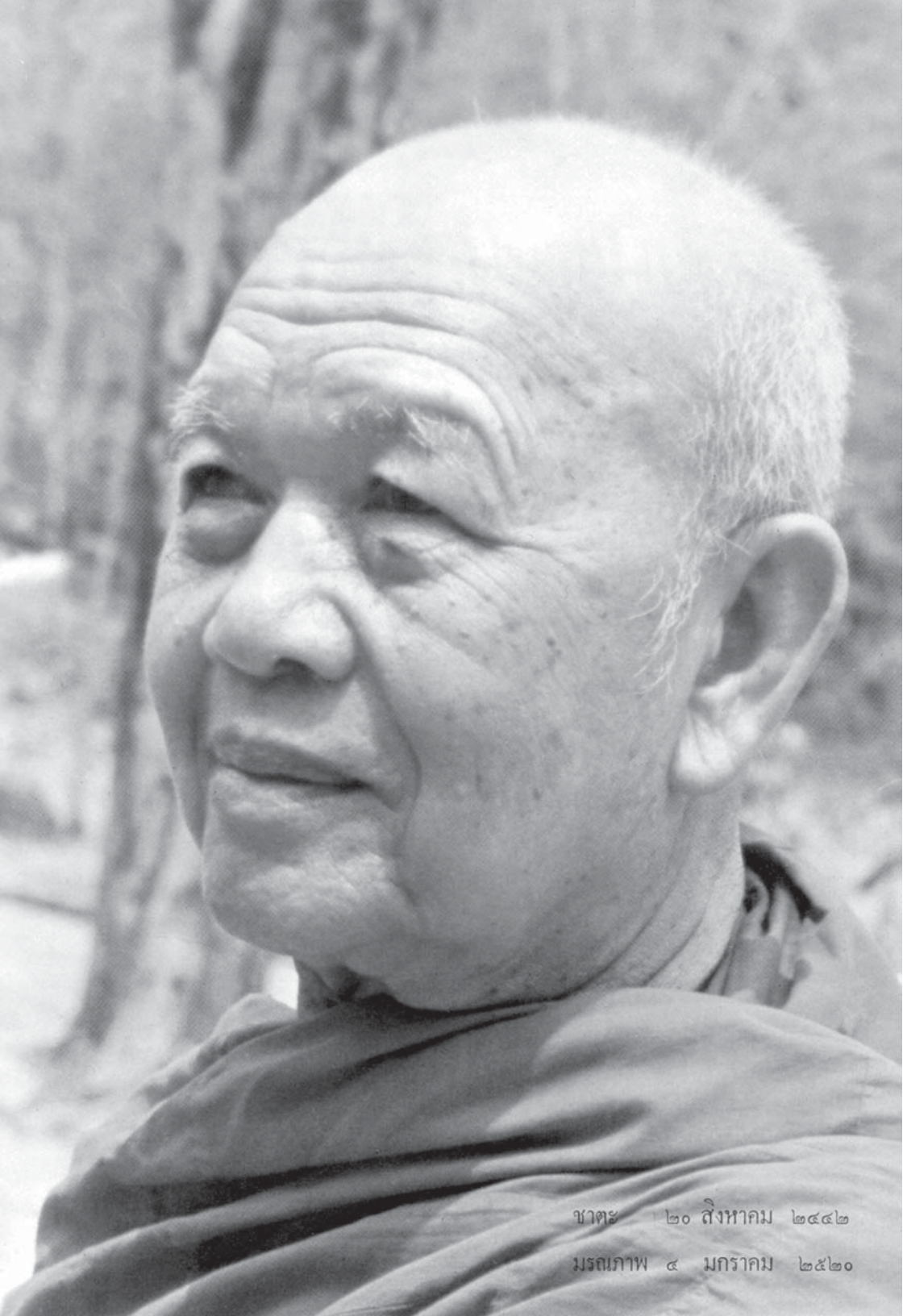
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร

๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๑๓ - ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒

ตอนที่ ๓ :
ญัตติกรรมเป็นพระป่า

ชาติ | ๒๐ สิงหาคม ๒๔๔๒

มรณภาพ | ๔ มกราคม ๒๕๒๐

ตัดสินใจยุติใหม่

หลังจากอาพาธที่เนื่องจากไข้หวัดใหญ่หายแล้ว และตัดสินใจเด็ดขาดว่าจะบวชไม่สึก และต้องการเป็นพระชุตตงคารมฐานมุ่งค้นหาอรรถธรรมแบบมอภายกายถวายชีวิตแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ก็ได้คิดถึง **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่

หลวงปู่ฝั้น รา่พึ่งกับองค์ท่านเองว่า :-

“เราควรจะอยู่ใกล้ชิด เป็นลูกศิษย์ติดตาม ฝึกปฏิบัติตามท่านไปอย่าได้ออกห่าง

แต่เรายังเป็นพระนานาสังวาส (หมายความว่า ยังสังกัดคนละนิกาย) **ไม่อาจร่วมสังฆกรรมทำสังฆกิจใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้**

ถ้าท่าน**พระอาจารย์มั่น** ท่านมีความเมตตาอนุเคราะห์ รับเราเอาเข้ามาปฏิบัติเป็นพระในคณะธรรมยุติกนิกายแล้ว เราก็จะได้สังวาสเสมอเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับท่านและคณะของท่าน

เราก็จักได้อยู่ใกล้ชิด ออกชุตตงค์ติดตามไปกับท่านด้วย...”

เมื่อ**หลวงปู่** คิดตกลงปลงใจแน่นอนอย่างนั้นแล้ว ก็จัดแจงเก็บบริหารเข้าในบาตร ผูกบาตรยกขึ้นสะพาย บ่าข้างหนึ่งแบกกลด มือข้างหนึ่งหิ้วกาน้ำ ออกเดินทางมุ่งหน้าไปหา **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านที่

ในขณะนั้น **หลวงปู่มั่น** พักอยู่ที่ **วัดมหาชัย** อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี (ปัจจุบันเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู)

เมื่อไปถึง พอกราบ**หลวงปู่มั่น**เสร็จ ก็บังเกิดความอัศจรรย์ใจ อีกครั้งหนึ่ง เช่นเดียวกันกับเมื่อตอนที่กลับจากฝั่งลาวคราวที่แล้ว คือก่อนที่**หลวงปู่**จะเอ่ยปากขอเปลี่ยนญาติเป็นพระธรรมยุตตามความตั้งใจ **หลวงปู่มั่น** ก็พูดยิ้มๆ ด้วยลักษณะขบขัน ว่า

“ท่านฝัน ครั้งก่อนได้**ยินเสียงร้อง** จิตใจถึงสงบ มาครั้งนี้ได้**หมาแทะกระดูกเป็นอาจารย์**เข้าอีกแล้ว จึงมีสติรอบรู้ในอรรถในธรรม ท่านฝัน ถือเอา**หมาแทะกระดูก** เป็นอุบายอันแยบคาย สำหรับเปลี่ยนจิตใจให้สงบ จนสามารถทำให้เห็นแจ้งในธรรมนั้นได้ถูกต้อง เชื่อว่าเป็นศิษย์ของพระพุทธองค์โดยแท้

การเห็นอะไรแล้วน้อมนำเข้ามาพิจารณาภายในจิตใจเช่นนี้ เป็นการกระทำที่ชอบแล้ว”

ทั้งแปลกใจ และอัศจรรย์ใจกับองค์ **หลวงปู่มั่น** ที่สามารถรู้ใจ และรู้เหตุการณ์ความเป็นไปของศิษย์ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลเพียงไร ถ้าองค์ท่านอยากจะรู้ก็จะรู้โดยไม่ต้องรู้โดยไม่สามารถปิดบังท่านได้

ความมั่นใจในการดำเนินชีวิตแบบพระอุดมคุณธรรมฐาน ของ **หลวงปู่มั่น** จึงมั่นคงยิ่งขึ้นและไม่แปรเปลี่ยน

เมื่อได้จังหวะเหมาะ **หลวงปู่มั่น** ก็กราบเรียน **หลวงปู่มั่น** ถึงความประสงค์ที่จะขอเปลี่ยนญาติเป็น**พระธรรมยุต**

หลวงปู่มั่นทราบจิตใจศรัทธาเลื่อมใสของศิษย์ของท่านเป็นอย่างดี จึงตกลงรับในทันที

วัดมหาชัย ตำบลหนองบัว

อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

๑๒.

ญัตติเป็นพระธรรมยุต

พระอาจารย์ใหญ่ คือ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ได้จัดการให้ หลวงปู่ฝั้น จัดเตรียมบริหารสำหรับการบวชใหม่ และฝึกซ้อมการขาน นาคจนคล่องแคล่ว ไม่มีติดขัดเคอะเขิน จึงได้นำไปบวชที่จังหวัดอุดรธานี

ท่านผู้อ่านครับ ตรงนี้ผมขออนุญาตพูดถึงการฝึกขานนาค ของ พระธรรมยุตสักนิดหนึ่งเถอะครับ เพราะเท่าที่ได้ไปสัมผัสมาเห็นว่าท่าน เข้มงวดเรื่องการฝึกซ้อม และเข้มงวดเรื่องการบวชมาก เป็นพิธีที่ขลัง คักดีสิทธิ์ ปลื้มใจจริง ๆ

ที่ผมอยากพูดถึง ได้แก่เรื่อง การออกเสียง คำสวด คำขาน นาค จะต้องตรงตามเสียงสระ เสียงพยัญชนะ ในภาษาบาลี หรือ ภาษามคธอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นความหมายจะผิดเพี้ยนไป

เช่น คำว่า **สังฆัง** ต้องออกเสียงว่า **สังกัฮัง** ถ้าคนเรียน ภาษาอังกฤษจะเข้าใจดี ว่าเป็นเสียง Voiced หรือ **โฆษะ** ครับ

ปัญหาคือ ถ้าออกเสียงเป็น **สังคัง** ก็กลายเป็นเรื่องอื่นไป เพราะ**สังคัง** คือ โรคคันไ้รุ่มผ้า

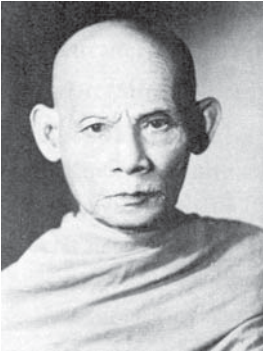
ดังนั้น บทที่ว่า **สังฆัง นะมานิ** ถ้าออกเสียงเป็น **สังคัง** ก็ แปลว่า “ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อโรคคัน” ฟังดูหะแมงชอบกลใช่ไหมครับ ?

ด้วยเหตุนี้ พระธรรมยุตท่านจึงค่อนข้างเอาจริงเอาจังกับการเรื่อง การสวดโดยเน้นการออกเสียงให้ใกล้เคียงกับภาษาเดิม คือ ภาษาบาลี

หรือ **มคอ** ให้มากที่สุด จะทำเล่นๆ ตามสบายไม่ได้ เพราะถ้าเสี่ยง
เพี้ยนความหมายก็เพี้ยนไปด้วย

ขอภัยท่านผู้อ่าน ที่ผมเขียนนอกเรื่อง และเป็นการอวดภูมิไป
ขอภัยครับ

พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)

พระอุโบสถวัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ทำการญัตติเป็นพระคณะธรรมยุต ณ
พัทธสีมา วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๖๘ เวลา ๑๕ นาฬิกา ๒๒ นาที โดยมีท่านเจ้าคุณ
พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสังฆวุฒิกร
เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์รต เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ
พระอาจารย์มุก เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนญัตติเป็นพระคณะธรรมยุติกนิกายแล้ว การ
นับอายุพรรษาจึงเริ่มนับ **หนึ่ง** ใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เป็นต้นไป
ก็ด้วยประการฉะนี้ ครับ !

อ้อ ! ผมมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพระภิกษุสังกัดมหานิกายที่เปลี่ยนญัตติมาเป็น**พระธรรมยุต** ในระยะไล่เลี่ยกัน ซึ่งประวัติต่อไปจะต้องเกี่ยวข้องกับ **หลวงปู่** อย่างใกล้ชิด คือ :-

ก่อนหน้านั้น ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ มารับการญัตติเป็นพระธรรมยุต ๒ องค์ คือ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** กับ **หลวงปู่อ่อน คลยาธรมโม**

นอกจากนี้ก็มี **หลวงปู่กว่า สุขโม** น้องชายของ **หลวงปู่กุฎรมหินโน** มีอายุครบบวช ก็เข้าพิธีอุปสมบทในคณะธรรมยุต หลังจาก **หลวงปู่ฝัน** เข้าญัตติใหม่เพียงไม่กี่วัน

หมู่บ้านบะทอง ต.พรธมา อ.พรธมานิคม

แถวหลัง : หลวงปู่ฝัน อาจาโร, หลวงปู่ขาว อนาลโย, เจ้าคุณ พระธรรมเจดีย์ (จุม พนธุโล), หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ, หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปนโน

แถวกลาง : หลวงปู่จันทร์ เขมปโต, หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ

แถวหน้า : หลวงปู่บัว สิริปุณโณ, หลวงปู่อ่อนสา สุขกาโม

๑๓๖.

ไปจำพรรษาที่หลวงปู่มั่น ที่ท่าบ่อ

หลังจากทำวัตรที่วัดป่าอุดมสมภรณ์ ในเมืองอุดรธานี เสร็จเรียบร้อยแล้ว หลวงปู่มั่น อาจารย์ ได้กลับไปพักอยู่กับ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่วัดอรัญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา หลวงปู่มั่น จึงปวารณาเข้าพรรษาที่วัดแห่งนี้ นับเป็น พรรษาที่ ๑ ของท่านในคณะธรรมยุติกนิกาย ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๖๘

ตามบันทึก พระอาจารย์ต่างๆ ที่ร่วมจำพรรษาที่วัดอรัญวาสี อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย ในพรรษาเดียวกันนี้ (พ.ศ. ๒๔๖๘) มีดังนี้

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

พระอาจารย์กู่ ธรรมทินโน

พระอาจารย์อ่อน ภาณสิริ

พระอาจารย์สาร (ไม่ทราบฉายา)

พระอาจารย์ฝั้น อาจารย์

พระอาจารย์กว่า สุขโม

และยังมีพระภิกษุสามเณรอีก ๑๖ รูป

ในระหว่างพรรษานั้น หลวงปู่มั่น (อายุ ๒๖ ปี) ได้อาพาธเป็นไข้มาเลเรียตลอดพรรษา แม้ออกพรรษาแล้วก็ยังไม่หายขาด

ในระหว่างที่หลวงปู่อาพาธอยู่นั้น แม้จะมีไข้จับก็ตาม เมื่อถึงวันประชุมฟังโอวาทจากหลวงปู่มั่น ท่านก็ไม่เคยย่อท้อ อุทิศส่ำหีเข้าร่วมฟังโอวาทโดยไม่เคยขาดเลยแม้แต่ครั้งเดียว

ยิ่งไปกว่านั้น การทำข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ไม่ว่าจะตักน้ำ ปิดกวาด บริเวณวัด ทำความสะอาดเสนาสนะ หลวงปู่ ก็ร่วมทำกับพระเถรองค์อื่นๆ เสมอมิได้ขาด

แม้จะมีผู้นิมนต์ให้ท่านหยุด ท่านก็ไม่ยอม กระทำตนเหมือนมิได้ป่วยไข้ โดยใช้พลังจิตเข้าต่อสู้กับเวทนาที่เกิดขึ้น จนได้อุบายวิธีที่ทำให้ท่านสามารถพลิกความป่วยไข้มาเป็น**ธรรมอริยสัง** ขึ้นได้

หลวงปู่มั่น ถึงกับออกปากชมว่า **“ท่านมั่นได้กำลังใจมากนะ พระรชานี”**

ประตูด้านหน้า และพระอุโบสถวัดอรัญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ที่หลวงปู่มาจำพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๖๘

เจ้าแม่นางอ้วให้พร

เมื่อใกล้จะออกพรรษา (ปี พ.ศ. ๒๕๖๘) **หลวงปู่มั่น** ได้ประชุม หมอศิษย์ เพื่อเตรียมออกเที่ยวรุกขงศ์หาที่วิเวกไปตามที่ต่างๆ หลังจาก ปวารณาออกพรรษาแล้ว

หลวงปู่มั่น ได้แบ่งศิษย์ออกเป็นชุด โดยจัด **หลวงปู่ กู หลวงปู่อ่อน** และ **หลวงปู่ฝัน** ให้อยู่ในชุดเดียวกัน เพราะเห็นว่ามี **นิสัยต้องกัน**

ส่วนพระเถรนอกนั้นก็จัดเป็นชุดๆ อีกหลายชุด แต่ละชุดจะมี พระผู้อาวุโสที่สุดเป็นหัวหน้า

ก่อนออกรุกขงศ์ **หลวงปู่มั่น** ได้สั่งไว้ด้วยว่า แต่ละชุดให้เดิน รุกขงศ์เลียบภูเขา ภาวนาวิเวกไปตามแนวภูเขานั้น และแต่ละชุดก็ไม่ จำเป็นต้องเดินรุกขงศ์เกาะกลุ่มไปด้วยกันตลอด

ระหว่างทาง ท่านใดอยากแยกไปพักวิเวก ณ ที่ใด เช่นตามถ้ำ ซึ่งมีอยู่ตามทางที่ผ่าน ก็สามารถทำได้ เพียงแต่บอกเล่ากันให้ทราบ ในระหว่างพระภิกษุชุดเดียวกัน จะได้นัดหมายไปพบกันข้างหน้าเพื่อ เดินรุกขงศ์ต่อไปได้อีก

เมื่อออกพรรษาแล้ว พระเถรแต่ละชุดต่างก็ออกรุกขงศ์ตามที่ ตกกลงกัน **หลวงปู่ กู** กับ **หลวงปู่อ่อน** ได้แยกไปทาง **พระพุทธบาทบัวบก** อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี ส่วน **หลวงปู่ฝัน** ได้ออกไปทาง **บ้าน**

นางบง ตำบลสามขา (ปัจจุบันเป็นตำบลกอนาง) อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย แล้วไปภรรนาที่วัดร้างแห่งหนึ่ง

หลวงปู่ฝัน พักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่วัดร้างแห่งนี้หลายวัน จึงออกเที่ยวรุกคืบต่อไปโดยเดินเลียบไปกับฝั่งแม่น้ำโขงขึ้นไปทางเหนือ เข้าไปเขตอำเภอศรีเชียงใหม่

วันหนึ่งขณะที่ท่านออกเดินไปจนค่ำ ไปพบศาลกฤดา แห่งหนึ่ง อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เป็นศาลากว้างครึ่งวา ยาว ๑ วา สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ คอก มุงหลังคาด้วยแผ่นไม้เล็กๆ คล้ายแผ่นกระเบื้อง เปิดโล่งด้านหน้าและด้านข้างทั้งสอง มีฝาผนังเฉพาะด้านหลังด้านเดียว

หลวงปู่ เห็นว่าใกล้จะค่ำมืดแล้วจึงเข้าไปพักภรรนาที่ศาลกฤดา แห่งนั้นอยู่จนตลอดคืน

ตอนย่ำรุ่ง พระอาทิตย์จวนจะขึ้น แสงยังขมุกขมัวเห็นยังไม่ชัดเจนดี ก็มีคนแจวเรือมาจอดริมฝั่งน้ำตรงบริเวณที่ตั้งศาลกฤดา แห่งนั้น

ชายคนแจวเรือยกมือประนม แล้วอธิษฐานด้วยเสียงที่ดังชัดเจนว่า “ขอให้เจ้าแม่นางอ้ว บันดาลให้ค้าขายดีๆ ร่ำรวย อยู่เย็นเป็นสุข”

หลวงปู่ ฝ้ามองชายผู้นั้นอยู่แล้ว อดนึกขำไม่ได้ จึงออกเสียงแทนเจ้าแม่นางอ้ว ไปว่า “เออ ! เออซี”

ทำเอาชายผู้นั้นตกใจ แล้วรีบแจวเรือหนีไปอย่างลนลาน

ศาลกฤดา เจ้าแม่นางอ้ว
ริมฝั่งแม่น้ำโขง

เจอเสือซิ่งๆ หน้า

ออกจากศาลมฤตา แล้ว หลวงปู่ผืน อาจาโร ก็เที่ยวต่อไป ได้ไปแวะพักที่ วัดผาชัน (ปัจจุบันคือวัดอรัญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย พวกเรารู้จักกันในนามของ วัดหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

วัดนี้อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำโขงเช่นเดียวกัน (ปัจจุบันมีถนนคั่นระหว่างหน้าวัดกับลำแม่น้ำโขง จึงดูเหมือนอยู่ใกล้กัน)

หลวงปู่ พักอยู่ที่วัดผาชัน อยู่หลายวัน แล้วเดินขึ้นเหนือเลยไปพักบริเวณ หินหมากเป้ง อยู่อีกกระยะหนึ่ง

ออกจากหินหมากเป้ง หลวงปู่เดินย้อนทางกลับไปพบหลวงปู่กุ และหลวงปู่อ่อน ที่พระพุทธรบาทบัวบก อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี ตามที่นัดแนะกันไว้ก่อนแยกทางกัน

หลวงปู่ เดินทางมาถึงบ้านผักบุง ซึ่งอยู่เชิงเขาพระพุทธรบาทบัวบกก็ทราบว่ หลวงปู่ทั้งสององค์ ได้ออกเดินธุดงค์ไปทางบ้านค้อ ซึ่งอยู่ในท้องที่อำเภอบ้านผือเหมือนกัน หลวงปู่ จึงปักกลดพักที่บ้านผักบุง อยู่ ๕ วัน โดยหาสถานที่สงบสงบปักกลดบำเพ็ญเพียรอยู่ตามภูเขาลูกนั้น

ระหว่างพักอยู่ในสถานที่นี้เอง ได้มีเหตุการณ์เขย่าขวัญเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน กล่าวคือ วันหนึ่งเมื่อหลวงปู่เดินขึ้นไปบนภูเขาหาสถานที่ภาวนา

ขณะที่ท่านเดินผ่านราวป่าแห่งหนึ่ง ท่านถึงกับสะดุ้งเพราะได้ยินเสียงคล้ายสัตว์กำลังตะกุยดินอยู่ข้างทางด้านซ้ายมือ ด้วยสามัญสำนึกบอกท่านว่าจะต้องเป็นสัตว์ใหญ่ และคาดว่าน่าจะเป็นเสืออย่างแน่นอน

เพียงนี้ถือว่าเสือเท่านั้น ท่านถึงกับยืนนิ่งตัวแข็งเพราะมันอยู่ใกล้เหลือเกิน จะว่าอยู่ประชิดตัวก็ได้

ทันใดนั้นเองเจ้าของเสียงก็โผล่หัวขึ้นมาพันกอหญ้าอันรกทึบข้างทางนั้น

มันเป็นเสือจริงๆ เสือโคร่งลายพาดกลอน เห็นเพียงหัวก็รู้ได้ว่าไม่ใช่ตัวเล็กๆ เป็นเสือขนาดใหญ่มากตัวหนึ่ง

เมื่อเจอเสือประจันหน้าโดยไม่คาดคิด ท่านถึงกับยืนจังๆ เย็นวาบไปตามไขสันหลัง เสือเม็ดโป้งๆ ผุดขึ้นตามใบหน้าที่ตั้งที่อากาศก็ไม่ได้ร้อนอะไรเลย

หลวงปู่ รู้ตัวว่าถ้าท่านหันหลังวิ่งหนี จะต้องเสริ้จมันอย่างแน่นอน เพียงมันกระโจนเข้าใส่ครั้งเดียวก็ถึงตัวแล้ว

หลวงปู่ ยืนนิ่ง พยายามสำรวจจิตใจให้ตั้งมั่น แต่ทำไม่ได้ไม่สะดวกเหมือนในภาวะธรรมดา ลมหายใจมันติดๆ ชัดๆ จะบรกรรมพุทธรู้ก็คิดไม่ทัน ท่านได้แต่ยืนนิ่งตัวแข็งที่อดด้วยไม่รู้จะทำอะไร

ทางฝ่ายเสือก็จ้องดูท่านอย่างไม่ละสายตาเช่นกัน แต่เพียง ๒ - ๓ อึดใจ มันก็คำรามลั่นป่าแล้วกระโจนหายวับไปต่อหน้าต่อตา **หลวงปู่** จึงหายใจหายคอค่อยโล่งเป็นปกติ

บรรดาพระเถระที่อยู่ข้างล่าง ได้ยินเสียงคำรามของเสืออย่างผิดสังเกต จึงพากันวิ่งกรูขึ้นมาพร้อมกับตะโกนเรียกหลวงปู่ เมื่อทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้ว ทุกองค์ก็รู้สึกโล่งใจไปตามๆ กัน

กุฏิสงฆ์วัดผาชัน ที่หลวงปู่เคยมาพัก

ฟังเล่าจากหลวงปู่สุวัจน์

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เป็นลูกศิษย์ ท่านเรียกหลวงปู่ฝั้น ว่า
พระอาจารย์

ท่านเล่าเรื่องการจุดธูปของหลวงปู่ฝั้น เมื่อครั้งนั้น ดังนี้ : -

“พรรษาที่ ๑ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ได้ญัตติเป็นพระกรรมคุณแล้ว ได้
จำพรรษาอยู่กับพระอาจารย์มั่น ที่ วัดอรัญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัด
หนองคาย

ในพรรษานี้ พระอาจารย์ฝั้นท่านได้อาพาธเป็นไข้มาเลเรีย ท่าน
ได้พยายามทำความเพียรภาวนาเพื่อบำบัดอาการป่วยด้วย ธรรมโอสถ
เช่นเคย

ครั้นออกพรรษาแล้วได้แยกย้ายกันออกไปเที่ยวบำเพ็ญภาวนา
แสวงหาความวิเวกสงบสงัด ตามป่าช้า ป่าช้าภู ตามถ้ำภูเขาถ้ำน้ำไพร
ไปองค์ละทิศละทาง

สมัยก่อน ท่านไปพักภาวนาจำพรรษาอยู่ที่ใด ท่านให้ทำที่พัก
อาศัยชั่วคราว ไม่สร้างตั้งเป็นวัดเป็นวาอยู่ประจำเหมือนอย่างพระทุกวันนี้
ท่านมีอยู่ติดดินติดฐาน อยากรู้ได้เป็นสมภารแย่งวัดแย่งวากัน

ท่านทำตัวเหมือนนกที่มีแต่ปีกบินไปจับที่ใดไม่มีรอยเท้าฉันนั้น

เท่าที่สังเกต **พระอาจารย์ฝั้น** ท่านไปพักอยู่ที่ไหน เมื่อมีคน
ไปกราบนมัสการ หรือทำบุญให้ทานอย่างไรก็ตาม **ปกติท่านต้องเทศน์
อบรมสั่งสอนทั้งเด็กเล็ก หนุ่มสาว ปานกลาง คนใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่**

ท่านสอนทุกรายไปไม่เลือก ให้รู้จักคุณพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ คุณมารดาบิดา ครูอาจารย์

ให้หมั่นกราบไหว้พระ ภาวนา ระลึกเอาคุณพระพุทธเจ้า
พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นที่พึ่งทางใจของเรา

ท่านอธิบายให้ผู้ฟังสำรวมจิตภาวนา ทำสมาธิไปด้วย

จากนั้น ท่านก็ให้นึกปริกรรมคำภาวนาว่า **พุทโธ ๆ ๆ ๆ ๆ**
คำเดียว ทำจิตให้สงบเบาสบาย หายทุกข์ หายยากลำบากรำคาญ
ไม่ฟุ้งซ่านวุ่นวาย เย็นสบายในอกในใจ

**ทุกคนติดอกติดใจ เกิดมีความเลื่อมใสในองค์ท่าน เคารพฝัง
แน่นอยู่ในใจจนตลอดชีวิต...”**

หลวงปู่ ธรรมทินโน, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
และ พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทัตโต

๑๗.

สอนคนกลัวผีให้ภาวนา

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เล่าเรื่องการออกธุดงค์ในพรรษาแรกของ
หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ต่อไปว่า :-

มีตอนหนึ่ง ท่านอาจารย์ ได้เล่าให้ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) ฟังว่าท่านได้ออกธุดงค์ไปทางอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ได้ไปพักบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่ป่าระหว่างบ้านแห่งหนึ่ง เป็นบ้านหนองกอง หรืออะไรนี้แหละถ้าผู้เขียนจำไม่ผิด

ในบ้านนั้นมีผู้หญิงวัยกลางคนคนหนึ่ง ชื่อ นางคำภู่ เธอมีความเลื่อมใสในพระอาจารย์ฝั้น ได้ออกไปทำบุญและฟังธรรมท่านพร่ำสอนทุกวัน

เธอมีนิสัยเป็นคนกลัวผีหลอกมาก เวลาค่ำคืน ถ้าได้ยินเสียงอะไรผิดปกติ ก็เกิดสะดุ้งหวาดกลัวว่า ผีหลอก

พระอาจารย์ ท่านพยายามสอนให้เธอนั่งภาวนา เธอไม่กล้านั่งภาวนา โดยคิดว่า “ถ้าเรานั่งแล้วเกิดเห็นผีปรากฏขึ้นมา เดียวเป็นบ้าเพราะรักษาจิตไม่อยู่”

ท่านสอนเท่าไรก็ไม่อยากจะทำ ท่านอาจารย์ก็พยายามสอนทุกวัน

อยู่มาวันหนึ่ง เธอตัดสินใจนั่งภาวนาทดลองดู

“**พระอาจารย์** ท่านมีความเมตตา ได้มาอยู่สั่งสอนอนุเคราะห์เรา ท่านสอน ชวนให้เราไหว้พระแล้วนั่งภาวนาทุกวันๆ เป็นอะไรก็ให้มันรู้ไป **คืนนี้แหละเราต้องนั่งภาวนาให้ได้**”

คำคืนนั้น เธอเข้าห้องสวดมนต์ไหว้พระ สวดมนต์แผ่เมตตาตน เมตตาสัตว์ แล้วเริ่มอธิษฐานจิต คิดบรกรรมทำภาวนา ระลึก **พุทโธ รั่มโม่ สังโฆ, พุทโธ รั่มโม่ สังโฆ, พุทโธ รั่มโม่ สังโฆ** ๓ จบ แล้วให้ระลึกถึง **พุทโธ ๑ ๑ ๑** คำเดียว

เธอมีความเพียรอดทนหนึ่งได้นานพอสมควร

เวลาออกจากสมาธิแล้ว เธอรู้สึกมีความสบาย เบากายเบาใจ ตั้งแต่วันนั้นมา เธอนั่งภาวนาต่อๆ มาทุกวัน

วัดบ้านหนองกอง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
(ขวา) **ต้นกระบกใหญ่ ที่หลวงปู่มั่น** ได้มาพักรุกขมูล
อธิษฐานจิตไม่ให้ลูกกระบกตกลงมาระหว่างที่ท่านพัก
แม้ในปัจจุบันลูกกระบกต้นนี้ก็ยังไม่หล่นลงดิน
เที่ยวแห่งคาน้ำไปเลย

ดอกบัวท่านอาจารย์เหี่ยว

เรื่องการภาวนาของ **นางคำภู่ ผู้กลัวผี** มีต่อไปดังนี้ :-

วันหนึ่ง เธอนั่งภาวนาไปสักพักหนึ่ง จิตก็เริ่มสงบรวมลงไป สักหน่อย ก็เกิดนิมิตเห็นคนตายนอนอยู่ตรงหน้า นึกกลัว พอเตรียมตัวจะลุกขึ้น ผีก็เลื่อนมานอนทับขาอยู่บนตักไว้ ลุกขึ้นไม่ได้ จนใจจะหาวิธีคิดแก้ไขได้

ในทันทีทันใดนั้นเอง ผีก็กลับกลายหายไป **ในร่างตัวของเธอเอง** เกิดมีความสว่างไสว มองเห็นหัวใจของเธอเองสว่างไสวใสสะอาด

เธอสามารถเห็นจิตใใครๆ เป็นอย่างไร เธอรู้หมด รู้ถึงใจของสัตว์เดียรัจฉาน ตลอดถึงวิญญาณของสัตว์ในกามภูมิ

จิตที่เคยมีความกลัวกลับหาย กลายมาเป็น **จิตกล้า** หาผีตัวไหนที่จะก่อกรรมหลอกให้หลงกลัวไม่มีอีกแล้ว

เธอมีความสุขสบาย สุขสบาย เอบอิมอยู่ด้วยความปีติตลอดคืน

พอรุ่งเช้าวันใหม่ เวลาตอนบ่าย เธอออกไปฟังเทศน์ของ **พระอาจารย์** เช่นเคย

ท่านพระอาจารย์ ได้สังเกตเห็นอาการตั้งแต่เห็นเธอเดินเข้ามา มีหน้าตาเบิกบานเปล่งปลั่ง มีสติสำรวมนึมนวลนอบน้อม ตาแหลมคม จิตเที่ยงตรงองอาจ **กิริยาท่าทางผิดเปลี่ยนไปจากแต่ก่อนมาก**

เวลานั้น**ท่านอาจารย์** เป็นไข้ มีอาการไม่สบายมาก แต่ท่านพยายามทำใจให้เข้มแข็ง แสดงเหมือนกับท่านไม่ได้เป็นอะไร ออกมานั่งพูดจาปราศรัย แล้วแสดงธรรมปฏิสังขานเหมือนปกติ

พอท่านหยุดแสดงธรรม **นางคำภู่** ผู้รู้จักจิตใจของผู้อื่นก็พูดขึ้นว่า “แหม ! ดอกบัวของครูบาอาจารย์วันนี้ **คือเหี่ยวหลายแท้**” (ดอกบัวหมายถึง **หัวใจ**)

“เป็นความจริงหรือ โยมรู้จักจิตใจอาตมาได้อย่างไร ?” ท่านอาจารย์รับถาม เพราะแปลกใจ

“จริงคะ **ท่านอาจารย์** เป็นอย่างนั้นจริงๆ ดิฉันรู้ได้และเห็นได้ด้วยจิตใจของตัวเอง ถึงใครไม่บอกก็รู้ได้” **แม่คำภู่** ตอบ

“จิตใจมันเป็นอย่างไรก่อนที่จะได้เกิดความรู้ความเห็นแจ้งจริง ประจักษ์ขึ้นมาได้อย่างนี้ ไหนลองเล่าให้อาตมาฟังซิ” **หลวงปู่** ถามย้ำ

นางคำภู่ จึงได้เล่าเรื่องที่เธอภาวนาปรากฏเป็นนิมิต เห็นผืนอนตายอยู่ตรงหน้า ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจนตลอด ให้**ท่านอาจารย์** ทราบแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ก็ได้เทศน์อธิบายต่อเติมส่งเสริมให้มีกำลังใจ

ให้มีสติ รักษาจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในสมาธิอย่างมั่นคง อย่าให้หลงไปตามอารมณ์สัญญาวิปlass เคลื่อนคลาดจากสมาธิ สติ ปัญญา ให้น้อมจิตเข้าสู่ตัวอยู่เสมอ

ท่านอาจารย์ แสดงธรรมจบแล้ว **โยมคำภู่** จึงได้กราบลา กลับบ้าน

ดอกบัวท่านอาจารย์ บานดีหลาย

เรื่องของ **นางคำภู** มีต่ออีกตอนครับ :-

ท่านพระอาจารย์ คิดอยากจะลองจิตโยม**คำภู**ดูอีกครั้ง จึงได้
เรียงประกอบความเพียรภavana ตั้งสติรักษาจิตให้สงบ

พอ**จิตรวม** สงบระงับดับทุกข์จากการเป็นไข้ได้แล้ว จิตมีความ
สว่างไสว ปลอดโปร่ง เบาเนื้อเบาตัว สบายเป็นปกติแล้ว

พอรุ่งขึ้นวันใหม่ เวลาบ่าย **นางคำภู** ก็ออกมาฟังเทศน์ของ
พระอาจารย์ อีก

วันนี้ **ท่านพระอาจารย์** นอนคลุมผ้า ทำท่าไม่อยากจะลุกมา
ต้อนรับ

นางคำภู มาถึงแล้วกราบและนั่งอยู่สักครู่หนึ่ง ชำเลืองตามอง
ล่องไปยัง**ท่านพระอาจารย์** อย่างแสดงให้เห็นว่า มีความเคารพและ
เลื่อมใสอย่างสุดอกสุดใจ แล้วกล่าวคำอุทานพูดขึ้นมาว่า

“ดอกบัวของท่านอาจารย์วันนี้ คือมาบานดีหลายแท้หน้อ”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น นึกชมอยู่ในใจว่า “โยมคำภูนี้ภาวนาเก่งจริง ทำความเพียรภาวนาได้ดี จนจิตมีอภิญญาแตกฉาน สามารถลาดรอบรู้จักจิตใจของผู้อื่นและสัตว์อื่นได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง น้อยนักน้อยหนาคนที่จะปฏิบัติภาวนาได้อย่างนี้ หาได้โดยไม่ง่ายนักเลย”

โอ ! อนุโมทนาสาธุด้วยครับ เรื่องของ**นางคำภู**ผู้ที่เคยกลัวผี ก็จบลงแค่นี้ครับ

๕๐.

ใช้ธรรมโอสถ รักษาอาพาธอีกครั้ง

ในช่วงเป็นพระหนุ่ม อายุก่อน ๓๐ รู้สึกว่า **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จะเจ็บป่วยหลายครั้ง เท่าที่ผ่านมาก็มีป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ ได้อุบายธรรมจาก**หมาแทะกระดูกควาย** ครั้งที่สอง เป็นไข้มาเลเรียตลอดพรรษาแรกช่วงอยู่**วัดอรัญวาสี** อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย แก้อาการไข้ด้วยการใช้พลังจิตที่แข็งแกร่ง ครั้งที่สาม ช่วงไปโปรด**นางคำภูผู้กล้าผี** ในตอนที่เพิ่งผ่านมา และครั้งนี้ เป็นการอาพาธครั้งที่สี่ ท่านจะแก้ไขอย่างไร ?

ในช่วงหลังออก**พรรษาแรก** ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ หลังจากที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** รุดงค์ไปหลายแห่ง ตามที่กล่าวมา ท่านเห็นว่าเป็นเวลาสมควรแล้ว ท่านมีความระลึกถึงพระอาจารย์ คือ **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** ซึ่งท่านได้อยู่ด้วยครั้งสุดท้ายที่ **วัดอรัญวาสี** อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย

หลวงปู่ฝั้น เข้าใจว่า**หลวงปู่มั่น** พร้อมคณะ ยังคงอยู่ที่นั่น จึงได้เดินทางกลับไปหา พอไปถึง**วัดอรัญวาสี** ก็ทราบข่าว **หลวงปู่มั่น** และคณะได้ออกรุดงค์ไปทาง**อำเภอวาริชภูมิ** จังหวัดสกลนคร และไปพักอยู่ที่**บ้านหนองลาด**

หลวงปู่ฝั้น จึงได้ติดตามไป พอไปถึงอำเภอสว่างแดนดิน ท่านก็เกิดอาพาธขึ้น การเดินทางจึงช้าลง

มาทราบภายหลังว่า **พระอาจารย์แก้ง อธิมุตตโก** (น้องชายของ **พระอาจารย์กว่า สุมโน**) และ **พระอาจารย์สีลา อิสฺสโร** ได้อาราธนา นิมนต์ **หลวงปู่ฝั้น** ไปอยู่ **บ้านสามผง** อำเภอท่าอุเทน (ปัจจุบันอยู่ใน เขตอำเภอศรีสงคราม) จังหวัดนครพนม

หลวงปู่ฝั้น ได้พยายามติดตามไปจนพบ**หลวงปู่มัน** แต่อาการ อาพาธของท่านก็ยังไม่หายดี

หลวงปู่มัน จึงให้ท่านนั่งพิจารณาดูภายในร่างกายตลอดคืน เป็นที่น่าอัศจรรย์ พอรุ่งเช้าอาการอาพาธของท่านก็หายไปอย่างกับ ปลิดทิ้ง

(เสียดายไม่มีรายละเอียดว่าท่านพิจารณาอย่างไร)

หลวงปู่ฝั้นจึงตั้งใจว่า ในปีต่อไปท่านจะต้องจำพรรษาอยู่กับ **หลวงปู่มัน** พระอาจารย์ของท่านอีกอย่างแน่นอน

พระอาจารย์กว่า สุมโน

พระอาจารย์แก้ง อธิมุตตโก

พระอาจารย์สีลา อิสฺสโร

๕๑.

เข้าร่วมพิธีญัตติกรรม

ตอนนี้ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พักร่วมกับ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่ ที่วัดป่าบ้านสามผง ดังที่กล่าวมาแล้ว

พอเดือน ๗ (ราวมิถุนายน) ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้มีพิธีญัตติกรรม เป็นธรรมเนียม ของพระอาจารย์เกิ่ง อริมุตโตโก และ พระอาจารย์สีลา อิสฺสโร พร้อมทั้งพระภิกษุที่เป็นศิษย์ของท่านทั้งสองอีกประมาณ ๒๐ รูป จัดเป็นพิธีญัตติกรรมครั้งใหญ่มากครั้งหนึ่ง ในจำนวนพระเถระ ที่มาทำญัตติกรรมนี้ มีสามเณรสิม วงศ์เข็มมา หรือ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร รวมอยู่ด้วยองค์หนึ่ง

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เข้าร่วมในพิธีด้วย ตามความเข้าใจ ของผม (นายปลื้ม นิคมานนท์) ก็พูดแบบชาวบ้านว่า ท่านร่วมเป็น พระนั่งอันดับด้วย ผิดถูกอย่างไรช่วยชี้แนะด้วยนะครับ

พิธีญัตติกรรม ครั้งนี้จัดขึ้นที่ อุทกุกเขปสีมา (อ่านว่า อุทะกุกะ เขปะสีมา) อย่ไปแปล่ออ่านว่า ตะกุกตะกักสีมา นะครับ เดี่ยวคนอื่น จะว่าเซยเอา แปลว่า โบสถ์น้ำ ที่ทำสมมติขึ้นเพื่อประกอบพิธีสงฆ์) จัดขึ้นที่ หนองสามผง

สำหรับ อุทกุกเขปสีมา หรือ โบสถ์น้ำที่พระท่านจัดสร้างขึ้นนี้ ใช้เรือ ๒ ลำลอยอยู่กลางน้ำเป็นโป๊ะ เอาไม้พื้ญเป็นแพแต่ไม่มีหลังคา ใช้เป็นที่ประกอบพิธี

เหตุที่ต้องสร้าง อุทกุกเขปสีมา (เขียนซ้ำอีกเพื่อให้แน่ใจว่าท่าน ผีกอ่านถูกแล้ว) เพื่อทำสังฆกรรมคราวนี้ เพราะว่าในป่าห่างไกลบ้านเมือง เช่นนั้น จะหาโบสถ์ที่ถูกต้องตามพระวินัยไม่ได้ จึงต้องสร้าง**โบสถ์น้ำ** ขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมตามพุทธานุญาต

การทำญัตติกรรมครั้งนี้ได้ไปอาราธนานิมนต์ ท่านเจ้าคุณ **พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)** ครั้งยังเป็น **พระครูชินาวาธารัง วัดโพธิสมภรณ์** ในเมืองอุดรธานี มาเป็น**พระอุปัชฌาย์**

หลังจากพิธีญัตติกรรมครั้งนั้น ๗ วัน **ท่านพระอาญาครุฑี** ก็เดินทางมาขอญัตติเป็นพระธรรมยุตอีกรูปหนึ่ง ทำพิธี ณ โบสถ์น้ำ แห่งเดียวกันนี้

ท่านผู้อ่านคงจำ**ท่านพระอาญาครุฑี** แห่ง **วัดบ้านม่วงไข** ได้ นะครับ

หลวงปู่สุวัจน์ ได้เขียนถึง**ท่านพระอาญาครุฑี** ในตอนนั้นว่า “สำหรับ**ท่านพระอาญาครุฑี**นั้น เมื่อก่อนท่านเคยเป็นครูบาของ **พระอาจารย์ฝั้น** ที่หลังท่านจึงได้เปลี่ยนญัตติเป็นพระฝ่ายพระธรรมยุต ภายหลัง**พระอาจารย์ฝั้น**

ตั้งแต่นั้นมา **ท่านพระอาญาครุฑี** ต้องเคารพกราบไหว้นับถือ **พระอาจารย์ฝั้น** เป็นครูบา นั่งหรือเดินตามหลัง**พระอาจารย์ฝั้น**

แต่ถึงอย่างนั้น ในด้านจิตใจต่างองค์ต่างก็ได้แสดงออกมา ให้ได้เห็นว่า มีความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ทะนงองค์ท่านด้วยถือ **พิธีมานะ**”

ในช่วงนี้มีเหตุการณ์สำคัญในวงการพระป่า คือ มีพระอาจารย์

ชื่อดังฝ่ายมหานิกาย ๓ องค์ พร้อมด้วยศิษย์จำนวนมาก มาขอญัตติ เป็นพระธรรมยุต ทำให้พระป่ามีกำลังเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก มีประชาชน เลื่อมใสศรัทธาเพิ่มขึ้น และเป็นกำลังสำคัญของ “กองทัพธรรม” ใน เวลาต่อมา

ผมขออนุญาตเอามาแทรกไว้ตรงนี้ เต็มใจค่อยเฉลยว่า **พระ อาจารย์ ๓ องค์** หรือ **ชฎิล ๓ สหาย** นั้นเป็นใคร

ขอเชิญอ่านบันทึกของ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ในเรื่องนี้ นะครับ
“ท่าน (หลวงปู่ผ้น) เคยเล่าให้ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) ฟังว่า ท่านพระอาจารย์มั่น คราวครั้งนั้น ท่านได้ไปโปรด**หัวหน้าชฎิล ๓ สหาย** ทั้ง ๓ ท่านล้วนแต่เป็นผู้มีชื่อเสียง มีคนเคารพนับถือ มีบริวารมาก ได้เป็นอุปชฌาย์ให้บรรพชา อุปสมบท พระภิกษุ สามเณร เป็น**สังฆวิหาริก**ของแต่ละท่านในถิ่นนั้นเป็นจำนวนมาก

พระอาจารย์มั่น ท่านแสดงธรรมปาฏิหาริย์เทศน์ทรมานหัวหน้าชฎิลทั้ง ๓ ท่าน พร้อมทั้งบริวาร จนได้เกิดปัญญา มีศรัทธาความเชื่อ และเลื่อมใส ได้มอบกายถวายชีวิตเป็นลูกศิษย์ติดตามปฏิบัติ ฝึกหัดอบรมอยู่ในโอวาท ยอมละทิ้งฐานะ เลียสละนิกายเดิม หันเข้ามาเปลี่ยนญัตติเป็นธรรมยุตินิกาย...”

สำหรับ **หัวหน้าชฎิล ๓ สหาย** ที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่ **พระอาจารย์ เกิ่ง อธิมุตโตโก** พรรษา ๑๙ **พระอาจารย์สีลา อิศุโร** พรรษา ๑๗ และ**พระอาจารย์ดี ฉนฺโน** อายุพรรษาประมาณ ๒๐

ผมเคยนำเสนอเรื่องนี้ใน **หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** ในตอนที่ ๗๕ หน้า ๒๖๙ - ๒๗๒ ชื่อหัวข้อว่า **กองทัพธรรม** เชิญกลับไปอ่านทบทวนได้ครับ

ที่ท่านเรียก **พระอาจารย์ใหญ่ทั้งสาม** ว่า **หัวหน้าชฎิล** นั้น

คงเป็นการเรียกเทียบเคียงกับครั้งพุทธกาล เมื่อครั้งพระพุทธองค์เริ่มประกาศพระศาสนา นั้น พระองค์ได้ไปโปรด **ชฎิล ๓ พี่น้อง** คนพี่มีบริวาร ๕๐๐ คน คนกลางมีบริวาร ๔๐๐ คน และคนน้องมีบริวาร ๓๐๐ คน

ทุกคนได้คลายทิฐิหันมามอบกายถวายชีวิตบวชเป็นสาวกพระพุทธองค์ รวมทั้งสิ้น **หนึ่งพันสองร้อยกับสามคน** เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

และเหตุการณ์ในครั้งนี้ก็ทำให้ **กองทัพธรรม** มีความเกรียงไกรขึ้นเป็นอย่างมาก

อ้อ ! ลืมไป **ชฎิลสามพี่น้อง** ในสมัยพุทธกาล ชื่อว่า **อูรุเวลกัสสปะ** ผู้พี่ใหญ่ **นทีกัสสปะ** พี่ชายรอง และ **คยากัสสปะ** น้องชายคนเล็ก นักบวชพวกนี้บูชไฟและมีฤทธิ์มากนะครับ

ส่วนสถานที่ที่พระองค์ไปทรมานชฎิลสามพี่น้อง ก็ที่ **ตำบลอูรุเวลาเสนานิคม** อยู่ใกล้ๆ **พุทธคยา** สถานที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นแหละครับ

เล่ามากก็ผิดมาก ขอเล่าเป็น **น้ำกระสายยา** แค่นี้ละครับ

พระอาจารย์แก๊ง อธิมุตตโก

พระอาจารย์สีลา อีสสโร

พระอาจารย์ดี ฉนโน

๑๒.

จำพรรษา ๒ ที่บ้านดอนแดงคอกช้าง

ก่อนเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ราว ๑ อาทิตย์ **กำนันบ้านดอนแดงคอกช้าง** อำเภอท่าอุเทน (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอนาหว้า) จังหวัดนครพนม ได้มาพบเห็นข้อวัตรปฏิบัติของ**หลวงปู่มั่น** และคณะศิษย์ ก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธา

กำนันจึงได้อาราธนา**นิมนต์ หลวงปู่มั่น** ไปจำพรรษาที่บ้านดอนแดงคอกช้าง ดังกล่าว แต่ **หลวงปู่มั่น** ท่านมีเหตุขัดข้องไม่สามารถรับนิมนต์ได้

จึงจัดให้ลูกศิษย์ ๓ รูป ไปอยู่จำพรรษาแทน มี **หลวงปู่ภูมิตมมทินุโน หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่เก็ง อธิมุตโตโก**

ดังนั้น **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จึงจำพรรษาที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ **ที่บ้านดอนแดงคอกช้าง** ดังกล่าว

ส่วนองค์**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ยังคงจำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม**

พอออกพรรษาปี ๒๔๖๙ นั้นแล้ว **หลวงปู่มั่น** ได้หนดพระลูกศิษย์ของท่านที่จำพรรษาอยู่ในห้องที่แถบนั้นประมาณ ๗๐ รูป เข้าไปประชุมพร้อมกันที่**บ้านดอนแดงคอกช้าง** สถานที่ที่**หลวงปู่ฝั้น** จำพรรษาอยู่

เมื่อพระภิกษุสามเณรศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** มากันพร้อมเพรียงแล้ว ก็ได้จัดประชุมที่ศาลาโรงฉัน

เรื่องที่**หลวงปู่มั่น** ยกขึ้นมาพูดในที่ประชุมครั้งนั้น เบื้องแรก ท่านได้ให้โอวาทตักเตือนสั่งสอนเพื่อให้ศิษย์มีกำลังใจ ท่านแสดงธรรมปลุกใจให้ลูกศิษย์ลุกขึ้นต่อสู้กับกิเลสที่ครอบงำจิตใจให้อ่อนแอ ให้วงแหงหาหนอน ชี้แจงชี้คร้าน ฟุ้งซ่าน เถลไถล ไม่มีความอดทนพยายามบำเพ็ญเพียรภาวนา

ต่อจากนั้น **หลวงปู่มั่น** ได้บารภาในที่ประชุมว่า :-

“...ในห้องที่ ๔ - ๕ จังหวัด คือ จังหวัดเลย สกลนคร อุดรธานี นครพนม หนองคาย พวกเราได้ออกเดินธุดงค์ทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา วกไปเวียนมาอยู่ในภูเขาแถบนี้ ก็เป็นเวลาหลายปีแล้ว **ปีนี้ พวกเราควรไปทางไหนกันดี**

สำหรับผม จำต้องพาคุณโยมแม่ ให้ไปอยู่กับน้องสาวที่เมืองอุบลฯ เพราะท่านชรามาก อายุ ๗๘ ปีแล้ว จะพาทุลักทุเลอยู่ตรง อยู่ป่าคงจะไปไม่ไหว...”

หลวงปู่สิงห์ ฆนตยาโคโม กับพระน้องชายคือ **หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญญาพโล** ได้รับรองจะพาคุณโยมแม่ของ**หลวงปู่มั่น** ไปส่งให้ถึงเมืองอุบลฯ แต่ต้องไปด้วยเกวียน จะให้ท่านเดินเท้าไปคงไม่ไหวเพราะท่านชรามาก ไม่มีกำลังพอ

ที่ประชุมตกลงขอตาม **หลวงปู่มั่น** ลงไปที่เขาวงกตธรรมฐานตามท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี หมัดด้วยกันทุกองค์ คือมีมติเป็นเอกฉันท์

หลังจากการประชุมสิ้นสุดลงแล้ว พระเนรก็แยกย้ายกันออก
ชูดงค์ไปเป็นหมู่ๆ ถ้าใครองค์ใดไปพบสถานที่ที่เหมาะสม สบาย มีความ
สงบ จะพักอยู่ปฏิบัติฝึกหัดเพื่อให้ได้ **กำลังใจ** เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นอีกก็อยู่ได้
แต่ให้มีจุดหมายไปพบกันที่เมืองอุบลฯ

หนองสามผง สถานที่จัดตั้งเป็นอนุทุกเขปสีมา เมื่อคราวทำบุญตักบาตรใหญ่

บริเวณป่า บ้านดอนแดงคอกช้าง ที่หลวงปู่ฝั้นเคยจำพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๙๓

แม่น้ำสงคราม อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม

๕๓.

ข้อวิตกของหลวงปู่อ่อน

เรื่อง การเคลื่อนกองทัพธรรม ของ หลวงปู่ใหญ่เสาร์ และ หลวงปู่มั่น ผมได้เขียนรายละเอียดไว้ใน เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล แล้วนะครับ นัยว่าเขียนดีมาก - อันนี้ผมไม่ได้ว่าเองนะครับ ถ้าสนใจโปรดกลับไปอ่านดูนะครับ จะเห็นว่าเขาเขียนได้ดีจริงๆ

การอ่านในตอนนี้ ถ้าท่านใดมีแผนที่โปรดเอามาทางดูประกอบ ด้วยก็จะเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

การเขียนเรื่องในตอนนี้ ขออนุญาตคัดลอกบันทึกของหลวงปู่ สุวัจน์ สุวโจ อีกเช่นเคย ดังนี้ครับ :-

“พระอาจารย์ฝั้น พระอาจารย์กู่ พระอาจารย์อ่อน พระอาจารย์ กว้า พร้อมทั้งสามเณร ๒ - ๓ องค์ ออกเดินธุดงค์ไปด้วยกัน ผ่าน บ้านตาล บ้านนาหว้า บ้านนาวัว บ้านโพนสว่าง บ้านเชียงเครือ ถึง เมืองสกลนครพักอยู่ ๗ วัน เพราะโยมในเมืองสกลนครมีศรัทธานิมนต์ ใ้บ่าเพ็ญบุญ

เมื่อเสร็จแล้วก็เตรียมออกเดินทางต่อไป ผ่านบ้านตองโขบ บ้านโคก บ้านนามน บ้านดงเจ้าเก่า อำเภอนาแก (จังหวัดนครพนม)

ลัดเข้าป่าเข้าดง ขึ้นภูเขาไปพักบ้านห้วยทราย, คำชะอี บ้าน หนองสูง จังหวัดนครพนม (ปัจจุบัน สถานที่เหล่านี้อยู่ในจังหวัด มุกดาหาร)

ข้ามไปเขตจังหวัดอุบลราชธานี

วันหนึ่ง **พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ได้มีความวิตกเกิดขึ้นในใจว่า “ถ้าหากมีผู้หนึ่งผู้ใดที่มีความเฉลียวฉลาดเป็นนักปราชญ์อาจารย์แตกฉานในปริยัติธรรม มาถามธรรมะที่สูงและลึกซึ้ง ทำอย่างไรเราจึงจะตอบแก้ปัญหารธรรมของเขาได้ ?”

ภายหลัง **ท่านพระอาจารย์อ่อน** ได้นำเอาเรื่องที่ท่านได้วิตกดังกล่าวมาแล้ว เล่าให้**ท่านอาจารย์ฝั้น**ฟัง

และ**ท่านพระอาจารย์อ่อน** ได้เล่าต่อไปอีกว่า “เมื่อก่อนที่เขาถามปัญหาธรรมทุกครั้ง ที่มี**ท่านพระอาจารย์มั่น** อยู่ด้วย **ท่านผู้แก้**ตอบปัญหาธรรมของเขาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง ตรงตามปัญหาธรรมที่เขานำมาถาม จนผู้ฟังได้รับความพอใจ หมดความสงสัย

ส่วนพวกเราจะทำอย่างไร เมื่อมีใครมาถามปัญหาธรรม เพราะพวกเราไม่ได้เรียนปริยัติธรรม และเพิ่งมาฝึกหัดปฏิบัติใหม่ จะตอบแก้ปัญหารธรรมที่สูงและลึกซึ้งของเขาได้หรือ ?”

เมื่อ**พระอาจารย์อ่อน** พูดจบลงแล้ว **พระอาจารย์ฝั้น** ได้พูดขึ้นทันทีว่า “จะไปแล้วทำไมในเรื่องนี้ **ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นที่หัวใจรวมอยู่ที่ใจ พวกเรารู้จุดรวมของธรรมทั้งหลายอยู่แล้ว** ตอบเขาไปวัน **ยังคำก็ไม่มีวันอัปจน** เรื่องนี้ไม่ต้องวิตก”

พระอาจารย์ฝั้น พูดอย่างทำท่าย อดอาจ แสดงออกซึ่ง**ธรรมปาฏิหาริย์อันเป็นอำนาจพลังของจิตใจ** ที่ได้ฝึกอบรมอย่างเอาจริงจาก**พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ**

พระอาจารย์อ่อน ได้ฟังดังนั้นก็มีความโล่งใจ หายกังวล

พอไปถึง **บ้านหัววัว** ตำบลกำเม็ด เมืองอุบลฯ (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร) ก็ได้ไปพบ**พระอาจารย์มั่น** ที่ได้ไปพักดักโรคคอยอยู่ที่นั่นก่อนแล้ว

เมื่อคณะลูกศิษย์ได้เดินทางมาถึง รวมกันหมดทุกชุดแล้วจึงออกเดินรุดงค์ต่อไป

ถึงอุปถัมภ์ เจออุปสรรคใหญ่

คณะพระกรรมฐานเดินทางไปพักที่**บ้านห้วยตะพาน** อำเภอ อำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันเป็นจังหวัดอำนาจเจริญ)

ขณะนั้นจวนจะเข้าพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ แล้ว **หลวงปู่มั่น** ได้แยกไปพักที่ป่าใกล้**วัดหนองขอน** ซึ่งอยู่ห่างจาก**บ้านห้วยตะพาน** ประมาณ ๕๐ เส้น (๒ กิโลเมตร) **หลวงปู่ฝัน** ตามไปช่วยจัดเสนาสนะ ทำที่พักชั่วคราวในกาลพรรษาถวาย

เสร็จแล้ว **หลวงปู่ฝัน** ได้ไปเตรียมจำพรรษาที่**บ้านบ่อชะเนง** เป็น **พรรษาที่ ๓** ของท่าน และตอนนั้น**หลวงปู่** มีอายุได้ ๒๘ ปี

ก่อนจะเข้าพรรษา คณะพระกรรมฐานเจออุปสรรคใหญ่ ชัดขวาง ไม่ให้อยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้ :-

ก่อนเข้าพรรษาได้มีเรื่องเกิดขึ้นแก่พระคณะนี้ คือ **สมเด็จพระมหาวิรวงศ์** (อ้วน ตีสสระเถระ) เมื่อยังเป็น**พระโพธิวงศาจารย์** ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะมณฑลอิสาน ได้ออกตรวจการคณะสงฆ์ (ที่จังหวัดอุบลฯ)

ท่านได้เรียกเจ้าคณะแขวง อำเภอต่างๆ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ให้เข้ามาประชุมที่**วัดสุปฏิหาราม** เมืองอุบลฯ เกี่ยวกับเรื่องระเบียบ การปกครอง การศึกษาเล่าเรียน และการประพฤติปฏิบัติของคณะสงฆ์

พระภิกษุ สามเณร ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องตาม
พระธรรมวินัย

หลังจากการประชุมเสร็จแล้ว **สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** ได้ทราบ
ว่า พระกรรมฐานของพระอาจารย์มั่น ได้พาคณะมาพักอยู่ที่ **บ้าน
หนองขอน บ้านบ่อชะเนง บ้านหัวตะพาน** ในเขตท้องที่อำเภอ
อำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

(ผมได้เสนอเรื่องโดยละเอียด เรื่องการเป็นปฏิปักษ์ระหว่าง
สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ กับ **หลวงปู่ใหญ่เสาร์ หลวงปู่มั่น** และคณะ
พระกรรมฐาน ในหนังสือ เล่ม ๕ : **หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล** แล้ว
สนใจกลับไปอ่านดูได้ครับ - ปลื้ม)

สมเด็จพระเจ้า ท่านจึงได้เรียก**พระเจ้าคณะแขวงอำเภออำนาจเจริญ**
และ**เจ้าคณะแขวงอำเภอม่วงสามสิบ** มาถามว่า

“ได้ทราบว่ามีพระอาคันตุกะคณะกรรมฐานเดินทางมาพักอยู่ใน
เขตท้องที่ของความปกครองของเธอหรือ พวกเธอได้เข้าไปตรวจสอบ
และถามดูหรือเปล่า ว่าเขามาจากไหน เขายู่อย่างไร ไปอย่างไร?”

พระเจ้าคณะแขวงอำเภออำนาจเจริญ ได้กราบเรียนท่านว่า
“เกล้าฯ มิได้ไปตรวจสอบถาม เพราะเนื่องจากพระคณะกรรมฐาน
เหล่านั้นเขาว่าเป็นลูกศิษย์ของพระเดชพระคุณ”

(**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** ท่านเป็นพระอุปชฌาย์ของ**หลวงปู่สิงห์
ขนตยาโคโม** ครับผม)

พอเจ้าคณะแขวงฯ พูดจบ **สมเด็จพระเจ้า** ท่านก็ขึ้นเสียงดังออกมา
ทันทีว่า “บ๊ะ...ลูกศิษย์พระเดชพระคุณที่ไหน ข้าไม่รู้ไม่ชี้ ไป...ไปมัน
ให้ออกไป ไปบอกพวกโยมอย่าใส่บาตรให้กิน...”

ให้ขับไล่ออกไปจากอุปถัมภ์

แล้ว **สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** (อ้วน ตีสโล) ก็สั่งเจ้าคณะแขวงอำเภอม่วงสามสิบ กับเจ้าคณะแขวงอำเภออำนาจเจริญ พร้อมด้วยนายอำเภอทั้งสองอำเภอ **ไปขับไล่พระกรรมฐานคนะนีให้ออกไปจากเขตนี้ให้หมด**

แล้วกำชับให้บอกพวกญาติโยม “อย่าเอาข้าวใส่บาตรให้พระกรรมฐานกิน ถ้าใครฝ่าฝืนยังเอาข้าวใส่บาตรให้พระคนะนีกินแล้วจะจับเอาไปเข้าคุกให้หมด”

ชาวบ้านก็ไม่หวั่นเกรงแต่อย่างใด เขาพากันทำบุญใส่บาตรฟังธรรม จำศีลปฏิบัติฝึกหัดเจริญเมตตาภาวนาเช่นเคย

ส่วน **นายอำเภอ** เข้าไปหาพระคนะนีแล้วแจ้งว่า “ในนามของจังหวัด ทางจังหวัดมีคำสั่งมาว่า ให้กระผมมาขับไล่พระคนะนีให้ออกไปจากเขตนี้ให้หมด”

พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาคโม ได้พูดขอให้นายอำเภอลดหย่อนผ่อนผันให้ได้ยู่ที่นี่ เมื่อออกพรรษาแล้วจึงจะไป เวลานี้ก็จวนจะถึงวันเข้าพรรษาอยู่แล้ว

นายอำเภอ ไม่ยอม อ้างว่า “แล้วแต่ทางจังหวัด”

พระอาจารย์สิงห์ พูดขอรับรองต่อไปว่า “อาตมาเองเป็นคนเกิดอยู่ที่นี่ ญาติพี่น้องของอาตมาก็อยู่ที่นี่”

นายอำเภอ ก็อ้าง “แล้วแต่ทางจังหวัด” ทำเดี๋ยวยู้อย่างนั้น

หลวงปู่ ก็ได้ช่วยพูดของร้อง ให้เพื่อนสั้นผ่อนยาวกันบ้าง นายอำเภอก็ยังอ้าง “แล้วแต่ทางจังหวัด” อยู่อย่างนั้น

จากนั้น **นายอำเภอ** ก็สำรวจจดชื่อพระภิกษุ สามเณร ไม่วั้น แม้แต่เด็กตาปะขาว โดยสอบถามชื่อ นามสกุล ชื่อบิดา มารดา เกิดที่ไหน อยู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดอะไร บวชที่ไหน อุปัชฌาย์ อาจารย์ชื่ออะไร จนหมด

รวมทั้ง **ท่านพระอาจารย์มั่น พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น พระอาจารย์อ่อน พระอาจารย์ฝั้น พระอาจารย์เกิ่ง พระอาจารย์สีลา พระอาจารย์ภู พระอาจารย์กว่า** ฯลฯ พระ เณร ทั้งหมดกว่า ๕๐ รูป

ทั้งตาปะขาว และเด็ก เกือบถึง ๑๐๐ คน

นายอำเภอ ทำการจดจนกว่าจะแล้วเสร็จทั้งพระทั้งเณรและตาปะขาว ตั้งแต่กลางวัน จนถึง ๒ ยาม (๖ ทุ่ม) จึงแล้วเสร็จ ตั้งหน้าตั้งตาจดจนไม่ได้กินข้าวเที่ยง

นายอำเภอ กลับไปแล้ว ฝ่ายคณะสงฆ์มี**พระอาจารย์สิงห์** เป็นประธาน ได้เปิดประชุมปรึกษากันว่า **เราควรจะทำอย่างไร เรื่องนี้** จึงจะสงบไปด้วยดี **ไม่ลุกลามออกไปเป็นเรื่องใหญ่โต ?**

ที่ประชุมลงความเห็น :-

“ควรมอบเรื่องให้ พระอาจารย์มหาปิ่น ปณฺญาพล กับ พระอาจารย์อ่อน และพระอาจารย์ฝั้น รับไปพิจารณาแก้ไข”

นั่งสมาธิเห็นแผ่นดินแยก

หลังจากเลิกประชุมกันแล้ว หลวงปู่ฝั้น ก็ได้ไปกราบเรียน พระอาจารย์ คือ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งท่านพักอยู่ที่บ้านหนองขอน เมื่อหลวงปู่มั่น ทราบเรื่องแล้ว จึงพูดว่า “ท่านฝั้น ท่านลอง นั่งพิจารณาดูซิ เรื่องที่เกิดขึ้นนี้มันจะไปถึงไหน ?”

พอตกเย็นค่ำคืนวันนั้น หลวงปู่ฝั้น ออกจากทางเดินจงกรมแล้ว เข้าห้องไหว้พระสวดมนต์ เสร็จแล้วก็นั่งสมาธิเข้าที่ พอจิตรวมสงบเบาสบายทั้งกายทั้งจิต แล้วก็เกิดมีนิมิตมา ปรากฏให้เห็นว่า :-

แผ่นดินที่ตรงมีเรื่องนั้น ได้แตกเป็นทางแยกออกจากกันไปเป็น ๒ ภาค ผู้ที่อยู่ข้างโน้นจะข้ามมาข้างนี้ก็ข้ามเข้ามาไม่ได้ ผู้ที่อยู่ข้างนี้ อยากจะข้ามออกไปข้างโน้น ก็ข้ามออกไปไม่ได้เช่นกัน

พอรุ่งเช้าวันใหม่ หลวงปู่ฝั้น ได้กราบเรียนเล่าเรื่องนิมิตที่ ปรากฏเห็นเมื่อคืน ถวายให้หลวงปู่มั่น ฟัง

เช้าวันเดียวกันนั้นเอง หลวงปู่พระมหาปิ่น กับ หลวงปู่อ่อน ไปบิณฑบาตกลับมาฉันแต่เช้ากว่าทุกวัน เสร็จแล้วก็ออกเดินด้วยเท้า เข้าเมืองอุบลฯ เพื่อจะไปเข้าพบเจ้าคณะจังหวัด

(เมื่อดูตามแผนที่ปัจจุบัน ตัวจังหวัดอุบลฯ กับ ตัวจังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ห่างกันประมาณ ๘๐ กิโลเมตร)

เมื่อ**หลวงปู่** - พระอาจารย์ทั้งสองไปถึงและพบกับเจ้าคณะจังหวัดอุบลฯ แล้ว ได้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นว่า เจ้าคณะจังหวัดสั่งให้นายอำเภอไปไล่พระกรรมฐานของพวกคณะพระอาจารย์มันไม่ให้อยู่ในถิ่นนั้น

เจ้าคณะจังหวัดบอกว่า ท่านไม่ทราบ และไม่รู้เรื่อง จากนั้นท่านจึงได้เขียนจดหมายไปถึงนายอำเภอ บอกนายอำเภอว่าเรื่องนี้ท่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ประการใด

เรื่องทั้งหมดจึงสงบไป

เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

๕๗.

ไปช่วยพระอาจารย์ดี แก้ปัญหายุ่ม

เมื่อเรื่องที่พระกรรมฐานถูกขับไล่ไม่ให้อยู่ในจังหวัดอุบลฯ สงบลงแล้ว พระสงฆ์ศิษย์**หลวงปู่มั่น** ก็เตรียมแยกย้ายกันออกไปหาสถานที่จำพรรษา เพราะวันเข้าพรรษาในปีนั้น คือปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ใกล้จะมาถึงแล้ว

หลวงปู่ฝัน เองก็เตรียมจะอยู่จำพรรษากับ **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** ที่บ้านหนองขอน อำเภออำนาจเจริญ

พอดีได้ทราบปัญหาเรื่องการภาวนาของญาติโยมที่**วัดกุดแห่** ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันขึ้นกับจังหวัดยโสธร) **พระอาจารย์ดี จนฺโท** เจ้าอาวาส

หลวงปู่มั่น ได้มอบหมายให้ **หลวงปู่ฝัน** ไปช่วยแก้ปัญหานั้นแทน

พระอาจารย์ดี ให้การต้อนรับ **หลวงปู่ฝัน** อย่างแข็งขัน จากการถามทุกข์สุข **พระอาจารย์ดี** ได้แสดงความวิตกกังวลต่อ**หลวงปู่** เรื่องหนึ่งว่า ท่านได้สอนธรรมปฏิบัติให้กับญาติโยมแล้ว มีญาติโยมบางคนเกิด**วิปัสสนูปกิเลส** มีอันเป็นไปต่างๆ ท่านเองก็ไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร เป็นเหตุให้กระวนกระวายใจมากเกือบปีแล้ว จึงขอให้**หลวงปู่ฝัน** ได้ช่วยพิจารณาหาทางแก้ไขให้ด้วย

ต่อจากนี้ผมจะขอคัดลอกบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มาเสนอ
ต่อไป ดังนี้ :-

พระอาจารย์ฝั้น ไปช่วย**พระอาจารย์ดี ฉนฺโน** บ้านกุดแห่...
เนื่องจากคณะโยมบ้านกุดแห่มีศรัทธา พร้อมใจกันสร้างสำนักสงฆ์
นิมนต์**พระอาจารย์ดี ฉนฺโน** มาอยู่โปรดโยมที่บ้านนั้น

พระอาจารย์ดี ก็ได้ไปอยู่อบรมสั่งสอน พาปฏิบัติฝึกหัด
ภาวนา จนบางคนเกิด**สัญญาวิปัสสนา** ขาดสติ ความสำนึกรู้สึกตัว
พระอาจารย์ดี จึงร้องขอให้**พระอาจารย์ฝั้น** ช่วยแก้ไข

“ที่ว่าบางคนเกิดเป็นจิตวิปัสสนานั้นมันเป็นอย่างไรวะ?” **พระอาจารย์
ฝั้น**ถาม

พระอาจารย์ดี เล่าว่า บางคนเดินไปตามทางไปถึงสี่แยก ก็เกิด
ความรู้สึกขึ้นมาในจิตว่า สถานที่ตรงนี้เป็นที่ที่องค์สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าและพระอริยสาวกของพระองค์เคยเสด็จมาทางสายนี้ แล้ว
พากันนั่งคุกเข่าไหว้กราบอยู่ที่นั่นเป็นเวลานาน กราบแล้วกราบเล่า
เมื่อลุกไปจากที่นั่นแล้ว ไปถึงสี่แยกข้างหน้าก็ปฏิบัติอย่างนั้นอีก

บางคน เมื่อเวลากำลังนั่งภาวนารวมอยู่ที่ศาลา เวลาจิตเกิด
วิปัสสนา ก็ลุกขึ้นเปลี่ยนผ้าห่มผ้าห่มออกทั้งหมด แล้วเดินฝ่าผู้คนที่เขา
นั่งภาวนาอยู่ด้วยกัน

“เรื่องเขาเป็นอย่างนี้ กระผมพยายามเท่าใดก็ไม่เป็นผล กรุณา
ท่านอาจารย์ได้เมตตาช่วยแก้ไขให้ด้วย” **พระอาจารย์ดี**พูดขอร้อง

พระอาจารย์ฝั้นรับคำว่าจะช่วยแก้ไข

ก็ขอยกยอดไปตอนต่อไปนะครับ

แสดงธรรมอบรมชาวบ้าน

เรื่องแก้ไขสัญญาวิปlass ของญาติโยมศิษย์พระอาจารย์ดี จนุโน
มีต่อไป ดังนี้ :-

พระอาจารย์ดี จึงได้บอกนัตญาติโยมในบ้านให้ออกมาฟังเทศน์
ของ**พระอาจารย์ฝั้น** รวมกันที่ศาลาโรงธรรมตอนเย็นวันนั้น

ครั้นถึงเวลาแล้ว พวกญาติโยมก็ได้ทยอยกันออกมารวมกัน
อยู่บนศาลา เมื่อพร้อมเพรียงกันแล้ว ได้นิมนต์ท่าน**พระอาจารย์ฝั้น**
ขึ้นเทศน์

พระอาจารย์ฝั้น จึงได้แสดงธรรมแนะนำ**วิธีภาวนา**

“...อบรมจิต ระวังรักษาจิต อย่าให้จิตคิดฟุ้งซ่านเพ่นพ่าน
ออกไปข้างนอก

ตั้งจิตให้ตรง ดำรงสติให้มั่น ให้มีความรู้ตัว มีความระลึก
นึกคำบริกรรมว่า พุทโธ ธัมโม สังฆโม, พุทโธ ธัมโม สังฆโม, พุทโธ
ธัมโม สังฆโม. ๓ จบ แล้วให้นึกเอาแต่ พุทโธ ๑ ๑ ๑ ๑ คำเดียว

เพื่อตัดสัญญาอารมณ์ข้างนอกข้างใน ให้เหลือแต่ พุทโธ อยู่ใน
ใจอย่างเดียว ระลึกไป ๑ ๑ ๑ อย่าปล่อยให้จิตว่าง เพราะจะเป็น
ช่องทางให้กิเลส ตัณหา สัญญา อารมณ์ เข้ามาอาศัย ก่อความจิตใจ
ทำให้จิตฟุ้งซ่าน ขี้เกียจ ขี้คร้าน เกิดความรำคาญ อยากหลับ
อยากนอน

ให้เพียรพยายามระลึก พุทฺโธ อย่าให้เปลอ เลินเล่อขาดสติ
ใช้ไม่ได้ เพราะสติทำให้เราระลึกได้หมายรู้สีกตัวของเราเองได้เสมอ

**เมื่อเรามีความระลึกรู้สีกตัวเราเองอยู่อย่างนี้ จิตของเราจะไม่
วิปลาส คลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่น**

เมื่อมันจะเห็นเราก็เห็น เราก็รู้ว่ามันเป็น เราก็ไม่ให้มันเป็น
เพราะมันไม่ดี ไม่ใช่ทางของพระอรียะ

ทางที่ถูก เราต้องมีปัญญา รักษาจิตให้ใ้รู้ได้เห็นจิตเราเอง
ตลอดเวลา ทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน

**ให้เห็นธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นที่ใจ ดับก็ดับลงที่ใจ เหตุเกิดขึ้น
ที่ใจ ผลก็เกิดขึ้นที่ใจ**

เราไม่ควรไปดู ไปรู้เห็นที่ไหน ให้ดู รู้ เห็น อยู่ที่ใจดวงนี้
ดวงเดียวกันพอแล้ว

**บำรุงใจดวงเดียวนี้ให้ม่ก้าลังด้วย สมาธิ วิริยะ สติ ปัญญา
ศรัทธา**

ความเพียรอย่างถูกต้องมาเป็นก้าลังมรรคสามัคคีมีขึ้นที่ดวงจิต
แล้ว จิตก็สามารถพิชิต ชิงชัยได้ชนะกิเลส ที่เป็นเหตุให้เกิดวิปลาส
นั้นได้อย่างสิ้นซาก

จากนั้นก็เหลือแต่ **เอกัง จิตตั้ง** มีจิตดวงเดียว **เอกัง ธัมมัง**
มีธรรมอันเดียว มีความเห็นเป็นอันเดียวไม่แบ่งแยก

**เห็นธรรมในจิต เห็นจิตในธรรม เห็นธรรมเป็นจิต เห็นจิต
เป็นธรรม ปราศจากตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขา จึงเป็นจิตว่าง**

จิต ๐ (เลขศูนย์) จิตว่างแบบนี้ใช้ว่างเปล่า แต่ว่างจากกิเลส
อาสวะ

จิต ๐ แบบนี้ ไม่ใช่สูญเปล่า แต่จิตสูญจากสัตว์ บุคคล
จากตัว จากตน จากเขา จากเรา”

ท่านผู้อ่านครับ ผมเคยได้รับคำอธิบายจาก **ท่านหลวงตาทองคำ** **จารุคุณโณ** (มรณภาพเมื่อต้นปี ๒๕๔๘) ซึ่งเป็นพระอุปัชฌ์จากองค์หนึ่งของ **หลวงปู่มั่น** สมัยจำพรรษาอยู่ **วัดป่าบ้านหนองผือ**

หลวงตาทองคำ จารุคุณโณ
วัดโพธิ์ชัยมะนาว จ.กาฬสินธุ์

ท่านหลวงตาทองคำ ได้อธิบายคำว่า **นิพพานคือความดับสูญ** ตามที่ **หลวงปู่มั่น** อธิบายให้ฟัง โดยท่านให้เขียนตัวเลข ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ แล้วบอกว่า ๐ หมายถึง **ไม่มี**

ต่อมาท่านให้ลบเลข ๑ - ๙ ออกเสีย คงเหลือไว้แต่เลข ๐ ตัวเดียว แล้วจึงได้ข้อสรุปว่า **“เลข ๐ หมายถึง ไม่มี, แต่เลข ๐ มันมี”**

จากตัวอย่างนี้ โยงมาถึงพุทธวจนะที่ว่า **“ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้น เห็นเรตถาคต”** ถ้าศึกษาแต่เพียงปริยัติอย่างเดียวก็เข้าใจตามตัวหนังสือ คือ ดีความเอา แต่ถ้าลงมือปฏิบัติสมาธิภาวนาจนถึงขั้นแล้ว **ก็จะเห็นองค์พระตถาคต ที่ไม่ใช่ตัวหนังสือ ด้วยตัวเอง**

ผมเขียนแค่นี้ก็ฟุ้งมากแล้ว ถ้าว่าผิดก็ต้องกราบขออภัยด้วย ถ้าอยากทราบเรื่องนี้ เชิญไปสอบถามที่ **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญญาทีโป วัดอรัญญวิเวก** บ้านปง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ พระอาจารย์ของผม ได้ครับ

อ้อ ! ผมเคยเขียนเรื่อง **หลวงพ่อเปลี่ยน** เกี่ยวกับเรื่องนี้ ในเล่ม ๗ : **พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒** ถ้าสนใจกลับไปค้นหาคำอ่านได้ครับ _ ปฐม

สรุปผลการรักษา

บันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เรื่องการแก้จิตวิปลาสของ
ญาติโยม บ้านกุดแห่ ของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร มีต่อไปดังนี้ :-

พระธรรมเทศนาที่พระอาจารย์ฝั้น แสดงอบรมครั้งนั้น ทำให้
ผู้ฟังมีความรู้สึกสำนึกในตัว ได้เจริญสติ ปัญญา รักษาจิตอย่างเอาจริง
เอาจัง

ผู้ที่จิตเคยเกิดวิปลาส ขาดสติ ปัญญา จิตกลับเข้าสู่ความสงบ
ตั้งมั่นเป็นสมาธิ มีสติระลึกรู้สึกตัว จิตที่มีความเห็นวิปลาสขาดสติก็
หายกลับเป็นปกติ

ท่านผู้อ่านอาจคิดสงสัยว่า **ทำไมจึงแก้ง่ายนัก ?** นอกจาก
หลวงปู่จะแสดงธรรมซึ่งเหตุผลและวิธีการดำเนินจิตที่ถูกต้องแล้ว ญาติ
โยมยังได้นั่งสมาธิ และหลวงปู่ก็ได้ส่งพลังจิตไปกำกับดูแลจิตของโยม
ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอทางด้วย

ผู้ที่ปฏิบัติสมาธิภาวนาจะเข้าใจเรื่องนี้ดี ไม่ใช่เพียงแต่แสดงธรรม
ไปตามความรู้และความคิดเห็นที่ตนมีเท่านั้น แต่ใช้มิติทางจิต หรือ
พลังจิตประกอบด้วย (ในส่วน ๒ ย่อหน้านี้ผมพูดเองนะครับ)

ในบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ดำเนินต่อไป ดังนี้ :-

พระอาจารย์ดี จนฺโท และญาติโยมทุกๆ คน เมื่อได้ฟังธรรมเทศนาจบลงแล้ว ต่างก็มีความปีติปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง ต่างก็แห่ซื้อธงสาธการยินดีโดยทั่วกัน

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้อยู่อบรมแนะนำ พาญาติโยมทำสมาธิภาวนาต่อมาทุกวัน (เป็นเวลา ๕ - ๖ วัน)

ญาติโยมก็พากันหลังไหลเข้าวัด ปฏิบัติบำเพ็ญภาวนามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวันๆ

เมื่อท่านเห็นว่าทุกคนที่ไปภาวนา มีสติปัญญารักษจิตไม่วิปลาสถูกต้องแล้ว ท่านจึงได้อำลาพระอาจารย์ดี และญาติโยมบ้านกุดแห่กลับไปหา หลวงปู่มั่น เพื่อจะได้อยู่จำพรรษาที่บ้านหนองขอนนั้นด้วย

บ้านบ่อชะแงง อ.หัวตะพาน จ.อุบลราชธานี ที่หลวงปู่มั่น ได้จำพรรษาอยู่ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ (บนซ้าย) กุฎิสงฆ์ (ขวา) **พระอาจารย์คำอุ่น** ศิษย์ในสายหลวงปู่มั่น
เจ้าอาวาสวัดป่าสันติธรรม บ้านบ่อชะแงง

๖๐.

จำพรรษา ๓ ที่บ้านบ่อชะเนง

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กลับจากแก้ปัญหาเรื่องสัญญาวิปลาสของ
ญาติโยมที่วัดบ้านกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา เสร็จแล้วก็เดินทางกลับมาหา
หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่ บ้านหนองซอน และตั้งใจจะอยู่จำพรรษา
กับพระอาจารย์

พอใกล้จะเข้าพรรษาก็มีเหตุทำให้ หลวงปู่ฝั้น ไม่ได้อยู่จำพรรษา
กับพระอาจารย์ของท่าน

ขอเชิญอ่านบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ นะครับ

...พอใกล้ถึงวันจะเข้าพรรษา พระอาจารย์กู่ ธรรมทินโน ซึ่ง
อยู่ที่สำนักวัดป่าบ้านบ่อชะเนง ไม่มีพระสวดปาฏิโมกข์

พระอาจารย์มั่น จึงได้ส่งพระอาจารย์ฝั้น ให้ไปอยู่ที่วัดป่าบ้าน
บ่อชะเนง กับ พระอาจารย์กู่ เพื่อจะได้สวดปาฏิโมกข์ (ในวันพระใหญ่
ขึ้น หรือ แรม ๑๕ ค่ำ)

ดังนั้น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จึงได้จำพรรษา ๓ ของท่านที่
วัดป่าบ้านบ่อชะเนง อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี ปีนั้นเป็น
ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ หลวงปู่ อายุได้ ๒๘ ปี

ในระหว่างพรรษาที่ บ้านบ่อชะเนง พระสงฆ์คณะธรรมยุตถูก
ขับไล่ออกจากพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง

เนื่องจากเนื้อหาค่อนข้างยาว ผมขอยกไปเขียนเป็นตอนต่อไปก็
แล้วกันนะครับ

ถูกเจ้าคณะตำบล ขับไล่กลางพรรษา

เรื่องที่ หลวงปู่ฝั้น ถูกขับไล่ที่บ้านบ่อชะเนง นี้ หลวงปู่สุวัจน์
สุวโจ ได้บันทึกไว้ค่อนข้างละเอียด ดังนี้ :-

ท่านเคยเล่าให้ฟังว่า ที่สำนักสงฆ์บ้านบ่อชะเนง นี้แหละ เคย
มีเรื่อง คือ **พระเจ้าคณะหมวด** (เจ้าคณะตำบล) ท่านมาไล่ไม่ให้
พวกเราอยู่ในเขตท้องที่ของท่าน

เรื่องมีอยู่ว่า **อุปัชฌาย์ลยุ** ท่านเป็น**เจ้าคณะหมวด อยู่ตำบล
เค็งใหญ่** ท่านได้ทราบว่า มีพระกรรมฐานเดินธุดงค์มาพักอยู่ที่ **บ้าน
บ่อชะเนง** นี้ ได้มาเทศนาสั่งสอน ชาวบ้านมีความเคารพเลื่อมใสใน
พระคุณนี้มาก พวกกันหลังไหลไปทำบุญให้ท่านทุกๆ วันเต็มไปหมด

พระอุปัชฌาย์ลยุ เกิดความไม่พอใจ ได้พูดกับพวกญาติโยม
ชาวบ้านว่า “พระอะไร วัดมิไม่ยกอยู่ ไม่มาพัก ไปเที่ยวพักตามหัวไร่
หัวนา ตามป่าตามดง นอนกับดินกินกับทราย **อาตมาจะไปขับไล่ให้
ออกไปให้ไกลจากเขตนี้ คอยดูนะโยม**”

คณะศรัทธาญาติโยมชาวบ้าน ผู้ที่มีความเคารพเลื่อมใสในพระ
คุณนี้ เมื่อได้ทราบข่าวว่า **อุปัชฌาย์ลยุ เจ้าคณะหมวด** จะออกไป

ขับไล่พระกรรมฐานซึ่งมี **พระอาจารย์ฝั้น** เป็นหัวหน้า ทุกคนจึงรู้สึก ตกใจและเป็นทุกข์ บางคนถึงกับเดือดร้อนและเสียใจมาก

ทุกคนไม่ยอมให้คณะพระกรรมฐานท่านไป เพราะท่านได้มาพัก อยู่ที่นี้ ท่านได้เทศนาอบรมสั่งสอนพวกเขาทุกวัน ทำให้พวกเขามีศรัทธา เลื่อมใส จึงได้พากันหลังไหลออกไปบำเพ็ญบุญกุศล ฝึกหัดไหว้พระ สวดมนต์ ภาวนา รักษาศีล จึงไม่ยอมให้ท่านหนีไปจากพวกเขา

พวกเขาอยากให้ท่านอยู่โปรดนานๆ **อุปัชฌาย์** ไม่น่าเลย พระ ดิๆ มาอยู่กับพวกเขาไม่ได้

เวลา (หลวงปู่ฝั้น) พาคณะออกบิณฑบาต พวกญาติโยมมา ใส่บาตร แล้วได้กราบเรียนเรื่องดังกล่าวให้ท่านทราบ

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ฟังแล้วท่านไม่พูดอย่างใด ได้แต่ยิ้มๆ แล้วเดินรับบิณฑบาตผ่านเรื่อยไป สูดทางแล้วก็กลับ

ชาวบ้านก็พากันทยอยออกตามหลังท่านไป เพื่อไปคอยฟัง อุปัชฌาย์ เจ้าคณะหมวด ท่านจะออกไปได้อย่างไร

ท่านพระอุปัชฌาย์ เจ้าคณะหมวด ได้เดินมาหาพระอาคันตุกะ ที่มาพักรุกขมูลในวันนั้น เมื่อท่านมาถึง **พระอาจารย์ฝั้น** ได้ลุกขึ้น ปฏิสันถารต้อนรับ แล้วจัดที่ถวายเป็นที่นั่ง พาพระลูกวัดมากราบ ทำความเคารพตามธรรมเนียมพระ ด้วยความนอบน้อมเป็นปกติ

ท่านเจ้าคณะหมวด เอ่ยปากถาม**พระอาจารย์ฝั้น** ว่า “พวกเธอ พากันไปอย่างไรมาอย่างไร มาอยู่ที่นี้ต้องการอะไร ?”

พระอาจารย์ฝั้น กราบเรียนว่า “พวกกระผมเดินธุดงค์มา และ จะพากันไปแบบพระธุดงค์กรรมฐานเขาปฏิบัติกัน

ที่พวกกระผมมาอยู่ที่นี้ก็เพื่อจะมาอาศัยพึ่งบุญบารมี**พระคุณ ท่านเจ้าคณะ**ที่นี้ เพราะพวกกระผมเป็นพระฟังมาฝึกหัดปฏิบัติใหม่ ยังไม่ฉลาดในพระธรรมวินัย

ถ้าท่านเจ้าคณะ เห็นการประพฤติปฏิบัติของพวกกระผมไม่ถูกต้องบกพร่องผิดทำนองคลองพระธรรม วินัยบกพร่องตรงไหน ขอความกรุณาได้ช่วยเมตตาตักเตือนสั่งสอนพวกกระผมด้วย

พวกกระผมมีความรู้น้อย ได้ผ่านการศึกษาก็น้อย ไม่ค่อยจะมีความฉลาด

ดังนั้น กระผมขอโอกาสถาม**พระคุณท่านเจ้าคณะ** คือว่า **ที่พวกกระผมมาเที่ยวพักอยู่รูกขมุขลุ่มไม้ พักอยู่ตามป่า พระพุทธองค์ท่านทรงห้ามไหมครับ ?**

“พระพุทธเจ้าพระองค์ท่านไม่ห้ามการอยู่ป่า พระองค์กลับทรงอนุญาตเสียอีก” **เจ้าคณะฯ** ตอบ

“แล้วมีความผิดทางพระวินัยไหมครับ ?” พระอาจารย์ฝันถาม
“ทางพระวินัยก็ไม่ผิด” **เจ้าคณะฯ** ตอบ

ท่านพระอาจารย์ฝัน ได้ซักไซ้ไล่เลียงถามต่อไปว่า “พวกกระผมเที่ยวเดินบิณฑบาตมาฉันผิดไหม ?” ... ถามถึงฉันสำรวมในบาตรฉันมือเดียว เที่ยวพักอยู่ตามป่า เทศนาอบรมสั่งสอนญาติโยมให้มีความเคารพคารวะ รู้จักคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ให้รู้จักกราบให้รู้จักไหว้ รู้จักทำบุญให้ท่าน จำศีล ภาวนา อะไรเหล่านี้ มีความผิดไหม พระพุทธองค์ทรงห้ามการปฏิบัติอย่างนี้ไหม ?

เจ้าคณะฯ ตอบว่า “พระพุทธองค์ไม่ได้ห้าม การปฏิบัติของพวกท่านที่พากันปฏิบัติอยู่เวลานี้ก็ไม่มีผิด”

“เมื่อปฏิบัติไม่ผิด ปฏิบัติถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติทุกอย่าง แล้วก็ยอมเป็นผู้ไม่มีความรังเกียจของเพื่อนนักบวชด้วยกัน มิใช่หรือครับ ?”

“ใช่ ไม่ควรรังเกียจ” **เจ้าคณะฯ** ตอบ

“ถ้าอย่างนั้น เมื่อการพักอยู่ปฏิบัติของพวกกระผมไม่มีความผิดทางพระวินัยก็ไม่ได้ห้าม และไม่เป็นที่รังเกียจของเพื่อนนักบวชประพฤติพรหมจรรย์ด้วยกันแล้ว พวกผมต้องการอยากจะทำเพ็ญเพียรอยู่ที่ไหน ก็ควรอยู่ได้ใช่ไหมครับ ?”

“คงจะเป็นอย่างนั้น ใช่แล้ว แต่อย่าพักอยู่นานๆ ประเดี๋ยวจะติดบ้านติดถิ่น ติดที่อยู่ ติดญาติติดโยม ธรรมเนียมจะเสื่อม” ท่าน **เจ้าคณะฯ** พูดเชิงตักเตือน

ท่านพระอาจารย์ฝัน เห็นได้ทำแล้ว ก็พูดต่อไปอีกว่า “ไหน **พระคุณท่านเจ้าคณะฯ** ว่าจะมาไล่พระกรรมฐานอย่างนั้นหรือ ?

ดีแล้วที่ท่านจะมาไล่**กรรมฐาน** อะไรเป็นกรรมฐาน กรรมฐานอยู่ที่ไหน ? ไม่ใช่ เกสา - ผม โลมา - ขน นขา - เล็บ หันดา - ฟัน ตะโจ - หนัง เหล่านี้หรือเป็นกรรมฐาน ? มันมีอยู่ที่เราทุกคนมิใช่หรือ ?

สิ่งเหล่านี้ **ท่านเจ้าคณะฯ** ก็เป็น **อุปัชฌาย์** เวลาบวชกุลบุตร ท่านก็ต้องสอนศิษย์ของท่านให้รู้จักกรรมฐาน แล้วให้ฝึกอบรมกรรมฐาน ท่านสอนกรรมฐานอย่างนี้ให้เขามิใช่หรือครับ ?

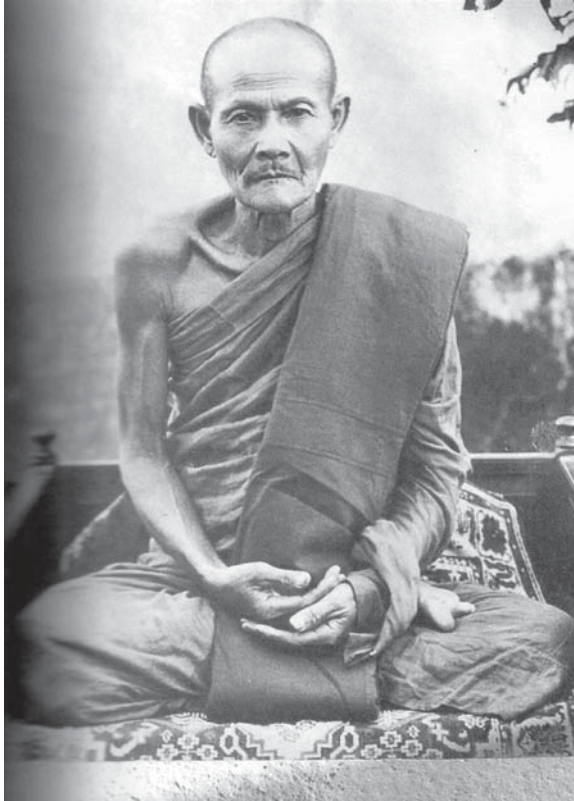
แล้วท่านจะมาไล่ **กรรมฐาน** ด้วยวิธีไหน ? เกสา โลมา ท่านจะไล่ด้วยวิธีต้มน้ำร้อนลวกเหมือนฆ่าเบ็ดฆ่าไก่หรือ **นขา - หันดา - ตะโจ** จะเอาแหนบเอาคีมมาคีบดึงถอนออกมาอย่างนั้นหรือครับ

หรือ**พระคุณท่านเจ้าคณะฯ** จะว่าอย่างไรให้ว่ามา พวกกระผม และพวกญาติโยมทั้งหลายจะได้ฟังพร้อมกัน

ถ้าท่านเจ้าคณะฯ จะไล่กรรมฐานแบบนี้ ผมก็ยินดีให้ไล่ครับ”

ท่านอุปัชฌาย์ เจ้าคณะหมวดบ้านเคิ่งใหญ่ ได้ฟังแล้วก็ยังมี

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่

ความโกรธมาก แต่จะทำอะไรก็ได้ คำว่าได้ยามแล้วก็ลุกเดินออกไป
ทันที แบบไม่กล้ามองดูหน้าใครเลย

เรื่องเกี่ยวกับท่านพระอุปัชฌาย์ลุย ก็ยุติลงเพียงเท่านี้ครับผม
ก็กราบเท้าขอขมา ท่านพระอุปัชฌาย์ลุย ที่บังอาจนำเรื่องของท่านมา
เขียนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กราบเท้าขอขมากรรมด้วยครับ

๖๒.

เดินทางเข้าตัวเมืองอุบล

ระหว่างจำพรรษาที่สำนักสงฆ์บ้านบ่อชะเนง นั้น (ปี พ.ศ. ๒๔๖๙) หลวงปู่กุ ธมฺมทินฺโน กับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เทศนาสั่งสอน พวกญาติโยมบ้านบ่อชะเนง และหมู่บ้านใกล้เคียงมาตลอด

ผู้คนต่างก็เลื่อมใสในปฏิปทาของพระอาจารย์ทั้งสอง เป็นอย่างมาก ถึงกับให้ลูกชายลูกสาวมาบวชเป็นพระเป็นเณร และเป็นแม่ชีกันมากมาย

เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ฝั้น ภูริทัตโต ได้พาพระภิกษุ สามเณรมาประชุมปรึกษาหารือกันที่ สำนักสงฆ์บ้านบ่อชะเนง หารือกันในอนาคตที่จะเดินทางเข้าตัวจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเทศนาสั่งสอน ประชาชนตลอดจนญาติโยมที่ศรัทธาต่อไป

เมื่อตกลงและนัดหมายกันแล้ว หลวงปู่ฝั้นได้เดินทางร่วมกับ หลวงปู่มนั ไปก่อน ไปพักที่ วัดสุทัศน์ ๒ คืน พักวัดเลียบ ๒ คืน แล้วไปพักที่ วัดบูรพา อีก ๑๐ คืน

เรื่องต่อไป ผมขอคัดลอกบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มา เสนอ ดังนี้ครับ :-

ระหว่างที่พระอาจารย์ฝั้น พำนักอยู่ที่วัดบูรพา เมืองอุบลฯ พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ได้สั่งให้ พระอาจารย์ฝั้น กลับไปรับ

คุณโยมแม่ของพระอาจารย์มั่น ซึ่งอยู่ที่ **วัดป่าบ้านบ่อชะเนง** เข้ามา
อยู่เมืองอุบลฯ

ครั้ง**พระอาจารย์ฝั้น** ไปถึง **วัดป่าบ้านบ่อชะเนง** แล้ว เห็น
พระอาจารย์อุ้น (มรณภาพที่อำเภอท่าอุเทน นครพนม) ได้เดินทางมา
พักอยู่ที่วัดนั้นก่อนแล้ว ท่านจึงเรียน**พระอาจารย์อุ้น**ว่า ท่านกลับมา**รับ**
คุณโยมมารดาของท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ไปเมืองอุบลฯ

พระอาจารย์อุ้น จึงพูดรับรองกับ**พระอาจารย์ฝั้น** ว่า “เรื่องนี้
ให้เป็นภาระหน้าที่ของผมเอง ท่านไม่ต้องเป็นห่วง ผมก็จักได้เข้าไป
นมัสการ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น** อยู่แล้ว ถ้าท่านอยากจะไปปลื้กตัวไป
ทำความเพียรบำเพ็ญภาวนาที่ไหนเหมาะก็นิมนต์ ทางนี้ผมจะจัดการให้
เรียบร้อย...”

พระอาจารย์ฝั้น เมื่อเห็นว่า **พระอาจารย์อุ้น** รับเป็นภาระที่
จะพา**คุณโยมแม่ของพระอาจารย์ใหญ่มั่น** ไปแทนดังนั้นแล้ว ท่านจึง
ได้คิดเปลี่ยนทางใหม่ ไม่อยากกลับไปเข้าในเมืองอุบลฯ อีก

ท่านระลึกถึงภูเขาแถว**บ้านหนองสูง** อำเภอคำชะอี จังหวัด
นครพนม (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร) ที่ได้ผ่านมา เห็นเป็นสถานที่
สงบสงัด เหมาะแก่การไปอยู่ปฏิบัติฝึกหัดจิตใจให้ได้กำลังสติปัญญา
สามารถต่อสู้ขับไล่ซึ่งชัยกับกิเลส อันเป็นเหตุก่อวณจิตใจให้มัวหมอง
เราจึงต้องได้รับทุกข์ ให้ราบคาบ

เมื่อท่านได้ตัดสินใจเปลี่ยนทางใหม่แน่นอนแล้ว ก็เตรียมออก
เดินทาง

ก็เชิญอ่านต่อในตอนต่อไปครับ

๖๓.

ไปวิเวกที่ถ้ำจำปา

คณะของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร มีพระเถร ๓ รูป กับตาปะขาว ๒ คน ตามไปด้วย

ท่านผู้อ่านคงจำได้แน่ครับว่า เวลานั้นเป็นช่วงออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๐

จากบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ อีกเช่นเคย มีดังนี้ครับ :-

หลังจากนั้น พระอาจารย์ฝั้น ก็ได้พาลูกศิษย์ของท่านออกเดิน ชูดงค์ต่อไป มุ่งต่อภูเขาลำเนาไพร ไปทางบ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดมุกดาหาร)

ท่านได้พาลูกศิษย์ของท่านไปพักทำความเพียรภาวนาอยู่ในถ้ำแห่งหนึ่งชื่อว่า ถ้ำจำปา

แต่การเดินทางไปถ้ำจำปานั้นลำบากมาก ทางแคบรถเดินหลงทาง วกไปเวียนมา ขึ้นๆ ลงๆ ดงก็หนาป่าก็ทึบ ทั้งมีสัตว์ร้ายนานาชนิด

พอไปถึงหนองน้ำใหญ่ ก็พากันพักเหนื่อยสักครู่ แล้วก็ออกเดินทางต่อไป

พอเดินไปสักพักใหญ่ โยมผู้นำทางพาไปหลงทาง เดินไปเท่าไร ก็ไปไม่ถึงสักที เกิดสงสัย เพราะหลงเดินวกย้อนกลับมาทางเก่าโดยเข้าใจว่าเดินไปหน้า

ท่านอาจารย์จึงบอกว่า เราหลงทางเดินกลับมาทางเก่าอีกแล้ว โยมผู้นำทางยังไม่เชื่อ ท่านจึงชี้ตรงที่หนึ่งพักเหนื่อยนั้นว่า นี่น้ำหมากที่เราบัวลงตรงที่เรานั่งพักเหนื่อยเมื่อตะกี้ โยมจึงเชื่อ แล้วจึงกลับตั้งต้นเดินไปใหม่

ออกไปคราวนี้ไม่หลง ได้ไปถึงถ้ำในราว ๕ โมงเย็น เห็นว่าค่าแล้ว พวกโยม (ที่นำทาง) ก็รีบเดินทางกลับบ้าน เพราะกลัวจะมีดกลางทาง ประเดี๋ยวเดินทางกลับบ้านไม่ได้

(ก่อนจาก) **ท่านพระอาจารย์** ถามพวกโยมที่มาส่งว่า **หมู่บ้านเขาอยู่ที่ไหน ?** พวกโยมก็เรียนท่านว่า ไม่ทราบ

เมื่อพวกเขาพากันกลับบ้านหมดแล้ว ท่านก็พาพระเถรจัดเลือกหาที่พัก ไปตัดและกรองน้ำไว้ฉันไว้ใช้ กว่าจะแล้วเสร็จก็ตกค่ำมืดพอดี เดินทางทุลักทุเลเหนื่อยอ่อนเพลียทั้งวัน จึงเข้าที่พัก สวดมนต์ไหว้พระแล้วก็นั่งสมาธิภาวนา

(หลวงปู่) **ได้พิจารณาระลึกนึกถึงหมู่บ้านที่จะไปบิณฑบาตว่าจะอยู่ที่ศทางใด** แล้วจึงปล่อยวาง มาตั้งสติกำหนดจิตให้รวมเป็นกำลัง ตั้งสมาธิให้จิตสงบด้วยความพยายาม ไม่ให้กำลังจิตย่อหย่อน (กำลังจิตนั้น คือ สติ วิริยะ ปัญญา ศรัทธา สมาธิ แต่ละอย่างนี้สามัคคีกับจิตทำกิจร่วมกันในอารมณ์กรรมฐานที่เกิดปรากฏในจิตปัจจุบัน - ข้อความในวงเล็บนี้เป็นของหลวงปู่สุวัจน์ นะครับ ซึ่งก็คือผละ ๕ นั้นเอง)

ประเดี๋ยวเดียวจิตก็รวมอารมณ์เป็นหนึ่ง จิตสงบแน่นแน้อยู่ อารมณ์เดียว ความเหนื่อยอ่อนเพลีย ง่วงเหงาหาวนอน ชี้เกียดชี้คร้าน ฟุ้งซ่าน รำคาญในจิต ดับไป มีความสงบสบาย อิมกายอิมใจ เกิดสว่างไสวในใจในจิต

แล้วก็ปรากฏ**นิมิต**ได้ยิน**เสียงวัวร้อง** ท่านได้มองไปตามทิศทาง
ที่ได้ยินเสียง ก็ปรากฏเห็นทาง จึงได้เดินออกไปตามทาง เดินไปๆ ก็
ไปพบนาและกระท่อมนา พอมองข้ามทุ่งนาไปปากฝายโน้นเห็นมีหมู่บ้าน
แล้วนิมิตก็หายไป

พอรุ่งเช้า ท่านก็ออกมา พาพระเถรปัดกวาดจัดสถานที่นั่งฉัน
ถึงเวลาไปบิณฑบาต ท่านก็พาพระเถรและตาปะขาว ๑ คน เดินออก
ไปตามทิศทางที่ปรากฏจดจำไว้ในนิมิต

ได้เดินไปไกลประมาณ ๒๐๐ เส้น (๘ กม.) ก็ไปเห็นกระท่อมนา
และทางเข้าไปในหมู่บ้าน มีจริงตามที่เห็นในนิมิต

ไปถึงทุ่งนา หยุดยืนคลุมผ้า ป่าสะพายบาตร เดินเข้าไป
บิณฑบาตในหมู่บ้านซึ่งมีประมาณ ๗ - ๘ หลังคาเรือน

เมื่อรับบิณฑบาตแล้ว**เวลาจะกลับถ้ากลับไม่ถูก** เพราะทางออก
มาเป็นป่ารก ดงหน่าป่าทึบ จึงหลงกลับไม่ถูก ถามชาวบ้านก็ไม่มีใคร
รู้จัก **ถ้าจำปา** แม้สักคนเดียว เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นเพิ่งอพยพ
มาอยู่ใหม่

ท่านจึงถามเขาอีกว่า โยมรู้จักไหม**หนองน้ำใหญ่**อยู่ทางไหน
พวกโยมว่า หนองใหญ่พวกผมรู้จัก ถ้าอย่างนั้นโยมพาเราตมไปให้ถึง
หนองน้ำใหญ่แล้วเราตมาก็จะไปถูก

พวกโยมจึงได้พาท่านไป เดินกลับมากกว่าจะถึงถ้าตะวันก็ขึ้นสูง
สายมาก เวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกาเศษ

ที่**ถ้าจำปา** เป็นสถานที่วิเวกเงียบสงบ แถมยังมีสัตว์ป่านานาชนิด
เหลือหลอกมากหลายอีกด้วย จำพวกสัตว์ร้ายก็ชุกชุม

ครูบาอาจารย์สมัยก่อน ลูกศิษย์คนใดจิตใจไม่ค่อยสงบ มีสติ
หลงใหล โลเลเหลาะแหละ มัวเมาประมาท ขาดความพยายาม ท่าน
มักส่งให้ไปอยู่ฝึกต่อสู้กับสถานที่เช่นนั้น

๖๔.

ตั้งใจกลับไปจำพรรษา กับหลวงปู่มั่น

บันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มีต่อไปดังนี้ :-

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้พักทำความเพียรภาวนา พาลูกศิษย์
อยู่ที่ถ้ำจำปา เป็นเวลาครึ่งเดือนกว่า
จากนั้น ท่าน ก็ได้จาริกไปตามป่าเขาละแวกนั้น

จนถึงเวลาจะเข้าพรรษา ท่านได้พาลูกศิษย์ของท่านเดินทาง
ออกมาด้วยตั้งใจว่าจะกลับไปจำพรรษาอยู่กับพระอาจารย์มั่น ที่เมือง
อุบลฯ

พอเดินทางไปถึง บ้านบ่อชะเนง ก็ได้พบกับ ท่านพระอาจารย์
ทอง อโศโก ได้มาพักทำความเพียรภาวนาอยู่ที่นั่น จึงได้ทราบจาก
ท่านพระอาจารย์ทอง ว่า พระอาจารย์ใหญ่มั่นท่านได้ลงไปอยู่กรุงเทพฯ
กับท่านเจ้าคุณพระปัญญาพิศาลเถร (หนู) วัดปทุมวนาราม ตั้งแต่
เดือน ๓ (กุมภาพันธ์ ๒๔๗๑)

(ท่านผู้อ่านคงจำได้ว่า ต่อจากนั้น หลวงปู่มั่น ก็ได้เดินทางขึ้น
ภาคเหนือ ติดตามท่านเจ้าคุณ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ ลีริจฺญโท)
ไปบำเพ็ญเพียรอยู่ที่เชียงใหม่ติดต่อกันนานถึง ๑๒ ปี ระหว่าง
พ.ศ. ๒๔๗๑ - ๒๔๘๒ นะครีป - ปฐม)

เมื่อ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ไม่อยู่ ท่าน**พระอาจารย์ฝั้น** จึงพิจารณาว่า ที่เราได้เดินทางมาจากการเที่ยววิเวกตามถ้ำตามภูเขา ก็เพราะเรามีความต้องการที่จะมาจำพรรษาอยู่กับท่าน**พระอาจารย์มั่น**

เมื่อท่าน**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ไม่ได้อยู่ในเมืองอุบลฯ แล้ว เราควรกลับไปทำความเพียรภาวนาจำพรรษาอยู่เขตท้องที่**อำเภอคำชะอี** ดีกว่า เพราะสถานที่นั้นเป็นรมณีสถานไม่พลุกพล่าน มีความเงียบสงบ เป็นสเนหสนะเหมาะแก่การบำเพ็ญทำความเพียรภาวนาเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อท่านคิดเปลี่ยนใจไม่จำพรรษาที่เมืองอุบลฯ แล้ว จึงพาคณะออกตรงค์เดินทางกลับไปยัง**อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม** (สมัยนั้น) อีกครั้งหนึ่ง

ตรอกลูกศรี คือ ถ้ำจำปา บ้านหนองสูง

หมูบ้านหนองสูง

หนองสูง อ.คำชะอี นครพนม

ภูผากูด บ้านคำบก อ.คำชะอี จ.นครพนม

๖๕.

พรรษา ๔ จำพรรษา ที่บ้านห้วยทราย นครพนม

ออกจากเมืองอุบลฯ แล้ว หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็จุดงคกลับมาทางอำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนมอีก คิดว่าจะหาที่พักจำพรรษาในบริเวณนั้น

เมื่อมาถึง บ้านห้วยทราย (อำเภอคำชะอี) ชาวบ้านมีศรัทธาจึงนิมนต์ให้ท่านอยู่จำพรรษา โดยช่วยกันจัดทำสำนักเป็นเสนาสนะพักจำพรรษาชั่วคราวที่ ป่าหนองซอน

ดังนั้น ในพรรษาที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ หลวงปู่จึงพักจำพรรษาอยู่ที่ป่าหนองซอน บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร)

ที่บ้านห้วยทราย แห่งนี้ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้เคยพักจำพรรษาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔

ระหว่างที่พักจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย นี้ หลวงปู่ ได้อาพาธเป็นโรคกระเพาะ อากาศหนักมาก แต่พอออกพรรษาก็ค่อยหายเป็นปกติ ท่านได้ใช้ธรรมโอสถ บำบัดอาการอาพาธเช่นเคย

เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ก็ออกเดินทางย้อนกลับมาทางอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี อีกครั้งหนึ่ง

เหตุการณ์ต่อไปก็ต้องคัดลอกบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ อีกแล้วแหละครับ ดังต่อไปนี้ :-

เมื่อหมดเขตพรษาปวารณาแล้ว ท่านได้ออกเดินทางย้อนกลับทางเมืองอุบลฯ อีกครั้ง ได้มาพบกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม และ พระอาจารย์มหาปิ่น ปญญาพโล ที่บ้านหัววัว (อำเภออำนาจเจริญ) (ท่านพระอาจารย์มั่น ก่อนที่ท่านจะลงไปกรุงเทพฯ ได้มอบให้ท่านพระอาจารย์สิงห์ และพระอาจารย์มหาปิ่น ปกครองอบรมพร้าสอนสาธุศิษย์ของท่านทั้งหมดแทน - ข้อความนี้หลวงปู่สุวัจน์ ท่านวงเล็บเอาไว้)

ท่านพระอาจารย์สิงห์ ได้โปรดพระคณะลูกศิษย์กรรมฐานที่ติดตามพระอาจารย์มั่น ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในท้องที่จังหวัดอุบลฯ ให้เข้ามาที่ที่พักสงฆ์บ้านหัววัว เพื่อร่วมปรึกษาเกี่ยวกับไปช่วยทางจังหวัดขอนแก่น

ที่ประชุมได้ปรึกษาตกลงกันว่า พวกเราควรออกเดินธุดงค์ไปเผยแพร่การประพฤติปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่น เพื่อช่วยท่านเจ้าคุณพระพิศาลธัญเขต (จันทร์ เขมิโย) ซึ่งท่านได้ไปเป็นเจ้าของคณะจังหวัดขอนแก่น ฝ่ายธรรมยุต

เมื่อตกลงถูกต้องพร้อมกันแล้ว จึงได้แยกย้ายกันออกเดินธุดงค์ไปคนละทิศคนละทาง แต่ก็ได้นัดหมายให้ไปรวมกันที่จังหวัดขอนแก่น ก่อนเข้าพรรษา (ปี พ.ศ. ๒๔๗๒)

พระอาจารย์ฝั้น ได้ออกเที่ยววิเวกมาทางจังหวัดสกลนคร เพื่อเยี่ยมเยียนโยมและญาติพี่น้องของท่าน ซึ่งอยู่บ้านบะทอง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร (ต่อจากนั้นจึงค่อยไปสมทบกับคณะของหลวงปู่สิงห์ ขนดะยากโม ที่จังหวัดขอนแก่นตามนัดหมาย)

ตอนที่ ๔ :
ภวานาอยู่ขอนแก่น

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาโน (สมัยยังหนุ่ม)

ขึ้นรถยนต์ครั้งแรก

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เดินธุดงค์ออกจากอำเภอบ้านนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี มาทางอำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มาจนถึงตัวจังหวัดสกลนคร

พอถึง**วัดพระธาตุเชิงชุม** ในเมืองสกลนคร ก็เห็นรถยนต์โดยสารเข้า **หลวงปู่**ให้ความสนใจมาก ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยเห็นรถยนต์ และไม่เคยได้นั่งรถยนต์เลย จึงคิดลองขึ้นนั่งโดยสารดูบ้าง

เมื่อรถยนต์แล่นไปได้สักครู่หนึ่ง ท่านเกิดความสงสัยขึ้นมาว่า **รถยนต์นี้มันวิ่งไปได้อย่างไรหนอ ?**

หลวงปู่ ได้กำหนดจิตพิจารณาเข้าไปจนกระทั่งเข้าไปถึงตัวเครื่องยนต์

พลัน เครื่องยนต์ดับ รถหยุดทันที !

คนขับได้ลงไปตรวจดู ก็ไม่พบที่ขัดข้อง ได้ขึ้นมาติดเครื่องยนต์ เครื่องก็ติดเป็นปกติ แล้วออกเดินทางต่อไป

พอรถวิ่งผ่านแถวหน้า**กรมทหาร** (ปัจจุบันคือที่ตั้งกองทัพอากาศที่ ๒) ไปได้หน่อยเดียว **หลวงปู่** ก็ได้กำหนดจิตเข้าไปพิจารณาที่เครื่องยนต์อีก

ผลเหมือนเดิม เครื่องยนต์ดับเป็นครั้งที่สอง

คนขับลงไปตรวจดู ก็ไม่พบข้อขัดข้อง กลับมาสตาร์ทใหม่ เครื่องก็ติด และออกวิ่งได้ตามปกติ

เมื่อรถวิ่งต่อไปอีกได้สักครู่หนึ่ง **หลวงปู่**ยังไม่หายสงสัยจึงกำหนดจิตเข้าไปพิจารณาดูเครื่องยนต์อีก

เหมือนเดิม เครื่องยนต์ดับเป็นครั้งที่สาม !

ครั้งนี้ ท่านจึงได้แน่ใจถึงสาเหตุที่ทำให้เครื่องยนต์ดับ คิดเสียใจที่ความอยากรู้อยากเห็นของท่านทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนและเสียเวลากัน จึงได้เลิกที่จะพิจารณาอีก รถก็วิ่งไปถึงอำเภอพรรณานิคมด้วยความเรียบร้อย

หลวงปู่ ได้ลงรถที่**บ้านม่วงไข่** แล้วเดินลัดทุ่งนาข้าม**ห้วยน้ำออน** ไป**บ้านบะทอง** ไปพักที่ป่าช้าอยู่ที่ศตวันตกวัด**โพนทอง** (ที่ตั้งของ**วัดป่าอุดมสมพร** ในปัจจุบัน)

หลวงปู่ ได้พักและเทศนาโปรดญาติโยมพอสมควรแล้วจึงได้ออกจุดธูปต่อไป มุ่งไปยัง**จังหวัดขอนแก่น** ตามที่นัดหมายไว้

พระอุโบสถวัดเหล่างา (วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๖๗.

รูดงค์เข้าขอนแก่น

หลังจากอยู่โปรดญาติโยมที่บ้านเกิดอยู่นานพอสมควรแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ก็ออกเดินทางมุ่งหน้าสู่ขอนแก่น เพื่อร่วมกับกองทัพธรรม ซึ่งนำโดย **พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม** และ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพล** เปรียญธรรม ๕ ประโยค ตามที่นัดหมายไว้

หลวงปู่ เดินรูดงค์ผ่านมาทางบ้านท่าแร่ ไปออกอำเภอวาริชภูมิ ตัดป่าฝางภูเขาไปอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ไปพักที่บ้านเชียงแหวน แล้วเดินต่อไปผ่านอำเภอกุมภวาปี จนไปถึงอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

หลวงปู่ ก็ขึ้นรถไฟที่สถานีน้ำพอง ไปลงที่สถานีขอนแก่น แล้วเดินทางไปพบหลวงปู่สิงห์ ขนดะยาโคโม และหลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพล ที่ป่าช้าบ้านเหล่างา (ปัจจุบันคือ วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม) มี **หลวงปู่บุญเพ็ง กบปฺปโก** เป็นเจ้าสำนัก) ซึ่งอยู่ในตัวเมืองขอนแก่น

คณะกองทัพธรรม ในขณะนั้นมีหลวงปู่สิงห์ ขนดะยาโคโม เป็นหัวหน้า **หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพล** เป็นรองหัวหน้า มีพระกรรมฐานมาชุมนุมกันทั้งหมดจำนวน ๗๐ รูป มี **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ซึ่งเพ็งบวชเป็นพระใหม่รวมอยู่ด้วย

เมื่อคณะพระกรรมฐาน ได้เดินทางมาถึงครบหมดทุกชุดแล้วก็ ได้มอบหมายให้แยกย้ายกันออกไปตั้งวัดป่าสายธรรมยุตตามหมู่บ้านที่มีสถานที่ที่เป็นป่ามีความร่มเย็นเงียบสงัด เพื่อมุ่งปฏิบัติธรรมบำเพ็ญภาวนา

แสวงความวิเวก พร้อมกับเผยแพร่วรรณกรรมสู่ประชาชน ให้เลิกนับถือ
ภูตผีต่างๆ แล้วหันมาเข้าถึงพระไตรสรณาคมน์เป็นสรณะต่อไป

คณะพระกรรมฐาน **กองทัพธรรม** ได้แยกย้ายกันออกไปตั้งวัด
และไปจำพรรษาในท้องที่ต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งออกเป็น
หลายสาย เท่าที่หาข้อมูลได้ มีดังนี้ :-

ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๗๒ ที่วัดป่าบ้านเหล่างา (วัดป่าวิเวกธรรม
วิทยาราม) ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการอยู่ในตัวเมืองขอนแก่นมี**พระอาจารย์สิงห์
ขนตยาโคโม พระอาจารย์ภุมมี จิตธมโม พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ
พระอาจารย์หลุย จันทสาโร และพระอาจารย์สิม พุฑาจาโร** ซึ่ง
อุปสมบทเป็นพระภิกษุในปีนั้นได้มาจำพรรษาอยู่ด้วย

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญญาโโล พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ
จำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านพระคือ** ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น

พระอาจารย์เก็ง อธิมุตตโก จำพรรษาที่ **วัดป่าชัยวัน** บ้าน
สีฐาน อำเภอพระลับ

พระอาจารย์สีลา อิสสุโร จำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านคำไฮ** ตำบล
เมืองเก่า

พระอาจารย์ดี ฉนโน จำพรรษาที่ **วัดบ้านโคกโจด** อำเภอ
พระลับ

พระอาจารย์อ่อน จำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านห่ม**

พระอาจารย์ขามา อจตุโต จำพรรษาที่**วัดป่าบ้านยางคำ**

พระอาจารย์นิน จำพรรษาที่ **วัดป่าสุมนามัย** อำเภอบ้านไผ่

สำหรับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านผือ**
ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น เป็นการจำพรรษาปีที่ ๕ ของท่าน
ในฤดูกาลพรรษา ๒๕๗๒ ท่านมีอายุได้ ๓๐ ปีพอดี

ที่ศาลภูตบ้านฝื่อ ขอนแก่น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จำพรรษาที่ ๕ ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่วัดป่าบ้านฝื่อ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
เรื่องราวการจาริกไปที่ บ้านฝื่อ ของหลวงปู่ ฝั้น ตามบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มีดังนี้ :-

พระอาจารย์ฝั้น ออกเดินทางไปบ้านฝื่อ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ไปพักที่ป่าดอยภูตา มีศาลเจ้าภูตหลังเล็กๆ หრุดโทรม รกรุงรัง ชาวบ้านสร้างไว้เช่นสรวงตามความเชื่อว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์คอยคุ้มครองภัยให้หมู่บ้าน

ปีหนึ่งๆ พอถึงฤดูกาลที่กำหนด ชาวบ้านจะช่วยกันจัดหาสัตว์สี่เท้า สองเท้า ข้าวปลา สุรา อาหาร มีการฆ่าสัตว์ ๒ เท้า ๔ เท้า เอามาทำพิธีกรรมเช่นสรวงเจ้าพ่อภูตา เป็นประจำ

บางคนบางครอบครัวที่ประสบการเจ็บป่วย หรือทุกข์ภัย ก็มาบวงสรวงเช่นไหว้ ขอความช่วยเหลืออยู่เป็นประจำ

มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเดินมาเห็น หลวงปู่ฝั้น มาพักที่ ศาลเจ้าพ่อภูตา ก็ไม่พอใจ แสดงอาการโกรธแค้น แล้วไปตามผู้ใหญ่บ้านให้มาขับไล่

ผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้านชายสี่คนได้พากันออกมาดู เห็นพระคณะ

ของหลวงปู่ฝั้น มาพักอยู่ที่นั่นจริง ก็เกิดความไม่พอใจ ได้กล่าวคำพูดที่รุนแรงออกมา

“พระอะไรมาอยู่อย่างนี้ วัดมีทำไม้ไม้ไปอยู่ ที่นี้ไม่ใช่ที่อยู่ของพระ”

คนหนึ่งตะโกนออกมาว่า “เอาปืนมายิงให้มันตายเสีย”

อีกคนร้องรับด้วยเสียงดังว่า “เอาสากมองตีหัวให้มันแตกก็แล้วกัน” (สากมอง คือสากที่ใช้ตำข้าวเปลือก)

อีกเสียงหนึ่งดังประสานขึ้นมาว่า “พวกเราช่วยกันเอาก้อนดินขว้างให้มันออกไปเสียจากที่นี่”

พวกเขาแสดงอาการเกรี้ยวกราดไม่พอใจอย่างยิ่ง

ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดูจะสุขุมกว่าเพื่อน ร้องห้ามลูกบ้านของตนว่า “พวกเราควรเข้าไปถามดูเสียก่อน จะเป็นพระจริงหรือพระปลอม จะเป็นพระร้ายหรือพระดี พวกเราก็จะได้รู้”

ลูกบ้านพอใจในคำพูดของผู้ใหญ่บ้าน จึงถอยห่างออกมา แล้ว **ผู้ใหญ่บ้าน** เข้าไปนั่งใกล้กับหลวงปู่ฝั้น แล้วถามอย่างวางอำนาจว่า

“ท่านมาอยู่ที่นี้ทำไม ท่านต้องการอะไรในที่นี้ ?”

“อาตมาได้เดินออกธุดงค์รุกขมูลกรรมฐาน ต้องการอยู่สถานที่เงียบสงัดเพื่อปฏิบัติอบรมจิต ตามแบบฉบับเยี่ยงอย่างพระธุดงค์กรรมฐานแต่สมัยก่อน

อาตมาได้มาเห็นสถานที่ตรงนี้ เป็นที่วิเวกเงียบสงัดดี ไม่มีใครกล้ำมาเที่ยวพลุกพล่าน จึงได้ตกลงใจพักที่นี่

โยมเห็นว่าพวกอาตมาพักอยู่ที่นี้ไม่ดีอย่างไรเล่า ?

หลวงปู่ตอบ พร้อมทั้งถามคำถามกลับคืน

ผู้ใหญบ้านพูดว่า “ไม่ได้ซีท่าน ประเดี๋ยวเจ้าพ่อภูตาคើงเอาเข้าไปอาละวาดในหมู่บ้าน ทำความเดือดร้อนให้แก่พวกผมและชาวบ้าน เพราะไม่ห้ามปราม ปล่อยให้ท่านมาอยู่ที่นี่ เป็นการไม่ตืออย่างนี้ซีท่าน พวกผมจึงไม่ต้องการให้คณะท่านอาจารย์พักที่นี่ ครับ”

หลวงปู่ พุดอธิบายให้เขาฟังว่า “โยมคิดมากไปเอง ความจริงพวกอาตมากับเจ้าพ่อภูตาคเข้ากันได้ อยู่ด้วยกันได้ ตากับหลานทำไมจะอยู่ด้วยกันไม่ได้

พวกอาตมาก็เสมือนลูกหลานของท่าน นับถือได้แต่พวกโยมหรือพวกอาตมานับถือด้วยไม่ได้หรือ ?

อาตมาได้มาพักอยู่ที่นี่ ได้ทำความเพียร สวมมนต์ไหว้พระนั่งทำสมาธิภาวนาทุกวันเวลา ได้แผ่เมตตาจิต อุทิศบุญกุศลให้กับท่าน

เมื่อท่านเจ้าพ่อได้รับส่วนบุญกุศลแล้ว ท่านก็อนุโมทนา ท่านก็คงจะได้รับความสุข พ้นไปจากทุกข์ จากภัย จากเวร จากอันตรายทั้งหลายทั้งปวงดังนี้ ท่านคงดีใจ คงไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่พวกญาติโยมชาวบ้านดอก เพราะท่านมีความสุขกายสบายจิตจากผลบุญที่พวกอาตมาได้แผ่อุทิศส่งไปให้

โยมทั้งหลาย จงพากันเข้าใจตามนี้จึงจะถูก

พวกอาตมามาพักอยู่ที่นี่ ได้พากันชำระปัดกวาด ทำความสะอาดเตียนร่มรื่นไปหมด

ดูซีโยม ! แต่ก่อนเมื่อพวกอาตมายังไม่ได้มาอยู่ กับที่พวกอาตมามาอยู่นี้ เทียบกันแล้วเป็นอย่างไรเล่า เหมือนกันหรือไม่

แต่ก่อนมันรกรุงรังไปหมดไม่ใช่หรือ เตียนนี้มันสะอาดขึ้นมิใช่หรือ ?”

๖๓.

จำพรรษาที่ป่าช้าบ้านผือ

เมื่อผู้ใหญ่บ้าน และพรรคพวกได้ฟังคำชี้แจงของหลวงปู่ ก็เริ่มประจักษ์ความเป็นจริงตามเหตุผลที่ท่านพูดให้ฟัง ต่างก็เริ่มเอะใจ เพราะไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน พระองค์ไหนจะชี้แจงเหตุผลที่ชัดเจน อย่างนี้มาก่อนเลย

ขณะเดียวกันนั้น ก็นึกอยากจะลองภูมิความรู้ของหลวงปู่ จึงได้คิดข้อธรรมตั้งปัญหาถาม หลวงปู่ก็ได้ตอบปัญหานั้นอย่างว่องไว มีคำอธิบายชัดเจน สมเหตุสมผล พร้อมทั้งข้ออุปมาอุปไมยเปรียบเทียบให้เข้าใจทุกแง่ทุกมุม อย่างคล่องแคล่ว ่องอาจ จนเป็นที่พอใจของผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ใหญ่บ้านถึงกับได้ลั่นปากพูดออกมาว่า “น่าเลื่อมใสจริงๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวไปโปรดสัตว์ แสดงธรรมสั่งสอนเมื่อสมัยก่อนฉันใด เดียวนี้ท่านพระอาจารย์ก็ได้พาคณะมาเที่ยวแสดงธรรมสั่งสอนโปรดพวกเราฉันนั้น”

ส่วนพวกลูกบ้านที่ออกมายืนอยู่ห่างๆ ก็ได้ขยับเข้ามานั่งใกล้ๆ ทุกคนมีความพอใจ และแสดงท่าทางเลื่อมใสท่านมาก ชวนกันก้มกราบแล้วขอตัวกลับเข้าไปในหมู่บ้าน

คณะของผู้ใหญ่บ้านได้ไปชนเอาหมอน เสื่อสาตอาสนะ น้ำฉัน น้ำใช้ พร้อมทั้งจัดทำที่พักถวายท่าน

จากนั้นมา ชาวบ้านก็ได้ทำบุญใส่บาตร ออกไปฟังเทศน์และปฏิบัติธรรมจำศีลภาวนาทุกวันๆ ทำให้พวกเขาเกิดศรัทธาเลื่อมใสในองค์หลวงปู่ฝั้น มาก

คณะศรัทธา**บ้านฝื่อ** ได้พร้อมใจกันให้หลวงปู่และคณะอยู่จำพรรษา แต่หลวงปู่เห็นว่าที่ตรงนั้นไม่เหมาะที่จะอยู่จำพรรษา เพราะอยู่ติดกับ**ลำน้ำชี** หน้าฝนน้ำจะท่วม

ชาวบ้านได้กราบเรียนท่านว่า ไกลกันนั้นมี**ดอนป่าช้า**อยู่แห่งหนึ่ง น้ำไม่ท่วม เหมาะสำหรับเป็นสถานที่จำพรรษาอย่างยิ่ง

หลวงปู่รับคำนิมนต์ จึงตกลงจำพรรษาที่ดอนป่าช้าบ้านฝื่อ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นพรรษาที่ ๕ ของท่าน เป็นพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ หลวงปู่อายุได้ ๓๐ ปีพอดี

หมู่บ้านฝื่อ ที่หลวงปู่ฝั้นได้อาศัยบิณฑบาต

ดอนป่าช้า บ้านฝื่อ จ.ขอนแก่น
ที่หลวงปู่ฝั้นมาพักจำพรรษา ปี ๒๔๗๒ - ๗๓

๗๐.

พุดโรขับไล่ผีได้

ในกลางพรรษาปีนั้น มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่ง ยังไม่ได้เข้ามา
รับการฝึกอบรมปฏิบัติ รับประทานพระไตรสรณาคมน์

พวกเขายังมีจิตใจผิด เชื่อถือและนับถือผิด ยังถือฤกษ์ วันเดือน
ปีดีร้าย ถือพระภูมิเจ้าที่ ภูตผีปีศาจ ทำการเช่นสรวงบูชาที่คนเข้าใจว่า
เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ชาวบ้านกลุ่มนี้ ถูกผีเจ้าภูตตามาเข้าสิง อาละวาดก่อวณคนใน
กลางบ้านบ่อยๆ เข้าสิงคนนั้น ออกจากคนนั้น ไปเข้าคนโน้น ออกจาก
คนโน้นมาเข้าคนนี้ ดูวุ่นวายไปทั้งหมู่บ้าน

ทำให้ผู้คนล้มตายไปแล้วก็มี ที่ยังไม่ตายก็มี ทำให้ชาวบ้าน
ได้รับความเดือดร้อนด้วยผีที่เข้ามาอาละวาดเบียดเบียนอยู่ไม่เป็นสุข

ตรงกันข้าม สำหรับในกลุ่มผู้มีศรัทธา มีความเลื่อมใส รับ
และเคารพเชื่อถือ ตั้งอยู่ในคุณพระรัตนตรัย ไม่ถือมงคลภายนอก ถือ
แต่คุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก ได้เข้าวัด
ฟังธรรม จำศีล ภาวนา ทำบุญทำทานเป็นประจำ ไม่มีปัญหาถูก
ผีเจ้าภูตมาอาละวาดแต่อย่างใด

คนกลุ่มหลังเห็นผีเข้าไปอาละวาดเบียดเบียนชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่ง
จึงได้ชวนกันไปกราบเรียนหลวงปู่ ว่า

“เวลานี้พวกผี ปีศาจ เข้าไปอาละวาดก่อวณชาวบ้านมาก
พวกดิฉันและลูกๆ เกรงว่าจะถูกผีเข้าเจ้าสิงเหมือนกับพวกนั้น

พวกดิฉันขอความเมตตาจากพระอาจารย์ กรุณาได้เป็นที่พึ่งแก่พวกดิฉันและลูกๆ หลานๆ ด้วย”

หลวงปู่ จึงพูดให้ธรรมะเป็นการให้กำลังใจโยมว่า : -

“พวกเราอย่าพากันกลัวเลย ไม่เป็นอะไรดอก ไม่ต้องกลัวให้พากันตั้งใจน้อมน้กระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ เอามาเป็นที่พึ่งที่นับถือ

แล้วให้นึกบริกรรมภาวนาว่า พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ, พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ, พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ ๓ จบ แล้วให้ระลึก พุทฺโธ ๆ ๆ ๆ ๆ คำเดียว ให้ระลึกนึกในใจตลอดไป ทุกวันทุกคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ดังนี้

ทำดังนี้แล้ว ผีเจ้าพ่อ ผีภูตา ผีโหงผีห้า จะมาทำอะไรเราไม่ได้ดอก กลัวทำไม เราได้คุณพระมาเป็นที่พึ่งแล้ว

พุทฺโธ คือเป็นองค์คุณของพระพุทธรเจ้า

พุทธานุภาวนะ คุณพระพุทธรเจ้ามีคุณนามหาอาณาภพมาก พระองค์ทรงชนะข้าศึกศัตรู หมู่ปัจจามีตรคิดเบียดเบียน กระทำร้ายอะไรไม่ได้

ธัมโม เป็นองค์คุณของพระธรรม อันนำมาซึ่งความเป็นธรรม คักดีสิทธิ์

ธัมมานุภาวนะ คุณของพระธรรมมีคุณนามหาอาณาภพมาก ย่อมคุ้มครองปกป้องพิทักษ์รักษาผู้ปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ ภัยอันตรายทั้งปวงได้

สังโฆ เป็นองค์คุณของพระอริยสงฆ์ ผู้ทรงคุณอันคักดีสิทธิ์วิเศษ ผู้ควรกราบไหว้สักการบูชา เป็นเนื่อหนานุญของสัตว์โลก ไม่มีที่ไหนอื่นอีกแล้วจะเหนือกว่า

สังฆานุภาวณะ คุณของพระอริยสงฆ์ สาวกของพระพุทธเจ้า นั้นมีคุณงามหาอาณาภาพมาก ถ้าผู้ใดน้อมระลึกกราบไหว้ เคารพปฏิบัติ อยู่เสมอแล้ว ก็สามารถคุ้มครองและป้องกันทุกข์ อุบัติวันตรายทั้งหลาย ทั้งปวงทุกสิ่งได้

นี่คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธรรมะของเรา ที่พึงของ เรามิเท่านี้ เราต้องระลึกถึงพระองค์ เมื่อเข้าถึงพระองค์แล้ว จึงจะพึง พระองค์ได้ ถ้าไม่ถึงก็พึงไม่ได้

ถ้าเราระลึก เคารพ กราบไหว้บูชา ระลึกภาวนาทุกวันเวลา อยู่อย่างนี้ ให้เรียกผีมากินว่า ผีเอ๋ย จงมากินเถิด จ้างให้ก็ไม่กล้า มากินดอก”

พระอาจารย์ฝั้น

พระอาจารย์มหาปิ่น

พระอาจารย์สิงห์

๗๑.

ผีเจ้าภูตาไม่กล้าเข้า

เมื่อโยมได้ฟังธรรมของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร แสดงจบลงแล้ว ทำให้พวกเขาเกิดเพิ่มกำลังใจ มีความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง

พากันกำหนดจดจำ แล้วตั้งใจระลึก นึกท่องบริกรรมพรั่ภาวนา ตลอดวันเวลามีได้ขาด

ก็ปรากฏว่าพวกภูตผีที่ก่อวณเบียดเบียน ไม่กล้าเข้ามาใกล้กราย ทำอันตรายแก่พวกชาวบ้านกลุ่มที่เข้าวัดปฏิบัติภาวนานั้นเลย

ส่วนชาวบ้านอีกกลุ่ม ที่ถูกผีอาละวาดเข้าสิงเป็นประจำ ได้ออกปากถามผีขณะที่เข้าสิงคนอยู่ว่า **ทำไมท่านเจ้าตาไม่ไปเข้าสิงคนที่อยู่ทางโน้นบ้าง ?**

ผีเจ้าภูตาในร่างของคน ตอบว่า :-

“...เข้าไปใกล้เขาไม่ได้ ข้าไม่กล้าไป ข้าจะกล้าไปได้อย่างไร เพราะในบ้านของพวกเขาเหล่านั้น **เห็นมีแต่พระนั่งเป็นแถวเต็มไปหมด**”

ความจริงคนในบ้านหมู่นั้น ไม่มีใครมีพระพุทธรูปไว้ในบ้านสักองค์แม้แต่คนเดียว เป็นแต่เพียงพวกเขาเหล่านั้นมีจิตเลื่อมใส ได้เคารพปฏิบัติกราบไหว้ จำลึกรึกบริกรรมภาวนาเท่านั้น **ทำให้เจ้าผีเจ้าภูตมองเห็นพระนั่งอยู่เต็มบ้านไปหมด**

๗๒.

จ้างหมอผีมาขับไล่ผี

พวกชาวบ้านกลุ่มที่นับถือผี ไม่นับถือพระ เมื่อถูกผีเจ้าภูตาท่ากวานก็ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน แล้วตกลงเก็บเงินเอามาจ้างหมอผีให้มาทำพิธีขับไล่ผีให้หมดไปจากหมู่บ้าน

เมื่อที่ประชุมตกลงพร้อมใจกันแล้ว จึงได้ไปติดต่อกว่าจ้างหมอผี หมอผีบอกว่า การจะพาเขาไปไล่ผีออกจากหมู่บ้านนั้นรับรองทำได้ไม่ยาก แต่ต้องเอาเงินมาจ่ายให้เรียบร้อยเสียก่อน จึงจะไปทำพิธีขับไล่ผีให้ ถ้าไม่เอาเงินมาให้เสียก่อน เมื่อเราได้ทำการขับไล่ผีให้ออกไปแล้ว เตียวภายหลังจะเก็บเงินจากชาวบ้านไม่ได้ ไม่มีใครยอมจ่ายให้ ดังนั้น เพื่อความแน่ใจจึงต้องจ่ายเงินค่าจ้างให้เรียบร้อยก่อน

เมื่อหมอผีว่าอย่างนั้น ซึ่งทุกคนก็ได้ยินและทราบกันหมดแล้ว จึงได้แต่งตั้งตัวแทนให้เดินเก็บเงินจากชาวบ้านทุกหลังคาเรือน ถ้าบ้านหลังใดไม่จ่ายเงิน ก็จะไม่ทำพิธีขับไล่และป้องกันผีให้กับบ้านหลังนั้น

สำหรับชาวบ้านฝ่ายที่เคารพนับถือพระ ละจากการนับถือผี ก็ไม่ยอมจ่ายเงิน ได้ชวนกันไปกราบเรียนหลวงปู่ฝั้น ว่า

เวลานี้คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ประชุมกันและตกลงเก็บเงินชาวบ้านทุกหลังคาเรือน เพื่อเอาไปจ้างหมอผีให้มาขับไล่และป้องกันผีที่เข้ามาอาละวาดอยู่ในบ้านให้หมดไป ถ้าใครไม่ออกเงินเขาจะไม่ป้องกันและขับไล่ผีออกจากเรือนหลังนั้นให้

“ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ พวกดิฉันสมควรจะออกเงินค่า
ขับไล่ค่าคุ้มครองป้องกันผีให้กับพวกเขาไหม ? หรือพ่อแม่ครูบาอาจารย์
จะให้พวกดิฉันทำอะไรดี ?”

เมื่อหลวงปู่ฟังคำเล่าและคำถามแล้ว ท่านยิ้มๆ หัวเราะน้อยๆ
แล้วพูดว่า “ถ้าหากว่าเขาเรียกรับเงินเอาสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น ภูมิ
วิหาร ศาลาการเปรียญ โรงเรียนประชาบาล โรงพยาบาลสาธารณสุข
หรือชุดสระ ชุดบ่อน้ำ ทำถนนหนทาง เหล่านี้ก็ควรให้

แต่ถ้าเขาเก็บเงินไปเป็นค่าจ้างไล่ผี ก็อย่าให้ เพราะพวกเรา
ไม่ได้นับถือผี พวกเราไม่ได้เช่นสรวงชุบเลี้ยงผี

พวกเราเคารพนับถือ ไหว้กราบบูชาแต่พระเท่านั้น เราฟังพระ
ไม่ได้ฟังผี

ผีไม่มีอยู่ในบ้านเรือนของพวกเรา เราจะไปฟังอะไรผี ผีให้เราฟัง
อะไรไม่ได้สักอย่าง พวกเราฟังดูเถอะ เขาว่าขี้รายก็เหมือนผี เลวก็
เหมือนผี สกปรกก็เหมือนผี โง่ก็เหมือนผี ขี้เกียจขี้คร้านก็เหมือนผี

ผีไม่ใช่เป็นของดี สิ่งใดที่ไม่ดีแล้วเขาก็เอามาเปรียบเทียบกับผี
ทั้งนั้น อาตมาจึงได้พูดว่า ผีเป็นสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีเราไม่ควรเอามาเป็น
ที่พึ่งมิใช่หรือ หรือพวกโยมจะว่าอย่างไร ?

ใครต้องการสิ่งที่ไม่ดีบ้าง ทุกคนไม่ต้องการไม่ใช่หรือของไม่ดี

**พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นที่เลิศ ที่
ประเสริฐ พวกเราเรียกว่า คุณพระรัตนตรัย**

ผู้ที่เลื่อมใสกราบไหว้บูชา แล้วตั้งจิตระลึกนึกภาวนาเอาเป็นที่พึ่ง
ของตน อย่างที่เรียกว่า **พระไตรสรณาคมน์**

บุคคลใด จะเป็นผู้หญิงหรือชายก็ตาม จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม มีความเคารพกราบไหว้สักการบูชาด้วยศรัทธาความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย **ผู้นั้นแลจิตได้ที่พึงอันเกษม ที่พึงอันเป็นมงคลสูงสุด**

พวกเราทั้งหลาย ได้ที่พึงเช่นนี้แล้ว ย่อมพ้นไปจากทุกข์ทั้งปวง ดังนี้

พากันเข้าใจใหม่พวกเราทั้งหลาย เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจหรือยัง นี่แหละที่พึงของเรามีเท่านั้น พากันเข้าใจไว้

นัตถิ เม สรณัง อัญญัง ที่พึงอื่นของเราไม่มี

พุทโธ เม สรณัง วรัง พระพุทธเจ้าเป็นที่พึงอันประเสริฐของเรา

นัตถิ เม สรณัง อัญญัง ที่พึงอื่นของเราไม่มี

ธัมโม เม สรณัง วรัง พระธรรมเป็นที่พึงอันประเสริฐของพวกเรา

นัตถิ เม สรณัง อัญญัง ที่พึงอื่นของเราไม่มี

สังโฆ เม สรณัง วรัง พระสงฆ์เป็นที่พึงอันประเสริฐของเรา

นัตถิ แปลว่า ไม่มี ท่านปฏิเสธหมด พึงอะไรไม่ได้สักอย่างในไตรโลก คือ **กามโลก รูปโลก อรูปโลก**

ถ้าเรามีคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไว้ที่ใจของเรา บริบูรณ์เต็มที เราจะไปอยู่โลกไหนก็ได้ เพราะเรามีที่พึ่งที่อาศัย ที่ไปที่อยู่แล้ว เราจะไปจะอยู่ก็มีความสุข

เราจะพึงอะไรก็ได้ เมื่อเรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไว้ในใจของเราอย่างล้นฝั่งอยู่เสมอ ไม่บกพร่อง เราจะพึงโลกไหนก็ได้โดยแท้ ไม่ต้องสงสัย

เมื่อพวกท่านทั้งหลาย ได้สดับในโอวาทานศาสนาแล้ว ให้พากัน
กำหนดจดจำไว้ในใจ นำเอาไปปฏิบัติตาม อย่าพากันมีความประมาท
ดังได้แสดงมาด้วยประการ ฉะนี้”

เมื่อหลวงปู่ ได้แสดงธรรม ชี้แนะพร่ำสอนจบลงแล้ว ญาติโยม
ทุกคนที่นั่งฟัง เกิดความปีติ ปลื้มในใจ เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธ
ศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

จึงได้พากันเลิกละสละทิ้งการนับถือพระภูมิเจ้าที่ ภูตผีปีศาจ
ที่พวกเขาเคยเชื่อ นับถือมาแต่เก่าก่อนนมนาน จนหมดสิ้น
ได้สมาทาน ถือศีล รับประทานไตรสรณาคมน์ตั้งแต่นั้นมา
สาธุ !

๑

๒

๓

๑, ๒. วัดศรีจันทร์ วัดป่าชัยวัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น

๓. วัดป่าสุมนามัย อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

๗๓.

ด้วยเมตตาต้องกลับมาอีก

เมื่อออกพรรษา (ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ปวารณาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้อำลาญาติโยม**ชาวบ้านฝือ** ออกเที่ยวธุดงค์ไปตามป่าหาสถานที่สงบวิเวกทางเขต**อำเภอน้ำพอง** จังหวัดขอนแก่น

เมื่อได้จัดเตรียมบริขารเป็นการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ออกเดินทางจากที่พัก**สำนักโนนป่าช้าบ้านฝือ** ได้เข้าไปพักชั่วคราวที่**วัดศรีจันทร์** ในเมืองขอนแก่น ก่อนที่จะออกเดินทางไปตามที่ตั้งใจไว้

ส่วนญาติโยม**ชาวบ้านฝือ** ตำบลพระลับ อำเภอมืองขอนแก่น พอได้ทราบว่า **หลวงปู่ฝั้น** ได้ออกไปจากสำนักแล้ว พวกกันโศกเศร้าโศกอาลัยในจิตใจเป็นอันมาก ไม่สามารถระงับดับความอาลัยจากจิตใจของตนได้

บางคนถึงกับรำพึงรำพันว่า “**ชาวเราทั้งหลายจะอยู่ได้อย่างไรเมื่อไม่มี**พระอาจารย์** มาเถิดพวกเรา ไป ! พวกเราติดตามท่านไป ไปขอรับรองให้ท่านมีความเมตตา กลับมาอนุเคราะห์โปรด**ชาวเราบ้านฝือ** อีกสักครั้งเถิด”**

เมื่อทุกคนตกลงตัดสินใจ **ไป** ด้วยกันแล้ว ต่างก็ได้รีบออกเดินทางติดตาม**พระอาจารย์**ไป ได้ไปทันพบท่านที่**วัดศรีจันทร์** จึงพากันเข้าไปอ้อนวอน ขอรับรองให้ท่านมีความเมตตา กลับมาโปรดญาติโยม**ชาวบ้านฝือ** อีกสักครั้งเถิด

ขณะเดียวกัน เหตุการณ์ทาง**บ้านผือ** ปรากฏว่าหลังจาก**หลวงปู่** ได้ออกจากสำนักไปแล้ว บรรดาญาติพี่น้องที่ชาวบ้านได้เลิกนับถือ ได้สละทิ้งหลบทหนีออกไปแล้ว จนชาวบ้านสงบสุข ได้กลับเข้ามาใหม่ เข้ามาอาศัยเบียดเบียนชาวบ้านอีก รวากับว่าญาติเหล่านั้นช่วยมาเป็นใจให้กับชาวบ้าน โดยยกขึ้นเป็นเหตุนำมาอาราธนานิมนต์ขอให้**หลวงปู่** กลับไปโปรดพวกเขาอีก

ชาวบ้านผือ ได้ทราบเรียน**หลวงปู่** ว่า หลังจากพระอาจารย์ได้เดินทางออกมาแล้ว ญาติที่เคยหลบหนีหายไปแล้ว ก็ได้กลับเข้ามาอาศัยอยู่ทุกหลังคาเรือนอีก มันมาเข้าทรงเข้าถึงเบียดเบียนชาวบ้านให้ได้ความลำบากเดือดร้อนวุ่นวายซ้ำอีก

ขอ**พระอาจารย์**ได้เมตตาพวกเรา**ชาวบ้านผือ** อีกสักครั้งเถิด ถ้าไม่มี**ท่านพระอาจารย์**แล้ว พวกเรา**ชาวบ้านผือ** ก็จะอยู่ไม่ได้ อยู่ได้ก็จะไม่มีความสุข

ท่านพระอาจารย์องค์เดียวเท่านั้น ที่มีความสามารถแก้ปลดเปลื้องระงับดับความเดือดร้อนเป็นทุกข์ ที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ได้

เมื่อ**หลวงปู่** ได้ฟังคำอาราธนาขอร้องนิมนต์ให้ท่านกลับ เพื่อจะได้อุปถัมภ์ระงับดับความเดือดร้อนของ**ชาวบ้านผือ** ดังกล่าวแล้ว ทำให้ท่านรู้สึกเมตตาสงสารชาวบ้านที่มีศรัทธา เพิ่งเริ่มเข้าวัดปฏิบัติฟังธรรมจำศีล ไหว้พระ ถวาย

หลวงปู่ ก็ได้พิจารณาในใจปรารถนาถึงตัวท่านเองว่า :-

“ที่เราได้บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ก็มีความตั้งใจเจตนาที่จะเข้ามาทำประโยชน์ตน และประโยชน์ส่วนรวม

บัดนี้ ญาติโยมก็ได้เกิดมีศรัทธาความเลื่อมใสในพระศาสนา เขามีความพอใจใคร่จะศึกษาปฏิบัติฝึกหัดอบรมบ่มอินทรีย์ จะได้เป็นปัจจัยอุปนิสัยบารมีแก่กล้ายิ่งๆ ขึ้นไป

**ถ้าเราไม่กลับไปให้ได้บำเพ็ญประโยชน์ในคราวครั้งนี้ ก็เท่ากับ
ว่าเราทำงานผิดพลาดขาดจากประโยชน์อย่างน่าเสียดาย**

ความจริง เราก็มุ่งมาบำเพ็ญประโยชน์ส่วนนี้โดยตรงอยู่แล้ว เป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้นำธรรมานุธรรมะปฏิบัติ มาฝึกหัดเผยแพร่ ให้แก่ประชาชน ได้ฝึกฝนตนให้ถูกต้องตามอริยมรรคปฏิบัติ จักได้ ดำรงทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาสืบไป”

หลวงปู่ ได้ตัดสติใจ **“กลับ”** จึงรับคำอาราธนาของญาติโยมว่า **“อาตมารับนิมนต์แล้ว ให้พากันสบายใจ กลับบ้านกลับช่องกันเสีย อาตมาจะตามไปภายหลัง”**

สาธุ! สาธุ! สาธุ!

คณะโยม**บ้านฝื่อ** สุดแสนจะปลาบปลื้มใจ น้ำหูน้ำตาไหล ตื้นตันใจพูดไม่ออก ต่างพร้อมใจกันกราบ**หลวงปู่** ด้วยความนอบน้อมและ ครัทธาเป็นอย่างยิ่ง

ท่านผู้อ่านลองนึกเอาตัวไปอยู่ในเหตุการณ์นั้น แล้วท่านจะรู้สึก เหมือนกับผมไหมครับ ?

เมื่อคณะครัทธา**บ้านฝื่อ** กลับมาถึงบ้านช่อง ส่งข่าวดีให้พวก ที่รอคอยให้ทราบ ต่างก็ปลาบปลื้มใจ สุขใจ เป็นอย่างยิ่ง

คงเป็นด้วยกุศลที่ทุกคนได้เคยบำเพ็ญมา พระอาจารย์จึงได้ เมตตากลับมาโปรดพวกเรา ชาวบ้านฝื่อ ดังนี้

ท่านผู้อ่านครับ ที่ผมเขียนได้ละเอียด ชัดเจนตืออย่างนี้ ไม่ต้องบอกก็ได้ว่าผมลอกบันทึกของ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** มาเหมือนเดิมนะครับ และจะลอกต่อไปอีกจนกระทั่งจบเล่มเลย - กราบเท้าขอบพระคุณ**หลวงปู่** แทนท่านผู้อ่านทุกท่านด้วย

๗๔.

จำพรรษาที่บ้านผือครั้งที่สอง

เป็นอันว่า หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้กลับมาจำพรรษาเป็นครั้งที่สอง ที่สำนักโนนป่าช้า บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นพรรษาที่ ๖ ของท่าน ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ หลวงปู่อายุได้ ๓๑ ปี

การจำพรรษาในปีนี้ของหลวงปู่ ในบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์เขียนไว้ดังนี้ :-

ในพรรษานี้ **พระอาจารย์** ได้ตั้งจิตคิดสมาทานอธิษฐานใจในข้อวัตร ปฏิบัติขัดเกลา ฟังเผาฝึกจิตบำเพ็ญทำความเพียร เหมือนกับที่ท่านเคยปฏิบัติมาทุกๆ ปี

ท่านยินดีตามที่มีอยู่ เป็นผู้มีความอยากมักน้อย สันโดษ สำนวมนใน**อธิศีล** อบรมอยู่ใน**อธิจิต** จำเริญเจริญให้บริบูรณ์ยิ่งด้วย**อธิปัญญา** เพื่อให้ได้มาซึ่ง **วิชา วิมุตติ**

ท่านยินดีในที่วิเวก สงัด ขจัดเสียซึ่งความคลุกคลี และทั้งได้ตั้งใจเทศน์ธรรม แนะนำพร่ำสอนแก่พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์และนักบวช จนตลอดพรรษา

ประชาชนได้หลังไหลเข้าวัด ฟังธรรม จำศีล เจริญภาวนา เพิ่มจำนวนมากขึ้นๆ ทุกวันๆ

ท่านสอนให้เขาเลิกละการทรงเจ้าเข้าผี ตลอดถึงการเซ่นบวงสรวง ลักการะพระภูมิเจ้าที่ ภูตผีปีศาจ หักไม้ ดูหมิ่น ถือถุภษ์ถ้อยยาม เป็น ความเห็นผิด ไม่ถูกต้องตามธรรมเนียมทางพระพุทธศาสนา ให้นำมาซึ่งทุกข์ โทษไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำ

ญาติโยมโดยส่วนมากที่ได้ฟังเทศน์อบรมธรรมที่พระอาจารย์ได้ พรา้สอน แล้วก็พากันเลิกละจากทางผิด ตั้งจิตระลึกรู้จักน้อมใจไหว้กราบ เคารพนับถือในคุณพระรัตนตรัย เอามาเป็นที่พึ่งของตนทุกๆ คน ตั้งแต่นั้นมาตลอดกระทั่งจนทุกวันนี้

มีข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ในการกลับมาจำพรรษาครั้งที่สองของ หลวงปู่ นี้ ผู้ใหญ่บ้านได้ประชุมลูกบ้าน แล้วพากันเข้ามากราบหลวงปู่ ขอรับพระไตรสรณาคมน์ ต่อจากนั้นความเชื่อเกี่ยวกับผีสา่งจึงหมดสิ้น ไปจากหมู่บ้าน

๗๕.

ตาปะขาวธรรมต่อไก่

เมื่อออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๓ แล้ว **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ได้เดินทางมาชักชวน **หลวงปู่ฝัน อาจาโร** ไปเที่ยววิเวกทางจังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ทั้งสอง เดินทางไปถึง**บ้านจืด** อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้ข่าวว่าโยมพี่สาวของหลวงปู่อ่อนป่วยหนักอยู่ที่**บ้านดอนเงิน** อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (บ้านเกิดของหลวงปู่อ่อน)

หลวงปู่อ่อน จึงได้ขอแยกทางเพื่อไปเยี่ยมพี่สาว ปล่อยให้**หลวงปู่ฝัน** พักอยู่ที่**บ้านจืด** แต่ลำพังองค์เดียว

ที่**บ้านจืด** นี้ **หลวงปู่** ต้องเผชิญกับปัญหาคนหากินในทางทุจริต มิฉฉาชีพ หลอกหลวงประชาชน

กล่าวคือ ใน**บ้านจืด** มีตาปะขาวมมยวคนหนึ่งชื่อ **ไห้สุข** ได้บัญญัติคำสอนที่เรียกว่า **ธรรมต่อไก่** ขึ้นมาด้วยตัวเอง ใช้เป็นทางหากินหลอกหลวงชาวบ้านให้หลงเชื่อ และทำตามวิธีที่แกลสอน

ไห้สุข บอกชาวบ้านว่า “ชาวเราทั้งหลาย เราได้พบของดีและเราก็ได้นำเอามาเผยแพร่แจกจ่ายให้พวกท่านทั้งหลาย

ถ้าท่านผู้ใดใคร่อยากจะได้บรรลุธรรมเห็นธรรมแล้ว จงพากันจับเอาไก่ตัวผู้หนึ่งตัวกับตัวเมียหนึ่งตัว นำมาให้เรา เราจะทำให้ท่านได้บรรลุถึงซึ่งธรรมของดีจริง โดยไม่ต้องทำอะไร ให้พวกท่านกลับไปอยู่

ที่บ้านของท่านเคยๆ ก็สามารรถได้บรรลุธรรม รู้ขึ้นมาเองได้"

(แหม ! น่าเสียดายจังนะครับ พวกเขาเกิดช้าไปหน่อย ไม่เช่นนั้นคงได้บรรลุธรรมรู้ธรรมตามให้สุขไปเรียบร้อยแล้ว ผมจะแถมให้แก ๑๒ คู่เลย เพราะมี **ไก่** สำหรับให้ **ปล่อย** เยอะแยะเลยครับ)

พวกชาวบ้านในชนบทห่างไกลไร้การศึกษาในสมัยนั้น ที่ถือว่ายังโหดเขลาเบาสติปัญญา เข้าใจว่าเป็นความจริง เพราะเชื่อว่า**ให้สุข** เป็นนักบวช ทรงศีลธรรมประจำใจ จึงได้เชื่อถือและเลื่อมใส ต่างก็พากันจับไก่คนละคู่ๆ เอาไปให้ตาปะขาวคนนั้นเป็นจำนวนมาก

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

เมื่อ**หลวงปู่** มาประสบเหตุการณ์ เห็นวิธีกินอันสกปรกโสมม เป็นกลหลอกของ**ให้สุข** ลงชาวบ้านเช่นนั้น ท่านก็รู้สึกสังสารชาวบ้านผู้ไร้การศึกษา ปัญญาอ่อน เป็นกำลัง

หลวงปู่ ได้เรียก อีตาปะขาว**ให้สุข** มาอบรมสั่งสอนให้มีความรู้สึกสำนึกตน แล้วยอมรับสารภาพผิด ให้เขาเลิกละจากการหากินทุจริต มิจฉาชีพต่อไป

แรกๆ ตาปะขาว**ให้สุข** ไม่ยอมเชื่อฟังในธรรมตามคำชี้แจงแสดงสั่งสอนของ**หลวงปู่** เพราะแกถือว่ที่แกทำไปนั้นไม่ผิด เพราะแกไม่ได้บังคับ ชาวบ้านมีศรัทธา มีความพอใจ พากันจับไก่มาให้แกเองด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น **ธรรมต่อไก่** ของแกผิดหรือไม่ดีตรงไหนกัน ?

๗๖.

สภาวะ ๔ อย่างของไห้สุข

ตาปะขาวธรรมต่อไก่อ ไห้สุข ยังอวดอ้าง ธรรมต่อไก่อ ของแก
ว่าในธรรมของแกได้บัญญัติ สภาวะที่พึงถึง ๔ อย่าง คือ **กุญฺฉัง พุทฺธัง
ธัมมัง สังฆัง สรณังคัจฉามิ**

แกว่า**สภาวะ**ของแกดีกว่าของ**หลวงปู่** เสียอีก เพราะสภาวะของ
หลวงปู่มีแค่ ๓ คือ **พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์** เท่านั้น สู้ของ
แกไม่ได้

หลวงปู่ ได้ซักถามแกว่า **กุญฺฉัง** หมายถึงอะไร ? เป็นสภาวะ
ที่พึงได้จริงหรือไม่ ?

ตาปะขาวธรรมต่อไก่อ**ไห้สุข** ตอบคำถามของหลวงปู่ไม่ได้ แกว่า
กุญฺฉัง หมายถึงอะไรก็ไม่รู้ ได้แต่ว่าดีกว่า ดีกว่าเท่านั้น แต่ไม่ทราบว่
ได้อย่างไร แกหมดบัญญัติ อธิบายไม่ได้ จึงได้ขอให้**หลวงปู่**ช่วยอธิบาย

หลวงปู่ จึงได้อธิบายคำว่า **กุญฺฉัง** ให้ฟังว่า คำว่า **กุญฺฉัง**
นั้นเป็นชื่อของโรคชนิดหนึ่ง มันเกิดขึ้นที่ร่างกายคนบางคน แปลว่า
โรคเรื้อน จะพากันเอาโรคเรื้อนมาเป็นสภาวะที่พึงได้อย่างไร

โรคเรื้อนนี่ ถ้าหากว่ามันเกิดขึ้นมา อยู่ที่ร่างกายของผู้ใดแล้ว
มิได้ทำให้ผู้นั้นได้รับความสุขความสบายเลย มีแต่ผู้นั้นจะต้องได้รับความ
ความทุกข์เจียนตาย หรือทรมานจนถึงแก่ความตาย

ตาปะขาวธรรมต่อโก^๑ให้สุข ยังได้ตอบโต้หลวงปู่ว่า ผู้ที่นับถือแค่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ๓ อย่างนี้ ตายไปหมดแล้วถ้าถือ ๔ อย่างเหมือนแกแล้วจะไม่ตาย ถึงตาย**พระอินทร์**ก็ใช้ให้เทวดาเอา **สวิงทองคำ**มาตักเอากระดูกมารวมกันเข้า แล้วเอาน้ำจากน้ำเต้าทองมารด ชุบชีวิตให้ฟื้นขึ้นมา แล้วพาไปอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า

หลวงปู่ พยายามอธิบายพร้อมทั้งยกเหตุผลให้ฟัง ตาปะขาวธรรมต่อโก^๑ให้สุข ก็ยังไม่ยอมละทิฐิของตน

แกยังยกเอาคาถา คำบริกรรมภาวนาของแกขึ้นมาอ้างว่า ดีและวิเศษนัก ไม่มีของใครอื่นจะสู้ได้อีกด้วย

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ กับ หลวงปู่ขาว อนาลโย

๗๗.

ทุ สะ นะ โส

คาถา คาบปริกรรมภาวนาของตาปะขาวธรรมต่อไก่**ไ้สุข** ที่แก
 อดอ้างว่าตีวิเศษนัก คือ **ทุ สะ นะ โส, โม นะ สา ทุ** คาถา
 บริกรรมภาวนา ๘ อักขระนี้คืออย่างมหัศจรรย์เลยทีเดียว

หลวงปู่ ได้ยกคาถาที่แกนำมาอ้าง ว่า คำว่า **ทุ สะ นะ โส**
 เป็น **คาถาของเปรต ๔ ตน** ที่ตายไปตกนรกที่ชื่อว่า **โลหภูมิ** มีความ
 ร้อนเดือดพล่านด้วยน้ำทองแดงอยู่ตลอดเวลา

เรื่องมีอยู่ว่า **เปรต ๔ ตน** นั้น เมื่อคราวได้บังเกิดเป็นมนุษย์
 ได้เกิดเป็นบุตรเศรษฐีมีทรัพย์มาก

ในเมืองนั้นมีตระกูลเศรษฐีอยู่ ๔ คน เศรษฐีแต่ละคนมีลูกชาย-
 อายุรุ่นราวคราวเดียวกันและเป็นเพื่อนกัน มีความรักกันมาก ไปไหน
 ก็ไปด้วยกัน

บุตรเศรษฐีทั้ง ๔ คน มีรูปร่างหน้าตาสะสวยงดงามมาก ทำให้
 สตรีที่พบเห็นมีความกำหนัดรักใคร่ เคลิบเคลิ้มหลงใหลในรูปสมบัติ
 อันงาม รวมทั้งมีคุณสมบัติ และทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทองแก้วแหวน
 แสนสิ่งก็มากด้วย

บุตรเศรษฐีทั้ง ๔ คน ได้อาศัยที่ดินมีรูปสมบัติและทรัพย์สมบัติ
 ล่อให้ผู้หญิงชอบใจ เกิดความกำหนัดรักใคร่พอใจในพวกตน แล้ว
 หอดตัวเข้าไป**พระพฤตอิศธรรมในกามมิถฉาจาร** โดยไม่เลือกว่าลูกเขา
 เมียใคร พวกเขาทำได้ทั้งนั้น

หมายความว่า ทั้ง ๔ คนประพฤติผิตศีลข้อ ๓ ข้อกาเม
 สุมิจฉาจรมาอย่างโซกโซนจนเป็นนิสัย

เมื่อทั้ง ๔ คนตายไป ก็ได้ไปตกนรกชื่อว่า **โลหกุมภี** ต้องไป
 ลอยอยู่ในกะทะหม้อน้ำต้มทองแดงจนละลายเป็นน้ำเดือดพล่านตลอดเวลา
 สัตว์นรกที่ตกไปลอยในน้ำทองแดงเดือดพล่านนี้ พลิกคว่ำ
 พลิกหงายจมลงไปนานถึง ๘ หมื่นปี จึงถึงก้นหม้อนรกขุมนั้น

แล้วก็ลอยพลิกคว่ำพลิกหงายขึ้นมาอีกถึง ๘ หมื่นปี จึงได้โผล่
 ขึ้นมาได้สักทีหนึ่ง

สัตว์นรกทั้ง ๔ ได้สำนึกผิด ต้องการร้องประกาศบอกผลกรรม
 ของตนให้ปรากฏ เพื่อไม่ให้คนอื่นเอาเยี่ยงอย่าง ก็ปรากฏว่าแต่ละตัว
 กล่าวได้เพียงตัวละคร **๑ คำ** ก็ต้องจมลงไป

ต้องพลิกหงายพลิกคว่ำลงไปก้นหม้ออีก ๘ หมื่นปี แล้วใช้
 เวลาอีก ๘ หมื่นปี ให้ลอยถึงข้างบนเพื่อประกาศคำต่อไปได้

คาถาที่เปรตกล่าวได้คนละตัวนั้น คนที่หนึ่ง ว่า **ทุ** คนที่สอง
 ว่า **สะ** คนที่สามว่า **นะ** คนที่สี่ว่า **โส** ว่าได้คนละคำก็จมลงไป

ถ้าบาปกรรมของสัตว์เหล่านั้นที่ทำไว้ยังไม่สิ้นตราบใด สัตว์
 เหล่านั้นก็ยังไม่ตายอยู่ตราบนั้น เพื่อจะได้เสวยทุกข์ทรมานด้วยกรรม
 ชั่วที่ตัวได้ก่อเอาไว้

ตาปะขาวธรรมต่อไปให้สุข ได้ฟังหลวงปู่เทศน์อธิบายความหมาย
 ของคาถาที่ตนเอามาบริกรรมที่ว่า **ทุ สะ นะ โส** นั้นเป็นคาถาของ
สัตว์นรก (หรือ **คาถาหัวใจเปรต**) แก่ก็ยังไม่ยอมเชื่อ ทั้งตัวแก่และ
 บริวารยังคือตั้งอยู่

หลวงปู่ จึงได้เทศน์อธิบายต่ออีกว่า

คำว่า **ทุ** นั้น แปลว่า **ชั่ว** สัตว์นรกตนที่หนึ่ง โพล่ขึ้นมา
อ้าปากอยากจะทำประกาศให้ได้ทราบผลกรรมชั่วที่ตัวได้กระทำไว้เมื่อยังเป็นมนุษย์บุตรเศรษฐีว่า **ความชั่วเราได้ทำไว้แล้วหนอ เราจึงได้ตกทุกข์
ทรมานอยู่ในนรกนี้** แต่กล่าวได้แค่คำเดียวก็ต้องจมลงไป

สัตว์นรกตนที่สองว่า **สะ** นั้น ว่า **เราจักพ้นจากทุกข์ได้อย่างไร
เพราะความดีเราไม่เคยได้ทำไว้เลย เราทำแต่กรรมชั่ว** กล่าวคำว่า **สะ**
ได้แค่คำเดียวก็ต้องจมลงไป

สัตว์นรกตนที่สาม ว่า **นะ** ต้องการประกาศว่า **เมื่อเราได้
พ้นจากนรกนี้แล้ว เราจะไม่ทำกรรมชั่วทุจริตกามมิถจจารอีกเลย**

สัตว์นรกตนที่สี่ ว่า **โส** ต้องการประกาศว่า **เรานั้นถ้าได้ไป
เกิดเป็นมนุษย์อีก จะทำแต่กรรมดี มีให้ทาน ฟังธรรม จำศีล ภาวนา
อย่างเต็มที่จนตลอดชีวิต**

สัตว์นรกทั้ง ๔ กล่าวคาถาได้เพียงตนละคำ ก็ต้องจมลงไปยัง
พื้นขุมโลหกุมภีนรก ต้องลอยพลิกคว่ำพลิกหงายอีก ๑๖ หมื่นปี จึงจะ
ได้โพล่ขึ้นมาอีกครั้ง - โอน่ากลัวมากนะครับ !

เมื่อ**หลวงปู่** แสดงธรรมพร่ำสอนจบลงแล้ว ตาปะขาวธรรม
ต่อ**ไก่ให้สุข** และ**บริวาร** ก็ยังยืนยันกรานว่าพวกตนทำถูก ไม่ยอมสละ
ละเลิกจากธรรมต่อ**ไก่** ได้

โอ ! พวกแกตั้งดีดิ่งมาก **พระโปรดไม่ขึ้น** เพราะไม่ยอมให้
พระโปรด ! (อันนี้ผมพูดเอง)

หลวงปู่ ได้พยายามอบรมสั่งสอนพวกเขาอยู่ ๗ วัน พร้อมทั้ง
หลวงปู่อ่อน และ **หลวงปู่กุ** ได้มาสมทบช่วยด้วย ได้ช่วยกันตอบโต้
ปัญหาตาปะขาว**ไก่ให้สุข**และ**บริวาร** ซักถามข้อสงสัยต่างๆ

พวกเขาแก้ปัญหาธรรมส่วนใดขึ้นถาม **หลวงปู่ทั้งสาม** ก็ได้ช่วยกันตอบ อธิบายแก้ข้อสงสัยของพวกเขาไปที่ละเปลาะๆ จนหมดคำถาม ได้ความรู้แจ่มแจ้งขึ้น

จิตของตาปะขาวธรรมต่อไก่ และบริวาร ค่อยอ่อนลง ถอดถอนทิฐิมืดของพวกตนออกได้ แล้วจึงยอมรับสารภาพผิดและเปิดเผยว่า **ธรรมต่อไก่นี้** แก่บุญญัตติขึ้นมาเอง “เป็นนาหากินของพวกผม พอพวกผมได้ฟังธรรมของท่านพระอาจารย์แสดงอบรมพร้าสอนจึงได้เกิดความรู้สึกสำนึกตัวว่า เป็นการหลอกลวง

ตั้งแต่นี้ต่อไป พวกผมจะได้ตั้งใจปฏิบัติอยู่ในธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ตามคำแนะนำของท่านพระอาจารย์ทั้งสามองค์”

หลวงปู่ฝัน เห็นว่าตาปะขาวไ้ว้มยารูปร่างดูสกปรกและไม่ดีต่อสุขภาพ จึงสั่งให้ตัดออกเสีย

ตอนแรกแกไม่ยอมตัด พุดอ้างว่าถ้าแกตัดผมออกเมื่อไรแกต้องตาย

หลวงปู่อ่อน ต้องช่วยพูดรับรองว่าแกจะต้องไม่ตายเพราะเหตุที่ต้องตัดผม แกจึงยอมให้ตัด

เมื่อตัดผมยาวรุงรังออกแล้ว ดูเกหน้าตาสดใสสะอาดสะอ้านขึ้น มีอารมณ์แจ่มใส มีร่างกายแข็งแรงเป็นปกติสุข ไม่ตายอย่างที่คิดหลอกตัวเอง

ตาปะขาวให้สุขและบริวาร เพิ่มความเลื่อมใสในปฏิปทาความรู้ความสามารถของพระอาจารย์ทั้งสามองค์เป็นอย่างยิ่ง ได้ชักชวนกันออกมาฟังธรรมรับคำแนะนำสั่งสอนเพิ่มจำนวนขึ้นทุกๆ วัน - เอวัง

เฮ้อ ! โลงใจ เขียนเรื่องนี้แล้วเอาใจช่วยหลวงปู่จนเหนื่อยครับ ตาให้สุข แก่ดีจริงๆ เหมือนเราไม่มีปิดเลย!

๗๘.

ภาวนาแก้อาการไอ

ในระหว่างที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พำนักอยู่ที่ บ้านจืด อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ในปีปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๓ นี้เอง ท่านได้แนะนำผู้หญิงคนหนึ่งที่มีอาการไอเรื้อรังมานาน สามารถทำการรักษาด้วยการทำสมาธิภาวนา

ผมขอคัดลอกบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มาเสนอ มีรายละเอียดดังนี้ครับ :-

ที่นั่น ยังมีโยมผู้หญิงคนหนึ่ง เธอเป็นโรคไอเป็นเวลานานแล้ว ขณะที่เธอมานั่งภาวนาก็ไอไม่หยุด

พระอาจารย์ ได้ยินเสียงไอ จึงได้ถามผู้หญิงคนนั้นว่า ทำไมไม่ไปให้หมอเขาตรวจรักษา

ให้หมอเขาตรวจรักษาकिनยามามากต่อมากแล้ว มันก็ไม่เห็นหายสักที ผู้หญิงคนนั้นตอบ

เมื่อ**พระอาจารย์**ท่านได้ยินคำตอบดังนั้นแล้ว ท่านก็ได้**รวมพลังกระเสจติพิจารณา**ก็ทราบว่าที่เธอเป็นนั้น **เนื่องมาจากกรรมเก่า** ที่เธอได้เคยทำไว้แต่ชาติก่อน ตามมาให้ผลในชาตินี้ เธอจึงไอไม่หยุดรับประทานยาอะไรก็ไม่หาย **แต่จะหายได้ด้วยอำนาจพลังจากกำลังจิตภาวนา** แล้วแผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลส่งถึงเจ้ากรรมนายเวร

เมื่อเขาเหล่านั้นได้อนุโมนารับเอาซึ่งส่วนบุญกุศลแล้ว ก็มีความพ่องแผ้วในจิต กลับมาเป็นมิตรกับเรา

พระอาจารย์ จึงได้แนะนำผู้หญิงที่เป็นโรคโศคนั้นว่า เป็นด้วยการกรรมไม่ดีที่เราได้ทำไว้แต่ชาติก่อน ถึงโยมจะกินยาเท่าไรก็ไม่หาย

ให้โยมตั้งจิตอธิษฐาน นิ่งภาวนาทำความเพียรพยายามให้จิตรวมสงบเป็นสมาธิแน่นแน่ว เบากายสบายใจ แจ่มใสปลอดโปร่งโล่งอกโล่งใจ แล้วแผ่เมตตาจิตอุทิศส่วนกุศล เจาะจงส่งไปถึงเจ้ากรรมนายเวรที่โยมได้กระทำไว้แต่ชาติก่อน **อย่างนี้แน่นอนต้องหาย**

โยมผู้หญิงคนนั้น ครั้นได้ฟังคำแนะนำจาก**ท่านพระอาจารย์** ขึ้นตั้งนั้น ก็มีจิตชื่นชมยินดีเลื่อมใส พอใจต่อการทำความเพียรภาวนาตั้งสติระลึกร่างกายหายใจภาวนากำกับอยู่กับจิต มีความรู้ตัวระแวดระวังไม่ให้ใจฟุ้งซ่าน เป็นเวลานาน ทนทานต่อการนั่งภาวนาครานั้นอย่างไม่ว่างละ จิตจึงสละละวางห่างออกไปจากนิรวรณ อ่อนสงบระงับสบาย **หายจากอาการโศ**

ยิ่งเพิ่มความเลื่อมใส เป็นกำลังใจให้โยมคนนั้นมีศรัทธาอดทน นั่งบริกรรมคำภาวนาเพ่งเพียร พยายามด้วย **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา**

ด้วยอำนาจ **อิทธิบาท**ภาวนา ก็สามารถยังจิตให้สงบรวม มี **อารมณ์หนึ่ง**แน่วแน่นอยู่ในธรรมดวงเดียว เป็น **สุขา เอกัคคตา** มีความสุข วิเวกเอกัคคตาอยู่ด้วยนามธรรม

อาการป่วยไข้โศประจำก็สงบระงับกลับหายเป็นปกติอย่างนำอัศจรรย์

โยมผู้หญิงคนนั้นมีความสุขกายสบายใจ และดีใจมาก ได้ตั้งใจ
แผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลผลบุญสมบัติ เจาะจงส่งไปถึงสรรพสัตว์
ทั้งมารดาบิดา อุปัชฌาย์อาจารย์ อินทร์ พรหม ยม มาร จงมารับ
สาธุการส่วนกุศลของข้าพเจ้าคราวครั้งนี้เถิด

**คาถาที่ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้สอนให้โยมคนนั้นภาวนา ว่า
ดังนี้ “สุขี อตตานัง परिहरามิ”**

บันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ ในเรื่องนี้จะจบลงเท่านี้ครับ

ยังมีข้อมูลจากแหล่งอื่น คือในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทาน
เพลิงศพของหลวงปู่ ได้กล่าวถึงเรื่องเดียวกัน มีรายละเอียดต่างกัน
อยู่บ้าง ผมจึงได้นำมาเสนอไว้ด้วยกัน เรื่องมีดังนี้ครับ :-

ระหว่างที่ท่านก้อยู่ที่บ้านจิต มีโยมผู้หญิงคนหนึ่งไ้ไ้ทั้งวันทั้งคืน
เสาะหาจากที่ต่างๆ มากินจนนับขนานไม่ถ้วน ก็ยังไม่หาย

ฟังเทศน์ก็ฟังไม่ได้ ขณะนั่งฟังก็ไ้ไ้อยู่ตลอดเวลา เป็นที่รบกวน
สมาธิของผู้อื่น

คืนที่สาม พอฟังเทศน์จบลง **พระอาจารย์ฝั้น** จึงถามว่าทำไม
ไม่รักษา โยมผู้นั้นตอบว่า กินยามาหลายขนานแล้วก็ไม่เห็นหาย

ท่านจึงบอกโยมผู้นั้นไปว่า **คงเป็นกรรมที่นำมาแต่ปางก่อน
ขอให้ภาวนา** แล้วบอกคาถาให้บริกรรมว่า **“ปฏิกะ มันตุ ภูตานิ”**

วันแรก ท่านให้ภาวนาตั้งจิตบริกรรม โดยกำหนดจิตไว้ที่ใด
ที่หนึ่ง วันนั้นนั่งบริกรรมได้สักพักก็ยังไม่ไ้ไ้

วันที่สอง ปรากฏว่ามีอาการค่อยชุ่มคอขึ้นหน่อย อาการไอ ห่างไปบ้าง

พอถึงวันที่สาม **อาการไอก็หายไปพร้อมกับปอดทั้ง** รู้สึกคอชุ่มขึ้น โยมผู้หนึ่งนั่งบริกรรมอยู่จนดึกดื่น ใครๆ หลับกันหมดแกก็ยังไม่ยอมหลับ **ในที่สุดอาการไอก็หายโดยเด็ดขาดตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา**

โยมผู้หนึ่งสำนักในบุญคุณ ได้เอาเงินทองมาถวาย**พระอาจารย์ฝัน** แต่ท่านไม่รับ ผลที่สุดก็เอา**จักรเย็บผ้า**มาถวาย อ้างว่าเป็น**ค่ายกครู** เพื่อไม่ให้**แก่เสียกำลังใจ** ท่านจึงได้เอา**จักรนั้น**ใช้เย็บ**จีวร**ของ ท่านเองจน**เสร็จ** แล้วจึงคืนให้

เห็นไหมครับ อ่านเรื่องจากทั้งสองแหล่งประกอบกัน ทำให้ได้ เรื่องสมบูรณขึ้นใช่ไหมครับ ?

พระราชพิศาลสุทธิ
(หลวงปู่ทองอินทร์ ธิรเสวี)
เจ้าคณะ (ธ.) ภาค ๙
วัดศรีจันทร์ ในเมืองขอนแก่น

๗๗.

อาพาธเพราะตรากตรำงาน

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พักโปรตญาติโยมที่**บ้านจืด** อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นานพอสมควรแล้ว จึงได้ลาญาติโยมออกเที่ยววิเวกทำความเพียรอยู่ในท้องที่แถบนั้นอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงจุดธูปกลับมาหาครูอาจารย์และหมู่เพื่อนที่**จังหวัดขอนแก่น** อีก

หลวงปู่ ได้มาพักที่ **วัดศรีจันทร์** ซึ่งอยู่ในตัวเมืองขอนแก่น ช่วงนั้นทางวัดกำลังเตรียมทำ**ญัตติกรรม**พระภิกษุครั้งใหญ่ มีพระเถรเตรียมที่จะบวชเป็นพระธรรมยุตจำนวนมาก

พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม ได้มอบหน้าที่การตัดเย็บ สบง จีวร สังฆาฏิ สำหรับพระเถรที่จะบวช ให้อยู่ในความรับผิดชอบของ **หลวงปู่** รวมทั้งจัดเตรียมเครื่องบริหารอื่นๆ ด้วย

เนื่องจากเวลาที่จะทำพิธีได้กระชั้นชิดเข้ามาแล้ว **หลวงปู่** จึงต้องตัด - เย็บ ผ้าสบง จีวร สังฆาฏิ และบริหารอื่นๆ ตลอดทั้งกลางวัน กลางคืน ติดต่อกันหลายวัน จนไม่มีเวลาพักผ่อนหลับนอนเลย ไม่เช่นนั้นงานจะไม่เสร็จทันเวลา

หลังจากทำพิธีบวชพระ เณร ครั้งนั้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว คงเป็นเพราะตรากตรำทำงานชนิดหามรุ่งหามค่ำ ร่างกายจึงอ่อนแอ พิษไข้มาเลเรียซึ่งยังไม่หายขาดจึงกำเริบขึ้นมาอีก

หลวงปู่ ได้รับความทุกข์ของท่านด้วยวิธีการภาวนารักษาจิตใจให้สงบ เป็น**ธรรมโอสถ** ที่ท่านเคยนำมาใช้รักษาอาพาธให้หายหลายครั้งแล้ว แต่ช่วงนั้นอาการไข้ก็ยังไม่หายสนิท เพียงแต่อาการทุเลาดีขึ้น

ในขณะที่นั่งภาวนา **หลวงปู่** ได้รำลึกถึงชื่อ **ภู่ระงำ** อยู่บนภูเขา ใน**อำเภอชนบท** จังหวัดขอนแก่น ท่านจึงคิดที่จะไปจำพรรษาทำความเพียรอยู่ที่นั่น คงจะได้รับความสงบสงัด ปฏิบัติเพิ่มพูนกำลัง**สมาธิ สติ ปัญญา วิชชา วิมุตติ** ให้ปรากฏประจักษ์แจ้งชัดขึ้นได้

หลวงปู่ ได้เข้าไปอ่าลา **พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม** และ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เพื่อไปจำพรรษาบน**ภู่ระงำ** ตามที่ปรากฏในนิมิตขณะภาวนา

ท่าน**พระอาจารย์สิงห์** ได้บอกท่านว่า “ดีแล้ว ให้ท่าน**ฝัน** พา**พระหัวโจก**ขึ้นไปอยู่ภูวนาคีเขอาบรมกับท่านด้วย”

หลวงปู่ แสดงท่าต่างๆ ไม่รู้ว่า ท่าน**พระอาจารย์สิงห์** ท่านหมายถึงใคร แล้ว**พระอาจารย์** ก็ชี้มือไปยังพระภิกษุองค์หนึ่งที่อยู่บริเวณนั้น

หลวงปู่ ร้องขึ้นว่า “**อ้อ ! ท่านอาจารย์หมายถึงพระอาจารย์กงมา นี่เอง**”

หลวงปู่ฝัน กับ **หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโณ** (พระอาจารย์ของหลวงพ่อ**วิริยงค์**) จึงได้ออกธุดงค์ด้วยกันมุ่งไปจำพรรษาบน**ภู่ระงำ**

เป็นพรรษาที่ ๗ ของ**หลวงปู่** ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ และเป็นพรรษาที่ ๓ ที่ท่านจำพรรษาอยู่ในจังหวัดขอนแก่น

๑๐.

พรรษาที่ ๗ บนภูระงำ

ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พรรษาที่ ๗ ของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้จำพรรษาอยู่ด้วยกันกับ หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ บนภูระงำ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

เนื่องจาก หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นไข้มาเลเรียมาก่อน รักษายังไม่หายขาด ยิงมาอยู่บนภูเขาในพรรษานี้ อาการป่วยไข้ของท่านยิ่งกำเริบหนักขึ้น

หลวงปู่ รู้สึกปวดตามเนื้อตามตัวทั่วไปหมด ไม่ว่านั่ง นอน ยืน เดิน มีแต่ปวดทุกอิริยาบถ ท่านบอกว่าปวดไปหมดเหลือที่จะอดจะทน

เนื่องด้วยหลวงปู่ ท่านเป็นนักต่อสู้ที่มีจิตใจกล้าหาญ เป็นศิษย์ที่ได้รับการฝึกฝนอย่างดีจนมีความชำนาญจากพระอาจารย์ คือ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ท่านจึงเป็นศิษย์มีครูชั้นยอด ฝึกศึกษาวิชาเพลงนักรบเพื่อต่อสู้กับข้าศึกคือ กิเลส มาอย่างชำนาญ ท่านจึงไม่มีความอาลัยในชีวิต ได้ปฏิบัติธรรมแบบ สละตาย ตามอย่างพระอัฐงคกรรมฐานที่แท้จริง

คำวันหนึ่ง หลวงปู่ ได้พิจารณาถึงทุกขเวทนาที่ท่านได้รับ ทำให้ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ ได้บังเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารร่างกาย ไม่เสียดายในชีวิต

หลวงปู่ ได้ตั้งจิตปรารถนาความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ ถึงชีวิตจะแตกดับก็ยอม **“เราจะนั่งสมาธิภาวนาจนมันหาย ถ้าไม่หาย ตายก็ยอม”**

หลวงปู่ ได้ออกไปนั่งสมาธิภาวนาอยู่บนร้านเตี้ยๆ อยู่ใต้ต้นไม้ที่อยู่กลางแจ้งมีอากาศโล่งโปร่งสดชื่นสบาย

ตามบันทึกของ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้เขียนถึงการนั่งสมาธิของ**หลวงปู่** ในคืนนั้น ว่า :-

“ท่านได้นั่งตั้งกายตรง ดำรงสติไว้มั่น เพียรเพ่งต่อสู้อำนาจมารตัวเวทนา เป็นทุกข์ที่มีกำลังกล้าจากอาการเจ็บไข้ในเวลานั้น

พระอาจารย์ ท่านกำหนดรู้**ทุกข์เวทนา** ที่แผ่ร้อนเจ็บแสบกล้าในเวลานั้น ทั้งหมดรวมเป็น **ทุกข์สังขะ** ในทุกข์เวทนาขั้นนี้ เป็น**ขันธมาร** เป็นมารก่อขวานขัดขวางหลอกลวงให้เราหลง เราจึงไม่ได้ประสบพบทางอันสงบสุข

ขันธมาร มันไม่ได้เป็นมิตรกับเรา มันเบียดเบียนเรา บีบคั้นเราตลอดเวลา

ข้ารู้เข้าเห็นตัวมันแล้ว โดยความเป็นจริงว่า ทุกข์นี้เป็นมารอันโหดร้ายที่สุด มารคือ **ทุกข์ขั้นนี้** เป็นศัตรูของเราอย่างฉกาจฉกรรจ์ เราจะต้องต่อสู้เพื่อปราบศัตรูให้สิ้นซากไปจากเรา

ทุกข์ขันธมาร นี้ มันอยู่รอบตัวเราอย่างแน่นหนา เหมือนภูผาหินล้วนสูงจรดฟ้า ตั้งอยู่โดยรอบทั้งสี่ทิศ แต่ละทิศก็บีบเข้ามาหากันหาช่องที่จะหลบหลีกลอดออกไปก็ไม่มีแม้แต่น้อย

ท่านได้กำหนดเอาทุกข์เวทนาที่เป็นปัจจุบัน ตั้งสติระลึกรู้ทุกข์เวทนานั้นมาเป็น **เวทนาสติปฏิฐานภาวนา**

สัมปะชาโน มีความรู้ตัว มีความอดทน มีความเพียรเพ่งเผาภิเลสที่อาศัยทุกข์เวทนาเป็นปัจจัยแล้วเกิดขึ้น จนพิณาค

ท่านพยายามด้วยสติปัญญาอันคมกล้า **ทุกขเวทนา** ไม่สามารถ
ข่มขี่ผู้เชื่องครอบงำจิตของท่านได้

จิตก็รวมสงบ เวทณาก็ดับ พร้อมทั้งวิตก วิจารณ์ ทุกข์ ปิติ
สุข ก็ดับๆ ๆ ๆ ไปหมด เหลือแต่ **เอกัง จิตตั้ง** จิตดวงเดียว
เป็น**อุเบกขารมณ**อยู่ด้วย**อัปนาจิต** ตลอดคืนยันรุ่ง

**ทุกขเวทนาที่เคยมีกำลังกล้าก็ได้ถูกแผดเผาด้วยชั้นดิริธรรม ความ
อดกลั้นทนทาน และด้วยความเพียร อันเป็น ตปะ เครื่องเผากิเลส
ทั้งกองทุกข์ก็ได้ดับหมดสิ้นไปด้วยความสงบอย่างสนิทชนิดที่ถอนราก
ถอนโคน ที่ยังไม่เคยพบเห็นเป็นมีมาก่อนเลย”**

หลวงปู่ ได้นั่งตั้งสมาธิภาวนาตั้งแต่หัวค่ำจนรุ่งเช้าขึ้นวันใหม่ ถึง
เวลาพระเณรออกบิณฑบาตแล้ว ท่านก็ยังนั่งตัวเที่ยงตรงแน่วแน่เฉยอยู่
พระเณรไปบิณฑบาตกลับมาแล้ว ท่านก็ยังนั่งอยู่

จัดเตรียมอาหารรอกอยท่านจนสาย ท่านก็ยังนั่งท่าตรง ดำรง
สติเที่ยงมั่นเหมือนจะไม่ได้หายใจอย่างนั้นแหละ พระ เณร ใครๆ ก็
ไม่กล้าเข้าไป

แต่พอเห็นตะวันขึ้นสายจนสุดวิสัยที่จะรอกอยได้แล้ว สามเณร
องค์หนึ่งจึงได้ค่อยคลานเข้าไปใกล้ๆ ท่าน แล้วกราบลงตรงหน้า

ก็พอดีจิตของ**หลวงปู่**ได้ถอนออกจากสมาธิ ปรากฏได้ยินเสียง
สามเณรกราบ ท่านได้ลืมตามองดูสามเณร

เมื่อมองเห็นสามเณรครั้งแรก **หลวงปู่** เล่าบอกว่า เห็นเหมือน
ไม่ใช่สามเณร แต่เหมือนกับสัตว์อะไรที่ท่านยังไม่เคยรู้จัก พอได้ยิน
เสียงสามเณรพูดนิมนต์ให้ไปฉัน จึงได้รู้ว่าเป็นสามเณร

หลวงปู่ พุดกับสามเณรว่า “ฉันอะไร เรายังไม่ได้ไปบิณฑบาต”
“พวกกระผมไปบิณฑบาตกลับมา และได้จัดอาหารรอทำ**ท่าน
อาจารย์** เวลานี้ตะวันสาย ๑๐ น. กว่าแล้ว” สามเณรกราบเรียนท่าน

“โอ้ ! ๑๐ โมงเช้ากว่าแล้วหรือ แหม ! เราั้งปรากฏว่านั่ง
ประเดี๋ยวดี๋ยงเท่านั้นเอง”

สามเณรถวายการปฏิบัติกิจเสร็จเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่** จึงได้
ไปนั่งฉันภัตตาหารพร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร ซึ่งวันนั้นเป็นการฉันที่
สลายมากผิดปกติเป็นประวัติการณ์

ตั้งแต่บัดนั้นมา อาการอาพาธด้วยไข้มาเลเรียกก็ได้ดับสูญสลาย
หายเป็นปกติ ท่านก็มีความอิมเอิบด้วยความสงบสุข ด้วยความวิเวก
ทั้ง กาย ทั้ง จิต ทั้ง **อุปธิวิเวก** (ปราศจากกิเลส) เป็นความสงบ
สุขอย่างเยียมยอด ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน
ก็เป็นสุข

หลวงปู่ ยังได้รำพึงถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อ
สมัยพระองค์ได้ตรัสรู้ใหม่ๆ พระองค์ได้เสวยวิมุตติสุขอยู่ ๔๙ วัน

ถ้าอย่างนี้ ก็ควรนั่งได้เพราะไม่มีทุกข์ที่ไหนอะโรมาจากไหนที่
จะมาก่อทวน มีแต่ความสุขล้วนๆ ที่เกิดแต่ความวิเวกภายในจิตใจ

ปากถ้ำเป็นที่โล่งแจ้งบนภูระงำ ที่พระอาจารย์ฝั้นนั่งภาวนาสละชีวิต

คาถาคลอดลูกง่าย

บรรดาลูกศิษย์ลูกหา ต่างก็ทราบกันดีว่า **ไม้สีฟัน** ของ**หลวงปู่** มีอานุภาพมาก สตรีที่มีครรภ์แก่ใกล้คลอด หากมีไม้สีฟันของ**หลวงปู่** อยู่ใกล้ๆ จะคลอดง่าย ปลอดภัยทั้งแม่ทั้งลูก

คาถาคลอดลูกง่าย ที่หลวงปู่ได้ช่วยเหลือสตรีชาวบ้านผู้หนึ่ง สมัยที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่ **ภูระงำ** มีดังนี้ :-

คืนหนึ่ง **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** นั่งสมาธิภาวนา พอจิตกำลังจะรวม แสบออกไป ก็ปรากฏนิมิตเห็นหญิงสาวท้องแก่คนหนึ่ง กำลังปวดท้องจะคลอดบุตร

ท่านจึงได้เทศน์เตือนสติให้หญิงคนนั้นภาวนา ท่องบริกรรมด้วยคาถาว่า **“โสทธิ คัมภัสสะ”** ดังนี้

หญิงนั้นก็คลอดอย่างง่ายดาย เป็นเด็กชาย แล้วใหญ่โตโต ร่างกายสมบูรณ์ ลูกขึ้นเดินออกวิ่งไปวิ่งมาทำการทำงานได้ อย่างน่าอัศจรรย์

วันต่อมา มีผู้หญิงสูงอายุคนหนึ่งได้พาลูกสาวที่กำลังตั้งครรภ์ ขึ้นมาหา**หลวงปู่** แล้วกราบเรียนปรับทุกข์ให้ท่านฟังว่า

“ลูกสาวของดิฉันคนนี้มีท้องแก่จวนจะคลอดแล้ว ดิฉันเป็นทุกข์ กระวนกระวายใจมาก เพราะเขาฟังมีครรภ์เป็นครั้งแรกด้วย คิดกลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตลูกสาวของดิฉัน

ขอพระคุณท่านอาจารย์ ได้มีความเมตตาเป็นที่พึ่งแก่ลูกสาวของดิฉันด้วย กรุณาช่วยชีวิตลูกสาวของดิฉันไว้อย่าให้มีอันตรายด้วยเถิด”

หลวงปู่ ได้นึกรำพึงในใจว่า “อ้อ ! เรื่องนี้เอง ที่ปรากฏเป็น **นิมิต**ให้เราเห็นมาก่อนแล้วแต่เมื่อคืนนี้ **พร้อมทั้งคาถา**”

หลวงปู่จึงได้พูดปลอบใจแม่ลูกคุณั้นว่า “ไม่เป็นไรดอกโยม อาตมาจะช่วย ให้พากันทำใจให้สบาย **อาตมารับรองว่าไม่เป็นอะไร**”

แล้ว**หลวงปู่**ก็พาโยมสองคนแม่ลูก **ประกาศปฏิญาณตนรับพระไตรสรณาคมน์** โดยท่านเป็นผู้ว่านำ ให้เขาว่าตามไปที่ละวรรค ดังนี้ :-

กราบพระรัตนตรัย

อรหัง สัมมา สัมพุทโธ ภควา, พุทฺธัง ภควันตัง อภิวาเทมิ -
กราบลงหนหนึ่ง นี่เรากกราบพระพุทฺธ

สวากขาโต ภควตา ธัมโม, ธัมมัง นมัสสามิ - กราบลง
หนหนึ่ง นี่เรากกราบระลึกถึงคุณพระธรรม

สุปฏิปันโน ภควโต สวากังโฆ, สังฆัง นามามิ - กราบลง
หนหนึ่ง นี่เรากกราบระลึกถึงคุณพระอริยสงฆ์

ต่อไปว่า นโม ๓ หน :-

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระพุทฺธเจ้าว่า
เป็นที่พึ่งที่นับถือ

ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระธรรมว่าเป็น
ที่พึ่งที่นับถือ

สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระอริยสงฆ์ว่าเป็น
ที่พึ่งที่นับถือ

ทุติยัมปิ พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณ
พระพุทฺธเจ้า แม่เป็นครั้งที่สอง

ทุติยัมปิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระธรรม
แม่เป็นครั้งที่สอง

ทุติยัมปิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระ
อริยสงฆ์ แม่เป็นครั้งที่สอง

ตติยัมปิ พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระ
พุทฺธเจ้า แม่เป็นครั้งที่สาม

ตติยัมปิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระธรรม
แม่เป็นครั้งที่สาม

ตติยัมปิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งคุณพระ
อริยสงฆ์ แม่เป็นครั้งที่สาม

หลวงปู่ท่านกล่าวคำปฏิญาณตนเป็นอุปาสิกา

เอสา หัง ภันเต สุจิรปรินิพพุตัมปิ ตัง ภควันตัง สรณัง
คัจฉามิ ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ อุปาสิกัง มัง สังโฆ ธาเรตุ อัชชะ
ตคเค ปาณูปะตัง สรณัง คตัง

ทุติยัมปาหัง ภันเต สุจิรปรินิพพุตัมปิ ตัง ภควันตัง สรณัง
คัจฉามิ ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ อุปาสิกัง มัง สังโฆ ธาเรตุ อัชชะ
ตคเค ปาณูปะตัง สรณัง คตัง

ตติยัมปาหัง ภันเต สุจิรปรินิพพุตัมปิ ตัง ภควันตัง สรณัง
คัจฉามิ รัชมัญญ จะ ภิกขุสังฆัญญ จะ อุปาสิกัง มัง สังโฆ ธาเรตุ
อชชะ ตัคเค ปาณูปเตตัง สรณัง คตัง

ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้า กับทั้งพระธรรม และพระอริยสงฆ์
ว่าเป็นที่พึ่งที่นับถือ ขอพระสงฆ์จงจำไว้ว่า ข้าพเจ้านี้เป็นอุปาสิกาใน
พระพุทธศาสนา ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ตราบเท่าสิ้นชีวิตแห่งข้าพเจ้า
นี้แล

แล้วท่านนำสวดพุทธคุณต่อ : -

อิติปิ โส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจระณสัมปັນโน
สุคโต โลกวิหู อนุตตโร ปริสทัมมสารถิ สัตถา เทวมนุสสานัง พุทโธ
ภควา ตี

ให้หมอบลงแล้วว่า

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตสา วา, พุทฺธะ กุกัมมัง ปกตัง มยา
ยัง, พุทฺธโ อฏฺฐิคคันหตุ อัจจยันตัง, กาลันตเร สังวริตุง วะ พุทฺธะ

งยขึ้นแล้วว่า : -

สวากขาโต ภควตา รัชมโ สันทิฏฐิโก อกาลิโก เอหิปัสสิโก
โอปนยิโก ปัจจัตตัง เว ทิตัพโพ วิญญูหิตี.

ให้หมอบลง แล้วว่า

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตสา วา, รัชมเม กุกัมมัง ปกตัง มยา
ยัง, รัชมโ อฏฺฐิคคันหตุ อัจจยันตัง, กาลันตเร สังวริตุง วะ รัชมเม

ให้งยขึ้นแล้วว่า

สุปฏิปันโน ภควโต สวากสังโฆ, อชฺชุปฏิปันโน ภควโต สวาก

สังโฆ, ญาญปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ, สามิจิปฏิปันโน ภควโต
สาวกสังโฆ, ยทิทัง จัตตาริ ปุริสยุคานิ อัญญะ ปุริสะปุคคลา, เอสะ
ภควโต สาวกสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย, อัญชสิกร
ณียโย, อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โภกัสสา ติ

ให้หมอบลงแล้วว่า

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตสา วา, สังฆे กุกัมมัง ปกตัง มยา
ยัง, สังโฆ ปฏิคัคณหตุ อัจฉันตัง, กาลันตเร สังวริตุง วะ สังฆे
แล้วให้เงยขึ้น

ต่อไปท่านนำสวด แม่เมตตาทาน

อหัง สุขิโต โหมิ, นิหทุกโข โหมิ, อเวโร โหมิ, อพฺยาปชโฆ
โหมิ, อนีโฆ โหมิ, สุขี อตฺตานัง ปรีหรามิ - นี้แม่เมตตาทานแล

ท่านนำสวดแม่เมตตาสัตว์

สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ, สัพเพ สัตตา อเวรา โหนตุ,
สัพเพ สัตตา อพฺยาปชมา โหนตุ, สัพเพ สัตตา อนีมา โหนตุ,
สัพเพ สัตตา สุขี อตฺตานัง ปรีหรันตุ - นี้องค์เมตตาแล

สัพเพ สัตตา สัพพทุกขา ปมฺจจันตุ - นี้องค์กรุณาแล

สัพเพ สัตตา มา ลัทธสัมปัตติตโต วิคัจฉันตุ - นี้องค์มุทิตาแล

สัพเพ สัตตา กัมมัสสกา กัมมทายาหา, กัมมโยนิ กัมมพันธู
กัมมปฏิสรณา, ยัง กัมมัง กริสสันติ, กัลยาณัง วา ปาปกัง วา,
ตัสสะ ทายาหา ภวิสสันติ - นี้องค์อุpekขาแล

ต่อจากนั้น**หลวงปู่**สอนให้นั่งภาวนา โดยท่านกล่าวนำให้เขาว่าตามดังนี้ : -

พุทฺโธ ธัมโม สังฆโม, พุทฺโธ ธัมโม สังฆโม, พุทฺโธ ธัมโม สังฆโม

แล้วท่านให้ว่า **พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ** ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ คำเดียวตลอดไป

หลังจากนั่งสมาธิภาวนานานพอสมควรแล้ว **หลวงปู่**ก็หยิบเอากระดาษซองบุหรีมาเขียน**คาถาคลดบุดร** ตามที่ท่านได้นิมนต์แต่เมื่อคืนว่า **“โสดิ คัพพัตตะ”**

เขียนเสร็จ เอาวางให้ลูกสาวคนที่ห้องนั้นเอาไปใช้บริการภรรยา แล้วสองแม่ลูกก็กราบลา**หลวงปู่**กลับบ้านไปด้วยอารมณ์ชุ่มชื่นหญิงลูกสาวได้**คาถา**แล้วก็ตั้งใจท่องจำ ระลึกรู้กับกรรมภรรยาอยู่ตลอดเวลา เพราะกลัวตาย

วาระสุดท้าย วันเวลาก็มาถึง หญิงคนนั้นก็คลอดบุดรออกมาอย่างง่ายตาย โดยความสวัสดิ ไม่มีอันตรายและไม่เจ็บปวด ทำให้สองแม่ลูกดีอกดีใจมาก ยิ่งเพิ่มความเคารพและเลื่อมใสใน**องค์พระอาจารย์ฝั้น**ยิ่งขึ้น

ประชาชนชาวบ้านคนอื่นๆ ได้ทราบข่าวก็หลังไหลพากันขึ้นไปหา**พระอาจารย์ฝั้น** บน **ภูระงำ** ไปทำบุญ ฟังธรรม จำศีล ภาวนา และขอเรียน**คาถาคลดบุดร**

หลวงปู่ก็บอกสอนให้ทุกผู้ทุกคนที่ต้องการ

มีเรื่องสำคัญยิ่งอีกเรื่อง ช่วงที่**หลวงปู่**พักจำพรรษาบน**ภูระงำ**นี้เอง ท่านได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งด้วยลายมือของท่านเองเป็น**อักษรไทยน้อย (ตัวหนังสือธรรม)** จากหนังสือโบราณ ชื่อว่า **อภิธรรมสังคินีมาติกา**

บรรยาย เป็นลายมือของท่านเองทั้งหมด

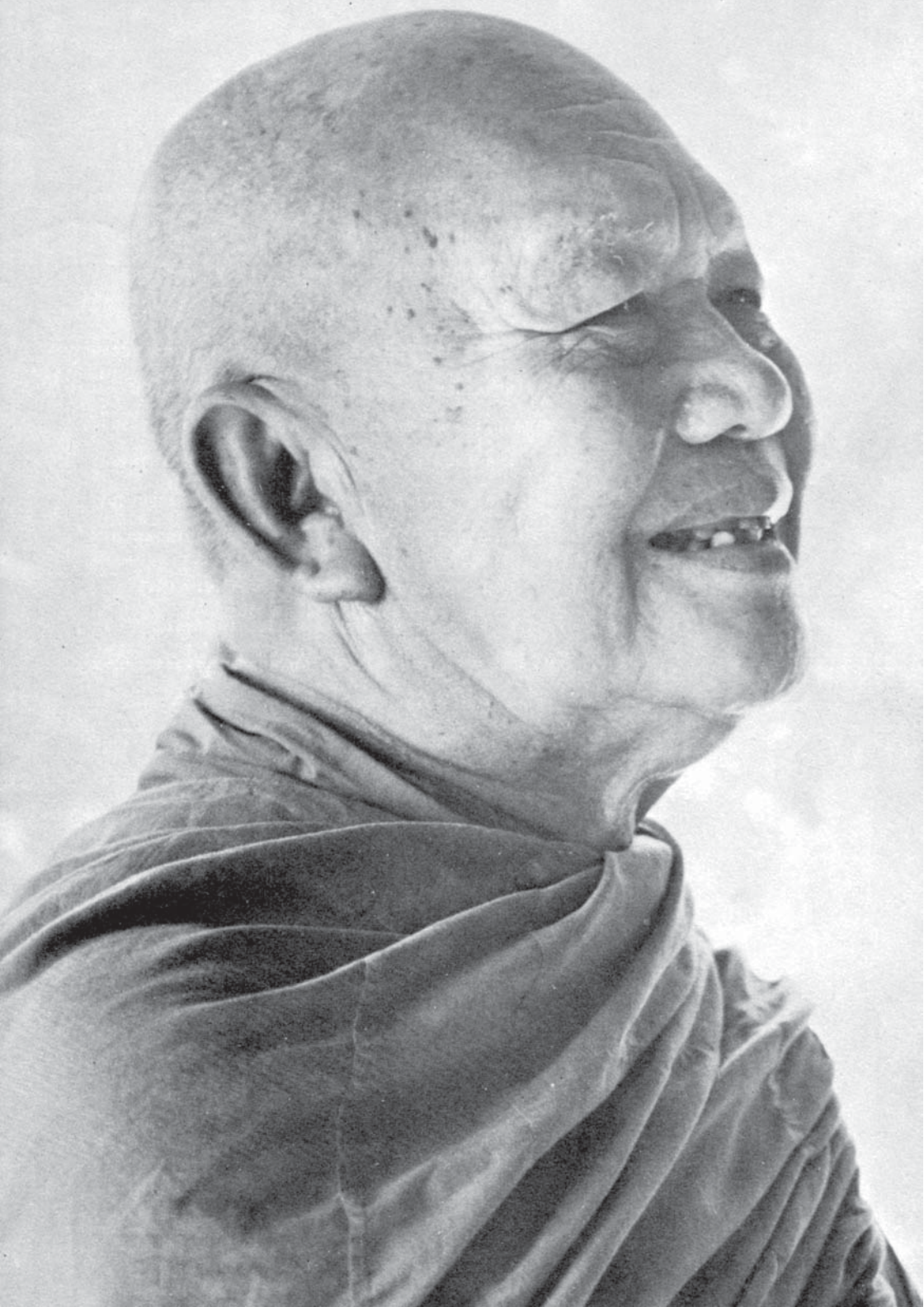
“ท่านเขียนหนังสืออักษรธรรมได้สวยงามมาก พร้อมทั้งมีคำอธิบาย มีข้ออุปมาอุปมัยอย่างลึกซึ้งแจ่มชัด ยังไม่เคยเห็นใครที่ไหนจัดทำมาก่อน เมื่อเวลาถึงงานศพก็นิมนต์พระมาสวดมาติกา บังสุกุล เท่านั้น พวกเราไม่ทราบความหมาย และมีอธิบายว่าอย่างไร เป็นหนังสือที่น่าอ่านน่าศึกษามาก ผู้ใคร่ต่อการศึกษาควรหาอ่าน” นี่เป็นข้อความที่หลวงปู่สุวัจน์ ได้เขียนไว้

ภูระงำ (ลูกศรชี้) อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มองจากภูทัน

เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ก็ออกเที่ยวจาริก เดินธุดงค์ไปบำเพ็ญเพียรภาวนาในเขตท้องที่อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไปพบกับ พระอาจารย์สิงห์ ขนดตยาโคโม กับ พระอาจารย์มหาปิ่น ปญญาพโล อยู่ที่นี่โดยบังเอิญ ไม่ได้นัดหมายกันมาก่อน

หมายเหตุ : พระคาถา “โสทธิ คัพพัสสะ” หรือ คาถาคลดบุดร นี้เป็นคาถาพระองคุลิมาล พระคาถามียาวกว่านี้ ความหมายมีว่า “ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดีจงมีแก่ครรรค์ของท่าน” - ปฐมูม

ตอนที่ ๕ :
ย้ายแดนมาโคราช

พระญาณวิเศษฐิติธรรมวิริยาจารย์
(พระอาจารย์สิงห์ ขนตยาคโม)
วัดป่าตาลวัน จ.นครราชสีมา

๑๒.

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)

ช่วงที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ลงจากภูระงำ ชูดงค์ไปทางอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แล้วไปพบพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม และ พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพล ที่นั่นโดยไม่คาดหมายมาก่อน ในระหว่างเที่ยววิเวกอยู่ที่ อำเภอ น้ำพอง นี้เอง สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ครั้นยังเป็นพระพรหมมุนี เจ้าคณะมณฑลอิสาน ได้มีบัญชาให้พระอาจารย์สิงห์ นำพระเถรในคณะกองทัพธรรมของท่านเดินทางไปจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเทศนาสั่งสอนแนวทางปฏิบัติสมาธิภาวนาแก่พุทธบริษัท ซึ่งหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็ได้ร่วมเดินทางไปกับกองทัพธรรมในครั้งนั้นด้วย

ในตอนต่อไปผมจึงค่อยเขียนถึงเรื่องการเดินทางไปจังหวัดนครราชสีมา แต่ในตอนนี้จะเขียนถึง สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) สักเล็กน้อย สำหรับรายละเอียดนั้น ผมได้นำเสนอใน **บูรพาจารย์ เล่ม ๔ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** แล้ว ท่านที่อ่านมาแล้วคงจะจำเรื่องราวได้ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญยิ่งกับวงการพระกรรมฐาน สายหลวงปู่ใหญ่เสาร์ และ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

เรื่องราวก็มีว่า แม่องค์**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** (อ้วน ดิลโล) ท่านจะเป็นพระมหาเถระในนิกายธรรมยุต แต่ท่านก็เจริญรุ่งเรืองมาในสายปริยัติ คือ ท่านมาจากการเรียนหนังสือ เชี่ยวชาญทางปริยัติธรรม มีความรู้ดีเยี่ยม จัดเป็นปราชญ์แห่งยุคองค์หนึ่ง

สมเด็จพระเจ้า ท่านไม่เข้าใจและไม่เห็นด้วยกับพระอุดมกรรมฐาน โดยเห็นว่าเป็นพระจรจัดเร่ร่อน เกียจคร้านการเรียนหนังสือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการปลีกตัวไปนั่งหลับตาตามป่าตามเขา ถึงกับพูดว่า **ขนาดลี้มตาเรียน** และมีครูอาจารย์ที่เป็นนักปราชญ์มาสอน ยังไม่ค่อยรู้ แล้วมัวไปนั่งหลับตาจะไปรู้อะไร

สมเด็จพระเจ้า ท่านจึงมีเรื่องกระทบกระทั่งกับพระสายกรรมฐาน ถึงกับมีการขับไล่ไสส่งไม่ยอมให้อยู่ในพื้นที่ ไม่ยอมให้เผยแพร่แนวทางปฏิบัติภาวนาไปสู่ประชาชน มีปัญหาเกิดขึ้นแก่กันอยู่เนืองๆ

แม้แต่**พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาคโม** ซึ่งเป็นสัทธาวิหาริกของท่านเอง (คือเป็นศิษย์ ด้วย**สมเด็จพระเจ้า** ท่านเป็นพระอุปชฌาย์ของ**หลวงปู่สิงห์**) ก็ยังเคยถูก**สมเด็จพระเจ้า** ท่านขับไล่มาหลายครั้งหลายหน จนบางครั้ง**พระอาจารย์สิงห์** เกิดรำคาญถึงกับจะหนีออกไปอยู่ทางประเทศลาวเสียเลย

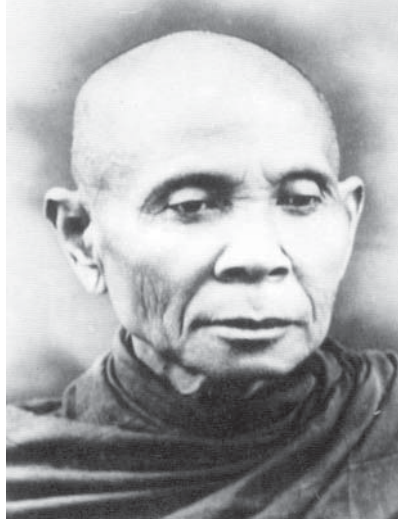
แต่ทุกครั้งที่มีความเหตุการ์ณรุนแรง **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จะเป็นผู้ให้สติและช่วยแก้ไขสถานการณ์ จนกระทั่ง **หลวงปู่สิงห์** ท่านใช้ความดีทำให้ **สมเด็จพระเจ้า** คลายทิฐิ และเลิกเกลียดชังพระอุดมกรรมฐานได้สำเร็จ

ในช่วงหลัง **สมเด็จพระเจ้า** ท่านยอมรับพระกรรมฐานว่าเป็นวิธีการสั่งสอนประชาชนที่ได้ผลดีมาก **สมเด็จพระเจ้า** เองท่านก็เริ่มฝึกหัดสมาธิภาวนา โดยที่ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นพระกรรมฐานรูปหนึ่งที่เป็นผู้ถวายความรู้ให้แก่**สมเด็จพระเจ้า**

สมเด็จพระเจ้า ได้กล่าวต่อหน้า**หลวงปู่ฝั้น** ด้วยว่า “ฉันเป็นพระอุปัชฌาย์ บวชพระบวชเณรมาจนนับไม่ถ้วน แต่ไม่เคยฝึกสนใจ**ตจปัญจกัมมัฏฐาน** (กรรมฐาน ๕ อันมีหนึ่ง เป็นต้น) เหล่านี้เลย เพิ่งจะมารู้ซึ่งในพรพรานี่เอง”

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

อีกตอนหนึ่ง **สมเด็จพระเจ้า** ท่านปรารภว่า ตัวท่านเองเปรียบเหมือนผู้บวชใหม่ เพิ่งจะมาเรียนรู้ เกสา โลมา ฯลฯ สำหรับความรู้ในด้านมหาเบญจกัมมัฏฐานที่เล่าเรียนมามากนั้น ไม่ยังประโยชน์และความหมายต่อชีวิตท่านเลย ยศฐาสมณศักดิ์ ก็แก่ทุกข์ท่านไม่ได้ ช่วยท่านไม่ได้

ตลอดพรรษาปี ๒๔๘๗ (ที่**วัดสุปฏิญนาราม** ในเมืองอุบลฯ) หลวงปู่ฝั้นได้ถวายการฝึกภาวนาให้ธรรมปฏิบัติแก่**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** อย่างเต็มที่ ทำให้พระองค์ท่านรู้จัก**กรรมฐาน**ดีขึ้น

(ข้อมูลจาก **บูรพาจารย์ เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** ตอนที่ ๙๙ ทรงชมพระกรรมฐาน หน้า ๓๓๗-๓๓๘)

๒๓.

เดินทางเข้านครราชสีมา

บันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เกี่ยวกับ คณะกองทัพธรรม
เดินทางเข้าจังหวัดนครราชสีมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มีดังนี้ :-

ที่พระคณะกรรมฐาน มี ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม
(เจ้าคุณพระญาณวิศิษฎ์) เป็นหัวหน้า ได้นำคณะพระกรรมฐานมา
เผยแพร่ อบรมสั่งสอนประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมา ก็ด้วยคำสั่ง
ของ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์

สมัยนั้น สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสสะมหาเถระ อ้วน) เมื่อ
ยังเป็นที่ พระพรหมมุนี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอิสาน ย้ายจาก
เมืองอุบลฯ มาเป็นเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา ในเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ท่านพระอาจารย์ฝั้น เคยเล่าให้ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) ฟังว่า
สมเด็จพระเจ้า ท่านคงว่าแห้ว เนื่องจากเมื่อก่อน ท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ ท่าน
อยู่วัดสุปัฏฯ เมืองอุบลฯ เคยมีลูกศิษย์ลูกหา ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต
จากทุกทิศทุกทาง ห้อมล้อมด้วยความเคารพนับถืออยู่ใกล้ชิดสนิทสนม
เป็นอันมาก

ท่านย้ายมาอยู่นครราชสีมาใหม่ๆ คงมีคนและลูกศิษย์ลูกหา
น้อย จึงเป็นเหตุให้ท่านระลึกถึง พระอาจารย์สิงห์ และ พระอาจารย์
มหาปิ่น

พระอาจารย์สิงห์ กับ **พระอาจารย์มหาปิ่น** เป็นพระคณาจารย์ มีคนเลื่อมใสเคารพนับถือ มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ได้พาคณะลูกศิษย์ของท่านเป็นจำนวนมาก กำลังออกเผยแพร่พร่ำสอนอบรมธรรมปฏิบัติ ธรรมฐานอยู่ในท้องที่จังหวัดขอนแก่น

สมเด็จพระเจ้า จึงหาวิธีออกอุบายเดินทางไปตรวจการคณะสงฆ์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้ไปพบกับ**พระอาจารย์สิงห์** ซึ่งเป็น **สังฆวิহারิก**ของ**สมเด็จพระเจ้า** ท่าน (เป็นลูกศิษย์เนื่องจาก**สมเด็จพระเจ้า** ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ผู้บวชให้)

เมื่อ**สมเด็จพระเจ้า** มาถึงจังหวัดขอนแก่นแล้ว ท่านได้ถามหา**พระอาจารย์สิงห์** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น** แล้วมีบัญชาว่าท่านต้องการพบตัว

(เวลานั้น **หลวงปู่สิงห์** และคณะกำลังเผยแพร่ธรรมอยู่ในเขต **อำเภอน้ำพอง** จังหวัดขอนแก่น)

เมื่อท่าน**พระอาจารย์สิงห์** ได้เข้าพบตามคำบัญชาแล้ว **สมเด็จพระเจ้า** จึงมีคำสั่งให้**พระอาจารย์สิงห์** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น** พาคณะพระกรรมฐานไปช่วยทางจังหวัดนครราชสีมา

พระอาจารย์สิงห์ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะ จึงได้พาลูกศิษย์พระกรรมฐาน พร้อมด้วยบริษัทยศบริวารเป็นจำนวนมาก ออกเดินทางมาเผยแพร่ฝึกหัดปฏิบัติภาวนากรรมฐาน อบรมสั่งสอนประชาชนชาวนครราชสีมา

พระอาจารย์ฝั้น อาจารย์เถระ ก็ได้เดินทางร่วมกับคณะมาคราวครั้งนั้นด้วย

ครั้งแรกมาพักที่**วัดสุทธจินดา** ในเมืองนครราชสีมา **คุณหลวงชาญนิคมเขต** ผู้บังคับกองตำรวจกองเมืองนครราชสีมา มีศรัทธายกที่ดินถวายเป็นสำนักพระกรรมฐาน อยู่หลังกองช่างกรรณโพนนครราชสีมา ซึ่งก็คือ **วัดป่าตาลวัน** ทุกวันนี้

หลังจากรับถวายที่ดินของ**คุณหลวงชาญา** เรียบร้อยแล้ว เจ้าพระคุณ**สมเด็จพระมหาวิรวงศ์** ได้พา**พระอาจารย์สิงห์** **พระอาจารย์มหาปิ่น** และ **พระอาจารย์ฝั้น** ไปเยี่ยมท่าน**เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (สิริจันทโร จันทร์) **วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ เพราะได้ทราบข่าวว่าท่าน**เจ้าคุณพระอุบาลี** ขาหัก

(คณะของหลวงปู่สิงห์) พักที่**วัดบรมนิวาส** ตั้งแต่เดือน ๓ จนถึงเดือน ๖ (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม ๒๔๗๕) จึงได้กลับจังหวัดนครราชสีมา

วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จริยานุวัตรหลวงปู่ฝั้น

ท่านผู้อ่านครับ ผมขออนุญาตเขียนถึงคำศัพท์ **จริยานุวัตร** พอเป็นที่เข้าใจเสียก่อน ก่อนจะเดินเรื่องต่อ ขออภัยท่านผู้รู้ด้วย

จริยานุวัตร แปลเอาความอย่างง่าย ๆ หมายถึง ความประพฤติที่ดีงาม ที่เป็นแบบอย่าง ที่น่ายกย่องสรรเสริญ - นี้ผมว่าเองครับ

มาจาก ๒ คำรวมกัน **จริยา** หรือ **จรรยา** แปลว่า ความประพฤติ รวมกับคำว่า **อนุวัตร** แปลว่า ทำตาม ประพฤติตาม หรือ ที่ทำตามกันมา เขียนได้หลายอย่าง คือ **อนุวัต อนุวัตน์ อนุวรรตน์** มีความหมายเหมือนกันทั้งนั้น

รวมความแล้ว **จริยานุวัตร** ในที่นี้ก็คือ ความประพฤติหรือจรรยา มารยาทอันเป็นแบบอย่างที่ดีงามของ**องค์หลวงปู่ฝั้น** ของพวกเรา นั่นเอง เป็นบารมีของท่าน ที่ทำให้ท่านมีเสน่ห์ มหานิยม เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาแก่คนทุกชั้นทุกระดับ

ก็เช่นเดียวกัน ต้องหัวเราะ แะ...แะ... ก่อนจะบอกว่า ผมลอกบันทึกของ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** มาเสนออีกแล้วแหละครับ ดังนี้:-

ตอนนั้น...จักได้นำท่านผู้ใดต่อการศึกษา และท่านผู้คงแก่การปฏิบัติ ได้อ่านเพื่อทราบ **จริยานุวัตร อันเป็นปฏิปทาบารมีส่วนหนึ่งของพระอาจารย์ฝั้น อาจารย์เถระ**

จาก**จริยานุวัตร**อันตั้งงามทั้งหลายเหล่านี้เอง เป็นบารมีส่งเสริมให้ท่านได้รับความเคารพนับถือว่าเป็น**ปราชญ์**ภิกขุรูปหนึ่งในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน

ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) ได้ฟังจาก**พระอาจารย์ฝั้น**เล่าให้ฟังว่า ตลอดเวลาที่ท่านพักอยู่ที่ **วัดบรรมนิवास** กรุงเทพฯ คราวนั้น **มีแต่ท่านองค์เดียวต้องออกจากที่พักแต่เช้าๆ ต้องไปปฏิบัติพระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น และสมเด็จเจ้า**

ถวายน้ำ ถวายไม้สัฟน์ และยาสัฟน์ ถวายผ้าเช็ดตัว เทและล้างกระโถน ชำระทำความสะอาด เก็บที่นอนหมอนมุ้ง เอาบาตรอาสนะ กระโถน ออกไปปู แต่ง ตั้งไว้ที่โรงฉัน

เวลาเดียวกัน เสร็จจากปฏิบัติ**พระอาจารย์สิงห์**แล้ว ก็ไปปฏิบัติ**อาจารย์พระมหาปิ่น และสมเด็จเจ้า** ดังกล่าวแล้ว

ปฏิบัติอย่างนี้ทุกวันๆ ก่อนออกรับบิณฑบาต ถวาย**พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น และสมเด็จเจ้า** ด้วย

สมเด็จเจ้า ท่านไม่เคยสะพายบาตร **พระอาจารย์ฝั้น** ถวายแนะวิธีสะพายบาตร วิธีเปิดฝาบาตร ปิดฝาบาตร เวลาอาหารในบาตร สมเด็จเจ้า เต็ม ท่านก็รีบถ่ายเอาอาหารออกด้วยเกรงว่าสมเด็จเจ้า จะหนัก เวลากลับจากบิณฑบาต ท่านก็จัดบาตร จัดอาหารใส่บาตร นำอาหารที่ท่านเคยฉันถวาย เอาอาหารที่ท่านไม่ฉันออก เพราะไม่ถูกกับธาตุขันธ์ของท่าน

เมื่อครูอาจารย์ท่านฉันเสร็จแล้ว ท่านต้องล้าง เช็ดบาตรทั้ง ๔ ใบ คือรวมทั้งของท่านเองด้วย เสร็จแล้วนำไปเก็บไว้

ที่กล่าวมานี้ กล่าวเฉพาะเวลาที่ท่านพักอยู่ที่**วัดบรรมนิवास** เสมือนท่านยังเป็นพระนวกะบวชใหม่

**ท่านได้ไปอยู่ที่ไหน กับพระอาจารย์องค์ใด ท่านปฏิบัติตั้งอยู่
เป็นจริยานุวัตรอันดีงามประจำนิสัยขององค์ท่านตลอดไป**

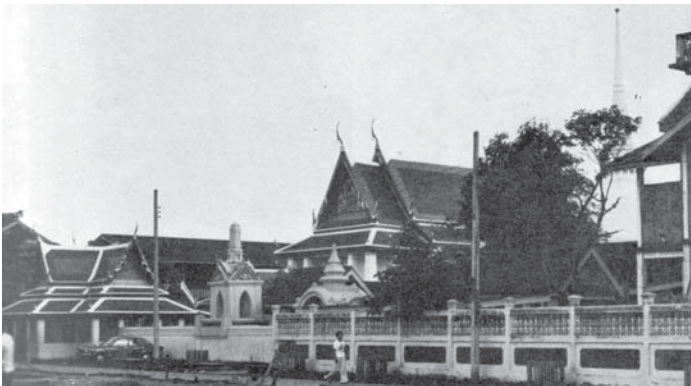
ท่านเป็นผู้มีปกติขยันหมั่นเพียร มีความอดความทนต่อความ
เหนื่อยยากลำบากในกิจการงานที่รู้ว่าเป็นประโยชน์ทั้งส่วนของท่านและ
ของคณะส่วนรวม ตลอดถึงประโยชน์ประเทศชาติ ศาสนา

ท่านมีความเคารพอ่อนน้อมกับพระเถระผู้ใหญ่ผู้เป็นครูเป็น
อาจารย์มาก

ท่านไปอยู่กับพระอาจารย์องค์ใดหรือหมู่ใด คณะใด ที่ไหน
พระอาจารย์องค์นั้น หรือหมู่นั้น คณะนั้น และสถานที่นั้นๆ ไม่เคย
มีความหนักอกหนักใจ หรือความวุ่นวายเสียหายจาก**พระอาจารย์ฝัน**
แม้แต่ห้อยเลย

เพราะท่านปฏิบัติด้วยความเคารพและเลื่อมใสในพระธรรมวินัย
จากใจจริง มั่นคง อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง

**ท่านมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด อดอาจแก่กล้า ร่าเริงท่ามกลาง
ชุมนุมชนทุกชนชั้น ทุกคณะ ทุกบริษัท**

พระอุโบสถวัดบรมนิवास เชียงสะพานยศเส กรุงเทพฯ

ฉันจะไม่ดูดำใครๆ อีกแล้ว

บันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ หลวงปู่
ฝั้น อจาโร ขณะพักอยู่ที่วัดบรมนิวาส มีต่อไป ดังนี้ :-

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านมี **น้ำมันผึ้ง** ที่ท่านได้กลั่นเอาจาก
ขี้ผึ้งแท้ ที่เรียกว่า **ขี้ผึ้งบริสุทธิ์** สำหรับทาแก้ปวด เคล็ดยอกตาม
มือเท้า แข้งขา มีไว้ประจำ ไปที่ไหนท่านก็พกติดตัวไปด้วย

เวลา**สมเด็จฯ** พักผ่อนกลางวัน ท่านก็เอาน้ำมันผึ้งไปปฏิบัติ
นวดเท้าถวายทุกวันๆ **สมเด็จฯ** ท่านรัก **นับถือ และเชื่อถือในองค์**
พระอาจารย์ฝั้นมาก

สมเด็จฯ ท่านได้พูดออกปากกล่าวปวารณากับท่านพระอาจารย์
ฝั้นเสมอๆ ว่า

“ที่พวกเธอถูกฉันตักเตือนสั่งสอน บางครั้งจนต้องถูกดู ถูกดำ
ว่ากล่าว ด้วยเจตนาหวังดี **เธอมีความคิดเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง?**”

ท่าน (หลวงปู่ฝั้น) กราบเรียนตอบ**สมเด็จฯ** ว่า “ถ้าพระเดช
พระคุณไม่ว่ากล่าวดูดำสั่งสอนพวกเกล้าฯ แล้ว ก็ไม่ทราบว่าจะให้ใคร
มาดูดำว่ากล่าวตักเตือนพวรสอนพวกเกล้าฯ

คำที่พระเดชพระคุณดูดำว่ากล่าว ตักเตือน พวรสั่งพวรสอน
พวกเกล้าฯกระหม่อมเกล้าฯ มีความเคารพนับถือถือว่า **มีคุณค่าอันประเสริฐ**
สูงสุด ยิ่งกว่าคำสรรเสริญเยินยอของชาวโลกเสียหลายร้อยเท่าพันทวี”

จากคำตอบตรงนี้แหละ **สมเด็จพระเจ้า** มีความพอใจมาก ตรัสว่า “เออ ! ฉันก็คิดเห็นอย่างนี้ จึงได้ว่ากล่าวไปอย่างนั้น แต่...**ต่อไปนี้** **ฉันจะไม่ดูคิดว่าพวกเธอและใครๆ อีกแล้วนะ บอกพวกคณະกรรมฐานของพวกเธอให้ทราบด้วย**

ฉันจะไม่ใช้อารมณ์โมโหโทโสกับพวกเธออีกนะ ตั้งแต่นี้ต่อไป”

สมเด็จพระเจ้า ท่านพูดปวารณาอย่างนี้กับพระอาจารย์ฝั้น

ท่านผู้อ่านคงจำได้แน่ครั้นว่า หลังจากที่ **สมเด็จพระเจ้า** ท่านคลายทิฐิเลิกเกลียดชังและมีความเข้าใจพระสายกรรมฐานแล้ว ท่านได้ให้ความสนับสนุน - อุปถัมภ์พระสายกรรมฐานเป็นอย่างดี และออกปากว่า

“การเผยแผ่ธรรมะไปสู่ประชาชนให้ได้ผลดี ต้องใช้วิธีของพระกรรมฐาน”

สมเด็จพระเจ้า ท่านได้สร้างวัดกรรมฐานถวายเป็นอนุสรณ์ใหญ่เสาร์ กนดสีโล ที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี คือ **วัดภูเขาแก้ว** ในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังให้พระป่าสายกรรมฐานได้ช่วยอบรมบรรดาญาติพี่น้องและลูกหลานขององค์ท่านที่อยู่ในท้องถิ่นแถวนั้น ให้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมปฏิบัติอย่างแท้จริง

หอธรรมวิจารณ์ หรือหอเขียนในวัดบรมนิวาส

สอนวินัยให้ท่านมหา

เมื่อตอนที่แล้ว มาถึงตอนที่ว่า **สมเด็จฯ** ท่านให้สัญญาปวารณา กับหลวงปู่ฝั้นว่า “...ฉันจะไม่ใช้อารมณ์โมโหโทโสกับพวกเธออีกนะ ตั้งแต่นี้ต่อไป”

บันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ มีต่อไปว่า :-

ท่านพระอาจารย์ฝั้น เข้าไปปฏิบัติเวลา**สมเด็จฯ** ท่านพักผ่อน ตอนกลางวันประจำทุกๆ วัน

มีวันหนึ่ง **พระอาจารย์ฝั้น** ลงไปซักผ้าอยู่ข้างล่าง ท่านกำลังนั่งซักจีวรอยู่ ได้ยินเสียงของแข็งกระทบกับฝากุฏิข้างบนดัง **เปรี้ยง !** แล้วเสียงกลิ้ง คลุกๆๆ ออกไป !

ท่านพระอาจารย์ คิดในใจว่ามีเรื่องอะไรอีกแล้ว จึงได้ลุกขึ้นไปดู เห็น**สมเด็จฯ** ยืนที่ประตูห้อง กำลังดูพระองค์หนึ่งอยู่

พอท่านเห็น**พระอาจารย์ฝั้น**ขึ้นไป **สมเด็จฯ** รีบเข้าห้องปิดประตูเงียบไปเลย !

พระอาจารย์ กลับลงไปซักและย้อมผ้าสบง จีวร ต่ออีก

มี**พระมหาเปรียญ**องค์หนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับกุฏิ**สมเด็จฯ** นั้นแหละ ได้เดินไปเห็น**พระอาจารย์ฝั้น**ซักและย้อมผ้าอยู่ ได้มีศรัทธาเกิดขึ้นในใจใคร่อยากจะได้บุญ จึงได้ขอช่วยซักผ้ากะ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**

ท่านพระอาจารย์เห็นพระมหาคณะนั้นยังซักผ้า ย้อมผ้าไม่เป็น ท่านจึงได้แนะนำสอนให้พระองค์นั้นเข้าใจในวิธีซักและย้อมผ้า

ท่านพระมหาคณะนั้น จึงได้ออกปากพูดให้ท่านอาจารย์ฟังว่า “อ้อ! อย่างนี้เอง เมื่อก่อน **พระอาจารย์มั่น** ท่านได้มาซักและย้อมผ้า สบง จีวร ของท่านอยู่ที่นี่

ผมได้ไปขอซักและย้อมผ้าช่วยท่าน แต่ท่านไม่ยอมให้ผมช่วย และ**พระอาจารย์มั่น**ท่านได้พูดว่า **พระวินัยท่านเรียนอยู่ถึง ๕ ปีก็ยังไม่จบ**

ผมนึกแต่ในใจว่า **เรียนวินัยอะไรถึง ๕ ปีไม่จบ เราเรียนไม่ถึงปี ท่องนวโกวาทไม่กี่วันก็จบ**

เดี๋ยวนี้ผมรู้ตัวเองว่า เพิ่งรู้จัก**พระวินัย**ของตัวเอง จากการแนะนำของท่านอาจารย์วันนี่เอง

ผมยังซักผ้า ย้อมผ้า สบง จีวร ไม่เป็น ถึงทำได้ก็ไม่ถูกต้องตามพระวินัยที่พระพุทธรองค์ได้ทรงบัญญัติไว้

การซักผ้า ย้อมผ้า เป็นพระวินัยของเราผู้เป็นพระทั้งนั้น”

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท)
พระมหาเถระผู้มาพัฒนาวัดบรมนิวาส
จนเจริญรุ่งเรืองมาตราบเท่าทุกวันนี้

๘๗.

เรียนวินัย ๕ ปีจบ นี้เป็นจริง

พูดถึงท่านพระมหา ที่วัดบรมนิวาสกันต่อหน้าครับ :-

หลังจากนั้น ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ไปพักที่วัดดอนขวาง ในจังหวัดนครราชสีมา (ไม่ทราบว่าเป็นปี พ.ศ. ใด)

ท่านพระมหาองค์นั้นได้ออกจากวัดบรมนิวาส ตั้งใจไปฝึกหัดปฏิบัติภาวนาเจริญกรรมฐานกับท่านพระอาจารย์ฝั้น ที่วัดดอนขวาง นั้นด้วย

วันหนึ่ง คณะญาติโยมนำผ้าขาวเป็นไม้หลายๆ พับมาทอดผ้าป่า มหาบังสุกุลจำนวนมาก

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ทำการตัดเย็บเป็นผ้าสบง จีวร ถวาย พระภิกษุและสามเณรที่ขาดแคลน

ท่านพระมหาอยากจะเปลี่ยนผ้าสังฆาฏิใหม่ เพราะผืนเก่า คร่ำคร่ามาก จึงได้เรียนให้ท่านพระอาจารย์ฝั้นทราบ พระอาจารย์ จึงเอาผ้าให้เลือก

เมื่อท่านพระมหาเลือกผ้าได้แล้ว ท่านพระอาจารย์บอกให้ ท่านพระมหา วัด กะ ตัดเอาเองตามใจชอบ แต่ท่านก็ตัดไม่เป็น ท่านพระอาจารย์ จึงวัด กะ และตัดให้

แล้วพระอาจารย์บอกให้ท่านพระมหาเย็บเอาเอง ท่านก็เย็บไม่เป็นอีก ท่านพระอาจารย์ก็เย็บให้

ครั้นเย็บเสร็จแล้ว บอกให้ท่านพระมหาถักลูกดุม รังดุม และให้ติดลูกดุม รังดุมเอง แต่ท่านพระมหาทำไม่เป็นสักอย่าง

คราวนี้ทำให้ท่านพระมหาองค์นั้นได้สำนึกว่า **ตัวเองยังไม่ได้เรียนรู้พระวินัยเลย** จึงได้บอกประกาศตัวเองให้คณะญาติโยมซึ่งนั่งอยู่ในที่นั้นฟังว่า : -

“อาตมาเพิ่งมาฝึกหัดเรียน ก.ข. ใหม่ พระคณะปฏิบัติท่านเรียนรู้พระวินัยจริงๆ อาตมายังโง่มาก ทำอะไรก็ไม่เป็นสักอย่าง

นี่แหละพระอาจารย์มันท่านพูดให้อาตมาฟังว่า ท่านเรียนพระวินัย ๕ ปีจบ นี่เป็นความจริง”

เจอศรรักปักอก จ๊ก !

ขอวกกลับคืนสู่**วัดบรมนิวาส** (เชิงสะพานยศเส เขตปทุมวัน)
เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ยังพำนักอยู่**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ

วันหนึ่ง **ท่านพระอาจารย์สิงห์** ได้พา**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ผู้เป็นศิษย์ ไปฟังเทศน์ **ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร** (หนู) ที่**วัดปทุมวนาราม** (อยู่เขตปทุมวัน คนละฟากถนนกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ใกล้ๆ กับ**สยามสแควร์** นั้นแหละครับ)

วัดปทุมวนาราม - ยามฉลอง สร้าง พ.ศ. ๒๔๑๐

ในสมัยนั้นรถยนต์หายาก ต้องย้ายไปด้วยเท้า (ก็คงเป็นถนน**พระราม ๑** ที่อยู่ข้างหน้า**สนามกีฬาแห่งชาติ สนามศุภชลาศัย**)

ในระหว่างทางที่ท่านกำลังเดินไป ได้พบกับหญิงสาวคนหนึ่ง **เดินสวนทางมา**

พอได้เห็นหน้าเท่านั้นแหละ ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อน

ไม่ทราบว่าเขามีชื่อเรียงเสียงใด พ่อแม่ เรือนชานบ้านช่อง วงศ์วาน
ว่านกอของแม่สาวคนนั้น ก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ที่ไหน

**ช่วงเวลาที่เห็นหน้าเท่านั้น ทำให้ท่านรู้สึกเสียวปลาบที่หัวใจทันที
รู้สึกรักใคร่พอใจในตัวแม่สาวคนนั้นชนิดวางไม่ลง**

ท่านพยายามหาอุบายมาพิจารณาแก้ไขความรู้สึกเช่นนั้นอย่างไร
ก็ไม่ได้ผล

อุบาย สติ ปัญญา สมถะ วิปัสสนา ที่เคยอบรมฝึกฝน
มาชนิดที่ว่าไซโกไซนพอดตัวแล้ว ไม่รู้ว่าสิ่งเหล่านั้นกลับกลายหายหน้า
ไปไหนหมด

รู้สึกว่าจะเจ้าความรักใคร่ใคร่ มันทมิได้เลือกกาล สถานที่
หรือเลือกคนแล้ว ดี มี จน แต่อย่างไรดี มันข่มเหงหัวใจของสัตว์
ทั้งหลายโดยมิได้เลือกหน้าว่าเป็นใคร ชนชั้น วรรณะไหน ไม่มียกเว้น
ทั้งสิ้น

(ข้างบนนี้**หลวงปู่จวน** ท่านเขียนบรรยายไว้ณะครับ รับรองว่า
ถ้าผมหรือท่านผู้อ่าน เป็นคนเขียนเรื่องเช่นนี้ เราน่าจะบรรยายได้
ดูเด็ดเด็ดมันกว่า ก็แน่นอนแหละครับ **หลวงปู่**ท่านบวชมาตั้งแต่เด็ก ๆ
เรื่องรัก ๆ ใคร ๆ นี้ท่านจะเชี่ยวชาญเหมือนเราได้อย่างไร ใช้ไหมครับ ?)

เอาเป็นว่า **องค์หลวงปู่ฝั้น** (ตอนนั้นอายุ ๓๒) ท่านยังมีสติ
รู้สึกสำนึกตัวอยู่เสมอ มิได้ประมาท

ขณะเดียวกันท่านก็พยายามสลัดความรู้สึกเช่นนั้นให้หมดไป
แต่สลัดอย่างไรก็สลัดไม่หลุด

หลวงปู่ได้เตือนตัวท่านเองว่า “เราจำต้องจัดอารมณ์อันเป็นหลุม
รักอันกว้างใหญ่และลึกมากนี้เสีย แต่เป็นเรื่องยากมากสำหรับสัตว์โลก
ผู้มีอวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ภพ จะสามารถข้ามไปให้พ้นได้”

พวกเรามาเอาใจช่วย**หลวงปู่**กันนะครับ

อ้อ ! มันเป็นอย่างนี้เอง

หลวงปู่ยังนึกเห็นหน้าแม่สาวคนนั้นอยู่ตลอดเวลาที่เดินทางกลับ
วัดบรมนิวาส

เมื่อกลับถึงวัด ท่านก็ได้กราบเรียนท่านพระอาจารย์สิงห์ เรื่อง
จิตของท่านได้หลงไปตกนรก ชุมน้ำแสบ น้ำเค็ม ให้ท่านทราบบ เพื่อ
ท่านจะได้คิดหาอุบายวิธีแก้ไขให้

พระอาจารย์สิงห์ ได้แนะนำให้ท่านพระอาจารย์ฝั้น เข้าไปพัก
ทำความเพียรภาวนาอยู่ในวิหารคด ในบริเวณโบสถ์วัดบรมนิวาส ท่าน
ก็ปฏิบัติตามที่พระอาจารย์บอก

ท่านได้เข้าไปเก็บตัวอยู่ปฏิบัติประกอบความเพียร ทำสมาธิ
ภาวนา ตั้งสติ นึกระลึกรู้ตัวอย่างแน่นอนหา พิจารณากายาสูก
กรรมฐาน ตั้งจิตมั่นคง ดำรงสติแน่นแน่วด้วยความเพียรพยายามให้
ติดต่อนิ่งกันไปมิให้พลั้งเผลอ ทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง
นอน เจริญทั้งสมถะและวิปัสสนา ภาวนาสัมพันธ์กันไป

เพื่อชิงชัยกับกิเลสที่มักยึดเบญจขันธ์ เป็นที่อาศัยหลบซ่อน
เสมือนเป็นเกราะป้อมปราการที่กิเลสได้พึ่งอาศัย ยากที่ใครในโลกจะ
เข้าไปทำลายมันได้

เราจะใช้ความเพียรและความอดทนอันเป็นตบะ มาพังแผดเผา
เกราะป้อมปราการของมัน (หมายถึง เบญจขันธ์ คือ รูป เวทนา

สัญญา สังขาร วิญญาณ) ให้พังทลายเป็นจุนวิจุนในคราวครั้งนี้ ให้
สิ้นซากไป

หลวงปู่ ท่านเก็บตัวปฏิบัติอยู่ในวิหารคดนั้นถึง ๗ วัน จิตใจ
ค่อยสงบสบาย มีความเบากายเบาใจ สว่างไสวในใจในจิต จะนึกคิด
สิ่งใดปรุปรอง จึงได้รู้เรื่องแม่หญิงสาวคนนั้น

อ้อ ! อย่างนี้เอง **เป็นบุพเพสันนิวาส** คือเคยครองเรือน
ครองรักสมครสังวาสร่วมกันมาแล้วในอดีตชาติ จึงให้ได้เกิดความรู้สึก
มีอารมณ์มากระทบกระเทือนใจเช่นนั้น

“บัดนี้ เราได้เห็นได้รู้จักแล้วเจ้า**สังขาร**เอ๋ย เจ้าได้**อวิชชา**มาเป็น
ปัจจัยอาศัย เป็นเกาะหุ้มห่อหลบซ่อนตัวของเจ้าเป็นอย่างดี

เราจะต้องทำลายเกาะของเจ้า คือ **อวิชชา** ด้วยอาวุธ ๓ วิธี
คือ **สังขญาณ วิธีปนาวุธ, กิจญาณ วิธีปนาวุธ และ กตญาณ
วิธีปนาวุธ** ให้หมดสิ้น

เจ้าจะไม่มีโอกาสได้พบกับเราอีกแล้ว การพบกันครั้งนี้เป็นครั้ง
สุดท้าย เจ้า**สังขาร**เอ๋ย ! เจ้าจงไปอยู่อย่างผู้สิ้นเหตุปัจจัยเถิด”

(**สังขาร** ในที่นี้ เรารู้จักกันว่าเป็นการปรุงแต่งของจิต เป็นหนึ่งใน
ในขั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ)

ในที่สุด**หลวงปู่** ก็สามารถเอาชนะความรู้สึกนึกคิดที่จิตปรุงแต่ง
อันเนื่องมาจากการพบเนื้อคู่ในอดีตชาติของท่านนั้นไปได้ เลิกนึก เลิก
คิดถึงอีกต่อไป

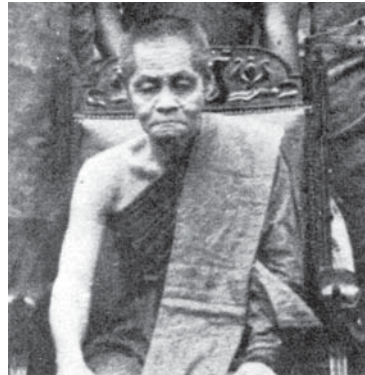
ท่านต้องใช้เวลาบำเพ็ญเพียรเก็บตัวอยู่ถึง ๗ วัน
อนุโมทนาสาธุ ครับ !

เรื่องราวข้างต้นนี้ มีปรากฏอยู่ใน**ซุ้มประวัตินรอบพระเจดีย์**ของท่าน ที่**วัดป่าอุดมสมพร** อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อยู่ใน**ซุ้มที่ ๓๕** มีคำบรรยายได้ภาพว่า

“พระอาจารย์สิงห์ พาไปนมัสการ**พระปัญญาพิศาลเถระ** (หนู จิตปัญญา) **วัดปทุมวนาราม** พบหญิงสาวคนหนึ่งเดินสวนทางมา เกิดอารมณ์ วางไม่ลง เจริญอุสภแก่ไขอยู่ ๗ วัน จิตจึงสงบ และได้รู้ว่าหญิงนั้นเคยมีบุพเพสันนิวาสร่วมกันมาในอดีตชาติ”

ถ้าไปกราบพระเจดีย์ของท่าน ก็ลองไป**ดูซุ้มที่ ๓๕** นี้ด้วยนะครับ

๑. พระเจดีย์วัดปทุมวนาราม
๒. พระปัญญาพิศาลเถระ (หนู จิตปัญญา) อดีตเจ้าอาวาส
๓. กุฏิที่หลวงพ่อมั่น เคยจำพรรษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑

๙๑.

ตระเวนเมืองกรุงครั้งแรก

ในช่วงที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มาพักที่วัดบรมนิวาส ในคราวนั้น เป็นการเข้ากรุงเทพฯ ครั้งแรก ในชีวิตของท่าน

หลวงปู่สุวัจน์ สิวใจ เขียนไว้ดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์ได้เล่าให้ฟังว่า ปีนั้นที่กรุงเทพมหานครมีงานฉลองสมโภชพระนคร เนื่องในวาระที่ได้สร้างตั้งกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ มาเป็นเวลาได้ศตวรรษกึ่ง (๑๕๐ ปี)

เป็นครั้งแรกในชีวิตของท่านที่มีโอกาสเข้าไปเห็นกรุงเทพฯ

ท่านได้ไปที่โบสถ์วัดพระแก้ว กับพระมหาสมบุญณ์ ท่านได้เห็นพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๗ ตอนเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปในโบสถ์วัดพระแก้ว

เวลาชากลับ แทบจะหาทางออกไปไม่ได้ เพราะมีแต่คนเต็มแน่นไปหมด เบียดเสียดเหยียดยัดกันไป ไม่ทราบว่าเป็นใคร

ท่านพระอาจารย์ ได้อาศัยเด็กลูกศิษย์ที่เดินทางไปด้วยเอามากันตัวท่านไว้เวลาผู้หญิงจะชนท่าน

กว่าจะเดินไปถึงวัดบรมนิวาสก็แทบแย่ ถึงวัดจนตึกดิน

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้พักอยู่ที่วัดบรมนิวาส อีกประมาณเดือนเศษ จึงได้กลับนครราชสีมา

๙๑.

สร้างและจำพรรษา ที่วัดป่าศรัทธารวม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พักอยู่ที่วัดบรมนิวาส ๓ เดือนเศษ จึงได้เดินทางกลับจังหวัดนครราชสีมา มาพักที่ วัดป่าสาละวัน ที่เพิ่งสร้างขึ้น มีหลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม เป็นเจ้าสำนัก

ต่อมาคณะพระกรรมฐานก็ได้ก่อตั้งสำนักสงฆ์แห่งใหม่ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ ป่าช้าที่ ๒ ซึ่งอยู่ระหว่าง บ้านหัวทะเล กับ กรมทหารบกมณฑลที่ ๓ อยู่ในเขตตัวเมืองนครราชสีมา ค่อนไปทางทิศตะวันออก

ป่าช้าที่ ๒ แห่งนี้ เดิมใช้เป็นสถานที่เผาศพผู้ตายด้วยโรคระบาด เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค เป็นต้น

สำนักสงฆ์ที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ต่อมาได้ชื่อว่า วัดป่าศรัทธารวม หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้จำพรรษาที่ ๘ ของท่าน ณ สำนักสงฆ์แห่งนี้ ปีนั้นเป็นปี พ.ศ.๒๔๗๔ หลวงปู่อายุ ๓๓ ปี

ในปีที่บุกเบิกสร้างสำนักสงฆ์แห่งใหม่นี้ มีพระจำพรรษาอยู่ ๑๐ รูป และสามเณร ๔ รูป หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นเจ้าสำนัก

สำหรับครูบาอาจารย์องค์อื่นที่จำพรรษาในปีแรกนั้น ได้แก่ หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ภูมมี จิตธมฺโม หลวงปู่หลุย จนฺตาสโร หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ เป็นต้น

ตลอดระยะเข้าพรรษา หลวงปู่เทศก์ กับ หลวงปู่ฝั้น ได้ช่วย

ผ่อนนาคระ**หลวงปู่พระมหาปิ่น** ในการแสดงธรรมอบรมญาติโยม และรับแขกที่มาเยี่ยมเยียน เป็นต้น

ประชาชนที่มาพึ่งพิงเทศน์ฟังธรรม จำศีล ภาวนา และให้ความอุปถัมภ์วัด มาจากบ้านหนองโสน บ้านหนองปรือ บ้านหัวทะเล และมาจากในตัวเมืองนครราชสีมา

หน่วยงานหลักที่ให้การอุปถัมภ์วัดก็คือ **กรมทหารบกมณฑลที่ ๓** จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสมัยนั้นมี **นายพลตรี หลวงชำนาญยุทธศาสตร์ (จอมพลผิน ชุณหวัน บิดาของ พลเอกชาติชาย ชุณหวัน)** เป็นผู้บัญชาการ

ดังนั้น **วัดป่าศรัทธารวม** จึงเป็นวัดที่ **คณะกรมทหาร** พร้อมกับ**ราษฎร**ได้ร่วมกันก่อสร้าง เพื่อให้เป็นสถานที่บำเพ็ญบุญกุศล และให้การอบรมธรรมปฏิบัติของคณะทหารและราษฎรในท้องถิ่นนั้น

ครูบาอาจารย์ที่สำนักสงฆ์ที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ ได้นำปฏิบัติหาข้อวัตรปฏิบัติที่ได้ฝึกหัดอบรมมาทางด้านวิปัสสนากรรมฐานตามแบบของ**หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล** และ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** มาประกาศเผยแผ่แก่ประชาชน บริษัท จังหวัดนครราชสีมา

เป็นการตั้งหลักปฏิบัติสำนักวิปัสสนา พื้นฟูเขตชูพระพุทธรักษาตามเยี่ยงอย่างพระอริยประเพณี ที่สืบต่อเนื่องมาจากอริยวงศ์ขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ดำรงทรงอยู่สืบต่อมาได้จนถึงปัจจุบัน

ต่อมา เมื่อ**หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาโโล** ได้ย้ายออกไปตั้งสำนักแห่งใหม่ **หลวงปู่ผืน อาจารย์โร** จึงได้ขึ้นเป็นเจ้าอาวาสและได้อยู่จำพรรษาที่ **วัดป่าศรัทธารวม** แห่งนี้อยู่ติดต่อกันนานถึง ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๔๗๕-๒๔๘๖ ก่อนที่จะย้ายไปจำพรรษาที่ **วัดบูรพา** จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ.๒๔๘๗ ตามพระบัญชาของ**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ตีสุโธ)** ดำรงตำแหน่ง **สังฆมนตรี** ในสมัยนั้น

๗๒.

ขอนั่งสู้อย่างสบาย !

โดยปกติหลวงปู่ฝั้น อาจาโร จะพำนักประจำที่วัดป่าศรีถาวรรม เฉพาะในช่วงเข้าพรรษา หลังออกพรรษาแล้วทุกปี ท่านจะพาพระเถระ ออกธุดงค์แสวงวิเวกไปตามที่ต่างๆ และด้วยเหตุนี้เองจึงได้เกิดมีวัดป่า เกิดขึ้นหลายแห่งตามมา

ทั้งนี้เพราะตามสถานที่ที่ท่านและคณะไปพักวิเวก ได้มีประชาชน เลื่อมใส เข้ามาทำบุญ ฟังธรรม และปฏิบัติภาวนาอยู่ด้วย ในที่สุด สถานที่เหล่านั้นก็ได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์ เป็นวัดตามขึ้นมาใน ภายหลัง

เมื่อออกพรรษาแรกที่ท่านมาจำพรรษาที่วัดป่าศรีถาวรรม คือ ปี พ.ศ.๒๔๗๕ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ออกธุดงค์ไปกับ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เทียบวิเวกไปทางบ้านคลองไผ่ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

มีอยู่ช่วงหนึ่ง ท่านไปวิเวกอยู่ที่บ้านหนองบัว หลวงปู่ฝั้น เกิดเป็นไข้มาเลเรียขึ้นมาอีก ฉันทยาควินินก็แล้ว ยาอื่นๆ ก็แล้ว แต่ อาการไข้ก็ยังหนักมาก ท่านได้รับทุกขเวทนาอย่างยิ่ง

หลวงปู่ได้นั่งสมาธิพิจารณาเวทนาคือตัวทุกข์ที่ท่านกำลังได้รับอยู่ เห็นความทุกข์ความไม่แน่นอนของสังขาร เกิดความเบื่อหน่ายในชีวิต มีแต่เจ็บมีแต่ไข้แล้วๆ เล่าๆ เดี่ยวก็เป็น เดี่ยวก็หาย เดี่ยวก็สบาย เดี่ยวก็ทุกข์ วนเวียนอยู่อย่างนี้ หาสาระประโยชน์ไม่ได้เลย

หลวงปู่ จึงได้ตัดสินใจว่า “เราจะนั่งภาวนาเอาความตายเป็นที่ตั้ง ถ้ามันหายก็หาย ถ้าไม่หาย ตายก็แล้วไป”

เมื่อตัดสินใจดังนั้น จึงได้ไปกราบเรียนหลวงปู่ก่อนว่า **“วันนี้ผมจะนั่งภาวนาให้มันตาย ถ้ามันไม่หาย”**

แล้วหลวงปู่ ก็กลับไปยังที่ช่องท่าน เข้าที่นั่งทำสมาธิภาวนา กำหนดเอาทุกขเวทนามาเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้ตัว มีความเพียรมีความพยายาม เอาสติกับปัญญามาประกอบการพิจารณาเป็น **กิจจญาณ** ในการเพ่งเพียรแผดเผาเอากิเลส ที่ได้เหตุปัจจัยอาศัยจากทุกขเวทนาแล้วเกิดขึ้นมารบกวน

ทำความเพียรอย่างไม่มีการยับยั้งลดละเลิกถอน แม้แต่คำว่าย่อหย่อนเลิกถอยก็ไม่ให้มี

พอจิตรวมได้ที่แล้ว ท่านก็พิจารณากาย เพื่อดูอาการเจ็บไข้ ทัณฑ์นั้นก็มิมีติดปรากฏให้เห็น จะเป็นอะไรก็ไม่ทราบ กระโดดออกจากร่างกายมายืนอยู่ข้างหน้าของท่าน แล้วท่านได้กำหนดจิตตามดูเจ้าสิ่งนั้นได้กลับกลายเป็นกวาง แล้วกระโดดลงไปในลำห้วย ขึ้นฝั่งอีกด้านหนึ่ง แล้วกลายเป็นช้างตัวใหญ่ เดินบุกป่าเสียงดังโครมครามๆ หายลับไปจากสายตาของท่าน

หลวงปู่ ได้พิจารณาสิ่งที่ปรากฏในนิมิตนั้นทบทวนไปมา ท่านก็รู้ได้ว่า **“ใช่มาเลเรียที่เกิดขึ้นในตัวท่านนั้น มันได้กระโดดหนีหายไปหมดแล้ว คราวนี้ใช้จะต้องหายขาดอย่างแน่นอน**

ท่านนั่งภาวนาอยู่เป็นเวลานานเท่าไรก็ไม่ทราบ เมื่อพิจารณาอย่างถ้วนถี่จนแน่ใจว่าอาการไข้ได้ดับไปพร้อมกับทุกขเวทณาก็หายไปหมดแล้ว ท่านจึงได้ถอนจิตออกจากสมาธิ รู้สึกมีความเบากายเบาใจ

มีจิตสว่างไสวปลอดโปร่ง สงบอิ่มเอิบสดชื่นในจิตใจ จะยืน เดิน
นั่ง นอน ในอิริยาบถใด ก็มีความสุขสงบวิเวกไปหมด

หลวงปู่ ได้ออกจากที่ เดินไปยังที่ที่**หลวงปู่อ่อน**อยู่ **หลวงปู่**
อ่อนมองเห็น จึงพูดทักขึ้นว่า “แน่ะ ! **ท่านฝัน** ไหนว่าท่านจะนั่ง
สู่ตายถ้าจะไม่หาย ลูกมาทำอะไรเล่า ?”

“**ผมหายแล้วครับ จึงได้ลุกออกมา**” **หลวงปู่**ตอบ

ต่อจากนั้น **หลวงปู่**ก็ได้เล่าเรื่องนิमितและเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ
ท่านทุกประการ ถวายให้**หลวงปู่อ่อน**ทราบ

หลวงปู่สุวัจน์ ผู้เขียนเรื่องนี้ ได้สรุปลงท้ายว่า :-

“ตั้งแต่นั้นมา **พระอาจารย์ฝัน** ท่านไปอยู่ป่าดงพงไพร ภูเขา
ที่ใด ก็ไม่ปรากฏว่าท่านเป็นมาเลเรียอีกเลย”

บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นถิ่นที่**หลวงปู่อ่อน** กับ
หลวงปู่ฝัน เทียววิเวกหลังออกพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๗๕

๙๓.

จำพรรษาที่บ้านมะรุม อ.โนนสูง

ในช่วงที่หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ กับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เทียบ
วิเวกหลังออกพรรษา ปี ๒๔๗๕ แถวอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
(บริเวณอ่างเก็บน้ำลำตะคอง ทุกวันนี้) อยู่กัน

พอเข้าเดือน ๖ (พฤษภาคม ๒๔๗๖) นายอำเภอสีคิ้ว คือ
ขุนเหมสมาหาร ได้อาราธนาหลวงปู่ทั้งสององค์ ไปจัดสร้างวัดกรรมฐาน
ขึ้นวัดหนึ่ง ใกล้กับสถานีรถไฟบ้านใหม่สำโรง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว
ได้ชื่อต่อมาว่า วัดป่าบ้านใหม่สำโรง

หลวงปู่อ่อน ได้อยู่อบรมธรรมะให้กับประชาชน และได้จำพรรษา
ปี พ.ศ.๒๔๗๖ ที่วัดตั้งใหม่แห่งนี้

สำหรับหลวงปู่ฝั้น ท่านได้แยกตัวเดินธุดงค์กลับไปโคราช
เพื่อจะต่อไปยังอำเภอโนนสูง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดขึ้นไปทางเหนือ
ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

หลวงปู่ ได้มาพักวิเวกที่บ้านมะรุม แล้วได้จัดสร้างเสนาสนะ
ป่าเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นบนโคกป่าช้า อยู่ระหว่างหมู่บ้านแฝกกับหมู่บ้าน
หนองนา แล้วได้จำพรรษาที่ ๙ ของท่านอยู่ ณ เสนาสนะป่าแห่งนี้

ต่อมาก็พัฒนาขึ้นเป็น **วัดป่าบ้านมะรุม** ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

หลังออกพรรษาปี ๒๔๗๖ **หลวงปู่** ได้เดินธุดงค์กลับเข้าเมือง **โคราช** เพื่อนมัสการพระอาจารย์ของท่าน คือ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** ที่**วัดป่าศาลวัน**

ในช่วงนั้นเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า **“กบฏวรเดช”** ไม่เหมาะที่จะเที่ยวธุดงค์ทางไกล จึงได้ร่วมกับ **หลวงปู่อ่อน** พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร อีกหลายรูป ไปเที่ยววิเวกภาวนาอยู่ในห้องที่**อำเภอปักธงชัย** (อยู่ทางใต้ตัวเมืองโคราชไปประมาณ ๕๐ กิโลเมตร)

ระหว่างที่คณะของ**หลวงปู่**ไปพักวิเวกที่**ถ้ำเขาตะกุดรัง** ปรากฏว่ามีเสือมาเดินเสียบๆ เคียงๆ รวากับจะเข้ามาทำอันตรายพระเณรที่ปักกลดบำเพ็ญภาวนาอยู่บริเวณนั้น

เสือตัวนั้นออกมาเดินวนเวียนรบกวนพระเณรแทบตลอดคืน

หลวงปู่คงนึกว่าคาถาขึ้นมา จึงหยิบก้อนหินขนาดเหมาะมือขึ้นมาก้อนหนึ่ง แล้วโยนไปไกลๆ กับที่เสื่อมันอยู่

เท่านั้นเองครับ เสือได้กระโจนหนีไปอย่างรวดเร็ว แล้วไม่ปรากฏมาให้พระเณรเห็นมันอีกเลย

(ข้อมูลในตอนนี้ ผมนำมาจากบันทึกของ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** นะครับ เป็นฉบับที่จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพของ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**)

หลังจากคณะของหลวงปู่ตระเวนทำความเพียรไปที่ต่างๆ จน

ตลอดช่วงฤดูแล้งแล้ว ถึงเดือน ๖ (พฤษภาคม ๒๔๗๗) องค์**หลวงปู่ฝั้น** ได้กลับมาที่ตัวอำเภอ**ปักธงชัย**

พอดีญาติโยม ณ ที่นั้นมีความศรัทธา ได้อาราธนาให้ท่านสร้างวัดป่าขึ้นใกล้ๆ อำเภอ

หลวงปู่ ได้พักอยู่ที่นั่นระยะหนึ่งเพื่อจัดการก่อสร้างวัดโดยกำหนดเขตวัด วางแนวกุฏิ ศาลาไว้ให้พอสมควรแล้ว ท่านก็มอบให้บรรดาญาติโยมได้สร้างกันเองต่อไป

หลวงปู่ เดินทางกลับมา **วัดป่าสาละวัน** เพื่อกราบเรียนให้ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** ทราบเรื่องไปริเริ่มสร้างวัดป่าเอาไว้ ขอให้ท่านรับรองเรื่องการดำเนินการก่อสร้างวัดใหม่นี้ต่อไป

เมื่อถวายภาระการสร้างวัดป่าที่อำเภอ**ปักธงชัย**ให้กับ**หลวงปู่สิงห์** พระอาจารย์ของท่านแล้ว **หลวงปู่ฝั้น** ก็กลับขึ้นไปทางอำเภอ**โนนสูง**

และในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ นี้ **หลวงปู่** ได้จำพรรษาที่ ๑๐ ของท่านที่วัดป่าบ้านมะรุ้ม ซ้ำอีกเป็นพรรษาที่สองติดต่อกัน

บริเวณโคกป่าช้า บ้านมะรุ้ม อำเภอ**โนนสูง** จังหวัดนครราชสีมา

พระอาจารย์**ฝั้น** ได้จัดสร้างเสนาสนะป่าขึ้นจำพรรษา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ - ๒๔๗๗ (ในภาพ) พระอธิการอ้ายขี้ บริเวณที่เป็นเสนาสนะป่า

เรื่องการแตกความสามัคคี

ขออนุญาตย้อนไปเขียนถึงเหตุการณ์เมื่อครั้ง**หลวงปู่ฝั้น**และคณะไปรุดงค์ที่**ภูเขาตะกุดรัง** ในท้องที่**อำเภอปรางค์ชัย**อีกครั้งหนึ่ง (ไม่แน่ใจว่าเป็นการรุดงค์ครั้งเดียวกันกับครั้งเจอเสือเมื่อตอนที่แล้วหรือไม่)

เรื่องนี้เป็นบันทึกของ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ท่านเขียนไว้ดังนี้ครับ :-

คราวหนึ่ง **ท่าน** (หลวงปู่ฝั้น) พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรหลายรูป และตาปะขาวด้วย ออกเดินรุดงค์ไปท้องที่**อำเภอปรางค์ชัย** ได้ไปพักวิเวกทำความเพียรภาวนาอยู่ที่**ภูเขาตะกุดรัง**

ที่นั้นมี**พระพุทธรบาทจำลอง** มีมาตั้งแต่สมัยไหนไม่ทราบได้ มีศาลาหลังคามุงสังกะสีครอบรอยพระพุทธรบาทเพื่อกันฝนกันแดด มีพระองค์หนึ่งได้ไปพักปักกลดอยู่ข้างๆ รอยพระพุทธรบาทนั้น ต่อมาเมื่อโยมได้ทำบุญบ้าน จึงมานิมนต์พระไปสวดพุทธมนต์มงคลบ้านในตอนเย็น

ในตอนบ่ายวันนั้น พระเณรทั้งหมดไปรวมกันฉันน้ำร้อนตามปกติของพระป่า เสร็จแล้วได้พากันล้อมสวดมนต์เพื่อให้เสียงเข้ากัน

แต่เมื่อลงมือสวด เสียงกลับไปด้วยกันไม่ได้ บ้างเสียงสูง บ้างเสียงต่ำ ไม่ยอมปรับให้เข้ากัน จึงเกิดปากเสียงถกเถียงกัน แล้วก็เลิกกันกลับไปทำความเพียรยังที่ของแต่ละองค์

พอตกดึกสังข์ก็ได้ยินเสียงนกหวีดดังขึ้น เป็นสัญญาณเรียกให้ได้ยินทั่วถึงทุกองค์ อีกไม่นานก็ได้ยินเสียงดังขึ้นมาอีกเป็นครั้งที่สอง แล้วก็ครั้งที่สาม เสียงนั้นดังมาจากทิศทางที่**พระพุทธรบาทจำลอง**ตั้งอยู่ พระเถรทุกองค์ต่างก็ออกมาดูตรงที่เสียงนกหวีดดังขึ้น ซึ่งเป็นที่ๆ พระองค์นั้นพักอยู่

ก็ปรากฏเห็นพระองค์นั้นนั่งตัวสั่นเทาด้วยความกลัว มีเหงื่อออกท่วมตัว

หลวงปู่ ถามพระองค์นั้นว่า “ท่านเป็นอะไร?”

พระองค์นั้น ตอบด้วยอาการละล้าละลักว่า “ท่านอาจารย์ไม่ได้ยินหรือ เสียงดังเหมือนสังข์สั่นหลังคาจะพังแหลกหมดแล้ว **เขาจะมาทุบกระผมแต่ยังไม่ทันจะทุบ** กำลังชู่และทุบสังข์สิ เสียงดังเหมือนฟ้าผ่า...”

พระเถร ณ ที่นั้นไม่มีใครได้ยินเสียงตามที่พระองค์นั้นเล่าให้ฟัง สังข์สั่นหลังคาก็อยู่ตามปกติ ไม่ได้บุบสลายอะไร มีแต่พระองค์นั้นเห็นและได้ยินเพียงองค์เดียว

หลวงปู่ ได้ฟังพิจารณาจนรู้ถึงสาเหตุแล้ว ท่านจึงบอกให้เรียกพระเถรทุกองค์มารวมกัน แล้วท่านก็เทศน์ตักเตือนให้พระเถรเห็นโทษใน**ความวิบัติ** อันเกิดจากความขัดแย้งกันเรื่องการซ้อมสวดมนต์เมื่อตอนบ่ายนี้ ว่า

“...ไม่มีความเคารพซึ่งกันและกันตามพระธรรมวินัย ไม่เป็นไปเพื่อความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน

ต่อไปพวกเราควรระมัดระวังอย่าให้**เรื่องวิบัติ**อย่างนี้เกิดขึ้นในคณะของพวกเราได้อีก

ให้ตั้งอยู่ในความสามัคคี คือ **กายสามัคคี จิตสามัคคี ทิฐิสามัคคี**

อย่าให้กายแตกสามัคคี กายแตกไม่ได้ ใช้ไม่ได้ จิตแตกก็ไม่ได้ ใช้ไม่ได้ **ความคิดความเห็นแตกก็ไม่ได้** เมื่อไม่ดีแล้วมันก็ใช้ไม่ได้ ใครก็ไม่อยากได้ ใครๆ ก็ไม่ปรารถนา ไม่ต้องการ เพราะมันแตก

ให้มีจิตประกอบด้วยความเมตตา เคารพคารวะ ซึ่งกันและกัน จึงจะเป็นไปเพื่อความสุขความเจริญในพระธรรมวินัยของเรา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประทานมอบไว้ให้พวกเราแล้ว

พวกเราควรรัก ควรนุถุณอม บำรุง เก็บรักษาไว้ให้ดี
เราทั้งหลายควรปฏิบัติตามอย่างนี้ตลอดไป"

พระเถรทุกรงค์ที่ได้มานั่งร่วมประชุมฟังโอวาทของหลวงปู่แล้ว แต่ละองค์ต่างก็รู้สึกสำนึกผิด กลับมีจิตผ่องใส ได้ทำความเคารพคารวะซึ่งกันและกัน จึงได้เลิก กลับไปประกอบทำความเพียรภาวนายังที่ของตนต่อไป

เหตุการณ์ก็สงบตั้งแต่นั้นมา ไม่มีอะไรเกิดขึ้นอีก

หลวงปู่ฝัน ได้พาพระภิกษุสามเณรพักวิเวกฝึกจิต บำเพ็ญเพียรภาวนา พอจวนถึงเวลาใกล้จะเข้าจำพรรษา แล้วก็พากลับมาจำพรรษาอยู่ที่**วัดป่าศรัทธารวม**

เสื่อหรือนี้ !

เรื่องนี้ผมขอเขียนย้อนหลังไปนิดหนึ่ง เพื่อให้เรื่องต่อเนืองกัน
เป็นบันทึกของ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ท่านเขียนไว้แบบนี้
ครับ :-

ในพรรษาที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๗๗) พระอาจารย์ฝั้น ได้กลับไป
จำพรรษา (เป็นปีที่ ๒) อยู่ที่บ้านมะรุุม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ต่อมา พอออกพรรษาปีนั้น พระอาจารย์ฝั้น ได้ตกลงใจจะ
ออกเดินชุดงค์ไปทางดงพญาเย็น โดยมีพระภิกษุ ๓ รูป กับสามเณร
อีก ๑ รูป ร่วมคณะไปด้วย

โยมผู้หนึ่งชื่อ หลวงบำรุงฯ มีศรัทธาเอารถไปส่งให้จนถึงชายป่า
เมื่อลงจากรถแล้วก็มุ่งหน้าเข้าดงพญาเย็นทั้งคณะ

ระหว่างเดินชุดงค์กลางป่า พระเณรร่วมคณะเกิดกระหายน้ำ
ท่านก็บอกให้หยุดฉันน้ำก่อน ส่วนท่านเองเดินล่องหน้าไป

เดินไปสักพักหนึ่ง ท่านรู้สึกสังหรณ์ใจว่า กำลังจะมีอะไร
เกิดขึ้นกับท่านสักอย่าง เพราะเดินอยู่ดีๆ ก็รู้สึกใจเต้นแรงจนผิตสังเกต
เมื่อกวาดสายตาไปรอบๆ ตัวก็ไม่เห็นมีอะไรที่ผิดปกติ ท่านจึงเดินไป
เรื่อยๆ แม้กระนั้นก็ไม่หายใจเต้น

**ทันใด ! ท่านเห็นเสือตัวหนึ่งนอนหันหลังให้ อยู่ข้างหน้าใน
ระยะกระชั้นชิด** จะหลบหลีกก็ไม่ทันเสียแล้วเพราะประชิดตัวจริงๆ

ท่านบอกว่า ตอนนั้นหัวใจเต้นแรงแทบว่าจะหยุดเต้นเลยทีเดียว
แต่ท่านก็ยังสำรวจสติได้อย่างรวดเร็ว ท่านตัดสินใจอย่างไม่น่าจะมีใคร
ทำเหมือนท่าน คือ :-

ท่านเดินไปใกล้มัน แล้วร้องถามขึ้นว่า **“อ้อ ! เสือหรือนี้ ?”**

ไม่น่าเชื่อครับ ! เสือได้ยกหัวขึ้น มองมาตามเสียงของหลวงปู่
แล้วก็กระโดดแผ่นแผ่น หายเข้าไปในป่าที่รกทึบอย่างทันทีทันใด
เรียกว่าใช้วิชาเสือแผ่น ครับ

“อ้อ ! เสือหรือนี้ ?”

๙๗.

เผชิญผีกองกอย !

ที่นี่ พอเสือด่วนั้นกระโดดแผ้วหนีไปแล้ว...

เมื่อพวกพระเถรตามมาทัน ทั้งคณะจึงออกเดินทางต่อ มุ่งหน้าไปยังบ้านสอยดาว อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ห่างสถานีรถไฟจันทิก ไปประมาณ ๓๐๐ เส้น (๑๒ กม.)

แต่ก่อนจะไปถึงบ้านสอยดาว หลวงปู่ได้พาคณะแวะไปที่ไร่ของหลวงบำรุงฯ แล้วพักที่นั่นอยู่หลายวัน คนของหลวงบำรุงฯ ได้จัดทำอาหารถวาย และปฏิบัติต่อคณะพระธุดงค์อย่างไม่มีขาดตกบกพร่องประการใด

ณ ที่ไร่แห่งนี้เองที่หลวงปู่ได้เผชิญกับผีกองกอยเข้าครั้งหนึ่ง !
(ท่านที่ใจอ่อน หรือหัวใจไม่ดี อนุญาตให้พลิกข้ามไปได้ครับ)

ปกติชาวบ้านเข้าใจว่า ผีกองกอย คือ นกไม้หอม ถ้านกประเภทนี้ร้องที่ไหน เชื่อกันว่ามีไม้หอมอยู่ที่นั่น

ก่อนไปหาไม้หอม เช่น ไม้จันทร์หอม ชาวบ้านจะทำพิธีบวงสรวงกันเสียก่อน อธิษฐาน บันบานขอให้นกไปร้องในบริเวณที่มีไม้หอม จะได้หาพบบางอย่างขึ้น

พอบวงสรวงเสร็จ ก็เข้าไปนั่งคอย นอนคอย อยู่ในป่า ตกกลางคืนถ้าได้ยินเสียงนกประเภทนี้ร้องทางไหน ก็จะตามไปทางเสียงนั้น

ท่านอาจารย์ฝัน ได้ยินมันร้องทุกคืน พอตะวันตกดิน ได้ยินเสียงร้องจากทางหนึ่งไปอีกทางหนึ่ง พอใกล้สว่างก็ได้ยินเสียงร้องย้อนกลับไปทางเก่า

ในช่วงที่คณะหลวงปู่ออกธุดงค์อยู่นั้น ได้มีเด็กชายคนหนึ่งติดตามคณะมา ได้ละเมียดคำสั่งของท่าน โดยขาดการสำรวมศีล คือมักไปแอบจับสัตว์เล็กสัตว์น้อย เช่น ตั๊กแตน แมลงต่างๆ กิ้งก่า แย้ เอามาฆ่าอย่างมาเผากิน

ด้วยเหตุนี้ พอดตกกลางคืน แทนที่ฝึกงกอยจะไปตามทางของมันอย่างเคย กลับวกมาอยู่ที่พักของเด็กคนนั้น

หลวงปู่เห็นผิดสังเกต จึงรู้ว่าเด็กคนนั้นศีลขาดแน่นอน จึงได้ให้เรียกพระเถรทั้งหมด มารวมกันกลางดึก จุดโคมเทียนติดไว้โดยรอบ แล้วนั่งล้อมเด็กไว้ คอยดูฝึกงกอยว่ามันเป็นอย่างไร แต่ได้ยินเพียงเสียงของมันเท่านั้น

ทางองค์หลวงปู่เอง ได้นั่งสมาธิ พอจิตรวมก็เห็นฝึกงกอยตัวนั้น หน้าเท่ากับเล็บมือของคนเรา ผมยาว ลักษณะคล้ายชะนี หล่นตุ้มลงมาจากต้นไม้ แล้วก็หนีหายไป

เมื่อทราบว่าได้ละเมียดคำสั่งสอนของท่าน ทำให้ศีลขาดด้วยการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ท่านจึงให้ส่งเด็กกลับบ้าน แล้วคณะของท่านก็เดินธุดงค์ต่อไปจนถึงบ้านสอยดาวตามเป้าหมาย

คณะของหลวงปู่ได้พักทำความเพียรอยู่ที่นั่นนานเป็นเดือน จึงได้กลับไปตัวจังหวัดนครราชสีมา

๗๘.

ทดลองอดอาหาร

ในระหว่างที่พักอยู่ในตัวเมืองนครราชสีมา (ตามบันทึกของ หลวงปู่อ่อน ไม่ได้ระบุว่า เป็นวัดป่าสาละวัน หรือ วัดป่าศรีธารารวม) หลวงปู่ฝัน อาจาโร ได้ทดลองอดอาหารดูระยะเวลาหนึ่ง เป็นการบำเพ็ญกุศกริยา

วันทั้งวันหลวงปู่ไม่ฉันอะไรเลย เว้นไว้แต่น้ำอย่างเดียว

เช้าขึ้นมาท่านออกไปบิณฑบาตโปรดสัตว์เป็นปกติ แต่กลับถึงวัดแล้วท่านไม่ฉัน อาหารนั้นถวายพระองค์อื่นจนหมดสิ้น จากนั้นท่านก็นั่งเย็บปะสบง จีวร ไปตามเรื่อง

พอล่วงเข้าวันที่ ๓ ขณะที่ท่านกำลังสนเข็มอยู่ ก็รู้สึกว่ามีสั่น หลวงปู่ได้พิจารณาทบทวนดู ก็ได้ประจักษ์ความจริงว่า “ไฟ ถ้าขาดเชื้อเสียแล้ว ย่อมไม่อาจลุกโพล่งขึ้นได้ ฉันใด มนุษย์เราก็ต้องมีอาหารสำหรับประทังชีวิต ฉันนั้น”

การอดอาหารน่าจะไม่ได้ถูกกับร่างกายของท่าน ท่านจึงได้เลิกอด แต่ก็ฉันให้น้อยลงกว่าเดิม

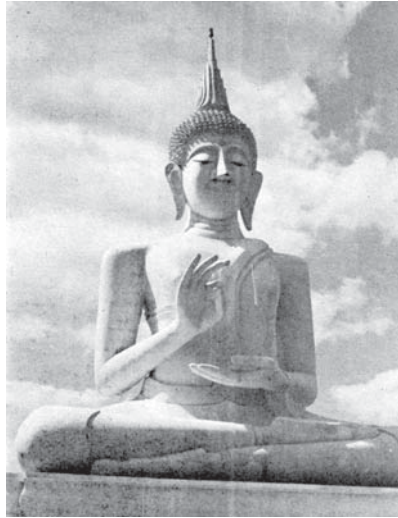
แม้ลูกศิษย์ของท่านบางองค์ บางคน มาขออนุญาตอดอาหาร บ้าง ท่านก็ไม่สนับสนุน และก็เมื่อนุญาต เพราะเห็นว่าไม่เกิดประโยชน์ อันใด

๒๓๘

ทั้งหมดข้างต้น มาจากบันทึกของหลวงปู่อ่อน ญาณลิริ ครับผม
และบันทึกก็เขียนต่อไปว่า :-

ในพรรษาที่ ๑๑ - ๑๙ (พ.ศ.๒๔๗๘ - ๒๔๘๖) ท่าน (หลวงปู่ฝัน)
ได้กลับไปจำพรรษาที่วัดป่าศรีธารวม ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

วัดป่าศรีธารวม ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

๙๘.

ไปเชียงใหม่ตามหลวงปู่มั่น

ขอเริ่มต้นด้วยบันทึกของหลวงปู่อ่อน ภาณสิริ ว่า :-

เมื่อเดือน ๓ ข้างขึ้น ๑๔ ค่ำ ปี ๒๔๗๙ ท่าน (หลวงปู่ฝั้น) ได้ออกจากวัดป่าศรีธารวม ไปตามพระอาจารย์มั่น ที่เชียงใหม่ เพราะเวลาที่จากกัน ท่านคิดถึงพระอาจารย์มั่นอยู่ตลอดเวลา

ในการไปตามหาพระอาจารย์มั่นครั้งนี้ พระอาจารย์อ่อนได้เดินทางร่วมไปด้วย

ท่านผู้อ่านคงยังจำได้ว่า หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่ ได้จากลูกศิษย์ลูกหา ติดตามท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ไปบริเวณที่เชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ นั้นแหละครับ

สำหรับเหตุการณ์ต่อไป ผมขออนุญาตคัดลอกบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เพราะท่านให้รายละเอียดมากกว่า ดังนี้ :-

นับตั้งแต่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ แยกจากคณะศิษยานุศิษย์ไปอยู่ทางภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ แต่ลำพังองค์เดียว

เปรียบประดุจช้างเผือกหัวหน้าจำฝูง ออกจากโขลงเที่ยวอยู่แต่ลำพังผู้เดียว ไม่เคลื่อนกล่นไปด้วยช้างและลูกช้างด้วยกัน มีตนตัว

เดียวเที่ยวหากินแต่ลำพังตามใจชอบ ย่อมได้รับรสจากหญ้าอ่อนและน้ำใสอย่างสะดวกสบาย เพียงพอแก่ความต้องการนี้ฉันใด

แม้ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ ก็ได้ออกจากคณะไปเที่ยววิเวกอยู่ตามป่าภาคเหนือ ในจังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนเหนือของแดนไทย ก็ฉันนั้น

พระอาจารย์ฝั้น มีความระลึกถึงท่านพระอาจารย์มั่นผู้เป็นอาจารย์ของท่านมิได้ขาด

เมื่อออกพรรษาแล้ว (เดือน ๓ ปี ๒๔๗๙ ตามบันทึกของหลวงปู่อ่อน ช้างต้น) ท่านจึงได้ตัดสินใจออกเที่ยวธุดงค์ตั้งจิตเจาะจง ตรงไปที่พระอาจารย์ของท่าน ณ ภาคเหนือ **เมืองเชียงใหม่** เพราะได้ทราบข่าวว่าท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ท่านไปอยู่ที่นั่น

มีท่านพระอาจารย์อ่อนได้ร่วมทางไปด้วย (เดินทางทางรถไฟ)

พอไปถึง**วัดเจติยหลวง** (ในเมืองเชียงใหม่) ก็ได้ไปพบ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**มารอคอยอยู่ก่อนแล้ว

พอท่านพระอาจารย์อ่อน และพระอาจารย์ฝั้นเดินเข้าไปหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ได้พูดทักพระอาจารย์ทั้งสองว่า **“แหม ! พวกพระเจ้าผู้”**

ท่านพระอาจารย์ฝั้น พอได้ยินท่านพระอาจารย์ใหญ่พูดว่าดั่งนั้นนึกสะดุ้ง เกิดมีความละอายในใจตัวท่านเองมาก แต่ท่านก็มีความสำนึกระลึกรู้สึกตัวขึ้นได้ว่า**เรามีความผิด**

เพราะแต่ก่อน เมื่ออยู่กับ**พระอาจารย์มั่น**นั้น ผ้าจีวร สบง บริหาร ท่านพระอาจารย์ใหญ่พาย้อมด้วย**สีแก่นขนุน** ท่านไม่ให้ใช้ย้อม**สีเหลืองตลาด** ที่ท่านอาจารย์ทั้งสอง เวลานั้น ผ้าจีวร ผ้าสบง บริหาร ล้วนแต่ย้อม**สีเหลืองแจ้ว**

ประกอบกับฝ่าบาตรก็ประดับด้วยมุก ชัดแวววาวด้วยลวดลาย
ทั้งสององค์

**พระอาจารย์ใหญ่จึงได้พูดอย่างนั้น ท่านพูดตามความจริง
ความจริงมีอยู่อย่างนี้ ท่านก็พูดอย่างนี้**

ท่านพระอาจารย์อ่อน ท่านก็นึกละเอียดในใจมาก ท่านปรารถนา
ว่าจะเอาฝ่าบาตรโยนทิ้งในป่า แต่ภายหลังเห็นว่ามุกที่ประดับฝ่าบาตร
ท่านไม่ได้ขัดหรือเลื่อยตัดทำเอง เป็นของเขาทำไว้แล้ว คงใช้ได้

วันต่อมา **ท่านพระอาจารย์ทั้งสอง** ก็ได้ตากแก่นขนุนเอามาต้ม
เคี้ยวให้ออกเป็นสีดีแล้ว ชักจิวร สบง และผ้าบริวาร ให้สีเหลืองออก
แล้วจึงซักย้อมด้วยน้ำแก่นขนุนที่ต้มเคี้ยวเอาไว้จนผ้าเป็นสีแก่นขนุน
ตามที่ต้องการ

๑

๒

๓

๑. หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต ๒. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ๓. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

พวกท่านมานี้โชคดีมาก

ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ได้บอกให้จัดที่พักให้กับศิษย์ทั้งสอง เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตอนค่ำวันนั้นเอง ทั้งหลวงปู่อ่อน และหลวงปู่ฝัน ได้เข้าไปถวายการปฏิบัติเยี่ยงศิษย์ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์

ท่านพระอาจารย์ใหญ่ ได้พูดกับพระอาจารย์ทั้งสองว่า :-

**“พวกท่านมานี้ชื่อว่าโชคดีมาก ที่ผมได้มารอบพบพวกท่านอยู่
ที่นี่ มิฉะนั้น พวกท่านจะไม่ได้เห็นผมเลย**

มีพระภิกษุ สามเณร หลายคณะหลายพวก มาเที่ยวตามหาผมแต่ไม่พบ เพราะผมออกไปปฏิบัติ ไปอยู่ตามสถานที่สงบสงัดแต่ลำพังองค์เดียว ไม่มีใครรู้จัก

พระเณรเป็นร้อยๆ มา ก็ไม่สำคัญเท่าพวกท่านมาดอก”

ท่านพระอาจารย์ทั้งสอง ถวายการปฏิบัติอยู่จนดึกเกือบสองยาม (๖ หุ่่ม) พระอาจารย์ใหญ่ ได้ลุกขึ้นนั่ง ตั้งท่าตรองอาจ แล้วแสดงธรรมปฏิบัติ เปิดเผยให้ท่านพระอาจารย์ทั้งสองฟังอย่างจะแจ้ง ยกขึ้นมาแสดงเรื่องมรรค ผล นิพพาน ญาณวิมุตติ แล้วแสดงอริยวงศ์ อริยประเพณีของพระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลาย ว่า :-

“พระพุทธเจ้าก็ดี พระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าก็ดี ท่านผู้เป็นพระอริยะทั้งหลายเหล่านั้น ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติเพื่อให้เป็นเยี่ยงอย่าง

ทุกกาลทุกเวลา ทุกอิริยาบถ ท่านไม่ได้เลิกละสละปล่อยวางจนตลอดชีวิต

พระองค์ไม่คลุกคลี ทรงชักนำพาสาวกยินดีแต่ในที่สงบวิเวก พาสาวกของพระองค์ปฏิบัติ

อัปปิจจตา มักน้อย สันโดษ มีจิตใจเด็ดเดี่ยวมั่นคง คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

มรรคผล **ธรรมวิเศษนั้น** ไม่เลือกบุคคล เพศ ภูมิ ชนชั้นวรรณะ และไม่เลือกกาล สถานที่ ผู้ดีมีเงิน มรรคผลมีตลอดกาลตลอดเวลา มีประจำอยู่แต่ไหนแต่ไรมา

เรายังขาดศีล สมาธิ ปัญญา ศรัทธา สติ ความเพียร ยังไม่แก่กล้าเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ จิตจึงไม่มีกำลังต่อสู้เอาชนะกับกิเลสได้

พวกเรามานี้ไม่ใช่มาเล่น เราบวชก็ไม่ใช่บวชเล่น เราบวชจริง เรามาจริง เราต้องปฏิบัติจริง จึงจะรู้จึงจะเห็นธรรมอันเป็นของจริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงตรัสรู้ธรรมจริง เป็นลัทธิธรรม พระองค์ทรงแสดงธรรมเป็นคำที่มั่นคง มีอยู่และตั้งอยู่ตลอดกาลไม่เคยเปลี่ยนแปลง

ทั้งในอดีต อนาคต และปัจจุบัน ไม่เคยคร่ำคร่า ยังสดใสใหม่เอี่ยม เต็มเปี่ยมอยู่ตลอดกาลทุกเมื่อ ไม่เคยขาดตกบกพร่องแม้แต่น้อย

จงพากันปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง **เพื่อจิตจะได้มีกำลังแข็งแกร่ง** ต่อสู้กับข้าศึกผู้คึกคะนองก่อกรรมเราอยู่ตลอดเวลา เป็นเวลาอันยาวนานจะนับจะประมาณก็ร้อยก็พันก็ล้านนับอนันตชาติ ก็ประมาณมิได้ ทำให้เราได้รับทุกข์ทรมานมาแสนสาหัสจนนับร่อยรอยไม่ได้

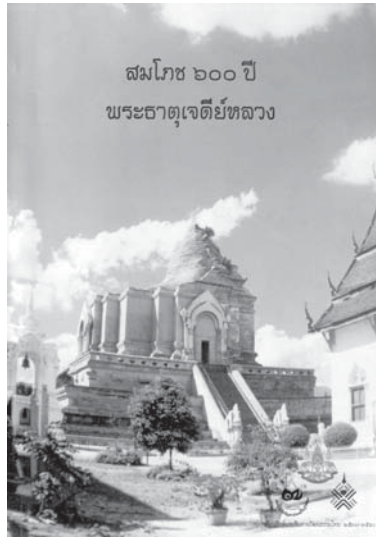

ธรรมเนียมปฏิบัติที่ท่านพระอาจารย์ใหญ่เทศนาแสดงในคิณนั้น
แหลม ! น่าอัศจรรย์มาก ยังไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลย

ท่านนั่งตัวตั้งตรง ท่าทางองอาจ ตาแหลมคมทอดตำ้าสำรวจ
เสียงก้องดังฟังกังวานนุ่มนวล ชวนให้จิตผู้ฟังปลื้มปีติ สงบ อิ่มอย่าง
บอกไม่ถูก

ทำให้พระอาจารย์ทั้งสองมีกำลังใจ ในคิณนั้นท่านนั่งสมาธิจน
สว่างไม่รู้สึกเจ็บปวดเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียเลย

สาธุ !

พระมหาเจดีย์วัดเจดีย์ทลวง เชียงใหม่

(ภาพซ้ายบน - ล่าง) ก่อนการบูรณะปฏิสังขรณ์ (ภาพขวา) สภาพในปัจจุบัน

๑๐๐.

ท่านฝันอยู่กับผมที่นี่

เช้าวันรุ่งขึ้น พระอาจารย์อ่อน ขอลา พระอาจารย์ใหญ่มั่น ไป
บำเพ็ญเพียรที่อำเภอพร้าว

ท่านพระอาจารย์ฝันปรารถนาจะไปด้วย แต่ยังไม่ทันได้ลา
ท่านพระอาจารย์ใหญ่ได้พูดขึ้นก่อนว่า “ท่านฝันอยู่กับผมที่นี่ก็สบายแล้ว
ถึงจะไปที่อื่นก็ไม่สบายดอก”

พระอาจารย์ใหญ่พูดให้หน่อย่างนี้ ท่านพระอาจารย์ฝันทราบได้
ทันทีว่า พระอาจารย์ใหญ่ต้องการให้พระอาจารย์ฝันอยู่กับท่าน ไม่
อยากให้ไปที่อื่น ท่านพระอาจารย์จึงไม่ได้ไปอำเภอพร้าวกับท่าน
พระอาจารย์อ่อน

หลายครั้งที่ท่านพระอาจารย์ฝันปรารถนาว่า จะไปกราบขออนุญาต
ลาไปเที่ยววิเวกบำเพ็ญเพียรภาวนาที่อื่น ท่านพระอาจารย์ใหญ่ ก็
ไม่ให้ไป โดยพูดกับท่านพระอาจารย์ฝันว่า “ท่านฝันอยู่กับที่นี่ก็ดีแล้ว”
ทุกครั้งไป

เมื่อท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นไม่ประสงค์จะให้พระอาจารย์ฝัน
ไปที่อื่น ท่านอาจารย์ก็ไม่ไป จนกว่าท่านจะเอ่ยปากอนุญาตเมื่อไรท่าน
จึงจะไป

ท่านมีความเคารพเชื่อฟัง ตั้งอยู่ในโอวาทของพระอาจารย์ของ
ท่านอย่างหาผู้ที่เสมอเหมือนได้โดยไม่เป็นการง่ายเลย

ต่อมาท่าน**พระอาจารย์ใหญ่** จึงได้อนุญาตให้ไป **พระอาจารย์** **ฝั้น**จึงได้ไป ท่านออกไปพักที่**ห้วยน้ำริน** (วัดป่าห้วยน้ำริน อำเภอแมริม) กับ**ท่านพระอาจารย์อ่อน** และ **บ้านปง** (วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง)

พระอาจารย์อ่อนป่วยเป็น**ไข้มาเลเรีย** (ที่ถ้ำดอกคำ อำเภอพร้าว) ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้รักษาพยาบาลท่านพระอาจารย์อ่อนอยู่หลายวัน อาการไข้ของท่านพระอาจารย์อ่อนพอทุเลาเบาบางขึ้นแล้ว จึงได้พากันกลับไปหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ที่**วัดเจติยหลวง** ในเมืองเชียงใหม่

พอท่านอาจารย์ทั้งสองไปถึง **พระอาจารย์ใหญ่**ได้เทศน์และสอนให้**พระอาจารย์ฝั้น**ทำความเพียรทั้งกลางวันกลางคืน ไม่มีเวลาหลับนอน จนจิตมีกำลังกล้าเป็นธรรมดวงเดียว ไม่เกาะเกี่ยวกับอะไรๆ ทั้งสิ้น

ในบันทึกของ**หลวงปู่อ่อน** มีว่า :-

...พอกลับไปคราวนี้ พระอาจารย์มั่น ได้ให้**พระอาจารย์ฝั้น** มุ่งทำความเพียรทั้งกลางวันกลางคืน

ปรากฏว่าท่านทั้งสองต่างสามารถมองเห็นกันทางสมาธิโดยตลอด ทั้งๆ ที่ภูมิกห่างกันเป็นระยะทางถึงเกือบ ๕๐๐ เมตร

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์

(พิมพ์ ธรรมธำโน)

พอใกล้เข้าพรรษา สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) ครั้งเป็นพระญาณดิลก ได้ขึ้นไปเป็นกรรมการสอบสวนชำระอธิการณที่ วัดเจดีย์หลวง ได้ให้พระอาจารย์อ่อนเดินทางไปให้นิสังขยาพระมอญ ซึ่งได้รับการญัตติกรรมเป็นพระธรรมยุติกนิกายที่วัดบ้านหนองดู่ (อำเภอ ปาซาง) จังหวัดลำพูน

แต่เนื่องจากวัดนี้อยู่ริมแม่น้ำปิง ขณะนั้นน้ำกำลังท่วม พระอาจารย์อ่อน จึงตัดสินใจไม่ไป

พอดีกับพระอาจารย์ฝันได้รับจดหมายพร้อมกับชนาณัติจาก หลวงเกรียงศักดิ์พิชิต (เสนาธิการมณฑลทหารบกที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา) เป็นปัจจัยมูลค่า ๔๐ บาท ถวายเป็นค่าพาหนะ ให้ท่านเดินทางกลับไป จำพรรษาที่นครราชสีมา

ท่านทั้งสองจึงได้ตัดสินใจกลับจากเชียงใหม่ในเดือน ๘ ขึ้น ๗ ค่ำ ปี พ.ศ. ๒๔๔๐

หลวงปู่ฝัน กลับมาจำพรรษาที่ ๑๓ ของท่าน ที่วัดป่าศรีธารวม ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปีนั้นเป็น พ.ศ. ๒๔๔๐ ท่านมีอายุ ๓๘ ปี

ส่วนหลวงปู่อ่อน จำพรรษาที่วัดป่าสาวัน หลังกองช่างกล รถไฟ นครราชสีมา

ก็ เอวัง ครับ

โบสถ์ และ พระเจดีย์ วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

๑๐๑.

กรณีของแม่ชีตัด

เรื่องนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ลองนึกดูดีๆ เรื่องนี้มันคล้ายๆ กับเรื่องหนึ่งในสมัยปัจจุบันเหมือนกัน ไม่ใช่เรื่องใหม่เลย

ท่านผู้อ่านคงจำชื่อ**ท่านพระอาญาครุฑี** ได้ใช่ไหมครับ ท่านเคยเป็นเจ้าของ**วัดม่วงไข่** เป็นอาจารย์ของ**หลวงปู่ฝั้น** ตอนหลังได้มากราบ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พร้อมกับ **หลวงปู่ดุลย์ อตุโล** แล้วทำญัตติกรรมใหม่มาสังกัดคณะธรรมยุต โดย**หลวงปู่ฝั้น**ทำญัตติกรรมก่อน จึงกลับมามีอาวุโสพรรษามากกว่า**ท่านพระอาญาครุฑี**

เรื่องที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นเรื่องของ**ท่านพระอาญาครุฑี** กับลูกศิษย์ชื่อ**แม่ชีตัด** เป็นเรื่องที่**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เป็นผู้บันทึก

เนื่องจากเรื่องนี้มีรายละเอียดมากและค่อนข้างยาว ผมจึงต้องแบ่งซอยเป็นหลายตอน ก็คงต้องขออภัยให้อดทนอ่านกันหน่อยนะครับ

หลวงปู่สิงห์ ขนตยาคโม และ หลวงปู่พระมหาปิ่น ปรณฺหาโปล

เริ่มต้นดังนี้ :-

...ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม (เจ้าคุณพระญาณวิศิษฐ์) เจ้าอาวาสวัดป่าสาละวัน ได้รับจดหมายจาก โยมบ้านนาโสภ อ.นาแก จ.นครพนม

ในจดหมายฟ้องมาว่า เวลาที่วัดป่าดงเท้าเก่า บ้านนาโสภ มี แม่ชีเป็นพระอรหันต์ ประกาศตัวเองว่าเป็นนางภิกษุณี มีผู้คนแตกตื่น กันมาก บางคนก็เชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ

ในจดหมายได้ขอนิมนต์ท่านพระอาจารย์สิงห์ ไประงับเหตุการณ์ นี้ด้วย

ท่านพระอาจารย์สิงห์ติดธุระไปไม่ได้ จึงได้มอบให้ท่านพระ อาจารย์ฝั้น รับเป็นธุระไปทำหน้าที่แก้ไขแทน

ครั้นออกพรรษาสิ้นเขตกฐินแล้ว ท่านจึงได้ออกเดินทางเพื่อไป ทำธุระตามที่ได้รับมอบหมายจากท่านพระอาจารย์สิงห์

ชื่อหัวเรื่องตามต้นฉบับเดิม คือ “แม่ชีได้บรรลุลิขิต”

เรื่องมีอยู่ว่า ผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ แม่ตัด อยู่บ้านนาแกน้อย มี ศรัทธาเลื่อมใสอยากจะออกบวชเป็นนางชี จึงได้สละลูกหลานบ้านเรือน แล้วมาบวชเป็นแม่ชี (โกนผม โกนคิ้ว นุ่งห่มขาว รักษาศีล ๘) แล้วมาพึ่งเทศน์ฟังธรรมกับท่านพระอาจารย์อาญาครุฑี ซึ่งท่านอยู่ที่วัด สันติการาม บ้านนาโสภ (บ้านดงเท้าเก่า)

แม่ชีตัด เมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนวิธีการปฏิบัติหัดภาวนาจาก ท่านพระอาจารย์อาญาครุฑีแล้ว ก็กลับไปปฏิบัติอยู่ที่บ้านนาแกน้อย บ้านเกิด ของแเอง แต่ก็เที่ยวออกมาพึ่งเทศน์พระอาจารย์อาญาครุฑีแทบทุกวัน ทำให้ จิตใจของแม่ชีมีกำลังความเลื่อมใสในใจอย่างแรงกล้า ตั้งใจทำความเพียร ภาวนาตลอดเวลาไม่ลดละ

เธอได้กำหนดจิต คิดตั้งบริกรรมคำภาวนาทั้งวันทั้งคืน เดิน ยืน นั่ง นอน

จิตที่ได้กำลังจากสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ก็รวมลงสู่ ความสังัดจากกาม สังัดจากอกุศล จิตก็ผ่องใสบริสุทธิ์หมดจดสะอาด มีกำลังสามารถระลึกขู้เห็นชาติของตนเองได้ว่า **แต่ชาติก่อน ตัวเองเคย ได้ถือกำเนิดเกิดเป็นลูกชายของท่านพระอาญาครุฑี**

แม่ซีตัดจึงได้นำเอาเรื่องนี้ไปเล่าถวายให้ท่านพระอาญาครุฑีฟัง

ท่านพระอาญาครุฑี ได้ซักถามแม่ซีว่า “มีอะไรเป็นหลักฐาน แสดงให้เห็นว่าเป็นความจริง ว่าแต่ชาติก่อนแม่ซีเคยได้ถือกำเนิดเกิดเป็น ลูกของอาตมาจริง ?”

“ฝ่าเท้าของ**คุณพระพ่อ**มีรูปกงจักร” แม่ซีตอบ

แล้วแม่ซีจึงขออนุญาตดูฝ่าเท้าของ “**คุณพระพ่อ**” **ท่านพระอาญา ครุฑี** ก็อนุญาตให้ดู

ในความระลึกของแม่ซีก็ปรากฏว่า “มี” เป็นความจริง แม่ซี จึงได้มีความเชื่อมั่นว่า ตัวเองเคยได้ถือเอากำเนิดมาเกิดเป็นลูกของ “**คุณพระพ่อ**” คือ **พระอาญาครุฑี**จริงๆ

ตั้งแต่นั้นมา **แม่ซีตัด** ก็เรียกท่านพระอาญาครุฑีว่า “**คุณพระ พ่อ**” ส่วนพระอาญาครุฑีท่านก็เชื่อ นับถือแม่ซีตัดว่าเป็น**ลูกชาย**ของท่าน จริงๆ

ทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้ไปมา สักคสมสาคมอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เหมือนพ่อกับลูก

แม่ซีจึงได้ขออนุญาต **คุณพระพ่อ** ย้ายเข้ามาอยู่ในวัด เพื่อ จะได้ฝึกหัดและปฏิบัติใกล้ชิดกับ**คุณพระพ่อ**

ท่านพระอาญาครุฑีก็ได้อนุญาตให้**ลูกชาย**ในเพศร่างของแม่ชีเข้ามาอยู่ที่กุฏิใกล้กันกับกุฏิของท่าน

คุณพระพ่อก็ได้อบรมสั่งสอน**ลูกชาย**ให้เร่งทำความเพียรเพื่อให้ได้บรรลุธรรมที่ยังไม่ได้บรรลุ เพื่อให้ถึงธรรมที่ยังไม่ถึง เพื่อตัดกระแสแห่งวิภวัญจะ เพื่อละสังโยชน์โดยลำดับ ให้ได้บรรลุซึ่งธรรมชั้นสูงยิ่งๆ ขึ้นไป

ลูกชาย ในร่างของนางชี ก็มีความเคารพเชื่อฟัง ตั้งอยู่ในโอวาทของ**คุณพระพ่อ**ทุกอย่าง

ปฏิบัติคุณพระพ่อเหมือนกับเด็กผู้ชายปฏิบัติอาจารย์ ทำให้**คุณพระพ่อ**หลงรัก**ลูกชาย**คนนี้มาก

ก็เป็นพ่อลูกที่น่ารักดี เริ่มน่าสนใจแล้วใช่ไหมครับ ?

หลวงปู่ฝัน อาจารย์โร

พระอาญาครุฑี

๑๐๒.

อดีตพระอาจารย์บุญ แห่งตักกะสิลา

ต่อมากการบรรลุธรรมได้บังเกิดขึ้นแก่ลูกชายชื่อ โดย “พระธรรม” มาแสดงตัวให้ปรากฏเห็นเป็นองค์พระอยู่บนศิระะแม่ชีตัด

พระที่สถิตบนศิระะก็คอยสั่งสอนตักเตือนแม่ชีให้ปฏิบัติตาม ตลอดเวลา แม่ชีก็ทำตาม พุดตาม ไปตาม อยู่ตาม ที่พระธรรมท่าน บอก ท่านสอนทุกอย่าง

พระธรรมได้แสดงให้แม่ชีฟังว่า :-

ในอดีตชาติที่ล่วงกาลยาวนานแล้ว **ท้าวฯ** (คำที่พระธรรมเรียก แม่ชีตัด) ได้ถือเอากำเนิดเกิดมาเป็นลูกชายของท่าน**พระอาญาครุดี** มีนามว่า **ท้าวบุญ** มีศรัทธาได้เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา อยู่ที่เมือง**ตักกะสิลา** ต่อมาได้เป็น**พระอาจารย์บุญ**

พระอาจารย์บุญ เป็นพระที่มีเมตตาตามหานิยม มีประชาชน คนทุกเพศทุกวัยเคารพเลื่อมใสรักใคร่ท่านมาก

พระอาจารย์บุญ คลุกคลีมีว่อยู่กับบริษัทบริวารทุกวันทุกเวลามาก จนเกินขอบเขต เป็นเหตุให้จิตใจเลื่อมทรามจนหลงลืมสติ ไม่มีเหลือ แม้กระทั่งพระธรรมเครื่องคุ้มครองทั้งตนและโลก คือ **หิริ โอตตปปะ**

กิเลสกรรมและวัตตุกรรม ติดตามมาประจวบกันได้จังหวะ ตัดหนาราคะ ที่มีอยู่ภายในก็บีบเอาหัวใจของ**พระอาจารย์บุญ** บังคับสนับสนุนให้**พระบุญ**พอใจหลงใหลในสีกาผู้มาเป็นโยมอุปัฏฐากตน จนได้กระทำการกรรมอันลามกตกต่ำจนถึงที่สุดในการประพาศิพรหมจรรย์ ด้วยข่มขืนเสพเมถุนธรรมกับสีกาผู้อุปัฏฐากตน ยิ่งผลให้ตนต้อง**อาบัติปาราชิก**ขาดจากความเป็นพระอาจารย์บุญ

เมื่อตายจากนั้นก็ไปตกนรก เสวยทนต์ทุกขเวทนาอยู่ในนรกนั้น ๗ หมื่นกัลป์

พ้นจากนรกขุมใหญ่แล้ว ยังตกนรกขุมเล็กที่เป็นบริวารอยู่ โดยรอบขุมใหญ่อีก เสวยเวทนาทนต์ทุกขเวทนาจนสิ้นบาปกรรม

พ้นจากนรก ก็มาเกิดเป็น**เปรต** ๗ กัลป์

พ้นจากเปรตมาเป็น**สัตว์เดรัจฉาน** ถูกเขาตอนตัดพีชออกอีก ๗ กัลป์

นับชาติไม่ถ้วนที่ได้ท่องเที่ยวเกิดในกำเนิดต่างๆ ให้ได้รับทุกข์ทรมานแสนสาหัส

เพราะกรรมที่ตนทำทำให้ต้องอาบัติโทษเมื่อคราวเป็น**พระบุญ** อยู่ นั่น ครั้นกลับชาติมาชาตินี้จึงได้มาเป็น**เพศหญิง** มีสิ่งที่ตำหนิอยู่ที่แข้ง มีรอยโดยรอบ เพราะบาปกรรมที่ถูกจองจำทำโทษทรมาน มีรอยปรากฏเป็น**แข้งขากิว**มาในชาตินี้

บัดนี้ **ท้าวฯ** ได้เกิดมาเป็นคน แลได้มาพบกับ**คุณพระพ่อ**แล้ว ถ้าหากว่าคุณพระพ่อไปไหนมาไหนและอยู่ที่ไหน ให้ท้าวฯ ติดสอยห้อยตามคอยปรนนิบัติดูแลรักษาคุณพระพ่อ

เรื่องราวข้างต้นทั้งหมดนี้ พระธรรมพูดผ่านแม่ชีตัด

ต่อมา พระธรรมได้พูดผ่านร่างของแม่ชีตัดอีกว่า :-

“ไป ให้พากันไปดูบ้านเก่าของท้าวฯ และพระคุณพ่อที่เมือง
ตักกะสิลา ชื่อว่าวัดกุแก้ว บ้านจืด ป่าชี ตำบลจืด อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี”

โอ! น่าสนใจนะครับ ตอนต่อไปเราจะตามไปดู เมืองตักกะสิลา
กัน เตรียมตัวให้พร้อมด้วย

ท่านพระอาญาครู ดี
วัดป่าบ้านม่วงไข่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

๑๐๓.

ไปเมืองตักกะสิลา

การเดินทางไปเมืองตักกะสิลา คือ บ้านจืด ในครั้งนั้นมีท่านพระอาญาครุฑี พระบุญญ (ชื่อพระภิกษุจริงๆ ไม่ใช่พระบุญญที่เป็นแม่ชีตัดเมื่อชาติก่อน) สามเณรทองเพียร สามเณรทองดี สามเณรทองใย และ แม่ชีตัด

ไปถึงบ้านจืดแล้ว ได้ไปพักปักกลดอยู่ที่ วัดกุแก้ว พระธรรมในร่างของแม่ชีตัดก็บอกว่า “นี่แหละเมืองตักกะสิลา อันเป็นบ้านเกิดของข้าฯ และคุณพระพ่อ”

แล้วพระธรรมก็บอกอีกว่า “...มีเถาย่านางเถาใหญ่ อยู่ห่างออกไปประมาณ ๑ เส้นกว่า แล้วมีเจดีย์เก่าๆ อยู่หนึ่งองค์อยู่ที่ต้นไทร...ไทรต้นนั้นเป็นไทร ๙ ก่า คือ รากหยั่งลงดินมี ๙ ราก...ให้คุณพระพ่อพาข้าฯ ไปนั่งภาวนาอยู่ที่นั่นแหละ แล้วพระธรรมจะเอาไหเงินไหทองคำขึ้นมาให้ เพราะเจ้าของได้มาถึงแล้ว... คึ้นนี้แหละจะเอาไหเงินไหทองคำขึ้นมาให้”

ทุกคนทำตามที่พระธรรมบอก ได้มีคนไปคอยเฝ้าดูอยู่ที่นั่น แต่ไม่เห็นสิ่งที่ว่าปรากฏ เห็นมีแต่รอย ชาวบ้าน ณ ที่นั้นได้ปรึกษาและตกลงกันว่า ไม่ควรเอา (ไหเงินไหทองคำ) ขึ้น ก็เลยเลิกกันไป

พอถึงวันเข้าพรรษา คณะของท่านพระอาญาครุฑี ก็ได้พากันอยู่จำพรรษาที่ วัดกุแก้ว นั้น

ระหว่างกลางพรรษา ก็มีเรื่องแปลกประหลาดมาอีก คือ **พระธรรมในร่างของแม่ชีแสดงธรรมเทศนา แก่กรรมพระภิกษุสามเณรในวัด**

มีแก่กรรมของ**พระบุญ** เพราะ “พระบุญมีกรรมหนักถึง ๗ แส่น แลพระบุญได้มีความประมาทในคุณพระพ่อ”

วิธีแก่กรรมของพระบุญหรือของพระองค์อื่น และของใครก็ดี พระธรรมบอกว่า **“ให้ปล่อยวางกรรมนั้นเสีย”** อย่างเดียวกันนี้ทุกสาย เมื่อหมดเขตพรรษากาลผ่านพ้นไปแล้ว (ออกพรรษาแล้ว) ได้ออกเดินธุดงค์ แล้วไปจำพรรษาต่อไปที่**บ้านเหล่าเมืองพิก**

พรรษานี้ พระธรรมแสดงธรรมเทศนา ประกาศว่า : -

“เวลานี้ได้มีศัตรูติดตาม **คิดจะฆ่าคุณพระพ่อ** ขอให้ทำวฯ และพระภิกษุ สามเณร ช่วยกันระมัดระวังรักษาคุณพระพ่อให้ดี”

จึงได้ประชุมปรึกษา จัดผลัดเปลี่ยนกันอยู่เวรยามติดต่อกัน ตลอดวันตลอดคืน

ได้ปฏิบัติจัดการอยู่เวรยามกันมากี่หลายวันหลายคืนแล้ว ก็ไม่ปรากฏว่ามีอะไรหรือใครที่เป็นศัตรูคู่อาฆาตมาดร้ายแต่อย่างใดเลย

จึง...**สามเณรทองใบ** กับ **สามเณรจวง** อยากจะพิสูจน์ว่าเป็นความจริงอย่างไรหรือไม่

ตอนตีประมาณห้าทุ่มเศษ สามเณรจึงไปเอาค้อนมาตีเคาะไม้ลงดู

แม่ชีตัด...พอได้ยินเสียงไม้ที่**สามเณร**เคาะเท่านั้นแหละ ก็ตกใจลุกขึ้นตะโกนเสียงลั่นว่า “เขาจะมาฆ่าคุณพระพ่อแล้ว ช่วยด้วยๆ...”

พระ เณร ชาวบ้าน พอได้ยินเสียงแม่ชีร้องตะโกนดังนั้นก็เข้าใจว่ามีคนจะมาฆ่า**พระอาญาครูดี**จริงๆ เพราะต่างคนก็ต่างเตรียมระมัดระวังอยู่แล้ว ก็พากันวิ่งออกมา ได้ยินแต่เสียงถามกันว่า อะไรๆ ใคร ที่ไหนๆ

ถามกันไปถามกันมา ก็ไม่เห็นมีใครที่ไหนเป็นศัตรูมาจะทำร้าย คิดฆ่า**พระอัญญาครุฑี** เพียงแต่ได้ยินเสียงที่สามเณรเคาะไม้เท่านั้นก็กลัว ร้องตะโกนเรียกเสียงลั่นไปเลย

ไม่น่าเชื่อเลย ทำให้คนแตกตื่นโดยไม่มีเหตุผล แล้วก็เลิก รากลับไป

พระอัญญาครุฑีลงทัณฑ์กรรมทำโทษสามเณร เพราะไปตีเคาะไม้ ทำให้**แม่ชีตัด**ตกใจ แล้วร้องตะโกนให้ผู้คนแตกตื่น

สามเณรทองเพียร สามเณรทองใย สามเณรทองดี มีความเห็น้อยหน้าย คลายความเลื่อมใสและความเคารพนับถือ**พระอัญญาครุฑี** กับ **แม่ชีตัด** เพราะเห็นการปฏิบัติคลุกคลีกันเกินขอบเขต

สามเณรทั้ง ๓ องค์ จึงพากันหนี โดยไม่ได้บอก**ลาพระอาจารย์อัญญาครุฑี**แต่อย่างใด

ได้ไปอยู่**วัดป่าสาละวัน นครราชสีมา** กับ**พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม**

ต่อมา **สามเณรทั้ง ๓ องค์** อายุครบ ๒๐ ปีเต็ม ก็ได้เข้าอุปสมบทเป็น**พระภิกษุทั้ง ๓ องค์** อยู่ที่**วัดป่าสาละวัน** กับ **พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม** นั้นเอง

ท่านผู้อ่านครับ ตอนนี้ “**สามเณรภฏ**” ทั้งสาม ก็วชพระกลายเป็น **พระทองเพียร พระทองใย และ พระทองดี** กันเรียบร้อยแล้ว

แสดงว่าเรื่องของ **แม่ชีตัด** นี้เกิดติดต่อกันมาอย่างน้อยก็ ๔-๕ ปีติดต่อกัน

โปรดติดตามตอนต่อไปครับ

๑๐๕.

“พระธรรมสรณาน”

ทางฝ่ายของท่านอาจารย์ พระ เณร และแม่ชีตัด ก็ได้เดินทางกลับมาอยู่วัดเดิมของท่าน คือ วัดป่าสงฆารามณ์ (วัดสันติการาม) บ้านนาโสก ต.นาแก อ.นาแก จ.นครพนม

แม่ชีตัด ได้เร่งประกอบทำความเพียรภาวนาไปตามวิธีการของตน ใครจะตำหนิตชฌมประการใดก็ไม่ได้เอาใจใส่อะไรกับใครทั้งนั้น มุ่งแต่ทำความเพียรภาวนากับปรณนิตีระมัตระวังรักษาคุณพระพ่อ

ด้วยความพากเพียรที่มีอย่างต่อเนื่อง ก็มีนิมิตปรากฏเห็น “พระธรรม” ที่ประทับอยู่บนศิระชะแม่ชี ได้ส่องแสงสว่างจ้าพุ่งออกไป ให้แม่ชีตัดได้มองเห็นสารพัดหมดทุกอย่าง เรียกว่า “พระธรรมสรณาน”

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอดีต อนาคต ไกลหรือไกล จะเป็นโลกนี้หรือโลกไหน “พระธรรม” ก็พาไปส่องให้เห็นได้

แม่ชีจะไปเที่ยววนรก สวรรค์ชั้นใด พรหมชั้นไหน พระธรรม ก็ “สรณาน” ให้แม่ชีมองเห็นหมด

แม่ชีอยากจะไปฟังพระธรรมเทศนาที่บองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระสงฆ์องค์อรหันตสาวกองค์ใด เมื่อไร ก็ไปได้ทุกเมื่อ

แม่ชีได้นำเอาพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าลงมาแสดงให้คุณพระพ่อ และญาติโยม คณะบริษัทฟัง

ก่อนจะไปฟังธรรมเทศนาพระพุทธเจ้า แม่ชีก็ประกาศให้ คณะญาติโยมทราบล่วงหน้าก่อน ว่าวันนั้น เวลาเท่านั้น เราจะไปเอา พระธรรมเทศนาขององค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงให้ คณะพุทธบริษัทฟัง ถ้าท่านผู้ใดใคร่อยากจะฟัง ก็ขอให้มารวมชุมนุม อยู่ที่ศาลาวัดนี้ เวลาบ่าย ๓ โมง

พอได้เวลา **ท่านพระอาญาครุฑี** ก็ออกมานั่งเป็นองค์ประธาน บนอาสนะที่จัดเตรียมไว้ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศรัทธาญาติโยม ก็มารวมอยู่ที่ศาลาตามเวลานัดหมาย

พอได้เวลา **แม่ชี** ก็เดินมา ขึ้นศาลาโรงธรรม ตรงเข้าไปกราบ พระประธาน แล้วหันมากราบคุณพระพ่อ

เมื่อคณะพุทธบริษัทชุมนุมกันนั้นนั่งสงบเงียบไม่มีเสียงแล้ว **แม่ชี** ตัดกึ่งนั่งเข้าที่ คือ **ทำสมาธิ**

สักครู่หนึ่ง ก็ได้ยินเสียงเป็นเสียงชายหนุ่มในร่างแม่ชี ว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ตัวข้าน้อยขอวโรกาส ขอพระองค์ได้ทรงพระกรุณาแสดงพระธรรมเทศนาแก่ข้าพระองค์ เพื่อข้าพระองค์จะได้จดจำ แล้วนำคำสั่งสอนของพระองค์ไปแสดงให้คุณพระพ่อ และญาติโยมคณะพุทธบริษัทฟังด้วยเถิด”

ต่อจากนั้นก็เห็นเสียงใหญ่ ลากยาว เป็นเสียงพระพุทธเจ้าในร่างของแม่ชีว่า

“เอ-อ ดีละ! ดูก่อนทำวฯ ให้ทำวฯ จงตั้งใจฟังเพื่อจะได้จดจำ แล้วนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนที่เราตถาคตเทศนານี้ ไปแสดงให้คุณพระพ่อฟัง

เวลานี้ มารผู้ใจบาปหยาบช้าเลวทราม คอยจ้องมองหาช่องทางโอกาส แทรกแซง กระทำย่ำยีศาสนาของเราตถาคต และเบียดเบียนสาวกผู้ลูกศิษย์ของเราตลอดเวลา

ให้**คุณพระพ่อ** อย่าได้มีความประมาท และให้คณะพุทธบริษัทระมัดระวัง**คุณพระพ่อ** อย่าให้มารมาก่อกวนทำอันตรายต่อ**คุณพระพ่อ** ด้วย”

ต่อมาเป็นเรื่องเล็ก คือเสียงของ**ท้าวฯ** ในร่างของแม่ชีตัด ว่า :-
“ขอรับ_กระผมจะได้จำเอาพระธรรมเทศานี้ นำไปแสดงให้**คุณพระพ่อ** และพุทธบริษัทฟัง”

จากนั้น **ท้าวฯ** ในร่างของแม่ชี ได้้นำเอาพระธรรมเทศนาของพระพุทธานุญาตมาให้**คุณพระพ่อ**และคณะสัปบุรุษพุทธบริษัทฟัง

ท้าวฯ ในร่างของแม่ชี ได้หันหน้าเข้ามาหา**ท่านอาญาครุฑี** และญาติโยม ซึ่งนั่งชุมนุมคอยฟังด้วยอาการสงบเรียบร้อย แล้วพูดว่า

“ข้าแต่**คุณพระพ่อ** ตัวข้าพเจ้าน้อยขอโอกาสต่อ**คุณพระพ่อ** และคณะญาติพี่น้องทั้งหลาย โปรดตั้งใจฟัง

ตัว**ท้าวฯ** คือตัวข้าพเจ้านี้ จะได้นำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระศาสดาอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า มาแสดงให้**คุณพระพ่อ**และพ่อแม่ครูบาอาจารย์ พร้อมทั้งคณะญาติโยมทั้งหลายฟัง โดยเนื้อความดังต่อไปนี้ว่า

ดูกร**ท้าวฯ** ให้**ท้าวฯ** จงตั้งใจฟัง เพื่อจะได้จดจำ แล้วนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนของเรา ที่เราตถาคตได้แสดงเทศานี้ ไปแสดงให้**คุณพระพ่อ**ฟัง

เวลานี้มารผู้ใจบาปหยาบช้าเลวทราม คอยจ้องมองหาช่องหาโอกาส แทรกแซงย้ายศาสนาของเราตถาคต และเบียดเบียนสาวกผู้ลูกศิษย์ของเราตลอดเวลา

ขอให้**คุณพระพ่อ**อย่าได้มีความประมาท และให้คณะพุทธบริษัททั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต จงระมัดระวังพิทักษ์รักษา**คุณพระพ่อ** **อย่าให้มารมาก่อกวนทำอันตรายคุณพระพ่อด้วย”**

ต่อมา**แมงซี้**ก็ได้พูด ซึ่งมีไปทักทายคนโน้นคนนี้ว่า แต่ชาติก่อนคนนั้นเป็นอย่างนั้น ได้ทำบาปอย่างนั้น แล้วตายไปตกนรก ๗ แสน (ไม่ได้บอกว่า ๗ แสน **อะไร**)

แล้วก็แสดงผลของกรรมที่เขาคนนั้นได้กระทำไว้ ให้ทุกคนปรากฏเห็นโดยทั่ว

น่านมหัศจรรย์ และน่าเลื่อมใส ใช่ไหมครับ?

๑๐๕.

กรรมของ ๓ แม่ชี

เหตุการณ์ในกรณีของ**แม่ชีตัด** ก็มีเรื่องอื่นเข้ามาแทรก ดังนี้ :-

เรื่องมีอยู่ว่า **พระอาจารย์องค์หนึ่ง** ได้พาคณะศิษย์ พระ เณร ออกไปเดินธุดงค์ ไปทาง**ภูสิงห์ ภูว้าว** อำเภอเบ็ญกาฬ จังหวัดหนองคาย ได้มี **แม่ชี ๓ คน** ขออาศัยติดตามคณะของพระอาจารย์องค์นั้นไปด้วย เพราะพวกตนมีความประสงค์จะไปศึกษาธรรมกับ **พระอาจารย์สีหัด วัดพระบาทโพนแพง** ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงคือฝั่งประเทศลาว

เมื่อเดินทางไปถึง **ภูสิงห์** คณะแม่ชื่อก็กราบขอแยกทางเพื่อจะเดินทางต่อไปกราบ**พระอาจารย์สีหัด** ตามที่ตั้งใจไว้

เมื่อไปถึง**บ้านโพนแพง** ซึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำโขงทางฝั่งไทย ได้ไปติดต่อหาเรือเพื่อจะได้ข้ามไปทางฝั่งนั้น

พอดี ได้ทราบจากคนที่**บ้านโพนแพง**นั้นบอกว่า **พระอาจารย์สีหัดมรณภาพแล้ว**

แม่ชี ๓ คน ผิดหวัง หมดกำลังใจ จึงได้พากันเดินทางกลับมาถึง **บ้านผักชะ** ตะวันคำพอดี จึงได้พากันแวะไปพักที่วัดร้างอยู่ใกล้ๆ หมู่บ้านนั้น

มีคนผู้ชายในบ้านนั้น เห็นแม่ชีคนแปลกหน้ามาพักอยู่ที่นั่น ก็ได้มาปราศรัยไต่ถาม ได้ทราบความแล้ว ชายคนนั้นได้หลอกว่า

“...มีอาจารย์ฆราวาสคนหนึ่ง อยู่ในบ้านนี้ **เป็นศิษย์พระอาจารย์สีหัด** มีความรู้ดี ภูมิความรู้สูง ภาวนาเก่งมาก ประชาชนเคารพนับถือมาก พวกแม่ชีควรลองไปศึกษากับเขาดูบ้าง”

แม่ชีพาชื่อ หลงเชื่อ จึงถูกมนุษย์สาระเลวซึ่งตั้งตนเป็นอาจารย์ ล้วงเกินจนเสียความบริสุทธิ์ทั้งสามคน!

พอรุ่งเช้าก็พากันเดินทางกลับบ้านด้วยความเสียใจ โดยเดินทางผ่านมาทางหมู่บ้านที่ **พระอาญาครุดี** และ**แม่ชีตัด**พำนักอยู่

ในคืนนั้น **“พระธรรม”** ของแม่ชีตัด ก็ได้ **“สรุฎาณ”** ให้แม่ชีตัดได้เห็น ได้รู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับแม่ชีคนละนั้น

พอคณะแม่ชีทั้ง ๓ เดินทางมา แม่ชีตัดก็ชี้หน้าพวกแม่ชี ๓ คน นั้นทันที ว่า **“พวกเจ้า ๓ คน คีลขาดแล้วทุกคน ต้องโทษหนัก เพราะร่วมสังวาสผู้ชาย** ได้ขาดจากความเป็นนักบวชแล้ว”

ชีทั้ง ๓ คนก็**รับสารภาพว่าเป็นความจริง**ทุกอย่าง แล้วแม่ชีตัดก็ตัดสิน **ลงทัณฑ์กรรม** ทำโทษพวกชี ๓ คนนั้น โดยให้ชี ๓ คนนั้นไปแสดงความผิดที่ตนต้องโทษแก่พระสงฆ์ทุกๆ องค์ และทุกๆ วัน

ถ้ามีพระภิกษุสงฆ์มาจากวัดอื่น ก็ให้ไปแสดงบอกทุกๆ องค์ และทุกราย

แม่ชี ๓ คน ทนอยู่วัดนั้นไม่ได้ ก็ออก และเดินทางมุ่งกลับบ้านของตน

โอ! กรรมเวรจริงๆ

๑๐๖.

“สามเณรภฏ”

ดูผมตั้งชื่อเรื่องซีครับ ช่างหมิ่นเหม่ต่ออนรกจัง!

สามเณรทองเพียร สามเณรทองโย สามเณรทองดี ที่หนีจาก พระอาญาครุฑี แล้วไปบวชเป็นพระอยู่กับ พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม ที่วัดป่าสาละวัน ในเมืองนครราชสีมา เมื่อคราวนั้น

ก็มีเรื่องประหลาด คือ “วิญญานของพระ ๓ องค์นี้แหละได้ มาเข้าทรงกับแม่ชี”

ในตอนเช้าวันหนึ่ง แม่ชีตัด ได้ประกาศบอกให้ทราบทั่วถึงกันว่า “ในเวลาบ่ายของวันนี้ จะมีผู้มาแสดงกรรมวิบาก ให้ทุกท่านทุกคน มารอคอยฟังอยู่ที่บันศาลาโรงธรรม เพื่อมาฟังการแสดงผลกรรมเวลา ตอนบ่ายวันนี้ด้วย...”

พอตกบ่าย ชาวบ้านทั้งหญิงชายก็มารออยู่ที่ศาลาวัดเป็นจำนวนมาก

มีแม่ชีคนหนึ่ง เมื่อบวชแล้วแกลกลับไปอยู่ในบ้านกับลูกหลาน ชื่อ แม่ชีซอง

พอตอนบ่าย ได้เวลา ก็เห็นแม่ชีซอง เดินออกมาในบริเวณวัด มือกำปกริยาทำทางแลลำเนียงพูดเหมือนผู้ชายทุกอย่าง คำพูดที่แกพูดกับชาวบ้านก็ใช้สำนวนเหมือนพระพูดกับโยม

เมื่อเดินเข้ามาในวัด ก็ทักทายปราศรัยกับโยมคนนั้นคนนี้เหมือนกับคนที่เคยรู้จักสนิทสนมกัน เคยอยู่ด้วยกันแล้วจากกันไปนานเพิ่งจะกลับมาพบกัน

แกเดินไปตามบริเวณวัด ตรวจสอบกุฏิหลังโน้นหลังนี้ แล้วถามชาวบ้านคนหนึ่งว่า **“โยม ท่านพระอาจารย์อาญาครุฑี ท่านอยู่ไหม?”**

เมื่อทราบแล้ว **แม่ชีซอง** ก็เดินตรงขึ้นไปบนศาลาโรงธรรม ก้มกราบพระประธาน แล้วหันมากราบ**ท่านพระอาญาครุฑี** กราบเสร็จก็ขยับไปนั่งข้างๆ

แต่**ท่านพระอาญาครุฑี** ได้ชี้ให้ไปนั่งบนอาสนะที่อยู่ห่างออกไปที่จัดเตรียมไว้ให้แล้ว

พอ**แม่ชีซอง**นั่งลงเรียบร้อยแล้ว ก็ยกมือขึ้นประนม พูดยืนยันว่า **“ไหว้หละ พระพ่อแม่ครูบาอาจารย์ มีความสุขสบายดีอยู่หรือ?”**

“เออ! มีความสุขเป็นปกติธรรมดาของสังขาร” **ท่านพระอาญาครุฑี**ตอบ พร้อมกับถาม**แม่ชีซอง**กลับคืนว่า **“ท่านเป็นใคร มาจากไหน?”**

แม่ชีซอง ตอบเป็นเสียงของคนหนุ่มออกมาว่า **“ผม พระทองเพียร มาจากนครราชสีมา”**

พระอาญาครุฑีถาม **“มีธุระอะไรหรือจึงได้มาทางไกลมาก?”**

วิญญานในร่าง**แม่ชีซอง**ตอบ **“ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ กระผมมานี้ ตั้งใจมากราบขอสมาคาระขมาโทษกับครูอาจารย์ ให้ครูอาจารย์อโหสิกรรมให้กระผมผู้โง่เขลาด้วย”**

“กรรมอะไร? โทษอะไร?” **พระอาญาครุฑี**ถาม

“คือ กระผมได้ลักหนีไปจากครูอาจารย์ เพราะความไม่พอใจที่

ได้เห็นครูอาจารย์หลงเชื่อแม่ชี คลุกคลีจนเกินขอบเขต จิตของกระผม ได้มีความดูหมิ่นประมาทครูอาจารย์ ว่าครูอาจารย์กับแม่ชีตัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จิตเบื้องหน้าคล้ายความเลื่อมใส ไม่เคารพนับถือ จึงได้ลักหนีไป

แท้จริง ครูอาจารย์กับแม่ชีตัดไม่ได้เป็นอะไรกัน ยังมีความบริสุทธิ์อยู่****

กระผมระลึกเรื่องนี้มาเมื่อใด ก็นึกเสียใจตัวเองมาก กระผมไม่มีความสบายในใจ ทุกข์ใจไม่เป็นตาหลับตานอน

กระผมได้มีความสำนึกระลึกตัวแล้วว่าตัวเองมีความผิด จึงคิดมาขอขมา คารวะสารภาพผิดต่อครูอาจารย์

ขอให้ครูอาจารย์ได้เมตตา โปรดอดโทษ อโหสิกรรมให้แก่กระผมผู้โง่เขลาเบาสติปัญญาด้วยเถิด”

“เออ! ดีแล้วละ ที่ได้กระทำผิด คิดผิด เมื่อรู้สึกตัวแล้วมาสารภาพยอมรับผิด ต่อไปให้สำรวมระวัง” ท่านพระอาญาครุฑียอมรับการขอขมากรรม

จากนั้น **พระทองเพ็ชรในร่างของแม่ชี** ก็ได้พูดคุย สนทนาปราศรัยกับ**ท่านพระอาญาครุฑี** และได้บอกโยมผู้นั่งอยู่ใกล้ๆ ให้ประเคนกาน้ำ หมาก พลู บุหรี แล้วก็เคี้ยวหมาก สูปบุหรี และแสดงกิริยาทำทางเป็นพระทองเพ็ชร

หลังจากนั้น **วิมูถนของพระทองเพ็ชร** ก็ได้กราบลา**ท่านพระอาญาครุฑี** กลับ

พอวิมูถนพระทองเพ็ชรกลับ **แม่ชีซอ** ก็หมอบล้มลง ลักครู่ก็ลุกขึ้นนั่ง พอลืมตา เห็นตัวเองมานั่งบนยกพื้นข้างบนเท่ากับพระสงฆ์ ก็รีบคลานลงมา พูดว่า

“ดิฉันมาอยู่ที่นี้แต่เมื่อไร? มาได้อย่างไร?” แสดงความตกใจ
และกลัวในตัวเอง พร้อมกับรู้สึกละอาย
มีผู้ถามว่า “เมื่อตะกี้นี้แม่ชีเป็นอะไร รู้ตัวไหม?”
แม่ชีตอบ **“ไม่รู้ ไม่รู้ตัวเลยว่าเป็นอะไร!”**

นำมหัศจรรย์ใหม่ครบท่าน!

๑๐๗.

จัดเวรยามเฝ้าคุณพระพ่อ

เมื่อวิญญานพระทองเพียรลากลับไป และแม่ชีของรู้สึกตัวแล้ว
ต่อไป :-

แม่ชีตัด ซึ่งนั่งภาวนาทำสมาธิสงบอยู่ ณ ที่นั้น ก็ได้พูดขึ้นว่า
“ต่อไปนี้ จะได้ขึ้นไปนำพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้ามาแสดงให้
คุณพระพ่อและคณะพุทธบริษัทฟัง ให้พากันมาชุมนุมคอยฟัง”

แม่ชีตัดก็นั่งกำหนดจิตทำสมาธิภาวนาประมาณสักพักหนึ่ง ก็
ลืมตา หันไปทางพระประธาน กราบ ๓ หน แล้วพูดขึ้นว่า

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ตัวข้าน้อยขอโรกาส ขอ
พระองค์ได้ทรงพระกรุณาแสดงพระธรรมเทศนาล้ำสอนแต่ข้าน้อย

เมื่อข้าพระองค์ฟังแล้วก็ได้กำหนดจดจำ นำเอาพระธรรม
คำสั่งสอน ไปแสดงให้คุณพระพ่อและญาติโยม คณะพุทธบริษัทฟัง
ต่อไป”

“เออ ดีละ!” เสียงใหญ่ท้าวให้รู้ว่าเป็นเสียงของพระพุทธองค์
ผ่านมาจากปากของแม่ชี “ดูกรท้าวๆ ท้าวๆ จงตั้งใจฟัง แล้วจดจำนำ
เอาพระธรรมเทศนาของเราตถาคต ไปแสดงให้คุณพระพ่อและคณะบริษัท
ฟัง

คือ เวลานั้นมารผู้ใจบาป เข้าดลใจพวกพระภิกษุให้เป็นพระอสังข
ผู้ไม่มีความละอาย ให้ประพฤตินอกกริตนอกกรอบ ผิดแผกแตกต่างจาก

พระธรรมวินัย ที่เราตถาคตได้ทรงบัญญัติไว้ เข้ามาวชเหยียบย่ำทำลาย ศาสนาของเราตถาคตมากขึ้นทุกวันๆ

ขอให้**คุณพระพ่อ**อย่าได้ประมาท เลินเล่อเพลอตัว เมฆหลงไหล มัวหมองในกลหลอกกลวงของพวกมารผู้ใจบาป

ให้**คุณพระพ่อ**เพียรพยายาม เอาใจสู้กับพญามาร จนกว่าจะ ได้ชัยชนะ

ท้าวฯ จงได้ระมัดระวัง**คุณพระพ่อ**ทั้งกลางวันกลางคืน อย่าได้ ปล่อยให้ท่านอยู่ลำพังคนเดียว ให้มีการอยู่เวรยามรักษา อย่าให้พลาด ทำเสียที่แก่ลัทธิผู้เป็นมารใจบาปหยาบช้ำ ย้ายศาสนา”

“ขอรับ” เสียงชายหนุ่มในร่างของแม่ชีตัด “กระผมจะได้นำเอา คำสั่งสอนอันประเสริฐเลิศยิ่งนี้ ไปแสดงแก่**คุณพระพ่อ** และคณะพุทธบริษัท แล้วจักพากันประพฤติปฏิบัติต่อไป”

ผู้เป็น **ท้าวฯ** ในร่างของแม่ชีตัดก็หันหน้าไปกราบ**คุณพระพ่อ** ๓ หน้า แล้วหันไปทางคณะพุทธบริษัท กล่าวเป็นเสียงผู้ชายว่า

“ข้าน้อยขอโอกาส**คุณพระพ่อ** และญาติโยมลับบุรุษพุทธบริษัท ทั้งหลาย โปรดตั้งใจฟัง ดังข้าน้อยจะได้นำเอาพระธรรมเทศนาคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระชินวรศาสดา ตรัสเทศนาสั่งมาว่า

บัดนี้ พวกมารผู้ใจบาปได้เข้ามาดลใจพระภิกษุ ให้เป็นพระอลัชชี ผู้ไม่มีความละอาย ให้ประพฤตินอกกริตนอกกรอย ให้ผิดแผกแตกออกจากพระธรรมวินัยที่เราตถาคตได้บัญญัติไว้ เข้ามาวชเหยียบย่ำทำลาย ศาสนาของเราตถาคต มีจำนวนมากขึ้นทุกวันๆ

ขอให้**คุณพระพ่อ** อย่าได้ประมาท เลินเล่อเพลอตัวมัวหลงไหล ในกลหลอกกลวงของพวกมารผู้ใจบาป

ให้**คุณพระพ่อ**เพียรพยายามต่อสู้กับพวกมารผู้มีสันดานบาป
จนกว่าจะได้ชัยชนะ

และให้**คณะบริษัทญาติโยม** พวกกันระมัดระวังรักษา**คุณพระพ่อ**
และ**ท้าวๆ** ให้ดี ให้พากันจัดอยู่เวรอยู่ยามทั้งกลางวันกลางคืน อย่าให้
พลาดท่าเสียทีแก่**อัสซี** ผู้เป็นมารบวชเข้ามาล้างผลาญ**พระศาสนา**”

ต่อมาจึงได้จัดการอยู่เวรยามเฝ้าประตูวัดบ้าง ภูมิจิตพระอาญา
ครูดีบ้าง ภูมิจิตของ**ท้าวๆ** ผู้ลูกชายของพระญาครูดีบ้าง

ญาติโยมที่เหลืออยู่นั้นก็พากันเลิกกลับไปบ้านของตนตามปกติ

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต และสานุศิษย์อาวุโส
(จากซ้าย ๑. ไม่ทราบชื่อ ๒. หลวงปู่ภู ฆมฺมทินฺโน ๓. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
๔. หลวงปู่มั่น ๕. หลวงปู่บุญธรรม)

๑๐๘.

“แม่ซีอรหันต์”

เอะละครับ **คุณแม่ซีตัด** ผู้เป็นร่างของท่าน**ท้าวฯ** ลูกชายของ **คุณพระพ่อ** เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างแท้จริงในวัด และในหมู่บ้านละแวกนั้น

บันทึกของ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** มีต่อไปว่า :-

ท้าวฯ ต้องไปนำเอาพระธรรมเทศนาจากพระพุทธรเจ้ามาแสดงให้**คุณพระพ่อ** และคณะพุทธบริษัทฟังวันละ ๒ ครั้ง คือ ตอนสาย ครั้งหนึ่งกับตอนบ่ายอีกครั้งหนึ่ง อย่างนี้ทุกๆ วัน

พอได้ ๗ วัน **ท้าวฯ** ก็ได้ประกาศให้คณะญาติโยมทราบอีกว่า “**บ่ายวันนี้จะมีผู้มาแสดงวิบาก คือผลของกรรมที่เขาได้กระทำไว้ให้ฟังให้พ่อแม่พี่น้องมารวมกันที่ศาลาโรงธรรม เวลาบ่าย ๓ โมงวันนี้**” เช่นเคย

พอถึงเวลาบ่าย ๓ โมงกว่า ก็มี**วิญญาน**ของพระอีกองค์ได้มาเข้าทรงในร่างของ **แม่ซีซอ** คนนั้นอีก เหมือนกันกับวิญญานของ **พระทองเพียร** เมื่อคราวที่แล้ว

วิญญานของพระองค์นี้เป็นคนชาวจังหวัดศรีสะเกษ เสียงสำเนียงพูดที่ผ่านมาจาก**แม่ซีซอ**ก็เป็นเสียงพระองค์นั้น ซึ่งเป็นเสียงชาวจังหวัดศรีสะเกษจริงๆ อากัปกริยาท่าทางก็เหมือนพระองค์นั้นทุกอย่าง

สำเนียงพูดก็ดี อากัปกิริยาท่าทางก็ดี ของผู้หญิงอย่าง**แม่ชีซอง** จะมาดัดแปลงให้เหมือนกับสำเนียง เสียง และอากัปกิริยาผู้ชายนั้น คงทำไม่ได้ง่ายนัก **จึงทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นเป็นเรื่องมหัศจรรย์**

ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเป็นวิญญาณของพระองค์นั้นจริงๆ

ต่อมา หลังจากวิญญาณของ**พระองค์นั้น** ออกไปแล้วได้ ๗ วัน ก็มี**วิญญาณของพระทองดี** ซึ่งอยู่ที่**วัดป่าสาละวัน** แห่งเดียวกันกับ พระทองเพียร ก็มาเข้าทรงกับ**แม่ชีซอง** ทำนองเดียวกัน

ต่อมาอีก ๗ วัน วิญญาณของ**พระทองไย** ก็ได้มาเข้าทรง กับ**แม่ชีซอง** ในทำนองเหมือนกันอีก

พระทองเพียร พระทองดี พระทองไย ก็คือสามเณรทองเพียร **ทองดี ทองไย** ซึ่งเป็นลูกศิษย์เก่าของท่าน**พระอาญาครูดี** ที่ลัทธิไป บวชเป็นพระอยู่กับ **พระอาจารย์สิงห์ วัดป่าสาละวัน นครราชสีมา**

ตอนวิญญาณของพระทั้งสามองค์มาเข้าทรงในร่างของ**แม่ชีซอง** นั้น ทุกองค์ก็ยังคงอยู่ที่**วัดป่าสาละวัน** ตามวันเวลาที่วิญญาณออกไปทรง กับ**แม่ชีซอง** ก็ไม่มีอะไรผิดปกติ **พวกท่านไม่รู้เรื่องอะไรเลย**

พระเหล่านั้นทุกๆ องค์ที่มาเข้าทรงก็เพื่อจะขอขมาคารวะท่าน **พระอาญาครูดี** ที่ทุกองค์ได้มีจิตคิดดูหมิ่น ประมาทที่ท่านพระอาญา ครูดีที่คลุกคลีกับแม่ชีตัด แล้วได้ลัทธิไปโดยมิได้ขออนุญาตบอกลา ท่านพระอาญาครูดีผู้ที่เป็นอาจารย์ของตน เป็นการทำผิดต้องโทษ

แม่ชีตัด ได้มี “พระสรณาน” ให้เห็นกรรมและผลของกรรม จึงได้ประกาศให้ทราบว่า “วันนี้จะมีผู้มาแสดงกรรมวิบากผลของกรรม อีก” **แม่ชีตัดประกาศให้รู้ล่วงหน้าก่อนทุกครั้ง ทำให้ผู้ที่ได้ไปพบเห็น** แปลกใจมาก

ส่วน**แม่ชีของ** นั้น เมื่อวิญญานของพระเหล่านั้นออกไปแล้ว ก็ไม่เห็นว่ามีอะไรผิดปกติ แก่ก็ใช้ชีวิตตามปกติของแก เมื่อวิญญานของพระเหล่านั้นจะมาเข้าทรง แก่ก็ไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อน **พอถึงเวลาที่เป็นขึ้น**มาเองเลยทีเดียวนะ

แม่ชีของ กับ **แม่ชีตัด** ก็ไม่ได้อยู่ด้วยกัน เมื่อเลิกชุมนุมแล้ว แม่ชีของก็กลับไปบ้านอยู่กับลูกกับหลานของแกเอง

แม่ชีตัด แทรบล่วงหน้าได้อย่างไร ถ้าไม่ใช่แกสำเร็จอรหันต์! เป็นที่อัศจรรย์ใจ!

ตรงนี้แหละ ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใส เชื่อแน่ว่า **แม่ชีตัด** ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ จึงมีเสียงเล่าลือแตกตื่นออกไปทุกสารทิศ ทาง**แม่ชีตัด** ก็มีความสำคัญว่าตัวเองได้บรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันต์

การนุ่งห่มก็ใช้ผ้าขาวตัดเย็บเป็นชั้นๆ ทั้งสบง - ผ้านุ่ง จีวร ผ้าห่มสังฆาฏิ - ผ้าพาดบ่า ครบเป็นไตรจีวร ๓ ผืน เหมือนกับพระภิกษุสงฆ์ ผิดแต่เป็นสีขาวไม่ได้ย้อมสีเหลืองเท่านั้น

๑๐๗.

นายเชียงใบผู้เคราะห์ร้าย

บุคคลที่เคราะห์ร้ายอย่างน่าสงสาร ถูกเขากล่าวหาว่าเป็น **มารตัวร้ายกาจเบอร์ ๑** ว่าพยายามจะฆ่าพระอาจารย์สิงห์กับแม่ชีตัด เขาคอนั้นคือ **นายเชียงใบ** อยู่**บ้านนาโสก** บ้านเดียวกัน

ถึงแม้ว่านายเชียงใบ ได้เข้าไปกราบไหว้พุดวิงวอน ขออย่าได้กล่าวใส่ร้ายเข้าใจผิด โดยตนเองไม่มีจิตคิดเช่นนั้นเลยแม้แต่น้อย แต่ก็ไม่เป็นผล

นายเชียงใบจึงร้อนรน ไม่เป็นตาหลับซบตานอน จึงได้เขียนจดหมายไปนมัสการกราบเรียน**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนุตยาคโม** อยู่**วัดป่าสาละวัน** นครราชสีมา และนิมนต์ท่านพระอาจารย์สิงห์ไปเพื่อพิจารณาช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนครั้งนี้ด้วย

พระอาจารย์สิงห์ติดธุระ ไปไม่ได้ จึงได้มอบหมายเรื่องให้**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ลูกศิษย์ ไปดำเนินการจัดการแก้ไขแทน ดังได้กล่าวมาแล้ว

เมื่อปวารณาออกพรรษาพ้นเขตกฐินแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** **อาจารย์เถระ** ก็ได้ออกเดินทางโดยขึ้นรถไฟไปกับเด็กตาปะขาว**สงวน** ลูกศิษย์มาจาก**บ้านมะรุม** (อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา)

ลงรถไฟที่**สถานีเอือด** แล้วต่อรถยนต์ไปลง**อำเภอพรรณานิคม** (จ.สกลนคร) แวะไปเยี่ยมโยมที่**บ้านบะทอง** พาญาติโยมทำบุญเพื่ออุทิศ

ส่วนกุศลให้ถึงเขตชนผู้บุพการี แล้วจึงได้ออกเดินทางไป**บ้านนาโสก** (อ.นาแก จ.นครพนม)

ไปใกล้จะถึง**บ้านนาโสก พระอาจารย์ฝั้น**เกิดป่วย จะเดินทางต่อไปไม่ได้ เพราะไม่มีแรง จึงส่งข่าวไปถึง **นายเชียงใบ** บ้านนาโสก เจ้าของจดหมายที่ส่งไปกราบเรียนและนิมนต์ให้มา

นายเชียงใบ พอได้ทราบข่าวการมาของท่าน**พระอาจารย์ฝั้น** ก็มีความดีใจ รีบออกไปรับท่าน**พระอาจารย์ฝั้น** เข้ามาในวัดป่าสงวนอารมณ์ บ้านนาโสก

นายเชียงใบ ได้ถือโอกาสตอนไปพบ ท่าน**พระอาจารย์ฝั้น** เล่าเรื่อง **พระอาญาครุฑี** กับ **แม่ชีตัด** ถวายให้ท่านฟังโดยละเอียด รวมทั้งเรื่องแม่ชีตัดกล่าวหาว่า**นายเชียงใบ**เป็นมารตัวร้ายกาจ พยายามวางแผนคิดจะฆ่า**พระอาญาครุฑี**กับ**แม่ชีตัด**ให้ท่าน**พระอาจารย์ฝั้น**ได้รับทราบด้วย

“จริงไหมเล่าที่เขาว่าอย่างนั้น?” ท่าน**อาจารย์ฝั้น**

“ไม่จริงครับ!” **นายเชียงใบ**ตอบ แล้วชี้แจงต่อไปว่า

“กระผมไม่เคยคิดแม้ด้วยใจ กระผมจะทำได้อย่างไร ทั้งกระผมก็ยังมีความเคารพนับถือท่านอยู่ ไม่น่าจะกล่าวหากระผมเช่นนั้น

เป็นกรรมอะไรของกระผมแท้ๆ อยู่ดีๆ ก็มาถูกกล่าวหาอย่างนี้ ว่าแล้วก็กราบลา**พระอาจารย์ฝั้น** กลับบ้านของตน

หลวงปู่เป่าบู้เงิน

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ขึ้นไปหาท่านพระอาจารย์บณฺฑิ ทำการคารวะและปฏิสังขานกันตามธรรมเนียมแล้ว ท่านพระอาจารย์บณฺฑิ ก็เอ่ยปากถามว่า

“ครูมากับใคร? ไม่มีคนไปรับครูบาหรือ?”

“นายเชียงใบ ไปรับมาครับ” พระอาจารย์ฝั้น ตอบ

ท่านพระอาจารย์บณฺฑิ แสดงอาการตกใจ ร้องขึ้นว่า “ครูบา!” ยกมือชี้ไปทางบ้านนายเชียงใบ “นั่นแลตัวสำคัญ ครูบาระวังหนา อย่าไปคบกับมัน”

“เป็นอะไรครับ?” พระอาจารย์ฝั้นถาม

“บั๊กนั่นมันภาวนาว่า เป่น มันไม่ได้อะไรกับเขา ไม่มีใครเคารพ คบหาและนับถือมัน มันแก่งหาเรื่องจะทำร้ายผม แม่ชีและคณะบริษัท ชาวบ้านเขาระวังอยู่เวรยามกันตลอดเวลา ก็เพราะอภัยหมอนี้แหละ ครูบาอย่าให้มันเข้ามาในวัดหนา...” พระอาจารย์บณฺฑิอธิบายพร้อมทั้งตักเตือนให้ระวังตัว

ท่านพระอาจารย์ฝั้นพักอยู่ที่วัดสงฆารามณ์ บ้านนาโสก ประมาณหนึ่งเดือน เพื่อจะได้พิจารณาสังเกตเหตุการณ์เรื่องพระอาจารย์บณฺฑิ กับแม่ชีตัดตามที่ได้รับร้องเรียน

ทางฝ่าย**แม่ชีตัด** ก็ยัง**ขึ้นไป**นำเอาพระธรรมเทศนามาแสดงให้
คุณพระพ่อและคณะญาติโยมฟัง ส่วน**วิญญานของพระทองเพียร**
พระทองดี พระทองใย ก็ยังผลัดเปลี่ยนเวียนมาเข้าทรงกับ**แม่ชีของ**
เช่นเคย

ท่านพระอาจารย์ฝั้นก็ได้มาประจักษ์เห็นเหตุการณ์ด้วยตัวท่าน
เอง

ผู้คนที่พากันแตกตื่นมาดูมาฟังกันเต็มศาลาโรงธรรมทุกวันๆ
การเฝ้าเวรยามตามประตูวัด ตามกุฏิ ก็จัดกันอยู่ตลอดวันตลอดคืน

แม่ชีตัด ที่ถือตัวเองว่าเป็นลูกชายของ **ท่านอาญาครุฑ** ที่เรียก
ตัวเองว่า **ท้าวฯ** แต่ชาติก่อน ก็อยู่ห่างจาก**คุณพระพ่อ** คือ**พระอาญา**
ครุฑไม่ได้ ด้วยเชื่อว่า**ถ้าออกไปอยู่ห่างจากคุณพระพ่อแล้วตัวเองต้องตาย**
เพราะมารคอยจ้องจะมาทำร้ายเอาให้ถึงแก่ชีวิต **นี่เป็นคำมั่นสำคัญจริง**
ของแม่ชีตัด

พอ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มาถึง ได้เห็นพฤติกรรมก็ทราบได้ทันที
ว่า**ถูกกิเลสหลอกให้หลงถือมั่นสำคัญผิด เกิดทิฐิบัญญัติขึ้นมาหลอก**
ตัวเองให้หลง เพราะจิตยังไม่มีกำลัง สติ ปัญญา พอที่จะกำจัด
ตัดกิเลส ตัวโมหะ ความหลง ให้ขาดหมดสิ้นไปได้ จึงมีการกลัวมาร
ตลอดเวลา และยิ่งกลัวตาย

ถ้าผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วจริง ท่านไม่มีอะไรที่จะกลัว หรือที่จะทำอะไร
ให้ท่านกลัวอีกแล้ว

พระอรหันต์ท่านไม่เคยตาย และท่านไม่เคยกลัวตาย

แม่ชีตัด ยังมีมาร ยังกลัวมาร และยิ่งกลัวตายเสียดายชีวิต
อยู่ จะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร?

ที่แม่ชีตัดมีญาณรู้เห็นการณต่างๆ ได้ถูกต้องนั้น ไม่ใช่ความรู้
ที่ปรากฏอยู่ภายในจิตใจของแม่ชีเอง เป็นความรู้จากสังขารภายนอก
ปรุลงมาให้หลง

คือ มี “พระ” อยู่บนศีรษะของแม่ชีเองเป็นผู้บอก และ
“สรณญาณ” ให้รู้ แม่ชีตัดจึงรู้
ความรู้ที่สำคัญว่า **ตนรู้ตนเห็น** นี้เอง **มันหลอกตัวเอง**

ส่วนท่านพระอาญาครุฑ ก็ยังมีความหลงเชื่อแม่ชีตัด ว่าเป็น
ผู้วิเศษ จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านญาติโยมหลงเชื่อไปตามๆ กัน

ฉะนั้น ท่านพระอาจารย์ฝั้น จึงต้องพูดกับท่านพระอาญาครุฑ
ให้เข้าใจ ให้มีความเห็นชอบตรงถูกต้องตามความเป็นจริงเสียก่อน
จึงค่อยเทศน์แก่แม่ชีตัดและญาติโยมบริษัทภายหลัง

เห็นไหมครับ? หลวงปู่ท่านไปอยู่ดูเหตุการณ์ด้วยตัวท่านเองนาน
ถึง ๑ เดือน จนรู้ว่าอะไรเป็นอะไรดีแล้ว ท่านจึงลงมือแก้ไขปัญหาไป
ทีละเปลาะ

จัดการกับพระอาญาครุฑี

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ขึ้นไปหาท่านพระอาญาครุฑี เมื่อเห็นว่า ท่านอยู่ตามลำพังองค์เดียว

ท่านพระอาญาครุฑี เริ่มต้นถามขึ้นว่า “ครูบา มีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง? การปฏิบัติของพวกผมและคณะบริษัทที่ครูบาได้มาเห็นอยู่เวลานี้

ดีแล้วที่ครูบา ได้มาพบเห็นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ช่วยกันรับรู้ และรับรอง นำเอาไปประพฤติปฏิบัติต่อไป”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อยากจะพูดเรื่องนี้กับ ท่านพระอาญาครุฑี มานานแล้ว แต่ก็ยังไม่มีโอกาส ตอนนั้นท่านเห็นว่าเป็นโอกาสดี เพราะท่านพระอาญาครุฑี เป็นผู้เริ่มต้นก่อน

เมื่อท่านพระอาญาครุฑีพูดจบ พระอาจารย์ฝั้น จึงพูดขึ้นว่า “เรื่องนี้ผมเข้าใจดี ผมได้พิจารณาแล้วตั้งแต่มาถึงที่แรก ตามเหตุผลแล้ว แม้ซีดตัวยังไม่ได้ถึงขั้นบรรลุลุทธิสำเร็จมรรคผลธรรมวิเศษอะไรเลย จิตหลงเป็นวิปัสสนูปกิเลส เป็นเหตุให้เกิดสัญญาวิปัสสนา ความเห็นคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง”

เมื่อหลวงปู่ฝั้น ท่านฟังตรงเปรี๊ยะออกมาเช่นนั้น ท่านพระอาญาครุฑีเริ่มไม่พอใจในคำตอบของพระอาจารย์ฝั้น จึงพูดตอบโต้ขึ้นทันทีว่า

“ถ้าแม่ซีตัดไม่ได้บรรลุนิพพานจริงเหมือนอย่าง**ครูบา**มาแล้ว ทำไมแม่ซีจึงสามารถมีญาณรู้อะไรต่ออะไรต่างๆ อย่างถูกต้องเล่า?”

ตอนนี้ **ท่านพระอาจารย์** ได้อธิบายธรรมอันสุขุมลุ่มลึกซึ่งละเอียดลออกว้างขวางมาก ยกข้ออุปมาอุปไมยได้อย่างดีมาก ผู้เขียน (คือ **หลวงปู่สุวัจน์**) ไม่สามารถจดจำนำเอามาลงได้ละเอียดลออทุกถ้อยทุกกระพริบความได้ จึงนำมาลงเท่าที่จดจำรำลึกนึกขึ้นมาได้

ท่านอธิบายมีตอนหนึ่งว่า :-

“...ที่**แม่ซีตัด**สามารถมีความรู้มีญาณรู้อะไรต่ออะไรต่างๆ หลายอย่างนั้น **อาจารย์ได้จริง** แต่เป็นเพียง **ญาณโลกีย์** เท่านั้น ไม่ใช่ **ญาณชั้นสิ้นอาสวะ**

ญาณโลกีย์นั้น ถ้าจิตมีสติ มีความเพียร ความพยายาม ภาวนาอย่างถูกต้องของบุคคลผู้ต้องการรู้ธรรมรู้ธรรม แล้วประกอบความเพียรเจริญภาวนามีความพยายามอย่างดี มีกำลังติดต่อนั่นเองไม่ขาดระยะ

จิตสังัดจากกาม สังัดจากนิเวศอันเป็นอกุศล จิตมีกำลังได้รับความวิเวก จิตก็รวมลงสู่ความสงบ มีอารมณ์เป็นหนึ่งแน่วแน้อยู่ในภายใน

จิตปล่อยวางอารมณ์หยาบที่ยังเหลืออยู่ ก้าวสู่ความละเอียดเป็น**จิตบริสุทธิ์** ผ่องใสสะอาด เป็นจิตละเอียดอ่อน ควรแก่การบรรลุนิพพาน ควรแก่การน้อมนึ่งระลึกกรรม ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน

อาจมีญาณรู้บุพเพนิวาสชาติกำเนิดของตนและของคนอื่นได้ ที่เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตายอีก ตายแล้วตายอีก เกิดแล้วเกิดอีก เป็นอนเนกชาติ ไม่สามารถที่จะนับจะประมาณได้

นี่ก็ยังเป็นความรู้อยู่ในชั้นญาณโลกีย์

หรือมี**ญาณจักรุ** สามารถมองเห็นด้วย**ทิพยจักรุ** ว่านายนั้น นางนั้นตายแล้วจากชาตินี้ ได้ไปเกิดอยู่ที่ไหน มีสุข มีทุกข์ตกยากหรือ ใดตัวอย่างนี้ๆ มีผิวพรรณดี หรือผิวพรรณทราม มีอายุยืนหรือสั้น เท่านั้นๆ ปี เห็นชัดด้วย**ธรรมจักรุ** ไม่ใช่จักรุธรรมดา

นี้ก็ยังเป็นญาณโลกีย์อยู่

เพราะความรู้ คือ สติปัญญา วิชาขั้นนี้เป็นแต่เพียงข่มชู้กิเลส อาสวะให้สงบลงชั่วคราวเท่านั้น ไม่สามารถประหารกิเลสอาสวะที่มีอยู่แล้ว ในสันดานของตนเองได้

กำลังวิปัสสนา สติปัญญาญาณ ยังไม่มีกำลังพอ ยังไม่สามารถ ที่จะทำนิโรธ ในส่วนอัสวักขยญาณให้แจ้งได้

แม้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงบรรลุญาณ ทำให้พระองค์สามารถระลึกชาติได้หลายชาติ หลายร้อย หลายพัน หลายหมื่น แสนชาติ อสงขัยชาติ ที่เรียก **บุพเพนิวาสานุสติญาณ** ในยามแรก เป็น**ญาณที่หนึ่ง ในวิชา ๓**

และพระองค์ได้ทรงบรรลุ**จตุปปตญาณ** คือทรงรู้เห็นชีวิตของ สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม

สัตว์บางจำพวกทำแต่กรรมชั่ว เมื่อตาย ภายแตกแล้ว ก็ไปสู่ **ทุคติ** บางพวกทำแต่กรรมดี เมื่อตาย ภายแตกแล้วก็ได้ไปเกิดใน **สุคติ** โลกสวรรค์

นี่เป็น **ญาณที่สอง** พระองค์ทรงได้บรรลุแล้วในเวลาเที่ยงคืน แห่งราตรี

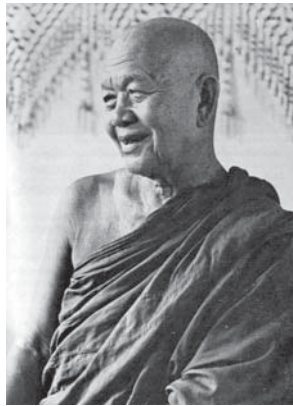
ญาณทั้งสองนี้ คือ การระลึกชาติได้ก็ดี การรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าก็ดี เป็นเพียง ญาณรู้อื่นภายนอก เป็น อุกุปรกรรม ของ อนิยตบุคคล ยังไม่พ้นไปจากสังขาร

อาสวักขยญาณ บังเกิดขึ้นแล้วเมื่อใด เมื่อนั้นจิตได้บรรลุถึง อาสวักขยญาณ สังหารตัดกิเลส เป็นสมุทเททยหานันต์ดับกิเลสและกองทุกข์อย่างไม่มีอะไรเป็นเศษเหลือแม้แต่น้อย จึงเป็น อรหะ อรหะ ปฏิปันโนบุคคล”

เทศน์ของหลวงปู่ยังไม่จบนะครับ ขอเชิญท่านผู้อ่านหยุดพักเหนื่อย ดื่มน้ำแก้คอแห้งก่อน แล้วเชิญอ่าน เชิญพิจารณา เชิญรับฟังเทศน์ของท่านในตอนต่อไปได้เลยครับ

พระอณาครุ ติ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

๑๑๒.

พระอรหันต์ไม่ตาย ไม่กลัวความตาย

เชิญกลับมาฟังเทศน์ของหลวงปู่ต่อไปนะคะ :-

“ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงซึ่งได้เป็น**พระอรหันต์ชีณาสพ**แล้ว ท่านเป็น**พระผู้ชนะมาร** แล้ว ไม่เคยหวั่นไหวใน**กิเลสมาร** และ **ขันธมาร** **มัจจุมาร**

พระอรหันต์ท่านไม่ตาย และท่านไม่กลัวความตาย เพราะท่านพ้นจากความตาย

ถ้าจิตยังมีความหวั่นไหวอยู่ ชื่อว่า**ยังไม่สิ้นกิเลส** ยังมีความกลัวตาย ก็ยังตัดกิเลสยังไม่ได้

พระอรหันต์ท่านไม่เป็นคนที่ขี้ลาดจิตวิปลาสอย่างนี้

ส่วนวิญญูณเข้าทรงเข้าสิง ก็ไม่เป็นของจริงอะไรเลย อย่าพากันหลงเชื่อหลงถือในสิ่งที่ไม่เป็นสาระประโยชน์

ส่วน**พระผู้เจ้า**ของวิญญูณ ที่มาเข้าทรงกับ**แม่ชีชอง** ทุกองค์เวลานี้ท่านก็ยังอยู่ที่**วัดป่าสาละวัน** จังหวัดนครราชสีมา อาตมาก็เห็นท่านเหล่านั้น ท่านไม่ได้เป็นอะไรเลย ไม่มีท่านองค์ไหนทราบเรื่องอะไร เพราะไม่มีอะไรผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจ พอที่จะเป็นเหตุให้สงสัยและสนใจ

**จิตใจเป็นของละเอียดอ่อน จะโน้มไปเป็นอะไรมันก็เป็นได้
จะโน้มไปทางไหนมันก็ไปทางนั้น**

มัน**สัมพันธ์**ด้วยกับเรื่องใด เรื่องนั้นก็เป็นที่ขึ้นมา จิตโน้มไปใน
ทางบ้า มันก็เป็นบ้าขึ้นมา จิตโน้มไปในทางดี ก็เป็นคนดี

ไปเป็นสัตว์ก็จิตอันนี้ ไปเป็นเปรต อสุรกาย ภูตผีปีศาจ ก็ไป
จากจิตอันนี้ **จิตนี้พาให้เป็น** ไม่ใช่สิ่งอื่นพาให้เป็นไป

เป็นเทวบุตร เทพธิดา เป็นพระอินทร์ พระพรหม พญายม
พญายักษ์ ก็จิตนี้แลเป็น ตลอดถึงคนมั่งมี คฤหบดี เศรษฐี
พระราชามหากษัตริย์ หรือจะไปเป็นพระพุทธรเจ้า ปัจเจกพุทธรเจ้า
อริยสงฆ์สาวกของพระพุทธรเจ้า ก็จิตนี้เองเป็น

ถ้าจิตไม่เป็นก็ไม่มีอะไรเป็น ธรรมทั้งหลายสำเร็จมาจากใจ”

สาธุ!

ท่านผู้อ่านครับ มาถึงตรงนี้ องค์**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ผู้เขียน
เล่าเรื่องนี้ ก็ถาม**หลวงปู่ฝั้น**ขึ้นว่า

“ขอโอกาส ท่านอาจารย์ ถ้าอย่างนั้น วิทยญาณของใครที่
เข้าทรงกับ**แม่ชีของ** ไม่ใช่วิทยญาณของพระ ๓ องค์นั้นหรือ?”

หลวงปู่ ตอบว่า **“วิทยญาณของพระที่ไหน แม่ชีนั้นแลเป็น
มันเป็นจากจิตของแม่ชีเอง”**

ต่อจากนั้น **หลวงปู่สุวัจน์** ท่านก็ยกกรณีหนึ่ง เกิดขึ้นที่กรุงเทพฯ
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มาเป็นอุทาหรณ์เปรียบเทียบ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า
ทุกวันนี้ในสังคมไทยเชื่อถือมงายกับเรื่องไร้สาระเหล่านี้กันมากมาย
มีทั่วไป

เรื่องที**หลวงปู่สุวัจน์** ท่านยกมาเปรียบเทียบนี้ เกิดในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ผมขอสรุปสั้นๆ ดังนี้ :-

... ในปี ๒๕๐๖ ได้มีวิญญาณเข้าประทับทรงสามเณรอายุ ๑๒-๑๓ ฟานักอยู่ที่**วัดโคศคาราม** อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

สามเณรองค์นี้ขยันทำสมาธิภาวนา มีวันหนึ่ง ขณะนั่งภาวนา อยู่ก็ปรากฏว่า **“วิญญาณของท่านพ่อลี ธรรมโร** อดีตเจ้าอาวาส วัดโคศคาราม มาเข้าประทับทรงกับสามเณร แล้วมาแสดงพระธรรมเทศนา ให้พระภิกษุ สามเณร แลอุบาสก อุบาสิกาฟัง

ปกติ สามเณรน้อยยังเทศน์ไม่เป็นเพราะเพิ่งบวช แต่เวลา วิญญาณ**ท่านพ่อลี**มาเข้าประทับทรง เธอเทศนาได้คล่อง ถูก เหมือน **ท่านพ่อลี**เทศน์จริงๆ ไม่มีผิด

ข่าวนี้ได้กระจายไปทั่ววัด และชาวบ้านพากันแตกตื่น ทั้ง พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา พากันหลังไหลไปฟัง**เทศนา ท่านพ่อลี** ที่วิญญาณของท่านมาเข้าประทับทรงในร่างของสามเณร

บางท่านก็สงสัย บางท่านก็เชื่อว่าเป็นวิญญาณของ**ท่านพ่อลี**มา เข้าประทับทรงจริงๆ

ส่วนพระผู้เป็นอาจารย์ของสามเณรน้อย ใครจะพิสูจน์เพื่อทราบ ข้อเท็จจริงให้ยิ่งกว่านี้ จึงได้พาสามเณรตระเวนไปหาพระเถระ ครูบา อาจารย์ท่านผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้ ตามวัดต่างๆ ทางภาคอีสานเพื่อให้ ท่านพิสูจน์และรับรอง

พระอาจารย์ของสามเณรน้อย พาสามเณรไปหา**พระอาจารย์ฝั้น ที่วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน เวลานั้นท่านอาพาธ ได้พักให้หมอรักษา อยู่ที่กุฏิรับรอง พ.ศ. ๒๕๐๖

พระอาจารย์ของสามเณรเล่าเรื่องทุกอย่างที่เกิดขึ้นให้ฟัง... พอเล่าจบ **พระอาจารย์ฝั้น**พูดขึ้นทันทีว่า **อย่าหลงเชื่อ สัญญามันหลอก ไม่เป็นความจริงอะไรหรอก**

นี่ก็เป็นเรื่องหนึ่ง ที่ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านไม่ให้เชื่อ ตั้งแต่
นั้นมา ทั้งพระผู้เป็นอาจารย์ ทั้งสามเถรน้อย ได้หายเงียบไปเลย
ไม่ทราบไปอยู่ไหนจนบัดนี้”

นี่ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งที่หลวงปู่สุวัจน์ ได้เมตตาเขียนเล่าให้ฟัง
ก็องค์หลวงปู่ฝั้นแก้ปัญหาเรื่องนี้ด้วยเช่นกันครับ

+ + +

ท่านผู้อ่านครับ ผมคัดลอกบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ มา
เป็นร้อยหน้าแล้ว ก็ขอถือโอกาสตรงนี้แนะนำหลวงปู่สุวัจน์ พอให้
พวกเราได้รู้จักพอเลาๆ ดังนี้ครับ

หลังจาก หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มรณภาพแล้ว หลวงปู่สุวัจน์
ผู้เป็นศิษย์ก็ไปตั้งสำนักอยู่ที่วัดถ้ำศรีแก้ว อำเภอกุศุดาบาก จังหวัดสกลนคร
แล้วท่านก็ไปสร้างวัดและจำพรรษาอยู่ที่ประเทศอเมริกาหลายปี มีดังนี้

- ๒๕๒๕-๒๕๒๖ - สำนักสงฆ์ (ชั่วคราว) เมืองซีแอตเติล รัฐวอชิงตัน
- ๒๕๒๗ - สำนักสงฆ์ (ชั่วคราว) เมืองแอนนาไฮม์ฮิล รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๒๘ - สำนักสงฆ์ป่าธรรมชาติ เมืองลาพวนต์ รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๒๙ - สำนักสงฆ์แซนฮวน เมืองซาคาเมนโต รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๓๐-๒๕๓๓ - วัดภริทัตตวนาราม เมืองออนทาร์โอ รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๓๔ - วัดเมตตาวนาราม เมืองเวลเลย์เซ็นเตอร์ รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๓๕ - วัดภริทัตตวนาราม เมืองออนทาร์โอ รัฐแคลิฟอร์เนีย
- ๒๕๓๖ - วัดเมตตาวนาราม เมืองเวลเลย์เซ็นเตอร์ รัฐแคลิฟอร์เนีย

และสุดท้าย พ.ศ.๒๕๔๑ - ๒๕๔๔ ท่านกลับมาเมืองไทย พัก
จำพรรษาที่วัดป่าเขาน้อย ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ได้ละทิ้งสังขาร

จากพวกเราไป ณ วัดแห่งนี้ เมื่อวันที่ศุกร์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕
สิริอายุรวม ๘๓ ปี พรรษา ๖๑

สมณศักดิ์ของท่านคือ **พระโพธิธรรมาจารย์เถร** ท่านเป็นชาว
จังหวัดสุรินทร์ (เหมือนผมครับ)

เอาไว้จบ **โครงการหนังสือบูรพาจารย์ในภาคเหนือ ๑๒ เล่ม**
นี้แล้ว ผมคิดจะพาท่านลง **อีสานใต้** สายของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ก็จะต้องมี **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** รวมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน

ตอนนี้ขออนุญาตเกริ่นเพื่อย่น้ำลายท่านผู้เป็น **คอหนังสือ**
ไปก่อน

เอาเป็นว่าผมฉวยโอกาสแนะนำ **หลวงปู่สุวัจน์** พระอริยเจ้าผู้รจนา
ประวัติ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ให้พวกเราได้ทราบพอเลาๆ แล้วนะครับ

พระโพธิธรรมาจารย์เถร

(หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ)

ตัดสินปัญหาขั้นเด็ดขาด

ก็ขอเชิญท่านผู้อ่านกลับไปวัดป่าสงฆอารมณฺ์ บ้านนาโสก
อ.นาแก จ.นครพนม กันต่อ นะครับ

ท่านพระอาญาครุฑี ชักลั้งเลใจ เมื่อได้ฟังคำชี้แจงแสดงธรรม
ของท่าน**พระอาจารย์ฝั้น**แล้ว

ต่อมา พระ ๓ องค์ คือ **พระทองเพียร พระทองดี พระทองใบ**
ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่**วัดป่าสาวัน** นครราชสีมา ที่เป็น**เจ้าของวิญญาน**ก็ได้
เดินทางมาถึง

มาพักอยู่**วัดป่าสงฆอารมณฺ์ บ้านนาโสก** ได้เป็นกำลังสนับสนุน
ให้เห็นจริงตามพระธรรมเทศนาของท่าน**พระอาจารย์ฝั้น**

วันนั้น**พระอาจารย์ฝั้น** ได้ประกาศให้พระภิกษุ สามเณร
ญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา ทั้งในวัดแลในบ้าน ให้มารวมฟังธรรม
คำอบรมสั่งสอนของท่าน ที่ศาลาโรงธรรม

เมื่อถึงเวลา ได้มาประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว **พระอาจารย์ฝั้น**
ก็ได้ลงมาเทศนาชี้แจงแสดงธรรม พรว้าสั่งสอน ให้ทุกคนตั้งอยู่ใน
ความสงบให้มีระเบียบเรียบร้อย

“นี่เป็นแก่นธรรมแท้ของพระพุทธศาสนา อย่าพากันแตกตื่น
อย่าพากันหลงซุลมุนวุ่นวายกัน”

ตอนนี้ ผู้ฟังสังัดเจี๊ยะ เหมือนกะไม่มีลมหายใจ

**“พระอรหันต์ชื่อนาสพเจ้าทั้งหลาย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่าน
ไม่ตายเหมือนสัตว์ธรรมดา เพราะท่านไม่มีอารมณ์ และไม่มื่ออะไรจะ
มาทำให้ท่านตายด้วย**

**ท่านจึงไม่กลัวตาย และท่านไม่เคยกลัวภัย เพราะท่านพ้นจาก
ภัยแล้ว ท่านจึงเป็นผู้ไม่มีภัยที่จะทำให้ท่านกลัว**

**ท่านเป็นผู้ไม่หวั่นไหวต่อทุกข์ภัยอันตรายชีวิตแตกตายใดๆ
ทั้งสิ้น**

**นี่เป็นพระอรหันต์ ผู้สิ้นอาสวะกิเลสแท้ ท่านเป็นผู้ได้บรรลุถึง
ธรรมจริงแท้**

ให้พากันเข้าใจตามนี้

พวกเราเวลานี้ไม่เป็นอย่างนั้น มีแต่มารคอยจองกรรมจองเวร
เบียดเบียนแก่กันและกัน สะดุ้งหวาดระแวงตลอดเวลา หาคความสงบก็
ไม่มี คลุกคลีตลอดวันตลอดคืน ต้องมีเวรยามเฝ้าประตู กลัวศัตรูจะ
มาทำอันตราย

จิตใจที่มีความสะดุ้งหวาด ชี้ขลาดชี้กลัวอย่างนี้หรือ เป็นจิตใจ
ที่มีภูมิธรรมชั้นสูง?

จะให้เชื่อถือได้อย่างไร เมื่อจิตใจมันเป็นอย่างนี้?

**กิเลสตัวเองหลอกตัวเอง แล้วก็เที่ยวหลอกหลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อ
ตามๆ ไปด้วย**

กิเลสมันสร้างภาพพจน์ขึ้นในจิตของตัวเอง แล้วแสดงให้ตน
และคนอื่นเห็นว่าเป็น**ผู้วิเศษ**

ผู้ไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ก็เชื่อมั่นด้วยสำคัญว่าเป็น
ความจริง หลงเชื่ออย่างมงาย วุ่นวายกันทั้งวัดทั้งวา

พระพุทธเจ้าที่ดี แลพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าที่ดี
ท่านไม่หลงมกมาย และท่านไม่เคยสอนให้เชื่อถือความหลงมกมายเหมือน
อย่างพวกเราเดี๋ยวนี้เลย

ต่อไปอย่าพากันตื่นข่าว อย่าพากันเชื่อถือความตื่นข่าว

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนพุทธสาวก อุบาสก อุบาสิกา ให้มี
ความฉลาด มีปัญญา

พระองค์สอนให้พวกเราใช้สติปัญญา พิจารณาหาเหตุและผล
อันเป็นหลักธรรมแห่งความจริง เพราะสภาวะธรรมทั้งหลายมาจากเหตุ
ถ้าเหตุดี ผลก็ต้องดีมาตามเหตุ จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้
เป็นธรรมจริงไปตามเหตุแลผลตั้งแต่ไหนแต่ไรมา มีมานานแล้ว เป็น
ของจริงอย่างมั่นคง มีตลอดกาล

ส่วนเหตุทางฝ่ายไม่ดีนั้นล่ะ **ผลนั้นก็ต้องไม่ดีตามเหตุเช่น**
เดียวกัน

เพราะฉะนั้น พวกเราทุกคนควรจำไว้เป็นหลักความประพฤติ
และปฏิบัติต่อไป อย่าพากันถือผิดวิปริตไปจากเหตุผล”

ผู้ฟังทุกคนกำหนดจิตของตนอย่างสงบเยียบ หยั่งจิตใจให้ถึง
อรรถถึงธรรม

เมื่อ**พระอาจารย์**ผู้แสดงพระธรรมเทศนาจบลงแล้ว ผู้ฟังได้
ยกมือขึ้นสาธุการพร้อมกันเป็นเสียงเดียวกันหมด

ทุกคนมีความปลื้มปิติ ดีใจในพระสัทธรรมเทศนาของท่าน
พระอาจารย์ในครั้งนั้นเป็นอย่างยิ่ง

พระอาจารย์ผู้ **สั่งให้แม่ชีตัดเก็บขนลิงของของแม่ชีเองออกไป**
จากกุฏิที่อยู่ใกล้ชื่อกับกุฏิของพระอาญาครูดี ไปอยู่ร่วมกับพวกชีข้างนอก

ที่แรก **แม่ชีตัด** คัดค้านไม่ยอมไปว่า ถ้าออกไปแล้วตัวแกเองต้องตาย

“ตายก็ตายชี ให้มันรู้ พระอรหันต์ไม่ต้องกลัวตาย” ท่านพระอาจารย์ฝั้นกล่าว

ผลสุดท้าย แม่ชีตัดจำเป็นต้องขนของออกไป

ทั้งท่านพระอาจารย์และแม่ชีตัด ยังลังเลใจในความเชื่อถือ ความสำคัญสัญญาของแต่ละฝ่าย ที่เคยสำคัญยึดถือมันมาแต่ก่อน ปล่อยวางยังไม่ได้หมด

พระอาจารย์ฝั้นจึงให้ญาติโยมรับท่านพระอาจารย์พาไปส่งที่ป่าช้าระหว่างบ้านนาหัวช้างกับบ้านมะทองต่อกัน ในอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

(ป่าช้าที่วันนี้ ต่อมาก็เป็นวัดป่าอุดมสมพร ทุกวันนี้เอง)

เมื่อท่านพระอาจารย์ฝั้นได้ชำระแก้ไขเรื่องราวของพระอาจารย์ครุฑกับแม่ชีตัดตามที่พระอาจารย์สิงห์มอบหมายมาให้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อใกล้ถึงเวลาจะเข้าพรรษา ท่านก็เดินทางกลับจังหวัดนครราชสีมา มาจำพรรษาที่วัดป่าศรีธารวม ท่านจึงได้เล่าให้ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) ฟัง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓

ภายหลังท่านพระอาจารย์ครุฑได้ย้ายไปอยู่วัดป่าบ้านม่วงไข่อ.พรรณานิคม บ้านเดิมของท่าน และได้ถึงแก่มรณภาพอยู่ที่นั่น ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๑

เรื่องจาก จอมพล ผิน ชุณหะวัณ

ชื่อบุคคลในหัวเรื่องข้างบนนี้ไม่ผิดหรอกครับ ท่านเป็นบิดาของ
พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี ครับผม
ก็เป็นเรื่องที่หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้เขียนไว้อีกนั่นแหละครับ
ท่านใช้ชื่อหัวเรื่องว่า

“หลวงชำนาญยุทธศาสตร์ (จอมพล ผิน ชุณหะวัณ)
นิมนต์ พระอาจารย์ผืน อาจาโร ไปปรับปรุงฟื้นฟู
พระพุทธศาสนา ที่สหรัฐอเมริกาใหญ่ (เมืองเซียงตุง)”

ดูชื่อเรื่องแล้วน่าตื่นเต้นมากจริงๆ มีเรื่องราวดังนี้ :-

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประมาณปี พ.ศ.๒๔๘๔ ทหารไทย
ได้ร่วมกับญี่ปุ่น ยกทัพไปทำการทางตอนเหนือของประเทศ ทำการยึด
เมืองเซียงตุงได้

จอมพล ผิน ชุณหะวัณ เมื่อมียศเป็น พลตรี หลวงชำนาญ
ยุทธศาสตร์ เป็นแม่ทัพกองทัพนครหลวงพาราบที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา
ได้คุมทหารออกไปรบครั้งนี้ด้วย

เมื่อเข้ายึดเมืองเชียงตุงได้แล้ว ทางรัฐบาลไทยได้แต่งตั้ง**พลตรี หลวงชำนาญยุทธศาสตร์** เป็นข้าหลวงใหญ่เมืองเชียงตุง แต่ได้เปลี่ยนชื่อจากเชียงตุงมาเป็น**สหรัฐไทยใหญ่**

จอมพล ผิน จึงได้เดินทางกลับนครราชสีมา เพื่อมาย้ายครอบครัวเข้ากรุงเทพฯ แล้วจะได้ไปอยู่ประจำที่สหรัฐไทยใหญ่ต่อไป

เมื่อ**จอมพล ผิน** เดินทางไปถึงนครราชสีมาแล้ว จึงมีบัญชาให้นายทหารไปนิมนต์**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่วัดป่าศรีธารวม พร้อมทั้งพระองค์อื่นอีก รวมทั้งหมด ๕ รูป ให้ไปรับสังฆทานที่บ้านของท่าน

ในจำนวนพระ ๕ รูปนั้น **ผู้เขียน** (หลวงปู่สุวัจน์) รวมอยู่ด้วย **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ไปถึงบ้าน ล้างเท้า เช็ดเท้า นิมนต์ท่านขึ้นข้างบนนั่งบนอาสนะที่ตบแต่งไว้เรียบร้อยแล้ว

จอมพล ผิน แต่งตัวแบบพลเรือน นุ่งกางเกงจีนขายาว เลือ่ขาวแขนสั้น เข้ามากราบใกล้ชิดพระอาจารย์ฝั้นอย่างเรียบร้อย เหมือนกะลูกศิษย์กันกุฎิ

ผู้เขียน (หลวงปู่สุวัจน์) เห็นแล้วจำท่านไม่ได้ เข้าใจว่าเป็นเจ๊กหรือพ่อค้าคฤหบดีมาร่วมพิธีทำบุญถวายสังฆทาน ต่อเมื่อพระอาจารย์ฝั้นถามขึ้นว่า “คุณหลวงสบายดีหรือ มาถึงแต่เมื่อไร?”

จอมพล ผิน ตอบคำถามของท่านพระอาจารย์แล้ว ได้เล่าเรื่องต่างๆ ถวายให้**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ฟังว่า

“กระผมได้เข้าไปที่**จังหวัดพระตะบอง** ประเทศเขมร ตอนทหารไทยเราได้ยกกำลังไปรบอินโดจีน ได้เข้ายึด**พระตะบอง**

หลังจากทหารไทยของเรายึด**จังหวัดพระตะบอง**ไว้ได้แล้ว กระผมได้เข้าไปเห็น**จังหวัดพระตะบอง**เป็นครั้งแรก ปรากฏเหมือนกับ

เมืองร้าง เสียงวังเวงไม่มีผู้คนเดินไปมา ประตูบ้านเรือนปิดหมด วัความีอยู่ก็ปิดประตูเงียบหมดเช่นกัน

ให้ทหารสุรินทร์ ที่พูดภาษาเดียวกันไปที่ยวคันทา จึงได้ทราบเรื่องราว **เขากลัwthหารไทย** ได้พากันหลบหนีออกไปจากบ้าน ไปซุกซ่อนอยู่ตามไร่นาป่าเขา

ทหารไทยจึงได้ไปหาและเกลี้ยกล่อมให้ผู้ที่หลบหนี กลับเข้ามาอยู่บ้านสู่เมืองคืนปกติ และได้ประกาศว่า **คณะทหารไทยไม่ได้เป็นศัตรูกับพ่อแม่พี่น้องชาวพระตะบอง** แต่มาคุ้มครองให้พ่อแม่พี่น้องชาวพระตะบองของเราอยู่เย็นเป็นสุข

ขอให้พ่อแม่พี่น้องของเรา ที่หลบหนีซ่อนอยู่กลับมาสู่บ้านช่องของตนๆ ต่อไป

ประชาชนที่ได้หลบหนีภัย พอได้ยินประกาศก็พากันดีใจ หลังไหล่ออกไปจากป่ากลับคืนมาสู่อยู่บ้านเรือนของตนทุกๆ คน”

ข้อความและเรื่องราวต่อไปนี้ซึ่งครับ ผมเชื่อว่าพวกเราไม่เคยรู้เรื่องมาก่อน รู้สึกเศร้าใจ สลดใจเกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนาของเราจริงๆ

จอมพล ผิน เล่าต่อไปอีกว่า :-

“...มีทั้งพระภิกษุและสามเณรเป็นจำนวนหลายรูป มีพระเถระผู้ใหญ่เป็นหัวหน้า ได้นำดอกไม้ เครื่องสักการบูชา ถวายเข้ามาหากระผม แล้วบอกว่า **อาตมาภาพได้นำเครื่องสักการะมาเพื่อคารวะท่านผู้เป็นหัวหน้าทหารกองทัพไทยที่นี่**

กระผมได้ยินพระเถระท่านกล่าวดังนั้นก็ตกใจ เพราะไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยินมาก่อนว่า **พระทำความเคารพฆราวาสญาติโยมอย่างนี้เลย**

กระผมรีบลุกขึ้นกราบเรียนให้ท่านทราบทันทีว่า **ไม่ได้ - ไม่ได้** พระเจ้าพระสงฆ์ เคารพคารวะศฤงคารอย่างผมไม่ได้

ว่าแล้วกระผมก็นิมนต์ท่านทุกรูปขึ้นไปนั่งบนที่สูง ส่วนกระผม
ได้นั่งลงบนพื้นต่ำ แล้วกราบนมัสการท่านผู้เป็นพระเถระผู้ใหญ่ในสงฆ์
แล้วได้กราบเรียนท่านว่า

**คณะรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และประชาชน
ไทย เคารพนับถือพระพุทธศาสนา ยกพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา
ประจำชาติ**

คนไทยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนชนชั้นวรรณะใด ทุกคนย่อมมี
ความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์ผู้ทรงศีล และบวชในพระพุทธศาสนา
แม้บวชในวันนั้นก็ตาม คฤหัสถ์จำต้องทำความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์
รัฐบาลไทยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย และ
ประชาชนชาวไทย มีความเคารพนับถือพระสงฆ์องค์เจ้าในพระพุทธ
ศาสนา อย่างนี้”

เมื่อ **จอมพล ผิน** พูดจบลงแล้ว มีพระสงฆ์ชาวจังหวัด
พระตะบองที่เคยมาอยู่เมืองไทยและพูดภาษาไทยได้ ลูกขึ้นขออนุญาต
พระมหาเถระแล้วพูดขึ้นว่า

“ที่อาตมาภาพ พร้อมด้วยคณะพระภิกษุสามเณร ได้นำเครื่อง
สักการะมาทำความเคารพคารวะ **พณฯท่าน** นี้ ก็ได้พากันทำตาม
ธรรมเนียมที่เคยทำมาทุกครั้งที่เจ้านายขุนนางผู้ใหญ่ฝรั่งเศสมา

พระเถระผู้ใหญ่ในถิ่นนั้นต้องพาพระภิกษุสามเณร นำเครื่อง
สักการะไปแสดงทำความเคารพคารวะฝรั่งเศสผู้เป็นเจ้าของมุลนายที่มาใน
ถิ่นนั้น

พระสงฆ์ที่นี้ได้ปฏิบัติอย่างนี้มาเป็นเวลานานแล้ว จึงเป็น
ธรรมเนียมสืบต่อกันมาจนกระทั่งถึงบัดนี้”

หลวงปู่สุวัจน์ ได้ตั้งคำถามไว้ตอนท้ายว่า : -

“ท่านผู้อ่าน เมื่อได้อ่านมาถึงตอนนี้แล้ว มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
เจ้านายฝรั่งเศส ที่ปฏิบัติต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของประชาชน
กัมพูชาในสมัยนั้น?

ปัจจุบันนี้ ยิ่งแย่แยะไปกว่านั้นอีก!”

เป็นอย่างไรรึครับ? เสร้าใจไหมครับ?

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร, พระอาจารย์สุวัจน์ สุวโจ
ที่วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๐๕

๑๑๕.

นิมนต์ไปฟื้นฟูศาสนาที่เชียงตุง

จอมพล ผิน ชุณหะวัณ ได้กราบเรียน ท่านพระอาจารย์ผืน
ต่อไปว่า :-

“เวลานี้ คณะรัฐบาล นายก จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้
แต่งตั้งให้กระผมไปเป็นข้าหลวงประจำอยู่ที่เมืองเชียงตุง แต่มาเปลี่ยน
ชื่อใหม่ว่า สหรัทธิไทยใหญ่

เมื่อกระผมได้ไปอยู่ประจำแล้ว กระผมจะต้องปรับปรุงบ้านเมือง
พร้อมทั้งพระพุทธรูปศาสนา ก่อน

เพราะพุทธศาสนาในประเทศนั้น เลื่อมทราวมไปหมด เกือบจะ
ไม่มีเหลือ!

พระเณรฉันอาหารทุกเวลาได้เหมือนฆราวาส เข้าไปในบ้านเลี้ยง
ดูลูกหลาน ฝากบ้านให้พ่อแม่ไปหากิน ไปอยู่ปะปนกับผู้นับถืออื่น
เขาไม่ถือกัน

พระที่ปฏิบัติเหมือนท่านอาจารย์ไม่มีเลย

ท่านอาจารย์ว่างไหม? ถ้าท่านอาจารย์ไม่ขัดข้อง กระผมขอ
นิมนต์ท่านอาจารย์ไปช่วยอบรมสั่งสอน ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่มณฑล
สหรัทธิไทยใหญ่ด้วย

เวลานี้ ท่านอาจารย์มหาปิ่น (ปณญาพโล) ไปอยู่ที่ไหน?”

พระอาจารย์ฝั้น ตอบว่า “อาตมาเวลานี้ว่าง ส่วนตัวแล้วไม่มีความขัดข้อง แต่ท่าน**พระอาจารย์สิงห์** ไม่ทราบว่าคุณจะว่าอย่างไร

พระอาจารย์มหาปิ่น เวลานี้ท่านอยู่ที่ วัดป่าทรงคุณ ดงพระราม จังหวัดปราจีนบุรี”

“แหม! ท่านอยู่ไกลเหลือเกิน จะไปนิมนต์ก็ไม่มีเวลา กระทบ จำต้องรีบกลับ

เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน **กระทบขอนิมนต์ท่านอาจารย์ตอนนี้อย** แต่กระทบจะต้องเดินทางไปก่อน

เมื่อไปถึง**เมืองเชียงตุง**แล้ว กระทบจะสั่งมาเป็นทางการให้มารับท่านอาจารย์ไป

ถ้าหากว่าท่านอาจารย์ได้พบกับ**ท่านอาจารย์มหาปิ่น**แล้ว กระทบขอกราบนิมนต์ท่านไปด้วย

ถ้าท่านอาจารย์กับท่านอาจารย์มหาปิ่น ได้ไปอบรมสั่งสอนพาประพฤติปฏิบัติ ฝึกหัดศึกษา เหมือนที่ท่านอาจารย์พาทำอยู่นี้จะได้ประโยชน์มาก

ที่จริง กระทบไม่ได้ทะเยอทะยานอยากได้อะไรอีกเลย ยศ กระทบก็พอ เงินเดือนกระทบก็พอ แต่นายกท่านไม่ยอม ท่านเอาให้เอาให้ จำเป็นกระทบก็ต้องรับ”

เมื่อได้เวลาแล้วก็ทำพิธีถวายสังฆทาน **ท่านพระอาจารย์**และพระทุกองค์รับแล้ว ให้พรเสร็จ ก็พากันกลับไปฉันที่วัด

ภายหลังท่านพระอาจารย์ฝั้นเคยพูดให้ใครต่อใครฟังอยู่เสมอว่า “มี จอมพล ผิน คนเดียวเท่านั้นแหละที่รู้จักพอ นอกนั้นยังไม่เคยได้ยินใครในเมืองไทยสักคนเดียวพูดว่าพอเลย”

ในตอนสุดท้าย ฦี่ปุ่นแพ้สงคราม มณฑลสหรัฐไทยใหญ่ ก็
กลับเป็นเมืองเชียงตุงอย่างเดิม

**แล้วหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็ไม่ได้ไปเชียงตุง ด้วยประการฉะนี้
แล ครับผม**

ท่านผู้อ่านครับ น่าเสียดายอย่างมาก บันทึกของหลวงปู่สุวัจน์
เกี่ยวกับประวัติหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็มีเพียงเท่านี้เอง

กราบเท้าขอบพระคุณหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เป็นอย่างสูงที่กรุณา
เขียนเรื่องของหลวงปู่ให้ศิษย์รุ่นหลังได้รับรู้กัน กราบขอบพระคุณครับ

ปฐม

๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

๐๒.๒๕ น.

วัดป่าศรีธาราม ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

๑๑๖.

๑๒ ปี ที่วัดป่าศรัทธารวม

ข้อความในตอนนี้เป็นบันทึกของ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ที่ผม
แอบขยักเอาไว้นานเกือบจะลืม ก็ได้จังหวะนำเสนอตรงนี้ได้พอดี
เรื่องราวมีดังนี้ครับ :-

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พำนักอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม
นครราชสีมา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึง ๒๔๘๖ รวมเป็นเวลา
๑๒ ปี

ตลอดเวลาที่ท่านอยู่นครราชสีมา ณ วัดป่าศรัทธารวม ท่าน
ได้ปฏิบัติบำเพ็ญ**ประโยชน์ทั้ง ๒** โดยสม่ำเสมอ คือ **อัตตประโยชน์**
และ **สาธารณประโยชน์** ด้วยความพากเพียรพยายามและความอดทน
โดยไม่เห็นแก่ความยุ่งยากลำบาก เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า

**ผลที่ปรากฏออกมาก็คือ เกียรติศัพท์อันงามของท่านพระอาจารย์
ฝั้น อาจาโร เริ่มมีเสียงดังปรากฏออกมาแล้ว สู่ชุมชนบริษัทห้างคฤหัสถ์
และบรรพชิต**

ต่างก็น้อมจิตเลื่อมใส กราบไหว้สักการะบูชาในปฏิปทาจริยานุวัตร
ข้อประพุดปฏิบัติอันดีงามถูกต้อง ตามมรรคพระอริยสงฆ์ผู้สุปฏิปันโน

ท่านปฏิบัติฝึกหัด กาย วาจา ใจ อย่างเที่ยงตรงต่อพระธรรม
วินัยได้อย่างเปิดเผย

ท่านไม่มีสิ่งใดในจิตใจที่จะทำให้ท่านต้องซ่อนเร้น ปกปิดอำพราง ในทางด้านการศึกษาประเพณีและปฏิบัติ ด้วยกาย และวาจา ใจ ที่จะให้เกิดความ เคลือบแคลงระว่างระแวง กินแหนงสงสัยในวงภายในของคณะผู้ปฏิบัติ ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ทุกคนทุกชนชั้น ต่างก็มีจิตใจเลื่อมใส เคารพบูชา ศรัทธาในพระบารมีที่มีอยู่ในองค์ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ท่านพระอาจารย์ฯ ท่านอยู่วัดป่าศรีธาราม แต่ในพรรษา เวลา ออกพรรษาแล้ว ท่านนำลูกศิษย์ออกเดินธุดงค์ทุกๆ ปี จึงเกิดมีสำนัก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามบ้านที่ท่านได้ไปพักขึ้นหลายแห่ง

เรื่องการออกธุดงค์ของหลวงปู่ช่วงออกพรรษา และสำนักสงฆ์ ที่เกิดขึ้นจากการออกธุดงค์แต่ละครั้ง ผมได้นำเสนอไปแล้วนะครับ

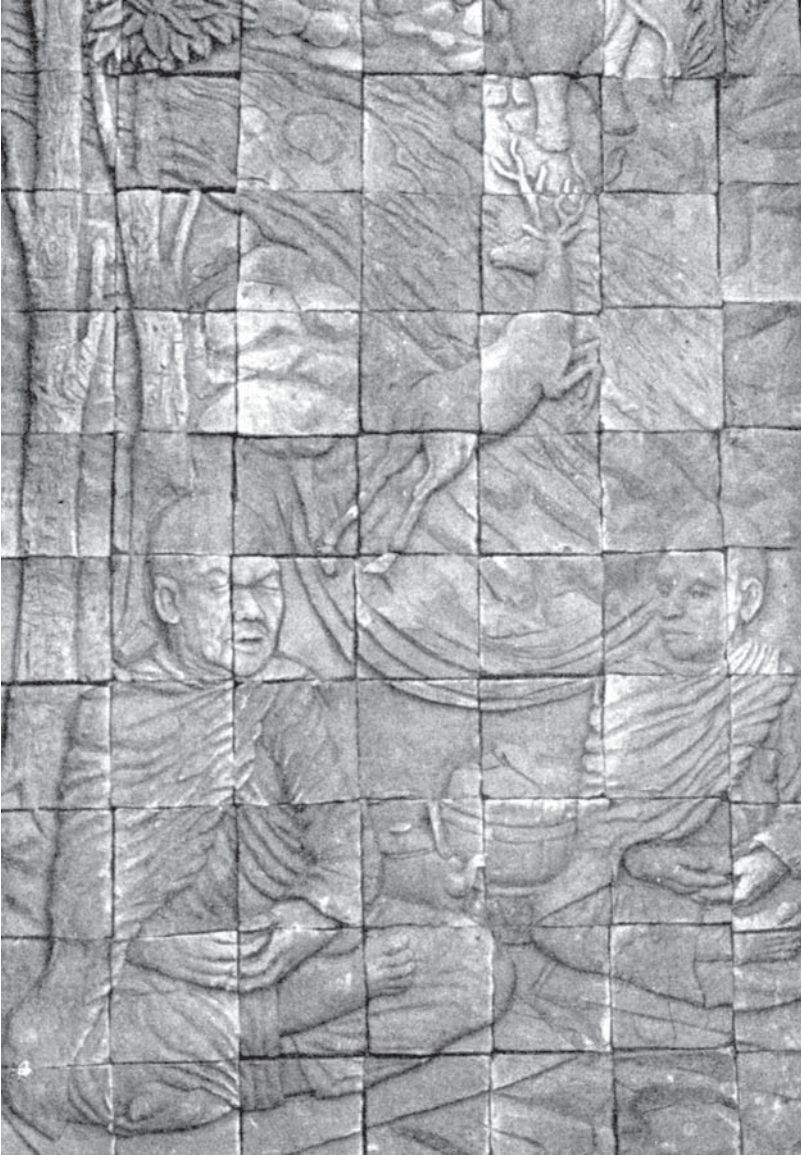
ก็เป็นอันจบบันทึกของหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เพียงเท่านี้

สำหรับเรื่องราวในตอนต่อไป จนกระทั่งจบเล่ม เป็นบันทึกของ หลวงปู่อ่อน ภาณสิริ ซึ่งเป็นพระอาจารย์ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม กับองค์หลวงปู่ฝั้น ท่านออกเดินธุดงค์ร่วมกันอยู่เป็นประจำ

ก็กราบขออนุญาตคัดลอกบันทึกของหลวงปู่อ่อน มานำเสนอ ตั้งแต่ตอนหน้าเป็นต้นไปครับ

กุฏิหลวงปู่ฝั้น และสภาพภายในวัดป่าศรีธาราม

ตอนที่ ๖ :
ปรารธนากลับบ้านเกิด

๑๑๗.

ธุดงค์และตั้งวัดที่สุรินทร์

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ต้องการจะธุดงค์ไปทางจังหวัดอุบลราชธานี โดยตั้งใจจะไปแวะกราบ**หลวงปู่ดุลย์ อตุโล** พระอาจารย์ของท่านที่จังหวัดสุรินทร์ก่อน

หลังออกพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ **หลวงปู่**ได้ออกเดินธุดงค์จาก**วัดป่าศรีถาวร** เลียบไปตามชายแดนด้านประเทศกัมพูชา ไปพักวิเวกภาวนาตามป่าเขาที่เห็นว่าสงบเงียบเหมาะแก่การเจริญกรรมฐาน

ท่านเปลี่ยนสถานที่ ผ่านหมู่บ้านในท้องที่อำเภอต่างๆ ไปเรื่อยๆ จนถึง**เขาพนมรุ้ง** อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แวะพักบำเพ็ญความเพียรอยู่ระยะหนึ่ง แล้วออกเดินทางต่อไปทางจังหวัดสุรินทร์

ที่จังหวัดสุรินทร์ **หลวงปู่**ต้องการแวะไปกราบและเยี่ยมเยียนครูอาจารย์ของท่าน คือ **หวงปู่ดุลย์ อตุโล** พระสหธรรมิกของ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม**

หลวงปู่ดุลย์ อตุโล ท่านพักอยู่ที่ **วัดบูรพาราม** ในตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์

หลวงปู่ฝั้น ประสงค์จะหาที่พักวิเวกตามป่านอกตัวเมือง โดยไปกราบ**หลวงปู่ดุลย์**ในช่วงกลางวัน แล้วกลับมาบำเพ็ญภาวนานอกตัวเมืองในตอนกลางคืน

ครั้งแรก **หลวงปู่** ได้มาพักปักกลดอยู่ใน**ป่าไม้กระเบา** อยุร์ิม ห้วยเสนง นอกตัวเมืองไปทางทิศใต้ ห่างจาก**วัดบูรพาราม**ประมาณ ๒ กิโลเมตร สะดวกที่จะเดินทางไป - กลับในการไปกราบเยี่ยมและขอคำแนะนำด้านธรรมปฏิบัติกับ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล**

คณะครูตงค์ของหลวงปู่ มีพระเถรติดตาม ๓ รูป และมีลูกศิษย์อีก ๓ คน ที่ขอติดตามมาจากอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์อีกด้วย เนื่องจาก**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาอย่างกว้างขวางมาตั้งแต่ครั้งพำนักอยู่ที่**วัดป่าศรัทธาธรรม** นครราชสีมาแล้ว ระหว่างที่ท่านพักปักกลดอยู่ที่**ป่าไม้กระเบา ริมห้วยเสนง** นี้ บรรดาพุทธศาสนิกชนชาวจังหวัดสุรินทร์ทราบข่าว ก็ได้พากันมากราบ มาฟังธรรมเทศนาและรับการอบรมจากหลวงปู่อย่างเนืองแน่นมิได้ขาด

ผู้คนล้นหลามไปกราบหลวงปู่ทั้งกลางวันกลางคืน รวกับมีงานมหกรรมขึ้นทีเดียว

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้บันทึกเหตุการณ์ไว้ ดังนี้ :-

“พระอาจารย์ฝั้น ได้ให้ลูกศิษย์หาเครื่องยามาประกอบเป็นยาตอง โดยมีผลสมเป็นตัวยาสำคัญ กับเครื่องเทศอีกบางอย่าง ปรากฏว่ายาตองที่ท่านประกอบขึ้นคราวนั้น **มีสรรพคุณอย่างมหาศาล** แก่โรคได้สารพัด

แม้คนที่**เป็นโรคท้องมาน**มานานหลายปี รักษาที่ไหนไม่หาย พอไปฟังพระธรรมเทศนา รับไตรสรณาคมน์ และรับยาตองจากท่าน ไปกินเพียง ๓ วัน โรคท้องมานก็หายเป็นปลิดทิ้ง

แม้กระทั่ง**คนที่เสียชีวิต** เมื่อได้รับไตรสรณาคมน์และได้รับการประพรมน้ำมนต์แล้ว ก็หายเป็นปกติทันตาเห็นไปหลายราย

พุทธบริษัททั้งหลาย จึงพากันแตกตื่นในความศักดิ์สิทธิ์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง ถึงขนาดขนานนามให้ท่านเป็น **‘เจ้าผู้มีบุญ’** เลยทีเดียว”

บริเวณ **ป่าไม้กระเบา ริมห้วยเสนง** (ขามมือของประตูทางเข้าโรงเรียนเกษตรกรรมสุรินทร์ หรือ สถาบันเทคโนโลยี วิทยาเขตสุรินทร์ ในปัจจุบัน) ที่**หลวงปู่**และคณะไปพักปักกลดอยู่ที่นี่ ต่อมาได้กลายเป็นสำนักสงฆ์ และเป็น**วัดป่าโยธาประสิทธิ์** เจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้

ระหว่างที่**หลวงปู่**และคณะพักอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์นั้น ท่านได้ย้ายสถานที่ไปพักโปรดญาติโยมตามทีต่างๆ ตามคำนิมนต์ของชาวบ้านที่มีศรัทธาเลื่อมใสบ้างเป็นบางครั้ง

แต่ละแห่งที่**หลวงปู่**ไปพัก บรรดาพุทธบริษัทต่างก็ติดตามไปรับ การอบรมและปฏิบัติธรรมกันอย่างล้นหลามทุกครั้ง

ตั้งแต่นั้นมา แม่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จะจากไปประจำอยู่ที่จังหวัดสกลนครแล้ว บรรดาพุทธบริษัทชาวจังหวัดสุรินทร์ ก็ยังพากันติดตามไปกราบ ไปทำบุญ และรับการอบรมด้านปฏิบัติภาวนากับหลวงปู่อยู่เสมอมิได้ขาด

ยิ่งกว่านั้น บรรดาพระเถรชาวจังหวัดสุรินทร์และใกล้เคียง หลังจากได้รับการอบรมภาวนาขั้นต้นกับ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** แล้ว จะถูกส่งตัวไปอยู่ฝึกฝนการภาวนาในขั้นสูงต่อไปกับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** รุ่นแล้วรุ่นเล่า (รวมทั้งส่งไปฝึกฝนอยู่กับ **หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี** ด้วย)

จนกล่าวได้ว่า พระเถรที่เป็นศิษย์ของ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ล้วนแต่เป็นศิษย์ของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และ **หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี** ด้วยทั้งนั้น

มีข้อมูลเพิ่มเติม จากหนังสือของศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ :-

“... ระหว่างที่ไปพำนักอยู่ที่บ้านห้วยเสนง ก็ได้รับเด็กชาวบ้านคนหนึ่งไว้ในอุปการะ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นศิษย์ที่ใกล้ชิดของท่านอยู่ตลอดเวลาเกือบสามสิบปี เด็กผู้นั้นคือ **คุณสุพล น่วมข่ม** ในปัจจุบัน ท่านพระอาจารย์ได้สอนให้ถือศีลแปด หัดกินข้าวมือเดียว ให้โกนหัว นุ่งขาว แผลงเพศเป็น**ปะชวน้อย** แล้วก็พาเอาติดตามไปด้วยในการจาริก

ระหว่างนั้น ท่านพบชาวบ้านเจ็บไข้ได้ป่วยกันมาก ท่านจัดหาสมุนไพรปรุงเป็นยาขึ้นแจกจ่าย ก็ปรากฏเป็นยาศักดิ์สิทธิ์

ชาวบ้านนิยมไปขอยาและฟังธรรมจากท่านเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ บางคนขอให้ท่าน**รดน้ำมนต์** ท่านก็รดให้

แต่ **ไม่ว่าจะรดน้ำมนต์ หรือแจกยา ท่านจะต้องกำชับให้ถือศีลและภาวนาพุทโธด้วยเสมอ**

ความศักดิ์สิทธิ์แห่งยาและน้ำมนต์ของท่าน ทำให้ชาวบ้านขนานนามท่านว่า **“ท่านผู้มีบุญ”** และพากันเคารพนับถือท่าน ประกอบทั้งมีความศรัทธาในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ อย่างหนักแน่น

แม้หลังจากนั้นมา ยี่สิบสามสิบปี ชาวจังหวัดสุรินทร์ยังพากันมานมัสการท่านพระอาจารย์จนถึงสกลนครเป็นประจำปี **“ไม่มีขาด”**

พระวิสุทธิธรรมรังสี (หลวงปู่เปลี่ยน โอภาโส) อดีตเจ้าอาวาส **วัดป่าโยธาประสิทธิ์** และบริเวณ**ป่าไม้กระเบา** ริมห้วยเสนง ที่ หลวงปู่ฝั้นเคยมาพำนัก

๑๑๘.

เดินทางเข้าจังหวัดอุบลฯ ตามพระบัญชา

ได้กล่าวมาแต่ตอนก่อนแล้วว่า สถานที่ป่าไม้กระเบา ริมห้วย
เสนง ด้านใต้ของตัวจังหวัดสุรินทร์ เป็นที่ที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พัก
อยู่นานที่สุดในช่วงนั้น ก็คือ วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ในปัจจุบัน

ศิษย์สำคัญของหลวงปู่ดูลย์ อดุล ที่เคยเป็นเจ้าอาวาส วัดป่า
โยธาประสิทธิ์ ที่พวกเราน่าจะทราบกันดี ได้แก่ พระเทพสุทธาจารย์
(หลวงปู่โชติ คุณสมฺปนฺโน) อดีตเจ้าอาวาสวัดวชิราลงกรณ์ อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา กับ พระวิสุทธิธรรมรังสี (หลวงปู่เปลี่ยน โอภาโส)
มรณภาพเมื่อ ๒ - ๓ ปีมานี้เอง

พอใกล้จะเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๗ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จึงได้
อัญญาติโยมชาวจังหวัดสุรินทร์ เดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานี ตาม
บัญชาของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ดิสฺโส) สังฆนายก

สาเหตุที่สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ มีบัญชาให้ หลวงปู่ฝั้น
เดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานีในครั้งนั้น เพราะปีนั้นสมเด็จพระ
หนัก ถึงขนาดฉันอาหารไม่ได้ ต้องถวายอาหารทางเส้นโลหิต

สมเด็จพระเจ้า ท่านจึงเรียกพระเถระฝ่ายกรรมฐานเข้าไปปรึกษาหารือ
เพื่อหาทางบำบัดโรคด้วยอาศัยธรรมปฏิบัติ

สมเด็จพระเจ้า ได้นิมนต์ พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม ให้อธิบาย
ธรรมเป็นองค์แรก

เมื่อพระอาจารย์สิงห์ อธิบายจบลงแล้ว สมเด็จพระเจ้า จึงให้
พระอาจารย์ทอง อโศโก เจ้าอาวาสวัดบูรพา (ศิษย์ผู้ใหญ่ของหลวงปู่
ใหญ่เสาร์ กนดสีโล) อธิบายอีกเป็นองค์ที่สอง

ต่อจากนั้น สมเด็จพระเจ้า จึงหันมาทางหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ให้อธิบาย
ธรรมให้ฟังอีกเป็นองค์สุดท้าย

หลวงปู่ฝั้น จึงได้อธิบายธรรมถวายสมเด็จพระเจ้า โดยมีอรรถธรรม
ดังนี้

ต้องขออนุญาตยกไปเสนอในตอนต่อไปแล้วหละครับ

สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (อ้วน ตีสโล)

วัดสุปฏิหาราม จังหวัดอุบลราชธานี

๑๑๙.

ธรรมะที่แสดงถวายสมเด็จพระ

ธรรมบรรยายที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร แสดงถวาย สมเด็จพระ
 พระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ที่วัดสุปฏิญนาราม จังหวัดอุบลราชธานี
 มีดังนี้ : -

“ให้ท่านทำจิตเป็นสมาธิ ยกไวยกรรมธรรม ๘๔,๐๐๐
 พระธรรมชั้นตรี ยกอันนี้ไว้เสียก่อน

ทำจิตให้เป็นสมาธิ เราต้องตั้งสมาธิให้ได้ ภาวนากำหนดจิตให้
 เป็นสมาธิ

พอตั้งเป็นสมาธิดีแล้ว ให้เป็นหลัก เปรียบเหมือนเราจะนับ
 ตั้งร้อยตั้งพัน ก็ต้องตั้งหนึ่งเสียก่อน ถ้าเราไม่ตั้งหนึ่งเสียก่อนก็ไป
 ไม่ได้ฉันใด จิตของเราจะรู้ได้เราก็ตั้งจิตของเราเป็นสมาธิเสียก่อน

เปรียบเหมือนนัยหนึ่ง คือเสมือนเราจะปลูกต้นไม้ พอปลูกลง
 แล้วก็มีคนเขาวัวปลูกตรงนั้นมันจะงามดี ก็ถอนไปปลูกตรงนั้น และก็
 มีคนเขามาบอกอีกว่า ตรงโน้นดีกว่า ก็ถอนไปปลูกตรงโน้นอีก

ทำอย่างนี้ ผลที่สุดต้นไม้ก็ตายทิ้งเสียเปล่าๆ ไม่ได้อะไรสักอย่าง
 ฉันใด เราทำอะไรจะปลูกฝังอะไรก็ฝังให้มันแน่น ไม่ต้องถอน
 ไปไหน มันเกิดขึ้นเอง นี่แหละสมาธิ ฉันใดก็ฉันนั้นแหละ

หรืออีกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนเราจะขุดน้ำบ่อ ต้องการน้ำในพื้นดิน เราขุดลงไปแห่งเดียวเท่านั้น พอเราขุดไปได้หน้อยเดียว ได้น้ำลึก ๒ - ๓ บาตรแล้ว มีคนเขาบอกว่าที่นั่นมันตื้นกว่า เราก็ก้าวไปขุดที่อื่นอีก

พอคนอื่นเขาบอกว่าตรงนั้นไม่ดี ตรงนี้ไม่ดี ก็ย้ายไปย้ายมา ผลที่สุดก็ไม่ได้น้ำกิน

ใครจะว่าก็ช่างเขา ขุดมันแห่งเดียวคงถึงน้ำ ฉันทิ เปรียบเหมือนสมาธิของเรา **ต้องตั้งไว้แห่งเดียวเท่านั้น**

เมื่อเราตั้งไว้แห่งเดียว ไม่ต้องไปอื่นไกล ไม่ต้องส่งไปข้างหน้าข้างหลัง ไม่ต้องนึกถึงอดีต อนาคต กำหนดจิตให้สงบอันเดียวเท่านั้น

ให้ท่านทำสมาธิภาวนา ทำจิตให้สงบ **ให้พิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์ และอายตนะออกเป็นส่วนๆ ตามความเป็นจริง** พิจารณาให้เห็นความเป็นไปของสิ่งเหล่านั้นตามหน้าที่ของมัน

แยกจิตออกจากกาย ให้ยึดเอาตัว จิต คือ ผู้รู้ เป็นหลัก พร้อมด้วยสติ ธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ให้พิจารณาให้อยู่ในสภาพของมันแต่ละอย่าง

เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่า **ธาตุทั้ง ๔ ต่างเจ็บไม่เป็น ป่วยไม่เป็น** แดดจะออก ฝนจะตก ก็อยู่ในสภาพของมันเอง

ในตัวคนเราก็ประกอบไปด้วยธาตุทั้ง ๔ นี้รวมกัน การที่มีความเจ็บปวดป่วยไข้อยู่ นั่น **เนื่องมาจากตัวผู้รู้ คือ จิต เข้าไปยึดถือด้วยอุปาทาน ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นของเขาของเรา**

เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว **ตัวผู้รู้ คือ จิต** เท่านั้น ที่ไปยึดเอาว่าเจ็บ ว่าปวด ว่าร้อน ว่าเย็น หรือหนาว ฯลฯ

ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว สิ่งทั้งปวงเหล่านั้นไม่ได้เป็นอะไรเลย ดินก็คงเป็นดิน น้ำก็คงเป็นน้ำ ไม่มีส่วนรู้เห็นในความเจ็บปวดใดๆ ด้วย

เมื่อทำจิตให้สงบ และพิจารณาเห็นสภาพความเป็นจริงแล้ว จิตย่อมเบือนหาย วางจากอุปาทาน คือ เว้นการยึดถือมั่นในสิ่งเหล่านั้น

เมื่อละได้เช่นนี้ ความเจ็บปวดต่างๆ ตลอดจนความตายย่อมไม่มีตัวตน

เพราะฉะนั้น หากทำจิตให้สงบ เป็นสมาธิแน่นแน่แล้ว โรคต่างๆ ก็จะทุเลาหายไปเอง”

เมื่อหลวงปู่ฝั้น อธิบายธรรมถวายสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ จบลงแล้ว สมเด็จพระเจ้า ได้พูดขึ้นว่า “เออ! เข้าที่ดี”

แล้วตรัสถามหลวงปู่ฝั้นว่า “ในพรรษานี้ฉันจะอยู่ได้ตลอดตลอดพรรษาหรือไม่?”

หลวงปู่ได้กราบเรียนตอบไปว่า “ถ้าพระเดชพระคุณทำจิตให้สงบ ได้ตั้งที่อธิบายถวายมาแล้ว ก็รับรองว่าอยู่ได้ตลอดพรรษาแน่นอน”

๑๒๐.

จำพรรษาที่วัดบูรพา เมืองอุบลฯ

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นี้ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ได้มีบัญชาให้ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มาจำพรรษาอยู่กับท่านที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อจะได้ศึกษาธรรมปฏิบัติให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หลวงปู่ ได้พิจารณาแล้ว จึงได้เลือกวัดบูรพา เป็นสถานที่จำพรรษา เพราะวัดนี้อยู่ฝั่งเดียวกันกับวัดสุปฏิญนาราม ที่สมเด็จพระ ท่านักอยู่ การไปมาสะดวกกว่าวัดป่าแสนสำราญ ซึ่งอยู่ทางฝั่งอำเภอวารินชำราบ คนละฝั่งของแม่น้ำมูล กับตัวจังหวัดอุบลฯ

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จึงจำพรรษาอยู่ที่วัดบูรพา ในเมืองอุบลราชธานี เป็นพรรษาที่ ๒๐ และหลวงปู่อายุ ๔๕ ปี

วัดบูรพา ที่หลวงปู่ฝั้น เลือกพักจำพรรษานี้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ตอน ตอนหนึ่งเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรม และอีกตอนหนึ่งเป็นป่า มีกุฏิหลังเล็กๆ อยู่ ๕ - ๖ หลัง สำหรับพระเถระอาศัยปฏิบัติกรรมฐานโดยเฉพาะ

หลวงปู่ ได้เลือกพักในด้านที่เป็นป่าตลอดพรรษานั้น และได้หมั่นไปอธิบายธรรมปฏิบัติถวายสมเด็จพระ ท่านักที่วัดสุปฏิญนารามเกือบทุกวัน

และ ด้วยอำนาจการปฏิบัติสมาธิภาวนานี้เอง สมเด็จพระมหา
วีรวงศ์ ก็หายวันหายคืน หายจากอาการเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งยังอยู่ได้
ตลอดพรรษาและล่วงเลยต่อมาอีกหลายปี

สมเด็จพระเจ้า ใต้ ออกปากยอมรับในความจริง และชมว่า พระคณะ
กรรมฐานนี้เป็นผู้ปฏิบัติดีจริง ทั้งยังทำได้ดังพูดจริงๆ อีกด้วย
สมควรที่พระมหาเปรียญทั้งหลาย จะถือเอาเป็นตัวอย่างปฏิบัติ
ต่อไป

สมเด็จพระเจ้า ใต้ ได้กล่าวต่อหน้า หลวงปู่ฝั้น ด้วยว่า “ฉันเป็น
พระอุปัชฌาย์ บวชพระบวชเณรมาจนนับไม่ถ้วน แต่ไม่เคยนึกสนใจ
ใน **ตจบัญญัติกัมมัฏฐาน** เหล่านี้เลย

(**ตจบัญญัติกัมมัฏฐาน** ผมขออนุญาตอธิบายความหมายดังนี้
ตจ หรือ **ตโจ** แปลว่า **หนัง** และ **ปิญจ** แปลว่า **ห้า**
เมื่อแปลเต็มคำก็แปลว่า **กรรมฐาน ๕ ที่มีผิวหนัง เป็นต้น** ได้แก่
ส่วนของร่างกายภายนอกที่เรานำมากำหนดเป็นอารมณ์กรรมฐาน มี
๕ อย่าง ได้แก่ **เกสา - ผม, โลมา - ขน, นขา - เล็บ, ทันตา - ฟัน,**
ตโจ - หนัง อ่านว่า ตะจะป็นจะกะกัมมัตถาน ครับ)

สมเด็จพระเจ้า ท่านกล่าวต่อไปว่า ท่านเพิ่งจะมารู้ซึ่งเรื่อง **ตจบัญญัติกัมมัฏฐาน** ในพรรษานี้เอง

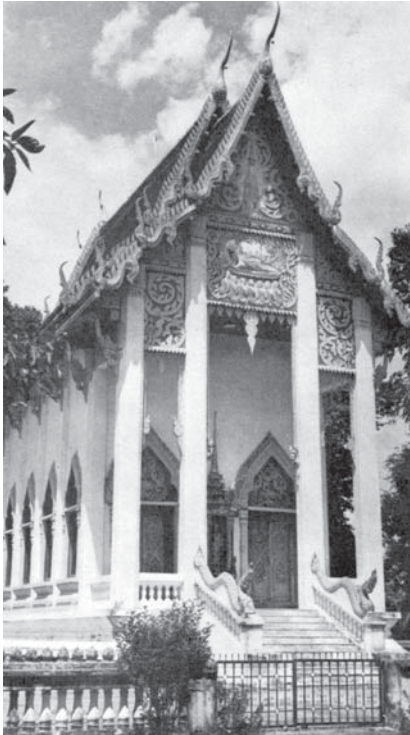
แล้วท่านก็นับ **เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ** แล้วถามหลวงปู่
ฝั้น ว่า นี่เป็นธาตุดิน นี่เป็นธาตุน้ำ นี่เป็นธาตุลม นี่เป็นธาตุไฟ
ใช่ไหม? ซึ่งหลวงปู่ก็รับว่าใช่

จากนั้น สมเด็จพระ ท่านก็ปรารภว่าตัวท่านเองเปรียบเหมือน
ผู้บวชใหม่ เพิ่งจะมาเรียนรู้ เกสา โลมา ฯลฯ ความรู้ในด้าน
มหาเปรียญที่เล่าเรียนมามากนั้น ไม่ยังประโยชน์และความหมายต่อชีวิต
ท่านเลย

ยศฐาสมณศักดิ์ ก็แก้ทุกข์ท่านไม่ได้

สมเด็จพระ ยังได้กล่าวอีกว่า “ท่านฝันให้ธรรมปฏิบัติในพรรษา
นี้ ได้ผลคุ้มค่า ทำให้เรารู้จักกัมมฐานดีขึ้น”

(ซ้าย) โบสถ์ใหม่วัดบูรพา (ขวาบน) โบสถ์หลังเก่าวัดบูรพา
(ขวากลาง) วัดศรีทอง (ขวาล่าง) วัดสุทัศน์ ทั้งหมดอยู่ในตัวเมืองอุบลฯ

๑๒๑.

อุปัฏฐากพระอาจารย์สององค์

ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร แทบไม่มีเวลาเป็นขององค์ท่านเลย ทั้งนี้เพราะท่านได้ทำหน้าที่อุปัฏฐากพร้อมกันถึง ๒ พระอาจารย์

กล่าวคือ ตอนกลางคืน หลวงปู่จะต้องเข้าถวายธรรมแก่สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์ ที่วัดสุปัฏน จากหัวค่ำไปจนถึงเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม บางคืนก็เลยไปจนถึง ๖ ทุ่ม จึงได้กลับไปยังวัดบูรพาที่ท่านพำนักอยู่

พอรุ่งเช้า หลวงปู่ก็ออกเดินบิณฑบาตไปเรื่อยๆ แล้วข้ามแม่น้ำมูลไปทางฝั่งอำเภวารินชำราบ ไปฉันเช้าที่วัดป่าแสนสำราญ ฉันเสร็จก็ประกอบบารักราโรคถวาย พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล ซึ่งปีนั้นท่านกำลังอาพาธด้วยโรคปอด พักรักษาตัวอยู่ที่วัดป่าแสนสำราญนี้

หลวงปู่ ได้พยายามหาสมุนไพรและตัวยาต่างๆ มาปรุง แล้วกลั่นเป็นยาถวายพระอาจารย์มหาปิ่น ด้วยหยูกยาที่ท่านสมัยที่ไม่มี เพราะช่วงนั้นกำลังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นช่วงที่อดขัดขาดแคลนทุกอย่าง

ในพรรษานั้น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ทำหน้าที่ศิษย์ผู้กตัญญูปฏิบัติดูแลอาจารย์ของท่านอย่างยิ่ง จนอาการเจ็บป่วยดีขึ้นทั้งสององค์ นับว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ของลูกพระตถาคตอย่างครบถ้วนควรแก่การอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

๑๒๒.

การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า

ในช่วงที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พักจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น อยู่ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่สอง หลวงปู่ได้รับความศรัทธาอย่างมากที่ท่านสามารถรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า ช่วยเตือนให้พระเถรและชาวบ้านได้หลบซ่อนตัวรอดพ้นจากการทิ้งระเบิดแทบทุกครั้งไป

เรื่องนี้ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้บันทึกไว้ดังต่อไปนี้ :-

เมื่อพูดถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ นำบันทึกไว้เป็นพิเศษในที่นี้ด้วยว่า การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าของพระอาจารย์ฝั้น ยังเป็นที่จดจำและประทับใจในบรรดาลูกศิษย์ลูกหา และบรรดาพุทธบริษัทจำนวนมากในจังหวัดอุบลราชธานี มาจนกระทั่งทุกวันนี้

ปีนั้นอยู่ในราวกลางพรรษา พ.ศ.๒๔๘๗ จังหวัดอุบลราชธานี กลาดเคลื่อนไปด้วยทหารญี่ปุ่น ซึ่งเข้าไปตั้งมั่นอยู่ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะต้องจัดจ้องทำลายล้าง โดยส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดตามจุดยุทธศาสตร์อยู่เสมอ

ชาวบ้านร้านถิ่นจึงพากันอพยพหลบภัยออกไปอยู่ตามรอบนอกหรืออำเภอชั้นนอกที่ปลอดภัยจากทหารญี่ปุ่น

ในตัวเมืองอุบลฯ จึงเงียบเหงาลงถนัด จะหลงเหลืออยู่ก็เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นไม่อาจโยกย้ายหรืออพยพเท่านั้น

ตกกลางคืน คนเหล่านี้จะนอนตาไม่หลับลงง่ายๆ ต้องคอยหลบภัยทางอากาศกันอยู่เสมอ

ปกติเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรจะมาถึงระเบิดในราวอาทิตย์ละ ๒ หรือ ๓ ครั้ง

ถ้าวันไหนเครื่องบินจะล่องลำเข้ามาถึงระเบิด พระอาจารย์ฝั้นจะบอกล่วงหน้าให้บรรดาศิษย์ทั้งหลายรู้ก่อนอย่างน้อย ๒ ชั่วโมง

เช่น ในตอนเย็น ขณะพระเถรซึ่งเป็นศิษย์กำลังจัดน้ำฉันน้ำใช้ถวายอยู่นั้น ท่านจะเตือนขึ้นว่า ให้ทุกคนรีบทำกิจให้เสร็จไปโดยเร็วแล้วเตรียมหลบภัยกันให้ดี คืนนี้เครื่องบินจะมาถึงระเบิดอีกแล้ว

ภิกษุสามเณรทั้งหลายก็รีบทำตามที่ท่านสั่ง พอตกกลางคืนก็มีเครื่องบินเข้าศึกเข้ามาถึงระเบิดจริงๆ

บางครั้งในตอนกลางวันแท้ๆ ท่านบอกลูกศิษย์ลูกหาว่า เครื่องบินมาแล้ว รีบทำอะไรให้เสร็จๆ แล้วรีบไปหลบภัยกันเสีย

ทุกคนต่างมองตากันด้วยความงุนงง แล้วอีกไม่นานก็มีเครื่องบินเข้ามาถึงระเบิดจริงๆ

ชาวบ้านหอบลูกจูงหลานเข้าไปหลบภัยอยู่ในบริเวณวัดเต็มไปหมด พระอาจารย์ฝั้นก็ลงจากกุฏิไปเตือนให้อยู่ในความสงบและให้ภาวนา “พุทโธ พุทโธ” ไว้โดยทั่วกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่!

บริเวณวัดป่าแสนสำราญ

อ.วารินชำราบ จ.อุบลฯ

๑๒๓.

ผ่านพระธาตูปนม ไม้แวงกราบคือบาปหนา

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เสร็จฤดูกาลกฐินแล้ว หลวงปู่ฝั้น
อาจาโร ได้เข้านมัสการลาสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ที่วัดสุปฏิหาราม
ขออนุญาตเดินทางไปสกลนคร บ้านเกิดของท่าน เพื่อบำเพ็ญกุศล
ทักษิณานุประทานอุทิศแด่บุพการี คือ โยมบิดามารดา

สมเด็จพระเจ้า ก็อนุญาต ต่อจากนั้นท่านได้ไปนมัสการลา พระอาจารย์
สิงห์ ขนดยาคโม กับ พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล ที่วัดป่า
แสนสำราญ ในเขตอำเภอวารินชำราบ แล้วก็ลาญาติโยมคณะศรัทธา
ทั้งหลาย

หลวงปู่ ออกเดินทางจากอุบลราชธานี ไปพร้อมด้วยพระภิกษุ
รูปหนึ่ง สามเณรรูปหนึ่ง กับเด็กลูกศิษย์อีกคนหนึ่ง มุ่งหน้าไปทาง
จังหวัดสกลนคร

เนื่องจากในตอนนั้นยังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ น้ำมัน
เชื้อเพลิงขาดแคลนมาก รถยนต์โดยสารต้องใช้ถ่านแทน และมีวิ่ง
น้อยคัน

หลวงปู่ ได้พาพระเถรและลูกศิษย์ นั่งรถยนต์โดยสารที่ใช้ถ่าน
เป็นเชื้อเพลิงนี้ ออกจากจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่เช้า ไปถึงอำเภอ

มุกดาหาร จังหวัดนครพนม (ระยะทางประมาณ ๑๖๐ กม.) เมื่อเวลา ๓ โมงเศษ แล้วไปขอพักค้างคืนที่**วัดศรีมงคล**

เช้ารุ่งขึ้นได้โดยสารรถคันเดิม ไปแวะพักค้างคืนที่ **วัดป่าเกาะแก้ว** อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

หลวงปู่ ได้พาคณะของท่านไปกราบนมัสการ**พระธาตุพนม** แล้วได้บอกกับพระ เณร และลูกศิษย์ที่ติดตามว่า

“ใครผู้ใดเดินทางผ่านมาถึงแล้วไม่แวะนมัสการองค์พระธาตุพนม คนๆ นั้นนับว่าบาปหนา มีกรรมปกปิดจนไม่สามารถจะมองเห็นบุญนียสถานอันสำคัญ”

หลวงปู่ยังเล่าให้ศิษย์ฟังด้วยว่า เมื่อก่อนนั้น บริเวณ**พระธาตุพนม** เต็มไปด้วยป่ากรู้งรัง องค์พระธาตุก็มีเถาวัลย์ขึ้นปกคลุมจนมิดยอดพระธาตุ **หลวงปู่ใหญ่เสาร์** กับ **หลวงปู่มั่น** สมัยยังหนุ่มแน่น ได้เที่ยวรุดจูงคามาพักปักกลดบริเวณพระธาตุพนม แล้วชักชวนญาติโยมขึ้นไปรื้อเถาวัลย์ออก ถากถางป่ารอบๆ พระธาตุจนสะอาด แล้วพาญาติโยมทำพิธี**มาฆบูชา** จนเป็นประเพณีสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

วัดพระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

๑๒๔.

ตัดนิสัยลูกศิษย์ผู้กลัวผี

หลวงปู่ฝัน อาจาโร พักอยู่ที่ วัดป่าเกาะแก้ว อำเภอธาตุพนม อยู่ ๔ - ๕ วัน ก็พาคณะออกเดินทางต่อ

คณะหลวงปู่ออกเดินด้วยเท้า สะพายบาตร แบกกลด หิ้ว กาน้ำ ตามแบบพระชุกงค์ มุ่งหน้าไปอำเภอนาแก กว่าจะถึงก็เกือบมืด จึงแวะพักที่วัดบ้านนาแกน้อย หนึ่งคืน

พอเช้าวันรุ่งขึ้น ฉันเสร็จ ก็ออกเดินทางไปถึงวัดบ้านนาโสภ ได้พักบำเพ็ญภาวนาที่วัดนี้อยู่หลายคืน และที่วัดแห่งนี้เองที่หลวงปู่ได้ **ตัดนิสัยกลัวผีของพระลูกศิษย์ผู้ร่วมเดินทางจนได้ผล**

เรื่องมีว่า หลวงปู่ จะพักอยู่วัดใดที่ใดก็ตาม ปกติท่านจะลง จากกุฏิ จากอาคารไปอยู่ตามร่มไม้ ซึ่งเรียกว่า **อยู่รุกขมูล** เสมอมา

เมื่อมาพักที่วัดบ้านนาโสภ เจ้าอาวาสได้จัดกุฏิถวายให้ท่านพัก แต่ท่านพักบนกุฏิเพียงคืนเดียว ก็พาพระที่ติดตามออกไปหาที่พักใน บริเวณป่าช้า โดยยกแคร่ไม้เอาไปตั้งใต้ร่มไม้ที่อยู๋ในป่าช้านั้น

ที่นั่นเป็นป่าโปร่งบ้าง ป่าทึบบ้าง ลี้สัตว์ป่าต่างๆ ยังมีชุกชุม

เมื่อจัดทำที่พักสำหรับหลวงปู่เสร็จแล้ว ท่านก็บอกพระให้แยก ไปหาที่พักเอาตามชอบใจ

ก่อนพระจะแยกไปเตรียมที่พัก **หลวงปู่**ถามว่า “กลัวผีกันหรือเปล่า?” พระภิกษุรูปนั้นก็ตอบไปตามตรงว่า “กลัวครับ”

แทนที่**หลวงปู่**จะบอกให้พักอยู่ใกล้ๆ ท่าน ท่านกลับเดินนำไปเลือกที่ในกลางป่าช้าลึกเข้าไปในป่าทึบ รอบๆ บริเวณที่พักเต็มไปด้วยหลุมฝังศพทั้งเก่าและใหม่

แต่ด้วยความเคารพและเชื่อฟังในอาจารย์ พระภิกษุรูปนั้นจึงจำต้องเตรียมที่พักตรงที่หลวงปู่ได้ชี้ให้โดยไม่มีอาการอึดเอื้อน ใดๆ ที่ใจเต็มไปด้วยความหวาดหวั่นอยู่เต็มอก

ตกกลางคืนอากาศหนาวจัด แม้พระองค์นั้นไม่ได้ใช้ผ้าห่ม แต่กลับมีเหงื่อไหลไทรหมากาย ทั้งนี้เพราะจิตใจไม่เป็นปกติ กลัวผีจะออกมาหลอกหลอนตลอดทั้งคืน

คืนต่อมา **หลวงปู่** ก็สั่งสอนให้รู้จักแก้ความกลัวในสิ่งต่างๆ โดยท่านเริ่มถามว่า “เมื่อคืนนี้ เวลากลัวมากๆ อย่างนั้นนะ ภาวนาไปแล้วจิตมันสงบหรือเปล่า?”

พระภิกษุรูปนั้นตอบว่า “จิตไม่สงบเลย เพราะมีแต่ความกลัว จนนอนไม่หลับ”

หลวงปู่จึงพูดสอนอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล ว่า :-

“ถ้าจิตไม่สงบ ก็แสดงว่ามันไม่กลัวนะซี เพราะถ้าจิตมันกลัว มันก็ต้องสงบ และต้องรวมเป็นสมาธิได้”

ถ้าจิตมันยังแส่หา หรือนึกว่ามีผี และยังกลัวอยู่ เรียกว่า **จิตไม่สงบ** เมื่อจิตไม่รวม ไม่สงบ ก็แสดงว่า**จิตมันไม่กลัว!**”

อ้าว! อ้าว! ชักจะเป็นงงแล้วใช่ไหมครับ? มาฟังคำสอนของ **หลวงปู่** ที่สอนพระลูกศิษย์กันต่อไปดีกว่า :-

“ตามธรรมดา เมื่อคนเราบังเกิดความกลัวขึ้นมา เป็นต้นว่ากลัวช้าง กลัวเสือ หรือกลัวสัตว์ต่างๆ ย่อมต้องหาที่หลบที่กำบัง หรือหาที่พึ่ง เช่น วิ่งเข้าหลบในบ้านเรือน เมื่อหลบแล้วกำบังแล้ว **ความกลัวมันก็หายไป**

ตรงกันข้าม ถ้าวิ่งออกไปข้างนอกโดยปราศจากที่สำหรับกำบัง ความปลอดภัยจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

จิตของคนเราก็เช่นกัน เมื่อบังเกิดความกลัวก็ควรสงบนิ่งอยู่กับสมาธิภาวนา ไม่ใช่วิ่งออกไปหาผีตามป่าช้า แล้วก็นั่งตัวสั่นอยู่คนเดียว...

ความกลัวผีนั่นเป็นเพียงอุปาทานของเรา เราหลอกตัวเราเอง เราเองนี่ก็ขึ้นว่าผี แล้วเราก็ก้าวผี

เมื่อบังเกิดความกลัวขึ้นมาต้อง**รีบสำรวจใจให้สงบ จิตจะได้มีกำลังต้านทานต่อสิ่งร้ายเหล่านั้นได้**

จิตของเราจะได้**มีกำลังพิจารณาเหตุผลต่างๆ** เพื่อจะได้ต่อสู้กับภัยทั้งปวงที่จะเกิดขึ้น

จิตยังพุ่งชนแห่งไหน แม้ไปไม่ร่วง ก็เข้าใจว่าผีหลอก ดีไม่ดี วิ่งจี้รปสิ่วไปเปล่าๆ”

เมื่อพูดถึงตรงนี้แล้ว ท่านก็บอกศิษย์คล้ายกับเป็นการขู่ ว่า :-
“ต่อไปนี่ ถ้ากลัวผีมากกว่าครูบาอาจารย์แล้วละก็ **จงไปคุกเข่ากราบผีเสียดีกว่า ไม่ต้องมากราบไหว้ครูบาอาจารย์ให้เสียเวลา!**”

เออละครับ! เมื่อโดนไม้แน่แล้ว ท่านผู้อ่านจะว่าอย่างไร?

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล
และกุฏิของท่านที่วัดป่าเกาะแก้ว
อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

พระรูปนั้น ได้มาแล้วให้ฟังในภายหลังว่า :-

... ได้ยินคำของพระอาจารย์ฝั้นเช่นนั้นแล้ว บังเกิดความมานะ
เป็นอันมาก พยายามต่อสู้ความกลัว ด้วยการรวบรวมสมาธิจนเป็น
ผลสำเร็จ และได้พบความจริงด้วยว่า เมื่อพิจารณากันด้วยเหตุผล
กล้าต่อสู้กับความจริง อย่างพระอาจารย์ฝั้นสั่งสอนแล้ว แม้มตกอยู่กลาง
ป่าช้าดงดิบอันเต็มไปด้วยหลุมฝังศพ ก็ไม่ใช่เรื่องน่ากลัวแต่ประการใด
เพียงแต่ตัวเองคิดขึ้นมาหลอกตัวเองเท่านั้น...

บรี้อ! เห็นด้วยครับ แต่ก็ยังกลัวอยู่ดี จะลุกขึ้นไปชงกาแฟก็
ยังเสียวๆ อยู่เลย!

๑๒๕.

ถึงบ้านบะทอง บ้านเกิด

หลวงปู่ฝัน อาจาโร พาคณะศิษย์พักที่ วัดป่าบ้านนาโลก ราว ๘ - ๙ วัน ก็ได้เดินทางต่อไปพักที่วัดป่าบ้านนาคมน ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อไปกราบ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งพักจำพรรษาอยู่ ณ ที่นั้น เมื่อพรรษาที่ผ่านมา

เมื่อหลวงปู่เดินทางไปถึงก็ทราบว่ หลวงปู่มั่น ย้ายไปพักวิเวกที่บ้านห้วยแคนแล้ว

เช้าวันรุ่งขึ้น หลวงปู่ พร้อมด้วยคณะ จึงได้เดินทางไปกราบ หลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านห้วยแคน แล้วพักอยู่เพื่อรับการชี้แนะอยู่กับ หลวงปู่มั่น อยู่ ๓ คืน จึงได้กราบลาเดินทางไปพักที่วัดป่าบ้านโคก

วัดป่าบ้านโคกนี้ หลวงปู่มั่น เคยพักจำพรรษาอยู่ก่อน สำหรับในช่วงนั้น หลวงปู่กงมา จิรปุณโณ เป็นเจ้าสำนักอยู่

หลวงปู่ฝัน ไปพักอยู่กับหลวงปู่กงมา ที่วัดป่าบ้านโคก อยู่ ๔ - ๕ คืน ก็ออกเดินทางเพื่อจะไปวัดป่าสุทธาวาส ซึ่งอยู่ในตัวเมืองสกลนคร

เดินทางไปถึงแค่บ้านนายอ ก็ค่ำลงเสียก่อน หลวงปู่ จึงได้พา คณะแวะไปปักกลดค้างคืนที่ โรงเรียนประชาบาลบ้านนายอ ตอนเช้า หลังจากออกบิณฑบาต และฉันภัตตาหารแล้ว จึงได้ออกเดินทางต่อไปยัง วัดป่าสุทธาวาส

พักอยู่ **วัดป่าสุทธาวาส** ๓ คืน จึงเดินทางต่อไปยัง **อำเภอ
พรรณานิคม** แล้วเดินลัดตัดทุ่งนาตรงไป**บ้านมะทอง** บ้านเกิดของท่าน

หลวงปู่ และคณะได้เข้าไปพักที่ **วัดบ้านมะทอง** เพียงคืนเดียว
จึงได้ย้ายไปพักที่ป่าช้าใกล้ๆ กับสระน้ำใหญ่ชื่อ **หนองแวง** ซึ่งบรรดา
ญาติโยมได้พากันไปช่วยถากถางทำที่พักชั่วคราวถวายให้

ที่พักชั่วคราวที่หลวงปู่ไปพักอยู่นี้ ต่อมาได้กลายเป็นสถานที่ตั้ง
ของ **วัดป่าอุดมสมพร** ในปัจจุบัน

ส่วนหนองแวง ก็ได้กลายมาเป็นสระน้ำใหญ่ภายในวัด ซึ่งมี
โบสถ์น้ำอยู่กลางสระแห่งนี้เอง

โบสถ์ซึ่งสร้างบริเวณเมรุถวายเพลิงศพ และพิพิธภัณฑ์ก็มีฐานของหลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต
ที่วัดป่าสุทธาวาส ในเมืองสกลนคร

๑๒๖.

จัดงานทำบุญอุทิศ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้จัดเตรียมสถานที่ตรงที่ท่านพักอยู่ชั่วคราวนี้เอง เป็นที่จัดทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่บุพการีของท่าน โดยมีญาติโยมชาวบ้านออกมาช่วยเตรียมงานกันอย่างแข็งขัน

เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว **หลวงปู่** จึงให้จัดพิธีทำบุญขึ้น เป็นการทำบุญที่ใหญ่โตมาก มีชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านมาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง

รูปแบบของการจัดงานเป็นไปตามแบบอย่างของพระกรรมฐาน คือ ไม่มีมหรสพ ไม่มีเครื่องกระจายเสียง มีแต่การสวดมนต์ รักษาศีล ฟังเทศน์อบรมธรรม และปฏิบัติสมาธิภาวนากันตลอดคืน โดยมีพระเถระผู้ใหญ่ไปร่วมในพิธีด้วยหลายรูป

เมื่อพระสงฆ์สวดพระพุทธรนต์เรียบร้อยแล้ว ก็มีการแสดงธรรมองค์แรกที่ขึ้นแสดงธรรม คือ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ในนามของเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน

บรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนญาติโยมที่มาร่วมงาน ต่างนั่งสมาธิภาวนาในขณะที่หลวงปู่กำลังแสดงพระธรรมเทศนาโปรดอยู่นั้นด้วย

หลวงปู่ ได้ตักเตือนบรรดาพุทธบริษัทให้ตั้งใจรับการอบรมอย่างจริงจัง อย่ารบกวนสมาธิของผู้ฟังด้วยกัน

ลำดับต่อจากนั้นก็นิมนต์**พระอาจารย์ดี** หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า**ท่านอาญาครูดี** ขึ้นเทศน์เป็นองค์ต่อไป

พระอาจารย์ดี เทศน์จนถึง ๖ พุ่่ม ก็จบลง

ต่อไป **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ได้ขึ้นเทศน์ต่อตั้งแต่ ๖ พุ่่ม ไปจนสว่าง เมื่อได้เวลาออกบิณฑบาต ท่านจึงได้ลงจากธรรมาสน์

บรรดาญาติโยมที่ไปร่วมงานบำเพ็ญกุศลกับ**หลวงปู่ฝัน อาจาโร** ในครั้งนั้น ต่างก็ปลื้มปีติ ซึ่งใจ และอิมมบุญกันอย่างถ้วนทั่ว เพราะนานๆ จะได้พบกับงานบุญกันจริงๆ ลักครั้งหนึ่ง

และ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สถานที่ที่จัดงานบุญนั้น ก็เริ่มมี**พระภิกษุสามเณร**มาอยู่พักจำพรรษาตลอดมา และได้พัฒนาขึ้นเป็น**วัดป่าอุดมสมพร** วัดที่**หลวงปู่ฝัน อาจาโร** ได้พำนักเป็นวัดสุดท้ายในชีวิตของท่าน

อ้อ! มีบันทึกเพิ่มเติมมากกว่า :-

“น่าสังเกตว่า คืบแรกที่**พระอาจารย์ฝัน** ได้พาพระภิกษุร่วมคณะเข้าไปพักในป่าแห่งนี้นั้น ท่านได้ให้โยมถางป่าแล้วเอาฟางมาปู จากนั้นก็ปูเสื่อทับลงไปบนฟาง

ตกกลางคืน ปลวกได้กลิ่นฟางจึงออกมาอาละวาด ต้องย้ายกันตลอดคืนถึง ๔-๕ ครั้งจนสว่าง ทุกรูปต่างก็ไม่ได้หลับได้นอนตลอดคืน เช้ารุ่งขึ้น ต้องทำเป็นแคร่ยกขึ้นพ้นจากพื้นดิน จึงปลอดภัยจากกองทัพปลวกไปได้

การที่สถานที่นั้น กลายมาเป็น**วัดป่าอุดมสมพร** ที่เจริญรุ่งเรืองอยู่ในปัจจุบัน ก็เป็นเพราะว่า**พระอาจารย์ฝัน** ได้บุกเบิกมาด้วยความยากลำบาก นับตั้งแต่คืนแรกเลยทีเดียว”

๑๒๗.

จำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวง

เสร็จจากงานบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานแด่บุพการีของท่านแล้ว อีกไม่กี่วันต่อมา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้ลาบรรดาญาติโยมทั้งหลายเดินทางกลับไปจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากได้รับนิมนต์ไปร่วมงานศพของ **คุณแม่ชีสาธิตา** ซึ่งทางเจ้าภาพและคณะสงฆ์ทางจังหวัดอุบลฯ นิมนต์ไว้ล่วงหน้าแล้ว ตั้งแต่ก่อนที่ท่านจะเดินทางออกจากอุบลฯ มาสกลนครในครั้งนั้น

เมื่อจัดบริวารเสร็จเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่** ก็พาศิษย์ออกเดินทางด้วยเท้าย้อนกลับไปทาง **ตัวเมืองสกลนคร** แต่เดินไปถึงแค่ **บ้านพาน** ก็ใกล้ค่ำ จึงแวะเข้าไปปักกลดพักในบริเวณป่าช้าหนึ่งคืน

ตอนเช้าท่านก็พาลูกศิษย์ออกมารับบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์ตามปกติ ปรากฏว่าบิณฑบาตได้เพียงข้าวเหนียวกับน้ำอ้อยเพียง ๔ ก้อนเท่านั้น

“เกี่ยวกับบิณฑบาตนี้ **พระอาจารย์ฝั้น** ได้เคยเล่าให้บรรดาพระภิกษุสามเณรที่เป็นศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า

สมัยก่อนท่านเที่ยวธุดงค์ไปตามที่ต่างๆ บางหมู่บ้านท่านบิณฑบาตไม่ได้อะไรเลยก็มี แม้ข้าวเหนียวลั๊กปั้นหนึ่งก็ไม่ได้ ต้องอดอาหารเดินทางต่อไปอีก

แต่ถึงลำบากยากเข็ญสักเพียงใด ท่านก็ไม่เคยย่อท้อ ยิ่งอดอยากมากเท่าไร ก็ยิ่งทำความเพียรได้มากขึ้นเท่านั้น

สำหรับท่านเองนั้น เคยฝึกหัดกรรมทานตนด้วยการอดอาหารมาแล้ว
เป็นเวลาหลายๆ วันก็มี”

ข้อความนี้เป็นบันทึกของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ครับ

เมื่อ หลวงปู่ กับศิษย์ ฉันทข้าวเหนียวกับน้ำอ้อยตอนเช้าวันนั้น
เสร็จแล้ว ก็พากันเดินทางต่อไปยังวัดป่าธาตุนาเวง เป็นวัดที่หลวงปู่
พรหม จิรบุญโณ เคยเป็นเจ้าของาวาสอยู่มาก่อน

ในสมัยนั้น วัดป่าธาตุนาเวง ตั้งอยู่ในป่าดงดิบ อยู่ใกล้กับ
โรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔ เมื่อสมัยนั้น และในระยะต่อมากลายเป็น
ที่ตั้งของ วิทยาลัยครูสกลนคร พัฒนามาเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร ในปัจจุบัน

ตอนแรก หลวงปู่ ตั้งใจจะแวะพักที่ วัดป่าธาตุนาเวง เพียงคืน
เดียว แต่เนื่องจากมีผู้มานิมนต์ให้ท่านอยู่จำพรรษาที่สกลนคร เพื่อจะ
ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของ พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทัตโต ในการอบรม
พระเถรที่สนใจด้านการปฏิบัติภาวนา

เหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากกิจนิมนต์ที่ท่านรับไว้ที่จังหวัด
อุบลราชธานี เกี่ยวกับงานศพของคุณแม่ชีสาธิตานั้น ได้จัดการเผาไป
เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้มีการเลื่อนกำหนดจัดงานให้เร็วขึ้น โดย
หลวงปู่ไม่ได้รับแจ้งให้ทราบ

การเดินทางไปจังหวัดอุบลฯตามที่ท่านตั้งใจ จึงหมดความจำเป็น
ด้วยเหตุนี้ หลวงปู่ฝัน อาจาโร จึงตกลงรับคำนิมนต์พักและ
จำพรรษาที่ วัดป่าธาตุนาเวง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๖

หลวงปู่พักจำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวงนี้นานถึง ๘ พรรษา และ
ได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็น วัดป่าภูธรพิทักษ์ มาจนบัดนี้

๑๒๘.

รถยนต์ต้องจอดรอ

เมื่อมาพักอยู่ที่ **วัดป่าธาตุนาเวง** หรือ **วัดป่าภูก้อนพิทักษ์** นี้ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เป็นผู้นำในการบูรณะวัด โดยซ่อมแซมกุฏิที่ผุพังให้มีสภาพที่ดีขึ้น และพัฒนาให้เป็นวัดที่มีสภาพสมบูรณ์เรื่อยมา

พอถึงวันอุโบสถ **หลวงปู่** จะอบรมสาธุศิษย์เป็นประจำ โดยมีการแสดงธรรม นั่งสมาธิภาวนา และเดินจงกรม ตลอดคืน

ระหว่างพรรษาแรก คือ ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ นี้ มีเรื่องอัศจรรย์ซึ่งบรรดาพระลูกศิษย์ชุดที่จำพรรษาอยู่ด้วย ยังจำกันได้แม่นยำอยู่เรื่องหนึ่ง คือ

วัดป่าธาตุนาเวง หรือ **วัดป่าภูก้อนพิทักษ์** นี้อยู่นอกตัวเมืองสกลนคร ห่างออกไปทางเหนือประมาณ ๗ กิโลเมตร บนเส้นทางอุดรธานี - สกลนคร

เวลา**หลวงปู่** มีกิจธุระต้องเข้าไปในตัวเมือง หรือไป**วัดป่าสุทธาวาส** ท่านจะต้องเดินเท้าออกไปราว ๑ กิโลเมตร จึงจะถึงสี่แยกถนนใหญ่ แล้วเดินเท้าหรือนั่งรถยนต์โดยสารต่ออีกราว ๖ กิโลเมตรจึงจะถึงตัวเมือง

บางครั้ง**หลวงปู่** ก็พาศิษย์เดินไป และบางครั้งถ้าจังหวะเหมาะก็นั่งรถโดยสารไป

เรื่องทีกล่าวขานกันว่านามหัตถ์จรรยนั้นมียู่ที่ บางครั้งเมื่อ **หลวงปู่** และศิษย์เตรียมตัวจะออกจากวัด ก็ได้ยินเสียงรถยนต์ดังกระหึ่ม อยู่บนถนนใหญ่ แน่ใจว่าเป็นรถยนต์โดยสารวิ่งจากอุดรฯ เพื่อเข้า สกลนคร

พอได้ยินเสียงรถ พระลูกศิษย์ก็จะขอวิ่งออกไปก่อน เพื่อไป บอกให้รถจอดตรงสี่แยก

หลวงปู่ บอกว่า “ไม่ต้องหรรอก วิ่งให้เหนื่อยเปล่าๆ รถคันนั้น ต้องหยุดรอเราแน่ๆ”

หลวงปู่ พาคณะออกเดินทางไปตามปกติ ไม่รีบร้อน พอถึงสี่แยก ก็พบรถโดยสารจอดรออยู่จริงๆ

คนขับรถกำลังก๊อกลูกจอตตรวจดูเครื่องยนต์เพื่อหาทางแก้ไขอยู่

หลวงปู่ ได้สอบถามคนขับดู ก็ได้รับคำบอกว่า “ไม่รู้มันเป็นอะไร **วิ่งมาดีๆ พอมาถึงสี่แยกเครื่องยนต์ก็ดับ สตาร์ทเท่าไรก็ไม่ติด**”

หลวงปู่ พูดเรียบๆ ตามปกติว่า “เอาละ! เครื่องดีแล้ว รีบไป **กันเถอะ** อาตมาขอโดยสารไปในเมืองด้วย”

หลวงปู่ พาคณะขึ้นบนรถ บอกให้คนขับลองติดเครื่อง เครื่องยนต์ก็ติดเสียงดังกระหึ่ม แล่นออกไปถึงตัวเมืองสกลนครโดย ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

ทั้งคนรถและผู้ที่อยู่บนรถต่างก็พูดว่า “แปลกแท้” มองหน้า กันอย่างไม่เข้าใจ

เหตุการณ์อย่างนี้ไม่ได้มีแค่ครั้งเดียวนะครับ ลูกศิษย์บอกว่า มีบ่อยจนเป็นที่รู้จักในหมู่มุชชีษย์

๑๒๙.

เรื่องของอำนาจจิต

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ในฐานะของผู้เรียบเรียงประวัติของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ด้วยท่านหนึ่ง ได้ให้ความเห็นจากเหตุการณ์ที่ รถยนต์โดยสารต้องจอดรอคณะของหลวงปู่ ว่า :-

“เกี่ยวกับเรื่องนี้ ไม่อาจมีใครทราบได้ว่า เกิดจากกระแสจิต อันแรงกล้าของ พระอาจารย์ฝั้น หรืออย่างไร

แต่พระภิกษุผู้เป็นศิษย์ของท่านรูปหนึ่ง ยังจำได้ถึงคำสอนของท่านเกี่ยวกับอำนาจจิตได้ดี

กล่าวคือ ท่านเคยเทศน์สอนถึงความแก่กล้าของจิต ก่อนจะทำได้ต้องบำเพ็ญความเพียร ชำระกิเลสออกจากจิตให้หมดสิ้นไปเสียก่อน เมื่อขัดเกลากจนหมดจดได้แล้ว อำนาจของจิตย่อมเกิดขึ้นได้เอง

เปรียบเช่นกับน้ำฝน เมื่อตกลงสู่แผ่นดินอันเต็มไปด้วย ฝุ่นละออง น้ำฝนที่ใสก็กลายเป็นขุ่นขุ่น ยิ่งไปกววนเข้าก็ยิ่งขุ่นมากขึ้น

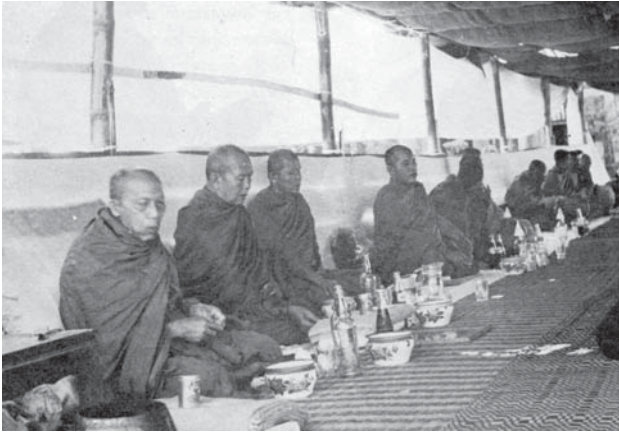
ใครฉลาดตัดใส่ภาชนะวางทิ้งไว้นิ่งๆ ความสกปรกก็จะตกตะกอน และน้ำนั้นก็ใสขึ้นใหม่ สามารถใช้ดื่มกินได้

สภาพของจิตนั้น เดิมก็ใสสะอาด ปราศจากมลทิน เป็นสิ่งที่มี

อำนาจอยู่แล้ว แต่เมื่อเข้ามายึดถือในอัตตภาพร่างกายอันเต็มไปด้วย
กิเลสต่างๆ จิตก็เศร้าหมองขุ่นมัว

หากชำระให้หมดไปได้ จิตก็จะใสสะอาด มีพลังและมีอำนาจ
สามารถทำอะไรๆ ได้ตามกำลังของจิต”

องค์แรก และองค์ที่สอง คือ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ กับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

บริเวณ และประตูทางเข้าวัดป่าตุนาเวง หรือ วัดป่าภูธรพิทักษ์ในปัจจุบัน

๑๓๐.

เตือนศิษย์พระธุดงค์ เรื่องสุขภาพ

ก่อนเข้าพรรษาแรกที่วัดป่าธาตุนาเวง ในปี ๒๔๘๘ หลวงปู่ฝั้น
อาจาโร ได้พาศิษย์พระเถรไปกราบเยี่ยมทำวัตรกับพระอาจารย์ใหญ่มั่น
ภูริทัตโต ที่ วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม
ตามธรรมเนียมปฏิบัติของพระสงฆ์ทั่วไป

หลังจากออกจากวัดป่าบ้านหนองผือแล้ว ท่านก็พาศิษย์เดินทาง
ไปถึง วัดป่าบ้านโคก ปรากฏว่าศิษย์ที่เป็นพระรูปหนึ่งเกิดอาพาธเป็น
ไข้มาเลเรียอย่างหนัก

ช่วงนี้อยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ภัยกาหยาภามาก
กล่าวคือ ไม่ต้องพูดถึงเรื่องภัยกาที่จะใช้รักษาใช้กันเลย

หลวงปู่ได้รับพาศิษย์ที่ป่วยนั้นกลับวัดป่าธาตุนาเวง แล้วดูแล
ให้การรักษายาบาล บ้วนข้าวบ้วนน้ำอย่างใกล้ชิด จนกระทั่งอาการไข้
นั้นหายเป็นปกติ

เกี่ยวกับเรื่องไข้มาเลเรียนี้ หลวงปู่ได้เล่าให้บรรดาศิษย์ฟังว่า
ตัวท่านเองเคยประสบมาแล้วเช่นเดียวกัน

ออกธุดงค์ราใดท่านจะต้องมีรากยาติดยามไปด้วยเสมอ

บางครั้งเดินอยู่ดีๆ ก็เกิดอาการไข้ขึ้นมาอย่างกะทันหัน ต้อง
แวะนอนไ้ร่วมไม้ เอรากยาออกเคี้ยวแล้วกลืนน้ำลายเข้าไปแทนน้ำ
เพราะหาน้ำที่จะใช้ฝนรกายาไม่ได้ในละแวกนั้น

ท่านต้องทนลำบากเพราะไข้มาเลเรียอยู่ถึงสิบกว่าปี จึงได้ชินกับ
ไข้ประเภทนี้

หลวงปู่ ได้เตือนบรรดาพระลูกศิษย์ที่ร่วมชุดงค์อยู่เสมอมาด้วย
ว่า เวลาเดินชุดงค์ไปในที่ต่างๆ ให้ระวังเรื่อง **น้ำ**

เวลาเหนื่อยๆ และกระหายน้ำจัด อย่าดื่มน้ำในทันทีที่เห็นน้ำ
ควรรอให้หายเหนื่อยเสียก่อนจึงค่อยดื่ม

เรื่องอาบน้ำก็เช่นกัน ถ้าเหงื่อกำลังออกโชกร่าง อย่าเพิ่ง
อาบน้ำทันที ควรรอให้เหงื่อแห้งเสียก่อนจึงค่อยอาบน้ำ

ถ้าดื่มน้ำในเวลาที่ยังหวัด หรืออาบน้ำทั้งเหงื่อหรือกำลังเหนื่อย
บางครั้งจะจับไข้ทันทีได้

กุฏิหลวงปู่ฝั้น อาจารย์ ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์

๑๗๑.

ธุดงค์ในเขตสกลนคร

ก็เป็นปกติธรรมดา ในฤดูเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านจะพักอยู่ประจำที่ในวัด หรือในสถานที่ที่ท่านปวารณาอยู่จำพรรษา พอนอกฤดูกาลพรรษาท่านมักจะพาศิษย์ออกเที่ยวธุดงค์เป็นประจำ

การมาพักจำพรรษาที่**วัดป่าธาตุนาเวง**ก็เช่นกัน คือ ในพรรษาแรก ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ พอเสร็จฤดูกาลรับกฐินหลังออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่** ก็พาคณะศิษย์ออกเที่ยวธุดงค์ไปในเขต**เทือกเขาภูพาน**

ไปพักวิเวกตามสถานที่อันสงบสงัดตามเชิงเขาบ้าง ในป่าที่บ้น อันเต็มไปด้วยสัตว์ร้ายต่างๆ บ้าง

แล้วเลยไปพักบนภูเขาใกล้ๆ กับ **บ้านนาสีนวล (วัดดอยธรรมเจดีย์** ของ **หลวงปู่แบน ธนากโร** ในปัจจุบัน) ซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่าดงที่เต็มไปด้วยเสือร้ายและสัตว์ป่านานาชนิด

พักวิเวกอยู่ที่**บ้านนาสีนวล** ได้ประมาณเดือนเศษก็ลงมา แล้วไปพักที่**วัดป่าบ้านโคก** สถานที่ที่**หลวงปู่มัน** ได้เคยจำพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ และปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ก่อนจะย้ายไปพักจำพรรษาที่**วัดป่าบ้านหนองผือ** เป็นวัดสุดท้ายในชีวิตของท่าน

ต่อจากนั้น **หลวงปู่ฝั้น** และคณะศิษย์ ก็เดินทางไปพักที่วัดป่าร้างแห่งหนึ่งอยู่ใกล้กับ**บ้านหนองมะเกลือ** ตำบลดงชน (น่าจะอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร_ปทุม) พักอยู่ที่นั่นอีกประมาณเดือนเศษ

ต่อจากนั้น คณะของ หลวงปู่ ก็ย้ายไปพักที่ป่าไผ่ บ้านธาตุตุ้ม ซึ่งอยู่ห่างตัวเมืองสกลนครออกไปราว ๔-๕ กิโลเมตร

การเดินทางครั้งนี้มีหลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ ร่วมขบวนไปด้วย

ประมาณครึ่งเดือนต่อมา ทราบข่าวว่าพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต ได้อาพาธอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอ พรรณานิคม ทั้งหลวงปู่ฝั้น และ หลวงปู่กงมา จึงรีบเดินทางไปเยี่ยม และอยู่ปรนนิบัติท่านราว ๒ สัปดาห์

พระพุทธรูป และบริเวณวัดพระธาตุตุ้ม จ.สกลนคร

เมื่อเห็นว่าอาการของพระอาจารย์ใหญ่ ทุเลาลงมากแล้ว ทั้ง หลวงปู่ฝั้นและหลวงปู่กงมา ก็เดินทางกลับไปพักที่ป่าไผ่ บ้านธาตุตุ้ม แห่งนั้นอีกระยะหนึ่ง

ต่อจากนั้นได้ย้ายไปพักบริเวณที่วัดร้างแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ในตัวเมือง สกลนคร คือ วัดสระแก้ว

วัดสระแก้ว นี้ได้สร้างพระเถรมาหลายปีแล้ว บริเวณวัดจึง กลายเป็นป่ากรุงรัง

สถานที่ของวัดสระแก้ว ที่เป็นวัดร้างแห่งนี้ก็คือ สถานที่ที่เป็น โรงพยาบาลจังหวัดสกลนครในปัจจุบัน

มีเรื่องราวที่น่าสนใจเกิดขึ้นในช่วงที่หลวงปู่ฝั้น มาพักบริเวณที่ วัดร้างแห่งนี้ ผมขอยกไปเสนอในตอนต่อไป คงไม่ว่ากันนะครับ

๑๓๒.

พบโหลบรรจจุ๊ของโยม

ระยะแรกที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับ หลวงปู่กงมา จิรปุญโธ พร้อมด้วยศิษย์ที่เป็นพระและเณร ได้เข้าไปพักที่วัดสระแก้ว วัดร้างในเขตตัวเมืองสกลนคร นั้น

ภายในวัดมีกุฏิร้างที่ใกล้จะพังอยู่ ๒ หลัง หันหน้าเข้าหากันระหว่างกลางเป็นชานโล่ง ปูพื้นติดต่อกัน

หลวงปู่ทั้งสองท่านได้เข้าพักท่านละหลัง ส่วนพระภิกษุและสามเณรที่ติดตามได้ไปพักรวมกันที่กุฏิอีกหลังหนึ่ง อยู่คนละด้านกับที่หลวงปู่ทั้งสองท่านพักอยู่

นอกจากนี้ยังมีกุฏิอีกหลังหนึ่ง ได้จัดไว้สำหรับเป็นที่ฉันจังหันรวม **หลวงปู่กงมา** ได้พักอยู่ระยะหนึ่งแล้วท่านก็ได้ขอแยกเดินทางกลับไปวัดของท่าน คือ **วัดป่าบ้านโคก**

หลังจากหลวงปู่กงมาไปแล้ว หลวงปู่ฝั้น ได้บอกกับพระเณรว่า พักอยู่บนกุฏินี้ไม่ค่อยสงบนัก ลงไปอยู่ร่วมไม้รุกขมุลกันดีกว่า แล้วท่านก็ลงจากกุฏิไปเลือกเอาที่พักใหม่ที่**ใต้ต้นสัก** อยู่ใกล้กับสระน้ำ

ท่านให้ศิษย์ยกแคร่ไม้ไปตั้งเป็นที่นอน แล้วทำทางสำหรับเดินจงกรม ใกล้ๆ นั้น

หลังจากที่**หลวงปู่**มาพักที่ใหม่ได้ตั้งไม้ได้ ๒ - ๓ คืน พอรุ่งเช้า ท่านก็บอกกับพระลูกศิษย์ว่า **เมื่อคืนนี้เห็นแก้วอะไรใสๆ จมอยู่ที่ก้นสระ หลวงปู่**ได้พาพระลูกศิษย์กับ**นายใช้** ชาวบ้านที่อยู่ติดกับริ้ววัด และได้มาถวายเป็นอุปัชฌาย์จากหลวงปู่ตลอดช่วงที่พักอยู่ที่นี้ ออกไปเดินดูรอบสระ ปรากฏว่าในสระเต็มไปด้วยสาหร่าย มองไม่เห็นอะไรเลย

หลวงปู่เดินไปหยุดอยู่ที่หนึ่ง แล้วก็ชี้ไปในสระบอกว่า **“อยู่ตรงนั้นแหละ”**

เมื่อ**นายใช้**ลงไปมุดตรงตำแหน่งที่หลวงปู่ชี้บอก ก็พบ**ขวดโหล**ขนาดกลางจมอยู่ในเลนก้นสระ ๒ ใบ

เมื่อนำขวดโหลมาล้างทำความสะอาด พิจารณาดูแล้ว **หลวงปู่**ก็เอ่ยขึ้นว่า คงเป็นโหลใส่อัฐิของท่านผู้ใดผู้หนึ่ง อาจเป็นโหลใส่อัฐิของ**คุณพระพิณิจา** ก็ได้ เพราะบริเวณนั้นมี**เจดีย์เก็บอัฐิของคุณพระพิณิจา**อยู่ใกล้ๆ

หลวงปู่และคณะจึงพากันเดินไปดูที่**เจดีย์** เมื่อให้**นายใช้**ปีนขึ้นไปดูข้างบน ก็พบว่า**เจดีย์**ถูกคนร้ายลักลอบขุด โดยคอ**เจดีย์**ถูกเจาะแล้วชนสมบัติมีค่าต่างๆ ที่บรรจุไว้ข้างในไปหมด

ส่วน**อัฐิของคุณพระพิณิจา** และ**ภรรยา** ก็ถูกเหอออกจาก**ขวดโหล** กองไว้แยกกันเป็น ๒ กอง

เมื่อญาติๆ ของ**คุณพระฯ** พากันมาดู ก็ยืนยันว่าเป็น**ขวดโหล**ใส่อัฐิของ**คุณพระพิณิจา** และ**ภรรยา**จริง

จึงได้พร้อมใจกันทำบุญอุทิศส่วนกุศล และทำพิธีบรรจุอัฐิขึ้นใหม่ แล้วนำเข้าไว้ในองค์**เจดีย์**ตามเดิม

๑๖๖.

ใครว่าตำรวจไม่กลัวผี!

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และศิษย์พระเถร ได้พักวิเวกที่**วัดสระแก้ว** วัดร้างแห่งนั้น (บริเวณโรงพยาบาลจังหวัดสกลนครในปัจจุบัน) อยู่ร่วมเดือนเศษ จึงได้กลับไป**วัดป่าธาตุนาเวง**อีก

หลวงปู่ ได้นำบรรดาทหาร ตำรวจ ในจังหวัด ให้ช่วยพัฒนา**วัดป่าธาตุนาเวง** ให้สะอาดเรียบร้อยขึ้น จนเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาเป็น**วัดป่าภูธรพิทักษ์** จนทุกวันนี้

ชื่อใหม่ของวัด คงตั้งตามหน่วยงานที่อยู่ใกล้และให้ความอุปถัมภ์วัด คือ **โรงเรียนพลตำรวจเขต ๔**

(ชื่อวัดจึงมีคำว่า **ตำรวจภูธร** กับ **ผู้พิทักษ์**สันติราษฎร์รวมกัน อันนี้ผมคิดเอาเองนะครับ ตามความหมายชื่อของวัดก็น่าจะแปลว่าวัดที่ตำรวจภูธรให้ความอุปถัมภ์ ก็ไม่น่าจะผิด_ปลื้ม)

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้ให้ความเห็นไว้ตรงนี้ว่า

“มีข้อเท็จจริงที่ประจักษ์แจ้งอยู่ประการหนึ่งว่า **การพัฒนาบ้านเมือง** ซึ่งทางราชการกำลังเร่งรัดเพื่อ**ความเจริญของท้องถิ่น** ตลอดจน**สนับสนุนให้ประชาชนร่วมกันพัฒนา**อยู่ในปัจจุบันนี้นั้น

แท้ที่จริง **พระอาจารย์ฝั้น ได้มีโครงการและลงมือปฏิบัติเอง และได้เป็นผู้นำในการพัฒนามาก่อนแล้ว**

กล่าวคือ ไม่ว่าท่านจะไปพำนักอยู่ที่ใด แม้จะชั่ว ๓ วัน ๗ วัน ก็ตาม ท่านจะแนะนำชาวบ้านให้ทำความสะอาดบ้านเรือน ตลอดจนถนนหนทางให้ดูสะอาดตาอยู่เสมอ

แม้ในขณะที่ท่านไปพำนักอยู่ในป่าช้า หรือหมู่บ้านป่าบริเวณเชิงเขาภูพาน

หนทางที่ท่านจะเดินไปบิณฑบาตในหมู่บ้าน จะมีชาวบ้านร่วมกัน ถากถางตัดกวาด และทำความสะอาดอยู่เสมอ...”

แม้กระทั่งมาพำนักที่วัดป่าธาตุนาเวงนี้ หลวงปู่ก็ได้แนะนำให้มีการพัฒนาสถานที่ภายในโรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔ ซึ่งอยู่ใกล้กับวัดนั้นเช่นกัน

กล่าวคือ ก่อนที่หลวงปู่ จะมาพักอยู่วัดป่าธาตุนาเวง บริเวณแถวนั้นรกร้างด้วยป่าหญ้า ไข้มาเลเรียกชุกชุม ตำรวจเป็นไข้มาเลเรียกขึ้นสมอง ถึงขนาดโดดหน้าต่างกองร้อยตายไปก็มี

ตำรวจและครอบครัวเชื่อกันว่า เป็นเพราะผีเจ้าพ่อหนองหญ้าไซพิโรธ ไซโรคมาเลเรียอะไรไม่

หลวงปู่...ได้พยายามอธิบายให้ตำรวจเหล่านั้นเข้าใจในเหตุผลเล็กเชื่อถือผีสาร แต่ตำรวจและครอบครัวเหล่านั้นก็ยังไม่ยอมเชื่อ

ต่อมา เมื่อคณะตำรวจนิมนต์หลวงปู่ไปเทศน์ที่กองร้อย ท่านจึงปรารภกับผู้กำกับการตำรวจว่า

“ถ้าอยากให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข ก็ควรจัดสถานที่ให้สะอาดขึ้น ตัดถนนหนทางให้เรียบร้อย ถางป่าและหญ้าในบริเวณเสียให้เตียน อากาศจะได้ปลอดโปร่งและถ่ายเทได้ดีขึ้น

สำหรับหนองหญ้าไซนั้นเล่า ก็ควรขุดลอกให้เป็นสระน้ำเสีย
จะได้ดูสวยงามและได้ประโยชน์ในการใช้น้ำด้วย”

เมื่อผู้กำกับประชุมตำรวจแล้ว ที่ประชุมตกลงทำตามที่หลวงปู่
แนะนำทุกอย่าง เว้นแต่การขุดลอกหนองหญ้าไซเท่านั้น เพราะกลัวผี
เจ้าพ่อหนองหญ้าไซจะพิโรธ คร่ำชีวิตตำรวจและคนในครอบครัว
มากขึ้น

แล้วก็จัดการตัดถนน ทำสนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น ถางป่า
ถางหญ้าจนสะอาด ทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกขึ้นกว่าก่อน

ต่อมา ถึงวาระประชุมอบรมฟังเทศน์ที่กองร้อยอีก คณะตำรวจ
และครอบครัวไปประชุมฟังเทศน์กันคับคั่ง หลวงปู่จึงหยิบยกปัญหา
การขุดลอกหนองหญ้าไซขึ้นมาปรารภอีกครั้งหนึ่ง

ทุกคนก็บอกว่าไม่กล้า กลัวเจ้าพ่อหักคอเอา แต่...หากท่านไป
นั่งเป็นประธานดูพวกตนขุดแล้วจึงจะยอมทำ

หลวงปู่ก็ตอบตกลง

การขุดลอกหนองหญ้าไซ จึงได้เริ่มขึ้นในโอกาสต่อมา ต่อหน้า
หลวงปู่ผืน อาจาโร จนกลายเป็นสระน้ำขึ้นมา

อากาศภายในโรงเรียนพลตำรวจเขต ๔ ก็ดีขึ้น ใช้มาเลเรียที่
เคยซุกซุมก็ค่อยๆ ทุเลาลง จนเหือดหายไปที่สุดในที่สุด

หนองหญ้าไซ ปัจจุบันอยู่ใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

๑๓๔.

ตำรวกกับทหาร แย่งพระอาจารย์กัน

เรื่องนี้เป็นบันทึกของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ อีกเช่นเคย

ก่อนเข้าพรรษาปีต่อมา คือ ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ หลวงหาญสงคราม ผู้บัญชาการทหารนครราชสีมา ซึ่งเป็นศิษย์ที่มีความเคารพพระอาจารย์ฝั้น เป็นอย่างมาก ได้เดินทางไปตรวจราชการที่จังหวัดสกลนคร

พอทราบว่า พระอาจารย์ฝั้นพำนักอยู่ที่วัดป่าธาตุนาเวง ก็รีบชุดไปหา เพื่อขออนุญาตให้กลับไปโปรดทหารและประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมาอีกครั้ง

หลวงหาญสงคราม ท่านนี้ เคยเป็นศิษย์ของหลวงปู่สมัยที่ท่านพำนักที่ วัดป่าศรีธารวม จังหวัดนครราชสีมา

มีเหตุการณ์สำคัญ เมื่อคราวที่หลวงหาญสงคราม เป็นแม่ทัพ นำกำลังเข้าล้อมเมืองเชียงตุง ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒

ได้ล้อมเมืองอยู่หลายวัน ไม่อาจหาทางเข้าตีขึ้นแตกหักได้

คุณหลวงฯ ได้นั่งสมาธิภาวนา ระลึกถึงพระอาจารย์ฝั้นในคืนวันหนึ่ง เข้ามีตัววันรุ่งขึ้น ได้ชวนทหาร ๒ - ๓ คน ออกเดินสำรวจไป

เรื่อยๆ ในที่สุดก็ไปพบมารดาเจ้าเมืองเชียงตุงเข้าโดยบังเอิญ จึงได้รู้
ทางเข้าตีเมืองเชียงตุงจากมารดาเจ้าเมืองฯ

การยกกำลังเข้าตีก็ประสบความสำเร็จ หลวงหาญสงครามจึง
รำลึกในพระคุณของพระอาจารย์ฝั้นยิ่งขึ้น

ภายหลัง คุณหลวงฯ เทียวได้ถามหาพระอาจารย์ฝั้น แต่ไม่พบ
จนกระทั่งมาราชการที่จังหวัดสกลนคร แล้วทราบที่พักของท่านเข้า
จึงรีบรุดไปนิมนต์ที่วัดป่าธาตุนาเวงดังกล่าว

“แต่หลวงหาญสงคราม ไม่อ่าจนิมนต์พระอาจารย์ฝั้นไปโปรด
ที่นครราชสีมาได้ เพราะผู้กำกับการโรงเรียนพลตำรวจเขต ๔ ได้
พยายามทัดทานไว้อย่างหนัก

ต่างฝ่ายต่างขอกันอยู่พักใหญ่ ในที่สุดหลวงหาญฯ ก็ใจอ่อน
เลิกล้มความตั้งใจ

กล่าวคือ ไม่นิมนต์ท่านไปนครราชสีมา แต่ท่านตั้งข้อแม้เอา
ไว้ว่า ท่านผู้กำกับการตำรวจจะต้องดูแล ปฏิบัติพระอาจารย์ฝั้นของท่าน
ให้ดี

ผู้กำกับการที่รับปากจะปฏิบัติตามนั้นอย่างแข็งขัน”

หลวงปู่ของเรา นอกจากจะเป็นพระอาจารย์ของทหาร แล้ว
ยังเป็นพระอาจารย์ของตำรวจ อีกด้วย

เพราะเหตุนี้ด้วยกรรมงม ชื่อวัดป่าธาตุนาเวง จึงได้ชื่อใหม่เป็น
วัดป่าภูธรพิทักษ์ ตามที่กล่าวมาแล้วนะครับท่าน!

๑๓๖.

คาถาขอฝน

เรื่องการทำพิธีขอฝนที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เมตตาแก่ชาว
สกลนคร ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ นั้น หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้บันทึกไว้
ดังนี้ :-

ในปีพ.ศ. ๒๔๘๙ หลังเข้าพรรษามาจนถึงเดือนเก้า คือ เดือน
สิงหาคม เข้าไปแล้ว ฝนฟ้าก็ยังไม่ตกต้องตามฤดูกาล
ชาวบ้านกลัวอดข้าว เพราะทำนาไม่ได้ จึงไปรารากับ
พระอาจารย์ฝั้น

ท่านจึงแนะนำให้ รักษาศีลให้เคร่งครัดโดยพร้อมเพรียงกัน
ท่านกล่าวว่า หากยึดมั่นในพระรัตนตรัยแล้ว จะไม่อดตายแน่นอน
กุศลความดีทั้งหลายจะรักษาผู้ปฏิบัติชอบเสมอ

บรรดาญาติโยมและอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ต่างก็พากันเข้าวัด
ปฏิบัติถือศีล ๕ ศีล ๘ กันอย่างมั่นคง

ต่อมาวันหนึ่ง พระอาจารย์ฝั้นให้ศิษย์เอาเสื่อไปปูที่กลางแดดบน
ลานวัด แล้วท่านกับพระภิกษุ ๒ รูป สามเณรอีก ๒ รูป ก็ลงไปนั่ง
สวดคาถาท่ามกลางแสงแดดจ้า

(คาถาที่สวดนั้น พระอาจารย์ฝั้น เป็นผู้จดลงในสมุดปกแข็ง

สี่น้ำเงิน มีความยาวประมาณ ๓ หน้ากระดาษ _ในวงเล็บนี้ก็เป็น
บันทึกของหลวงปู่อ่อน นะครับ)

นั่งสวดไปได้ประมาณครึ่งชั่วโมง ก็เกิดมหัศจรรย์ขึ้น ท้องฟ้า
ที่กำลังมืดดำ พลันมีเสียงฟ้าคำราม แล้วบังเกิดก้อนเมฆ กับมีฝน
ตกลงมาอย่างหนัก

พระอาจารย์ฝั้น จึงให้พระเณรที่ร่วมสวดหลบฝนไปก่อน ส่วน
ตัวท่านเองยังคงนั่งอยู่ที่เดิมอีกนานจึงได้ลุกขึ้น

ฝนตกอย่างลึมหลึมตาไม่ขึ้นเกือบ ๓ ชั่วโมง จึงได้หยุดตก
และเมื่อหยุดตกแล้ว ท้องฟ้าก็แจ่มใสดังเดิม

ตั้งแต่นั้นมา ฝนฟ้าก็ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านทำนากัน
ตามปกติโดยทั่วถึง

สาธุ!

(จากซ้าย) พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม พระอาจารย์กมา จิระปัญโญ

๑๓๖.

พักวิเวกบนภูลังกา หนองคาย

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พำนักและบูรณะวัดป่าธาตุนาเวง เป็นเวลาติดต่อกันนานถึง ๙ ปี (พ.ศ.๒๔๘๘-๒๔๙๖) ระหว่างนั้น เมื่อออกพรรษา เสร็จฤดูกาลกฐิน ท่านจะพาพระภิกษุสามเณร เดินธุดงค์ไปวิเวกตามสถานที่ต่างๆ อยู่เสมอ

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ หลังออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่**ได้พาพระภิกษุสามเณร เดินธุดงค์ไปวิเวกที่**ภูวัว** ในท้องที่อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

เหตุที่ท่านจะไปพักบำเพ็ญเพียรบน**ภูวัว** เริ่มจาก**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนธุโล) วัดโพธิสมภรณ์** จังหวัดอุดรธานี ได้นิมนต์**หลวงปู่** ไปในงานศพของ **พระอาจารย์อู่่น** ที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

เสร็จงานศพแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** และ **ท่านพระครูอุดมธรรมคุณ** (หลวงปู่พระมหาทองสุก สุจิตโต อดีตเจ้าอาวาส**วัดป่าสุทธาวาส** สกลนคร) ได้ปรึกษาหารือกันว่า จะไปทางไหนกันดี หรือจะแยกย้ายกันกลับวัด

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ก็ออกความเห็นว่าจะไปวิเวกต่อแถวๆ **ภูลังกา** หรือ**ภูวัว** ก่อนดีกว่า ต่างก็เห็นดีด้วย

หลวงปู่ทั้งสามท่าน พร้อมด้วยพระภิกษุผู้เป็นศิษย์อีกบางรูป จึงพร้อมกันออกเดินทางจากอำเภอท่าอุเทน ไปทางอำเภอบ้านแพง จนกระทั่งถึงภูลังกา ซึ่งเป็นที่พำนักของ **พระอาจารย์วัง จิตสโร**

พระอาจารย์วัง จิตสโร

ถ้าชัยมงคล ภูลังกา อ.บ้านแพง จ.นครพนม

เมื่อขึ้นไปพักอยู่กับ **พระอาจารย์วัง จิตสโร** ได้ ๗ - ๘ วัน **หลวงปู่ฝั้น** ได้พิจารณาเห็นความลำบากในการขึ้นลงเขา เพราะเขาสูงมาก ลงมาบิณฑบาตไม่ได้ พวกญาติโยมต้องจัดเสปียงอาหารส่งขึ้นไปให้ลูกศิษย์ทำอาหารถวายพระเถร ยิ่งมารูปก็ยิ่งลำบากมากขึ้น

หลวงปู่จิ่งได้สอบถาม**พระอาจารย์วัง** เกี่ยวกับภูว โดยปรารภว่าอยากจะไปวิเวกอยู่ที่นั่น

พระอาจารย์วัง ก็บอกว่า ภูวเป็นที่วิเวกดีมาก เป็นป่าดงดิบ เต็มไปด้วยสัตว์ร้ายนานาชนิด เช่น ช้าง เสือ ตลอดจนงูวักระหิง โดยเฉพาอี่แก้ง กวาง ลิง มีเป็นฝูงๆ

หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน กับ **หลวงปู่พระมหาทองสุข** จึงได้ลงจากภูลังกา เดินทางต่อไปยังบ้านโพธิ์หมากแข้ง แล้วไปพักอยู่ในวัดร้างบริเวณใกล้ๆ บ้านโสกก่าม

เมื่อถามญาติโยมถึงสถานที่อันเหมาะแก่การบำเพ็ญกรรมฐานบนภูว

พวกญาติโยมก็บอกว่ามีอยู่หลายแห่ง **หลวงปู่จิ่ง**ให้ชาวบ้านนำคณะท่านขึ้นไป

๑๓๗.

หินก้อนน้ำอ้อย ที่ภูว

วันแรกที่ขึ้นภูว คณะของหลวงปู่ได้ไปพักที่หินก้อนน้ำอ้อย ที่เรียกว่า ก้อนน้ำอ้อย หรือ หินก้อนน้ำอ้อย เพราะเป็นหินก้อนใหญ่ รูปร่างคล้าย **งบน้ำอ้อย** (น้ำอ้อยที่ทำเป็นแผ่นกลม) ตั้งอยู่บนหินใหญ่อีกก้อนหนึ่ง

ใต้**หินก้อนน้ำอ้อย** เป็นที่หลบแดดหลบฝนได้เป็นอย่างดี เพราะด้านใต้ของก้อนหินยื่นเป็นเพิงออกมาโดยรอบคล้ายๆ ถ้ำ

หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน และ **หลวงปู่พระมหาทองสุข** พักวิเวกอยู่ที่นั่นหลายวัน ก็พบว่าเป็นสถานที่ไม่สงบนัก เพราะเป็นทางที่โขลงช้างขึ้นลงอยู่เป็นประจำ

กลางคืนช้างจะขึ้นมาทั้งโขลง ส่งเสียงดังรบกวนสมาธิอยู่เสมอ ช้างโขลงหนึ่งนับเป็นร้อยเชือกก็มี

เนื่องจากโขลงช้างไม่อาจใช้ทางอื่นได้ เพราะทางอื่นเป็นหน้าผาชันไปทั้งหมด

หลวงปู่ทั้งสามองค์จึงได้ย้ายไปพักวิเวกที่ถ้ำพระต่อไป

หิน “ก้อนน้ำอ้อย” ที่ถ้ำพระ ภูว

๑๓๘.

วิเวกที่ถ้ำพระ

หลวงปู่ทั้งสามองค์ ย้ายสถานที่พักวิเวกจากบริเวณ**หินงบน้ำอ้อย** มาที่**ถ้ำพระ** โดยให้พวกญาติโยมยกแคร่ขึ้นสูงพ้นพื้นดินเป็นที่พัก

ถ้ำพระแห่งนี้ อยู่ในบริเวณ**ริมห้วยบางบาด** มีลานหินกว้างใหญ่ และมีที่สำหรับบำเพ็ญภาวนาอย่างเหมาะสม ร่มรื่น และสงบสงัดดีมาก อย่างไรก็ตาม ที่**ถ้ำพระ**แห่งนี้ก็ยังมีห่างไกลจากหมู่บ้าน ลงไปบิณฑบาตไม่ได้ ต้องให้ลูกศิษย์ทำอาหารถวายทุกวัน โดยอาศัยญาติโยม**บ้านตะไก่อ๋** **บ้านโสกก่าม** และ**บ้านดอนเสียด** หมุนเวียนกันส่งเสบียงอาหารทุกวันพระ

ถ้าวันไหนที่หลวงปู่ฉันไม่ลงฉัน ท่านก็จะบอกให้**ทำฉันกันเอง** ท่านจะอดอาหารไปกี่วัน ท่านก็จะบอกล่วงหน้าให้ทราบเพื่อความสะดวกในการจัดทำอยู่เสมอ

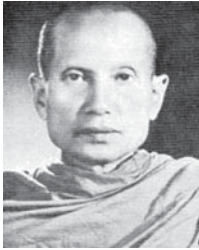
ก็เป็นจริงอย่างที่**พระอาจารย์วัง จิตสโร** บอก **บนภูว้าว** เต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด น้ำท่าก็อุดมสมบูรณ์ดี

ใน**ห้วยบางบาด** มี**วังน้ำ**อยู่แห่งหนึ่ง น้ำลึกมาก มีจระเข้ตัวใหญ่ๆ อาศัยอยู่หลายตัว กลางแดดร้อนจัด พวกมันจะออกจากถ้ำมานอนอ้าปากตากแดดอยู่เป็นประจำ

แม้กระทั่งทุกวันนี้ก็ยังมีจระเข้อาศัยอยู่ในวังน้ำแห่งนั้น (เป็นข้อมูลจากข้อเขียนของ**หลวงปู่อ่อน** เขียนไว้ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๐)

นอกจาก ๓ หมู่บ้านที่พลัดเปลี่ยนกันนำเสียบียงอาหารไปส่งแล้ว ยังพบว่า มีหมู่บ้านตั้งใหม่อยู่ใกล้เข้ามาอีกหน่อย อยู่ห่างจาก**ถ้ำพระ** ประมาณ ๖ - ๗ กิโลเมตร พระและเณรที่ไปพักบริเวณจึงพอเดินไปบิณฑบาต กันได้

พระครูอุดมธรรมคุณ

(พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตโต)

วัดป่าสุทธวาส จ.สกลนคร

คณะของหลวงปู่ พักบริเวณอยู่ที่**ถ้ำพระบนภูว้าว** ได้ราว ๒ เดือนเศษ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ก็ได้ออกความเห็นขึ้นว่า **ควรจะทำอะไรไว้เป็นที่ระลึกในสถานที่นั้นสักอย่าง**

เพื่อถือว่าบนที่ปักสูงขึ้นไปเป็นหน้าผาหิน เหมาะสำหรับจะสร้างพระประธานไว้สักการะบูชาเป็นอย่างยิ่ง

หลวงปู่ฝั้น จึงได้ตกลงสร้างพระพุทธรูปบนหน้าผาแห่งนั้น โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในแถบนั้น เช่น มูลช้าง มูลวัว จึงแจ้งให้บรรดาญาติโยม **บ้านดอนเสียด บ้านโสกก้าม บ้านนาตะไก่อ** และบ้านอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ให้ช่วยหาวัสดุสำหรับก่อสร้างเหล่านั้นมาให้

สำหรับช่างปั้นนั้น **หลวงปู่ฝั้น** กับ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ท่านมีฝีมือเยี่ยมอยู่แล้ว จึงไม่ต้องเสาะหาคนอื่น

เมื่อได้ของพร้อมแล้ว ท่านก็ลงมือทันที

ปีนั้นฝนตกหนัก น้ำก็หลากมาแรง การสร้างพระพุทธรูปบนหน้าผาจึงประสบอุปสรรคไปบ้าง

แต่ทั้งๆ ที่สร้างพระยังไม่เสร็จ **หลวงปู่ฝั้น** ก็ผลุนผลันชวน **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ลงจากภูว้าวโดยไม่มีใครทราบสาเหตุ

๑๓๙.

ไปเยี่ยมไข้พระอาจารย์ใหญ่

การที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พา หลวงปู่พระมหาทองสุข สุจิตโต หนีจากการบั่นพระ รับผิดชอบต่อผลอันมาจากภุมวารในครั้งนั้น ได้ทำความ งามสง่าสลับกับลูกศิษย์และบรรดาญาติโยมเป็นอย่างมาก เพราะต่าง ก็ไม่ทราบเหตุผล

พระภิกษุที่เป็นศิษย์ติดตาม ไปทราบเอาเมื่อหลวงปู่และคณะ เดินทางถึง วัดป่าบ้านหนองผือแล้ว ว่าการที่ท่านผลุนผลันลงมาจากภุมวาร นั้น เป็นเพราะท่านต้องการกลับไปเยี่ยมอาการอาหารของพระอาจารย์ ใหญ่มั่น ภุมวารใด ซึ่งขณะนั้นท่านอาหารหนักยิ่งกว่าครั้งใดๆ

หลวงปู่ฝั้น ท่านทราบได้อย่างไรว่าพระอาจารย์ของท่านกำลัง ป่วยหนัก เรื่องนี้เป็นที่ประหลาดใจกันอยู่ในหมู่พระที่เป็นศิษย์

ยิ่งไปกว่านั้น ยังปรากฏด้วยว่า พระอาจารย์ใหญ่มากำลังต้องการ พบหลวงปู่ฝั้นอยู่จริงๆ ถึงขนาดให้พระเณรออกตามหาด้วยซ้ำ

หลวงปู่ อยู่ปฏิบัติพระอาจารย์ใหญ่อยู่ได้ประมาณ ๒ สัปดาห์ อาการของท่านได้ทุเลาลง หลวงปู่จึงได้กราบลาและกลับไปจำพรรษาที่ วัดป่าธาตุนาเวง หรือ วัดป่าภุมวารพิทักษ์

เมื่อออกพรรษาปีนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๑) แล้ว หลวงปู่ฝั้นก็ได้ไป เยี่ยมอาการของพระอาจารย์ใหญ่มั่นอีกครั้งหนึ่งที่วัดป่าบ้านหนองผือ

พักอยู่ที่นั่นหลายวันเห็นว่าอาการของพระอาจารย์ใหญ่ดีขึ้นมากแล้ว
ท่านจึงได้กลับไปวัดป่าภูธรพิทักษ์อีก

ต่อมา ในราวเดือนมกราคม ๒๔๙๒ หลวงปู่ ก็ได้ชวนหลวงปู่
พระมหาทองสุข กลับไปบริเวณที่ภูวาวอีก เพื่อจะได้จัดการปั้นพระประธาน
บนหน้าผาให้เสร็จเรียบร้อย

การปั้นเพื่อเสริมแต่งพระประธานครั้งนี้ หลวงปู่ท่านได้ทำอย่าง
เร่งรีบ เพราะท่านเป็นห่วงว่าพระอาจารย์ใหญ่มันจะป่วยหนักอีก

เมื่องานปั้นพระประธานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บรรดาศรัทธา
ญาติโยมได้ขึ้นไปร่วมอนุโมทนาบำเพ็ญกุศลด้วยเป็นจำนวนมาก

จากนั้น หลวงปู่ก็ได้บอกลาญาติโยมลงจากภูวาว กลับไปยัง
วัดป่าภูธรพิทักษ์

หลวงปู่ไปพักที่ถ้ำพระ บนภูวาว รวมเป็นเวลาสองเดือนเศษ

พระพุทธรูปที่
หลวงปู่ปั้น ได้ปั้นไว้
บนหน้าผา ภูวาว

๑๕๐.

ใช้พลังจิต รักษาอาการป่วยของศิษย์

กลับจาก**ถ้ำพระภูว** เทียวที่สองนี้แล้ว **หลวงปู่ฝั้น** อจาโร
กลับไปพักที่**วัดป่าภูธรพิทักษ์**

เมื่อทราบว่ายอาการป่วยของ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ไม่มีอะไรน่า
เป็นห่วงอีกแล้ว **หลวงปู่**จึงได้เริ่มงานสำคัญอีกชิ้นหนึ่ง เพื่อพัฒนา
วัดป่าภูธรพิทักษ์

หลวงปู่ได้ชักชวนบรรดาสาธุศิษย์สร้าง**ศาลาโรงธรรม**หลังใหม่
ขึ้น (ศาลาที่ยังเห็นอยู่ในปัจจุบัน) โดยท่านเองเป็นประธานควบคุมการ
ก่อสร้าง บรรดาตำรวจกับชาวบ้านได้สละแรงงานร่วมกับพระภิกษุและ
สามเณรในวัด ทำการก่อสร้างแบบค่อยเป็นค่อยไป ใครว่างเมื่อไหร่ก็
ไปช่วย

ใช้เวลาก่อสร้าง ๗ เดือนเศษจึงได้เสร็จสมบูรณ์ และศาลา
โรงธรรมนี้ได้ยืนยงมาจนถึงปัจจุบัน

ในกลางพรรษา ระหว่างก่อสร้างศาลาโรงธรรมดังกล่าว ได้มี
เหตุการณ์ที่ควรบันทึกไว้อีกเรื่องหนึ่ง

กล่าวคือ ตอนเข้าพรรษาปีนั้นได้มีพระภิกษุและสามเณรมากเป็น
พิเศษ แม้ว่าการก่อสร้างศาลาโรงธรรมกำลังดำเนินอยู่ก็ตาม แต่ถึง
ตอนกลางคืนท่านก็จะให้พระเณรทำความเพียรอย่างไม่ลดละ

หลวงปู่ได้นำพระภิกษุ สามเณร ทำความเพียรด้วยการเดินจงกรม และนั่งสมาธิภาวนาเป็นประจำ

ในพรรษาปีนี้ ปรากฏว่าฝนตกหนัก บางครั้งตกทั้งกลางวันและกลางคืน อากาศก็เปลี่ยนแปลงไม่เป็นปกติ เป็นเหตุให้ทั้งพระและเณรเจ็บป่วยเป็นไข้มาเลเรียกันหลายรูป

มีเณรรูปหนึ่งมีอาการหนักมาก ต้องนำส่งเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาล นครพนม รักษาอยู่หลายสัปดาห์จึงหายเป็นปกติ

ที่ร้ายแรง มีพระภิกษุรูปหนึ่งเกิดวิปริตทางจิต จะเป็นด้วยไข้มาเลเรียขึ้นสมองหรืออย่างไรไม่ทราบ **ท่านเป็นมากถึงกับพูดไม่ยอมหยุด** คือพูดฝ้ายเดียวโดยไม่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้พูดเลย

หลวงปู่ เรียกให้พระภิกษุรูปนั้นขึ้นไปหาท่านบนกุฏิเพื่อไต่ถามอาการ

พระก็บอก**หลวงปู่**ว่า ไม่ได้เป็นอะไร สบายดีทุกอย่าง แต่ก็พูดอยู่ตลอดไม่ยอมหยุด

หลวงปู่จะตักเตือนอย่างไรก็ไม่ฟัง เอาแต่พูดอย่างเดียวแบบน้ำไหลไฟดับ ไม่ยอมฟังใคร

หลวงปู่ได้ปล่อยให้พระองค์นั้นพูดไปเรื่อยๆ ส่วนตนเองได้นั่งกำหนดจิตสงบนิ่งอยู่

ประมาณ ๕ นาทีต่อมา พระภิกษุองค์นั้นก็หยุดพูดลงทันที อ้าปากหา แล้วล้มตัวลงนอนต่อหน้าท่านไปเฉยๆ

หลวงปู่บอกให้พระภิกษุอีกรูปหนึ่งหาหมอนมารองศีรษะให้ แล้วสั่งว่า ให้นอนหลับอยู่เช่นนั้นแหละ นอนอึดแล้วจะตื่นขึ้นมาเอง

พูดแล้ว **หลวงปู่** ก็ลงทำกิจวัตรด้วยการปิดกวาดลานวัดตามปกติ จากนั้นก็สร้างน้ำ แล้วก็เดินจงกรม

พระภิกษุรูปนั้นนอนหลับไปตั้งแต่ ๑๕ น. จนถึง ๑๘ น. จึงได้ลุกขึ้นมาด้วยท่าทางงงๆ ถามว่า “ผมมานอนอยู่ที่นี่ตั้งแต่เมื่อไร”

ส่วนอาการอาพาธของท่านได้หายไปราวกับปลิดทิ้ง

เมื่อพระเถรองค์อื่นเล่าความให้ฟังแล้ว ท่านก็แสดงความแปลกใจ บอกว่าไม่รู้ตัวอะไรเลย แม้การพูดโดยไม่ยอมหยุดก็ทำไปโดยไม่รู้ตัวทั้งสิ้น

หลวงปู่ฝันเองท่านไม่ได้พูดอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่บรรดาศิษย์ต่างมันใจกันว่า นี่เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์เรื่องหนึ่ง และคงจะเป็นอื่นไปไม่ได้ นอกจากเป็นการใช้กระแสนจิตเข้าแก้ไขอาการป่วยของศิษย์

พระอาจารย์ใหญ่มรณภาพ

ท่านผู้อ่านคงจำเหตุการณ์เมื่อครั้งหลวงปู่มั่น พระอาจารย์ใหญ่มรณภาพได้แน่ครับ ครั้งสุดท้ายท่านพำนักที่วัดป่าบ้านหนองผือ ต.นาใน อ.พรรณานิคม ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ อยู่ห่างไกลตัวจังหวัดสกลนคร

ก่อนมรณภาพไม่กี่วัน หลวงปู่มั่น บอกให้คณะศิษย์หามท่านออกไปมรณภาพที่วัดป่าสุทธาวาส ในเมืองสกลนคร เพราะถ้ามรณภาพที่วัดป่าบ้านหนองผือ ทั้งพระและผู้คนจะต้องห่อหุ้มไปงานศพท่านอย่างมากมหาศาล พวกบรรดาสัตว์ต่างๆ ก็จะถูกฆ่าเพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงดูกัน ซึ่งไม่สมควรเลย

ถ้าหากเป็นที่วัดป่าสุทธาวาส ซึ่งอยู่ในเมือง มีตลาดจำหน่ายเนื้อสัตว์อยู่แล้ว ไม่ต้องฆ่าสัตว์เพื่องานของท่านโดยเฉพาะ

คณะศิษย์ได้จัดการย้ายท่านมาถึงวัดป่าสุทธาวาส ในตอนเย็นวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ และท่านก็มรณภาพในคืนนั้นเอง ซึ่งเป็นเวลาประมาณตี ๒ ของเช้าวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

ผมเล่าเรื่องย้อนสักนิดหน่อย เพื่อเตือนความจำกันก่อนที่จะอ่านเรื่องต่อไป

เรื่องราวต่อไปนี้เป็นบันทึกของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับเหตุการณ์เมื่อครั้งนั้น มีดังต่อไปนี้ครับ :-

...ศาลาโรงธรรมดังกล่าว พอดอกพรรษาทีเสร็จเรียบร้อย ท่าน
พิธีรับกฐินบนศาลาหลังใหม่พอดี

พอถึงกลางพรรษา **พระอาจารย์มั่น**ก็อาพาธอีก **พระอาจารย์
ฝั้น**ได้รับไปเยี่ยมทันที โดยแวะรับ**พระอาจารย์อ่อน** จากวัดป่า
บ้านม่วงไข่ ไปด้วย

อาการของ**พระอาจารย์มั่น**ครั้งนี้ ปรากฏว่าน่าวิตกกว่าทุกราว
ทางจังหวัดสกลนครทราบข่าว จึงให้**คุณวัน คมนามูล** (หัวหน้ากรมทาง)
นำรถยนต์ไปรับ**พระอาจารย์มั่น**ไปพักที่**วัดป่าสุทธาวาส** เพื่อให้ใกล้หมอ
ยิ่งขึ้น

พระอาจารย์อ่อน **พระอาจารย์ฝั้น** พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร
อีกมากมายได้ตามไปพักที่วัดนั้นด้วย เป็นเหตุให้กุฏิไม่พอพักอาศัย
ต้องพักรวมกันทั้งพระอาจารย์กับพระลูกศิษย์

แพทย์ผู้รักษาได้ให้ยานอนหลับแก่**พระอาจารย์มั่น**ในตอนไป
ถึงวัด เพราะการเดินทางโดยรถยนต์สมัยนั้นกระเทือนมาก ท่านคงจะ
เหนื่อย จึงต้องการให้ท่านได้พักผ่อน

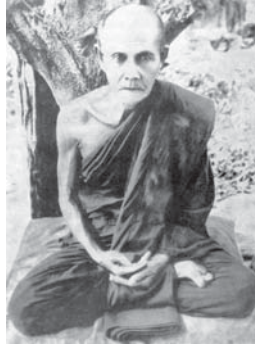
พระภิกษุรูปหนึ่ง ผู้เป็นศิษย์พระอาจารย์ฝั้น ยังจำเหตุการณ์
ในวันนั้นได้ดีว่า หลังจาก**พระอาจารย์มั่น** จันยานอนหลับไปแล้ว
พระอาจารย์ฝั้น ได้ลงจากกุฏิที่**พระอาจารย์มั่น**พักอยู่ แล้วบอกแก่
พระภิกษุสามเณรบางรูปว่า ถึงเวลา ๖ โมงเย็น **พระอาจารย์มั่น**จึงจะ
ตื่น ให้รีบสงฆ์กันแต่วันๆ หน่อย

สำหรับ**พระอาจารย์ฝั้น**นั้น เมื่อสงฆ์สำเร็จก็กลับขึ้นไปเฝ้าดู
อาการของ**พระอาจารย์มั่น**อีก จนกระทั่งประมาณ ๓ ทุ่มเศษ ท่านจึงได้
ลงจากกุฏิมาบอกว่า **พระอาจารย์มั่น**ยังไม่**ตื่น** ท่านเองจะพักสักครู่หนึ่ง
ก่อน หากถึงเวลา ๖ ทุ่มแล้ว ถ้าท่านยังหลับอยู่ก็ให้พระภิกษุผู้เป็น
ศิษย์ปลุกด้วย **เพราะจะต้องขึ้นไปเปลี่ยนเวรเฝ้าพระอาจารย์มั่น**

กว่า**พระอาจารย์ฝั้น**จะหลับก็ร่วมๆ ๕ ทุ่มเข้าไปแล้ว พอถึงเวลา ๖ ทุ่มเศษ ท่านก็ลงจากกุฏิแล้วเรียกน้ำไปบ้วนปาก พอพระภิกษุผู้เป็นศิษย์ยกน้ำเข้าไป ท่านก็เร่งว่า เร็วๆ หน่อย

ท่านบ้วนปากอย่างลวกๆ แล้วรีบไปที่กุฏิพระอาจารย์มั่นทันที

หลวงปู่มั่น ฐริทุดโต

สักครู่ต่อจากนั้น **พระอาจารย์ฝั้น** ก็สั่งให้พระภิกษุรีบไปนิมนต์ครูบาอาจารย์ทุกๆ องค์ไปพร้อมกันที่กุฏิที่พัก**พระอาจารย์มั่น**โดยด่วน

เมื่อศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของพระอาจารย์มั่นไปรวมพร้อมกัน ทุกรูปแล้ว ถึงเวลาประมาณตี ๒ เศษ **พระอาจารย์มั่น** ก็ถึงแก่มรณภาพด้วยอาการสงบท่ามกลางบรรดาสาธุศิษย์ที่รายล้อมเฝ้าดูอาการอยู่ ณ ที่นั้น

หลวงปู่มั่น ฐริทุดโต ท่านจากไปด้วยอาการที่สงบจริงๆ แม้แต่ศิษย์ที่อยู่เฝ้าล้อมรอบก็ไม่มีท่านใดบอกว่า **หลวงปู่**ท่านจากไปเมื่อเวลาใดแน่ ได้แต่ประมาณเอา

สาธุ! ลูกหลานขอกราบแทบเท้าหลวงปู่ด้วยความเคารพและศรัทธาอย่างสูงสุดครับ

๑๔๒.

“พระนิพพานอยู่ปากตาย”

เขียนตามบันทึกของ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ดังนี้ :-

บรรดาศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของพระอาจารย์มั่น ได้ประชุมเพื่อจัดงานศพ และได้เตรียมงานกันถึง ๓ เดือน จึงกำหนดประชุมเพลิง (เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ณ เมรุชั่วคราว วัดป่าสุทธาวาส ในเมืองสกลนคร ณ สถานที่ที่เป็นที่ตั้งพระอุโบสถในปัจจุบันนี้)

พระอาจารย์ฝั้น ได้ช่วยจัดการมาแต่ต้นจนกระทั่งประชุมเพลิงแล้วเสร็จ

ต่อมาประมาณเดือนมีนาคม ๒๔๙๓ **พระอาจารย์ฝั้น** ได้นำพระภิกษุบางรูปออกเดินธุดงค์ไปทางจังหวัดนครพนม เพื่อหาสถานที่วิเวกทำความเพียรต่อไป

ในการนี้ได้ไปพักวิเวกที่วัดป่าบ้านท่าควาย อยู่ประมาณ ๗ วัน แล้วเลยไปพักวิเวกที่ภูกระแต อีก ๑๐ วัน

ที่ภูกระแตนี้ **พระอาจารย์ฝั้น** ได้บาราวว่า พักที่นี้อันที่จริงก็ดีอยู่ แต่ผู้คนมาเยี่ยมเยียนมาก เป็นการรบกวนมากเหลือเกิน ไม่มีโอกาสที่จะทำความเพียรได้โดยสะดวก

แล้วท่านก็พาพระภิกษุลูกศิษย์เดินทางไปยังภูวัว อีกครั้งหนึ่ง โดยหวนกลับมาพักที่วัดป่าบ้านท่าควาย อีกครั้ง แล้วลงเรือขึ้นเหนือไปขึ้นบกที่บ้านท่าสี่ไค

จากนั้นเดินทางไปพักที่**บ้านโสกก่าม** คืนหนึ่ง เพื่อให้ญาติโยม
ได้เตรียมเสบียงอาหารสำหรับขึ้น**ภูวัว**

**การไปวิเวกที่ภูวัวครั้งนี้ มีพระภิกษุร่วมเดินทางไปด้วย ๑ รูป
และสามเณรอีก ๑ รูป**

มีเรื่องน่าสนใจมากเรื่องหนึ่งก่อนจะออกจาก**บ้านท่าสี่โค** ไปยัง
บ้านโสกก่าม คือ :-

หลวงปู่ฝัน ได้พาพระภิกษุกับสามเณรไปพักอยู่ในป่าดงดิบอยู่
คืนหนึ่ง รุ่งเช้าท่านถามพระภิกษุที่ไปด้วยว่า “เป็นยังไง เมื่อคืนภาวนา
ได้ดีไหม?”

พระภิกษุรูปนั้นก็ตอบไปตามตรงว่า “เมื่อคืนรู้สึกนานเหลือเกิน
กว่าจะสว่าง”

หลวงปู่ก็หัวเราะ แล้วพูดขึ้นว่า “**มัวแต่นั่งเหม่อแตกกลัวเสียเรื่อง
อยู่นะซี มัวแต่นั่งกลัวนอนกลัว จะไปสวรรค์ไปนิพพานได้อย่างไร
กันล่ะ**”

ปรากฏว่าพระภิกษุรูปนั้นไม่เป็นอันภาวนาทั้งคืนจริงๆ เพราะ
ตลอดคืนได้ยินแต่เสียงเสื่อรอบๆ ที่พัก ถึงขนาดจะออกมาเดินจงกรม
ก็ไม่กล้า ได้แต่นั่งเหม่อแตกตัวลั่นอยู่ข้างในมุ้งกลดทั้งคืน

หลวงปู่ได้เทศนาสั่งสอนพระลูกศิษย์ในตอนนั้นด้วยว่า

“... ได้เคยบอกแล้วหลายครั้งว่า **พระนิพพานอยู่ปากตาย
ความสุขก็อยู่ปากทุกข์**

เราทำความเพียรภาวนาไป **พอถึงทุกข์ก็เกิดความกลัวทุกข์
เสียแล้ว แล้วเมื่อใดจะพ้นทุกข์ไปได้เล่า**

๔๐๔

พาไปอยู่ป่าช้าก็กลัวผี พามาอยู่ในดงก็กลัวเสือ การกลัวผีก็ดี
การกลัวเสือก็ดี นั่นไม่ใช่กลัวตายหรอกหรือ
ลองนั่งภาวนาดูซิว่า เสือมันจะมาคาบคอไปกินจริงๆ ไหม?

**การกลัวควรกลัวแต่ในทางที่ผิด คือกลัวความผิด ไม่กระทำผิด
กลัวว่าตนเองจะไม่พ้นจากวิญญูทัณฑ์ แล้วรีบเร่งบำเพ็ญเพียรเข้าจึงจะถูก”**

๑๔๓.

บำเพ็ญเพียรที่ถ้ำพระภูว

การขึ้นภูวครั้งนั้น มีญาติโยมไปส่ง ๖ - ๗ คน พร้อมเสบียงอาหาร โดยออกเดินทางลัดเลาะไป สองฟากทางเป็นป่าดงดิบที่แสนจะรกทึบ ทางเดินก็เต็มไปด้วยรอยเท้าช้างกับรอยเท้าเสือทั้งเก่าและใหม่กว่าจะขึ้นถึงถ้ำพระบนภูว ก็ตกป่า ๓ โมงกว่า

พวกญาติโยมได้ช่วยกันซ่อมแซมที่พักอาศัย และนอนค้างอยู่บนนั้นด้วย

คืนนั้น หลวงปู่ ได้เทศนาอบรมให้ตั้งใจปฏิบัติธรรม และรักษาศีล ๕ ศีล ๘ จากนั้นได้นำญาติโยมนั่งสมาธิภาวนาอยู่จนใกล้จะตี ๒ จึงได้หยุดพักผ่อน

เช้าวันรุ่งขึ้น พวกญาติโยมได้จัดการทำอาหารใส่บาตร แล้วไปหาไม้มาซ่อมที่พักต่อ เสร็จเรียบร้อยแล้วก็พากันลงจากภูวไปตอนบ่าย ๓ โมง บนถ้ำพระ ภูว จึงเหลือแต่หลวงปู่ พระ และเณร รวม ๓ รูปเท่านั้น

หลวงปู่ พระ และเณรได้ทำความเพียรทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นเวลาหลายเดือน

เรื่องอาหารการฉัน หลวงปู่สั่งสอนให้ฉันแต่พอควร พอเป็นกำลังให้อยู่เพื่อบำเพ็ญภาวนาก็พอแล้ว ถ้าวุ่นไหนคิดจะไม่ฉันก็ไม่ต้องประกอบอาหาร

แต่ถึงอย่างไร ท่านก็กำชับว่า **อย่าถึงกับหักโหมอดอาหาร** เสียเลย ให้ฉันแต่น้อยก่อน แล้วค่อยๆ ผ่อนลง ถ้าอดอาหารทันที โดยกำลังใจไม่เข้มแข็งพอ จะเกิดโทษ

องค์หลวงปู่เองก็พยายามลดอาหารลง จนกระทั่งบางวันไม่ฉันอะไรเลย บางทีอดไปเป็นเวลาหลายๆ วัน

หลวงปู่ได้ปรารภกับพระและเณรว่า **ปีนี้ท่าน “จะ” จำพรรษา** อยู่บนภูวัว

พอถึงเดือน ๘ ก็บอกให้พระและเณรลงจากภูวัว กลับวัดได้ ตัวหลวงปู่เองจะจำพรรษาอยู่รูปเดียวตามที่ตั้งใจไว้แล้ว

(อันนี้เป็นเพียงความตั้งใจของหลวงปู่จนครบ ลองดูต่อไปว่า เพราะอะไรท่านจึงไม่ได้จำพรรษาบนภูวัวในพรรษานั้น _ ต้องบอกไว้ก่อน เพื่อกันความเข้าใจผิดนะครับ)

หลวงปู่บอกพระกับเณรว่า บนภูเขาเช่นนั้น ผู้ที่มีกำลังใจไม่เข้มแข็งพออาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้

ทั้งยังกล่าวด้วยว่า **“ก่อนหน้านี้มีพระอาจารย์มั่น เป็นครูบาอาจารย์ และเป็นพี่พี่แก่สาธุศิษย์ทั้งหลายอยู่ บัดนี้ ท่านล่วงลับไปแล้ว เราจำเป็นต้องรีบเร่งทำความเพียรเพื่อปฏิบัติเอาตัวรอดก่อน”**

(ที่นี้มาดูว่า เพราะอะไรท่านจึงไม่ได้จำพรรษา ณ ที่นั้น)

ปรากฏว่า ระยะนั้นฝนกำลังตกหนักทั้งกลางวันและกลางคืน บางครั้งตกติดต่อกันหลายวัน ทำให้ญาติโยมไม่สามารถส่งเสบียงอาหารขึ้นมาได้

(โปรดอย่าลืมว่า พระธุดงค์ท่านจะไม่เก็บอาหาร ไม่ทำอาหารเอง แม้แต่เด็ดใบไม้ เก็บผลไม้มารับเอง ชุดดิน ก่อไฟ ท่านก็ไม่ทำนะครับ)

ครั้งต่อมา ในวันพระใกล้จะเข้าพรรษา แม้ว่าฝนจะตกหนักติดต่อกันหลายวัน แต่ด้วยความเป็นห่วงและด้วยศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อองค์หลวงปู่ บรรดาญาติโยมก็ยอมบุกป่าฝ่าห่าฝนขึ้นมาถวายอาหารด้วยความยากลำบากทุกฝูเล

คืนนั้น หลังจากหลวงปู่ได้เทศนาอบรมญาติโยมแล้ว ท่านได้พิจารณาเห็นว่า “ถ้าจะจำพรรษาอยู่ที่นี้ต่อไปแล้ว **จะเป็นภาระหนักต่อญาติโยมเป็นอย่างมาก**”

วันรุ่งขึ้น หลวงปู่จึงได้ตัดสินใจลงจากภูว้าว พาพระภิกษุเถรเดินทางไปหาที่จำพรรษาแห่งอื่นต่อไป

พลาญหินบนภูว้าว

๔๐๘

๑๔๔.

หลวงปู่ประสพอุบัติเหตุ

เรื่องนี้ขออนุญาตเล่าย้อนหลังถึงเหตุการณ์อัศจรรย์อย่างหนึ่ง
เกิดขึ้นในช่วงที่ท่านพักวิเวกที่**ถ้ำพระ ภูว** ในครั้งหลังสุดนี้ เป็นเรื่อง
หนึ่งที่เป็นที่กล่าวขวัญกันมากในบรรดาศิษย์ของท่าน

บันทึกของ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ได้เขียนไว้ ดังนี้ :-

ในระหว่างที่พำนักอยู่ใน**ถ้ำพระบนภูว**ครั้งนั้น พระอาจารย์ฝั้น
ได้ประสบอุบัติเหตุที่นับว่าร้ายแรงที่สุดในชีวิตของท่าน

กล่าวคือ วันหนึ่งพวกญาติโยม**บ้านดอนเสียด** และ**บ้าน
โสกก่าม** ได้พากันขึ้นไปนมัสการ

ตักกลางคืน **พระอาจารย์ฝั้น** ได้เทศนาตามปกติ

พอเช้าวันรุ่งขึ้น ท่านก็ขอให้พวกญาติโยมพาไปชมภูมิประเทศ
บนภูว และเพื่อที่จะแสวงหาสมณไพรบางอย่างด้วย

เมื่อฉันจ้งหันเสร็จก็ออกเดินทาง โดยมีโยม ๒ คน เดินนำหน้า
พระอาจารย์ฝั้น และพระภิกษุตามหลัง ส่วนสามเณรนั้นท่านให้เฝ้าอยู่
ที่พัก

ทั้งหมดเดินขึ้นไปตาม**ลำห้วยบางบาต** พอถึงลานหินที่ลาดชัน
ขึ้นไปข้างบน ระยะทางยาวประมาณ ๑๐ กว่าวา บนลานมีน้ำไหลรินๆ
และมีตะไคร่หินขึ้นอยู่ตามทางชันนั้นโดยตลอด

โยม ๒ คน เดินนำหน้าขึ้นไปก่อน ท่านเดินตามขึ้นไป และตามด้วยพระภิกษุซึ่งเดินรั้งท้าย

โยมทั้งสองไต่ผ่านลานหินอันชันลื่นขึ้นไปได้แล้ว ส่วน**พระอาจารย์ฝั้น** ก็ไต่จวนจะถึงข้างบนอยู่แล้ว กะว่าเหลือเพียงก้าวเดียวก็จะขึ้นไปได้

พอท่านก้าวข้ามร่องน้ำ พลัน! ท่านก็ลื่นล้มทั้งยืน ศีรษะฟาดกับลานหินดังสนั่น เสียงเหมือนมะพร้าวถูกทุบ!

จากนั้นก็ลื่นไถลลงมาตามลานหิน เอาศีรษะลงมาก่อน

พระลูกศิษย์ที่เดินรั้งท้ายตกใจตัวสั่นยืนนิ่งอยู่กับที่ จะเข้าไปช่วยอะไรก็ไม่ได้ เพราะท่านเองก็ประคองตัวแทบไม่อยู่เหมือนกัน ได้แต่ยืนตัวสั่นมองดู**พระอาจารย์**ไถลผ่านหน้าไปด้วยความตกตะลึง

ร่างพระอาจารย์ตกไถลลงไปได้ประมาณ ๖ วา ก็ไปตกหลุมหิน ซึ่งเป็นแอ่งแห่งหนึ่ง แต่ด้วยความลื่นของตะไคร่ ท่านจึงไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น กลับหมุนตัวในลักษณะเอาศีรษะขึ้นแล้วลื่นไถลลงต่อไปอีก

ข้างล่างมีช่องหินใหญ่ครี้อๆ กับตัวคน น้ำที่ไหลลงมาจากหน้าผาไปรวมหล่นอยู่ในช่องนั้น กลายเป็นหลุมน้ำวน หากท่านไถลไปถึงช่องนั้น แล้วไหลพรวดลงในช่องหิน ก็ไม่ต้องสงสัย มีทางเดียวคือต้องมรณาพอย่างแน่นอน!

อีกมุมหนึ่ง บริเวณภูว้าว

๑๔๕.

ด้วยจิตที่ฝึกมาดีแล้ว!

เหลือเชื่อ! คงเป็นด้วยอำนาจบุญ ก่อนร่างท่านจะถึงช่องหิน
หลวงปู่ กลับตั้งหลักลุกขึ้นได้

แล้วท่านก็เดินขึ้นไปตามทางเดิมที่ร่างท่านหล่นลงมาด้วยท่าทาง
ปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

พระลูกศิษย์ร้องขอให้ท่านอ้อมไปขึ้นทางอื่น แต่ท่านไม่ยอม
และบอกว่า **“เมื่อมันตกมาตรงนี้ ก็ต้องขึ้นไปตรงนี้ให้ได้!”**

(ดูซีครับหลวงปู่! ผมเขียนแค่นี้ก็แทบใจจะวายอยู่แล้ว ถ้าอยู่
ในเหตุการณ์จริงจะขนาดไหน นี่ก็ไม่ออกครับ เสีย!)

หลวงปู่ เดินขึ้นไปตามทางเดิมด้วยความง่ายดายอย่างเหลือเชื่อ
**“น่าอัศจรรย์ก็ตรงที่ว่า พระอาจารย์ฉันไม่มีบาดแผลเลยแม้แต่
น้อย ถึงจะมีถลอกเพียงเท่าหัวไม้ขีดไฟบนข้อศอก ก็ไม่น่าจะเรียกว่า
บาดแผล!”**

ตกเย็น เมื่อกลับมาถึงที่พัก หลังจากสร้งน้ำเสร็จแล้ว **หลวงปู่**
ก็ออกเดินจงกรมตามปกติ

ตกค่ำ พระภิกษุได้เข้าไปถวายการปฏิบัติ แล้วถามอาการของ
ท่านว่า ขณะทีศีรษะท่านกระทบแทกหินดังสนั่นนั้น ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง?

หลวงปู่ตอบว่า “อาการก็เหมือนสำลีสกกลงบนหินนั้นแหละ!”

ดูซีครับท่านผู้อ่าน ถ้าผมจะเขียนเองก็กลัวจะหาว่าไม้ ขอดัด
บันทึกลงมาเสนอชนิดคำต่อคำก็แล้วกัน ดังนี้ :-

“พระภิกษุรูปนั้น ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่ มีความเห็นว่า ในขณะที่
ที่ท่านกำลังสิ้นลม ก่อนคีรชะพาดลานหินนั้น **ท่านสามารถกำหนดจิต
ได้ในชั่วพริบตา ทำให้ตัวท่านเขาได้ตั้งสำลีโดยจับพลัน**

เพราะท่านเคยเทศน์สั่งสอนเสมอว่า **จิตของผู้ที่ฝึกได้ดีแล้ว
ย่อมมีสติพร้อมอยู่ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง หรือนอน
ถึงแม้จะหลับอยู่ก็หลับด้วยการพักผ่อนในสมาธิ”**

ถ้าท่านผู้อ่านจะแย้งว่า**เหลือเชื่อ!** ผมก็ขอสนับสนุนว่า**เหลือเชื่อ!**
จริงๆ ครับ

สถานที่ที่พระอาจารย์ฝั้นได้ประสพอุบัติเหตุ บนภูวัว

๑๕๖.

ช่วยญาติโยมบ้านดอนเสียด

ขอเล่าย้อนหลังกลับไปถึงเหตุการณ์ตอนที่ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
ลงจากภูว โดยเปลี่ยนใจไม่พักจำพรรษาในสถานที่นั้น เนื่องจากสงสาร
ญาติโยมชาวบ้านที่ต้องขึ้นไปถวายอาหารด้วยความยากลำบาก
ตอนนี้ก็มาดูบันทึกตอนที่ท่านลงจากภูว กันต่อ นะครับ

การเดินทางลงจากถ้ำพระ ภูว ในคราวนั้น ประสบความ
ยากลำบากยิ่งกว่าคราวก่อน เพราะฝนตกหนักทำให้น้ำมาก การข้าม
ห้วยข้ามคลองซึ่งมีอยู่หลายแห่งจึงทำให้ทุลักทุเลมากขึ้น

ที่น่าหนักใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ **ตัวหาก** ที่ชอบโดดมาเกาะแข่ง
เกาะขาดุดกินเลือด โดยเฉพาะในเขตที่เป็นป่าดงดิบเช่นนี้ จะมี**กองทัพอากาศ**
หาคชนิดนับไม่ถ้วนอยู่สองข้างทางเลยทีเดียว

(อย่าลืมว่าพระธาตุองค์ท่านถือเคร่ง ไม่ยอมฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเลย
นะครับ)

ยังดีหน่อย ก่อนออกเดินทาง โยมได้ตัดไม้ไผ่เอามาেলাให้
แบนคล้ายใบมีด แล้วถวายให้หลวงปู่ พระ และ เณร ทำให้ท่าน
ได้ใช้ประโยชน์อย่างมาก คือ พอตัวหากกระโดดเกาะแข่งขา ท่านก็ใช้
ไม้ไผ่นั้นเขี่ยให้มันหลุดออกไปได้ โดยมันยังไม่ทันกัด

เมื่อคณะของหลวงปู่ เดินทางมาถึง **บ้านดอนเสียด** ท่านได้
แวะพักเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านตามที่พวกเขาขอร้องไว้ อยู่ ๓ คืน

ระยะนั้นชาวบ้านเจ็บป่วยกันมาก รวมทั้งชาวบ้านบอกว่า ทุกคืน
จะมีแสงอะไรไม่ทราบ แดงโร่ ฟุ้งข้ามหมูบ้านไปมา ทำให้ชาวบ้าน
มีความหวาดกลัว

นายคำพอ หัวหน้าหมู่บ้านได้นิมนต์ หลวงปู่ ไปที่บ้าน และ
ขอให้ท่านเจริญพระพุทธรณ์เพื่อความเป็นสิริมงคล

เมื่อเสร็จพิธีเจริญพระพุทธรณ์แล้ว หลวงปู่ได้อบรมชาวบ้าน
เทศนาสั่งสอนให้ละเลิกจาก**มิจฉาทิฐิ** ได้แก่การบนบาน กราบไหว้
ญาติผีปิศาจต่างๆ ให้มากราบไหว้บูชาพระรัตนตรัย กับให้ ภาวนา “พุทโธ”
โดยทั่วกัน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ต่อจากนั้น ท่านก็ประพรมน้ำพระพุทธรณ์ให้โดยทั่วถึง

ปรากฏว่าชาวบ้าน **บ้านดอนเสียด** มีกำลังใจดีขึ้น หายเจ็บ
หายไข้เป็นปกติทุกคน

นอกจากนั้น **แสงไฟแดงโร่** ที่ฟุ้งข้ามหมูบ้านไปมาทุกคืนก็พลอย
หายไปด้วย

หลวงปู่อยู่โปรดชาวบ้าน **บ้านดอนเสียด** ๓ วัน แล้วจึงพา
พระและเณรออกเดินทางต่อไป

พระพุทธรูปที่หลวงปู่ฝันได้สร้างบนหน้าผาและที่ทักวิวของหลวงปู่บนภูแก้ว

๑๔๗.

เสือใหญ่กินวัวชาวบ้าน

ออกจากบ้านดอนเสียด หลวงปู่ พาพระเถรไปแวะเยี่ยมญาติ โยมบ้านโสกก่าม ชาวบ้านได้นิมนต์ให้ท่านเข้าพักในหมู่บ้านก่อน เพราะพวกเขาอยากจะทำบุญ ฟังเทศน์ และปฏิบัติธรรมกับท่านให้เต็มที ชาวบ้านได้จัดที่พักถวายที่วัดร้างในดงข้างหมู่บ้านนั้น

หลวงปู่ ได้พักอยู่บนศาลาหลังเล็กๆ แต่ให้พระกับเถรติดตาม พักลึกเข้าไปในดง ให้แยกกันพักคนละด้าน อย่าอยู่ใกล้กัน โดยมีโยมชาวบ้านได้ทำแคร่ยกพื้นถวายให้ แต่ไม่มีฝาขึ้น

เช้าวันรุ่งขึ้น หลวงปู่ ได้ถามพระลูกศิษย์ว่า “เมื่อคืนได้ยินเสียงอะไรหรือเปล่า ?”

พระตอบท่านว่า “ตอนสองยามเศษๆ ได้ยินเสียงสัตว์อะไรก็ไม่ทราบ ร้องเหมือนกับอีเก้ง มาร้องอยู่ใกล้ๆ ขณะจุดไฟเดินจงกรม”

หลวงปู่ บอกพระให้ทราบว่ามีอีเก้ง แต่มันเป็นเสือใหญ่ พอมันออกจากที่นั้นก็ไปกินวัวของชาวบ้าน

ปรากฏว่าที่หลวงปู่บอกนั้นเป็นความจริง คือ เมื่อออกไปบิณฑบาต ชาวบ้านได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อคืนนี้เจ้าลายใหญ่ก็กัดวัวไปถึง ๒ ตัว ตัวหนึ่งเอาไปไม่ได้ มันกัดเสียจนเอวหัก แต่ไม่ตาย อีกตัวหนึ่งมันคาบหายไปเลย

หลวงปู่ กับพระและเถรพักโปรดชาวบ้าน **บ้านโสกก้าม** อยู่ ๔ คืน จึงได้ลาชาวบ้านออกเดินทางต่อไปยัง**อำเภอบ้านแพง** (จังหวัดนครพนม)

แวะพักที่ **วัดป่า** ในอำเภอบ้านแพงหนึ่งคืน เช้าวันรุ่งขึ้นได้ลงเรือล่องไปตามลำแม่น้ำโขง ไปขึ้นฝั่งที่**จังหวัดนครพนม** แวะพักที่**วัดป่าบ้านท่าควาย** อีกหนึ่งคืน

ต่อจากนั้นก็ขึ้นรถยนต์เดินทางไปยัง **วัดป่าภูธรพิทักษ์ จังหวัดสกลนคร เพื่อเข้าพักจำพรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓**

ตลอดพรรษาในปีนั้น **หลวงปู่** ได้อบรมสั่งสอนพระเถรสาธุศิษย์ เป็นปกติ คือให้ตั้งใจบำเพ็ญความเพียรอย่างจริงจัง

ถึงวันธรรมสวนะ ตามปกติ หลวงปู่จะพาสาธุศิษย์นั่งบำเพ็ญภาวนาร่วมกันบนศาลาโรงธรรมตลอดคืน

(การปฏิบัติธรรมตลอดคืนในวันพระ ถือเป็นเรื่องปกติสำหรับพระเถร อุบาสก อุบาสิกา และผู้มาถือศีล ในวัดป่าทั่วไป คือส่วนใหญ่จะถือ **เนสัชชิก** เป็น**ธุดงค์**ข้อหนึ่ง คือไม่นอนตลอดคืน แบบไม่ให้หลังแตะพื้นเลย ถือเป็นเรื่องปกติสืบมาจนทุกวันนี้ - ปฐม)

สำหรับตัว**หลวงปู่** เอง ท่านได้ทำตัวให้เป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ตลอดพรรษา ไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืน แทบว่าจะหาเวลาพักผ่อนหลับนอนไม่มีเลย

คือ ตอนหัวค่ำ ท่านจะเทศน์อบรมพระเถรและญาติโยมจนถึง ๓ ทุ่มครึ่ง จากนั้นก็ลงเดินจงกรม จนถึง ๕ ทุ่มเศษ แล้วท่านก็ขึ้นกุฏิให้พระขึ้นไปปฏิบัติท่านจนถึง ๖ ทุ่มเศษ

ต่อจากนั้นท่านก็ลงมาเดินจงกรมอีก แล้วกลับขึ้นกุฏิ

พอประมาณตี ๓ ท่านก็ออกมาล้างหน้าบ้วนปาก ใ้หัวพระ
 สวดมนต์เสร็จแล้วออกเดินจงกรมจนถึงสว่าง
 ได้เวลาจึงขึ้นศาลา เตรียมครองผ้า ออกบิณฑบาตโปรดสัตว์
 ต่อไป

**นี่คือการปฏิบัติของครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน ท่านทำอย่างนี้
 จนเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้ครับ**

ชาวบ้านใกล้เคียงถ้าขาม ขึ้นไปทอดกฐิน

พระภิกษุแถวบนจากซ้าย พระอาจารย์กว่า สุมโน, พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ
 พระอาจารย์ฝัน อาจาโร, และพระราชาคณะภคินี เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดสกลนคร
 ส่วนแถวล่างคือ บรรดาสามเณรที่ร่วมรับกฐินในปีนั้น

๑๕๘.

ไปโปรดชาวจันทบุรี

หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๓ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พร้อมด้วย หลวงปู่กงมา จิรปุณโณ ได้พาพระภิกษุสามเณรจำนวนหนึ่ง ออกชุดงค์ไปทางจังหวัดจันทบุรี

การชุดงค์ครั้งนี้เดินทางโดยรถยนต์ และรถไฟ โดยที่**พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร** (ปัจจุบัน คือ พ.ศ. ๒๕๔๘ อายุ ๘๔ ประจําอยู่ที่ **วัดธรรมมงคล สุขุมวิท ๑๐๑ พระโขนง กรุงเทพฯ**) ได้นิมนต์ไปเฝ้างานที่**วัดดำรงธรรม** ในเขต**อำเภอขลุง**

คณะของ**หลวงปู่** ได้นั่งรถยนต์โดยสารจากจังหวัดสกลนคร ไปขึ้นรถไฟที่สถานีจังหวัดอุตรธานี เข้ากรุงเทพฯ แล้วนั่งรถยนต์โดยสารจากกรุงเทพฯ ไปจันทบุรีอีกต่อหนึ่ง

ระหว่างพักที่**วัดดำรงธรรม** อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ได้มีประชาชนสนใจเข้าฟังธรรมและรับการอบรมเป็นจำนวนมาก

ต่อมา **พระอาจารย์วิริยงค์** ได้นิมนต์ไปพักที่ **สำนักสงฆ์บ้านกษีไร่** ซึ่งสร้างขึ้นใหม่อยู่ลึกเข้าไปในป่า **หลวงปู่** ได้พักอยู่ที่สำนักสงฆ์แห่งนี้หลายคืน แล้วจึงกลับมาพักที่ **วัดดำรงธรรม** อีก

ต่อมาอีกหลายวัน ก็มีโยมนิมนต์ **หลวงปู่** และคณะไปพักวิเวกบนเขาหนองซิม อำเภอแหลมสิงห์

พักอยู่ที่นั่นได้ประมาณครึ่งเดือน ก็มีโยมมานิมนต์ท่านกับคณะ
ไปพักที่ป่าเงาะข้าง**น้ำตกพริ้ว** อีกหลายวัน

ที่นั่นมีญาติโยมเข้ารับการอบรมในข้อปฏิบัติกันเป็นจำนวนมาก
เช่นเดียวกันกับที่อื่นๆ

ต่อจากนั้น **หลวงปู่** ได้รับนิมนต์ไปพักตามป่าตามสวนของ
ญาติโยมในจังหวัดบุรีอีกหลายแห่ง

ตอนเดินทางกลับ **หลวงปู่** และคณะได้แวะตามสถานที่ต่างๆ
อีกหลายแห่ง ครั้งสุดท้ายไปแวะที่ **วัดเขาน้อย ท่าแจลบ** เพื่อรอ
เรือกลับกรุงเทพฯ พักที่วัดนั้น ๙ - ๑๐ วัน จึงได้ลงเรือมาถึงกรุงเทพฯ
ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น

รวมเวลาที่ **หลวงปู่ฝั้น** อาจารย์ **พำนัก**อยู่ในจังหวัดจันทบุรี
ในคราวนั้นเกือบ ๓ เดือน

ในกรุงเทพฯ **หลวงปู่** และคณะได้ไปพักที่**วัดนรนาถสุนทริ**
การาม เทเวศร์ ๓ คืน ต่อจากนั้นก็มิโยมรับไปพักที่**วัดอโศการาม** อยู่
ริมทะเล จังหวัดสมุทรปราการ

แต่ในช่วงนั้น **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** กำลังสร้าง**วัดอโศการาม**
ยังไม่เรียบร้อยดี จึงได้พา**หลวงปู่ฝั้น** กับคณะไปชมวัดต่างๆ ใน
จังหวัดลพบุรี และนมัสการ**พระพุทธรูป** ที่จังหวัดสระบุรีด้วย

อยู่ที่ลพบุรีได้ ๗ - ๘ วัน **หลวงปู่**จึงพาคณะกลับยัง**วัดป่าภูธร**
พิทักษ์ จังหวัดสกลนคร

จากนั้นเป็นต้นมา **หลวงปู่ฝั้น** อาจารย์ **พำนัก** ได้มีกิจนิมนต์ ต้อง
เดินทางไปจังหวัดจันทบุรีเป็นประจำเกือบทุกปี

๑

๒

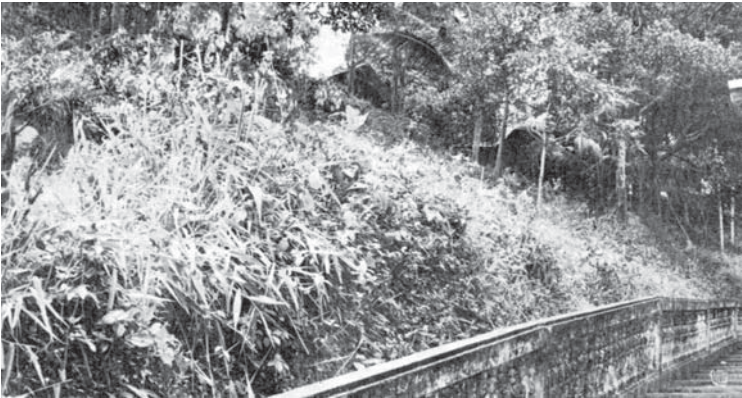
๓

๔

๕

๖

๑.-๒. โบสถ์วัดดำรงธรรม อ.ขลุง และกุฏิที่หลวงปู่เคยพัก ๓. กุฏิวัดป่าคลองกุ้ง ที่หลวงปู่เคยพัก

๔. - ๖. วัดสถาพรพัฒนาราม (วัดเขาหนองขี้ม) อ.แหลมสิงห์

วัดเขาน้อย ท่าแหลม (วัดวิเวการาม)
จังหวัดจันทบุรี

วัดมณีคีรีรังสรรค์ (วัดกงซีไร่) อำเภอขลุง
จังหวัดจันทบุรี พระอาจารย์ฝั้น ได้มาพัก
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓

สำนักสงฆ์ศรีศรัทธาवास (ป่าเงาะ) น้ำตกพริ้ว จันทบุรี
พระอาจารย์ฝั้นได้มาพัก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓

๑๔๙.

จัดประชุมใหญ่พระกรรมฐาน

กลับมาวัดป่าภูธรพิทักษ์ คราวนี้ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้จัดงานสำคัญงานหนึ่ง ที่วัดป่าสุทธาวาส คือ วัดที่หลวงปู่ฝั้น มาบรรณภาพและจัดงานประชุมเพลิงศพของท่านที่วัดแห่งนี้

งานที่หลวงปู่ฝั้น ได้จัดก็คือ ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๔ ได้มีการจัดประชุมใหญ่พระกรรมฐาน เนื่องในวันคล้ายวันประชุมเพลิงหลวงปู่ฝั้น ภูริทัตโต เพื่อระลึกถึงพระคุณของท่านที่มีต่อสานุศิษย์

จากการริเริ่มจัดงานในครั้งนั้น ในปีต่อๆ มาจึงได้ถือปฏิบัติประจำปีทุกๆ ปี มาจนปัจจุบัน

ในการจัดเตรียมงานประชุมใหญ่พระกรรมฐาน นี้ หลวงปู่ฝั้น ได้ไปพักที่วัดป่าสุทธาวาส เพื่อเตรียมงานก่อนงานเริ่มเป็นเวลาหลายวัน

นอกจากนี้ การก่อสร้างพระอุโบสถของวัดป่าสุทธาวาส เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่องค์หลวงปู่ฝั้น ก็กำลังทำอยู่อย่างรีบเร่ง โดยสร้างขึ้นบนพื้นที่ที่ใช้เป็นเมรุเผาศพของหลวงปู่ฝั้น นั้นเอง

เสร็จจากงานการประชุมใหญ่พระกรรมฐานคราวนั้นแล้ว หลวงปู่ก็กลับไปพักผ่อนยังวัดป่าภูธรพิทักษ์ เพราะท่านตรากตรำและเหน็ดเหนื่อยจากการจัดงานมาหลายวัน สุขภาพท่านอ่อนแอและทรุดโทรมลงไปมาก

๑๕๐.

รับบัญชาให้เข้ากรุงเทพฯ

ประมาณเดือนเมษายน หรือ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ท่านเจ้าคุณ**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** (อ้วน ติสฺโส) **วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ ได้มีบัญชาให้ **หลวงปู่ฝั้น** ไปพบที่กรุงเทพฯ ด่วน !

หลวงปู่ กับพระติดตามรูปหนึ่ง กับ ลูกศิษย์ฆราวาสอีกคนหนึ่ง ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ทันที ท่านไปพักที่**วัดบรมนิวาส** อยู่ ๒ คืน **สมเด็จพระเจ้า** จึงเรียกตัวให้เข้าพบอีกครั้งหนึ่ง

สมเด็จพระเจ้า ท่านมีบัญชาให้ **หลวงปู่ฝั้น** เดินทางไปจังหวัด **ฉะเชิงเทรา**เป็นการด่วน เนื่องจาก**วัดเทพนิมิต** มีปัญหาไม่สงบ เกิดขึ้นภายในวัด พระภิกษุสามเณรแตกความสามัคคีกัน

หลวงปู่ ได้รับมอบหมายให้เดินทางไปพิจารณาหาทางแก้ปัญหาที่วัดนั้น

เมื่อไปถึง **หลวงปู่** ได้อยู่สังเกตการณ์และสืบหาข้อมูลและสาเหตุของปัญหาอยู่ ๔ - ๕ วัน พอประมวลเหตุการณ์ได้ชัดเจนและแน่ใจแล้วท่านจึงเดินทางกลับ**วัดบรมนิวาส** กราบทูลรายงานให้**สมเด็จพระเจ้า** ได้รับทราบ

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ชาวบ้านและพระลูกวัดต้องการให้ส่งเจ้าอาวาสองค์เดิมกลับวัด เพราะ**สมเด็จพระเจ้า** ท่านเรียกตัวมาสอบถามเรื่องราวเป็นเวลานานแล้ว ยังไม่ส่งตัวกลับ ทางวัดจึงมีความแตกแยกเกิดขึ้น

เมื่อสมเด็จพระ ท่านทราบเรื่องดังนั้นแล้ว จึงได้ส่งเจ้าอาวาส
กลับคืนวัดนั้นไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็สงบลง

ตอนที่ หลวงปู่ฝั้น กราบลากลับไป สมเด็จพระ ได้บารวมกับ
หลวงปู่ว่า

“ตั้งใจจะให้ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสวัดเทพนิมิตร ที่ชะเชิงเทรา
แต่ท่านไปสังเกตการณ์จนได้ความกระจ่าง สามารถลี้ภัยสถานการณ์
ไปได้เช่นนี้ ก็นับว่าท่านได้ทำประโยชน์ให้มากทีเดียว”

ระหว่างที่หลวงปู่ พักอยู่ วัดบรมนิวาส ท่านได้พาพระเถร
ลูกศิษย์ออกบิณฑบาตทุกเช้า ท่านพาศิษย์ออกเดินไปเรื่อยๆ ตามตรอก
ซอยต่างๆ พอเข้าไปในซอยแห่งหนึ่ง ชาวบ้านดีใจกันเป็นอันมาก เพราะ
ไม่เคยมีพระสงฆ์ไปบิณฑบาตในซอยนั้นมาก่อนเลย

ชาวซอยนั้นได้นิมนต์ให้ท่านหยุดรอ พร้อมกับนั้นก็เรียกกัน
มาใส่บาตร บางบ้านจัดเก้าอ้นนิมนต์ท่านนั่งก่อน ต่างจัดหาข้าวปลาอาหาร
มาใส่บาตรกันอย่างจุลละหุก

เมื่อทราบว่า หลวงปู่ เป็นพระมาจากต่างจังหวัด ก็นิมนต์ให้
ท่านเข้าไปรับบิณฑบาตทุกวันจนกว่าจะกลับ

มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง คือ ในซอยๆ หนึ่งอยู่
ด้านหลังวัดพระยาไย้ง (อยู่คนละฝั่งคลองกับวัดบรมนิวาส ด้านถนน
บรรทัดทอง) มีบ้านฝรั่งชาวต่างประเทศอยู่หลังหนึ่ง พวกเขาไม่เคย
ตักบาตรพระสงฆ์มาก่อนเลย

ปรากฏว่าฝรั่งครอบครัวนั้น ได้ออกมาใส่บาตรหลวงปู่กับพระ
ติดตาม เป็นที่แปลกใจให้กับคนแถวนั้นเป็นอย่างยิ่ง

หลวงปู่ ได้บารวมกับศิษย์ว่า “ฝรั่งแท้ๆ ยังรู้จักใส่บาตร”

ตอนที่ ๗ :
เปิดโอกาสแก่ฆราวาสศิษย์

พระ: ๐๗๙๖๕๗ ✓ พัน ๐๗๙๖๕๗
๐๗๕ ๕๘ ✓ พรรษา ๓๑ พรรษา ๑๖ ส.ค. ๙๘.

๑๕๑.

เป็นศูนย์รวมของพระเถร

สายกรรมฐาน

ภายหลังจาก หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต มรณภาพในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ แล้ว วัดป่าภูธรพิทักษ์ ก็กลายเป็นศูนย์รวมที่ดึงดูดพระเถรสายกรรมฐานเข้าไปเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ

พระเถรหลายต่อหลายรูปหันเข้ามาปฏิบัติในสำนักของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ส่วนที่ยังอ่อนต่อการศึกษาด้านธรรมปฏิบัติก็มุ่งหน้ามาเล่าเรียนมาฝึกหัดกัน

กุฎิที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอจะให้พระเถรพัก

ในปี ๒๔๙๔ หลวงปู่ จึงได้จัดให้มีการก่อสร้างกุฏิถาวรเพิ่มขึ้นอีกหลายหลัง เพื่อให้เพียงพอแก่การอยู่จำพรรษาของพระเถร

หลวงปู่ ได้เตือนพระเถรลูกศิษย์ของท่านอยู่เสมอ ว่า

“การก่อสร้างใดๆ ไม่ให้มีการบอกบุญเรียไรเป็นอันขาด ให้ทำเท่าที่จำเป็นและสามารถทำได้ และให้ทำต่อเมื่อมีผู้ศรัทธาจะทำ มิฉะนั้นจะเป็นเรื่องเดือดร้อนถึงชาวบ้าน”

เรื่องการก่อสร้างในส่วนที่ หลวงปู่ เป็นผู้เริ่มคิดทำขึ้นเองนั้น นับว่ามีน้อยมาก เพราะท่านไม่ต้องการให้เกิดความกังวล ที่เรียกว่า

ปลิโพธ

หลวงปู่ ไม่อยากจะให้พระเถรเกิด **อาวาสปลิโพ** คือห่วงกังวลเกี่ยวกับการก่อสร้างที่อยู่อาศัย จะได้มีเวลาทำความเพียรได้โดยปราศจากอุปสรรคหรือข้อกังวลนั้นๆ

เข้าพรรษาปีนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๔) **หลวงปู่** ได้จำพรรษาอยู่ที่ **วัดป่าภูธรพิทักษ์** เช่นเดิม ได้แนะนำพร้าสอน และทำเป็นตัวอย่างแก่สาธุศิษย์อย่างเคร่งครัดเหมือนกับปีก่อนๆ รวมทั้งเทศนาสั่งสอนประชาชนตลอดพรรษา

การประกอบความเพียรของท่านเอง และของพระเถรก็เร่งทั้งกลางวันและกลางคืน

พระเถรรูปใดมีอารมณ์ฟุ้งซ่านไปในทางที่ผิดประการใดก็ตาม หลวงปู่จะตักเตือน หรือเทศน์สอนขึ้นมาในที่ โดยไม่ต้องถามและไม่มีใครบอกท่าน

ลูกศิษย์ต่างตระหนักดีว่า เรื่องราวทุกอย่างของลูกศิษย์แต่ละองค์ ท่านสามารถหยั่งรู้ได้อย่างชัดเจน บรรดาพระเถรจึงต้องล้ามระวังกันอย่างเต็มที่

(**อาวาสปลิโพ** ความเป็นห่วงกังวลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย จัดเป็น **ปลิโพ** ๑ ใน ๑๐ อย่าง ไหนๆ เขียนถึงแล้ว ผมขอเขียนถึง **ปลิโพ** ที่เหลืออีก ๙ อย่าง ได้แก่ **กุลปลิโพ** ห่วงบริวาร ผู้อุปถัมภ์, **ลาภปลิโพ** ห่วงลาภสักการะ, **คนปลิโพ** ห่วงพวกพ้อง หมู่คณะ, **กัมมปลิโพ** ห่วงงานที่ยังทำค้างอยู่, **อิทธานปลิโพ** ห่วงการเดินทางไกล, **ญาติปลิโพ** ห่วงญาติ กลัวขาดผู้ปรนนิบัติ, **อาพาธปลิโพ** ห่วงกังวลเรื่องความเจ็บป่วย, **คันถปลิโพ** ห่วงการศึกษาเล่าเรียน และ **อิทธิปลิโพ** ห่วงฤทธิ์ เกรงจะเสื่อม - ปฐม)

๑๕๒.

ปิดเป่าความเดือดร้อน จากดวงทำลายมะพร้าว

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร ได้
นิมนต์ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับ หลวงปู่กมลา จิรปุณโณ ไปร่วมงานที่
วัดดำรงธรรม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี อีกครั้งหนึ่ง

เสร็จจากงาน วัดดำรงธรรม แล้ว หลวงปู่ฝั้น ได้ไปพักวิเวก
อยู่ในป่าข้างๆ น้ำตกพริ้ว และได้มีญาติโยมมานิมนต์ไปพักในที่ต่างๆ
อีกหลายแห่งตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ในจันทบุรี รวม ๒ เดือน

ตอนเดินทางกลับ หลวงปู่ ได้แวะพักที่ วัดป่าบ้านฉาง เป็น
เวลา ๔ - ๕ วัน

ในช่วงเวลานั้น ชาวไร่แถวนั้นกำลังเดือดร้อนกับปัญหา
ดวงมะพร้าวกันมาก บางไร่ถูกตัวดวงกัดกินยอดมะพร้าวตายแทบ
เกลี้ยง บางแห่งถึงกับต้องตัดสิ้นใจเผาทิ้งหมดทั้งไร่ก็มี

มีโยมเจ้าของสวนมะพร้าวได้มาขอให้หลวงปู่ ทำน้ำมนต์ให้
เพื่อจะขจัดปิดเป่าความเดือดร้อนจากดวงกินยอดมะพร้าวของพวกเขา
ให้หมดสิ้นไป

หลวงปู่ ได้ทำน้ามนต์ให้ แล้วหยิบไม้สีฟันของท่านให้ไปด้วย
๔ - ๕ อัน กำชับให้ตั้งใจภาวนาพุทโธให้ดี แล้วให้เอาไม้สีฟันไปเหน็บ
๔ มุมไร่ กับให้เอาน้ามนต์ไปพรหมรอบๆ ไร่ด้วย

อีก ๒ วันต่อมา โยมเจ้าของสวนมะพร้าวกับภรรยาได้กลับมาหา
หลวงปู่ อีก ยกมือไหว้ท่อมหัว พร้อมกับกราบเรียนว่า ความเดือดร้อน
ทั้งปวงเหือดหายไปอย่างน่าอัศจรรย์ บัดนี้ ตัวดวงทั้งหลายได้หายไป
จากไร่ของตนจนหมดสิ้นแล้ว ไม่ต้องเผาไร่ทิ้งเหมือนกับเจ้าของไร่คน
อื่นๆ

ออกจากบ้านฉาง หลวงปู่ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ แวะพักกับ
ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ จนถึงเดือน
กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ จึงได้พาคณะเดินทางกลับจังหวัดสกลนคร

เจดีย์ชุกดงควัตร ๑๓ ในวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ

๑๕๔.

ไปพักวิเวกที่ถ้ำเปิด

กลับไปสกลนคร คราวนี้ (เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เลยไปพักที่ วัดป่าสุทธาวาส ในตัวเมืองสกลนคร เพื่อเตรียมการประชุมพระกรรมฐานในวันที่ระลึกคล้ายวันประชุมเพลิงศพหลวงปู่มั่น ฐิริหตุโต

เมื่อเสร็จการประชุมแล้ว หลวงปู่ก็กลับไปพักที่ วัดป่าภูธรพิทักษ์ ตามปกติ หลังจากพักได้ราว ๒ สัปดาห์ ท่านก็พาพระภิกษุลูกศิษย์ ออกธุดงค์อีก

คราวนี้ไปพักวิเวกที่ ถ้ำเปิด เขตอำเภอสว่างแดนดิน อยู่ใกล้ๆ กับวัดอภัยดำรงธรรม หรือ ถ้ำพวง ของพระอาจารย์วัน อุตตโม ซึ่งอยู่บน ภูเขาเหล็ก

(ปัจจุบัน ทั้ง วัดอภัยดำรงธรรม และ ถ้ำเปิด อยู่ในเขตอำเภอส่องดาว ซึ่งแยกออกมาจากอำเภอสว่างแดนดิน มาเป็นอำเภอใหม่)

ถ้ำเปิด เป็นสถานที่วิเวกดีมาก ห่างไกลจากผู้คน เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างยิ่ง

หลวงปู่ พักวิเวกอยู่ที่ถ้ำเปิด เป็นเวลาหลายเดือน ท่านได้จัดการบูรณะ สร้างถังเก็บน้ำ และได้สร้างกุฏิ ๒ - ๓ หลัง รวมทั้งสร้างศาลาโรงฉันไว้ด้วย

ปัจจุบัน **ถ้าเปิด** อยู่ในเขตอำเภอ**สองดาว** ซึ่งแยกมาจาก อำเภอสว่างแดนดิน ดังกล่าวแล้ว การคมนาคมก็สะดวกขึ้นกว่าเดิม แต่ในสมัยที่**หลวงปู่**ไปพัก ไม่มีถนนหนทางไป**บ้านสองดาว** การไปมา ต้องเดินเท้าแต่ประการเดียว

ที่ **ถ้าเปิด** นอกจาก **หลวงปู่ฝั้น** จะพัฒนาด้านสถานที่ โดย ชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันสร้างถาวรวัตถุไว้เป็นสาธารณประโยชน์แล้ว ท่านยังพัฒนาด้านจิตใจของชาวบ้านพร้อมกันไปด้วย โดยการเทศน์ สอนให้รู้จักการทำบุญให้ทาน การรักษาศีล และการปฏิบัติภาวนา ที่สำคัญอีกอย่าง **หลวงปู่สอนให้ชาวบ้าน ขยันหมั่นเพียร ในการทำมาหากิน**

ปกติ เมื่อพ้นฤดูทำนาแล้ว ชาวบ้านแถบนั้นจะเที่ยวเล่น สนุกสนานไปโดยไร้ประโยชน์ แล้วก็พากันบ่นว่าอดอยาก อาหาร การกินก็ไม่อุดมสมบูรณ์

หลวงปู่ ได้แนะนำให้พวกเขารู้จักทำสวนครัว ปลูกผักต่างๆ ตลอดจนจนพริก มะเขือ เป็นต้น

แรกๆ มีไม่กี่คนที่ทำตาม ซึ่งก็ได้ผลดี และช่วยแก้ปัญหาด้าน เศรษฐกิจของครอบครัว ไม่ต้องทนอยู่อย่างอดๆ อยากๆ เหมือนแต่ก่อน ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่พากันเอาอย่าง บางรายได้ผลดีจนถึงสามารถ นำผลผลิตไปจำหน่ายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ

ความสะอาด เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ **หลวงปู่** พยายามเทศน์อบรม ชาวบ้าน โดยแนะนำผู้ใหญ่บ้านให้ประชุมลูกบ้าน แล้วชักชวนลูกบ้าน ให้ช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตนเองทุกครัวเรือน

เวลาออกบิณฑบาต ถ้าเห็นตรงไหนสกปรกรกรุงรัง ท่านก็บอกให้ทำความสะอาดตรงนั้น

ไม่นานหมู่บ้านนั้นก็สะอาด มองไปทางไหนก็ดูสดใสสบายตาขึ้นมาก ไม่ว่าจะที่บ้านเรือน หรือถนนหนทางทั่วไป แลดูสะอาดสะอ้านไปหมดน่าชื่นใจ

อีกหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ใกล้ๆ กับ **ถ้ำเบ็ด** พอถึงฤดูแล้ง ชาวบ้านไม่ทำมาหากินอะไรเลย ฝนแต่จะซูดหาอึ่งอ่างมากิน แต่ละวันได้แค่ตัวสองตัว หรือบางวันไม่ได้เลย ความเป็นอยู่ก็อดอยากแร้นแค้น

หลวงปู่ ได้ใช้โอกาสเวลาชาวบ้านมาฟังธรรม ได้เทศนาสั่งสอนว่าเป็นการขยันในทางที่ผิด ปราศจากประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม การออกเที่ยวซูดอึ่งอ่างได้ไม่คุ้มค่างับเวลาและแรงงานที่เสียไป

ควรเอาเวลาที่ว่างจากการทำนา พวกกันมาซูดดินทำไร่ทำสวนจะดีกว่า

ชาวบ้านต่างก็เชื่อที่ **หลวงปู่** แนะนำ และพากันทำตาม จนบังเกิดผลดีขึ้นมาโดยลำดับ

บางคนถึงไปพูดกับ **หลวงปู่** ว่า **ถ้าทำอย่างที่ท่านแนะนำตั้งแต่ต้น ป่านนี้คงตั้งหลักฐานกันได้หมดแล้ว**

ศาลาที่หลวงปู่สร้างไว้ที่ถ้ำเบ็ด คราวไปวิเวกเมื่อปี ๒๔๓๕

๑๕๔.

ให้ภาวนาจึงจะหายกลัว

ตอนที่ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และพระลูกศิษย์ขึ้นไปพักที่ถ้ำเปิดใหม่ ๆ มีถ้ำเล็กๆ อยู่ถ้ำหนึ่ง ถัดจากที่พักของหลวงปู่ ลงมา

พระลูกศิษย์รูปหนึ่งเห็นว่าที่ถ้ำนั้นสงบดี เหมาะแก่การพักวิเวก จึงได้ให้พวกโยมที่ขึ้นไปส่งจัดการยกแคร่ไม้ไผ่ที่สูงแค่นี้ไปให้เพื่อใช้เป็นที่พัก

ตกเย็น ก่อนลงไปพักที่ถ้ำเล็กนั้น หลวงปู่ได้เตือนพระลูกศิษย์ว่า “ลงไปนอนที่ถ้ำนั้น ภาวนาให้ดีล่ะ อย่าถึงกับหอบบิรหาร บาดตร จีวร วังหนี่ ตั้งใจภาวนาให้ดีอย่าประมาท”

ว่าแล้ว หลวงปู่ หยุดหัวเราะน้อยๆ แล้วพูดต่อไปอีกว่า “ความกลัวของคนเรานั้นนะ ถ้ากลัวสุดขีด ถึงเป็นพระกรรมฐาน ก็เป็นบ้าได้เหมือนกัน ถ้าไม่กลัวตายเสียอย่างเดียวอยู่ในไหนก็อยู่ได้”

พระภิกษุรูปนั้นเข้าใจว่า หลวงปู่ ท่านตักเตือนเป็นปกติ เหมือนกับทุกครั้งที่ผ่านมา เมื่อตกตึกทำกิจวัตรเสร็จประมาณ ๖ ทุ่มเศษ ก็ลงไปถ้ำเล็ก เข้าทำวัตรสวดมนต์ จบแล้วก็เอนกายลงนอนพักตั้งใจว่าขอเอนหลังสักครู่แล้วจะลุกขึ้นมาภาวนา

พอกำลังเคลิ้มๆ ท่านก็สะดุ้งตื่นขึ้นมาด้วยความตกใจ เนื่องจากมีฝูงงูและเขียดแตกตื่นออกมาจากถ้ำเป็นฝูงๆ เพราะแคร่ที่ตั้งไว้ก็อยู่ตรงปากถ้ำพอดี

กบใหญ่ๆ ๓ - ๔ ตัว กระโดดขึ้นมาเกาะอยู่บนหน้าอกท่านจน
รู้สึกเย็นเยือก

พอท่านผุดลุกขึ้นนั่ง พวกกบก็โดดหนีไป

พระท่านจะลุกหนีออกมาจากถ้ำ เฝ้าฉนวนี่ถึงคำเตือนของ
พระอาจารย์ ขึ้นมาได้ จึงพยายามสงบใจไว้ให้เป็นปกติ นั่งคอยสดับ
เหตุการณ์อยู่บนแคร่อย่างเงียบๆ

ทันใดก็ได้ยินเสียงงูเลื้อยดัง กราก - กราก อยู่ภายในถ้ำ หาก
จะโดดหนีก็เหมือนไม่เชื่อพระอาจารย์ จึงได้มูมานะนั่งภาวนาฟังเสียง
งูเลื้อย และอยู่ท่ามกลางเสียงกบเขียดกระโดดเป็นฝูงๆ อยู่ตลอดคืน
ในที่สุด เมื่อจิตสงบดีแล้ว ความกลัวก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง

รุ่งเช้า เมื่อขึ้นไปทำกิจวัตรที่กุฏิ**พระอาจารย์**ตามปกติ **หลวงปู่**
ได้ทักถามขึ้นว่า “เป็นไงมั่ง ! เกือบจะหอบบรีซารวี่งหนีความตายแล้ว
ไหมล่ะ จะหนีไปอยู่ที่ไหนจึงจะพ้นจากความตาย อยู่ที่ไหนมันก็ตาย
เหมือนกัน”

พูดจบ**หลวงปู่** ก็ล้างหน้าบ้วนปาก แล้วลงเดินจงกรมตามปกติ
พระภิกษุรูปนั้นได้แต่รับฟังด้วยความแปลกใจว่า

“พระอาจารย์ท่านรู้ได้อย่างไร ?”

ญาติโยมที่ช่วยเหลือหลวงปู่ในการก่อสร้าง และคอยอุปัฏฐากตลอดเวลาที่ท่านวิเวกที่ถ้ำเบ็ด

๑๕๕.

รับภาระหนักเพราะเมตตา

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับพระลูกศิษย์ ฟานักที่ถ้ำเปิด จนใกล้จะถึงเข้าพรรษา **คณะตำรวจโรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔** ได้นำรถจี๊ปกลางคืนไปรับ เพื่อนิมนต์ให้ท่านกลับลงมาจำพรรษาที่**วัดป่าภูธรพิทักษ์** เป็นพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๕ หลวงปู่อายุ ๕๓ ปี อายุพรรษา ๒๘

ในพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ นี้ มีพระเถรเพิ่มจำนวนขึ้นมาก **หลวงปู่**จึงต้องรับภาระเพิ่มขึ้นไปด้วย

ทั้งการสั่งสอนศิษย์ภายใน คือพระภิกษุสามเณร และศิษย์ภายนอก คือบรรดาญาติโยมที่ไปศึกษาธรรม ตลอดจนคณะอุบาสกอุบาสิกาที่ไปรักษาศีลอุโบสถเป็นประจำทุกวันพระ

หลวงปู่ได้บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างแก่บรรดาศิษย์อย่างเคร่งครัดเสมอต้นเสมอปลายตลอดทั้งพรรษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันพระอุโบสถ ตอนกลางคืนท่านจะพาสานุศิษย์นั่งสมาธิภาวนาตลอดทั้งคืน เมื่อเห็นว่ามึ่ง่วงเหงาหาวนอนก็จะเทศน์อบรมสลั้บไปเป็นช่วงๆ

ปฏิปทาของ**หลวงปู่** เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง มีหลายต่อหลายคนมาบอกปฏิญาณตนเลิกการประพฤติชั่วต่างๆ โดยเด็ดขาดตลอดชีวิต

นับว่า หลวงปู่ท่านได้ยังประโยชน์แก่มวลชนได้ผลเป็นอย่างมาก

หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๕ **หลวงปู่**มีกิจนิมนต์ลงไปกรุงเทพฯ พร้อมด้วย **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เสร็จกิจแล้วท่านทั้งสองได้เลยไป**จันทบุรี**อีกครั้งหนึ่ง

กลับจากจันทบุรี **หลวงปู่** ได้แวะเข้าพักที่ **วัดโตศไคการาม** จังหวัดสมุทรปราการ

หลังจากนั้น **หลวงปู่** ก็เดินทางกลับจังหวัดสกลนคร โดยมีคณะศิษย์จากกรุงเทพฯ บ้าง จากจังหวัดอื่นบ้าง ติดตามไปรับการอบรมธรรมจาก**หลวงปู่** หลายคน

พร้อมทั้งคณะทายกทายิกาที่เป็นศิษย์ประจำอยู่ก่อน ก็ยกขบวนเข้ารับการอบรมด้วยเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ท่านต้องมีภาระในการรับแขกมากยิ่งขึ้น

แต่หลวงปู่ก็ไม่เคยแสดงอาการท้อแท้ หรือเบื่อหน่ายให้ใครได้เห็น ใครจะไปนมัสการเมื่อใด ท่านก็ต้อนรับเสมอหน้ากันหมด

บางครั้งแขกมากมายทั้งกลางวันกลางคืน จนท่านจะหาเวลาลุกไปสรงน้ำก็ยังยาก กว่าแขกจะกลับหมดก็ตก ๓ ทุ่ม ๔ ทุ่ม ท่านจึงมีโอกาสสรงน้ำ

เคยมีพระลูกศิษย์ถวายคำแนะนำให้ท่านรับแขกเป็นเวลา แต่**หลวงปู่** ไม่ยอม

ท่านบอกว่าจะทำให้พวกเขาเหล่านั้นเสียเวลาทำมาหากิน ที่ต้องมารอกันเสียเวลาเป็นชั่วโมงโดยเปล่าประโยชน์

ดูซีครับ **หลวงปู่** ท่านไม่ห่วงเรื่องสุขภาพของตนเองเลย พวกเราลูก - หลาน จะว่าอย่างไรครับ ?

นิมิตเห็นถ้ำขาม

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ยังคงจำพรรษาอยู่ที่ วัดป่าภูธรพิทักษ์ จังหวัดสกลนคร ตามเดิม
ระหว่างนั้น ทางด้านฆราวาสญาติโยมยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผู้ที่
ไปนมัสการก็มีมากทั้งใกล้และไกล แต่ท่านก็ยังเข้มแข็งในปฏิบัตตาม
ปกติ

ตอนกลางพรรษาปีนั้น หลวงปู่ ได้ปรารภกับศิษย์ทั้งปวง
หลายครั้งว่า ท่านได้นิมิตเห็นถ้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันตกของ
เทือกเขาภูพาน ในถ้ำนั้นมีแสงสว่างเท่าๆ กับตะเกียงเจ้าพายุ ๒ ดวง
อากาศก็ดี สงบและวิเวก เมื่อขึ้นไปอยู่ในถ้ำนั้นแล้ว เหมือนกับอยู่ใน
อีกโลกหนึ่งเลยทีเดียว

หลวงปู่ ยังปรารภหลายครั้งด้วยว่า ออกพรรษาแล้วจะต้องไป
ดูให้ได้

ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ ก็ตัดสินใจออกไปค้นหาถ้ำตามที่ท่าน
เห็นในนิมิต โดยพาพระ ๑ องค์ กับเณร ๑ องค์ ติดตามไปกับท่าน
หลวงปู่ ไม่ได้ไปค้นหาถ้ำโดยตรงเลยทีเดียว เพราะมีกิจอื่น
ต้องไปทำด้วย

เริ่มแรก **หลวงปู่** พาพระกับเณรไปพักที่ **วัดป่าอุดมสมพร** อำเภอพรรณานิคม บ้านเกิดของท่าน เพื่อพาคณะญาติโยมบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทาน อุทิศแก่บุพการีทั้งหลาย

เสร็จแล้ว ออกเดินทางไป **วัดป่าบ้านนู่** อำเภอเดียวกัน เพื่อร่วมงานบำเพ็ญกุศลครบรอบวันฌาปนกิจของ **พระอาจารย์ปู่ ธรรมหินโน** อดีตเจ้าอาวาส

ต่อจากนั้น **หลวงปู่** และศิษย์ได้เดินทางต่อไปยัง**บ้านคำข่า** พวกเขาได้พาไปพักในดงข้างหมู่บ้าน เป็นดงหนาที่บึ้มมาก ชาวบ้านเรียกกันว่า **ดงวัดร้าง**

เมื่อรู้จักคุ้นเคยกับญาติโยมชาวบ้านคำข่าดีแล้ว **หลวงปู่** ก็ถามพวกเขาว่า “**ภูเขาแถบนี้มีถ้ำบ้างหรือไม่ ?**”

พวกเขาตอบว่า มีอยู่หลายแห่ง มีทั้งถ้ำเล็กและถ้ำใหญ่ **หลวงปู่** จึงให้พวกเขาขึ้นไปดูในวันต่อมา

วันนั้นทั้งวันได้ไปดูหลายถ้ำ แต่ไม่ตรงกับถ้ำที่ท่านนิมิตเห็น จึงกลับลงมาพักที่เดิม

ญาติโยมได้บอกท่านว่า ยังมีอีกถ้ำหนึ่งอยู่บนยอดเขา เป็นถ้ำใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกกันว่า **ถ้ำขาม** ทุกปีเมื่อถึงวันสงกรานต์ พวกเขาจะพากันขึ้นไปทำบุญและสร้างน้ำพระพุทธรูปในถ้ำเป็นประจำ

วันรุ่งขึ้น ชาวบ้านจึงได้พาท่านไปดู

การเดินทางเต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องปีนต้องไต่ไปตามไหล่เขา ที่เต็มไปด้วยขวากหนามตลอดทาง

เมื่อขึ้นไปถึง **ถ้ำขาม** แล้ว **หลวงปู่** ได้เดินดูรอบๆ บริเวณอยู่สักครู่ ท่านก็ออกปากว่า

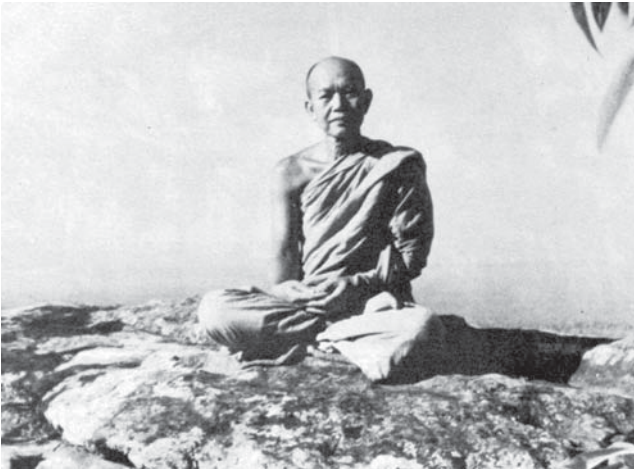
“เออ ! ถ้านี่แหละที่เรานิมิตเห็นตอนกลางพรรษา”

แล้วท่านก็ให้ญาติโยมจัดหาไม้มาทำเป็นแคร่นอนขึ้นในถ้ำนั้น
รวม ๒ ที่

หลวงปู่ บอกว่า แต่เดิมท่านตั้งใจจะพักค้างคืนในคันทันนั้นเลย
แต่เนื่องจากไม่ได้เตรียมบริขารและเสบียงอาหารขึ้นไปด้วย จึงจำต้อง
กลับลงมาก่อน

ระหว่างทางที่ลงมาขึ้น หลวงปู่ได้ให้พวกโยมทำทางลงมาด้วย
จะได้ขึ้นได้สะดวกในวันหลัง

เช้าวันรุ่งขึ้น หลังจากฉันจ้งหันเสร็จแล้ว **หลวงปู่** และศิษย์ก็
เดินทางขึ้นไปยัง**ถ้ำขาม** พร้อมด้วยญาติโยมและเสบียงกรัง เพราะ
ถ้ำนั้นอยู่ห่างจากหมู่บ้านมาก การสัญจรไปบิณฑบาตไม่สะดวก ต้อง
อาศัยลูกศิษย์ทำอาหารเอง จึงต้องเตรียมเสบียงกรังขึ้นไปด้วย

บนลานหินบริเวณถ้ำขาม ขณะพระอาจารย์ฉันขึ้นไปวิเวกเป็นครั้งแรก
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖

๑๕๗.

นิมิตเห็นบ่อน้ำซึม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ขึ้นไปพักอยู่บนถ้ำขาม พร้อมด้วย
พระภิกษุและสามเณรผู้เป็นศิษย์ เมื่อประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ.
๒๔๙๗

เมื่อขึ้นไปพักใหม่ๆ มีความขัดข้องในเรื่องน้ำกินน้ำใช้ พวกโยม
ก็แนะนำว่า มีบ่อน้ำซึมอยู่ที่ภูเขาอีกลูกหนึ่งทางตะวันออก ห่างจาก
ถ้ำขามไปประมาณ ๔ กิโลเมตร

เมื่อไม่มีแหล่งน้ำอื่นใดใกล้กว่านั้น จึงจำเป็นต้องใช้น้ำจากบ่อซึม
ดังกล่าว โดยใช้กระบอกลไม้ไผ่ขนาดใหญ่เป็นภาชนะใส่น้ำ (เรียกว่า
บังทิง ครับผม) สะพายใส่บาทั้งสองข้างเอากลับมายังถ้ำขาม หากใช้
ถึงหรือปีบน้ำจะต้องกระโดดออกไปเกือบหมดเพราะต้องเดินทางข้ามป่า
ข้ามเขามาด้วยความยากลำบาก

ในช่วงที่ขึ้นไปอยู่ถ้ำขามใหม่ๆ จึงต้องใช้น้ำอย่างประหยัดที่สุด
พระเณรต้องเดินไปสร่งน้ำที่บ่อซึมไกลถึง ๔ กิโลเมตร เสร็จแล้ว
จึงสะพายกระบอกลน้ำกลับมาไว้ใช้บนถ้ำขามอีก กว่าจะมาถึงที่พักก็เหงื่อ
โทรมกายแทบว่ายังไม่ได้อบน้ำเลย

การใช้น้ำอยู่ในสภาพแร้นแค้นดังกล่าวนานประมาณครึ่งเดือน
หลวงปู่ จึงได้บอกกับพระเณรที่เป็นศิษย์ว่า “บนเขาหลังถ้ำขามนี้มี
อ่างน้ำอยู่เหมือนกัน แต่ดินถมกลบลงไปจนเต็มหมด หากไถยดินออก
คงจะเก็บน้ำฝนได้มากอยู่”

หลวงปู่บอกว่าได้นิมิตเห็นอ่างน้ำที่ว้านี่มา ๒ - ๓ วันแล้ว

จากนั้น **หลวงปู่** จึงได้พาพระกับเณรออกเดินสำรวจ และได้ไปพบปากอ่างที่มีต้นหญ้าขึ้นปกคลุมอยู่เต็ม

หลวงปู่ ได้ให้พระกับเณรเอาต้นหญ้าออก และพากันไถยดิน และไถหญ้าไปไม่ขึ้นมา พอไถยลึกลงไปประมาณเมตรเศษๆ ก็มีน้ำไหลซึมออกมา จึงได้ปล่อยให้ น้ำไหลซึมอยู่เช่นนั้น อาศัยตักไปใช้ได้หลายวัน

พอน้ำแห้ง ก็ให้ไถยดินให้ลึกเพิ่มขึ้น ก็มีน้ำซึมออกมาให้ใช้อีกได้ใช้น้ำนั้นไปได้อีกเดือนเศษ

ต่อมาได้ให้ชาวบ้านมาช่วยขุด พอขุดลึกลงไปก็พบโพรงขนาดใหญ่ ๒ - ๓ โพรง ซึ่งอยู่ข้างใต้ โพรงเหล่านั้นทะลุถึงกันแล้ว กลายเป็น**อ่างน้ำ**ขนาดใหญ่ อยู่ลึกลงไปขนาดที่คนลงไปยืนแล้วยกมือนขึ้นขึ้นมา ก็ยังไม่ถึงปากหลุม

หลุมลึกที่ว้านี่จึงได้กลายเป็น **อ่างเก็บน้ำฝน** ได้เป็นอย่างดี มาถึงทุกวันนี้

ต่อมาอีกปี ก็ได้มีการระเบิดหินบริเวณนั้น เปิดเป็นสระน้ำขึ้นอีก ๓ สระ บนหลังเขา ทำให้มีน้ำใช้พอเพียงมาตราบเท่าปัจจุบัน

พระอาจารย์ฝั้น บนถ้ำขาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗

๑๕๘.

ลานลั่นทมขาว

ทางด้านหลังของถ้ำขาม เป็นพลาญหินซึ่งมีต้นลั่นทมขาวขึ้นเต็มไปหมด ออกดอกสีขาวสะพรั่งส่งกลิ่นหอมอ่อนๆ นุ่มนวล หอมฟุ้งไปทั่วบริเวณ

หลวงปู่ ได้ให้ญาติโยมช่วยกันปิดกวาดพื้นใต้ป่าลั่นทมจนดูสะอาดสะอ้านเรียบร้อยสวยงาม นำเข้าไปนั่งพักผ่อนเป็นอย่างมาก

พอถึงวันวิสาขบูชา เดือน ๖ (ปี พ.ศ. ๒๔๙๗) **หลวงปู่** ได้นำญาติโยมทำพิธีเวียนเทียน เสร็จแล้วมีการแสดงธรรมและอบรมสมาธิภาวนาตลอดคืน

หลวงปู่ แห่งเทศน์ แสดงธรรมใต้ต้นลั่นทม จนสว่างคาตา

ได้มีชาวบ้านขึ้นไปร่วมงานวิสาขบูชากันอย่างล้นหลาม กล่าวกันว่า แสงจากธูปเทียนสว่างไสวไปหมดทั่วทั้งภูเขา

ต่อมา **หลวงปู่** ได้ให้ญาติโยมช่วยกันทำที่พักริมหลังคาและฝากัน เพื่อท่านและพระเถรจะได้อาศัยจำพรรษาที่ถ้ำขามเป็นปีแรก

แต่การพักจำพรรษาจะต้องจำกัดจำนวนพระเถรให้มีน้อยที่สุด เพราะลำบากในเรื่องอาหารการฉัน เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ห่างไกล ไปบิณฑบาตไม่ถึง

หลวงปู่ได้ปรารถนาว่า ได้พบสถานที่อันเหมาะแก่การบำเพ็ญ
ความเพียรอย่างสมบูรณ์แล้ว ท่านเองจะไม่ลงไปจำพรรษาที่ข้างล่าง
อย่างแน่นอน

แล้วท่านก็เลือกสถานที่พักจำพรรษา ซึ่งก็คือ **กุฏิของหลวงปู่**
ที่อยู่บนถ้ำขามหลังปัจจุบันนี้เอง

กุฏิที่หลวงปู่พำนัก ชาวบ้านเรียกว่า **กุฏิถ้ำเสือ** เพราะเมื่อตอน
ที่ท่านขึ้นไปพักอยู่ใหม่ๆ จะมีเสือตัวหนึ่งขึ้นลง เข้าออกบริเวณนี้อยู่
เป็นประจำ ต่อเมื่อหลวงปู่ไปพัก ณ ที่นั้น เสือจึงได้หลบหนีไป
(ราวกับถวายที่พักให้แก่หลวงปู่ อนุโมทนาบุญกับเสือด้วยครับ)

เป็นอันว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ หลวงปู่ฝัน อาจาโร ได้พัก
จำพรรษาอยู่บนถ้ำขาม เป็นพรรษาแรก โดยมีพระภิกษุ ๓ รูป
กับ สามเณร ๓ รูป ร่วมจำพรรษาอยู่ด้วย

ถ้ำขามอยู่บนภูเขา อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก ต้องเดินเท้า
ไปเป็นระยะทางกว่า ๒๐ กิโลเมตร จึงจะถึงถ้ำใหญ่ การบิณฑบาต
จึงไม่อาจกระทำได้

แม้จะอดอยากอย่างไรก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการบำเพ็ญเพียรเลย

ลานสำนักหมขาว และกุฏิที่พักของหลวงปู่บนถ้ำขาม

๑๕๗.

ตักบาตร โดยนัดพบกันกลางทาง

ในพรรษาแรก (พ.ศ. ๒๔๙๗) ที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และพระเถรลูกศิษย์ไปจำพรรษาบนถ้ำขามนั้น ปรากฏว่ามีชาวไร่ ๓ ครอบครัวขึ้นไปทำไร่พริกบนภูเขาอีกลูกหนึ่ง และมีศรัทธาในมนต์พระไปบิณฑบาตเป็นประจำ เรื่องอาหารการฉันจึงไม่ถึงกับอดอยากกันเท่าไรนัก

สำหรับองค์หลวงปู่ฝั้น ท่านได้ตกลงใจไม่ฉันข้าว ฉันแต่หน่อไม้กับผลไม้เท่าที่มีเท่านั้น

หน่อไม้ก็ฉันกับน้ำปลาตลอดทั้งพรรษา เมื่อออกพรรษาแล้วท่านก็ยังฉันแต่หน่อไม้และผลไม้ต่อไปอีกเป็นเวลาถึงเดือนเศษ

รวมแล้วเป็นเวลาถึง ๔ เดือน ที่หลวงปู่ไม่ได้ฉันข้าวเลยแม้แต่เมล็ดเดียว

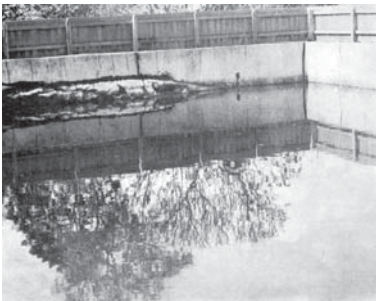
ก็น่าแปลก ปกติเมื่อหมดฤดูกาลแล้วหน่อไม้จะไม่งอก แต่ในปีนั้นมีหน่อไม้ให้ท่านฉันได้ตลอดปี

เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ ได้พาญาติโยมซึ่งเสร็จจากการทำนาแล้ว ไปช่วยกันทำสระน้ำบนหลังถ้ำ และตัดเส้นทางลงมาบิณฑบาต

การบิณฑบาตใช้วิธีนัดพบกันกลางทาง กล่าวคือ ทางพระจะเดินจากถ้ำบนเขาลงมา ขณะเดียวกันทางฝ่ายชาวบ้านก็จะออกจากบ้านไปครึ่งทาง ถึงจุดนัดพบเพื่อใส่บาตร

หลังจากใส่บาตรในแต่ละเช้าเสร็จแล้ว พระเณรก็กลับวัด และชาวบ้านก็กลับบ้านของตน ปรากฏว่ามีชาวบ้านที่ศรัทธาพากันไปรอตักบาตรหลวงปู่ และพระเณรในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก
เห็นแล้วน่าชื่นใจและน่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

สภาพ และ อ่างเก็บน้ำบนถ้ำขาม

๑๖๐.

สร้างศาลาโรงธรรม

ถ้าเพียงแต่ดูชื่อหัวข้อข้างบนก็ธรรมดากันนั้นๆ แหละ ใช้ใหม่ครับ แต่ขอรับรองว่าเรื่องนี้**ไม่ธรรมดา** อย่างแน่นอน

ก็เอามาจากบันทึกของ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** อีกนั่นแหละครับ

ถึงฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๔๙๘ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้ปรารภกับ บรรดาญาติโยมที่ไปปฏิบัติท่านว่า ผู้คนที่ขึ้นไปปฏิบัติท่านเพิ่มจำนวนขึ้น ทุกวัน **ศาลาโรงธรรมที่มีอยู่ไม่แข็งแรงและไม่เพียงพอแก่การพักอาศัยสมควรที่จะสร้างศาลาโรงธรรมอันเป็นที่พักให้ถาวรขึ้น**

ญาติโยมทั้งหลายก็เห็นพ้องด้วย จึงช่วยกันจัดหาอุปกรณ์การก่อสร้าง โดยตกลงให้**พระอาจารย์ฝั้น** เป็นผู้อำนวยการสร้างด้วยตัวของท่านเอง

การลำเลียงอุปกรณ์ก่อสร้างขึ้นไปบนภูเขาครั้งนั้น เต็มไปด้วยความลำบากอย่างยิ่ง

ทั้งพระทั้งเณรพร้อมด้วยชาวบ้าน ต้องใช้กำลังแบกหามวัสดุต่างๆ ขึ้นไป เสาบางต้นยาวตั้ง ๑๑ - ๑๒ เมตร แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีใครย่อท้อ

ระหว่างนั้น ชาวบ้านได้ทราบข่าวว่า **พระอาจารย์ฝั้นจะสร้างศาลาโรงธรรม** ก็พร้อมใจกันขึ้นไปช่วยกันอย่างคับคั่ง จนกระทั่งการขน

อุปกรณ์การก่อสร้างสำเร็จลงโดยไม่มีใครเห็นแก่ความยากลำบากเลย

เมื่อวันยกเสา ชาวบ้านทั้งใกล้และไกล ได้หลั่งไหลขึ้นไปช่วยอย่างพร้อมเพรียง และในที่สุด การยกเสาชิ้นตั้งโดยการควบคุมของ **พระอาจารย์ฝั้น** ก็สำเร็จไปได้อย่างน่าอัศจรรย์

ที่ว่า **น่าอัศจรรย์** ก็เพราะว่า พื้นที่ที่จะปลูกสร้างศาลาโรงธรรม นั้นไม่ได้ราบเรียบเสมอกัน สูงๆ ต่ำๆ และระเกะระกะไปด้วยก้อนหิน ขนาดต่างๆ กัน **เสาทุกต้นที่ยกขึ้นตั้งบนก้อนหิน จึงมีสั้นบ้างยาวบ้าง** คือ มีขนาดยาวไม่เท่ากัน

เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น** สั่งให้ตัด และบากเสาให้เป็นปากสำหรับ รับคานเรียบร้อยแล้วทุกต้น **จึงให้ยกขึ้นตั้งหมดทุกเสา**

ปรากฏว่า เสาทุกเสาตั้งได้ที่ทุกต้นโดยไม่ต้องแก้ไขหรือ ขยับเขยื้อนเลย มีหน้าซ้ำต่างๆ ที่เสาทุกต้นวางตั้งไว้บนก้อนหิน แต่ ทุกต้นก็แน่นปึ๊งราวกับฝังลึกลงในดินเป็นเมตตรๆ

ชาวบ้านที่ขึ้นไปช่วย ต่างกลัวกันว่าเสาจจะล้มทับ แต่**พระอาจารย์ ฝั้น**ปลอบว่า **ไม่เป็นไร ตั้งใจทำกันไปเถอะ**

นอกจากนี้ ท่านไม่ยอมให้ชาวบ้านตีค้ำยันเพื่อกันล้ม ท่าน บอกชาวบ้านว่า **“ถ้าไม่เชื่อผลักดูก็ได้ว่ามันจะล้มไหม ?”**

ชาวบ้านบางคนได้เข้าไปผลักดู เขยาดู เมื่อเห็นว่าตั้งอยู่บน หินได้อย่างแน่นหนาทุกต้น ก็ได้แต่ประหลาดใจ แต่ละคนไม่กล้าพูดอะไร ได้แต่มองหน้ากันไปมา

นี่ว่าแค่การตั้งเสาเท่านั้นนะครับ

๑๖๑.

เหล่าเทพมาอนุโมทนา

ดูชื่อหัวเรื่องแล้วน่าตื่นตื้นใจไหมครับ ?

เมื่อตั้งเสาศาลาโรงธรรมเสร็จก็ตกเย็น พวกญาติโยมบางคนก็ลงจากเขากลับบ้าน แต่ส่วนใหญ่พักค้างกันอยู่บนเขาเพื่อช่วยงานต่อไปในวันรุ่งขึ้น

คืนนั้น **พระอาจารย์ฝั้น** ได้ลงไปทำวัตรสวดมนต์ แล้วเทศนาสั่งสอน และแนะนำให้พวกชาวบ้าน**ภาวานาพุทโธ**กัน**เข้าไว้** อย่า**หลับนอน**ให้**มากนัก**

เมื่อแนะนำเสร็จก็ให้ไปพักผ่อนกันได้

พอตักตักเสียบสังข์ บรรดาญาติโยม ๓ - ๔ คน ที่พักอยู่ในถ้ำต่างได้ยินเสียงผู้คนนบร้อยๆ **คุยกันก้องถ้ำไปหมด** แต่ฟังไม่ได้ศัพท์ว่าพูดกันเรื่องอะไร

แรกๆ ก็คิดว่า ชาวบ้านบางคนลุกขึ้นมาคุยกัน แต่เมื่อมองดูรอบๆ ก็เห็นทุกคนยังนอนหลับ จึงรู้สึกเอะใจและเกิดนึกกลัวขึ้นมาจะนอนก็นอนไม่หลับ ได้แต่จับกลุ่มคอยสดับเหตุการณ์อยู่เสียบๆ

จนกระทั่งตี ๔ เศษ พวกเขาจึงได้ลุกไปตามพระภิกษุรูปหนึ่งดูว่าเป็นเสียงอะไรกันแน่

แต่พระภิกษุรูปนั้นได้แต่ยิ้มๆ ไม่ยอมตอบ เพียงแต่แนะนำให้ไปถาม **พระอาจารย์** เอาเอง

แล้วพระท่านก็ชวนชาวบ้านกลุ่มนั้นขึ้นไปเดินจงกรมบนที่ราบด้านหลังถ้ำ

“เช้าวันนั้น **พระอาจารย์ฝั้น** ขึ้นไปบนศาลา ก็ทักทายกับพวกญาติโยมทันทีว่า **เป็นยังไงบ้าง เมื่อคืนนั่งกัลยาณอนไม่หลับทีเดียวหรือ ได้ยินพวกเทพเขามาอนุโมทนาสาธุการกันหรือเปล่า เขามาอนุโมทนากันตั้งมากมาย**

พวกโยม ๓ - ๔ คน ที่ผ่านเหตุการณ์มาเมื่อคืน ได้แต่มองหน้ากันอย่างประหลาดใจ **ทำไมพระอาจารย์ฝั้นจึงทราบได้ว่าเมื่อคืนกัลยาณอนมากจนหลับไม่ลงก็ไม่ทราบ!**”

ศาลาโรงธรรมหลังเก่าบนถ้ำขาม ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นอาคารถาวรไปแล้ว

๑๖๒.

ชนพระประธานขึ้นได้อย่างไร !

เรื่องนี้เป็นเหตุการณ์ที่**สุดมหัศจรรย์**อีกเรื่องหนึ่ง

ในที่สุด ศาลาโรงธรรมหลังถาวร ภายใต้การอำนวยการสร้าง
ของพระอาจารย์ฝั้นก็สำเร็จลง

ในการนี้ ได้มีการสร้างกุฏิที่พักอาศัยของพระอาจารย์ฝั้นขึ้นใหม่
ด้วย พร้อมทั้งทำสระน้ำใหญ่บนหลังถ้ำ เพื่อเป็นที่เก็บน้ำฝนมาจน
กระทั่งปัจจุบัน

นับว่าได้อำนวยประโยชน์แก่บรรดาศิษยานุศิษย์ และบรรดา
ญาติโยมทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง

มีเรื่องน่าบันทึกไว้ในที่นี้อีกเรื่องหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนจะลงมือ
สร้างศาลาโรงธรรมดังกล่าว ได้เกิดปัญหาแก่บรรดาญาติโยมทั้งหลาย
ขึ้นมาว่า **องค์พระประธานซึ่งเจ้าภาพจัดส่งไว้ที่บ้านคำขำนั้น ทำ
อย่างไรจึงจะอัญเชิญขึ้นไปให้ถึงถ้ำขามได้**

เพราะระยะนั้นถนนสำหรับขึ้นลงยังไม่มี ทางคนเดินแม้จะมีอยู่
แต่จะขึ้นลงแต่ละทีก็แสนยากลำบากอยู่แล้ว

แต่ พระอาจารย์ฝั้นได้บอกบรรดาญาติโยมทั้งหลายว่า **ไม่ยาก
ให้พากันหามขึ้นไปได้เลย**

ในการห้ามพระประธานขึ้น ได้แบ่งคนออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ถางทางนำหน้าขึ้นไปก่อน ส่วนฝ่ายที่ห้ามพระประธาน ก็ให้ห้ามตามไปเรื่อยๆ

หากจะรอให้ตัดทางให้เสร็จก่อนแล้วค่อยห้ามพระประธานขึ้นไป ก็จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๕ วัน จึงจะตัดทางได้สำเร็จ

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง **พระอาจารย์ฝั้นจะต้องลงจาก ถ้ำขามไปงานประชุมประจำปีของคณะศิษย์พระอาจารย์มั่นที่วัดป่าสุทธาวาส ไม่มีเวลาจะรอได้**

ชาวบ้านจึงจำเป็นต้องทำตามที่**พระอาจารย์**ท่านบอก ด้วยการแบ่งกำลังออกเป็นสองชุด ชุดแรกให้ถางทางขึ้นไปก่อน ชุดหลังห้ามพระประธานตามขึ้นไป ตามที่วางแผนกันไว้

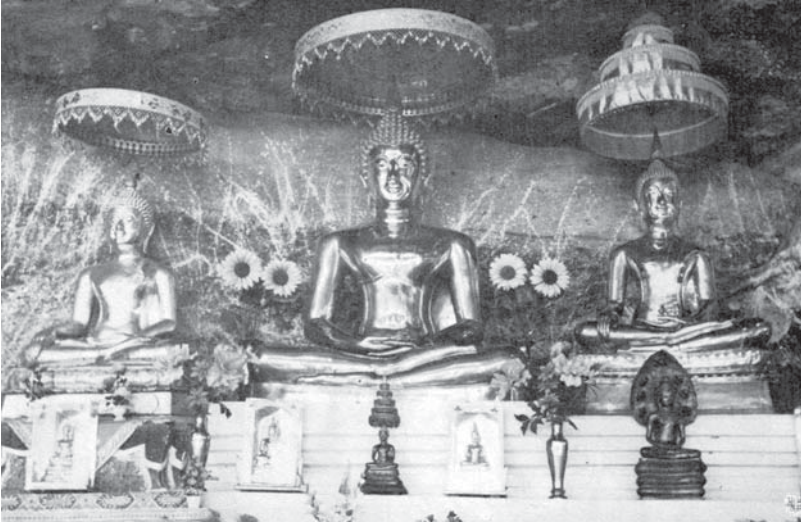
เมื่อลงมือเข้าจริงๆ ชุดที่ถางทางขึ้นไปก่อนทำงานไม่ทัน เพราะทางที่ขึ้นไปเป็นป่ารก เต็มไปด้วยก้อนหินและขวากหนาม

ชุดที่ห้ามพระประธานขึ้นไปไม่อาจหยุดรอได้ เพราะพระประธานหนักมาก จะวางลงหรือจะยกขึ้นแต่ครั้งลำบากเป็นที่สุด เนื่องจากสภาพพื้นที่สูงชันและเต็มไปด้วยก้อนหินใหญ่ๆน้อยระเกะระกะ **จึงจำเป็นต้องแซงชุดถางทางขึ้นไปก่อน**

เมื่อแซงไปแล้วก็บุกต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง เพราะทางสูงชันขึ้นตลอดเวลา

ชุดที่ถางทางล่วงหน้า จึงพากันวางมัต ช่วยกันผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ห้ามพระประธานร่วมขบวนไปด้วย

จนในที่สุดก็อัญเชิญพระประธานขึ้นไปถึงถ้ำขามได้สำเร็จ ภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง

พระประธานในศาลาโรงธรรม บนถ้ำขาม

น่าประหลาดใจอีกอย่างว่า ในขณะที่ชาวบ้านช่วยกันหามพระประธานขึ้นไปนั้น ผู้คนซุลมุนวุ่นวายถึงขนาดหกล้มหกลุกคลุกคลานกันตลอดเวลา

หลายต่อหลายคนล้มลงในดงขวกหนาม บางคนสะดุดก้อนหินกันล้มลุกคลุกคลาน น่าจะได้รับบาดเจ็บหรือมีบาดแผล หรือไม่ก็ฟกช้ำดำเขียวกันบ้าง

แต่...น่าอัศจรรย์ยิ่ง ทุกคนปลอดภัย ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บเลยสักคน

ถึงไม่เชื่อก็ต้องเชื่อนะครับ เพราะ**หลวงปู่อ่อน** ท่านเป็นคนเขียนเล่าเอง ผมแค่คัดลอกตามบันทึกของท่านเท่านั้น

๑๖๓.

ศรัทธาหลังไหลขึ้นถ้ำขาม

ในปีนั้นเอง ได้มีคณะศิษย์ทางกรุงเทพฯ และจากจังหวัดอื่นๆ พากันขึ้นถ้ำขามไปนมัสการ **พระอาจารย์ฝั้น** เป็นจำนวนมาก มีหลายกลุ่มหลายคณะด้วยกัน

แม้การขึ้นถ้ำขาม จะเต็มไปด้วยความยากลำบาก ก็ยังอุตส่าห์ปีนป่ายตะเกียกตะกายขึ้นไปจนถึง

ที่จ้างเกวียนนั่งไปจนถึงตีนเขาแล้วเดินขึ้นก็มี

ที่ขึ้นไปแล้วต้องพักเหนื่อยค้ำคิ่นก็มีมาก

ขณะนั้นทางรถยนต์ขึ้นถ้ำขามยังไม่มี ถ้าไม่ด้วยความศรัทธา และวิริยะอุตสาหะ คงขึ้นไปไม่ถึงอย่างแน่นอน

ทางรถยนต์ ที่สร้างขึ้นไปถึงถ้ำขามในทุกวันนี้ เกิดจาก **นายช่างวิศวกรท่านหนึ่ง** อุปสมบทแล้วขึ้นไปจำพรรษาที่ **หลวงปู่อยู่บนถ้ำขาม** ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗

เมื่อจวนจะออกพรรษา ท่านผู้นั้นได้เกิดศรัทธา ต้องการจะทำทางรถยนต์ขึ้นลงถ้ำขามให้ได้ จึงได้ออกสำรวจทางด้านหลังถ้ำแล้วทำทางลงมาจนสำเร็จ ยังผลให้รถยนต์วิ่งขึ้นลงถ้ำขามได้จนถึงปัจจุบัน

ขออนุโมทนาสาธุด้วยครับ !

เรื่องทำถนนนี้ เป็นเหตุการณ์ภายหลังจาก **หลวงปู่** มาอยู่จำพรรษาบนถ้ำขามผ่านไปแล้วเป็นเวลาถึง ๑๐ ปี

ขอย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ใน**พรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๘** (หลวงปู่มีอายุ ๕๘ ปี อายุพรรษา ๓๑) **หลวงปู่ฝั้น** คงจำพรรษาอยู่บน**ถ้ำขาม** พร้อมด้วยพระภิกษุลูกศิษย์อีก ๓ รูป กับสามเณร ๔ รูป เท่ากับพรรษาแรก

ในฤดูแล้ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ นี้ ได้มีการ**ทำสระน้ำ** เป็นงานหลัก **สระน้ำบนถ้ำขามนี้ ต้องทำถึงสองครั้ง** (ใช้คำว่า **ทำ** ไม่ใช่**ขุด** นะครับ)

เมื่อ **ทำ** เสร็จครั้งแรก เก็บน้ำได้เต็มสระแล้วเกิดชำรุด ผ่นังสระเกิดแตกร้าว น้ำไหลซึมออกหมด

จึงต้องจัดทำกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยับเนื้อที่เข้าไปอีก (ทำสระให้เล็กลง) ครั้งนี้ทำหน้าที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงแน่นหนาถาวรมาจนกระทั่งปัจจุบัน

และในปีต่อมา หลวงปู่ ได้ทำสระน้ำอีกแห่งบนพื้นที่สูงขึ้นไป จึงมีทั้งหมดสองสระ มีน้ำพอใช้ไปได้ตลอดฤดูกาล

ตลอดเวลาที่ผ่านมา **หลวงปู่** ยังคงนำสานุศิษย์บำเพ็ญความเพียรอย่างคงเส้นคงวา

สำหรับอาหารการบิณฑบาตก็ยังคงขัดสนอยู่เช่นเคย แต่บรรดาพระภิกษุสามเณรที่อาศัยอยู่กับท่าน ก็มีได้ยอหื้อต่อความลำบาก

ชาวบ้าน ก็เอาใจใส่ดูแลพระเป็นอย่างดี โดยเดินทางไปใส่บาตรที่เชิงเขาจุดนัดพบ เป็นประจำทุกเช้า

ส่วน**พระ เณร** ก็สละพาบาตรเดินลงจากเขา มารับบิณฑบาตที่จุดนัดพบ แล้วก็เดินกลับขึ้นเขาไป กว่าจะได้ลงมือฉันก็ตกเข้าไปเกือบ ๙ นาฬิกาครึ่ง

(ที่วัดฉันมือเดียว และตอนบ่ายมีถวายน้ำยาสมุนไพรร หรือ น้ำปานะ นอกนั้นมีน้ำเปล่าฉันเพียงอย่างเดียว เหมือนวัตรกรรมฐานทั่วไป)

ขณะเดียวกันนั้น ก็ได้มีการจัดสร้างกุฏิที่พัก สำหรับพระเณร ที่มีมาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ด้วยแรงศรัทธาในองค์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ของ พวกเรา

หลังคากุฏิ เป็นดาดฟ้า หลวงปู่ใช้เป็นที่พักผ่อน

พระเณร และญาติโยม ช่วยกันบูรณะกุฏิหลวงปู่ให้เป็นกุฏิถาวร

๑๖๔.

ไม่ทำแล้วจะรู้ผลได้อย่างไร

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร นอกจากจะเอาใจใส่ในด้านการอบรมสั่งสอนธรรมะแล้ว ท่านยังเป็นผู้นำการพัฒนา ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และให้คำแนะนำเรื่องการทำมาหากินอย่างได้ผลอีกด้วย

เรื่องราวในตอนนี้เป็นข้อมูลประสมระหว่างบันทึกของ**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** รวมกับข้อมูลจากข้อเขียนของ **ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์** ผมนำมาหลอมรวมเข้าด้วยกันครับ หากไม่เหมาะสมประการใดก็ต้องกราบขอขมาด้วยครับ

เริ่มด้วย บันทึกของ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ดังนี้ :-

มีข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่า ขณะที่**พระอาจารย์ฝั้น** ขึ้นไปพักบน**ถ้ำขาม**ใหม่ๆ นั้น บริเวณเชิงเขาเต็มไปด้วยป่ารก เป็นดงข้างดงเสือและสัตว์ป่านานาชนิด แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นป่ากล้วยและไร่ สวน มากมาย

เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะ **พระอาจารย์ฝั้น** ได้เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านบุกเบิกเพื่อประโยชน์ในการครองชีพ และในทางเศรษฐกิจของชาวบ้านแถบนั้นเอง

เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งขณะที่**พระอาจารย์ฝั้น** ได้แนะนำสั่งสอนให้ญาติโยมมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ท่านได้แนะนำให้ปลูกกล้วยปลูกอ้อยให้มากขึ้น จะได้มีอยู่มีกินไม่อดอยากยากแค้น

โยมคนหนึ่งได้ค้านขึ้นว่า “หมู่บ้านแถบนี้พื้นที่ไม่อุดมสมบูรณ์ปลูกอะไรไม่ขึ้น เสียแรงเปล่าๆ ต่อให้เทวดาหน้าไหนมาปลูกก็ไม่ได้ผล”

พระอาจารย์ฝั้น จึงได้ถามว่า “ได้ลองปลูกดูแล้วหรือยัง ?”

โยมผู้นั้นตอบว่า “ยัง”

พระอาจารย์ฝั้น จึงสั่งสอนว่า “เพราะพวกเราพากันขี้เกียจ เช่นนี้แหละถึงได้พากันอดอยาก ทั้งๆ ที่ยังไม่เคยลงมือทำเลย แล้วจะรู้ผลได้อย่างไรว่าปลูกขึ้นหรือไม่ขึ้น หากปลูกไม่ขึ้นจริงๆ แล้วบรรดาต้นไม้ต่างๆ เหล่านี้มันจะอยู่ได้อย่างไร ถึงบนภูเขานี้เองก็เหาะ ถ้าปลูกลงไปมันก็ขึ้นได้เหมือนกัน”

ต่อจากนั้น **หลวงปู่** ก็ลงมือพิสูจน์ให้ชาวบ้านได้เห็นว่าสามารถเพาะปลูกพืชบนภูเขานั้นได้

ตอนนี้ต้องขอใช้ชื่อเขียนของ **ท่านอาจารย์คุณหม่อมอวย เกตุสิงห์** นะครับ ดังนี้ :-

พรรษาปี ๒๔๙๘ **ท่านพระอาจารย์** จำพรรษาบนถ้ำขาม ท่านปฏิบัติศาสนกิจด้วยความเข้มแข็งเช่นเคย ทั้งๆ ที่อายุของท่านใกล้หกสิบเข้าไปแล้ว

ในระหว่างพรรษาท่านได้จัดแสดงบทเรียนด้วยของ ให้แก่ชาวบ้านคำข่า เกี่ยวกับการทำมาหากิน

กล่าวคือ ที่ตอนใกล้จะถึงยอดเขาถ้ำขาม มีที่ซึ่งค่อนข้างจะราบล็กน้อยอยู่ฝืนหนึ่ง เนื้อที่ประมาณครึ่งไร่ และมีดินขังอยู่ระหว่างก้อนหิน

กุฏิ และ สถานที่บรรจุอัฐิของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) บนถ้ำขาม

ท่านพระอาจารย์ ให้ทางหญ้า แล้วก็สั่งให้ชาวบ้านหาหน่อกล้วย มาปลูก

ชาวบ้านหลายคนคัดค้านว่า ที่อย่างนั้นปลูกกล้วยไม่ขึ้น เอามา ปลูกก็เสียเวลาเปล่าๆ

แต่**ท่านพระอาจารย์**บอกว่าให้หามาปลูกก็แล้วกัน ขึ้นหรือไม่ขึ้น ก็ไม่รู้เอง

พอปลูกแล้วกล้วยก็งอกงามเป็นป่ากล้วยและอยู่ยั่งยืนมา จนทุกวันนี้

ท่านพระอาจารย์ถือว่าป่ากล้วยนี้เป็นบทเรียนสำหรับชาวบ้าน ให้เห็นว่า การลงความเห็นว่ายโน่นทำไม่ได้ อ้ายนี้ทำไม่ได้ โดย ไม่พยายามลองดูนั้น คือความงี่และความเกียจคร้าน ซึ่งเป็นเหตุแห่ง ความทุกข์และยากจน

ส่วนความสนใจใคร่ทดลองทำอย่างโน้นอย่างนี้ แม้ไม่เคยทำ มาก่อน เป็นความฉลาดและความขยัน จะนำไปสู่ความสุขและความ ร่ำรวย

ในปัจจุบันนี้ (ท่านอาจารย์หมอเขียนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐) ที่ตรง ป่ากล้วยนั้น มีทั้งกล้วย มะม่วง และขนุน เป็นที่อาศัยของพระเถร และลูกศิษย์

ในบางโอกาสพวกลิงก็แหกกันมาเป็นฝูงๆ เพื่อขอแบ่งไปบ้าง

๑๖๕.

ผู้นำในการพัฒนาด้านอาชีพ

ตัวอย่างการแนะนำด้านการทำมาหากิน ที่ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้สอนให้แก่ **ชาวบ้านหมู่บ้านคำชะ** ที่อยู่เชิงเขาถ้ำขาม นั้น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ได้เขียนไว้ดังนี้ :-

อีกเรื่องหนึ่ง ที่ **ท่านอาจารย์** ได้โปรด**ชาวบ้านคำชะ** ในแง่ของการครองชีพโดยเฉพาะ **คือการแนะนำให้พากันทำไร้อ้อย** พวกนั้นคัดค้านว่า **ปลูกแล้วขายไม่ได้** (เพราะตอนนั้นถนนหนทางยังไม่มี)

แต่ **ท่านพระอาจารย์** ยังคะยั้นคะยอให้ปลูก และบอกว่า **ปลูกแล้วก็ขายได้เอง**

ในที่สุด บางคนก็ตกลงทำตามที่ท่านแนะนำ

ปรากฏว่า **พออ้อยแก่** ก็มีพวกโรงงานน้ำตาลมาซื้อถึงที่ ทำให้ **เจ้าของไร่ได้เงินกันไปคนละมากๆ**

เห็นได้ว่า **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** เป็นนักพัฒนาอย่างแท้จริง และท่านพัฒนาทั้งในด้านจิตใจและด้านวัตถุ ไปอยู่ที่ไหนก็ยังคงความเจริญให้เกิดขึ้นที่นั่น ทั้งในแง่ของศีลธรรม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

เพราะฉะนั้น ไม่ว่าท่านจะไปที่ใด จึงมีแต่คนรักและเคารพท่านอย่างแท้จริง

เมื่อท่านไปอยู่ถ้ำขาม พวกชาวบ้านจะต้องหอบหิ้วจ้งหันไปใส่บาตรท่านเป็นประจำ เดินขึ้นเขาไปสี่ห้ากิโลเมตร ไม่ว่าจะฝนจะตกแดดจะออก หรืออากาศจะหนาวเย็นเพียงใดก็ตาม

สมเด็จพระญาณสังวร ร่วมฉันบนถ้ำขาม

ศาลาพักบาตร จุดนัดพบครึ่งทาง

กุฏิแม่ชีในหลืบเขา ถ้ำขาม

ทางขึ้นใกล้จะถึงถ้ำขาม

๑๖๖.

ต้องจำกัดจำนวนพระเณร

ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๙ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ลงไปจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าภูก้อนพิทักษ์ อำเภอเมืองสกลนคร เพราะบรรดาสาธุศิษย์ทั้งหลายได้อ้อนวอนขออาราธนาท่านลงไปจำพรรษาอยู่ที่วัดนั้น ท่านจึงต้องอนุโลมตาม

ครั้นออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ก็กลับขึ้นถ้ำขาม และนำคณะศิษย์ในการบูรณะ กับการก่อสร้างถาวรวัตถุที่จำเป็นเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ในพรรษา ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีพระและเณรจำพรรษาอยู่กับท่านรวม ๗ รูป (รวมทั้งองค์หลวงปู่ด้วย) เหมือนปีก่อน ปีต่อมาก็ยังคงจำนวนเดิม

แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ มีพระและเณรจำพรรษาเพิ่มขึ้นเป็น ๙ รูป ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ รูป รู้สึกว่าจะเกินกำลังของชาวบ้านผู้ให้การอุปถัมภ์ ยังความลำบากแก่พระและเณรในช่วงกลางพรรษาเป็นอันมาก

ในพรรษาต่อมา ท่านก็ตัดจำนวนพระเณรลง คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มีพระและเณรจำพรรษาลดลงเหลือ ๙ รูป และปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านให้ลดลงอีกเหลือ ๖ รูป พอเหมาะสมกับความสามารถของชาวบ้านที่จะให้ความอุปถัมภ์ได้โดยไม่เดือดร้อน

ตรงนี้ผมขออนุญาตออกความคิดเห็นสักหน่อยนะครับ บางท่านคิดว่าเมื่อมีคนหลังไหล่ไปกราบท่านมาก แล้วอาหารการกิน ทั้งของสดของแห้งจะต้องอุดมสมบูรณ์อย่างแน่นอน มีเหลือกินเหลือใช้ แถมกินทั้งกินขำง ก็อาจเป็นไปได้

ความจริงเป็นอย่างนี้ครับ

๑. ญาติโยมไปหลายคณะ นำพวกข้าวสาร - อาหารแห้งไปถวาย มากก็จริง แต่พระท่านจะพิจารณาแยกเป็น ๒ พวก **พวกแรก** คนที่ไปถวายมีความเข้าใจเรื่องพระวินัย จึงไม่ต้องประเคนให้ท่านรับกับมือ อย่างนี้เอาไปเก็บเป็นกองกลางสำหรับนำถวายพระในวันหลังได้ กับ **อาหารอีกพวกหนึ่ง** สำหรับท่านที่ไม่เข้าใจ พยายามเข้าถวายให้ท่านรับประเคน อาหารพวกนี้จะนำมาถวายพระอีกไม่ได้ ท่านต้องแจกจ่ายให้ชาวบ้านไปให้หมด ไม่นำไปเก็บรวมในกองกลาง เพราะตามพระวินัย ถ้านำอาหารที่รับประเคนแล้ว มาปรุงมาถวายในวันต่อไป พระจะต้องถูก**ปรับอาบัติทุกคำกลืน** หมายความว่า ฉันทักคำก็ต้องถือเป็นอาบัติจำนวนเท่านั้นตัว และต้องอาบัติไปเป็นเวลานานเท่ากับเลือดที่เกิดจากอาหารนั้นได้จางหายไปจากตัว พระป่าท่านจึงระมัดระวังพระวินัยอย่างเคร่งครัด **เพราะถ้าศีลไม่บริสุทธิ์จริงก็ภาวนาไม่ขึ้น**

๒. พระป่าท่านให้ความสำคัญกับอาหารที่ได้รับจากการบิณฑบาตมากกว่า เพราะเป็น**กิจวัตร ได้มาตามพระวินัย** คือต้องบิณฑบาตฉันด้วยลำแข้งของตนเอง ส่วนอาหารที่จัดประเคน จัดถวายทีหลัง จัดเป็น**อดิเรกลาภ** ถือเป็นส่วนหนึ่งของแถมของส่วนเกิน แม้จะวิจิตรพิสดารเพียงใด ท่านก็ไม่ยินดี โดยเฉพาะในช่วงเข้าพรรษาในวัดที่ถือเคร่งจะ**ไม่ยอมรับอาหารที่นำมาถวายภายหลัง จะรับเฉพาะที่ได้จากการบิณฑบาตเท่านั้น** ท่านที่ไปวัดป่าในช่วงเข้าพรรษา จะเห็นว่าชาวบ้านจะมารอดักบาตรกันนอกวัด พระไม่รับอาหารที่เข้าไปประเคนในภายหลัง แต่หลังจากออกพรรษาแล้วพระท่านก็อนุโลมตามควร

เกี่ยวกับเรื่องอาหาร - การบิณฑบาต ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ชาวพุทธควรจะได้เรียนรู้ ทั้งหมดกล่าวไว้ใน**พระวินัย** รวมอยู่ในหนังสือ**นักธรรมโท** อยู่แล้ว เขียนไว้ชัดเจน ไม่ต้องตีความ เพราะฉะนั้นท่านพระมหาทั้งหลาย ที่สอบผ่านนักธรรมโทมาแล้ว สอนญาติโยมว่า น้ำเต้าหู้ ไวตามิลค์ นำมาถวายพระตอนเย็นได้เพราะไม่ต้องเคี้ยว นั่นขอให้ท่านกลับไปทบทวนดูสักหน่อยนะครับ ในพระวินัยว่าไว้อย่างนั้นจริงหรือ ?

อีกอย่าง ข้ออ้างที่ท่านว่า “**พระป่ารับไม่ได้ ส่วนพระบ้านรับได้**” ท่านเอาพระวินัยส่วนไหนมาอ้าง ถ้าปฏิบัติตามพระวินัยแล้ว พระป่า พระบ้าน หรือ พระธรรมยุตกับพระมหานิกายก็เหมือนกัน

นี่ผมพูดจากฐานะของประชาชนผู้ทำบุญ และศึกษาพระธรรมนะครับ ไม่ได้แยกว่าเป็นนิกายใด นิกายใดก็ตาม ถ้าถือพระวินัยเดียวกันก็ต้องถือปฏิบัติในหลักใหญ่เหมือนกัน และผมทำบุญก็ไม่ได้เลือกนิกายด้วย แต่จะดูความเคร่งครัดถือตามพระวินัยเป็นสำคัญ หมายความว่าเราก็ต้องศึกษาให้รู้เรื่องของพระด้วยจึงจะแยกแยะได้ถูกต้อง

ขอภัยครับ เขียนถึงพระแล้วก็มันมือ นรกจะกินกบาล หรือเปล่าก็ไม่รู้ ก็ขอจบตรงนี้ดีกว่าครับ - **ปฐม**

๑๖๗.

ข้าวเหนียวเปียกทุเรียนหม้อน้อย

ท่านผู้อ่านครับ เรื่องที่เขียนในหัวข้อนี้ เป็นเรื่องราวที่หลวงปู่ครูบาอาจารย์เล่าให้ฟัง ซึ่งท่านก็มรณภาพแล้ว ผมไม่สามารถหาหลักฐานอื่นๆ มาอ้างอิงได้

เรื่องนี้เกี่ยวกับ ความศรัทธาและความวิริยะพากเพียรของ **สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ** ที่มีศรัทธาต่อองค์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ถ้าหากเป็นการไม่บังควร ทำให้ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท ประการใด กระผม นายปฐุม นิคมานนท์ กราบขอพระราชทานอภัยโทษไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เรื่องนี้ไม่ทราบที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ใด เรื่องมีดังนี้ :-

คราวที่หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พาศิษย์ไปพักที่ภูเขาถ้ำขาม ใหม่ๆ **สมเด็จพระนางเจ้าฯ** ได้เสด็จจังหวัดสกลนคร ได้ทอดพระเนตรเห็น **ธงเสมาธรรมจักร** สีเหลือง ปลิวไสวอยู่ไกลลิบๆ อยู่บนยอดเขาถ้ำขาม เมื่อสอบถามดูก็ทราบว่า มีพระเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน ชื่อ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** พักบำเพ็ญเพียรอยู่ ณ สถานที่นั้น

ด้วยพระราชศรัทธา และพระวิริยะอุตสาหะ **สมเด็จพระ** พร้อมด้วยข้าราชการบริพารจำนวนหนึ่ง ได้ใช้ความพากเพียรเสด็จพระราชดำเนิน จนถึงยอดเขาถ้ำขาม สถานที่พำนักของหลวงปู่

ในการเสด็จพระราชดำเนินส่วนพระองค์คราวนั้น ได้ทรงนำ **ข้าวเหนียวเปียกทุเรียน** ใส่หม้อเล็กๆ ขึ้นไปด้วย เจาะจงจะนำไปถวาย **หลวงปู่ฝั้นองค์เดียว** เพราะทรงเห็นว่าอีสานสมัยนั้นไม่มีทุเรียนรับประทาน จัดเป็นอาหารที่หายาก และเป็นอาหารแปลกประจำท้องถิ่น เมื่อเสด็จขึ้นไปถึง เป็นเวลาที่พระกำลังจะลงมือฉันภัตตาหารพอดี **มีองค์หลวงปู่** นั่งเป็นองค์แรก และนั่งเรียงลำดับถัดไปตามอาวุโสพรรษา ต่อท้ายด้วยสามเณร และอุบาสกผ้าขาว แล้วยังมีแม่ชีต่อท้ายอีก

สมเด็จพระพนัง ทรงนำข้าวเหนียวเปียกทุเรียน หม้อใบน้อยนั้นเข้าไปถวายหลวงปู่ด้วยกิริยาที่นอบน้อมงดงามยิ่ง

ขณะที่ตามเสด็จต่างก็คิดว่า **ข้าวเหนียวเปียกทุเรียน** มีเพียงเล็กน้อยจัดนำมาถวายหลวงปู่เป็นการเฉพาะเพียงองค์เดียวเท่านั้น

ปรากฏว่า เกินความคาดหมายของทุกคนที่ตามเสด็จในครั้งนั้น เพราะไม่เคยเห็นเหตุการณ์อย่างนี้มาก่อนเลย

หลวงปู่รับพระเคน แล้วใช้แคบปลายช้อนตักข้าวเหนียวทุเรียนพระราชทานใส่ลงในบาตร ที่เหลือทั้งหมดเลื่อนไปถวายพระองค์ถัดไป พระทุกองค์ทำเหมือนกัน เลื่อนส่งต่อไปจนถึงเณรองค์ท้ายแถว แล้วส่งต่อไปถึงผ้าขาว ถึงแม่ชีทุกคน แล้วส่งส่วนที่เหลือกันหม้อส่งไปให้ญาติโยมที่รอรับต่อไปอีก

โห้ โห้ !

นี่แหละครับ ปฏิปทาของพระป่า ของมีน้อยหรือมีมากก็ตาม จะต้องแบ่งเฉลี่ยไปอย่างทั่วถ้วน ทุกองค์ ทุกคน มีส่วนได้รับลาภนั้นๆ ตามส่วน

ดังนั้น ในวัดป่าหรือวัดกรรมฐานทั้งหลาย จึงไม่มีปัญหาที่ว่า พระหัวแถวอิมหมีพื้มัน พระและเณรทำยแถวอยู่อย่างอดๆ อยากๆ รับรองไม่มีครับ

ส่วนคนที่นำไปเล่าเป็นเรื่องขบขันว่า เณรเล็กๆ ที่บิณฑบาตอยู่ ทำยแถวเกิดโมโหเพราะอาหารที่คนนำมาตักบาตร **หมด**ก่อนที่จะถึงตน ทุกที

เรื่องอย่างนี้ในวัดกรรมฐานจะไม่มีครับ เพราะบิณฑบาตมาได้ มากน้อยเท่าใดก็ต้องมารวมเป็นส่วนกลาง พระท่านฉันด้วยกัน นั่งเรียง ตามลำดับอาวุโส แต่ละองค์จะมีบาตรส่วนตัวและฉันภายในบาตร อาหารทั้งหมดจึงมีการแบ่งปันกันอย่างทั่วถึง

ปัญหาที่ว่าใครบิณฑบาตได้มากก็อุดมสมบูรณ์ ใครบิณฑบาต ไม่ได้ก็ต้องอด เพราะต่างองค์ต่างบิณฑบาต ต่างองค์ต่างฉัน จึงไม่มี ในวัดฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน ครับ

ขออนุญาตมาต่อทางด้าน **สมเด็จพระแม่เจ้าฯ** นะครับ เข้าใจ ว่า **พระองค์** ได้รับความรู้ความเป็นไปในวัดป่าเป็นอย่างดี ครั้งต่อไปพระองค์ ได้ให้ข้าราชการบริวารส่งอาหารขึ้นไปถวายหลวงปู่ และทรงกำชับว่าให้ จัดทำเป็นหม้อใบใหญ่ๆ ขึ้นไป พระ เณร อุบาสก อุบาสิกา จะได้ แบ่งเฉลี่ยกันได้ทั่วถึง

ก็จบเรื่องแค่นี้

ที่นี้มีอีกเรื่องที่ผมอยากเขียนถึง เพราะมีหลายท่านเคยปรารภ กับผมว่า “**พระป่าท่านถือเคร่งฉันในบาตร ใช้ภาชนะเดียว แต่ทำไม หลวงพ่อเจ้าอาวาส กลับมีถ้วยเล็ก ถ้วยน้อย และอาหารถุกอีกหลาย อย่างแยกมารวมอยู่ตรงหน้าท่าน คล้ายกับที่ท่านสอนให้ลูกศิษย์ปฏิบัติ แต่ตัวท่านเองไม่ปฏิบัติตาม ?**”

เป็นข้อสังเกตที่ดีครับ ลูกศิษย์ที่เป็นพระฝรั่งมาบวชที่
วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี เคยตั้งข้อสังเกตและถามปัญหา
กับ หลวงพ่อชา สุภทฺโท ครับ

คำตอบของ หลวงพ่อ มีโดยสรุปว่า อย่าเอาตัวอย่างหลวงพ่อ
เพราะหลวงพ่อดูต้องแบ่งอาหารเพื่อคนงาน เพื่อลูกศิษย์ที่ใช้ให้ไปทำธุระ
เพื่อแขกหรือญาติโยมที่มีความจำเป็นบางคนอีกด้วย

และอีกอย่าง ใครๆ ก็จ้องคอยรับอาหารกันบาตรจากหลวงพ่อ
ถ้าหลวงพ่อดันกล้วยบาตรแล้ว พวกเราจะไม่รู้สึกริษยาหรือครับ ?

ศาลาโรงธรรมหลังนี้เป็นที่ฉันจ้งหันรวมของพระภิกษุสามเณรด้วย

กุฏิสงฆ์หลังหนึ่งบนถ้ำขาม

๑๖๘.

เมตตาอันยิ่งใหญ่ของหลวงปู่

เรื่องที่น่าเสนอต่อไปนี้ เรียบเรียงโดย **คุณสงบ แจ่มพัฒนา** ชื่อเรื่องว่า **“บุชฌียบุคคล ผั้น อาจาโร”** รวมอยู่ในหนังสือที่ระลึกงาน **พระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่**

บทความนี้มีความยาวประมาณ ๒๕ หน้า ผมขออนุญาตแบ่งชอยมาเป็นตอนสั้นๆ ตามวิธีการของผม ในช่วงนี้ขอนำมาเสนอแค่ ๒ ตอนที่เกี่ยวข้องกับ **วัดถ้ำขาม** ก่อน ที่เหลือนอกนั้นจะนำเสนอในโอกาสต่อไป

ผมขอสารภาพว่าไม่รู้จัก**คุณสงบ แจ่มพัฒนา** เป็นส่วนตัว แต่ขอถือโอกาสนี้ **กราบขออนุญาตคัดลอกบทความของท่าน** มาเสนอ โดยละเอียดแทบทุกตัวอักษร

คุณสงบ เรียก **หลวงปู่** ว่า **หลวงพ่อผั้น** ผมก็ขออนุญาตคงไว้ตามต้นฉบับเดิมนะครับ

มาเริ่มเรื่องกันเลยครับ :-

จาก**วัดป่าอุดมสมพร** รถโดยสารขนาดใหญ่พาเราผ่านช่องทางปกคลุมด้วยเมฆไม่มีแดดใกล้ฝั่งน รุ้สี่กักรชาติดินเข้ามาเยี่ยมกรายอยู่ในลำคอ

มองไม่เห็นบ้านเรือนหรือแสงไฟอย่างใดทั้งสิ้น พบแต่คนหนุ่มคนสาวจูงเด็กขนาดพอจะเดินได้เก่ง สวนทางกับเราเป็นกลุ่มๆ

ทุกคนหน้ายิ้ม แลเห็นฟันขาวอยู่ใต้ฝ่ามือและลำแขนที่ยกขึ้นบังแสงไฟฉายหน้ารถ คนที่ไม่ได้ยกมือป้องกันหน้ารถก็บังอวดฟัน

รถตะกายเชิงเขาฝุ่นดินเลื่อนไถล กระพืดกระพืดต่อมาก็อีกพักหนึ่ง ก็จอดหน้าดวงโคมสว่างสองสามดวง

“รถขึ้นมาได้เพียงแค่นี้เท่านั้น เราจะต้องเดินอีกช่วงหนึ่งจึงจะถึงที่อาจารย์ฝัน อยู่”

ที่นั่น เขาถ้ำขาม สถานที่หลวงพ่อดั้น อาจาโร ขึ้นไปบำเพ็ญภาวนาในระหว่างเวลาออกพรรษา

ตรงสุดทางรถที่จะขึ้นต่อไปได้ มีสำนักแม่ชี หลบอยู่ในหลืบเขา แวดล้อมด้วยธรรมชาติสวยงาม และสงบ

ทางเดินขึ้นเขาเลาะเลียบบไปตามช่องหิน บางตอนลาด บางตอนเป็นมุมโค้งแคบ พอถึงยอดเขาจึงจะเป็นลานกว้าง หินเรียบใช้เป็นเวทีเฮลิคอปเตอร์เหาะลงจอดได้

เลยลานโดยรอบ มีดงล้มทมออกดอกหอมกรุ่น

ยอดเขาขนาดย่อมลูกนี้อยู่ในเทือกเดียวกับภูพาน ต้องไต่บันไดในซอกลดต่ำลงไปจึงจะถึงหินผาเป็นปีกคล้ายเพิง ที่เรียกว่า “ถ้ำขาม” ปีกผานี้มีต้นมะขามใหญ่ ยืนต้นตระหง่าน เมื่อ หลวงพ่อดั้นจัดต่อหลังจากจากช่วงอนหินใหญ่ออกมา ต้นมะขามก็ยังคงถูกสงวนไว้ตรงกลางศาลาตนเอง

โอกาสแรกที่ได้ไปกราบนมัสการหลวงพ่อดั้นคราวนั้น เป็นเวลาสามทุ่มเศษแล้ว หลวงพ่อดั้นนั่งอยู่บนศาลา พรั่งพร้อมด้วยกลุ่มพระภิกษุหม่มจิรวรสี้อยมผาด นั่งขัดสมาธิเรียงอยู่เกือบเป็นวงกลม ออกตั้งหลังแอ่น นั่งประคุดรูปปั้น ล้อมดวงแห่งความสว่างโพลง

หลวงพ่ ทักทายผู้เดินทางไกลมาเป็นเวลากว่าสิบสองชั่วโมง
“มากันแต่ไหน ? มากันยังไง ? เอ้า เข้ามา...”

“มาจากกรุงเทพฯ เจ้าค่ะ” ศิษย์ที่เคยไปมาหาสู่ประนมมือหลัง
กราบงามสามหน เรียนให้ทราบ

“มากันตั้งแต่เมื่อไหร่ ?”

“ออกจากกรุงเทพฯ ตั้งแต่เช้าเจ้าค่ะ”

“เออ...เหนื่อยกันแย่ซี”

“แต่พอมมาถึงแล้ว ก็ปลื้มใจหายเหนื่อยเลยเจ้าค่ะ” เสียงหลังนี้
เป็นผู้ฟังเคยพบ **หลวงพ่ฝัน อจาโร** เป็นวาระแรกในชีวิตคำวันนั้น
เอง

สุภาพสตรีท่านแรก ขอร้องให้ **หลวงพ่** สอน “**พุทธโธ**”
แก่คณะผู้ไปเยี่ยมเยียน

“พุทธโธ คือพระพุทธรเจ้า พุทธะ คือความรู้...”

หลวงพ่ แนะนำการนั่งให้สบาย หลับตา ทำใจให้สงบ ทำใจ
ให้เบิกบาน หนักอึ้งๆ และทำใจให้สว่าง ภาวนา “**พุทธโธ**” พร้อมกับ
หายใจลึกเข้าสู่ก้นบึ้งของห้วงหทัย แล้วระบายออก...

ศาลาถ้าขามเงียบกริบราวกับไม่มีสิ่งที่มีชีวิตอยู่เลย

มองออกไปภายนอก ต้นไม้ชุกชูดเหยียดกิ่งก้านอยู่ต่ำกว่าเรา
ดาวพระพรินชยิบระยับอยู่ตามช่องว่างของกิ่งไม้ ผู้คนซึ่งนั่งตามสบาย
หลับนัยน์ตานิ่งไม่ไหวติง เหมือนกับว่าหลุดออกไปลอยอยู่ในกลุ่มเมฆ
เมืองแมนแดนฟ้า

นี่คือสภาพปกติของกิจวัตร**หลวงพ่ฝัน** ประจำวัน ต้อนรับ
ผู้ไปหาด้วยเมตตา ให้ความกรุณาแนะนำโดยไม่เลือกเวลา ตั้งแต่อรุณ
ถึงดึกตื่นทุกคืน การหลับนอนพักผ่อนนั้นใช้เวลาเพียงน้อยนิด

ความเมตตากรุณาของหลวงพ่อยิ่งใหญ่ที่สุด มากมายและเหลือเฟือเสมอ

ผู้ที่เป็นกราบนมัสการหลวงพ่อก็จะรู้สึกถึงพลังรังสีแห่งความเมตตาแผ่สร้าออกมาถึงตัวเขา ทำให้รู้สึกเป็นสุข ลืมความเดือดร้อนวุ่นวายไม่เป็นสุขอย่างปลิดทิ้ง และเมื่อได้ลองปฏิบัติตามคำแนะนำของหลวงพ่อก็จะเกิดความรู้สึกอย่างใหม่ ชนิดที่ไม่เคยประสบมาก่อน

อ่านเรื่องนี้แล้วรู้สึกมีความสงบ - ความสุขในใจไหมครับ ?

มะขามต้นนี้เป็นที่มาของคำว่าถ้าขาม
พระอาจารย์ฝั้นสร้า
ศาลาโรงธรรมคร่อมไว้
ดังในภาพ

๑๖๓.

เปลี่ยนศาสนาด้วยมนต์ “พุทโธ”

ขอเชิญอ่านข้อเขียนของ **คุณสงบ แจ่มพัฒนา** ต่ออีกตอน
นะคะครับ :-

ท่านเจ้าพระคุณ **สมเด็จพระญาณสังวร** (ก่อนได้รับสถาปนาเป็น
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก) แห่ง **วัดบวรนิเวศวิหาร**
ชาวซึ่งถึงพลังแห่งเมตตาคุณของ **หลวงพ่อฝั้น** ยิ่งกว่าท่านผู้ใดทั้งหมด

จะเห็นได้ว่า หากมีชาวต่างประเทศผู้ใฝ่อยากเรียนรู้พระพุทธ
ศาสนาให้ได้รับรสชาติความสุขสงบอย่างจับปล้นแล้ว ท่านเจ้าพระคุณ
สมเด็จพระญาณสังวร ก็จะแนะนำให้ไปกราบนมัสการ **หลวงพ่อฝั้น**

ชาวต่างประเทศนับถือศาสนาอื่นหลายท่าน พบมนต์ “พุทโธ”
ของ **หลวงพ่อฝั้น** แล้ว ถึงกับเปลี่ยนศาสนา ผู้ชายขออุปสมบทเป็น
พระภิกษุ สามเณร ผู้หญิงก็ขอบวชเป็นแม่ชี

ชาวต่างประเทศ ซึ่งมีศรัทธาเลเพศธรวาส แห่งแรกที่ท่าน
เจ้าพระคุณ**สมเด็จพระสังฆราช** จะส่งไปอบรมให้พบสันติสุข ก็คือ **สำนักของ**
หลวงพ่อฝั้น ที่ **วัดป่าอุดมสมพร** และ **ถ้ำขาม** เสมอ

คุณวิเศษของ หลวงพ่อฝั้น อย่างแท้จริงนั้น ก็คืออำนาจ
ประหลาดอันเกิดจากกระแสเมตตาคุณ กรุณาคุณ และความสามารถ
สอนธรรมด้วยภาษาง่ายๆ ผู้ฟังรับเอาเป็นประโยชน์แก่ชีวิตได้อย่าง
ทันทีทันใด

อาทิ การถามว่า “รู้จักไหม**พระกรรมฐานห้า**”

กรรมฐานห้า ต้นเหตุแห่งการก่อกรรมทั้งหลายทั้งปวง ก็คือ **แขนสองข้าง ขาสองข้าง ศีรษะหนึ่ง**

หมายถึงว่า คนเราจะทำอะไรก็ตาม ก็ต้องใช้หัวคิดและแขนขา มือเท้านี้แหละ เป็นองค์ประกอบใหญ่

บุญ คือ ความสบาย เย็นออกเย็นใจ ไม่ยุ่งยาก ไม่ลำบาก รำคาญ ไม่อดไม่จน

บาป คือ ความวุ่นวาย ความยุ่งความยาก ดิ้นรน ลำบาก เดือดร้อน

ศาสนาคืออะไร ? อะไรเป็นศาสนา ? ศาสนาแปลว่าอย่างไร ?

ศาสนาก็คือคำสั่งสอน ท่านสอนอะไร ? - ท่านสอนคน สอน - เพื่อเหตุใด ? - สอนกายกับใจของคน เพื่อให้ละความชั่ว ละความชั่ว เพื่อเหตุใด ? - เพื่อไม่ให้เราได้ทุกข์ได้ยาก ได้ลำบากรำคาญ ไม่ให้อด ไม่ให้จน ให้พ้นจากตกทุกข์ได้ยาก **ความทุกข์ยากลำบากนั้นคือนรก ! ความทุกข์มิได้อยู่บนท้องฟ้าอากาศ ทุกข์อยู่ตรงไหนบาปอยู่ตรงนั้น นรกก็น้อยตรงนั้น**

“พระพุทธรักษาสอนเรื่องกายกับใจคน ท่านไม่ได้สอนเรื่อง ต้นไม้ภูเขาเลากา...”

หลวงพ่อดี ไม่ค่อยพูดถึงคำว่า **สมาธิ** แต่ชอบเรียกว่า **การวัดใจ** หรือ “**เข้าวัด**” วิธีการของหลวงพ่อดีสอนไม่มีอะไรยุ่งยากเลย

“นั่งให้สบาย...หลับตา หุบปาก ลิ้นก็อย่ากระตุกกระตัก หน้ำยิ้มๆ ทำใจให้เบิกบาน ภาวนาว่า **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** ๓ ครั้ง แล้วรวมเป็น **พุทโธ** คำเดียว มองเข้าไปภายใน ดูใจของเรา เห็นอะไร ไหม ? มันมีดีคือใจคน วัดกันตรงนี้ วัดเพื่อให้อ่านใจเรานี้แหละ **ดีหรือไม่ดี**

ใจดีเป็นอย่างไร ? ใจเราดีก็มีความสุข ความสบาย เย็นอก เย็นใจไม่เดือดร้อน”

“**พุทธโธ** - กายเราเบิกบาน **พุทธโธ** - ใจเราสว่างไสว **พุทธโธ** - ใจเรา ผ่องใส เหมือนน้ำใส กระจกใส หรือแก้วใส เห็นตน เห็นบุคคลอื่น มองเห็นเรา มองเห็นเขา มองเห็นงานมองเห็นการ มองเห็นความสุข ความทุกข์ของเรา เรามีชีวิตเรารักชีวิต ใครๆ ก็มีชีวิตเหมือนกันทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้ เราไม่ควรเบียดเบียนซึ่งกันและกัน...ซี”

หลวงพ่อดั้น เน้นเรื่อง **ศีลห้า** เสมอ แต่ท่านไม่ชอบพิธีการ ขอศีล หากผู้ใดไม่ทราบ ไปอาราธนาขอศีลจากท่าน **หลวงพ่อดั้น** จะบอกว่า “**อย่าไปโกหกกับพระหลาย ขอศีลสู้บ พอยุงกัดก็ตบปีบ**”

หลวงพ่อดั้น ท่านถือว่า ศีลเป็นของประจำตัวต้องมีอยู่ทุกคนแล้ว **ศีลห้า** เป็นอีกกรณีหนึ่งที่**หลวงพ่อดั้น** เปรียบเสมือน**แขนสองข้าง ขาสองข้าง** และ**ศีรษะหนึ่ง** เป็นเรื่องที่เราจะต้องรักษา อย่าเอาแขนขา และหัว ซึ่งหมายถึง ความนึกคิด และปาก นัยน์ตา ไปกระทำสิ่งที่เป็นโทษห่าอย่าง คือ **ผิดศีลห้าข้อ**

คุณลักษณะพิเศษของธรรมที่หลวงพ่อดั้นแสดง ได้แก่ ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกเหมือนกันว่า หลวงพ่อดั้นกล่าวข้อความออกมาเพื่อตัวเขาอย่าง เจาะจง ไม่ใช่กล่าวคลุมๆ สำหรับบุคคลทั่วไป แม้จะมีผู้ร่วมประชุมอยู่ นับด้วยจำนวนร้อยๆ ก็ตาม

คราวหนึ่ง บนศาลาหลังใหญ่ **วัดป่าอุดมสมพร** แน่นท้งผู้คน ทั้งฆราวาส แม่ชี พระภิกษุ สามเณร คู้ขาไขว้เป็นบัลลังก์กฤษิอบลมือประสานอยู่บนตัก เงียบ เหมือนกับทุกชีวิตได้กลายเป็นรูปปั้นไปหมด

**มีเสียงหวีดร้อง ติดตามด้วยสะอื้นไห้ของเด็กสาวคนหนึ่ง
เหตุเกิดเพราะกระทำสมาธิ แล้วเห็นภาพนิมิตน่ากลัว**

หลวงพ่อดั้นในตอนที่จะเปลี่ยนจากตำแหน่งอาสนะเดิม ขึ้นไปสู่
ยังธรรมาสน์ ท่านเดินเข้าไปใกล้เด็กสาว แทนที่จะสอบถามว่าเกิดอะไร
ขึ้น **หลวงพ่อกลับ**พุดถึงนิมิตที่เด็กหลับตาเห็น

คืนวันนั้นหลวงพ่อก็ตกเกี่ยวกับเรื่อง**การเปลี่ยนศาสนา** ซึ่ง
นับเป็นครั้งแรกในชีวิตของหลวงพ่อก ที่พุดถึงการเปลี่ยนความศรัทธา
จากศาสนาหนึ่งเพื่อรับศาสนาใหม่

เด็กสาวผู้เห็นนิมิตน่ากลัวผู้นั้น กำลัง**ดำริจะเปลี่ยนศาสนา** และ
ก็ไม่มีผู้ใดกราบเรียนเหตุผลการเปลี่ยนศาสนา อันเป็นต้นเหตุที่ญาติ
ผู้ใหญ่ นำเด็กสาวผู้นั้นไปที่ **วัดป่าอุดมสมพร** แก่หลวงพ่อก่อนเลย

โดยปัจจัยต่างๆ ดังที่กล่าวแล้ว หลวงพ่อดั้น จึงเป็นที่เคารพ
รักของบุคคลทุกชาติชั้น มีผู้เดินทางข้ามน้ำ ข้ามฟ้า ข้ามประเทศ ไป
กราบนมัสการหลวงพ่อกถึงวัดป่าอุดมสมพร ซึ่งอุดมสมพรสมชื่อ ต้นไม้
ออกผลออกดอกใบเขียวช่อ่ม เหมือนกับเป็นอยู่อย่างนั้นตลอดกาล

พระเถรชาวต่างประเทศมารับการอบรมจากหลวงปู่

๑๗๐.

สุขภาพหลวงปู่เริ่มทรุดโทรม

หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๐๕ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ลงจากถ้ำขาม ไปพักที่วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ และเพื่อสั่งสอนอบรมโปรดชาวบ้านพรรณา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องและลูกหลานของท่านเอง

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี ได้ถึงแก่มรณภาพลงหลังการผ่าตัดที่โรงพยาบาลศิริราช

สำหรับพระกรรมฐานในภาคอีสาน การมรณภาพของท่านเจ้าคุณฯ มีความสำคัญมาก เพราะท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ของบูรพาจารย์พระกรรมฐานแทบทุกรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่ได้ญาติติเปลี่ยนจากมหานิกายมาเป็นธรรมยุต

หลวงปู่ฝั้นท่านได้ไปร่วมงานทำบุญของท่านเจ้าคุณฯ ทุกโอกาสไม่เคยพลาด เพราะถือเป็นการแสดงความกตัญญูที่ศิษย์พึงมีต่อครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง

หลังจากทำบุญเรียบร้อยแล้ว หลวงปู่ฝั้นได้กลับไปพำนักที่วัดป่าอุดมสมพร อีกต่อไป

ในฤดูแล้งของปี พ.ศ. ๒๕๐๕ หลวงปู่ได้นำญาติโยมทำทางจากโรงเรียนบ้านม่วงไข่ ไปถึงบ้านหนองโคก

หลวงปู่ได้ไปอยู่ช่วยดูแลเป็นกำลังใจแก่ชาวบ้านอย่างใกล้ชิดเป็นเวลาถึง ๕ - ๖ วัน จนกว่าการทำทางจะเสร็จเรียบร้อย

หลวงปู่ต้องตรากตรำคร่ำเคร่งงานในขณะที่สังขารกำลังร่วงโรยเช่นนี้ เป็นเหตุให้ท่านเจ็บป่วย ถึงขนาดต้องเข้าพักรักษาตัวที่**โรงพยาบาลสกลนคร** ออกจากโรงพยาบาลแล้วก็เดินทางไปรักษาตัวต่อที่กรุงเทพฯ (มีบันทึกประวัติการอาพาธของหลวงปู่โดยละเอียด จัดทำโดยศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ในหนังสือที่ระลึกงานศพของหลวงปู่) เมื่ออาการทุเลาลงมากแล้วท่านจึงเดินทางกลับสกลนคร โดยกลับไปพักที่**วัดป่าภูธรพิทักษ์** และได้**จำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ อีกพรรษาหนึ่ง**

ทั้งนี้เพราะ**หลวงปู่**ท่านมีอายุมากแล้ว และมีโรคภัยเบียดเบียนด้วย คณะแพทย์และสาธุศิษย์เป็นห่วง เห็นว่าการเดินขึ้นลงที่**ถ้ำขาม** ต้องออกกำลังมาก อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของท่านได้ จึงวิงวอนให้ท่าน**จำพรรษาที่วัดป่าภูธรพิทักษ์** เป็นการพักผ่อนสุขภาพ

อย่างไรก็ตาม ภายในพรรษา แม้ว่า**หลวงปู่**จะอยู่ในช่วงพักผ่อนสุขภาพ แต่บรรดาญาติโยมทั้งใกล้และไกลก็ยังพากันไปนมัสการอยู่ไม่ขาด ท่านเองก็เมตตาต้อนรับ และเทศนาอบรมสั่งสอนโดยมิได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย นับเป็นอันตรายต่อสุขภาพของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากภาระในการต้อนรับญาติโยมแล้ว **หลวงปู่**ยังมีภาระประจำในการอบรมพระภิกษุสามเณร โดยเฉพาะ**พระนวกะ** คือพระบวชใหม่ ไปพร้อมกันด้วย ทั้งเรื่องการปกครองดูแลวัดทุกสิ่งทุกอย่างในฐานะเจ้าสำนักด้วย

ออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่**ได้ไปพำนักที่**วัดป่าอุดมสมพร** ภาระทุกอย่างของท่านก็ยังหนักหน่าอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้หลวงปู่ยังได้นำการพัฒนาวัด โดยชุดลอกขยายสระ
หนองแขง ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดให้กว้างและลึกจนเป็นรูปสระใหญ่แล้ว
สร้างโบสถ์น้ำ ขึ้นในแบบได้ประโยชน์ใช้สอยและถูกต้องตามพระวินัย
บัญญัติ โดยหลีกเลี่ยงความวิจิตรพิศดารในการตกแต่งประดับประดา
โดยสิ้นเชิง

สำหรับกุฏิที่พัก ก็ได้สร้างเพิ่มขึ้นเท่าที่มีความจำเป็น ให้เหมาะสม
กับจำนวนพระเถร และญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมอยู่วัด

จากการตราครุฑทำให้สังฆารทุดไตรมาส หลวงปู่ได้เข้ารักษาในกรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๑๗
แล้วกลับมาพักบนถ้ำขามอีกระยะหนึ่ง

๑๗๑.

เมตตาธรรมอันล้ำพัน

จากปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ยังคงไปๆ มาๆ ระหว่าง วัดป่าอุดมสมพร วัดป่าภูก้อนพิทักษ์ และวัดป่าถ้ำขาม ไม่ว่าท่านจะไปพำนักอยู่ ณ ที่ใด บรรดาผู้คนจะพากันไปกราบ ไหว้วันมัสการท่านอย่างเนืองแน่น

ทุกคนได้รับการต้อนรับจากหลวงปู่อย่างเสมอหน้า ไม่ว่าเด็ก หรือผู้ใหญ่ ไม่ว่าคนมีหรือคนจน ไม่ว่าเจ้านายหรือบ่าวไพร่ ข้าราชการ พ่อค้า ชาวไร่ชาวนา ทุกคนจะได้รับความเมตตาเสมอหน้ากันหมด

ตลอดเวลาในช่วงชีวิตท่าน ลูกศิษย์ลูกหาบอกว่า ไม่เคยเห็น หลวงปู่แสดงอาการกระตือรือร้น ดื่อกดีใจในอันที่จะต้อนรับใครผู้ใด เป็นพิเศษ ท่านปฏิบัติอย่างเสมอหน้าทุกคน

นอกจากนี้ยังไม่เคยเห็นท่านแสดงอาการย่อท้อ เหนื่อยหน่าย ในการเอาธุระการต้อนรับ แนะนำสั่งสอน อบรม แสดงธรรม โปรด แก่ผู้คนทุกหมู่ทุกเหล่า

หลวงปู่เป็นนักสร้างคน คือสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ สอน ให้คนพาลกลับตัวเป็นคนดี สอนให้เลิกอบายมุขทุกอย่าง ให้ขยัน ทำมาหากิน และให้ละเว้นต่อการประพฤติดมิชอบด้วยประการต่างๆ อย่างไม่ได้ผลตลอดมา

เมตตาบารมีธรรมของหลวงปู่กว้างใหญ่ไพศาล แผ่กว้างขึ้นทุกที แต่ละปีที่ล่วงไป ผู้คนได้หั่งไหลไปนมัสการท่าน เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่มีวันจบสิ้น

จนกระทั่งในระยะหลังๆ บรรดาสาธุศิษย์ และนายแพทย์ได้กราบวิงวอนท่านครั้งแล้วครั้งเล่า **ให้บรรเทาการรับแขกลงเสียบ้าง** ท่านจะได้มีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้น เพราะนับวันที่ผ่านไป สังขารของท่านได้ทรุดโทรมลงไปมาก ทั้งยังลุ่มปวยลงบ่อยๆ อีกด้วย

แต่หลวงปู่ท่านก็ไม่ยอมกระทำตามคำแนะนำเหล่านั้น ซึ่งทุกคนก็ตระหนักดีในเหตุผลว่า **เป็นการขัดต่อเมตตาธรรมที่ท่านยึดถือปฏิบัติมาตลอด**

๑๗๒.

หลวงปู่ กับพระผู้เป็นยอดของแผ่นดิน

ได้คัดลอกข้อเขียนของคุณสงบ แจ่มพัฒนา นำเสนอมาก่อนหน้านั้นแล้ว ตอนนี้เป็นตอนที่ ๓ คุณสงบ เรียกหลวงปู่ว่า หลวงพ่อผืนผมก็ขอคงไว้เหมือนต้นฉบับเดิมนะครับ

เริ่มเรื่องดังนี้ :-

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และ ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้า ก็เสด็จพระราชดำเนินไปกราบนมัสการหลวงพ่อผืนถึงวัดด้วย

ในคราวเสด็จพระราชทานผ้าพระกฐินส่วนพระองค์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๑๕ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นมัสการถามหลวงพ่อผืน** ความสำคัญว่า “**ทำอย่างไรประเทศชาติ ประชาชน จะอยู่ดีกินดี มีความสามัคคีปรองดองกัน?**”

“**ให้เข้าหาพระศาสนา เพราะศาสนาสอนให้ละชั่ว กระทำ ความดี ทำใจให้ผ่องใส**” **หลวงพ่อถวายวิสัชนา**

“**คนส่วนมากทำดี คนส่วนน้อยทำชั่ว จะให้คนส่วนมาก เดือดร้อนไหม ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขได้?**”

“ขอถวายพระพร ทุกวันนี้คนไม่รู้ศาสนา จึงเบียดเบียนกัน ถ้าคนเรานึกถึงศาสนาแล้วก็ไม่เบียดเบียนกัน เพราะต้องการความสุข ความเจริญ คนอื่นก็เช่นกัน

คนทุกวันนี้เข้าใจว่าศาสนาอยู่กับวัด อยู่ในตู้ ในหีบ ในใบลาน อยู่กับพระพุทธรูปเจ้าประเทศอินเดียโน่น จึงไม่สนใจ บ้านเมืองจึงเดือดร้อนวุ่นวาย มองหน้ากันไม่ได้

ถ้าคนเรารู้กันเป็นบิดามารดา เป็นพี่น้องกันแล้วก็สบาย ไปมาหาสู่กันได้ เพราะใจเราไม่มีเวร เวรก็ไม่มี ใจเราไม่มีกรรม กรรมก็ไม่มี

ฉะนั้น ให้มีพรหมวิหารธรรม อย่างมหาบพิตรเสด็จมานี้ ทุกอย่างเรียบร้อยหมด”

ในคราวเดียวกันนั้น สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และทูลกระหม่อมสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์ เสด็จเข้านมัสการ หลวงปู่ฝั้น โดยประทับบนพื้นพรหม

“ท่านอาจารย์ไปพักวัดบวรฯ บ่อยไหม?” ทรงรับสั่งถาม

“สมัยสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ไปพักบ่อย ทุกวันนี้ไม่ได้ไป ท่านเจ้าคุณศาสนโสภณ นิมนต์เหมือนกัน”

(ท่านเจ้าคุณพระศาสนโสภณ ต่อมาได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระญาณสังวร และก็คือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในเวลาต่อมา)

“ถ้าท่านอาจารย์ไปพักที่วัดบวรฯ ดิฉันจะไปนมัสการ ดิฉันสนใจ ภาวนามานานแล้ว แต่เมื่อนั่งจิตไม่ค่อยสงบ ได้ไปเรียนท่านเจ้าคุณศาสนโสภณ ท่านบอกว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก” สมเด็จพระบรมราชินีนาถ รับสั่ง

หลวงพ่อกวน ถวายวิสัชนาว่า “ไม่ว่าจะนั่ง จะนอน จะยืน จะเดิน
ทำได้”

“ทำอะไรให้รู้อยู่หรือ?”

“ขอถวายพระพร”

หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ **หลวงพ่อดั้น**เดินทางเข้ามาเมืองหลวง
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และ **สมเด็จพระบรมราชินีนาถ**
พร้อมด้วย **ทูลกระหม่อมสมเด็จพระฟ้าหญิง** ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่
วัดบวรนิเวศวิหาร

ในหลวงฯ ทรงพระราชปฏิสันถารว่า “ท่านอาจารย์มากกรุงเทพฯ
รู้สึกเหนื่อยไหม?”

“ขอถวายพระพร อาตมาถือเป็นเรื่องธรรมดา เนื่องได้เคยฝึก
มาสัหมยออกปฏิบัติ ครั้งแรกไม่มีรถยนต์ มีแต่เดินด้วยเท้า ขอถวาย
พระพร”

สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงปรารภว่า “คนทุกวันนี้เข้าใจว่าตาย
แล้วไม่ได้เกิด ถ้าคนตายแล้วเกิด ทำไมมนุษย์จึงเกิดมาก? หาก
เด็ยรัจจาดานเขาพัฒนาตนเองจะถึงขั้นเกิดเป็นมนุษย์ได้ไหม?”

“ได้” หลวงพ่อกวนวิสัชนา “เกี่ยวกับจิตใจ ใจคนมีหลายนัย
ตัวเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นสัตว์ ตัวเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นเปรต ตัวเป็นมนุษย์
แต่ใจเป็นนรก

ตัวเป็นมนุษย์ใจเป็นมนุษย์ หรือเทวดา เป็นพรหม เป็น
พระอรหันต์ เป็นพระพุทธเจ้า ก็มาจากคน

จะรู้ได้อย่างไร **ให้นั่งพิจารณา** ที่ใจไม่อยู่ คิดโน้นคิดนี้นั่นแหละ
เรียกว่า มันไปต่อภพต่อชาติ - ที่ว่าเกิด

ถ้าตายก็ไปเกิดตามบุญตามบาปที่ทำไว้ **เป็นเปรต**คือใจที่มีโมโห
โทโส ริษยา พยาบาท **ใจนรก** คือใจทุกข์ กลุ้มอกกลุ้มใจ

ใจเป็นมนุษย์ คือใจที่มีศีลห้า มีทาน มีภาวนา **ใจเป็นเศรษฐี**
ท้าวพระยามหากษัตริย์ คือใจดี

ใจเป็นเทวดา คือมีเทวธรรม มี **ทิริ** - ความละอายบาป **โอดดับปะ**
- ความเกรงกลัวบาป น้อยหนึ่งไม่ยากกระทำ

ใจเป็นพรหม มีพรหมวิหารธรรม

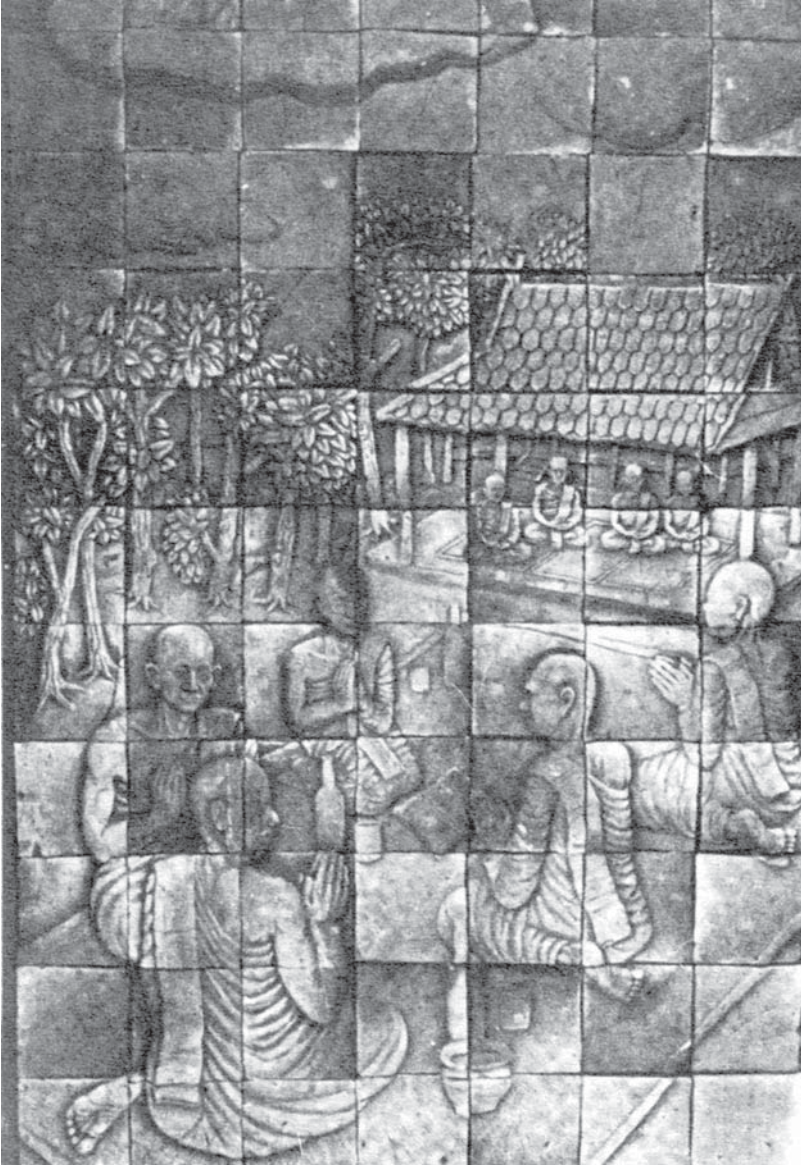
ใจว่างเหมือนอากาศ - **ใจพระอรหันต์** คือ ท่านพิจารณาความ
ว่างนั้นจนรู้เท่า แล้วปล่อย เหลือแต่รู้ **ใจพระพุทธเจ้ารู้แจ้งแทงตลอด**
หมดทุกอย่าง”

หลวงพ่อดี ได้รับความสะดวกจากองค์พระประมุข และ
ราชตระกูลเป็นอย่างสูง เห็นได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไป
ยังวัดป่าอุดมสมพรหลายครั้ง

เมื่อหลวงพ่อดีเข้ามาในกรุง ก็ทรงโปรดให้อาราธนาเข้าไป
แสดงธรรมในพระราชฐาน

บางครั้งรับสั่งสนทนากับหลวงพ่อดีอยู่นานมาก เวลาหลวงพ่อดี
จะลุกขึ้น เพราะหลวงพ่อดีนั่งอยู่อริยาบถเดิมนานเกินควรจึงลุกขึ้น
ไม่ได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดฯ เสด็จเข้าทรงช่วยพยุง
หลวงพ่อดีด้วยพระองค์เอง

ตอนที่ ๘ :

เมตตวจิตสุดประมาณ

วัดป่าอุดมสมพรที่פקจำพรรษา
ในวาระสุดท้ายของ
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

๑๗๓.

การพัฒนาด้านวัตถุ

ข้อมูลตั้งแต่ตอนนี้เป็นต้นไป ผมถือตามบันทึกของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ดังนี้ :-

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นไป หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ย้ายไปจำพรรษาที่ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม และเริ่มพัฒนาวัดเป็นการใหญ่

มีการสร้างศาลาใหญ่เป็นที่ชุมนุมสำหรับการกุศลต่างๆ สร้างกุฏิถาวรขึ้นแทนกุฏิไม้ไผ่และกระดาด สร้างโบสถ์น้ำในสระหนองแวง สร้างพระธาตุเจดีย์ ถึงเก็บน้ำและระบบท่อส่งน้ำภายในวัด เป็นต้น

ในการสร้างถาวรวัตถุต่างๆ นี้ หลวงปู่ จะถือหลักสำคัญเป็นประจำ คือ มีเงินก่อนแล้วจึงลงมือทำ

หลวงปู่ ไม่ยอมและไม่เคยออกปากเรียไรผู้ใดเลย สิ่งก่อสร้างที่มีราคาสูงนั้น ส่วนมากมีผู้เสนอขอเป็นเจ้าของสร้างถวาย

แม้กระนั้นท่านก็ไม่ยินยอมให้ทำใหญ่โตหรือหรูหราเกินจำเป็น อย่างเช่นโบสถ์ซึ่งนิยมสร้างกันอย่างวิจิตรพิสดาร หรือกุฏิที่หลวงปู่ท่านอาศัยเอง ท่านก็ให้ทำเพียงเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นเบื้องต้น

ถึงแม้เจ้าของเงินยินดีที่จะถวายให้พิเศษ เพื่อให้สมกับศรัทธาของเขา ท่านก็อนุญาตแต่เพียงพอสมควร ไม่ให้เกินฐานะพระกรรมฐาน ท่านมักจะบอกให้เก็บเงินไว้ไปทำอย่างอื่น

การก่อสร้างหลายอย่าง **หลวงปู่**จัดทำโดยอาศัยปัจจัยที่มีผู้ถวาย และท่านให้ไวยาวัจกรรวบรวมไว้ เงินที่ท่านใช้ในเรื่องเหล่านี้เป็นเงินที่ผู้ถวายเจาะจงถวายแก่ท่าน

ส่วนมาก เวลาที่ท่านว่าจะสร้างอะไร อย่างนั้นอย่างนี้ ก็มีผู้ขอถวายเงินช่วย แม้แต่ท่านจะบอกว่าเงินมีอยู่แล้ว ผู้นั้นก็มักจะขอสมทบร่วมทุนด้วย เพื่อทำบุญกับท่าน ดั่งนี้เงินจึงมีเหลืออยู่เสมอ นานๆ เข้าก็มีเป็นก้อนใหญ่ ท่านก็ใช้จ่ายไปในการสงเคราะห์สหธรรมิกบ้าง ช่วยงานของวัดอื่นๆ บ้าง ใช้สร้างถนนหนทางหรือทำสาธารณประโยชน์อื่นๆ บ้าง

เงินที่ได้จากการอุทิศแก่สงฆ์ เช่น เงินจากกฐิน ผ้าป่า หรือสังฆทาน ท่านใช้เก็บเข้าบัญชีของวัดทุกบาททุกสตางค์ เมื่อมีพอสมควร ก็จัดตั้งเป็นนิตินิสำหรับเอาดอกผลมาบำรุงวัด

เวลาท่านไปเทศน์ที่วัดอื่น เช่นในงานศพ หรือการบุญอื่นๆ กัณฑ์เทศน์ของท่านมักจะยกให้แก่วัดนั้นๆ ไป

เพราะเหตุนี้คนจึงชอบทำบุญกับหลวงปู่ เพราะแน่ใจว่าถวายท่านแล้วไม่มีตกหล่น มิหนำซ้ำยังจะได้กำไรจากการที่ท่านทำบุญต่ออีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า “บุญต่อบุญ” อีกด้วย

ศาลาโรงธรรม และโบสถ์น้ำ กลางสระน้ำใหญ่ หนองแวง

๑๗๕.

สร้างตึกสงฆ์อาพาธ ให้โรงพยาบาลสกลนคร

จากการที่ศรัทธาญาติโยมจากทุกสารทิศได้มากกราบนมัสการ หลวงปู่และได้ถวายปัจจัยในโอกาสต่างๆ ร่วมก่อสร้างถาวรวัตถุและ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แล้วก็มีเงินส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนเกินได้ สะสมมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นก้อนใหญ่พอที่จะทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะ ได้มากขึ้น

เมื่อหลวงปู่ ได้ทราบว่ **ตึกสงฆ์ของโรงพยาบาลจังหวัดสกลนคร** ขำรุดทรุดโทรมมากแล้ว และทางโรงพยาบาลใครจะได้ตึกหลังใหม่ **หลวงปู่** จึงรับที่จะสร้างให้

พอข่าวแพร่ออกไปว่า **หลวงปู่จะสร้างตึกสงฆ์อาพาธให้แก่ โรงพยาบาลจังหวัดสกลนคร** เท่านั้น ก็มีคนนำปัจจัยไปถวายเพื่อสมทบ ทุนกันเรื่อยๆ

ในวันที่กำหนดทำพิธีวางรากตึก คือวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๘ มีคนไปร่วมพิธีอย่างแน่นขนัด

นอกจากคนตั้งใจ **ไปรับเหรียญที่ระลึกของหลวงปู่** แล้ว ยังมี พ่อค้าคหบดี และข้าราชการทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด ได้เตรียม เงินไปถวายเพื่อร่วมการก่อสร้างอีกจำนวนมาก

ช่วงเช้าวันนั้นเอง ได้รับเงินสมทบทุนมากกว่าสามแสนบาท และหลวงปู่ ก็ได้ให้ส่งเข้าบัญชีเฉพาะสำหรับเรื่องตึกสงฆ์

ดังนั้น ทั้งการก่อสร้างและจัดหาอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ในตึก จึงดำเนินไปโดยราบรื่นและรวดเร็ว ทางกรมสามารถเปิดตึกได้ภายในกำหนด ๑๒ เดือน คือในวันที่ ๒๐ สิงหาคม พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ได้

หลังจากนั้นยี่สิบกว่าวัน หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็ได้เข้าอยู่ในตึกสงฆ์ที่สร้างขึ้นใหม่นี้ ในฐานะคนใช้รายแรกของห้องพิเศษชั้นบน

“ตึกพิเศษสงฆ์” นี้ เป็นการบริจาคชิ้นใหญ่ชิ้นหนึ่งของหลวงปู่ ที่ให้แก่ชาวสกลนคร หลังจากที่โปรดชาวเมืองนี้ด้วยการอบรมธรรมะมานับสามสิบกว่าปี

รู้สึกที่หลวงปู่มีความพอใจมาก คงเป็นเพราะท่านเองก็มีความสนใจการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

วันเปิดตึกพิเศษสงฆ์ ในโรงพยาบาลสกลนคร

เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๙

๑๗๕.

ให้โรงพยาบาล แก่อำเภอพรณานิคม

หลังจากเสร็จเรื่องตึกสงฆ์ที่โรงพยาบาลจังหวัดสกลนครแล้ว หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ก็ได้แสดงความจำนงที่จะให้โรงพยาบาลขนาดสามสิบเตียงแก่อำเภอพรณานิคม

เมื่อทางการตกลงอนุมัติ พร้อมทั้งจะให้งบประมาณสำหรับอาคารบริวารอื่นๆ แล้ว หลวงปู่ ก็ได้สั่งให้ลงมืออย่างเร่งรีบ

งานเบื้องต้นคือการถากถางและปรับพื้นที่ มีชาวบ้านจากตำบลพรณา จากอำเภอพรณานิคม และจากอำเภออื่นๆ ตลอดจนจังหวัดอื่นๆ อาสาสมัครมาทำงานอย่างแน่นขัน

วันหนึ่งๆ มีคนนับร้อยมาช่วยกันโดยมิได้กังวลถึงแดดหรือฝน นอกจากได้แรงงานฟรีไปส่วนหนึ่งแล้ว หลวงปู่ยังวางแผนดำเนินงานและแบ่งงานตามแบบและวิธีการของท่าน ซึ่งช่วยให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายลงไปได้เป็นอันมาก

โรงพยาบาลอำเภอพรณานิคมจึงสร้างได้ด้วยจำนวนเงินน้อยกว่าที่ทางการคาดคะเนเป็นแสนๆ บาท

“โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร” นี้ เป็นงานก่อสร้าง
ชิ้นสุดท้ายของหลวงปู่ ซึ่งยังคงอยู่เป็นอนุสรณ์มาจนทุกวันนี้ สะท้อน
ให้เห็นถึงน้ำใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตา ได้อุทิศชีวิตให้แก่การพัฒนา
ทั้งในด้านจิตใจและด้านวัตถุ トラบจนวาระสุดท้ายในชีวิตของท่าน

ก่อนหลวงปู่จะถึงแก่กรรมภาพไม่ถึงสามวัน ยังได้เรียกไวยาวัจกร
ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานเรื่องโรงพยาบาลไปหาหรือ **และได้กำชับว่า ให้
ใช้ปัจจัยในบัญชีที่เป็นชื่อของท่านก่อนหมดแล้วจึงใช้เงินจากส่วนอื่นๆ**

หลังจากหลวงปู่มรณภาพแล้ว พบว่าเงินที่ฝากอยู่ในบัญชี
ธนาคารทั้งหมด กำลังรอใช้จ่ายสำหรับการบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์
ทั้งสิ้น

**สำหรับเงินทองที่เป็นส่วนตัวของหลวงปู่เองนั้น แม้แต่ค่าทำศพ
ก็ไม่ได้มีการสั่งไว้**

แม้มีผู้มีจิตศรัทธา ถวายปัจจัยร่วมทำบุญกับหลวงปู่อย่าง
มากมาย ท่านก็ใช้เพื่อทะนุบำรุงพระศาสนา และเพื่อสาธารณประโยชน์
ทั้งสิ้น ท่านไม่มีการสะสมเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแต่อย่างใดเลย

ท่านเกิดมาแต่ตัว อาศัยวัดอุปัชฌาย์ต่างๆเพียงชั่วชีวิตตาม
ความจำเป็น และก็จากไปแต่ตัวเหมือนกับตอนที่ท่านมา บริสุทธิ์ผุดผ่อง
เปรียบประดุจดอกบัว ที่เกิดจากโคลนตม อาศัยโคลนตมและน้ำ ทำให้
สามารถเจริญงอกงามโผล่ขึ้นพ้นน้ำชูดอกรับแสงตะวันได้ แต่ดอกบัว
ก็ไม่เป็นโคลนตม และไม่เปียกน้ำฉนั้น

หลังจากหลวงปู่มรณภาพไม่นาน มีการกระจายข่าวกันครึกโครม
ว่า หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มีเงินเก็บไว้ในธนาคารเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง
วิจารณ์ว่า หลวงปู่ ท่านเป็นนักสะสมในคราบของนักบวช

เฮ้อ! กาลเวลาได้พิสูจน์แล้ว เงินในบัญชีมีอยู่จริง ทั้งในนามของวัด ของมูลนิธิ แม้กระทั่งในนามส่วนตัวของหลวงปู่เอง แต่ทุกบัญชีมีไวยาวัจกร หรือคณะกรรมการ ดูแล และมีเจตน์จำนงระบอบอย่างชัดเจน มีการกระทำอย่างเปิดเผย ว่าใช้เพื่อกิจการพระศาสนา และเพื่อสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น

หวังว่าท่านผู้กล้า ที่วิพากษ์วิจารณ์องค์หลวงปู่เช่นนั้น คงจะได้คิดทบทวนดูนะครับ สำหรับท่านที่เสียชีวิตไปแล้วก็แล้วไป ท่านที่ยังมีชีวิตอยู่โปรดนึกทบทวนดูนะครับ ผม (นายปลื้ม นิคมานนท์) ศิษย์รุ่นลูกรุ่นหลานไม่กล้าที่จะไปแนะนำท่านนักบุญรุ่นอาวุโสได้หรอกครับ !

ศรัทธาจากทั่วทิศ มาอาสาก่อสร้างโรงพยาบาล

๑๗๖.

การใช้ชีวิตในช่วงท้าย

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร โดยตลอด

ในช่วงต้น ท่านเกือบไม่มีโอกาสจะขึ้นไปเยี่ยมสำนักที่ถ้ำขามเลย เพราะหมอห้ามไม่ให้ท่านปีนเขา

มีอยู่ครั้งหรือสองครั้งที่ท่านสบายอยู่เป็นเวลานาน และได้ขอขึ้นไปถึงถ้ำขามโดยวิธีขึ้นเขาเป็นระยะๆ พักไปป็นไป

มีผู้สังเกตว่า แต่ละครั้งที่ท่านได้ขึ้นไปนั้น ท่านมีท่าทางคึกคัก กระปรี้กระเปร่า คล้ายกับว่ามีความยินดีปรีดาที่ได้กลับไปบ้านเก่าซึ่งเป็นที่รัก

ความปรารถนาของหลวงปู่ ที่จะขึ้นไปพำนักบนถ้ำขาม เป็นเหตุกระตุ้นให้ศิษย์บางคนที่มีวิชาความรู้ทางช่างก่อสร้าง พยายามหาทางที่จะสร้างทางให้รถยนต์ขึ้นไปถึงยอดเขา

ในขั้นต้น (ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๘-๐๙) ได้ทำทางขึ้นไปถึงศาลา ตักบาตร ประมาณครึ่งทางขึ้นไปถึงยอด

ถนนนั้นก็ช่วยให้หลวงปู่มีโอกาสขึ้นไปถ้ำขามได้ปีละครั้ง ในเวลาออกพรรษา โดยวิธีเดินไปพักไป

ต่อมาอีกหลายปี จึงได้มีศิษย์อีกคณะหนึ่ง ทำทางต่อขึ้นไป จนถึงลานสุดท้ายก่อนถึงยอดถ้ำขาม

ประกอบกับ ร.พ.ช. ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคน โดย อาศัยพระที่ทรงคุณธรรมสูงๆ ได้ช่วยพัฒนาถนนติดต่อกับหมู่บ้านคำข่า และบ้านอื่นๆ จนรถยนต์สามารถแล่นจากถนนใหญ่ขึ้นไปถึงลานหิน ได้ยอดถ้ำขาม ได้โดยสะดวกทุกฤดูกาล

ต่อจากนั้น หลวงปู่ก็สามารถขึ้นไปพำนักที่ถ้ำขามได้ตามประสงค์

ตามธรรมดา หลวงปู่จะจำพรรษาที่ วัดป่าอุดมสมพร พอออก พรรษา และเสร็จธุระเรื่องกลุณและกิจการอื่นๆ แล้ว ท่านก็ย้ายที่พำนัก ขึ้นไปถ้ำขาม ท่านอยู่บนนั้นด้วยความสุขสงบมาหลายปี แม้ว่าตอนหลังๆ จะมีคนขึ้นไปกวจนถึงบนถ้ำขามมากขึ้น ก็ยังดีกว่าที่วัดป่าอุดมสมพร เพราะมีจำนวนน้อยกว่า และท่านมีที่พอจะหลบลิ้นได้บ้าง

เมตตาธรรม ของหลวงปู่

๑๗๗.

สุขภาพในช่วงท้าย

มีเอกสารบันทึกเรื่องสุขภาพและประวัติความอาพาธ ของหลวงปู่
ฝั้น อาจาโร ที่จัดทำอย่างละเอียดโดยคณะแพทย์ผู้ทำการรักษา มีอยู่
ในหนังสือ อนุสรณ์งานศพ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโรระ แบ่งออกเป็น
รายงาน ๔ ฉบับ หรือ ๔ ระยะ ตามลำดับของการอาพาธ ดังนี้ :-

ระยะที่ ๑ : ประวัติอดีต ตั้งแต่เมษายน ๒๕๐๖ ถึง กันยายน
๒๕๑๙ โดย นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ความยาว ๑๑ หน้า

ระยะที่ ๒ : ที่โรงพยาบาลสกลนคร เป็น รายงาน (สรุป)
การรักษาพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ณ โรงพยาบาลสกลนคร
วันที่ ๑๕ กันยายน ถึง ๑๗ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดย นายแพทย์ โอบาส
บุญสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสกลนคร ความยาว ๘ หน้า

ระยะที่ ๓ : ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ประวัติพระอาจารย์ฝั้น
อาจาโร ระยะเข้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์
ศิระ ศิริสัมพันธ์ ความยาว ๒๐ หน้า

ระยะที่ ๔ : หกวันสุดท้ายของพระอาจารย์ฯ บันทึกโดย
นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ความยาว ๑๙ หน้า

ท่านที่สนใจในรายละเอียด โปรดหาอ่านในหนังสือข้างต้นได้
นะครับ

สำหรับสุขภาพในช่วงท้ายของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นบันทึกโดยสรุปของ **ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** มีดังนี้ ครับ :-

หลังจากการอาพาธครั้งใหญ่จนต้องเข้ารักษาตัวที่กรุงเทพฯ ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา สุขภาพของ**หลวงปู่**อยู่ในลักษณะขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งท่านสบายอยู่เป็นเดือนๆ แล้วมีไม่ค่อยสบายสักสี่ห้าวัน แล้วก็สบายไปอีกพักหนึ่ง

ต้นเหตุของความไม่สบายโดยส่วนมากคือ **ความดันเลือดสูง** ทำให้มีอาการมึนและเพลีย ถ้าฉันยาลดความดันเข้าไปไม่ซำก็ลดลง บางทีก็ต่ำกว่าที่ควร บางทีใช้เวลาหลายๆ สัปดาห์ที่ไม่ต้องฉันยาลดความดันเลยและก็สบายดี

พระเถรที่ปรนนิบัติท่านอยู่สังเกตว่า **เหตุบ่อยที่สุดที่ทำให้ความดันเลือดขึ้นและท่านไม่สบายคือ การรับแขกมากๆ**

มีบ่อยๆ ที่มีแขกตั้งแต่เช้าจนค่ำ และท่านไม่มีโอกาสพักผ่อนเลย ตลอดวัน

ถ้าเป็นเช่นนี้ติดต่อกันหลายๆ วัน ท่านก็เริ่มไม่สบาย ความดันเลือดขึ้น ฯลฯ

ถ้ามีแขกน้อยสักระยะหนึ่งท่านก็สบายดี

พวกศิษย์ทั้งที่เป็นแพทย์และไม่ใช้แพทย์ ช่วยกันรบเร้าให้ท่านเก็บตัวเสียระยะหนึ่งทุกๆ วัน **เพื่อจำกัดเวลารับแขกเสียบ้าง** แต่**หลวงปู่**ท่านไม่ยอม และให้เหตุผลเช่นเดียวกับที่ท่านเคยให้มาตั้งแต่ก่อนๆ คือ **เขาอุตสาห์มาแต่ไกล จะไม่ให้เขาพบ หรือจะให้เขาต้องคอยนานๆ อย่างไม่รู้ได้**

พวกศิษย์ก็ขอเพียงแต่ให้ท่านงดรับนิมนต์ไปนอกวัด เพราะท่านมักจะต้องไปไกลๆ และเจ้าภาพมักจะให้ทำธุระต่างๆ หลายต่อหลายอย่าง กว่าจะกลับถึงวัดก็มักจะป่วย การพักผ่อนหลังจ้งหันก็ต้องขาดไป

เห็นรบเร้ากันมากนักหลวงปู่ก็ยอม แต่ก็มึบย่อยๆ ที่ท่านบอกว่า รายนี้ต้องรับนิมนต์เพราะเขาเคยมีอุปการะมาาก

เมื่อหลวงปู่ว่าเช่นนี้ พวกศิษย์ก็ไม่กล้าขัดขึ้น เพราะรู้ว่าท่านเป็นผู้ที่ถือกตัญญูทเวที่เป็นเรื่องสำคัญมาก

โปรดญาติโยมที่วัดใหม่เสนานิคม กรุงเทพฯ
(เป็นวัดของหลวงพ่อวิริยังค์ แล้วนิมนต์หลวงปู่ตลอด ปโมทิต มาเป็นเจ้าอาวาส)

๑๗๘.

เรื่องการสร้างเหรียญ ของหลวงปู่

เนื่องจาก หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นพระที่มากด้วยเมตตา ท่านจึงมักเกรงใจคน และถือกตัญญูทุกเวลาที่เป็นเรื่องสำคัญมาก อย่างว่าแต่ในเรื่องที่ท่านควรจะทำได้เลย แม้ในบางเรื่องที่ท่านไม่ชอบและไม่เห็นด้วย แต่ถ้าไม่เป็นการเสียหาย บางที่ท่านก็ยอมอนุโลมตาม เพื่อไม่ให้ลูกศิษย์ลูกหาต้องผิดหวังและเสียกำลังใจ

บางครั้ง การอนุโลมตามเช่นนี้ บางทีก็เป็นเหตุให้ท่านเองต้องร้อนใจมากก็มี

ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องการสร้างเหรียญ ชั้นเดิมหลวงปู่ไม่อนุญาตให้ใครทำ มีคนมาเพียรขอทำ ท่านก็ไม่อนุญาต

คราวหนึ่ง คนที่มาขอได้เคยช่วยธุระของหลวงปู่อย่างหนึ่ง ทำให้ท่านเห็นใจ และรู้สึกว่าเขามีอุปการะ ท่านก็เลยอนุญาตเป็นครั้งแรก แล้วก็มีคนขอสร้างต่อมาเรื่อยๆ

ในช่วงเวลาสิบสองปี มีผู้สร้างเหรียญหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ออกมาเกือบ ๑๐๐ รุ่น

ถ้านับจำนวนเหรียญก็หลายแสน ลองสมมติว่าเอาไปขายแค่ราคาเหรียญละ ๑๐ บาท ก็จะได้เงินหลายร้อยล้านบาท !

แต่...หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มีแต่แจกอย่างเดียว และแจกโดย
ไม่เลือกหน้า ไม่ว่าใครจะขอ ถ้าท่านมีก็ได้ทั้งนั้น

ถ้าคนไม่มากก็ให้เรียงแถวเข้ารับ ถ้าคนมาก บางที่ท่านก็แจก
โดยวิธีโยนแบบโปรยทาน

ถ้าเหรียญหมด ไม่พอกับจำนวนคน และท่านมีรูป ท่านก็แจกรูป

บางที่เหรียญก็หมด รูปก็หมด หลวงปู่ก็แจก “ไม้สีฟัน”
ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น “ไม้หอม” เพราะมีคนเอาไปใช้รักษาโรคได้
หลายอย่าง

รวมความว่า อะไรๆ ที่ผ่านมือหลวงปู่ และหลวงปู่ได้เสกให้ก็
กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจขึ้นมา

ทั้งนี้ จะเป็นด้วยความเชื่อแต่อย่างเดียว หรือมีอะไรอื่นอีกด้วย
ก็เหลือที่จะทราบได้

ที่ทราบแน่ คือ ความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งต่างๆ ที่หลวงปู่ท่านประสิทธิ์
ประสาทให้ ได้เป็นเหตุให้เกิดโรคของคุณของท่านระบือไปทั่วทิศ และก็เป็น
เหตุให้ท่านมีแขกมากมายจนไม่มีเวลาพัก ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม จน
เป็นอันตรายไปในที่สุด

ท่านอาจารย์คุณหมอมวย ท่านได้สรุปท้ายตรงนี้ว่า :-

“แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับตัวท่านพระอาจารย์เอง เพราะท่าน
ย่อมรู้ว่าอันใดจะนำไปสู่ผลอันใด

ที่ท่านยังฝืนสังขารรับแขกอยู่ทั้งๆ ที่ท่านรู้ว่ารับไม่ไหว คงเป็น
เพราะท่านปลงใจเสียแล้วว่า จะยึดอุดมการณ์ของท่านในการแม่เมตตา
โดยไม่เลือกหน้า ไปจนถึงที่สุด”

ท่านอาจารย์คุณหมอวย ได้ยกตัวอย่างว่า บางครั้งหลวงปู่ก็พยายามหนี “พวกนักรบ” ก็หนีไม่พ้นเหมือนกัน

(อ้อ! คำว่า **พวกนักรบ** นี้ผมว่าเอง ผมหมายถึง **นักรบกวณ** ครับ)

ท่านอาจารย์หมอฯ เขียนไว้ดังนี้ :-

มีอยู่คราวหนึ่ง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ **ท่านพระอาจารย์** ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยด่วน และไปพักอยู่ที่บ้านของศิษย์ผู้หนึ่งอย่างเงียบๆ เพื่อจะหนีจากผู้คนที่ไปรบกวนท่านที่วัด

ในวันแรกๆ ก็สงบเงียบดี และอาการต่างๆ ไปของท่านก็ค่อยๆ ดีขึ้น แต่พอพวกศิษย์ที่กรุงเทพฯ ทราบข่าว ก็เริ่มไปกวนท่านอีก การที่ท่านคิดจะมาพักอยู่นานๆ ก็ต้องเลิก

ท่านต้องกลับไปสู้กับพวกนักรบ (กวณ) **ที่วัดป่าอุดมสมพรต่อไป**

ที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ

๑๗๙.

ปฏิบัติที่มั่นคงสม่ำเสมอ

สกลนคร ในยุคสมัยของหลวงปู่ ได้ชื่อว่าเป็น เขตสี่แดง หรือ แดนแห่งผู้ก่อการร้าย ถือเป็นเขตอันตรายต่อการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก ยิ่ง แต่หลวงปู่ก็ยืนหยัดอยู่ในดินแดนแห่งผู้ก่อการร้ายได้อย่างเปิดเผย พยายามอบรมสั่งสอนให้ผู้ที่หลงผิดกลับเนื้อกลับตัวกลับใจ มาเป็นพลเมืองที่ดีของบ้านเมืองและนำความสงบสุข มาสู่บ้านเมืองต่อไป

บันทึกของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ มีต่อไป ดังนี้ :-

ถึงแม้ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร จะมีอายุย่างแปดสิบ และท่านเป็น พระป่า (ตามที่ท่านชอบว่า) แต่หลวงปู่ ก็เป็นพระที่ทันสมัยและสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แม้แต่คำสอนของหลวงปู่ ก็ผันไปตามภาวะการณ์ของบ้านเมือง และเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองด้วย

ในสมัยหลังๆ เมื่อพวกก่อการร้ายพยายามแผ่อิทธิพลอย่าง ชัดแจ้ง หลวงปู่ได้พยายามย้ำถึงความสำคัญ และบุญคุณของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเน้นเสมอว่า ผู้ที่ขาดความกตัญญู คิดร้าย ต่อผู้มีคุณนั้น จะพินาศและถูกรรณีสืบ

ความอาจหาญและเปิดเผยของ**หลวงปู่** ทำให้ศิษย์บางคนเดือดร้อน เกรงว่าท่านจะได้รับอันตราย แต่บางพวกก็วางใจ เพราะเห็นว่า ธรรมย่อมจะคุ้มครองท่าน

และถึงแม้ท่านจะอยู่ในภาวะที่เป็นอันตราย **“ท่านอาจารย์ฝั้น ก็ยังคงเป็นอาจารย์ฝั้นอยู่นั่นเอง”**

เมื่อถนนหนทางดีขึ้น การติดต่อสะดวกขึ้น ประกอบกับ**หลวงปู่ฝั้น**มีชื่อเสียงแพร่กระจายไปไกลขึ้น มีคนไปนมัสการท่านกลุ่มละ ยี่สิบสามสิบคน แทนที่จะสองสามคนอย่างในสมัยก่อน **หลวงปู่**จึงได้ขยายศาลาใหญ่ที่**วัดป่าอุดมสมพร**ให้ใหญ่ขึ้น

อีกไม่กี่ปีต่อมา การคมนาคมและการขนส่งก้าวหน้ายิ่งขึ้น คนที่ไปนมัสการ**หลวงปู่**ไม่ได้ไปที่ละสองสามคันรถเล็กๆ แต่ไปที่ละสองสามรถบัส ท่านก็ได้ขยายศาลาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับย้ายลงไปนั่งชั้นพื้นดิน ทำให้มีที่ให้แขกนั่งได้ที่ละสี่ห้าร้อยคน

ขณะเดียวกันก็สร้างห้องน้ำห้องส้วมเพิ่มเติม ขยายถึงส่งน้ำเพิ่มขนาดสูบน้ำ ฯลฯ เพื่อให้พอกับจำนวนคน

แต่ในด้านการปฏิบัติธรรม **หลวงปู่** ก็มีได้ปล่อยปลละละเลย ยังคงเข้มงวดกวดขันทั้งพระทั้งเณร และทั้งตัวท่านเอง

ถ้าสบายดี **หลวงปู่**ก็เดินจงกรมวันละสามสี่ชั่วโมง หากท่านไม่ค่อยปกติก็ลดมาเดินน้อยลง แม้ในสมัยหลังสุด ที่ท่านสามวันดีสี่วันไข้ ท่านก็ยังเดินอยู่ทุกๆ ครั้งที่ท่านสบายพอจะเดินได้

โดยมากช่วงหลังสุด ท่านเดินวันละครึ่งชั่วโมงเป็นอย่างน้อย ถ้าอากาศดีก็เดินที่**ริมสระโบสถ์น้ำ** (หนองแวง แต่เดิม) ถ้าอากาศไม่ดีก็เดินที่ได้ฤๅนกุฎิ

สำหรับการภาวนา **หลวงปู่**ทำเป็นประจำ ทุกคืนและทุกวัน นอกจากจะอาพาธจนลุกนั่งไม่ไหว ท่านก็จะนอนภาวนาเอา

๑๘๐.

ช่วยแก้ปัญหาวิกฤต ของประเทศ

การเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปยังวัดป่าอุดมสมพร ถือว่าเป็นจุดพลิกผันของบ้านเมือง ทำให้ปัญหาผู้ก่อการร้ายสงบไป บ้านเมืองมีความสงบสุขขึ้น

ก็ขอเชิญอ่านบันทึกของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ต่อครับ :-

ถ้ามองจากแง่ของโลกธรรม ความคลี่คลายที่สำคัญที่สุดในประวัติชีวิตของท่านพระอาจารย์ คือ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระกฐินตันที่วัดป่าอุดมสมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

บรรดาศิษยานุศิษย์ก็พากันตื่นตื่นเพราะถือว่าเป็นนิมิตดีสำหรับบ้านเมืองด้วย

ความคาดหมายนั้นคงไม่ผิดพลาดมากนัก เพราะปรากฏว่า ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ ทรงสนพระทัยในธรรมะของท่านพระอาจารย์ เป็นอันมาก

ดังจะเห็นได้จากการที่ได้ทรงนิมนต์**ท่านพระอาจารย์** เข้าไปแสดงธรรมในกรุงเทพฯ หลายครั้ง และเสด็จเยี่ยมถึงวัดเป็นการส่วนพระองค์ก็มี

แม้ในคราวอาพาธครั้งสุดท้าย ก็ได้ทรงพระมหากรุณาพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งแต่ต้นจนตลอด

นอกจากจะได้รับใช้บ้านเมืองโดยการถวายธรรมะแด่องค์ประมุขแห่งชาติ **ท่านพระอาจารย์** ยังได้ทำประโยชน์สำคัญอีกประการหนึ่งในตอนท้ายแห่งชีวิตของท่าน

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านพระอาจารย์ขึ้นไปพักหลังออกพรรษาบนถ้ำขาม

ในเช้าวันที่ ๒๘ หลังจากจ้งหันแล้ว ท่านได้ประกาศแก่พระและเณรที่ฉันอยู่บนศาลาว่า **“ฉันแล้วให้รีบเข้าที่ ตั้งใจภาวนาให้เต็มที่ วันนี้ทางกรุงเทพฯ มีเหตุการณ์”**

ด้วยหลวงปู่เองก็เข้าที่ทำสมาธิภาวนา ทราบกันที่หลังว่าท่านแผ่เมตตาส่งเข้าไปทางกรุงเทพฯ

พอเวลาประมาณสี่ทุ่มคืนนั้น ก็มีคนเดินทางไปจากจังหวัดอุดรฯ ขอเข้าไปหาหลวงปู่ และเล่าว่า **“มีสมาชิกพวกอาหรับ กลุ่มกันยายนหมิฟ (แบล็ค เซ็ปเท็มเบอร์) ไปยึดสถานทูตอิสราเอลไว้ เกรงกันว่า จะเกิดนองเลือด เป็นการเสียฤกษ์พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทางข้างในขอให้ท่านพระอาจารย์ช่วยแก้ไขด้วย”**

หลวงปู่บอกกับท่านผู้นั้นว่า ท่านทราบมาตั้งแต่เช้าแล้วจึงได้สั่งให้พระเณรช่วยกันภาวนา ส่วนตัวท่านเองก็ได้แผ่เมตตาไปให้แก่พวกก่อการร้ายอยู่ตลอดเวลา

ท่านลงท้ายว่า “ไม่มีอะไรน่าตกใจหรอก พรุ่งนี้เช้าเขาก็ขึ้นเครื่องบินหนีไปเอง”

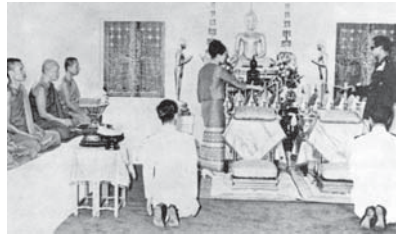
เหตุการณ์ได้เป็นไปตรงตามนั้น พวก “กัณยานทมิฬ” จะยอมถอนกำลังไปโดยสงบเพราะเหตุใดไม่มีใครทราบ (นอกเหนือไปจากการเจรจา)

แต่อย่างน้อยคำพูดของท่านพระอาจารย์ย่อมจะทำให้เกิดความสงบขึ้นในใจของผู้ที่ได้ฟัง และความสงบแห่งจิตใจ ย่อมเป็นสิ่งที่มีความเสมอในยามที่มีวิกฤตการณ์

เสด็จฯ เยี่ยมหลวงปู่เป็นการส่วนพระองค์ที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๘

เสด็จพระราชทานผ้าพระกฐิน ณ วัดป่าอุดมสมพร
เมื่อ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๑๘๑.

การแจกเหรียญหลวงปู่

ขอพูดถึงเรื่องเหรียญของหลวงปู่ อีกสักครั้ง เพราะเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในประวัติชีวิตของท่าน

ก็ต้องคัดลอกข้อเขียนของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ อีกนั่นแหละครับ เพราะท่านทราบเหตุการณ์ต่างๆ ดี ท่านเขียนดังนี้ :-

...ที่เล่ามานี้เป็นเหตุการณ์พิเศษครั้งหนึ่ง (หมายถึงเหตุการณ์เมื่อตอนที่ผ่านมากลับ) ตามปกติท่านพระอาจารย์รับใช้บ้านเมืองอยู่เป็นประจำ ด้วยการอบรมสั่งสอนชาวบ้านให้ประพฤติตนเป็นคนดี มีประโยชน์แก่สังคม

“ถ้าใจเราดีแล้ว พ่อแม่พี่น้องเราก็ดี ชาวบ้านร้านตลาด ประเทศชาติบ้านเมืองก็ดี”

นี่เป็นคำที่ท่านเทศน์อยู่เสมอ เหมือนกับต้องการจะเน้นให้แต่ละคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ของประเทศชาติ

ท่านพระอาจารย์มีใช้แต่เทศน์อย่างเดียว ท่านทำให้ดูด้วย อย่างที่ท่านนำประชาชนทำการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นต้น

ถ้าจะถือ จำนวนงาน เป็นใหญ่ งานที่ใหญ่ที่สุดของท่านพระอาจารย์คือการแจกเหรียญ ทั้งๆ ที่เป็นงานที่ท่านเองไม่นิยม

การแจกเหรียญได้ทำให้ท่านมีผู้เคารพนับถือทั่วประเทศ และเหรียญของท่านได้ทำความอุ่นใจ และให้กำลังใจแก่ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองนับแสนๆ คน

(เหรียญ ๙๑ รุ่น แต่ละรุ่นประมาณ ๖,๐๐๐ เหรียญโดยเฉลี่ย)

ข้อพึงสังเกตคือ ทุกๆ ครั้งที่ท่านแจกเหรียญ ท่านจะต้องเตือนผู้รับว่า **“พุทธโธเข้าด้วยนะ”** เป็นการแสดงให้เห็นว่า**เฉพาะเหรียญนั้น ไม่มีคุณค่าอันใด ถ้าไม่ยึดมั่นในพระไตรสรณาคมณ์ไว้ด้วย**

สำหรับ**พระอาจารย์** เหรียญนับแสนๆ เป็นเพียงเครื่องมือชักจูงใจ**คนนับถือพระท่านั้น**

สำหรับคนอื่นๆ บางคน เหรียญของท่านอาจจะเป็นขุมทรัพย์ใหญ่ แต่เป็นขุมที่มีพิษ

(ผมได้ถ่ายสำเนาคำเตือนของ**หลวงปู่** มาไว้ในหัวข้อต่อไปครับ)

ท่านพระอาจารย์ฝั้นแจกเหรียญอยู่กว่าสิบปี (รุ่น ๑ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗) ชื่อเสียงของท่านแพร่กระจายออกไปเรื่อยๆ คนแตกตื่นมาฟังธรรมและมาขอเหรียญเพิ่มจำนวนขึ้นไปตามส่วน

ในเวลาเดียวกัน สุขภาพของท่านก็ทำอาการแหว่งไถว ซึ่งเป็นผลของการต่อสู้ระหว่างความขาดการพักผ่อนในเวลากลางวันกับความพักในสมาธิภาวนาในตอนกลางคืน

ผู้ที่รู้ฤทธิ์ของการภาวนา ย่อมจะเข้าใจได้ว่า เหตุใดท่านพระอาจารย์ซึ่งอายุเข้ารอบที่เจ็ดแล้ว และมีโรคหัวใจประจำตัวอยู่ด้วย จึงสามารถทนทานต่อการรบกวนทั้งกลางวันและกลางคืนได้ตั้งหลายปี

๑๘๒.

คำเตือนของหลวงปู่เรื่องเหรียญ

คำเตือน ของหลวงปู่เกี่ยวกับเรื่องเหรียญนี้ เป็นบันทึก หรือ แถลงการณ์ ที่จัดทำโดย น.อ.เกษม งามเอก ศิษย์สำคัญคนหนึ่งของ หลวงปู่ ตอนแรกผมตั้งใจจะถ่ายสำเนา แต่ตัวเล็กไป อ่านไม่ออก จึงให้ทางโรงพิมพ์ จัดพิมพ์ใหม่ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๔ กันยายนนี้ ท่านอาจารย์ใหญ่ได้สั่งให้พระจำรัส อุนกกโม ผู้ปฏิบัติท่าน ติดต่อสั่งให้เราขึ้นไปพบท่านเป็นการด่วน พระจำรัสฯ ได้ขอให้ทางกองทัพอากาศที่ ๒ โทรศัพททางไกลมาที่ดอนเมือง ทันทีที่ได้ทราบ เราได้เดินทางขึ้นไปที่วัดป่าอุดมสมพรในค่ำวันนั้น และไปถึงในวันรุ่งขึ้นของวันที่ ๕ ในขณะที่ท่านกำลังฉันอาหารบิณฑบาต

เราไปคอยท่านที่ใต้กุฏิ ณ ที่นั้นมีพระจำรัสฯ กับพระเถรคอยอยู่ พร้อมทั้งศิษย์อื่นๆ อีกจำนวนหนึ่ง ท่านอาจารย์ใหญ่มาถึงเวลา ๑๐.๒๐ น. จึงได้เริ่มเรื่องว่า เหตุที่ต้องให้ขึ้นมาตอนนี้ เพราะมีเรื่องที่ต้องการให้เราแจ้งไปให้แพร่หลายให้คนทั่วไปได้ทราบถึงเรื่องที่ท่านได้เกิดนิมิต ดังที่จะเล่าให้ฟังต่อไปนี้ ทั้งอนุญาตให้แจ้งถึงรายละเอียดแห่งนิมิตของท่านในข้อละเอียดปลีกย่อยทั้งหมด ซึ่งต่อแต่นี้ไปจะเป็นเนื้อความที่ขอถ่ายทอดให้ใกล้เคียงที่สุด เพียงแต่มีใช้การถอดคำพูดเป็นคำต่อคำ

ท่านอาจารย์ใหญ่แล้วว่า ในคืนวันที่ ๓ กันยายนที่ผ่านมาเป็นเวลาประมาณตีหนึ่ง (หรือ ๐๑.๐๐ น. ของวันที่ ๔) ขณะที่ท่านนั่งภาวนาสงบอยู่ ได้บังเกิดนิมิตขึ้นว่า ขณะนั้นท่านกำลังอยู่บนวัดถ้ำขามได้เกิดน้ำท่วมขึ้น

จนสูง พื้นแผ่นดินเต็มไปด้วยโคลนตม ท่านต้องย่ำอยู่นานกว่าจะขึ้นไป ถึงบนภูฎีที่ปักของท่าน ทันใดนั้นใจท่านเกิดหวิวสันต์แรงคล้าย จะดับลง ท่านเพิ่งพิจารณาดูว่า จะต้องสิ้นชั้นหนึ่งในขณะนั้นหรือก็ไม่ใช่ว่าจะมีเรื่องต้องตกตกก็จอนใดหรือก็เปล่า ขณะกำลังพิจารณากำหนด อยู่ นั้น ก็เกิดก้อนไฟใหญ่ร้อนแรง มาลอยอยู่เบื้องหน้าท่าน ทำให้เกิดความร้อนรนเป็นกำลัง จึงเพิ่งพิจารณาหาอุบายดับด้วยวิธีต่างๆ อยู่ นาน ก็หาดับได้ไม่ เมื่อเร่งจิตภาวนาหามูลเหตุแห่งโทษนี้ ก็เห็นได้ในที่สุดว่า เกิดเพราะมีทุจริตชนบางกลุ่มรวมทั้งศิษย์นอกกลุ่มนอกทางบางคน ได้จัดทำ เหยียดและวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยท่าน บางรายไม่ได้ขออนุญาต บางรายขอแล้วท่านไม่อนุญาต บางรายแอบอ้าง บางรายปลอมแปลง บางรายลักลอบทำเกินจำนวนที่ขออนุญาต แล้วนำไปจำหน่าย นำไปขาย ไปแลกเปลี่ยนโดยที่เหยียดหรือวัตถุเหล่านั้นมิได้ผ่านการอธิษฐาน ภาวนาจากท่าน ผลบาปจากอกุศลกรรมในการนี้จะทำให้ผู้จัดทำ ผู้ว่าจ้าง ให้ทำ ผู้นำไปขาย ไปแลกเปลี่ยน รวมทั้งผู้ได้ผลประโยชน์ในการนี้ จะบังเกิดความวิบัติ วินาศ ถึงแก่ความฉิบหาย แม้ผู้รับไปก็มีต่างได้ รับเอาก้อนกรวด หรือเศษโลหะ ที่ไม่เกิดคุณค่าอะไร เพราะเป็นของ วิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้ความวิบัติฉิบหายได้บังเกิดกับผู้กระทำนั้น ผลบาปจากอกุศลกรรมนั้น ยังจะมาแปดเปื้อนสร้าง ความมัวหมอง ให้กับท่านด้วย

เมื่อท่านได้ตีมูลเหตุแห่งนิมิตดังกล่าวนี้ลงได้ ก็ก้อนไฟก็ดับวูบลง ความร้อนรนของท่านก็ดับลงโดยพลัน ความสงบเย็น และพลังจิตก็ได้ กลับมาสู่ท่านเป็นปกติ เมื่อท่านได้ถอนออกจากสมาธิ ปรากฏว่าเวลา ได้ผ่านไปหลายชั่วโมงในการพิจารณาและกำหนดนิมิตนี้ ท่านบังเกิด ความเวทนาสงสารอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่จะต้องรับความวิบัติ ความวินาศ ฉิบหายเพราะการกระทำที่ไปเกี่ยวพันกับท่าน ท่านจึงมีเมตตาสั่งให้

แจ้งเรื่องนี้ให้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งพระภิกษุสงฆ์ และฆราวาส ที่รู้เท่าไม่ถึงการก็ดี ทั้งอุจริตชนที่มีเจตนาทำกัฏฐิ ขอให้พึงงดเว้นเสีย ท่านบอกว่าท่านได้เห็นภัยนี้แล้วจึงได้ห้าม ท่านบอกว่าถึงแม้ทำแล้วจะทำให้ได้เงินทองหรือของมีค่ามาเป็นผลตอบแทนในอุจริตกรรมนั้นในขั้นแรก แต่ก็จะต้องถึงกาลวิบัติฉิบหายในต่อมาจากจนถึงที่สุดโดยมิต้องสงสัย สำหรับศิษย์ทุกๆ ไปที่มีความเคารพนับถือในท่าน ที่ไม่เคยได้รับแจกเหรียญหรือมงคลวัตถุใดจากท่าน หรือได้จากบุคคลที่เชื่อถือได้ (โดยไม่ต้องซื้อหาด้วยมูลค่าเงินทอง) ขอเพียงให้นึกถึงท่าน ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พึงเว้นในสิ่งที่ท่านให้เว้น พึงเจริญในสิ่งที่ท่านให้ปฏิบัติ เท่านั้นท่านก็สามารถจะคุ้มครองให้พ้นโทษพ้นภัย มีความเจริญสุขได้เช่นเดียวกัน ไม่บังควรไปชวนชวนหาหมาในรูปของการซื้อหรือแลกเปลี่ยน ซึ่งอาจจะผิดพลาดไปพบของวิบัติเข้าดังกล่าว

อนึ่ง ท่านได้เห็นว่า หากผู้ใดได้ทราบว่าท่านได้ห้ามแล้วเช่นนี้ ยังขึ้นกระทำอีก เมื่อเกิดทุกข์ภัยขึ้น จงเว้นการกล่าวโทษท่าน อย่าได้ดูท่าน อันจะทำให้บาปอุจริตกรรมนี้เปี่ยมหมองท่าน

หมายเหตุผู้บันทึก

ท่านผู้ใดมีข้อสงสัยอันใดในเรื่องนี้ โปรดได้ทราบเรียนถามท่านโดยตรง หากมีโอกาสสมควรท่าน

น.อ. เกษม งามเอก

และวิโรจน์ ตังเดชะหิรัญ

บันทึก วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๑๗

๑๘๓.

กลายเป็นนักแจกเหรียญ

เรื่องตั้งแต่ตอนนี้เป็นต้นไปจนจบเล่ม ผมคัดลอกจากข้อเขียนของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ภายใต้ชื่อเรื่องว่า “**กรุณามหัตถ์**” และผมขออนุญาตแปลเป็นไทยว่า “**มีความกรุณาที่ยิ่งใหญ่ ประดุจห้วงมหารณพ**” ห้วงมหารณพ ก็คือ ห้วงน้ำใหญ่ เปรียบด้วยทะเลและมหาสมุทรนั้นแหละครับ

ท่านอาจารย์ คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้เขียนถึงกรุณาคุณอย่างหนึ่งของ**หลวงปู่** คือ **การแจกเหรียญ** ดังนี้ :-

การที่**ท่านอาจารย์**เริ่มแจกเหรียญ ก็เกิดจากความเมตตาและความสำนึกในอุปการคุณ

แต่เดิม เคยมีผู้ขอทำเหรียญของท่านหลายครั้ง **ท่านไม่อนุญาต** ต่อมา มีข้าราชการฝ่ายทหารผู้หนึ่งไปขอบ้าง อ้างว่าจะนำไปแจกทหารและตำรวจ **ท่านก็ไม่ยอม**

ข้าราชการผู้นั้นเพียรไปขออีกหลายครั้ง **ก็ไม่ได้ผล**

บังเอิญ ไปครั้งหนึ่งกำลังสร้างโบสถ์น้ำ และช่างขาดความชำนาญในการทำงานในน้ำ จึงมีความซุกซลักตอแต่งตั้งเสา ข้าราชการผู้นั้นพร้อมกับคณะที่ไปด้วยได้ลงไปช่วยทำงานในน้ำจนสำเร็จ

ท่านอาจารย์เห็นความดี จึงได้อนุญาตให้ทำเหรียญในจำนวนจำกัด และกำชับให้แจกจ่ายจริงๆ ไม่ให้ขาย

เมื่อให้ครั้งหนึ่งแล้วก็ต้องครั้งสองและต่อๆ ไป ให้คนหนึ่งก็ต้องให้คนอื่นอีก เหรียญของท่านมีคนนิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีผู้ยืนยันในความศักดิ์สิทธิ์ด้วยประการต่างๆ

ท่านอาจารย์ก็กลายเป็นจอมสร้างเหรียญที่ล้าหน้าใครๆ หหมดโดยที่ท่านไม่ยอมเป็นเลย

ท่านเคยประกาศว่า **ต่อไปนี้ไม่ให้ใครทำเหรียญอีก** แต่... พวกที่รู้จักต่ออันของท่านก็อ้อนวอนจนท่านต้องยอม

จุดอ่อนของท่านอยู่ที่ ทำไปเพื่อแจกจ่ายทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ทำการป้องกันประเทศชาติ

อ้างข้อนี้เข้า ท่านก็ให้ทุกที !

ข้อที่ท่านกำชับเสมอคือ **ห้ามขาย**

ถ้าใครทำแล้วถวายให้ท่านแจก ท่านก็แจกให้อย่างหวานจริงๆ ไม่ว่าจะใครขอ ท่านให้ทั้งนั้น ไม่ได้เอาใจใส่ว่าใครจะเวียนมารับสักกี่ครั้ง ถ้ายื่นมือเข้ามาท่านก็ใส่มือให้ ถ้ายื่นไม่ถึงท่านก็โยนให้

บางครั้งท่านนั่งอยู่บนศาลา คนรุมอยู่รอบตัว ท่านมองไปข้างนอกเห็นมือชูร่อนอยู่ ท่านก็โยนออกไปให้ทางหน้าต่าง

เมื่อเริ่มทำเหรียญใหม่ๆ **คุณหมอมเจริญ วัฒนสุชาติ** ได้ชวน **ผู้เขียน** (ท่านอาจารย์ คุณหมอมอวย) สร้างเหรียญถวายท่าน ๘,๐๐๐ เหรียญ เพื่อให้ท่านแจกทหารและตำรวจ ผู้เขียนตกลง

คุณหมอเจริญ ได้เหรียญแล้วก็เอามาให้**ผู้เขียน** ผู้เขียนเอาใส่รถไปถวายท่านอาจารย์โดยไม่ได้เปิดหีบ นึกในใจว่าท่านคงมีแจกไปอีกตั้งปี

พออีกเดือนเศษ ขึ้นไปเยี่ยมท่านอาจารย์ก็ทราบเหรียญรุ่นนั้นหมดไปนานแล้ว **โดยที่ผู้เขียนเองก็ไม่ได้สักเหรียญเดียว**

เห็นได้ว่า ท่านอาจารย์ไม่ใช่**นักสร้างเหรียญ** แต่เป็น**นักแจกเหรียญ**ที่หาตัวจับยาก และเป็นโดยที่ท่านไม่**อยากเป็น**เลย

๒๐ สิงหาคม ทุกปี เป็นวันทำบุญครบรอบวันเกิดหลวงปู่
วัดป่าอุดมสมพร จะเนื่องแน่นไปด้วยศิษยานุศิษย์

๑๘๑.

กิจที่ไม่อยากทำ

ท่านอาจารย์คุณหมอวย ได้เขียนถึงเรื่องการเป่าหัว พรมน้ำมนต์ และการเจิมรถ เป็นกิจที่หลวงปู่ไม่อยากทำ แต่ต้องทำด้วยความเมตตา ดังนี้ :-

กิจอีกอย่างหนึ่งที่ท่านอาจารย์ไม่อยากกระทำ แต่ต้องกระทำ เพราะความเมตตาของท่าน คือ การเป่าหัว และพรมน้ำมนต์ ซึ่งมีคนมาขอท่านวันละมากๆ เพื่อสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้มีลาภ ฯลฯ

ผู้เขียน (ท่านอาจารย์หมอ) เชื่อว่า ท่านไม่ได้อยากทำให้ใครทั้งนั้น เพราะสังเกตว่าท่านไม่เคยบอกเองเลยว่าจะพรมน้ำมนต์หรือเป่าหัวให้ ต้องมีคนขอ ท่านจึงทำ

ท่านบ่นบ่อยๆ ว่า “บอกให้หัดภาวนากัน จะได้มีความสุขหมดความทุกข์ มันก็ไม่ค่อยจะทำ ดีแต่จะให้เป่าหัวเป่าหาง เป่าจนคอแห้งแล้วลภาวะ ไม่เห็นมันได้อะไรขึ้นมา พุทโร เข้าซี”

ท่านบ่นอย่างนี้ แต่พอมมีคนขอ ท่านก็เป่าหรือพรมให้ทุกคน

เรื่องเจิมรถยนต์ก็เหมือนกัน ผู้เขียนเคยได้ยินกับหู มีคนชอบนำรถมาให้ท่านเจิม เพราะเชื่อว่าจะคุ้มครองให้พ้นอันตรายได้

ในตอนต้นท่านมักจะอดเอื้อนก่อนเสมอ บางทีก็ถามว่า “ต้อง
เจิมด้วยอะไร?”

บางทีก็บ่นว่า “เจิมไปทำไมกันวะ!”

แต่ลงท้าย ท่านก็เจิมให้ทุกที่

ท่านต้องทนทำกิจอะไรต่อมิอะไร ท่านทำให้เพราะความเมตตา
ไม่ใช่เพราะความชอบหรือความอยากได้ลาภ หรือแม้แต่หน้าตา

โปรดญาติโยมที่วัดถ้ำหัว จ.เพชรบุรี พ.ศ. ๒๕๐๘

๑๘๕.

เป็นอาจารย์ให้ห่วย!

ข้อเขียนของ ท่านอาจารย์คุณหมออวย เกตุสิงห์ เขียนถึง
ความเมตตาของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ต่อไปว่า :-

ท่านอาจารย์เคยเล่าว่า ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเล็กใหม่ๆ
ห่วยเถื่อนกำลังระบาดหนัก

พระอาจารย์หลายองค์ตั้งตัวเป็นอาจารย์ให้ห่วย ตำรวจต้องไป
ห้ามปรามและตักเตือน ท่านอาจารย์ก็ถูกเตือนด้วย

ท่านปฏิเสธ ว่าท่านไม่เคยให้ห่วยใครเลย ใครๆ มาขอท่านก็ไม่
ให้สักที แต่ท่านก็ทราบว่ามีหลายคนไปหาท่านแล้วกลับไปทางห่วยและถูก
ท่านว่า ท่านพูดอะไรออกไปก็ตาม พวกนักเลงก็แปลเป็น
ตัวเลขไปหมด

เช่น ท่านจะไปกรุงเทพฯ มีคนถามว่าท่านจะไปสักกี่วัน ท่าน
ตอบว่า สี่ห้าวัน เขาก็ไปทาง ๔ กับ ๕

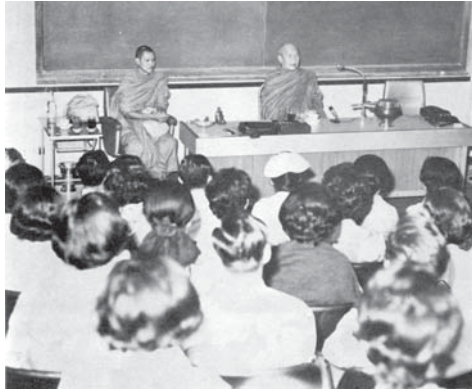
บางคนมาขอลาภขอห่วย ท่านก็เอ็ดเอาว่า ท่านไม่มีห่วย จะเอา
อะไรไปให้ มีแต่พระธรรมแปดหมื่นสี่พัน เขาก็ไปทาง ๘ กับ ๔ แล้ว
ก็ถูกทุกครั้ง

อย่างนี้คนถูกห่วยก็ได้ลาภไป ส่วนท่านต้องเสียชื่อเพราะเป็น
พระใบ้ห่วย แต่ท่านก็ไม่ว่าอะไร

เพราะฉะนั้น แม้ในสมัยหลังๆ นี้ ก็ยังมีคนไปคอยนั่งฟังคำพูด
ของท่าน เพื่อจะเอาไปแปลเป็นเลข

คงเป็นด้วยแรงเมตตาของท่านนั่นเอง ที่บันดาลให้หวยออกตรงกับที่พวกนั้นแปล

รับนิมนต์ไปแสดงธรรมที่ห้องประชุมโรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔

๑๘๖.

ไม้สีฟัน : ไม้หมอสักดิ์สิทธิ์

บทความของ **ท่านอาจารย์คุณหมอวย** เกี่ยวกับเมตตาของ **หลวงปู่** อย่างไม่มีจำกัด มีต่อไปดังนี้ : -

เมื่อสี่ห้าปีมาแล้ว (คงราวปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๑๖ ครั้นผม) ตอนที่คนเริ่มสนใจใน**เหรียญ**ของท่านมากขึ้น มีคนไปรุมขอท่านทุกๆ วัน วันละหลายๆ คนสร้างถวายไม่คอยพอกับความต้องการ

เมื่อท่านแจกเหรียญไปหมดแล้ว มีคนไปขออีก ท่านมี**รูปถ่าย**ของท่านเองอยู่ ท่านก็ให้รูปถ่ายของท่านไป

พวกลูกศิษย์ที่ชอบให้ท่าน**แจกของ** จึงทำรูปไปถวายไว้อีก ท่านก็**แจกรูป**

แจกจนหมด คนมาขออีก ท่านบอกว่าหมดแล้วทั้ง**เหรียญ**ทั้ง**รูป**

คนชอบบอกว่าอะไรก็ได้ ขอให้เป็นอย่างๆ ท่านอาจารย์ก็แล้วกัน

ท่านก็เลยให้ไม้จิ้มฟัน (ไม้สีฟัน) **ของท่าน**

พวกนั้นรับไป แล้วมีผู้หนึ่งเอาไปแช่น้ำ อธิษฐานถึงท่านแล้วดื่มต่างยา ปรากฏว่าโรคที่เป็นอยู่นั้นหาย เลยถือกันต่อๆ ไป

ทำให้มีคนเรียกไม้จิ้มฟันของท่านอาจารย์ว่า **“ไม้หมอ”** และมาขอไปใช้กันเรื่อยๆ

น่าประหลาดที่อะไรๆ ที่ผ่านมือท่านไป ดูจะกลายเป็นของ
ศักดิ์สิทธิ์ไปหมด ก็คงจะเป็นเพราะอำนาจความเมตตาของท่านอีก
นะแหละ

พิธีวางศิลามงคลอาคารพิพิธภัณฑ์ หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ณ วัดป่าสุทธาวาส

เมื่อ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

(ภาพบน) สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) และ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร)

(ภาพล่าง) หลวงปู่ ทำพิธีเจิมแผ่นศิลามงคล

๑๘๗.

ตำรายาของหลวงปู่

ท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ได้รวบรวมตำรายารักษาโรคของหลวงปู่ไว้หลายขนาน และได้เขียนเรื่องนี้ ดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร นอกจากจะเป็นที่เลื่องลือในด้านคุณธรรม ยังได้ชื่อว่ามี**ยารักษาโรคที่ศักดิ์สิทธิ์**อยู่หลายขนาน และมีคนไปขอตำราหรือขอยาของท่านอยู่เสมอๆ

ในเรื่องนี้ฟังสังเกตว่า **ท่านไม่ได้ทำตัวเป็นหมอรักษาโรค** ท่านไม่เคยประกาศว่าท่านรักษาโรคหรือมียาดี เป็นแต่ว่ามีใครมาขอท่านก็ให้ ถ้าไม่ขอท่านก็เฉยๆ เห็นว่า**ในใจของท่านก็คือความเมตตา** **กรุณา ต้องการช่วยคนให้พ้นทุกข์เท่านั้น**

การที่ท่านมีชื่อเสียงในด้านนี้ขึ้นมาก็เพราะเหตุการณ์บังคับ แต่ไม่ว่าใครจะมาขอยาหรือขอให้ช่วยทุกข์ร้อนเรื่องอื่นใดก็ตาม**ท่านจะต้องให้ภavana “พุทโธ” ด้วยเสมอ และให้ถือศีลตามฐานะ**

ข้อนี้แสดงว่าท่านอาศัยการสงเคราะห์เหล่านี้เพื่อเผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้า

ไม่ต้องสงสัยว่า ความเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ส่วนตัวของท่านพระอาจารย์ที่ผู้ศรัทธามีอยู่ต่อท่าน เป็นปัจจัยสำคัญมากในผลดีที่เกิดขึ้น

ดังนั้น แม้แต่ไม้จิ้มฟันของท่าน ก็มีผู้ขอเอาไปและใช้ได้ผลจนเรียกกันว่า “ไม้หอม” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนก่อน

เมื่อหลวงปู่ถึงแก่มรณภาพแล้ว ท่านอาจารย์หมอได้รับสมุดจดตำรายาของหลวงปู่มาจากหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เล่มหนึ่ง และหลวงปู่สุวัจน์ บอกว่า “ยังมีเล่มสีน้ำเงินอีก แต่หาไม่พบ”

ท่านอาจารย์หมอ เขียนบรรยายตอนหนึ่งว่า “ในเล่มที่ได้มามีบันทึกตัวเขียนหมึกทั้งเล่ม แต่เห็นได้ว่าไม่ใช่ลายมือพระอาจารย์ เป็นหลายคนเขียน เข้าใจว่าท่านคงบอกให้พระหรือเถรจดไว้

บางขนานอ่านไม่ค่อยออก เพราะลบลื่นด้วยความชื้น ได้คัดเลือกมาตีพิมพ์ไว้บางส่วน เพื่อเป็นที่ระลึกถึงความสามารถและความสนใจของท่านพระอาจารย์

ยังมียาที่ท่านใช้เสมอๆ อีกบางอย่าง เช่น ยาส้ม และน้ำมันผึ้งกลั่น ซึ่งท่านเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์มาก กับสมุนไพรบางชนิดที่ท่านเอ่ยถึงบ่อยๆ พวกนี้ไม่มีในสมุดที่ผู้รวบรวมได้มา อาจจะมีอยู่อีกเล่มหนึ่งที่หายไป”

ท่านอาจารย์หมอ ได้รวบรวมตำรายาของหลวงปู่มาเสนอไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพของหลวงปู่ ไว้ถึง ๕๐ ขนาน

ในที่นี้ผมขอแนะนำเฉพาะชื่อยา ส่วนรายละเอียดท่านสามารถหาอ่านได้ในหนังสือดังกล่าว

ชื่อยาตามที่ท่านอาจารย์หมอได้คัดมาเสนอ มีดังนี้

๑. ยาแก้เจ็บท้องกระษัย ๒. ยาแก้ท้องขึ้นมาก ๓. ยาแก้ท้องเป็นก้อนเป็นดานจุกเสียดต่างๆ ฟกบวม ๔. ยาพรหมประสิทธิ ๕. ยากระษัยวิเศษ ๖. ยาอายุวัฒนะเจริญอาหาร ๗. ยาอายุวัฒนะ ๘. ยาแก้เจ็บอก ๙. ยาอ้วนพี ๑๐. ยาแก้ไข้ออกร้อนตัว

๑๑. ยานันทธาตु ๑๒. ยาถ่ายกระสายกล่อน ๑๓. ยารุลม ๑๔. ยาแก้บิด ๑๕. ยาแก้เลือดฟั่นออก ๑๖. ยามหาสมมิตี ๑๗. ยาแก้ไอ สิปปี ๑๘. ยาแก้สะอึก ๑๙. ยาแก้ไข้สั้น ๒๐. ยาต้มแก้ลมอัมพาต ราชยักษ์ ลมบ้าหมู บ้าต่างๆ

๒๑. ยาทาซึกกลาก ๒๒. ยาแก้ระดูไม่ปกติ ๒๓. ยาบำรุงโลหิต สตรี ๒๔. ยาอายุวัฒนะ ๒๕. ยาอนันตคุณ ๒๖. ยาแก้ไข้ ๒๗. ยาแก้ขัดเจ็บปวดต่างๆ ๒๘. ยาแก้ไอพอมแห้ง ๒๙. ยาแก้ไอ สมองแห้ง ๓๐. ยาแก้วัณโรค

๓๑. ยาแก้เลือดฟั่นออก ๓๒. ยาแก้เสีียงแหบแห้งเครือ ๓๓. ยาอายุวัฒนะ ๓๔. ยายอดเขาพระสุเมรุราช ๓๕. ยาอายุวัฒนะ ๓๖. ยาแก้รากเลือดหรือตกเลือดทางทวารเบาทวารหนัก ๓๗. ยาแก้ สรรพโรคต่างๆ ๓๘. ยาแก้ไอกระษัยพอมแห้ง ๓๙. ยาชื่อกรรมฐาน โอสถ ๔๐. ยาแก้ไข้

๔๑. ยาแก้เลือดลมต่างๆ ๔๒. ยาแก้ไข้ ๔๓. ยาฝีในท้อง ๔๔. ยาแก้ฟกตามข้อ ๔๕. ยาแก้ขัดเจ็บปวดต่างๆ ๔๖. ยาประดงตา ทุกจำพวก ๔๗. ยาแก้โรคเบาหวาน ๔๘. ยาแก้เลือดลม ๔๙. ยากำลัง ๕๐. ยาแก้สะอึก

ท่านอาจารย์หมอ ได้เขียนสรุปถึงการใช้อยาตามตำราของหลวงปู่ ดังนี้ :-

“หวังว่า ตำรายาเหล่านี้ จะให้ประโยชน์แก่ผู้นำเอาไปใช้ เช่นเดียวกับผู้ที่เคยได้รับจากท่าน **ถ้าหากเวลาใช้จะนึกอธิษฐานถึงท่านด้วย ก็น่าจะได้ผลดียิ่งขึ้น**”

๑๘๘.

ยาที่หลวงปู่ชอบใช้

ท่านอาจารย์คุณหมอ อวย เกตุสิงห์ ได้ขอให้ คุณสุพล นำชมศิษย์ใกล้ชิดของหลวงปู่ และเป็นผู้ที่เคยทำและจ่ายยาตำหรับเหล่านั้นอยู่บ่อยๆ ได้เขียนวิธีทำและสรรพคุณ นำลงไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพของหลวงปู่

ผมขอนำเสนอตำหรับยาเหล่านี้อย่างย่อที่สุด ดังนี้ :-

๑. **ยาล้ม** ในภาษาอีสานแปลว่า **ยาเปรี้ยว** ยาขนานนี้เปรี้ยวเพราะกรดบางอย่าง ไม่ใช่เปรี้ยวเนื่องจากมะกรูดหรือมะนาว

ส่วนประกอบของยามี ๔ อย่าง ได้แก่ **เกลือ สารส้ม ดินประสิว และ จุนลี**

ทั้งสี่อย่างนี้ใช้อย่างละเท่าๆ กันโดยน้ำหนัก อย่างน้อยต้องหนักอย่างละ ๑๐ บาท หรือ ๑๕๐ กรัม จะเพิ่มให้มากกว่านี้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับภาชนะที่ใช้บรรจุ แต่ทั้ง ๔ อย่างต้องมีน้ำหนักเท่ากัน

การใช้วิธีกลั่นส่วนประกอบทั้ง ๔ อย่างในภาชนะดินเผาที่ทนไฟ โดยมากจะใช้ **ไหกระเทียมจากเมืองจีน** มีท่อหลอดแก้วเชื่อมต่อไปยัง **ไหกระเทียมขนาดเล็ก** อีกใบหนึ่ง เป็นภาชนะรับยา

การกลั่น ใช้วิธีกลั่นแห้ง ไม่ต้องเติมน้ำหรือของเหลวใดๆ ลงไป ใช้ไฟสุกที่ไฟใบแรกด้วยความร้อนที่สม่ำเสมอ จะเกิดเป็นไอขาวลอยไปตามหลอดแก้ว เข้าไปสู่ไหเล็กที่ใช้น้ำหล่อให้เย็น ไอของยาจะ

กลั่นตัวความแน่นเป็นหยดน้ำ แล้วจะได้ยาส้มที่เป็นของเหลวมีความ
เบรียวมมาก เพราะเป็นตัวยาเข้มข้น เวลาใช้จะต้องผสมให้เจือจางตาม
ขนาดของการรักษาโรคแต่ละอย่าง

ยาส้ม นี้เป็นยาครอบจักรวาลที่ใช้ได้ทั้งทาภายนอก เช่นรักษา
แผลสด แผลเปื่อย ถูกแมลงสัตว์และอสรพิษกัดต่อย แก้ปวดฟัน
รวมทั้งผสมให้เจือจางใช้เป็นยาหยอดตา แก้ตาแดง เจ็บตา ตาแฉะ
ได้ด้วย

การใช้รักษาโรคภายใน ใช้รักษาอาการปวดท้อง โรคเลือดของ
สตรี เป็นต้น ซึ่งต้องผสมกับน้ำเปล่าให้เจือจางตามลักษณะของโรคต่างๆ
สำหรับ **กากของยาส้ม** นำมาใช้แทนยาสีฟันได้ดี

๒. **น้ำมันผึ้ง** เป็นน้ำมันที่กลั่นได้จาก**ขี้ผึ้งบริสุทธิ์** จะได้น้ำมัน
ออกมาเรียกว่า **น้ำมันผึ้ง** เวลาใช้จะต้องผสมกับน้ำมันอื่น คือ น้ำมัน
งา น้ำมันเลียงผา ผสมจนเข้ากันสนิท ใช้ทาแก้ปวดเมื่อย เคล็ดยอก
ต่างๆ ใช้รักษาแผลสดและแผลเปื่อย รักษาโรคกระดูกได้ดีเป็นพิเศษ

๓. **ยาสมุนไพรรักษาเฉพาะโรค** มียาสมุนไพรรักษา ๔ ขนานที่**หลวงปู่**
บอกให้ชาวบ้านเอาไปรักษาโรคบางโรคได้ผลดีมาก มีคนมาขออยู่เสมอๆ

ยาทั้ง ๔ ขนานนี้ ไม่ได้รวมอยู่ในสมุดที่นำเสนอในตอนต้น
อาจจะอยู่ในสมุดเล่มที่หายไปก็ได้ ได้แก่ ๑) **ยาแก้โรคเบาหวาน**
๒) **ยาแก้โรคริดสีดวงต่างๆ** ๓) **ยาแก้ไข้ตัวร้อน** และ ๔) **ยาแก้หัว
นิ้วในไต**

ท่านที่สนใจในรายละเอียด หาอ่านได้จากหนังสือเล่มดังกล่าว
คือ **อนุสรณ์งานศพ พระอาจารย์ฝั้น อาจารย์เถระ**

นอกจากยาดังกล่าวแล้ว ยังมียาสำคัญอีกขนานหนึ่งที่
พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุฉันเวลาอาพาธ คือ **ยาดองน้ำมูตร
เน่า**

ท่านอาจารย์หมอ ได้เขียนรายละเอียดถึงส่วนผสม และวิธีปรุง
ยาดองน้ำมูตรนี้ รวมทั้งได้วิเคราะห์ถึงยาดองน้ำมูตรนี้ตามความรู้ทางวิทยาศาสตร์
ไว้อย่างน่าสนใจมาก

ก็สามารถหาอ่านได้ในหนังสือเล่มเดียวกันกับที่กล่าวแล้วครับ

หน้าปกหนังสือ “อนุกรณ์งานศพพระอาจารย์ฝั้น อาจารย์เถระ”

จัดทำโดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์

๑๘๙.

น้ำปานะและยาปรมัตถ์

เรื่องที่น่ามาเสนอในตอนนี้เขียนโดย แม่ชีลมัย ตั้งตรงจิตร แห่งวัดป่าอุดมสมพร ใช้ชื่อเรื่องว่า “น้ำดื่มและของฉันนอกเวลาที่ พระอาจารย์ฝั้นชอบใช้” ซึ่งรวมอยู่ในหนังสืออนุสรณ์งานศพพระอาจารย์ ฝั้น อาจารเถระ ตามที่กล่าวมาแล้ว

ท่านแม่ชีลมัย ได้แยกเขียนเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. น้ำปานะ จากผลไม้ต่างๆ และ ๒. วิธีทำยาปรมัตถ์

เรื่องมีดังนี้ :-

พระกรรมฐานได้ชื่อว่าถือพระวินัยเคร่งครัด

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ท่านก็ถือเคร่งจนเป็นแบบอย่าง ของพระกรรมฐานทั่วไปได้ ท่านถือ**ฉันเอกา** (ฉันมือเดียว) เป็นประจำ แบบเดียวกับ**พระสายท่านอาจารย์มั่น** ทั้งหมด ฟันเวลาไปแล้วท่าน ไม่ยอมฉันอะไรที่ไม่มีอนุญาตไว้ แม้ว่าไปจุดดงค์ก็เหมือนกัน

เวลาท่านอยู่วัด มักมีคนแย่งกันหรือแข่งกันทำอะไรๆ มาถวาย ให้ฉัน ถ้า**ไม่ผิดพระวินัย**ท่านก็รับไว้ แล้วฉันให้เจ้าละเล็กๆ น้อยๆ ด้วยความเมตตาต่อผู้ถวาย

บางวัน มีคนนำน้ำดื่มทำจากผลไม้ต่างๆ มาถวายตั้งเจ็ดแปดราย เพียงจับถ้วยนี้บ้างถ้วยนั้นบ้าง บางทีก็ทำให้ท่านท้องเสีย

ถ้าเป็นคนที่เคยทำถวายอยู่เสมอๆ ท่านก็ไม่ค่อยสงสัยอะไร แต่ถ้าเป็นคนหน้าใหม่มา ท่านจะต้องซักถามว่าทำอะไร ทำยังไง ต้ม หรือไม่ได้ต้ม กรองยังไง เหล่านี้เป็นต้น นี่ก็เพื่อให้แน่ใจว่า**ทำถูกต้อง**

“ในฐานะที่**ข้าพเจ้า** (แม่ชีลมัย) ได้ปรนนิบัติท่านอยู่ถึงสิบกว่าปี และได้**ทำพวงน้ำต็มและของขบเคี้ยวถวายอยู่เป็นประจำ** จึงขอจดวิธีทำของเหล่านั้นไว้ เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้อื่น และเพื่อเป็นที่ระลึกถึงท่านพระอาจารย์ที่ได้กรุณารับฉันสิ่งที่ข้าพเจ้าจัดทำถวายเป็นประจำ”

แล้ว ท่านแม่ชีลมัย **ตั้งตรงจิตร** ก็เขียนแยกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้ :-

๑. วิธีทำน้ำปานะจากผลไม้ต่างๆ

น้ำปานะ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า **น้ำอัฐฐบาล** เป็นน้ำผลไม้ที่พระฉันนอกเวลาได้ แต่**ต้องทำให้ถูกวิธี** พระจึงจะ**ไม่ผิดพระวินัย**

ผลไม้ที่จะนำมาใช้น้ำปานะนั้น ใช้ได้เพียงบางชนิดเท่านั้น เช่น องุ่น ทับทิม มะนาว มะขาม มะม่วง มังคุด หมากเม่า ส้มต่างๆ (ยกเว้นส้มโอ) มะเฟือง รากบัว (คั้นเอาน้ำ)

หลักทั่วไป

๑) **ใช้ได้เฉพาะผลไม้ที่มีขนาดเล็ก** ใหญ่ที่สุดขนาดประมาณผลมะม่วง (บางตำราบอกว่าขนาดผลมะตูม หรือไม่ใหญ่เกินกำปั้น โดยประมาณ - ปรุ้ม) ผลไม้ขนาดใหญ่ เช่น ส้มโอ หรือมะพร้าว (เรียกว่า **มหาผล**) ใช้ไม่ได้

๒) **ห้ามต้มให้เดือดหรือสุก** ต้องคั้นในอุณหภูมิธรรมดา และใช้น้ำเย็นหรือน้ำที่ปล่อยไว้ให้เย็นแล้ว

๓) **พระต้องจั้นให้หมด** (หรือสละเสีย ถ้าจั้นไม่หมด) ภายในวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง เก็บไว้นานกว่านั้นห้ามจั้น (**ยามกาลิก**)

(**ยามกาลิก** หมายถึง มีข้อจำกัดเรื่องเวลา น้ำผลไม้ที่กำหนดให้พระจั้นได้ถึงเที่ยงคืน ถ้าเลยกว่านั้นจั้นไม่ได้ เพราะน้ำผลไม้จะเกิดการหมัก กลายเป็นแอลกอฮอล์ เรียกว่า **เมรัย** ครับผม)

๔) **การผสมน้ำและการปรุงรส** น้ำผลไม้ส่วนมากมีรสจัดเกินกว่าที่พระจะจั้นอย่างนั้นได้ จึงมักต้องเติมน้ำเสียก่อน ต้องใช้น้ำสะอาด เช่น น้ำฝนสะอาด หรือน้ำอื่นๆ ที่ต้มให้เดือดแล้วทิ้งไว้ให้เย็นเสียก่อน (คือน้ำสุก) ใช้น้ำร้อนหรือน้ำอุ่นไม่ได้ แต่ถ้าเป็นน้ำอุ่นเพราะถูกแดดใช้ได้

ตามธรรมดาใช้น้ำ ๒ ส่วน ต่อน้ำผลไม้ ๑ ส่วน แต่ต้องเปลี่ยนไปตามชนิดและคุณภาพของผลไม้ ถ้าเห็นว่ารสไม่เหมาะก็อาจเติมน้ำตาลและเกลือได้ตามต้องการ บางอย่างนิยมใส่**กระเทียม**ด้วย

๕) **การกรอง** ก่อนจะถวายให้จั้นต้อง**กรองด้วยผ้ากรอง** เสียก่อน ใช้ผ้าขาวบางที่สะอาดและเก็บไว้สำหรับทำน้ำปานะโดยเฉพาะ

ตามกำหนด**ต้องกรอง ๗ ทบ** คือ เมื่อกรองผ่านไปทีหนึ่งแล้วให้น้ำกรองเทกลับลงไปบนผ้าผืนเดิมแล้วกรองอีก ทำเช่นนั้นจนครบ ๗ ครั้ง **ต้องให้หมดเยื่อ** ถ้ายังไม่หมดต้องกรองอีก

ผ้าที่ใช้กรองแล้วต้องซักทุกครั้งก่อนจะใช้ใหม่

๖) **ภาชนะที่ใช้** ภาชนะต่างๆ เป็นต้นว่า ถ้วยแก้ว ชาม ช้อน ฯลฯ ที่จะใช้ในการทำน้ำปานะนั้น ต้องแยกไว้โดยเฉพาะ ไม่ใช้ปะปนกับที่ใส่อาหาร

เพราะถ้ามีเศษอาหารติดไปด้วยแม้แต่เล็กน้อยที่สุด เมื่อพระฉันเข้าไปท่านก็อาบัติ (เพราะฉันนอกเวลา)

พระที่ท่านเคร่ง อย่าง**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** เวลาจะฉัน หากท่านได้กลิ่นคาว ท่านเกิดความสงสัยขึ้นมาว่าอาจมีเศษอาหารเจือปนอยู่ ท่านจะไม่ยอมรับฉันเลยทีเดียว

๗) เครื่องปรุงรส เกลือและน้ำตาลทรายที่ใช้ปรุงน้ำปานะก็เช่นเดียวกัน ต้องแยกเอาไว้ต่างหากจากที่ใช้ในการทำครัวทั่วไป

ท่านแม่ชีลมัย ได้นำเสนอสูตรและวิธีปรุงน้ำปานะจากผลไม้ชนิดต่างๆ ได้แก่ ๑. น้ำทับทิม ๒. น้ำมะม่วง ๓. น้ำมังคุด ๔. น้ำงุ่น ๕. น้ำส้มเขียวหวาน ๖. น้ำส้มเขียว ๗. น้ำมะนาว ๘. น้ำมะขามเปียก และ ๙. น้ำหมากเฒ่า

วิธีทำ**น้ำปานะ**จากผลไม้ข้างต้น ใช้หลักใหญ่เหมือนกัน ต่างกันที่สัดส่วนของการผสมน้ำ และการปรุงรส เพราะความเปรี้ยวหวานของผลไม้แต่ละชนิดไม่เท่ากัน ผมขอจดการเสนอในรายละเอียดนะครับ

๒. วิธีทำยาปรมัตถ์

ยาปรมัตถ์ เป็นเครื่องขบเคี้ยวที่ไม่ใช่อาหาร มีสรรพคุณที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกายในฐานะ**ฉันนอกเวลาได้**

คุณแม่ชีลมัย ได้เสนอสูตร **ยาปรมัตถ์** ๒ สูตร คือ

๑) สมอตำ

เครื่องประกอบ สมอไทย ข่าสด ขิง กระเทียม พริกไทย น้ำตาลทราย เกลือ

วิธีทำ นำผลสมอมาล้างน้ำให้สะอาด ปอกเปลือกผ่าเอาเมล็ดออก แล้วตำพอแหลก (ใช้ครกที่เก็บไว้สำหรับทำน้ำปานะโดยเฉพาะ)

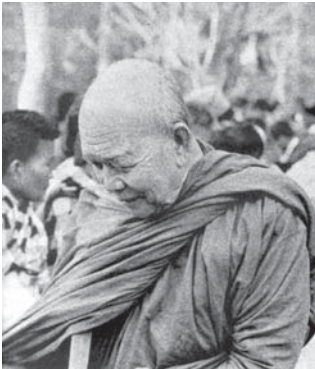
บีบเอาน้ำทิ้ง แล้วจึงทำให้ละเอียด

ผ่านซิงกับข่าเป็นแวนบางๆ แล้วใส่มากพอสมควร ใส่กระเทียม และพริกไทยเม็ดต่ออย่างละเล็กน้อย แล้วทำให้เข้ากัน เติมเกลือ น้ำตาลทราย ปรงรสตามชอบ

๒) ไบส้มลมผสมใบบัวบก

เครื่องประกอบ ไบส้มลม (มีรสเปรี้ยว) ใบบัวบก ตะไคร้ ซิง กระเทียม น้ำตาลทราย เกลือ

วิธีทำ ปอกกระเทียม ซิง ข่า ตะไคร้ หั่นแยกไว้เป็นอย่างๆ เอาน้ำตาลทรายผสมกับเกลือเล็กน้อย (ผสมแห้งๆ) เวลาฉัน เอาไบส้มลมและใบบัวบกห่อเครื่องปรุงทั้งหลาย ทำนองเดียวกับที่ชาวบ้านรับประทานเมี่ยงคำ

โดยทั่วไปพระท่านฉันเล็กน้อยเพื่อให้เป็นยา แก่เสียนท้อง เรามักจะพบเห็นทั่วไปเมื่อพระป้ามารวมกันเพื่อจัดเตรียมงานต่างๆ ซึ่งท่านออกแรงกายทั้งวัน ตอนเย็น แม่ชี หรืออุบาสก อุบาสิกา จะทำ **ยาปรมัตถ์**มาถวาย ครับผม

๑๙๐.

กิจวัตรประจำวันของหลวงปู่

เรื่องนี้ได้บันทึกโดย **คุณสุพล น่ำชม** ศิษย์ผู้ติดตามอุปัฏฐาก หลวงปู่ติดต่อกันนานถึง ๓๐ ปี ได้เขียนไว้ดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เป็นพระผู้มีระเบียบเรียบร้อย สมกับที่ท่านสืบตระกูลมาจากผู้สูงศักดิ์

นอกจากนั้นท่านมีความขยันหมั่นเพียรอย่างเอกอุ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบำเพ็ญภาวนา การอบรมสั่งสอนศิษย์ หรือก่อสร้างอาคารหรือถนนหนทาง

ท่านถือเอาการงานและหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญข้อแรก ส่วนความ สะดวกสบายนั้นเป็นข้อรอง

และท่านปฏิบัติเช่นนี้โดยเสมอมาตั้งแต่หนุ่มจนถึงวัยชรา

รายการต่อไปนี่ต้อง**ถือเป็นตัวอย่าง**ในเวลาที่ท่านว่างจากกิจกรรม พิเศษ และเป็นเวลาที่ท่านอยู่ประจำวัด เช่น **ระหว่างเข้าพรรษา**

หากท่านทำการชุดคงค์ไปเสาะหาที่วิเวก หรือมีกิจการงานอะไร เป็นพิเศษ การปฏิบัติตัวของท่านก็เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

กิจวัตรประจำวันตามปกติของท่านพระอาจารย์ มีดังต่อไปนี้ : -

เวลาตี ๓ ออกล้างหน้า บ้วนปาก แล้วไหว้พระสวดมนต์ และนั่งสมาธิจนถึงเวลาตี ๕ ลงเดินจงกรมไปจนสว่าง

พอสว่างได้อรุณแล้ว ท่านพระอาจารย์ลงปิดกวาดลานวัดและทำความสะอาดบริเวณวัด พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรจนเสร็จ

เวลาประมาณ ๖.๓๐ น. ออกบิณฑบาตไปตามหมู่บ้าน กลับจากบิณฑบาตแล้วเตรียมฉันเช้า เวลาที่จะฉันจึงหันเข้านี้้นสุดแต่ระยะทางที่ออกบิณฑบาตตามหมู่บ้าน ถ้าระยะทางไกลต้องเสียเวลามาก ก็ต้องฉันสายๆ หน่อย ถ้าหมู่บ้านอยู่ใกล้ก็ฉันเร็ว ประมาณ ๗.๓๐ น.

เวลาประมาณ ๙.๐๐ น. หลังจากฉันเช้าเสร็จและเก็บบริวารเรียบร้อยแล้ว ท่านพระอาจารย์ก็**ลงเดินจงกรม** จนถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. ท่านจึงขึ้นพัก

เวลาประมาณ ๑๓ น. เศษ ท่านออกจากที่พัก ถ้ามีแขกมาท่านก็**รับแขก**ต่อไป ถ้าไม่มีแขกท่านก็**ลงเดินจงกรม**อีก ไปจนถึงเวลาประมาณ ๑๕ น. ก็**ล้างน้ำร้อนและเก็ชต่างๆ** ร่วมกับพระภิกษุสามเณร

เสร็จจากล้างน้ำร้อนแล้ว **ลงปิดกวาดลานวัด**

ปิดกวาดเสร็จ พระเณรตักน้ำใส่ภาชนะตามที่พักต่างๆ จนเต็มหมดทุกแห่ง แล้วท่านพระอาจารย์**สร่งน้ำ**

หลังจากสร่งน้ำแล้ว ท่านจะ**ลงเดินจงกรม**ไปจนมืด จึงขึ้นที่พักหรือกุฏิ เข้าห้อง**ทำวัตรสวดมนต์**

เวลาประมาณ ๑๙.๓๐ หรือ ๒๐ น. ท่านพระอาจารย์ออกจากห้อง พระเณรขึ้นไปรวมกันเพื่อฟังการอบรม

ท่านพระอาจารย์**เทศน์สั่งสอน**ข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดจนธรรมะต่างๆ พร้อมทั้งแก้ไขปัญหานานาประการให้แก่พระและเณรผู้สงสัยและซักถาม จนถึงเวลาประมาณ ๒๒ น.เศษ จึงเลิก (บางวันถึง ๒๔ น.)

ต่อจากนั้นศิษย์ผู้ใกล้ชิดหรือพระเณรก็จะเข้าปฏิบัติหมวดเส้น ถวายจนถึงเวลาประมาณ ๒๓ น. หรือบางทีก็ถึง ๒๔ น. ท่านก็บอกให้เลิก

ท่านเข้าห้องพัก นั่งสมาธิภาวนาของท่าน (แต่เวลา ๓.๐๐ น. เป็นเวลาออกล้างหน้าบ้วนปากเป็นนิจ)

อนึ่ง โอกาสที่ท่านพระอาจารย์ใช้สำหรับเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ให้ศิษย์ฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติ อันเป็นธรรมเนียมซึ่งละเอียด คือ (๑) ช่วงเวลาที่ท่านออกล้างหน้าบ้วนปาก (๒) ช่วงที่ศิษย์ถวายการนวดเส้น (๓) ช่วงที่ท่านเทศน์อบรมพระเณรเสร็จแล้ว และมีผู้ถามขึ้น

บนถ้ำขาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ พระองค์ริมซ้ายคือ

พระสุพล หรือ **คุณสุพล น่วม** ผู้เขียนประวัติและเรื่องราวเกี่ยวกับหลวงปู่

๑๙๑.

ให้โรงพยาบาลแก่ประชาชน

ตอนนี้ขอเชิญท่านผู้อ่านได้ตามผมกลับไปทบทวนเรื่อง “กรรณามหัตถ์ณโว” ของท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ กันอีกครั้งนะคะ มีเนื้อความดังนี้ :-

ดูประหนึ่งว่าการที่ท่าน (หลวงปู่) ได้แสดงเมตตาแก่ศิษย์และประชาชนทั่วไปด้วยการให้คำสั่งสอน และความช่วยเหลือด้วยประการต่างๆ มาตลอดทำลึบกว่าปีนั้น **ยังไม่เป็นการจู่**

ในตอนหลังนี้ **ท่านอาจารย์จึงได้ให้ใหม่อีกอย่างหนึ่ง คือ การรักษาพยาบาลแผนปัจจุบัน**

ท่านเริ่มด้วย **“ตึกพิเศษสงฆ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร”** แก่โรงพยาบาลสกลนคร เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๙

แล้วระหว่างที่การก่อสร้างตึกนั้นยังไม่เสร็จเรียบร้อย ท่านก็ได้แสดงความจำนงจะ**ให้โรงพยาบาลขนาดสามสิบเตียงแก่อำเภอพรรณานิคมอีกแห่งหนึ่ง**

เมื่อทางการแจ้งว่า ตามแผนของทางราชการนั้นโรงพยาบาลที่พรรณานิคม จะมีขนาดเพียงจู่ได้สิบเตียง ท่านก็ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง **ยืนยันที่จะให้ขนาดสามสิบเตียง** จนทางราชการต้องยอมผ่อนตาม

ท่านได้เป็นพระเถระเต็มทีในการ**เลือกตำแหน่งที่ตั้ง** จัดหาพื้นที่ดินที่เหมาะสม และ**หาช่างรับเหมา** ในราคาต่ำเป็นพิเศษ

ท่านสนใจใต้อาถาม และปรึกษาหารือกับนายช่างและข้าราชการที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา

แม้ในขณะที่ท่านอาพาธหนัก ก็ยังเรียกไวยาวัจกรมาสั่งเสียเรื่องการใช้จ่ายเงินไว้อย่างเรียบร้อย

ท่านเร่งเร้าจะให้การสร้างสำเร็จลงในวันเกิดที่เจ็ดสิบแปดของท่าน ประหนึ่งว่าท่านไม่แน่ใจว่าจะได้อยู่เห็นโรงพยาบาลนั้นหรือไม่

ฝ่ายช่างได้สนองความประสงค์ของท่านในการเร่งรีบสร้างจนสำเร็จและเปิดใช้โรงพยาบาลได้ในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๐ **เจ็ดเดือนเศษ**หลังจากท่านถึงแก่มรณภาพ

รูปหล่อของหลวงปู่ประดิษฐฐาน ณ ด้านหน้า โรงพยาบาลอำเภอรอดานนิคม

๑๗๒.

อาหารครั้งสุดท้าย

ก็กลับมาอ่านบันทึกของท่านอาจารย์ คุณหมอ อวย เกตุสิงห์
กันต่อ นะครับ :-

เป็นความจริงว่า ท่านอาจารย์ (หลวงปู่) “ทำแต่เรื่องรับใช้ จวบ
ม้วยมรณา”

เพราะการอาหารครั้งสุดท้ายของท่าน เกิดขึ้นในวันเดียวกับที่
ท่านได้รับนิมนต์ไปในงานขึ้นร้านใหม่ของลูกศิษย์คนหนึ่ง ท่านต้องขึ้น
บันไดตึกสี่ชั้นเพื่อพรมน้ำมนต์ห้องต่างๆ

เสร็จแล้ว ยังต้องปีนขึ้นไปเจิมรถยนต์ล้ออีกเจ็ดคัน

พอกลับถึงวัด “ท่านกินนอนแม่” ตามคำของพระเถระที่รับใช้

คืนนั้น ท่านก็เริ่มอาหารด้วยอาการทางหัวใจอย่างหนัก แล้วก็
อาหารเรื่อยไปสามเดือนเศษ จนถึงแก่มรณภาพ

ระหว่างที่ท่านเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลสกลนครครั้งแรก ในวัน
ต้นๆ แพทย์ห้ามเยี่ยมโดยเด็ดขาด เพราะท่านมีอาการทางหัวใจอย่างมาก

แต่พวกที่เคารพนับถือท่าน ก็ไปเฝ้าอยู่หน้าห้องทุกๆ วัน

ต่อมา พออาการทางหัวใจค่อยเบาลง แพทย์ก็ยอมให้เปิดประตู
ห้อง ให้เฝ้าเข้าไปกราบท่านได้

แม้จะยังเห็นอ่อยอ่อนอยู่ **ท่านอาจารย์** ก็ไม่วายจะพยักเพยิดกับลูกศิษย์

ต่อมาแพทย์อนุญาตให้พูดได้บ้าง ท่านก็เริ่มทักทายคนโน้นคนนี้ที่เอางั้นไปถวาย ทำให้ทุกคนปลาบปลื้มใจ

พอท่านค่อยยังชั่วขึ้น ท่านก็ให้เขียนแก้อี้ที่ท่านนั่งออกมาที่เฉลียง เพื่อให้ทุกๆ คนได้เห็นท่าน และท่านก็ทักทายโปรยปรายไปทั่ว

ท่านพยายามฉันอาหารที่มีผู้นำไปถวายให้ทุกๆ คน แม้อย่างละคำก็พยายาม เพื่อจะให้ผู้ถวายดีใจและได้บุญ

สังเกตว่าท่านเองก็ดีใจที่ได้เห็นหน้าลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลาย

ท่านสบายขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉันอาหารได้ อากาศทางหัวใจก็เบาบางลง

ในตอนต้นมีพระเณรไปอยู่คอยปรนนิบัติหลายรูป พอท่านค่อยยังชั่ว ก็สั่งให้กลับวัดเสียเป็นส่วนมาก เหลือแต่เฉพาะผู้ที่เข้าเวรพยาบาล

ท่านบ่นว่าไปอยู่กันมากคนนัก เป็นภาระแก่โรงพยาบาลต้องเปลืองน้ำเปลืองไฟมาก

ทั้งๆ ที่ท่านเป็นผู้ให้ตักนั้นแก่โรงพยาบาล ท่านยัง **“เกรงใจ”** ทั้งนี้เพราะ**ความเมตตาของท่าน**

ดังนั้น พอมีผู้เสนอให้ท่านย้ายไปรักษาตัวต่อที่วัด ท่านก็ไปด้วยดี ทั้งๆ ที่ฝ่ายแพทย์โรงพยาบาลก็ยังไม่เต็มใจจะให้ท่านกลับ และท่านเองก็ดูจะยังไม่แน่ใจว่าจะกลับดีหรือยัง

ท่านเล่าให้ผู้เขียน (ท่านอาจารย์คุณหมออวย) ฟังในภายหลังว่า ไปอยู่วัดได้ห้าหกวันก็ต้องกลับเข้าโรงพยาบาลใหม่ เพราะอยู่ที่วัด

ท่านฉันไม่ได้ นอนก็ไม่หลับ

ในที่สุดก็เลยอาเจียนมาก จนสงสัยกันว่าโรคหัวใจกำเริบอีก
ต้องพาท่านกลับเข้าโรงพยาบาล แล้วก็เลยต้องเข้ากรุงเทพฯ

ที่นั่น (กรุงเทพฯ) เข้าใจว่าท่านคงจะว่าแห้วหรือไม่อบอุ่นเท่าที่
สกลนคร เพราะมีการควบคุมเข้มงวดเรื่องการเยี่ยมจนท่านไม่ค่อยได้เห็น
หน้าลูกศิษย์ใดๆ

แม่ผู้เขียนเอง (ท่านอาจารย์หมอ) ก็ต้องคอยอาศัยติดตาม**ผู้หลัก**
ผู้ใหญ่ท่านเข้าไป หลายๆ วันครั้ง

วันหนึ่ง ขณะที่ได้เข้าไปอยู่กับท่าน ผู้เขียนเห็นท่านหยิบ
อ้อยข้วนขึ้นพิจารณา คล้ายๆ กับว่าจะฉันดีหรือไม่ดี

ผู้เขียนจึงประนมมือกราบเรียนขึ้นว่า **“อ้อยนี้ฉันดีขอรับ ชูกำลังดี**
แล้วหมอฟันเขาวาช่วยให้ฟันทนด้วย”

ท่านหันหน้าไปยิ้มกับคนอื่นๆ แล้วพูดต้งๆ ว่า **“นี่มันจะมาหลอก**
ให้กันกินอ้อยลาวา”

แม้ในเวลานี้ไม่ค่อยแจ่มใส ท่านก็ยังมี**ความเมตตา**สำหรับศิษย์
อยู่**นั่นเอง**

๑๙๓.

ให้โอกาสผู้ยิ่งใหญ่ได้ทำบุญ

ท่านอาจารย์คุณหมอ อวย เกตุสิงห์ เขียนถึงหลวงปู่ยอมไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ ดังนี้ :-

ที่จริง ท่านอาจารย์ ไม่ค่อยเต็มใจเข้าไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ แม้จะมีผู้อ้าง “คำสั่งจากเบื้องบน” ท่านก็ยังลังเล

หลังจากได้ปรึกษาท่านอาจารย์สุวัจน์ (สุวโจ) และผู้เขียน (ท่านอาจารย์หมอ) แล้ว ท่านจึงตัดสินใจเข้ากรุงเทพฯ

บางคนเชื่อว่า ท่านยอมเข้ากรุงเทพฯ ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านผู้ยิ่งใหญ่ บางท่านได้ทำบุญกับท่านเป็นครั้งสุดท้าย เพราะท่านทราบล่วงหน้าแล้วว่าเข้ากรุงเทพฯ จะมีความยุ่งยากอะไรบ้าง

ทราบว่าท่านบอกกับศิษย์ที่สกลนครว่า “จะเข้าไปให้แพทย์ทำการตรวจโดยละเอียดแล้วก็จะกลับ จะอยู่เพียงสองสามวัน”

แต่การตรวจได้ยืดเยื้อไปเป็นสามสัปดาห์

พอมีโอกาสแรกท่านก็รีบขอเดินทางกลับ แม้จะมีผู้เสนอให้ท่านไปพักฟื้นในที่พิเศษแห่งหนึ่ง ท่านก็ไม่ปรารถนา เพราะเป็นการไม่ค่อยถูกต้องนักในทางพระวินัย ท่านระวังเรื่องศีลของท่านอยู่จนถึงที่สุด

เพียงไม่กี่ชั่วโมงก่อนท่านจะถึงแก่มรณภาพ ท่านยังลุกขึ้นนั่ง กล่าวคำปลงอาบัติต่อสงฆ์เป็นครั้งสุดท้าย

เมื่อท่านกลับจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถึงวัดป่าอุดมสมพร ท่านได้สั่งห้ามไม่ให้ใครๆ ไปรบกวนท่านที่กุฏิ ผู้เขียน (ท่านอาจารย์หมอ) **เข้าใจว่าท่านมีความประสงค์จะใช้สมาธิจิตรักษาตัวท่านเอง** ดังที่ผู้เขียน ได้กราบเรียนไว้ก่อนที่จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ

ผู้เขียนและภรรยา (ท่านอาจารย์คุณหมออวย และ ม.ร.ว. ส่องศรี เกตุสิงห์) ได้เข้าไปกราบขอพรท่านให้ได้รับการยกเว้น คือ เข้าเยี่ยมท่านได้ทุกเมื่อ และผู้เขียนขออยู่ใกล้กับท่านตลอดเวลา ท่าน ก็พยักหน้าอนุญาต

แล้วยังถามภรรยาผู้เขียนต่อไปว่า “คุณหญิงนะมีผ้าห่มพอไหมล่ะ

ทั้งนี้เพราะขณะนั้นอากาศกำลังหนาวจัด ตัวท่านเองกำลังไม่สบายมาก แต่ก็ยังอดเป็นห่วงคนอื่นไม่ได้

พระอาจารย์ฉันแสดงธรรม แล้วให้ผู้ฟังนั่งภาวนา
ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

๑๗๔.

ช่วงสี่ห้าวันสุดท้าย

ผมขอย้ำอีกครั้งว่า “ผู้เขียน” ในเรื่อง หมายถึง **ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์** และคำว่า “ภรรยาผู้เขียน” ก็หมายถึง **ม.ร.ว. สงครี เกตุสิงห์** นะครับ ทั้งสองท่านเป็นแพทย์ครับ

บันทึกของท่านอาจารย์หมอ มีต่อไปดังนี้ :-

เมื่อกลับจากกรุงเทพฯ อาการสำคัญของท่านมีสองอย่าง คือ **อาเจียน** และ **เบื่ออาหาร** ซึ่งทำให้อ่อนเพลีย

แม่ชีในวัดและศิษย์ฝ่ายหญิงที่ไปช่วยอยู่ได้ร่วมมือกันปรุงอาหารต่างๆ ส่งเข้าไปถวายทุกๆ วัน แต่ท่านก็**จิ้นไม่ค่อยลง** ถ้ามือไหนฉันท่อนข้างมากหน่อย ประเดี๋ยวก็อาเจียนออกมา

อาการของท่านจึงมีแต่ทรงกับทรุด

ตั้งแต่กลับไปจากกรุงเทพฯ ผู้เขียนถือสังจະที่ขออนุญาตท่านไว้ **นั่งอยู่ที่ระเบียงหน้าห้องกุฏิของท่านตลอดคืนทุกๆ คืน** เพื่อปรนนิบัติท่าน ในฐานะลูกศิษย์

ในวาระสุดท้าย เมื่อแพทย์สกลนครมีความขัดข้อง และแพทย์ทางกรุงเทพฯ รบเร้าจะให้ท่านเข้ากรุงเทพฯ อีกและท่านไม่ยอม ท่านอาจารย์จึงได้มอบหมายให้ผู้เขียนเป็นผู้รักษาท่านต่อไป แม้จะรู้ว่าเป็นหน้าที่ซึ่งแทบไม่มีทางจะสำเร็จ ผู้เขียนก็รู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่านในการที่ไว้ใจให้รับใช้ท่านในตอนที่สำคัญที่สุด

**ผู้เขียนนึกหวังที่จะฟังอำนาจจิตของท่านอาจารย์อย่างเต็มที่ และ
ได้เรียนชื่อของให้ท่านทราบว่าท่านจะช่วยตัวเองได้อย่างไร**

ผู้เขียนเชื่อแน่ว่า หากร่างกายท่านแข็งแรงดี และไม่มีโรคแทรก
คือการ **“จับผิด”** อย่างจุใจเกิดขึ้น ท่านอาจารย์คงจะสามารถยืดเวลา
ของท่านออกไปได้อีกหลายเดือน หรือแม้ปีสองปี

**แต่ร่างกายท่านทรุดโทรมมาก เพราะขาดอาหารและขาดสาร
สำคัญบางอย่าง แม้จิตจะสั่ง ร่างกายก็ไม่มีกำลังหรือพลังที่จะทำตามได้**

ความพยายามของท่านและของผู้เขียนจึงล้มเหลว แต่ผู้เขียน
ก็ยังพอใจว่าได้ช่วยให้ท่านมีความสบายขึ้นในบางแง่ ในสิ่งที่้าวันสุดท้าย
ของท่าน

ผู้เขียนเชื่อแน่ว่า โดยลำพังตัวของท่านอาจารย์นั้นท่านพร้อมที่
จะไปอยู่เสมอ **เพราะกิจของท่านนั้นเสร็จมานานแล้ว**

แต่ที่ท่านยังต่อสู้อยู่อย่างแข็งขันจนวันสุดท้าย ก็เพราะท่าน
เมตตาต่อคนทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ท่านเป็นห่วงบ้านเมืองและ
“เจ้าเหนือหัว”**

ประกอบกับพวกลูกศิษย์อาราธนา **ท่านจึงลองสู้ด้วยเลือดนักรู้**
ตลอดเวลา ท่านแสดงเมตตาต่อศิษย์ทั้งหลายด้วยประการต่างๆ
กัน ที่น่าสงสารมากคือ **การฉันทัน** ฉันทันน้อยท่านก็คงจะหิว ฉันทันมากก็
อาเจียน แม้กระนั้นท่านก็ยังพยายามฉันทัน คงจะด้วยต้องการให้พวก
ทำอาหารปลื้มใจ

**สองสามวันสุดท้าย ท่านไม่อาเจียนและฉันทันได้มากขึ้น ทำให้
ทุกคนดีใจ...**

เช้าวันที่ ๔ มกราคม (๒๕๒๐) ...ปรากฏว่าท่านฉันได้มากและแสดงอาการว่า **อยากฉัน** พอหยุดฉันท่านก็พูดกับภรรยาผู้เขียนว่า **“พอเท่านี้แหละนะคุณหญิง”**

ในตอนนั้นเราไม่ได้นึกเลยว่าจะเป็นการพูดครั้งสุดท้ายของท่านกับภรรยาผู้เขียน (ม.ร.ว.สรวงศรี เกตุสิงห์) และเป็นการฉันครั้งสุดท้ายของท่าน

ภาพหลวงปู่อาพาธ ออกจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กลับไปพักฟื้นที่ถ้ำขาม

๑๙๕.

ช่วงท้ายสุดก่อนลาชั้นนี้

บันทึกของ ท่านอาจารย์หมอ มีต่อไปดังนี้ :-

ในบ่ายวันนั้น (๔ มกราคม ๒๕๒๐) เมื่อท่านมีอาการหอบรุนแรงแบบ **“จับหืด”** เกิดขึ้นโดยกะทันหัน (ซึ่งส่วนหนึ่งคงจะเกี่ยวกับอากาศไม่ดี หนาวจัด และฝนตกพรั้วๆ มาเกือบสามสิบหกชั่วโมงติดต่อกัน)

ผู้เขียนก็พยายามต่อสู้กับพยาธิภัยอย่างเต็มที่ พร้อมกับ**ขอให้ท่านอาจารย์ใช้พลังจิตของท่านช่วยด้วย** เพื่อให้อาการหอบและท้องอืดทุเลาลง เพราะทั้งสองอย่างเป็น **อาการอันตราย**

นอกจากนั้นยังได้ถวายยาให้ฉัน จิตยา และใส่หลอดสวนลมจากลำไส้อีกด้วย ท่านก็ยอมให้ทำทุกอย่างด้วยความอดทน

จนกระทั่งถึงเวลาสองสามนาทีก่อนวาระสุดท้าย ตอนนี้ผู้เขียนจิตยา ท่านได้ซอมนัยน์ตาขึ้นมามอง คล้ายๆ กับจะบอกว่า **“เลิกทีละนะ”**

แล้วขณะที่ผู้เขียนกำลังจะช่วยท่านเป็นครั้งสุดท้าย **ท่านก็เลิก** การหายใจหยุดทันที แล้วหัวใจก็ค่อยๆ หมดกำลังไป เป็นการสิ้นสุด การต่อสู้อย่างฉกาจฉกรรจ์ของนักรบผู้ยิ่งใหญ่ สมกับที่ท่านได้เตือนลูกศิษย์เสมอๆ ว่า **“ทุกคนจะต้องเข้าสู่มหายุทธสงคราม ให้เตรียมสติไว้จะได้ไม่พราศัยย่อยยับ”**

ตัวท่านได้แสดงตัวอย่างให้ดูแล้ว

ระหว่างการต่อสู้ ท่านได้ต่อสู้ทุกทางที่จะสู้ได้ และเมื่อถึงที่สุด
ท่านก็จะวางด้วยความสงบ และโดยมีสติ

๑๓๖.

หลวงปู่ถึงแก่มรณภาพ

เห็นชื่อเรื่องข้างบนแล้วก็มืออ่อนเท้าอ่อนนะครับ นี่คือธรรมะบทสุดท้ายที่หลวงปู่แสดงให้พวกเราได้ตระหนักถึงเรื่องชีวิต ทุกคนก็จะลงเอยแบบนี้กันหมด นั่นแหละครับ!

ก็ขอคัดลอกข้อเขียนของ ท่านอาจารย์ คุณหมอวย เกตุสิงห์ จนถึงที่สุดกันเลยครับ :-

ท่านพระอาจารย์ จำพรรษาที่ วัดป่าอุดมสมพร เรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗

ในปีแรกๆ เมื่อร่างกายของท่านยังไม่ค่อยปกติ ท่านไม่ได้ขึ้นบนถ้ำขามเลย เป็นแต่รับนิมนต์เข้าไปโปรดศิษย์ที่กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ

ต่อมาเมื่อท่านแข็งแรงพอสมควร และถนบนขึ้นถ้ำขามมีแล้ว ท่านก็ไปพักบนนั้นในเวลาหลังกฐินแล้วทุกปี

สำหรับสุขภาพหลวงปู่โดยทั่วไปในระยະนี้ โดยมากปีหนึ่งๆ ท่านมักจะมีอาการไม่สบายสองสามครั้ง ส่วนมากเป็นอาการเหนื่อยง่าย

ในปีหลายๆ อาการที่ว่านี้เป็นบ่อยมากเข้า เนื่องจากท่านพักผ่อนไม่พอ และน้ำหนักเพิ่มมากขึ้นจากการนั่งทั้งวันๆ

ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๙ หลวงปู่ได้รับนิมนต์ไปในงานขึ้นบ้านใหม่ของศิษย์ผู้หนึ่ง และในคืนนั้นเอง ก็เกิดอาการเจ็บปวดบริเวณหัวใจอย่างรุนแรง จนต้องเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลสกจนคร

นอกจากแพทย์ในโรงพยาบาลสกลนครแล้ว ยังมีแพทย์ที่เป็นศิษย์ของท่านมาช่วยจากกรุงเทพฯ อีกด้วย

**ด้วยความร่วมมือและความเอาใจใส่ของแพทย์ในสกลนคร
อาการของหลวงปู่ได้ดีขึ้นโดยรวดเร็ว**

ในเช้าวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๙ หลวงปู่ ได้เล่าให้แพทย์ผู้รักษาฟังว่า ตั้งแต่เริ่มอาพาธมาท่านได้พิจารณาดูตัวเองทุกๆ คื่น เห็นว่ามีจุดดำๆ อยู่ที่หัวใจมาตั้งแต่วันแรก

แต่เมื่อเช้ามีดวันนั้น ท่านพิจารณาแล้ว เห็นว่าจุดดำนั้นหายไป แพทย์ได้จัดการทำการตรวจหัวใจด้วยการบันทึกคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (อี.ซี.จี) และพบว่า **ลักษณะที่แสดงความผิดปกติบางอย่างในหัวใจของท่านได้หายไปจริง**

นับว่าสมรรถภาพทางจิตของหลวงปู่ยังดีอยู่ แม้ในตอนนั้น

หลวงปู่อยู่ที่โรงพยาบาลสกลนครต่อไปอีก ๘ วัน อาการดีขึ้นเรื่อยๆ

ในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ท่านก็กลับไปรักษาตัวต่อที่วัด

พอวันที่ ๒๕ เดือนเดียวกัน ท่านก็มีอาการอาเจียนหนักเกิดขึ้น ต้องเข้าโรงพยาบาลอีก

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๙ ท่านเดินทางไปกรุงเทพฯ และเข้า **โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์** เพื่อให้แพทย์ทำการตรวจเกี่ยวกับปอดและหัวใจ

หลวงปู่อยู่ในโรงพยาบาลจนถึงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ จึงเดินทางกลับไปรักษาตัวต่อที่วัดป่าอุดมสมพร และถึงแก่มรณภาพด้วยอาการสงบในคืนวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๐ เวลา ๑๙.๕๐ น.

บัดนี้ พระภิกษุผู้เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้ารูปหนึ่ง
...หลวงปู่ฝั้น อาจาโร... พระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง รู้แจ้ง
เห็นจริงในพระสัทธรรม ได้กระทำที่สุด ละสังขารชั้นนพโลกดับสูญ
ไปแล้ว

จะเหลืออยู่ ก็แต่ร่องรอยแห่งเมตตาบารมีธรรมอันสูงส่งของท่าน
ซึ่งจะจารึกอยู่ในความทรงจำของบรรดาสานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชน
โดยทั่วไป อย่างไม่มีวันลืมหืม

การเรียบเรียงประวัติและปฏิปทาของ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**
ที่ดำเนินมาแต่ต้น ก็ขอจบลงเพียงแค่นี้

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ นำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน
ณ ศาลาประชาสามัคคี วัดป่าอูดมสมพร

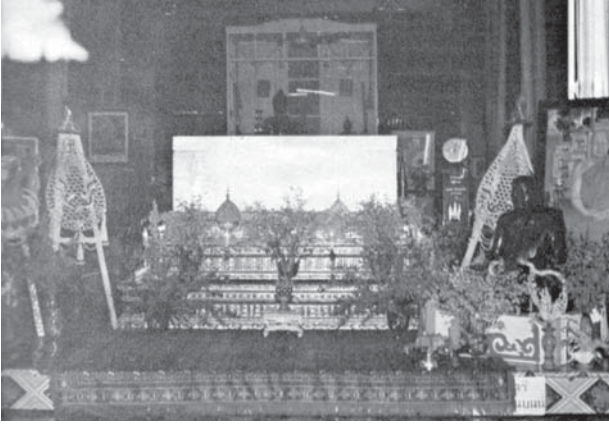
୧୧୧

การบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน

กราบแทบเท้าหลวงปู่ด้วยความเคารพยิ่ง หากมีการเขียนหรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ที่ไม่เหมาะไม่ควรด้วยเหตุผลใดก็ตาม ลูกหลานกราบขอขมากรรมต่อองค์หลวงปู่

กราบขอบพระคุณหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ, หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ, ศาสตราจารย์นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ และทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการบันทึกประวัติและเรื่องราวของหลวงปู่ ทำให้พวกเราลูกหลานรุ่นหลังได้รับรู้เรื่องราวที่มีคุณค่าอย่างยิ่งเหล่านี้ด้วย และผมกราบขอบพระคุณท่านเหล่านั้น ที่ผมได้คัดลอกบันทึกและข้อเขียนของท่านมานำเสนอใหม่อีกครั้ง ในหนังสือเล่มนี้

กราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่สละทรัพย์ร่วมบริจาคในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ รวมทั้งหนังสือในโครงการหนังสือบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ทุกเล่ม ทำให้โครงการยังคงอยู่และสามารถดำเนินการต่อไปจนตลอดรอดฝั่ง อย่างแน่นอน

ด้วยใจคารวะ

ปฐม - ภัทรา นิคมานนท์

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๘

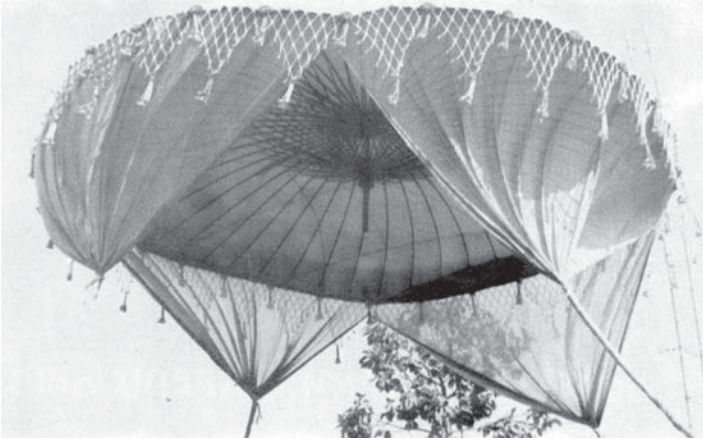
สมเด็จพระสังฆราชพร้อมสงฆ์คณะสงฆ์ธรรม
ในวาระเกษียณอายุราชการครบ ๗๖ ปี วัดป่าอุดมสมพร

สมเด็จพระสังฆราชเสด็จไปทอดผ้าป่า
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดป่าอุดมสมพร

สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) เสด็จบำเพ็ญกุศล
ครบรอบร้อยวันศพลวงปู่ฝั้น ณ วัดป่าอุดมสมพร

เตรียมสถานที่จัดงานพระราชทานเพลิงศพ ใช้เนื้อที่หลายสิบไร่
ซึ่งจะมีในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๑

งานพระราชทานเพลิงศพ ณ วัดป่าอุดมสมพร

๒๑ มกราคม ๒๕๒๑

งานพระราชทานเพลิงศพ ณ วัดป่าอุดมสมพร

๒๑ มกราคม ๒๕๒๑

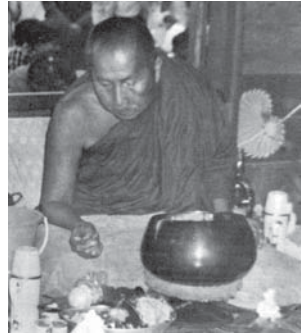
ม็อดฟ้ามัวดินวันพระราชทานเพลิง

สมเด็จพระญาณสังวร และหลวงปู่สาม อภิเษกโน

หลวงปู่ลิม พุทธาจารย์โร

พระอาจารย์วัน อุตตมโน

พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ

หลวงปู่เทสก์
เทสรังสี

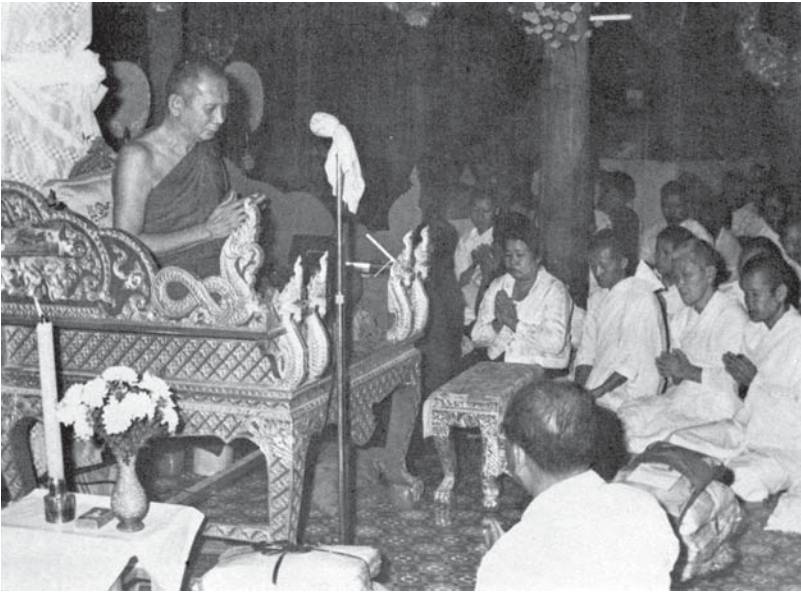

สมเด็จพระสังฆราช
(วาสนมหาเถระ)

สมเด็จพระญาณสังวร แสดงพระธรรมเทศน์

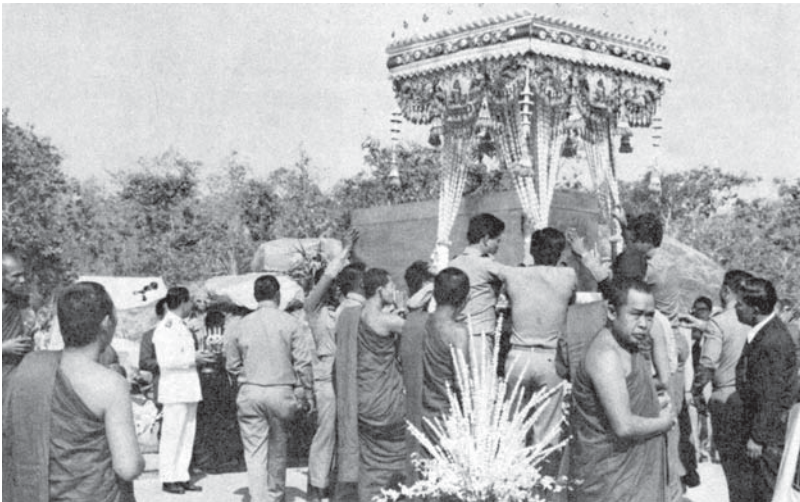

หลวงปู่อ่อน หลวงปู่สาม หลวงปู่อุ่น

หลวงปู่สุวัจน์ หลวงปู่เทสก์

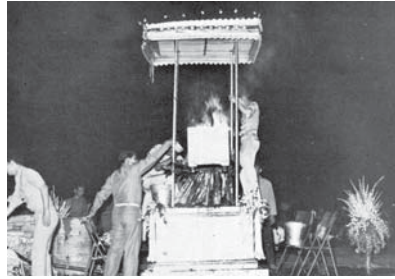

สมเด็จพระญาณสังวร

หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร
หลวงปู่หลอด ปโมทิตโต

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

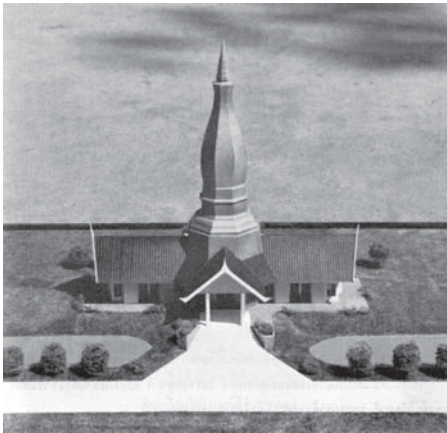
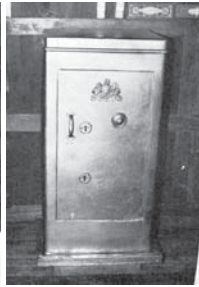
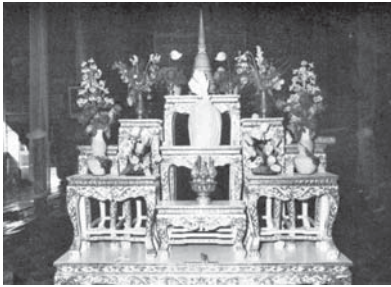
หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

พิธีภัตตาหารสามหาบ และเก็บอัฐิ

เจดีย์พิพิธภัณฑ์บริหาร
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร
ณ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

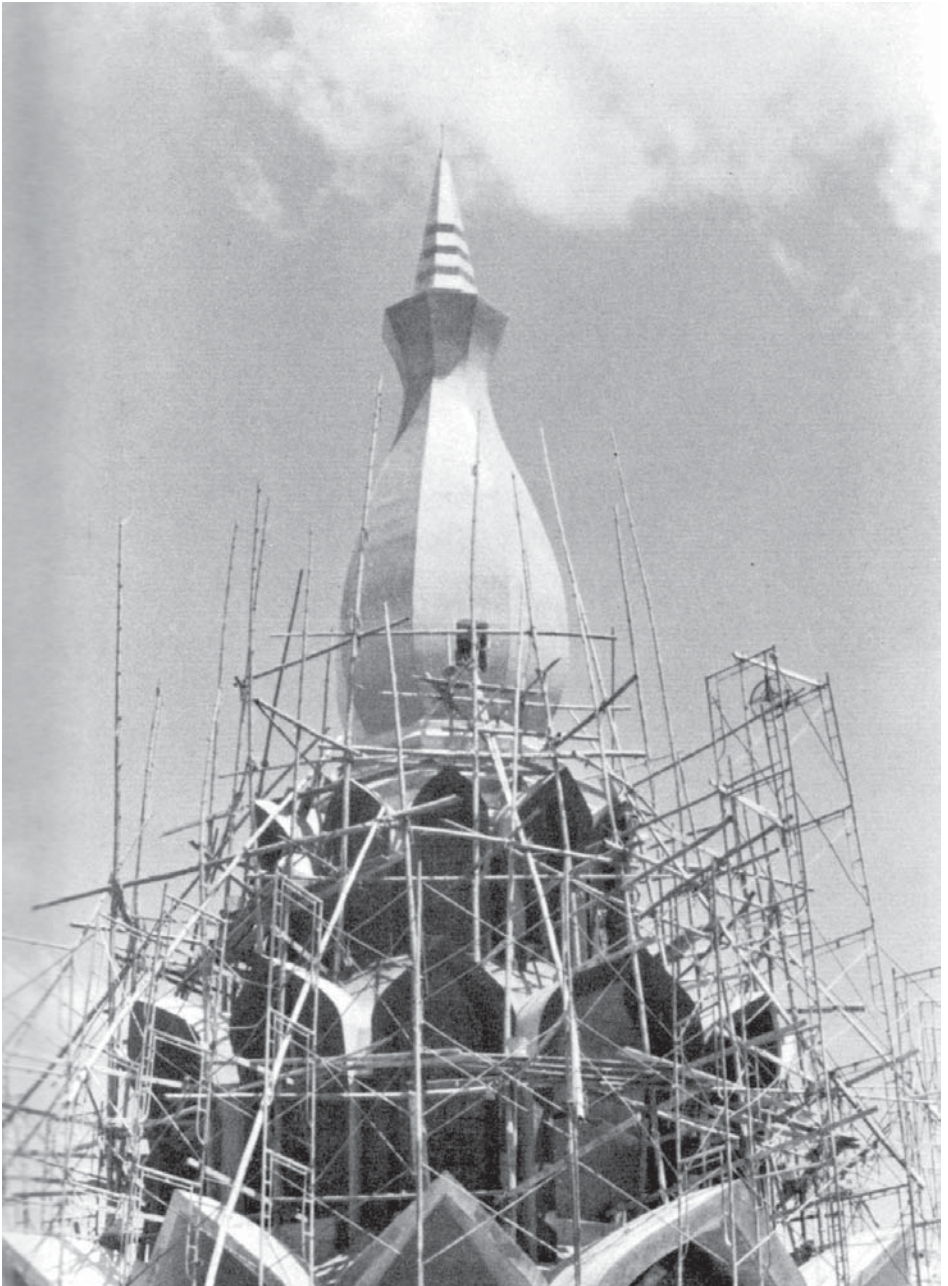
พระเถระานุเถระร่วมกันถ่ายภาพหน้าเมรุเผาศพหลวงปู่ฝั้น

เสด็จพระราชดำเนินในงานวางศิลาฤกษ์
เจดีย์พิพิธภัณฑน์ เมื่อ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

การก่อสร้างเจดีย์พิพิธภันธุ์

ภาค ๒ : พระธรรมเทศนา

พร: ฅน อากาไร

กัณฑ์ที่ ๑ : ความอยาก

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

โปรดพระเถรที่ วัดป่าภูธรพิทักษ์ จ.สกลนคร

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๖

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ วัดป่าถ้ำศรีแก้ว ผู้บ้นทึก

โลกนั้กมักลาภหาย

มักหลาย กล้วยได้

อยากกินหลายได้กินเท่าก้อย

อยากกินน้อย ได้กินเท่าไ้มือ ๗

นี่เราทั้งหลายจงพิจารณาดู **ความโลภเป็นความฉิบหาย** เรามักอยากได้หลายๆ ก็เลยกลายเป็นไม่ได้ เราอยากกินหลายๆ ทำไมจึงได้กินเท่าก้อย ผู้ที่อยากกินน้อย ทำไมได้กินเท่าไ้มือ

นิ้วก้อยกับไ้มือ (หัวแม่มือ) อันไหนใหญ่กว่ากัน ทำไมจึงกลับกันเช่นนั้นเล่า ผู้ที่ว่อยากได้หลายเลยกลับได้เท่านี้วก้อยนิดเดียว ผู้มีก้อยแต่กลับได้หลาย

นี่แหละผู้ที่มีความละโมภโลภมากมันเป็นอย่างนี้แหละ

พวกเราอยากจะฉิบหายไหม พวกกันต้องการไหมความฉิบหาย ถ้าต้องการแล้วก็ให้พวกกันโลภให้มากๆ โกรธให้มากๆ หลงให้มากๆ

เพราะความโลภ ความโกรธ ความหลง **เป็นไฟ**

ความโลภก็เป็นไฟ ความโกรธก็เป็นไฟ ความหลงก็เป็นไฟ
ไฟแต่ละอย่างๆ นี้แหละย่อมเผาสิทธิ์ทั้งหลายให้ได้รับความเดือดร้อน
เป็นทุกข์ทรมาน

สิทธิ์ทั้งหลายที่ฉิบหายก็เพราะไฟโลภะ โทสะ โมหะ อันนี้มิใช่
อื่นไกลเลย เราทั้งหลายจงพิจารณาให้รู้ให้เข้าใจ

**พวกเราเป็นกรรมฐาน เราจะเอาอะไรมาตั้งให้เป็นหลักฐานของ
เรา ?**

ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นมูลฐานแห่ง**ฝ่ายอกุศล**
เป็นไปในทางเสื่อม ทางฉิบหายแก่ตัวของตัวเอง

ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง เป็นมูลฐาน**ฝ่ายกุศล**
เป็นไปในทางเจริญรุ่งเรืองแก่ตัวของตัวเอง

เอกะมุลา ธรรมทั้งหลายมีมูลอันเดียว

ก็ความโลภ ความโกรธ ความหลง **มีจิต**นี้เป็นมูล

ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง **ก็มีจิต**ดวงเดียว
นี้แหละเป็นมูลเหตุ

จึงได้นามว่า **เอกะมุลา มีมูลเหตุมาจากอันเดียว คือ จิต**

ถ้า**จิต**ไม่โลภแล้วก็ไม่มีอะไรโลภ ถ้า**จิต**ไม่โกรธแล้วก็ไม่มีอะไร
โกรธ ถ้า**จิต**ไม่หลงแล้วก็ไม่มีอะไรจะหลง

คนที่ตายไม่มีลมหายใจนั้นแหละคนไม่มีจิต ไม่เห็นมันโลก
อยากได้อะไรสักอย่าง ไม่เห็นคนที่ตายมันโกรธแค้นเดือดดาลให้แก่ใคร
ไม่เห็นคนตายมันหลงอะไร

เห็นแต่ผู้ที่ยังมีจิตใจนี้แหละ ยังมีความหลงรักหลงชัง

ความเจริญเล่าพวกเราต้องการไหม ?

ถ้าพวกเราปรารถนาต้องการความเจริญแล้ว ให้พากันดับไฟเสีย ด้วยการพิจารณา**มูลกรรมฐาน**

ใครๆ บวชเข้ามา อุบัติขมาได้แล้วทุกคนไม่ใช่หรือ **เกสา - ผม, โลมา - ขน, นขา - เล็บ, ทันตา - ฟัน, ตโจ - หน้**

ให้พิจารณา**มูลกรรมฐาน**ทั้ง ๕ อย่างนี้โดย**อนุโลม-ปฏิโลม** ให้เห็นตามความเป็นจริง ซึ่งมันเป็นของ**ปฏิภูม**ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา อย่าหลงเห็นไปตามสัญญาวิปลาสว่าเป็นของสวยของงาม น่ารักใคร่ชอบใจ อันเป็นมูลเหตุแห่ง**อกุศลจิต**

ให้ตั้งใจพิจารณาในร่างกายของเรา ให้รู้แจ้งแทงตลอดว่าร่างกายของเรานี้มันมีแต่ **อะสุภะ อะสุภัง** เป็นของสกปรก

เมื่อจิตของเราเห็นอยู่อย่างนี้ เราจะมีความกำหนดรักใคร่อะไร มีตรึงเหนี่ยวบ้างที่มันเป็นของสวยของงาม พวกเราพากันมาหลงอะไรใน **รูป**อันเป็นของสกปรกอันนี้

ให้พากันพิจารณาลอกเอาหนังออกให้หมดดูซิ มันเป็นอย่างไรร่างหนังก็ยังมีสัตว์เป็นบุคคลอยู่หรือ ควรแล้วหรือพวกเราจะมามีความกำหนดรักใคร่ชอบใจในหนัง อันเป็นของสกปรก เหมือนเนา เหมือนเปื้อน แสนที่จะนำเกลียดน่าชังยิ่งนัก

เมื่อเรามาพิจารณาเห็นอย่างนี้ จิตของเราก็ไม่หลง ไม่มีความกำหนดรักใคร่ใน**รูป** เพราะมันเห็นตามสภาพ ตามความเป็นจริง ไม่ยึดมั่นถือมั่น

อะหังการ มะมังการ ไม่เป็นเราเป็นของเรา ไม่เป็นของเขา ของใคร

พิจารณาให้เป็น**ปฏิภาค** คือให้แยกออก ทำลายแยกให้กระจัดกระจายออกไป

เมื่อจิตของเราพิจารณาเห็นได้อย่างนี้ จึงเป็น**ความเห็นชอบ** เป็น
ความเห็นอันประเสริฐ มีคุณค่าอันสูง

เปรียบเหมือนต้นไม้ ถ้ายังเป็นต้นเป็นลำอยู่อย่างนั้น จะมีค่า
มีราคาอะไร ต่อเมื่อเขาเอามาจักมาผ่ามาเหลา และเอามาขัดมาเกลา
เอามาตัดแปลงประกอบกระทำเป็นเครื่องใช้ จึงเป็นของมีค่ามีราคา
ใครๆ ก็ต้องการมีความปรารถนาอยากได้

เราต้องเข้าใจอย่างนี้ ต่อไป**ให้พากันพิจารณาร่างกายนี้โดย
ปฏิภาค** คือแยกออกจากสัตว์จากบุคคล จากตัวจากตน จากหญิงจากชาย
จากความสมมติ ความนิยม

ให้แยก**ผม**ให้เป็นส่วนผม และผมนี้ไม่ใช่สัตว์ ผมนี้ไม่ใช่บุคคล
ผมไม่ใช่เรา ผมไม่ใช่ของเรา ผมไม่ใช่เขาและไม่ใช่ของเขา ของใคร
ผู้ใดผู้หนึ่ง

ด้วยว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นแต่อาการ

มูลกรรมฐาน ๕ อย่างนี้เราทุกคนเห็นได้ด้วยตา ทั้งเห็นได้
ทุกวันทุกเวลา ท่านจึงได้สอนให้พิจารณา **ไม่ให้หลงสำคัญผิดว่าเป็น
ของสวยของงาม อันเป็นเหตุให้เกิดความยินดียินร้าย**

ใน **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** อันเป็นพระปฐมเทศนา ที่พระองค์
ทรงแสดงไว้ว่า **เวท เม ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอทั้งหลาย
ไม่ควรเสพสองฝั่ง คือ**ความรักและความชัง** ให้ปฏิบัติอยู่ในสายกลาง
คือ **ความไม่รักไม่ชัง**

เพราะความรักความใคร่ ความชอบใจด้วยอำนาจแห่งความ
กำหนด มันเป็นไฟตัว**ราคะ** เมื่อ**ไฟราคะ**ตัวนี้ติดขึ้นแล้วภายในจิตใจ
ของผู้ใด ก็ย่อมแผดเผาจิตของผู้นั้นให้ได้รับความเดือดร้อน ดิ้นรน
กระเสือกกระสนอยู่ไม่เป็นสุข เกล่ไปเกล่ไปตามอำนาจแห่งความรัก จน
ไม่มีสติ

เป็นคนเสียสติ ไม่มีปัญญาอุบายเป็นเครื่องรักษาตัวเอง เสีย
ความล้าวมระวัง ไม่มี**หิริ โอตตปปะ** ความละอาย ความเกรงกลัว
ในจิตใจ ให้ประพบัติความชั่วช้าที่เป็นกรรมอันลามก นำทุกข์นำโทษอัน
เป็นภัย นำความเดือดเนื้อร้อนใจมาสู่ตนของตน อันเป็นผลมาจาก
ความรักและ**ไพเราะ**

นี่ภิกษุทั้งหลาย อันพวกเธอทั้งหลาย**ไม่ควรเสพสองฝั่ง** อันเป็น
ฝั่งฝ่ายแห่งความรัก และมันเป็นทุกข์เป็นโทษ ประกอบไปด้วยภัยมี
ประการต่างๆ อย่างนี้ ๑

ยังฝั่งอีกข้าง ๑ อันพวกเธอผู้เป็นบรรพชิต**ไม่ควรเสพ** คือ
ความซัง มันเป็นไฟคือ **ตัวโทษ**

เมื่อ**ไฟคือโทษ** ตัวนี้ติดลุกขึ้นแล้วในจิตสันดานของบุคคลผู้ใด
ย่อมแผดเผาบุคคลผู้นั้นให้มีจิตนั้นคิดประทุษร้าย กระทำสิ่งที่ลามก
อันเป็นกรรมเลวทราม **ไม่มีหิริและโอตตปปะ**อันเป็นความละอายต่อบาป
เกรงกลัวต่อบาป

ความซังที่ตนกระทำนั้นแหละมันจะนำทุกข์นำโทษนำภัยให้ได้รับ
ความเดือดเนื้อร้อนใจมาสู่ตนของตน อันเป็นผลจากฝั่ง คือ ความที่
ภิกษุทั้งหลาย**ไม่ควรเสพ** คือ **ความซัง**

ส่วนอัน**ความไม่รักความไม่ซัง** นั้นแหละเป็น**มัชฌิมาปฏิบัติ**
คือข้อปฏิบัติอันเป็นหนทางสายกลางที่ภิกษุควรพากันดำเนินและประพบัติ
ปฏิบัติตาม

**มัชฌิมา - สายกลาง ปฏิบัติอันเป็นข้อปฏิบัตินี้ เป็นทางที่
ปราศจากภัยอันตราย**

อุปมาเหมือนเราเดินทาง เราหลีกเลี่ยงจากทางไปข้างซ้ายก็มีแต่
ขวากแต่หนาม จะหลีกเลี่ยงไปข้างขวา ก็ไปโดนแต่หนามอีกนั่นแหละ

หรือเปรียบเหมือนรถยนต์ เล่นออกจากถนนไปหาฝั่งริมถนนข้างซ้ายก็ติด รถก็คว่ำ หรือเล่นออกไปหาฝั่งริมถนนข้างขวาก็ตก รถคว่ำ เป็นภัยอันตราย มีความเสียหายแก่ตัวเราเอง ถ้าหากว่ารถวิ่งไปตรงตามทางไม่หลีกออกจากทางแล้วก็เล่นได้สะดวก สามารถไปให้ถึงที่จุดหมายปลายทางได้โดยปลอดภัย

นี่ฉันใด อันภิกษุผู้ยินดีในความก้าวหน้า ปรารถนาแต่ความสุข ความเจริญแก่ตนเองแล้ว **พึงเว้นการเสพสองฝั่งเสียให้เด็ดขาด**

พึงตั้งใจประกอบการประพฤติปฏิบัติใน**มัชฌิมาปฏิปทา**อันเป็นหนทางสายกลาง เว้นจากความรักและความชัง อันเป็นมูลเหตุให้เกิด**อภิชฌา**และ**โทมนัส**

ผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติตามหนทางสายกลางนั้น ต้องเป็นผู้สำรวมระวังจิต ย่อมรักษาจิตไม่ให้จิตเกิด**อภิชฌา** คือ **ความยินดีในความรักใคร่ชอบใจ** และ **โทมนัส** คือ **ความยินร้ายในอารมณ์ที่น่าเกลียดที่น่าชัง**

ต้องเป็นผู้มีสมาธิจิตอันสมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยสติสัมปชัญญะ ตั้งมั่นอยู่ในท่ามกลางปริมณฑลแห่งศาสนา

อยู่ตรงไหน**ปริมณฑลของศาสนา** วัดจากไหนไปถึงไหน ?

ท่านบอกว่า **ปริมณฑลของศาสนานั้น ส่วนกว้างศอกกำมายาววา หนาตีบ**

คือ เบื้องต่ำตั้งแต่ปลายผมลงไปถึงสุดปลายเท้า ส่วนเบื้องบนก็ตั้งแต่ปลายเท้าขึ้นไปจนถึงปลายผม ด้านข้างขวาก็ไปสุดปลายมือขวา ด้านซ้ายก็ไปสุดปลายมือซ้าย ด้านข้างหน้าก็ไปสุดที่กระดูกหน้าอก ด้านหลังก็ไปสุดที่กระดูกสันหลัง

นี่เป็น **ปริมณฑลของศาสนา** มีอยู่เพียงเท่านั้น ไม่ใช่อยู่ที่อื่นในโลก **ศาสนายู่ในร่างกายของเรา**

ที่เขาว่าศาสนาอยู่ที่เมืองลังกา ไม่ใช่เมืองลังกาโน้น อยู่ในเมืองคือร่างกายของเรา

ให้พวกเราพิจารณากายอันนี้ จนให้เป็นกายปัสสัทธิ จิตปัสสัทธิ คือสงบกายและสงบจิต ที่เรียกว่ากายวิเวก จิตวิเวก

เมื่อเราอบรมอยู่ในกายวิเวก จิตวิเวก ทำให้มาก เจริญให้ยิ่ง ด้วยความไม่ประมาทในการประกอบกายวิเวกและจิตวิเวก เราก็จะได้ถึงซึ่ง**อุปริวิเวก** ซึ่งเป็นความสงบอันยอดเยี่ยม

เราควรปฏิบัติอย่างนี้ในหนทางอันเป็น**มัชฌิมาปฏิปทา** คือ **ปฏิบัติตามหนทางสายกลาง** จิตของเราจึงจะไม่หลงติดอยู่ใน**กามภพ รูปภพ อรูปภพ** ในภพทั้ง ๓ อันเป็นที่ท่องเที่ยวเกิดของสัตว์ทั้งหลาย ที่ยังมี**ความหลงติดอยู่ในกามารมณฺ์ รูปารมณฺ์ และอรูปรามณฺ์**

สัตว์ทั้งหลายที่ท่องเที่ยวถือเอากำเนิดเกิดอยู่ในกามภพ ก็มีรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันเป็นกามารมณฺ์ เป็นที่อยู่อาศัย

สัตว์ทั้งหลายที่มีความประมาท เมมาเพลิตเพลินหลงติดอยู่ใน อารมณฺ์อันใด ใน**กามารมณฺ์ หรือรูปารมณฺ์ และอรูปรามณฺ์** อารมณฺ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม สัตว์เกิดอยู่ด้วยอันใด ความแก่ของสัตว์ทั้งหลายก็แก่ด้วยอารมณฺ์อันนั้น เจ็บก็เจ็บด้วยอารมณฺ์อันนั้น ตายก็ตายด้วยอารมณฺ์อันที่ตนหลงนั้น

ถ้ากิเลสความหลงตัวนี้ยังมีอยู่ตราบไต่ ความเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย เวียนว่ายวนเวียน ไม่รู้แล้วสิ้นสุดลงได้

เมื่อความเกิดแล้วเกิดอีก ตายแล้วตายอีก ยังเป็นไปอยู่อย่างนี้ ทุกข์ทั้งหลายอันอาศัยความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย แล้วเกิดขึ้น ที่เรียกว่า **ชาติทุกข์ ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณทุกข์** ก็ย่อมติดตามทรมานสัตว์ทั้งหลายไปทุกภพทุกชาติไม่มีที่สิ้นสุดลงได้

เพราะฉะนั้น เมื่อเราทั้งหลายมามองเห็นความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ว่าความเกิด แก่ เจ็บ ตาย มีอยู่ในตัวของเรา อันตัวของเรานี้ตกอยู่ในกองทุกข์ ที่อาศัยความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ครอบงำเราแล้ว **ควรแล้วหรือที่เราจะมามัวหลงประมาทอยู่** ไม่รีบทำความเพียรในทางอันเป็นหนทางให้พ้นไปจากทุกข์ อันเป็นทางสายกลาง **มัชฌิมาปฏิปทา**

เราควรประพฤติและปฏิบัติตาม และพึงเว้นอันที่ภิกษุไม่ควร เสพสองฝั่ง คือความรักและความชัง แล้วมาตั้งอยู่ในความวิเวก คือ กายวิเวก จิตวิเวก อุปริวิเวก

ให้พากันทำให้มาก เจริญให้ยิ่งในความวิเวกเหล่านั้น โดย แยกกายในอุบายอันอาศัยความไม่ประมาท

ปฏิบัติอย่างนี้อยู่ทุกวันทุกเวลา เราก็จะมีแต่ความสุขเกษมสันติ ตลอดกาลทุกเมื่อ ฯ

กัณฑ์ที่ ๒ : จิตสงบนิ่ง

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดงที่ วัดเขาบรรไดอิฐ จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. ๒๕๐๘

ม.ร.ว. ส่องศรี เกตุสิงห์ ถอดจากเทป, อวย เกตุสิงห์ เรียบเรียง

เมื่อภาวนาได้ที่จนจิตสงบนิ่งแล้ว ย่อมมีความอ่อนละมุนละไม
ยิ่งในใจ มีความเย็นนอกเย็นใจ เมายิ่งกว่าสำลี

ใจเราเหมือนกับลมหายใจนี้แหละ สบาย หายหมดความเจ็บ
ความปวด นั่งกระดานเหมือนกับไม้ไผ่ไผ่ มันนิ่งหมด มันพ่วงดูอยู่
มันไม่เอ่อขึ้นหรือ เพราะเห็นแล้วสมมุติฐาน เหมือนหอมพอเห็นสมมุติฐาน
แล้วก็วางยาถูก

ตอนนี้มันเห็นสมมุติฐานว่าเพราะอย่างนั้นๆ พาให้เป็นบาปเป็นกรรม
คือดวงจิตที่ไม่หยุดไม่อยู่ ดวงจิตที่ทะเยอทะยาน ดวงจิตที่
วิ่งวุ่นอยู่ เทียบทำบาปเทียบทำกรรม เทียบก่อภพก่อชาติ

ภเวภาวา สัมภวันติ ภพน้อยๆ ภพใหญ่ๆ มันเทียบก่ออยู่
นั่งเดี๋ยวนี้มันก็ยังก่ออยู่

เห็นไหมล่ะ มันต้องเห็นซี ให้หยุดมันไม่หยุด มันบอกไม่นอน
สอนไม่ได้ มันเป็นอย่างนี้แหละ

อุปมาเหมือนลูกเต๋าที่บอกไม่ได้ มันก็ฟังไม่ได้ซี

นี่ใจของเราคือกันแหละ เมื่อเราบอกไม่ได้จะฟังอะไรได้ บอก
ไม่ให้ไปตกนรก มันก็ไปตกนรก จะว่าอย่างไรละ

ถ้ามันบอกนอนสอนได้ มันก็สอนจิตของเราได้ มันเห็นอยู่แล้ว มันไม่หลงมันก็สอนได้ซี้ บอกนอนสอนได้

เมื่อสอนได้เราก็ได้ที่พึ่งของเราละ ได้พระพุทธ ได้พระธรรม ได้พระสงฆ์ รวมอยู่ในจิตของเรา ประชุมรวมกันหมด จิตของเรา ก็เบิกบาน เราก็เห็นธรรม เราก็เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบละ

เมื่อปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้ว จิตก็สงบลง อ่อนหมดแล้ว นี่คือ **กายปัสสัทธิ จิตปัสสัทธิ** ความสงบระงับทั้งหมด กิเลสจัญไรทั้งหลาย ไม่มี

เพราะ**จิตไม่มีกิเลส** จะเอาอะไรมาเป็นกิเลสเล่า **จิตไม่มีภัย** จะเอาอะไรมาเป็นภัย **จิตไม่มีบาปมีกรรม** จะเอาอะไรมาเป็นบาปเป็นกรรม

นี่ก็ต้องเพ่งดูหม่อมดูอยู่เสมอ **โอปนะยิกะธรรม** หม่อมเพ่งอยู่ อย่างนั้น

พอมันเคลื่อนจากที่ ทีนี้ละมันพาให้ก่อภพก่อชาติ มันพาให้ ก่อกรรมก่อเวร

หากว่าเราไม่อยากเป็นกรรมไม่อยากเป็นเวร เราก็ต้องตัด

ตัดอารมณ์นั้นแหละ ให้อยู่ในที่รู้ ให้กำหนดว่าความรู้อยู่ตรงไหน แล้วเราก็เพ่งอยู่ตรงนั้น อย่าให้มันเคลื่อนออกจากนั้น ให้มันตั้งอยู่นั้น ให้อยู่อยู่นั้น ไม่มีอะไรก็ให้อยู่อันเดียวเท่านั้นแหละ

มันไม่มีตัวไม่มีตนอะไรหรอก มันเป็นแต่รู้้อยู่อย่างนั้น สิ่งใด เกิดขึ้นก็ให้รู้

พุทธะ คือ ผู้รู้

จิตมันไม่อยู่ ก็ให้รู้ สิ่งใดเกิดขึ้นให้รู้ให้หมด เพราะเราต้องการ ความรู้ เราอยากรู้

เราไม่ไปยึดเอาสิ่งเหล่านั้น มันก็ไม่มายึดเอาเรา เรื่องมันเป็น อย่างนั้น เรามันคอยเข้าไปยึดเสียหมด

เมื่อเรารู้แล้ว เราก็ไม่ยึดสิ่งเหล่านั้น
 ความชั่วทั้งหลาย ทุกข์ทั้งหลาย เราก็ไม่ยึด มันก็ว่างหมด
 ว่างหมด ใจเรามันก็ปล่อย มันก็ละหมดซึ่ง เรียกว่า**ปล่อยวาง**
มันเห็นแล้วก็ปล่อยเอง มันเห็นแล้วก็วางเอง

เพราะฉะนั้น ท่านจึงเทศนา**ให้ปล่อยให้ว่างหมด**
 ปล่อยได้อย่างไร มันเห็นทุกข์แล้วมันก็วางเอง ถ้ามันไม่เห็นมัน
 ก็ไม่วาง ถ้ามันเห็นแล้วมันก็วาง ปล่อยวางเอง ละเอง ถอนเอง จิตมัน
 ก็นิ่งอยู่ได้ มันก็มีแต่ความเบาความสบาย ความสว่างไสว มีแต่ความ
 ผ่องใส ความเยือกความเย็นเท่านั้น

ข้อสำคัญคือมันก็สุขสบาย อันใดจะเสมอได้ **นัตถิ สันติปรัง
 สุขัง สุขอันใดเสมอใจสงบไม่มี**

มันก็ได้รับความสุขความสบาย สมความมุ่งมาดปรารถนาของเรา

นี่เราเห็นแล้วก็พ้นทุกข์ จิตเราไม่ทุกข์แล้วจะเอาอะไรมาทุกข์
 มันก็พ้นในตรงนั้นแหละ จิตดวงนั้นพ้นทุกข์ มันจะหาทุกข์ที่ไหนมี

**ได้พุทโธแล้ว ได้ธัมโมแล้ว ได้สังโฆแล้ว มีแก้วสามประการ
 มาประดับไว้แล้ว เรารู้แจ้งเห็นจริง ไม่เชื่อใครทั้งหมดละที่นี้**

เห็นแท้แน่นอน **สันติภูริโก** เราผู้ปฏิบัติรู้เองเห็นเอง จะไม่เห็น
 ยังไงเล่า สบายก็จะไม่เห็นยังงี้เล่า ไม่สบายก็จะไม่เห็นยังงี้เล่า มัน
 เห็นนี่ ก็เชื่อมั่นอยู่อย่างนั้น

ของมีจริง ๆ ไม่ใช่ว่าไม่มี ของมันเป็นอยู่จริง ๆ ไม่ใช่ว่าไม่เป็น
มันเป็นอยู่ในจิตของเรา

มันหนึ่งมันก็เห็น มันไม่หนึ่งมันก็เห็น มันอยู่อย่างไรมันก็เห็น
 มันเบา มันก็เห็น มันหนักมันก็เห็น มันมีดมันก็รู้้อยู่อย่างนั้น มันสว่าง
 มันก็รู้้อยู่อย่างนั้นแหละ

อย่าไปเอาสิ่งใดๆ มันมีดก็อย่าไปจับเอามีด เอาแต่ความรู้มันอยู่
เอาผู้รู้ รู้ว่ามีด มันเฉยๆ ก็ดูเฉยๆ ผู้รู้ว่าเฉยมันมีอยู่ เมื่อมันหมด
ผู้รู้ว่าหมดก็มีอยู่

ผู้รู้มันมีอยู่อย่างนั้น มันหมดไม่เป็น ดับไม่เป็น สูญไม่เป็น
จึงเรียกว่าผู้รู้ พุทธะคือผู้รู้

มันมีอยู่อย่างนั้น มันดับไม่เป็น สูญไม่เป็น มีอยู่แต่ไหนแต่ไรมา
ปุพเพ เต ธัมมา ธรรมทั้งหลายมีอยู่อย่างนั้น แต่ไม่มีบุคคลผู้ใด
มารู้ได้ เราต้องรู้ด้วยตนเองซี

ธรรมะทั้งหลายมีอยู่อย่างนั้น พระพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ก็มีอยู่อย่างนั้น
ตรัสรู้แล้วก็ยังมีอยู่อย่างนั้น แต่เราไม่ได้พบ ค้นยังไม่ทันพบ เรื่องมันเป็น
อย่างนั้น

เพราะฉะนั้น ทำให้พบเสียที่ **นั่งสมาธิ น้อมเข้าไป ฟังดูตัว**
รู้ นั้น

ความรู้มันไม่มีตัวไม่มีตน เป็นแต่รู้อยู่นั้น เป็นแต่รู้อยู่อันเดียว
เท่านั้น

ผู้เป็นของไม่ตายและเป็นของไม่แตกทำลาย เป็นของไม่อดไม่จน
เป็นของไม่ทุกข์ไม่ยาก เป็นของไม่ลำบากไม่รำคาญ

เดี๋ยวนี้เรายังไม่รู้ สิ่งใดเกิดขึ้นเราก็ยึดเอาอันนั้นมาเป็นตน มัน
ก็เลยได้ทุกข์ได้ยาก

ทีนี้ สิ่งใดเกิดขึ้นมาเราก็ไม่ไปยึด ไม่ไปปรุง ไม่ไปแต่ง

เรายังเป็น**อวิชชา**อยู่ เมื่อมี**อวิชชา** ความหลง มันก็ไปปรุง
ไปแต่ง ไปยึดเอาสิ่งนั้นมา

เมื่อเราเป็น**วิชชา**แล้ว เราก็มีความรู้แจ้งเห็นจริง **โลกะวิทุ** ความ
รู้แจ้งโลก เราอยู่แล้วจะมาหลอกเราได้อย่างไร เราอยู่แล้ว เห็นอยู่แล้ว
มันก็หลอกเราไม่ได้

เราต้องไม่ให้เคลื่อนไปจากที่ตั้งไว้ คือที่รู้

สมาธิ คือ **จิตตั้งมั่น** ไม่หวั่นไหวว่องอนแง่นคลอนแคลนในสิ่ง
ทั้งหลายทั้งหมด

ตั้งมั่น เปรียบเหมือนกับภูมิจิตที่ตั้งมั่นอยู่นี้ ใครมากก็พึ่งอาศัยได้
ถึงลมมาแดดฝนมากก็พึ่งพาอาศัยได้

สภาวะที่พึ่งคือต้องพึ่งได้ จิตของเราเหมือนเดียวกัน

ที่ว่าพึ่งไม่ได้ก็คือว่าเราจะอยู่นี่แต่มันไปอยู่อีกแห่งหนึ่ง เราจะเอา
แห่งหนึ่งมันไปเอาอีกแห่งหนึ่ง นั่นพึ่งไม่ได้

ถ้าให้หนึ่งแล้วมันก็นิ่งอยู่ได้ มันก็พึ่งอาศัยได้

นี่แหละ เราจะตัดบาป ตัดกรรมตัดเวร ตัดภัยอกุศลทั้งหลาย
ให้ระงับดับได้ นี่แหละผู้ถึงในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์แล้ว

โอสถ อุตตมัง วรัง จิตตัง เทวะมนุสสานัง สัพเพ ทุกขา

สัพเพ ภยา สัพเพ โรคา ภวันตุ เต วินัสสันตุ

ทุกข์ ภัย โรค ทั้งหลายทั้งหมด ก็พินาศจิบหาย ก็เพราะ
อาศัยจิตสงบระงับแล้ว จิตสงบระงับดับหมดซึ่งกิเลสจัญไรทั้งหลาย
เหล่านั้น

**ในภavanaพุทโธ พุทโธใจเบิกบาน พุทโธผู้รู้ ให้รู้มันให้หมด
อย่าให้บปปิดไว้**

ทุกข์เกิดขึ้นก็ให้รู้ สุขเกิดขึ้นก็ให้รู้ ตีเกิดขึ้นก็ให้รู้

พุทโธ พุทโธ มันเป็นอย่างนี้ก็ให้รู้ให้หมด มันชัดเจนไหนก็ให้รู้
มันไม่ซ้องก็ให้รู้

ทำความรู้้อยูอย่างนั้นเรียกว่า พุทโธ

เห็นความรู้มันอยู่ มีอยู่ มันเฉยๆ ก็ให้รู้อยู่ **ให้น้อมเข้ามา**
มันมีดีก็ให้รู้ มันสว่างก็ให้รู้ ผู้รู้พุทโธนั้นก็รู้้อยู่ยังงั้น

มันสว่างก็รู้ว่าสว่าง อย่าไปเอาความสว่างมาเป็น**ตน**

เราคือผู้รู้ เราก็ฟังเสียงความรู้อันนั้นอยู่ เห็นผู้รู้^{นั้น}อยู่ ให้รู้ว่าผู้รู้มีอยู่

มันพันทุกข์ หรือมันยังติดอยู่ตรงไหน สวาทาเหตุผล หาเมืองต้น เมืองปลาย เราก็ฟังเสียงดู

มันติดรูปหรือติดเสียง ติดกลิ่น ติดรส ติดสัมผัส ติดอารมณ์ทั้งหลาย

เมื่อ**ติดรูป** ก็ยก**รูป**ขึ้นมาวินิจฉัย รูปนี้ทำไมมันจึงติด ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นเรา เป็นเขา

ท่านสอนว่าจะไปติดทำไม ให้เห็นว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เห็นสังขารทั้งหลายเป็นทุกข์ เห็นสังขารทั้งหลายไม่ใช่ตัวตน มันก็เล็ก มันก็ละในสังขารทั้งหลาย

ให้ฟังดูในเรื่อง **สังขารทั้งหมด** ความปรุงความแต่งพิจารณาสังขาร

ปัญญา คือความรอบรู้ในกองสังขาร จึงเรียกว่า**ปัญญา**

สิ่งใดเกิดขึ้นให้รู้มัน **นั่งสมาธิฟังดู** พอมันเคลื่อนจากที่ มันไหวปรุงขึ้นมา เราต้องบอกเลย นั่นคือตัว**สังขาร**

บางทีนี่ไปมันปวดแสบปวดชา นี่ตัว**สังขาร**ทั้งหมด **สังขารา**
อนิจจา สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

โลกนี้เป็นสังขารทั้งหมด สังขาร ความปรุงความแต่ง แต่ปรุงขึ้นแล้วก็ดับไป

สังขารเมื่อเปรียบก็เหมือนกับระลอกน้ำ คือมีตนมีตัว เมื่อระลอกน้ำหมดลมพัดแล้วก็หายไป หายไปไหน มันก็ลงไปใต้น้ำนั่นเอง

ร่างกายนี้ก็ปรุงขึ้นเป็นรูปเป็นนาม ถึงเวลาก็ดับลงไป ลงไปไหน ดินก็เป็นดิน น้ำก็เป็นน้ำ ลมก็เป็นลม ไฟก็เป็นไฟ อากาศธาตุก็เป็นอากาศ ก็ลงไปหมด นี่มันเป็นยังงั้น

เหตุนี้ **ท่านจึงให้รู้เท่าในกองสังขาร** นี้แหละผู้มีปัญญาย่อม
รอบรู้ในกองสังขาร สิ่งใดเกิดขึ้นให้รู้มันหมด **ให้รู้เท่าในสังขาร**

ให้รู้เท่าวิญญาณ เป็นผู้ปฏิสนธิ เป็นผู้ประกอบ เป็นผู้สัญญา
สัญญา สังขาร วิญญาณ เหล่านี้แหละ รู้มันให้หมดให้เห็นว่า
ไม่เที่ยง ทั้งหมด

สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นไม่ใช่ตนไม่ใช่
ตัว เราก็พึงให้มันรู้อยู่ยงั้น อย่าให้มันเกิดได้ หากเกิดขึ้นมากก็ให้รู้
เท่าทัน จึงเรียกว่า**วิปัสสนาญาณ** คือ **ความรู้**

วิปัสสนา เพื่อรู้อันใดเล่า ก็รู้ที่เกิดที่ดับของสังขาร รู้ทุกข์รู้โทษ
ในสังขาร รู้ภัยในสังขาร นี้แหละเกิด**วิปัสสนาญาณ** คือความรู้ที่เกิด
ดับในสังขาร

เกิดตรงไหนเราก็ดับตรงนั้น เกิดบีบดับพร้อม

ที่นี้เราเห็น**ทุกข์เห็นโทษในสังขาร** ทุกข์โทษในสังขารคือความ
เกิด แก่ เจ็บ ตาย

เราเห็นโทษเห็นภัยในวัฏฏสงสารนี้แล้ว มันก็ดับสังขารนั้นซี

เมื่อสังขารไม่มีแล้ว ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย
มันก็ไม่มี ความทุกข์ทั้งหลายมันก็ไม่มี มันจะเอาอะไรมาทุกข์ มันไม่ได้
ปรุงได้แต่่งนี้ มันเป็นสุข **จิตของเราที่สงบนิ่งอยู่ภายใน มันไม่ได้ก่อภพ
ก่อชาติ**

ภเว ภวา สัมภวันติ ภาวน้อยๆ ใหญ่ๆ มันไม่ได้ไป มันก็นิ่งอยู่
อย่างเดียว เห็นความบริสุทธิ์อยู่อย่างเดียว มันไม่ได้ส่งข้างหน้าข้างหลัง
ข้างซ้ายข้างขวา อดีต อนาคต **มันกำหนดอยู่แห่งเดียวเท่านั้นแหละ**

ความรู้มันไม่ใช่เป็นของแตกของทำลายของสูญของหาย มันก็รู้
อยู่ยงั้น **เป็นอมะตัง** เป็นของไม่ตาย เป็นของไม่ทำลาย ยั่งยืนถาวร
อยู่อย่างนั้น

พันทุข์ก็พันตรงนั้นแหละ ไม่ได้พันที่อื่น พันที่รู้อยู่นั้นแหละ
 เพราะเหตุไฉนจึงพันทุข์ **จิตมันไม่ทุข์ ก็ไม่มีอะไรจะทุข์**
 มันหนึ่ง มันไม่สำคัญมันหมาย ติมันก็ไม่ได้ว่า ชั่วมันก็ไม่ได้ว่า ทุข์มัน
 ก็ไม่ได้ว่า สุขมันก็ไม่ได้ว่า ถูกมันก็ไม่ได้ว่า ผิดมันก็ไม่ได้ว่า มันไม่ได้
 ว่าอะไรทั้งหมด เป็น**สมุทเจตปทาน**นี้ เป็น**สมุทเจตหะวิรัต**นี้ ปฏิเสธหมด
 ไม่รับรองรับรู้เจ้าทั้งนั้น

เวลานี้มันรับรองหมดนี้ ทุข์เกิดขึ้นมันก็รับรองว่า**ตัวทุข์** ยาก
 เกิดขึ้นมันก็รับรองว่า**ตัวยาก** ดีเกิดขึ้นก็ว่า**ตนดี** ชั่วเกิดขึ้นก็ว่า**ตนชั่ว**
 ความรักเกิดขึ้นก็ว่า**ตนรัก** ความชังเกิดขึ้นก็ว่า**ตนชัง** มันไปรับรองอยู่
 ยังงั้นนี้ มันก็เป็นทุข์นะซี

เราปล่อยวางซี เราเพิ่งดูอยู่ภายในอย่างเดียว เราไม่รับรอง ของ
มันก็ไม่เข้ามาหาเรา

เราไม่มีเครื่องรับก็ไม่มีอะไรเข้า เปรียบเหมือนกับส่งวิทยุมาลัก
 เท่าไหร่ ถ้าเราไม่มีเครื่องรับมันก็เงียบ ไม่เข้ามาถึงเราลักอย่าง

ถ้ามี**เครื่องรับรอง**แล้วมันก็เข้ามาถึงที่ เราดับเครื่องซี อย่าไปรับ
 ซี มันก็เข้าไม่ได้ ในไม่ออก นอกไม่รับแล้ว มันก็อยู่เป็นเอกเทศอยู่ซี
 อยู่ใครอยู่มันซี **เอโก รัมโม** ซี **เอกัง จิตตัง** มีจิตเป็นเอกซี

เอโก รัมโม เป็นธรรมอันเอก เป็นเอกก็เป็นใหญ่ซี **เอโก อิตถิโย**
 ผู้หญิงก็เป็นใหญ่ **เอโก ปุริสโส** ผู้ชายก็เป็นใหญ่ละ มันไม่หวั่นไหว
 อะไรทั้งหมด เป็นใหญ่ได้แล้ว

นั้นแหละมันใหญ่ตรงนั้นซี มันได้ตรงนั้นซี จะไปหาที่ไหนละ
 นี้แหละธรรมเป็นเอกราชแล้ว ธรรมราชาก็เป็นใหญ่แล้ว ผู้ปฏิบัติ
 ธรรมย่อมเห็นในตนของตน **สันทิฏฐิโก** เป็นอย่างไรละ

นี่เราไปคอยจะรับเอา เห็นเขาดีก็ดีตามเขา ชั่วขึ้นมาก็ว่าชั่ว
 ตามเขา

เขาไม่ได้ว่าเขาดีเขาชั่ว **ทะเล**นี้เขาไม่ได้ว่าเขาเป็นน้ำทะเล ถามเขาว่าเจ้าเป็นทะเลไหม เจียบ เขาไม่ได้ว่าเขาเป็นอะไรสักอย่าง เราไปเอาเองนะซี

ถามเขาว่าเจ้าเป็น**ภูเขา**ไหม เจียบ เขาไม่ได้ว่าอะไร เจ้าเป็น**ดิน**ไหม เจียบ เขาไม่ได้ว่าอะไร เขาเฉยหมด **เราเป็นผู้สมมติเอาเอง**

นี่แหละสัตว์ทั้งหลายตกอยู่ในมหาสมุทร คือ**ตกอยู่ในความสมมตินิยม** เขาว่าดีก็จะดีกับเขา เขาว่าชั่วก็จะชั่วกับเขา เขาว่าทุกข์ก็จะทุกข์กับเขาละ

เราไม่ต้องหลงซี ให้**รู้เท่าทันสังขาร** เขาว่าดีเราไม่ดีก็จะว่ายังไง ละ เขาว่าชั่วเราไม่ชั่วก็จะว่ายังไง เขาว่าสุขเราไม่สุขจะว่ายังไง ละ เขาว่าทุกข์เราไม่ทุกข์จะว่ายังไง ละ

นั่นคือ เป็น**เอกราช** เป็นใหญ่ ไม่หวั่นไหวอย่างนี้นะซี **นี่คือรู้เท่ากองสังขาร**

เมื่อจิตรู้เท่าในกองสังขารแล้ว มันก็ตัด จิตไม่เป็นสังขารแล้ว มันก็เป็นวิสังขาร ถึงธรรมอันวิเศษ

วิสังขาร คือ **ไม่มีสังขาร** ก็ไม่ปรุงไม่แต่งซี ก็หมดซี

มันอยู่ที่ใจอันเดียวเท่านั้นแหละ จะไปหาที่ไหนละ ถ้าเราภาวนาลูบๆ คลำๆ โน่นนี่ๆ ก็ใช้ไม่ได้ซี **อยู่ที่ใจอันเดียวเท่านั้น นั่งอยู่อันเดียวเท่านั้น** มาแก้มันอยู่ซี

นั่งแก้ เดินแก้ นอนแก้ ยืนแก้ แก้ที่อยู่อย่างเดียวเท่านั้นแหละ มันมีของอันเดียวเท่านั้นแหละ อย่าไปมัว**หาตนของตน**อยู่ ถ้าทำไปมันก็เห็นละ

นั่งอยู่สักหน่อยมันก็เห็น ธรรมทั้งหลายมันหากแสดงขึ้นอันหนึ่งอันใด ปรากฏขึ้นมาในตัวของเรา ทางใดก็แล้วแต่ มันย่อมแสดงขึ้น

ทางตา หรือทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ

บางที่มันแสดงสุขให้เห็น บางที่มันแสดงทุกข์ให้เห็น ผู้ปฏิบัติ
ย่อมรู้เอง จึงเชื่อแน่ ไม่สงสัย

มันแสดงสุขมันก็รับความสุขความสบาย เบาว่างเบากาย หาย
เหน็ดหายเหนื่อย หายเมื่อยหายหิว หายทุกข์หายยาก หายลำบากจำคาญ
มันไม่มีทุกข์ มีแต่ความเบิกบานในจิตในใจ

นี่สุขมันก็เห็น หากแสดงทุกข์ขึ้นมา ทุกข์ตรงโน้น ทุกข์ตรงนี้
ตามอวัยวะร่างกายของเรา **นี่มันก็ทุกข์ มันก็เห็น**

ทุกข์เหล่านี้จะเป็นเหตุให้เราได้ทำความเพียร ให้เรานั่งสมาธิ
ภาวนาเพื่อแก้สิ่งเหล่านี้ ไม่ได้แก้สิ่งอื่น แก้สิ่งที่ปรากฏในตัวของเราที่รู้
อยู่เดี๋ยวนี้แหละ

รู้สึกเป็นทุกข์ด้วยความเย็นและร้อนก็ตาม ความทุกข์ปรากฏอยู่
ที่อารมณ์หรือสัญญาก็ตาม สิ่งที่เป็นทุกข์จะน่ารักหรือน่าชังก็ตาม เมื่อ
เกิดขึ้นมันก็เป็นทุกข์

เมื่อ**ความรัก**เกิด มันก็เป็นทุกข์ เมื่อ**ความชัง**เกิดมันก็เป็นทุกข์
ทุกข์เหล่านี้แหละพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ ให้พากันพิจารณา

ในคำสอน **เทวเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิเตนนะ เสวิตัพพา**

ดูกรท่านทั้งหลาย **อย่ามีเสพสองฝั่ง**

ฝั่งอะไรละ ก็คือ ความรัก ความชัง นี้แหละ

เมื่อ**ความรัก**เกิดขึ้น ให้รู้เท่ามัน อย่าไปยึดไว้ อย่าไปถือมัน
หากถือแล้วมันจะเป็นทุกข์เมื่อไม่ได้ตามความประสงค์

ทีนี้เมื่อ**ความชัง**เกิดขึ้น ความเกลียดเกิดขึ้น มันก็เป็นทุกข์

ทั้งสองเรื่องนี้ท่านไม่ให้ไปยึด **มัชฌิมาปฏิปทา** ให้อยู่กลาง
ให้รู้เท่าไว้ อย่าไปยึดความรัก อย่าไปยึดความชังไว้

นี่ภาวนา**พุทโธ พุทโธ** ฟังเสียงดูดวงใจของเรา ให้รู้เท่าเหล่านี้

รักเราก็ไปว่าเอาเอง เราเป็นผู้ว่า ว่ารัก เขาไม่ได้ว่า ดีเขาไม่ได้
ว่า **ชั่วเขาไม่ได้ว่า เราเป็นผู้ไปว่า**

เพราะฉะนั้น เมื่อเราไม่ว่าแล้ว ใครจะรักล่ะ มันก็ไม่มีอะไรรัก
เพราะเราไม่ได้ไปยึดความรัก

ที่นี้**ความซัง** เราก็ไปว่าเอา ว่าไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ สิ่งเหล่านั้น
เขาไม่ได้ว่าอะไร

เช่น ต้นไม้ ภูเขาเลากายังงี้ ฟ้าอากาศยังงี้ เขาไม่ได้ว่าเขาเย็น
เขาไม่ได้ว่าเขาร้อน เขาไม่ได้ว่าเขาทุกข์เขายาก เราเป็นผู้ไปว่าเอา

เมื่อทั้งสองเรื่องนี้เราไม่ว่าเสียแล้ว เรามี**อุเบกขา** คือ ความวาง
อารมณ์ของเราอยู่ เราก็นิ่ง นึกน้อมเข้ามาภายใน

**หากจิตเราสงบนิ่งอยู่ภายในแล้ว มันก็ไม่เข้าไปยึดความรัก
ไม่เข้าไปยึดความซัง แล้วมันก็ไม่มีความทุกข์**

เพราะฉะนั้น จึงให้รู้เท่าสองเรื่องนี้แหละ ดีเราก็เป็นผู้ว่า ถ้าเรา
ไม่ว่าล่ะ มันก็หมด

ชั่วก็เราเป็นผู้ว่า ถ้าเราไม่ว่าล่ะ มันก็ไม่มีความ

ดีไม่มี **ชั่วก็**ไม่มี ที่นี้ก็เพราะเราไปสมมติเอา

เรามาเพ่งดูดวงใจของเรา เราฟังตรงนี้ เราสนใจตรงนี้ให้เห็น
ให้รู้ธรรมชาติตรงนี้

เหตุนี้แหละพระพุทธเจ้าจึงได้ทรงห้ามไว้ ภิกษุทั้งหลายอย่าพึง
เสพสองฝั่ง คือ **ความรัก และความซัง** นี้แหละมันเป็นทุกข์

เมื่อบุคคลห้ามทั้งสองฝั่งแล้ว มันก็เดิน**มัชฌิมา** คือ**ท่ามกลาง** เหมือนเราเดินไปกลางทาง ไม่แหวะเข้าข้างนั้น ไม่แหวะเข้าข้างนี้ หากแหวะเข้าข้างนั้นก็**เป็นทุกข์** แหวะเข้าข้างนี้ก็**เป็นทุกข์**

เหมือนกับมีทางไปท่ามกลาง สองข้างเป็นป่า เหมือนกับเรา นั่งรถไปตามถนน ทั้งสองข้างมองข้างไหนก็ตกตายทั้งนั้น ข้างซ้าย ตกถนนก็ตาย ข้างขวาตกถนนก็ตาย อุปมาอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ใจของเราแหวะออกไปข้างรักมันก็เป็นทุกข์ แหวะออกไปข้างชังมันก็เป็นทุกข์

เพราะฉะนั้น เราไม่ต้องแหวะออกไปไหน ก็ต้องนั่งอยู่แห่งเดียว ภายใน ทำดวงใจให้รู้ไว้ ให้รู้เท่า**สังขาร**ไว้ ให้รู้เท่า**วิญญาน**ไว้ ให้รู้เท่า**สมมติ**ของเราไว้ เราไปนี่กระลึกเอา **ถ้าเราไม่ไปนี่กระลึกเอาแล้วมัน ก็ไม่มี**

เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ให้ใช้**โอปนะยิกธรรม**น้อมเข้าไป อย่าให้มัน ออกไป อย่าให้มันส่งไปข้างซ้าย ข้างขวา ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบน ข้างล่าง **ตั้งอยู่แห่งเดียว ดูอยู่แห่งเดียว**

เราจะดูอันใดก็ดูอยู่แห่งเดียว ของอันเดียว

สรุปแล้วมีของอันเดียว มันเกิดขึ้นจากแห่งเดียว ไม่ได้เกิด จากหลายแห่ง

เดี๋ยวนี้เราเข้าใจว่ามันมีมาก คือธรรมทั้งหลายถึงแปดหมื่นสี่พัน พระธรรมชั้นนี้ มันมาก

แม้เมื่อสังขปนายัยเข้าแล้วก็เหลือของอันเดียว ธรรมก็ธรรม ดวงเดียว จิตก็จิตดวงเดียว เพราะเราพูดไปมาก พรรณนาไปมากก็เลย มากไป สรุปแล้วของอันเดียวเท่านั้น

ท่านจึงว่า **เอ็ง จิตตั้ง** จิตดวงเดียวเท่านั้น **เอ็ง รั้งมั่ง**
 ธรรมดวงเดียวเท่านั้น ฟังดูดี

จิต ถ้าไม่คิดแล้วมันก็ไม่มีอะไร มีแต่รู้้อยู่เท่านั้น มันก็สงบได้
 มันก็นิ่งได้

เหตุนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงว่าไว้ในสังฆกรรมเรื่อง**อริยสังข์**ทั้งหลาย
 ว่า **ทุกข์ควรกำหนด** กำหนดอย่างไร กำหนดเพื่ออะไร กำหนดเพื่อให้
มันรู้จักทุกข์

เมื่อรู้จักทุกข์แล้วท่านไม่ให้ละจากทุกข์ ท่านให้**ละสมุทัย** เพราะ
 ว่าทุกข์นั้นเป็นเรื่องสมมติ เราสมมติเอาว่าเป็นทุกข์ ถ้าเราไม่ว่าแล้วเขาก็
 ไม่ว่าอะไร

แข่งขามือถือดินหุดาจมูกลิ้นกายเหล่านั้นเขาไม่ได้ว่ามันเป็น**สุข** เขา
 ไม่ได้ว่ามันเป็น**ทุกข์** เขาไม่ได้ว่าเขาเหนื่อย เขาหิว เขาเจ็บเขาปวดอะไร
 เขาอยู่ธรรมดาหมด

เราสมมติเองว่าแข่ง ว่าขา ว่าตัว ว่าตน ว่าสุข ว่าทุกข์ ว่าดี
 ว่าชั่ว เป็นเรื่องสมมติทั้งหมด **ธรรมชาติแล้วเขาไม่ได้ว่าอะไร**

ท่านจึง**ให้รู้เท่าสมุทัย** เมื่อเราไม่ว่าแล้ว เขาก็ไม่ว่าอะไร **ขา** เขา
 ก็ไม่ได้ว่าเขาเป็นขา แข็งเขาก็ไม่ได้ว่าเขาเป็นแข็ง แขนเขาก็ไม่ได้ว่าเขา
 เป็นแขน ตัวเรานี้เขาก็ไม่ได้ว่าเขาเป็นอะไร เนื้อหนังมังสาเขาก็ไม่ได้
 ว่าอะไร

เขาไม่ได้ว่าเขาเป็นเนื้อ เขาไม่ได้ว่าเขาเป็นหนัง เขาอยู่เฉยๆ หมด
 ถามดูซิ เขารับรองไหม เปล่าทั้งนั้นแหละ เขาไม่รับรองอะไร
 ซักอย่าง

นี่แหละผู้ปฏิบัติจะออกจากทุกข์ได้ก็เพราะมาเห็นสมมติที่แหละ
ทุกข์เพราะสมมติ สมมติว่าเป็นโน่นเป็นนี่

เราไม่สมมติ หยุดสมมติละ มันก็เป็น**วิมุตติ** หลุดพ้นหมด
สิ่งสาระพัดทั้งหลาย

หลุดเพราะเหตุใด หลุดพ้นเพราะเราไม่สมมติ มันก็เป็น**วิมุตติ**
วิมุตติญาณทัสสนะ เราได้เห็นแล้วก็พ้นจากสมมติ

นี่แหละท่านจึงได้เทศนาไว้ **สมุทเจตปหานะ** ผู้ละได้แล้ว
สมุจเจทวิมุตติ หลุดพ้นหมดสมมติทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติจึงพ้นทุกข์

ต่อไป ให้ฟังดูจิตของเราที่แหละ มันเป็นยังไงอยู่ อย่านำไปดู
แห่งอื่น มันเฉยๆ ก็ดูมันเฉยๆ มันว่างก็รู้ว่ามันว่างนะ มันคิดโน่น
มันคิดนี่ มันไปโน่นไปนี่ ก็ให้รู้เท่าสมมติว่ามันไป

เมื่อเรารู้เท่าทุกอย่างแล้ว สมมติทั้งหลายไม่มี ก็เป็นวิมุตติ
หลุดพ้นจากทุกข์

ให้พากันนั่งพิจารณาต่อไป

กัณฑ์ที่ ๓ : กุศลและอกุศล

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดงที่ วัดถ้ำกลองเพล ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๑๑

ถอดจากแถบบันทึกเสียงของนายแพทย์ อวย เกตุสิงห์

ม.ร.ว. สงศรี เกตุสิงห์ ผู้ถอด อวย เกตุสิงห์ เรียบเรียง

นมโม่ ตั้สสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

มเหสิโน ตี ฯ

พวกเราทั้งหลายที่ยากฟังพระธรรมเทศนา อย่างสักแต่ฟัง จงมา
ระลึกไว้ว่า เมื่อพระท่านเทศนาไป ว่าด้วยกุศลก็ดี อกุศลก็ดี ให้พากัน
น้อมเข้าถึงตัวเราทุกๆ คน

บุญกุศลทั้งหลายมันไม่ได้อยู่ที่อื่นที่ไกล มันอยู่กับตัวของเรา
ทั้งนั้น

ในวันนี้ พระองค์อื่นๆ ท่านก็ได้เทศนาไปหลายกัณฑ์แล้ว ท่าน
ก็ได้สรุปว่า ตัวของเราี้แหละเป็นตัวพระพุทธศาสนา ตัวธรรมะ คือ
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คุณหมอ ท่านเป็นผู้ทำให้พวกเราทั้งหลาย ที่บ้านไกลก็มีบ้าน
ไกลก็มี ได้มาพร้อมเพรียงกันอยู่ที่นี่ เราทั้งหลายที่ได้มานี้ก็หวังจะได้
คุณงามความดี ได้ความสุขความเจริญ

เราทั้งหลายจะต้องรู้ว่าความสุขความเจริญนั้นอยู่ที่ไหน เมื่อรู้แล้วก็ให้พากันน้อมใจเข้าไป คือเข้าไปในคุณธรรม ดังที่ท่านบอกว่า เอหิภัสสิโก โอปนยิโก ปัจจัตตัง อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านี้แหละ

เอหิภัสสิโก จงเรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ก็เรามาดูที่ไหนเล่า **“ธรรม”** ข้อนี้จะพูดให้เข้าใจกันได้

การที่**ว่าให้**น้อมเข้ามาดูธรรม ก็คือธรรมเหล่านี้แหละ

เราฟังเพื่อว่าเราทั้งหลายต้องการความพ้นทุกข์ ทุกข์ทั้งหลายนั้นอยู่ที่นี้ **คือที่เราเอง** มิใช่อยู่ที่อื่นไกล

เหตุนี้ให้พากันน้อมเข้ามาตรงนี้ คือที่ใจของเราเอง จงมาดูตรงนี้ มิใช่ดูตรงอื่น ข้อนี้ให้พากันเข้าใจเอาไว้

ที่เราทั้งหลายว่า**ทำบุญ**นั้น บุญเป็นอย่างไร ให้พากันรู้เสียในเวลานี้ เราอย่าเอาแต่บ่นว่าเราไม่มีโอกาส ไม่มีเวลา

เวลานี้เรามีโอกาสเต็มที่แล้ว หน้าที่ของการงานทุกสิ่งทุกอย่างก็ไม่มีแล้ว ที่พากันมานั่งอยู่ตรงนี้ได้ยวนี้แหละ มิต้องคำนึงถึงอดีตและอนาคต ฟังแล้วก็กำหนดดูเดี๋ยวนี้แหละ

เรามี**บุญ**ก็มีเดี๋ยวนี้ เรามี**กุศล**ก็มีเดี๋ยวนี้ เราไม่ต้องคำนึงถึงอดีตอนาคต

อนาคตนั้นเราจะไปอยู่ตรงไหน เราก็รู้ไม่ได้ อดีตนั้นล่วงมาแล้วเราก็เลยมาแล้ว **เวลานี้เราก็ดูในปัจจุบัน** ท่านบอกอย่างนี้

ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร อนาคตก็เป็นอย่างนั้น

ที่เราทั้งหลายพากันรู้จักว่าการบุญการกุศลนั้น มันไม่ได้อยู่ในต้นไม้ภูเขาเลากา มิได้อยู่ในอากาศ

ท่านบอกไว้ว่า กามาวจรัง กุสลัง จิตตัง อุปปีนัง โหติ
จิตเรานี้แหละเป็นตัวบุญตัวกุศล

ตัวบุญนั้นเป็นอย่างไรรู้ ก็ตัวของเราที่นั่งอยู่นี้แหละ ลักษณะ
ของบุญนั้น ได้แก่ใจของเราดี ใจของเรามีความสุข ใจของเรามีความ
สบาย ใจของเรามีความเยือกเย็น

ก็เวลานี้ใจของเราสบายหรือยัง พวกกันตรวจดูซิ ต่างคนต่าง
ฟังเทศน์ อย่าไปฟังแต่เสียง **ต้องฟังถึงรูปธรรมนามธรรมของเรา**

ฟังรูปธรรม คือฟังอรรถภาพร่างกายของเรานี้ ฟังเพราะเหตุใด
เพราะว่ารูปธรรมนี้เราถือเป็นตัวเป็นตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นเรา
เป็นเขา เป็นผู้หญิงเป็นผู้ชาย เป็นพระเป็นเณร มันเป็นเรื่องใหม่ ลอง
พิจารณาดูที

ในคำสั่งสอนท่านเทศนาไว้ว่า **รูปัง อนิจจัง เวทนา อนิจจา**
สังขารา อนิจจา วิญญาณัง อนิจจัง แล้วจะมีอะไร
เป็นของเราได้อย่างไรเล่า

รูปทั้งหลายก็เป็นของไม่เที่ยงทั้งหมด **เวทนา**ก็ไม่เที่ยง **สังขารา**
ทั้งหลายก็ไม่เที่ยง **สังขารา**ทั้งหลายก็ไม่เที่ยงทั้งหมด **วิญญาณ**ก็ไม่เที่ยง
ทั้งหมด

เที่ยงเมื่อไรเล่า **วิญญาณ**ของเรา

วิญญาณ คือ ความรู้ เวลานี้เรารู้อยู่เฉยๆ เมื่อไรเล่า จิตใจ
มันห้วงบ้านห้วงช่อง ห่วงข้าวห่วงของ ห่วงโน่นห่วงนี่ มันไม่อยู่เฉยๆ

เพราะฉะนั้น เรารู้จักที่ฟังที่อาศัยของเรา เราจึงมาทำบุญทำกุศล
เราต้องการที่ฟังที่ระลึกของเรา **สังขารา**ของเรามันไม่เที่ยง จะว่าเป็น
ของเราได้อย่างไร ให้พากันพิจารณาดู

นามธรรม คือดวงใจผู้คิดผู้นึก มันก็เที่ยงเมื่อไรเล่า เราต้องเพ่งต้องพิจารณาเดี๋ยวนี้แหละ ไม่ต้องคำนึงถึงว่าในอนาคตจะไปอยู่ชั้นใดภูมิใดภพใด

เราต้องรู้จักว่าเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าท่านวางไว้ ถ้าเราไม่เห็นเดี๋ยวนี้ เราก็ไม่รู้จักที่อยู่ที่อยู่อาศัยของเรา

ที่อยู่ของเรานั้นเป็นอย่างไรเล่า ก็ดูเอาซิ ถ้าจิตของเราไม่สบาย เราก็ได้ที่พึ่งไม่สบาย ให้รู้จักไว้ นี่แหละที่พึ่งของเรา จงพากันเข้าใจ

พวกเราทั้งหลาย **การได้ยินได้ฟังสักแต่ฟังเฉยๆ ไม่ได้ เรา**

ต้องกำหนดตรงจิตของเรา

ท่านวางศาสนาไว้เป็นข้อปฏิบัติ ท่านไม่ได้วางไว้อื่นไกล ท่านวางไว้ที่**ศีล สมาธิ ปัญญา** นี่เป็นหลักพระพุทธศาสนา ท่านบอกอย่างนี้แหละ

ที่นี้ **ศีล สมาธิ ปัญญา** นั้นอยู่ที่ไหนเล่า

ท่านว่า **ศีล** คือความเป็นผู้สำรวมกายสำรวมวาจาใจให้เรียบร้อยเวลานี้กายของเราก็เรียบร้อยแล้ว **วาจา** ของเราก็เรียบร้อย ยังเหลือแต่**ดวงใจ** ของเรายังไม่ค่อยเรียบร้อย

เพราะฉะนั้น เราต้องนึกฟังดวงใจของเราอีกที

ขณะนี้เราไม่ได้ทำโทษน้อยใหญ่ทั้งหลาย โทษทั้งหลายเหล่านั้นก็ไม่มีในตัวเรา เราต้องพิจารณามันให้แน่นอนลงไป เชื่อมันลงไป คือ**ศรัทธาความเชื่อ**ของเรา เชื่อจริงหรือไม่จริงเล่า

ที่ท่านวาง**ศีลไว้** คือ กาย วาจา ใจ ของเรานี้เป็น**ศีล** ท่านไม่ได้ให้รักษาคือ ให้รักษาศีล คือรักษากาย วาจา ใจ ของเรานี้

อย่าว่าเป็นของยากของลำบากรำคาญ เราต้องการความสุขความสบายแล้ว เราก็ต้องรักษากายของเรา รักษาวาจาของเรา รักษาดวงใจ

ของเรา **ไม่ทำโทษน้อยใหญ่ทั้งหลายทั้งหมด**

ข้อนี้เราทั้งหลายก็รู้อยู่แล้ว สิ่งที่เป็นโทษเป็นบาปกรรมเราไม่ทำ เมื่อเราไม่ได้ทำบาปทำกรรมแล้ว บาปกรรมทั้งหลายก็ไม่มีในตัวเรา

ให้พิจารณาดู ถ้าเราไม่ชอบบาปกรรมเราก็เลิกทำ บาปกรรมทั้งหลายก็ไม่มีในตัวเรา

เราควรพิจารณาข้อนี้ให้แน่ใจลงไป เชื่อมันลงไป ใครเป็นผู้ทำกรรมเวลานี้ พิจารณาดูซิ ก็ดวงใจของเรา

ท่านบอกไว้ว่า **กัมมัฏสโกมทิ** กรรมทั้งหลายเป็นของของตน ท่านบอกอย่างนี้แหละ กรรมเป็นของของตน ไม่ใช่เป็นของบุคคลอื่น

ก็เวลานี้ เราอยู่ในกรรมอันใดเล่า กรรมดีหรือกรรมชั่ว เราต้องพิจารณาลงไป ไม่ใช่ผู้อื่นเป็น เราเองเป็นผู้เป็น ให้พิจารณาให้แจ่มแจ้งลงไปให้มันเห็น**ตัวกรรม**

กรรมมันไม่ได้อยู่ที่ดินฟ้าอากาศ กรรมทั้งหลายที่เราว่าเป็นกรรมอย่างโน้นเป็นกรรมอย่างนี้ บาปอย่างโน้นบาปอย่างนี้ บาปอะไรมีที่โน้นที่นี้ ในป่าในดง

ภูเขาเลากาไม่ได้เป็นบาปเป็นกรรม มันเป็นจาก**ดวงใจ**ของเรา ท่านจึงว่า **กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม เป็นของเรา**

กายกรรม ทำทางกาย **วจีกรรม** ทำทางวาจา **มโนกรรม** ทำทางใจ ข้อนี้แหละให้พากันพิจารณาให้เห็นชัด อย่าเข้าใจอย่างอื่น อย่าให้เป็น**สัสถัพพตปรามาส** ลูบคลำโน่นๆ นี้ๆ ว่ากรรมอยู่โน้น บาปอยู่โน้น นั่นแหละเข้าใจผิดไป

เราต้องใช้ **โอปนยิกรรม** ต้องน้อมเข้ามาถึงดวงใจของเรา กรรมมันไม่ได้เกิดที่อื่น เวลานี้กายเราไม่ได้ทำอะไร **วากา**ก็ไม่ได้ทำ เหลือแต่**มโนกรรม** ความน้อมนึก

**มโน ปุพพัง คมา ธัมมา มโน เสฏฐา มโนมยา บุญและบาป
ไม่ว่าใดๆ ใจถึงก่อน**

ให้พากันพิจารณาให้เห็นแจ่มแจ้งลงไป แน่นอนลงไป บุญและ
บาปใจมันถึงก่อน

มโน คือ ความนึกนึก ธรรมะ คือ ความคิด

ปุพพะ คือ ในเบื้องต้นนี้แหละ ต้นบุญต้นกุศลทั้งหลาย คือ
ใจเรานี่เอง บุญและบาปเกิดจากนี้ ไม่ได้เกิดจากอื่นจากไกล พิจารณา
ให้เห็นแน่นอนลงไปเดี๋ยวนี้แหละ

แต่ก่อนนั้นพระพุทธรเจ้าท่านเทศนา พุทธบริษัททั้งหลายได้ไป
สดับโอวาทานุสาสนี อันเป็นธรรมะคำสั่งสอนของท่านแล้วได้สำเร็จ
มรรคผลถึงโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันตา

เราทั้งหลายทุกวันนี้แม้แต่ฟัง แล้วก็ไม่ค่อยได้ถ้อยได้ความอะไร
ฟังแต่เป็นพิธี ฟังแต่ว่าเอาบุญ ไม่รู้จักว่าบุญอยู่ที่ตรงไหน เมื่อท่าน
เทศน์จบแล้วก็สาธุได้บุญแล้วเท่านั้น ก็จะเอาบุญที่ตรงไหนเล่า

ที่ท่านฟังกันแต่ก่อนนั้น ท่านน้อมลงไปถึงจิตถึงใจของท่าน
บุญก็เกิดเดี๋ยวนั้น ใจมีความเยือกความเย็น ใจมีความเบาความสบาย
นี่แหละ**ตัวบุญ** มีหรือยังในใจของเรา

เรามีความสุขสบายหรือยัง เวลานี้แหละ ที่นั่งอยู่เดี๋ยวนี้ เข้าที่ดู
ที่ ระลึกดูที่ **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** ระลึกดู

พุทโธ นั้นอยู่ที่ไหนเล่า **ธัมโม** อยู่ที่ไหนเล่า **สังโฆ** อยู่ที่ไหน
เล่า นี่แหละเป็นที่ฟังที่ระลึกของเรา ที่กราบที่ไหว้ที่สักการะบูชาของเรา

ถ้าเราไม่มี**พุทโธ ธัมโม สังโฆ** แล้ว ก็ไม่มีที่ฟังที่อาศัย เรา
มี **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** นี่แหละ เป็นที่ฟังที่ระลึกที่กราบไหว้

ให้น้อมดู พุทฺโธ อยู่ที่ไหนเล่า อยู่ที่ดวงใจของเราไม่ใช่หรือ
ให้พากันพิจารณาพุทฺโธ

เวลานี้รู้้อยู่อย่างไรเล่า รู้สุขหรือรู้ทุกข์ รู้ดีหรือรู้ชั่ว หรือรู้อยู่
เฉยๆ

ดูที่พุทฺโธ ใจของเราอยู่สถานใด อยู่ในลมฟ้าอากาศ หรือไปอยู่
ที่ไหน อยู่ตามลูกตามหลาน ตามบ้านตามช่อง หรือไปอยู่ตามข้าว
ตามช่อง ตามเงินตามทอง ให้น้อมเข้ามาหาตัวของเราซิ

ผู้รู้ศาสนาต้องน้อมเข้ามา ต้องรู้ต้นศาสนา พุทฺโธ - พุทฺโธ นี้
เป็นผู้รู้ นี่แหละเป็นสรณะที่พึ่งของเราแท้แน่นอน ถ้าเราไม่มีพุทฺธะ
คือ ผู้รู้ แล้ว เราก็อิงพาอาศัยอะไรไม่ได้สักอย่าง

พ่อแม่พี่น้อง ข้าวของเงินทอง ก็พึ่งไม่ได้ บ้านช่องก็พึ่งไม่ได้
เงินทองอะไรก็พึ่งไม่ได้ ชาวบ้านร้านตลาด ประเทศชาติ ก็พึ่งไม่ได้
ถ้าเราไม่มีพุทฺโธ ธัมโม สังโฆ แล้ว สังฆารร่างกายเราก็อิงพึ่งไม่ได้

ก็ พุทฺธะ คือผู้รู้ ถ้าเราไม่มีผู้รู้จะพึ่งอะไรได้

อุปมาเหมือนกับคนตาย ตายแล้วมีความรู้หรือ หูตาก็มี แข็งขา
ก็มี อะไรๆ ก็มีหมด ข้าวของเงินทองก็มีอยู่ แต่พึ่งไม่ได้สักอย่าง
มันไม่มีพุทฺโธ ธัมโม สังโฆ

ถ้าเรามีพุทฺโธ ธัมโม สังโฆ แล้ว พึ่งได้หมด สังฆารร่างกาย
เราก็อิงพึ่งได้ พ่อแม่พี่น้องก็พึ่งได้ ข้าวของเงินทองก็พึ่งได้หมดทุกสิ่ง
ทุกอย่าง

ข้อนี้เราทั้งหลายจงพากันพิจารณาให้มันแจ่มแจ้งในใจของเรา

ธัมโม คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แปรเหมือนสี่พันพระธรรม
ชั้นร์ เราเข้าใจว่าเป็นของพระพุทธเจ้า เราไม่น้อมเข้ามาหาตัวของเรา
เราก็เลยไม่เห็น

สิ่งใดที่เราไม่ได้ทำไว้เราก็ฟังไม่ได้ **ฟังได้แต่สิ่งที่เราทำไว้** เรา
ทำดีก็ได้ฟังดี เราทำชั่วได้ฟังชั่ว

ในบาลีท่านจึงว่า **กุสลา ธัมมา อกุสลา ธัมมา** เราเป็นผู้ทำมา
ทั้งหมดไม่ใช่หรือ

เราทำ**กุสลา** จึงได้**กุสลา ธัมมา** คือกุศล คือความฉลาด
พวกเราทั้งหลายคือ**พวกฉลาด**ทั้งนั้น ที่มานี้ได้พากันรู้จัก **กุสโล**
กุสลา คือความฉลาด

รวมแล้ว กุสลา ธัมมา คือใจของเราดี ใจของเรามีความสุข
ใจของเรามีความสบาย นี่แหละคือกุสลา ธัมมา

อกุสลา ธัมมา คืออย่างไรเล่า ? **คือใจเราไม่ดี**

เมื่อใจเราไม่ดีแล้ว สังขารร่างกายก็ไม่ดี พ่อแม่พี่น้อง ข้าวของ
เงินทอง ก็ไม่ดี นี่แหละ **อกุสลา ธัมมา** เราเป็นผู้ทำมาทั้งหมดเราจึงได้
นี่แหละเราควรพิจารณา น้อมเข้าไปในธัมโม เราเป็นผู้ทำ
ทั้งหมด ถ้าเราไม่ได้ทำแล้วเราก็ไม่ได้ **นี่เป็นข้อปฏิบัติ**

สังโฆ เล่า เป็นสภาระที่ฟังของเรา ฟังได้อย่างไร ?

สิ่งทั้งหลายทั้งหมดเราเป็นผู้ปฏิบัติ **พระสงฆ์**เป็นผู้ปฏิบัติดี
ปฏิบัติชอบ ถ้าเราปฏิบัติดีก็ได้ฟังดี ถ้าเราปฏิบัติไม่ดีก็ได้ฟังไม่ดี เรา
ทั้งหลายต้องเข้าใจอย่างนี้

ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แปรหมีนสี่พันพระธรรมชั้น
รวมแล้วคือกายกับใจของเรา นี้ มิใช่ผู้อื่นไกล ให้พากันน้อมเข้ามา
หาตัวเรา

ในคัมภีร์ทั้งหลาย เช่นว่า **พระอภิธรรม** ท่านว่า **กามาวจร**
กุสลัง จิตตัง ท่านไม่ได้บอกอื่นไกล

กามาวจรกุศล เกิดจากจิต **อุปปันนัง โทติ** อุบัติขึ้นจากจิต
โสมนัสสหคตัง โสมนัสคือความยินดี ใครเป็นผู้ยินดีบุญ

สหคตัง ความเป็นไป **ญาณสมบุยุตตัง, ญาณะ** คือ ญาณ
ความรู้

ความรู้ทั้งหลายอยู่ที่ไหนเล่า ต้นไม้ภูเขาเลากามันไม่รู้อะไร ดิน
น้ำ ลม ไฟ เขาก็ไม่รู้อะไร มีอยู่ที่ดวงใจของเราที่รู้

เหตุนี้ให้พากันเข้าใจให้แจ่มแจ้ง ให้เชื่อมั่นอยู่ในใจของเรา ให้
พากัน**สัมปยุตต์** **สัมปยุตต์**ที่ใดแล้วก็ไปอยู่ที่นั่น

รูปารัมณัง วา เราจะเอารูปอันใดเป็นอารมณ์ รูปดี รูปชั่ว เรา
หมายได้

รูปดีเป็นอย่างไร รูปชั่วเป็นอย่างไร จะอธิบายไปไกลเราก็ไม่เข้าใจ
นี้จะอธิบายย่อๆ ท่านอธิบายว่า **อุปาทายรูป** มีถึงยี่สิบ

นี้จะอธิบาย มี**สองรูป**เท่านั้นแหละ คือ**รูปดี** ได้แก่ใจเราดี **รูป**
ไม่ดี ได้แก่ใจเราไม่ดี นี่แหละให้พากันพิจารณาเท่านั้นแหละ

เห็นว่าเราทั้งหลายมาอยู่ที่นี่ ต่างคนต่างมา ต่างถิ่นต่างฐาน
ต่างบ้านต่างช่อง เมื่อพากันมาแล้วก็ไม่เลื่อมปนกัน ของใครของเรา

สมมติว่าเราจะลุกจากนี้จะไปอยู่ที่ไหน ใครจะไปอยู่ที่ไหนก็ต้อง
ไปที่นั่นแหละ ของใครของเราอย่างนี้ นี่แหละอุปมาอุปไมย ให้เห็น
ในปัจจุบันนี้

ที่นี่ จิตใจของเราเหมือนกัน เราไปยึดเอารูปดี เราก็ไปที่ดี เรา
ยึดเอารูปชั่ว เราก็ไปที่ชั่ว นี่แหละให้พากันพิจารณา

คัมภีร์ท่านบอกไว้ไม่ใช่อื่นไกล ที่ท่านบอกไว้ว่า **ปัญจกัณโธ**
รูปกัณโธ **เวทนากัณโธ** **สัญญากัณโธ** **สังขารกัณโธ** **วิญญาณกั**
ณโธ นี่แหละ

ท่านว่ากรรมะทั้งหลาย จงเอาตัวของเราเป็นตัวกรรมะ คำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้าอยู่ในตัวเราทั้งนั้น

ปัญจักขันธา คือ ขันธ์ทั้งห้า **ขันท์ก็แปลว่ากอง** กองรูป
กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ มากองอยู่ในตัวเรา
นี้หมด

กองบุญกองบาปอยู่ในี่หมด กองสวรรค์กองนิพพานก็อยู่ในตัว
ของเรานี้หมดคนั้นแหละ อย่าคำนึงไปที่อื่น กองสุขกองทุกข์อยู่ในตัว
ของเรานี้ทั้งนั้น เหตุนี้ให้พากันรู้จักแจ่มแจ้ง

นี่แหละ**อิทธิกรรม**ทั้งหลาย ท่านจึงได้ว่า **กรรมะทั้งหลายอยู่ใน**
ตัวของเรา รูปก็รูปกรรม นามก็นามกรรม จะว่าเป็นของพระพุทธเจ้า
อย่างไรเล่า

พระพุทธเจ้าสอนให้พวกเรารู้จักตัวของเรา **นโม**นี้แหละคือ
ความนอบน้อม นอบน้อมไปสถานใด มันก็เป็นไปอย่างนั้น

เหตุนี้ให้พากันรู้จัก **นะ** รู้จัก **โม** หัวใจมันจึงรักษาได้

เวลานี้เราทั้งหลายไม่รู้จัก **นะ** ไม่รู้จัก **โม** หัวใจตัวเรามันจึง
รักษาไม่ได้

เราจะพิจารณาข้อนี้เพื่อเหตุใดเล่า เพื่อไม่ให้โศกเศร้า โศกา
เมื่อเราทั้งหลายจะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งสิ้นไป เมื่อ
พลัดพรากจากไปแล้ว เราจะมีควมโศกเศร้าอาลัยระลึกถึงซึ่งกันและกัน

นี่เรารับมาพิจารณาเสียตั้งแต่เวลาที่เรายู้นี้ เวลาเราจะจากไป
จะได้ไม่ห่วงไม่เียวอะไรสักอย่าง เราจึงมาพิจารณาข้อนี้

นะ คืออันใดเล่า เรามาถือข้อนี้เป็นตัวเป็นตน เป็นสัตว์ เป็น
บุคคล เป็นเราเป็นเขา เป็นผู้หญิงเป็นผู้ชาย เป็นพระเป็นเถร เรามา
ถือเอา **นะ** เอา **โม** นี้แหละพิจารณาดูที

หลงตัวหลงตน หลงลัทธิหลงบุคคล หลงเราหลงเขา นี่มัน
มาคามาติดข้องอยู่ที่นี่ เรามาพิจารณา **นะ** แล้วเราจะไม่หลง

นะ คืออันใด **ปิตตัง** - น้ำดี **เสมหัง** - น้ำเสลด **ปุพฺโพ** - น้ำเหลือง
โลหิตัง - น้ำเลือด **เสโท** - น้ำเหงื่อ **เมโท** - น้ำมันข้น **อัสสุ** - น้ำตา
วสา - น้ำมันเหลว **เชโฟ** - น้ำลาย **สิงฆานิกา** - น้ำมูก **ลลิกา** - น้ำไขข้อ
มุตตัง - น้ำมูตร

สิ่งเหล่านี้เป็นคนที่ไหนเล่า เป็นของกึ่งกึ่งนั้นมิใช่หรือ นี่แหละ
เราจึงต้องพิจารณาให้แน่นอนลงไป อย่างสงสัยลังเลสันทะทีใจ

**ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า ท่านให้พิจารณา พุทฺโธ ให้
มันรู้แจ้งเห็นจริง**

สังขธรรมทั้งหลายให้พากันรู้จัก ความเกิดก็ดี ความแก่ก็ดี
ความเจ็บก็ดี ความตายก็ดี ข้อนี้แหละสังขะของจริง

สิ่งไม่เกิดก็มี สิ่งไม่แก่ก็มี สิ่งไม่เจ็บก็มี สิ่งไม่ตายก็มี
นี่เรารู้จักสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้แก่ สิ่งนี้เจ็บ สิ่งนี้ตาย เราก็ควร
พิจารณาดู สิ่งใดไม่เกิด สิ่งใดไม่แก่ สิ่งใดไม่เจ็บ สิ่งใดไม่ตาย

เราอย่าไปนึกถึงอื่น **ให้นึกถึงดวงใจของเรา ผู้คิดผู้นึกที่มัน
ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตาย เพราะเหตุใด**

เราตั้งสมาธิ **พุทฺโธ พุทฺโธ** ดวงใจเราอยู่นิ่งภายใน มันไม่ส่ง
ไปข้างหน้า มาข้างซ้ายข้างขวา ข้างบนข้างล่าง ตั้งจำเพาะตรงกลาง
ผู้รู้หนึ่งอยู่นั้นแหละ มันก็ไม่ตาย แล้วก็ไม่เกิด มันนิ่งอย่างนั้นมันก็ไม่
ตายแล้วก็ไม่เกิด

มันไม่เกิด มันก็ไม่แก่ แล้วมันไม่แก่มันก็ไม่เจ็บ แล้วมันไม่เจ็บ
มันก็ไม่ตาย มันไม่ตายแล้วก็ไม่ทุกข์ **เณะ** จะว่าอย่างไรเล่า

เราต้องดูที่นี้ เดียวนี้ เราเกิดอยู่ นั่งอยู่นี้แหละ เกิดไม่หยุด
นี่แหละ เทศน์ให้ฟังก็ไม่หยุด นี่แหละ

ภเว ภวา สัมภวันติ มันเที่ยวก่อภพน้อยๆ ใหญ่ๆ อยู่เดี๋ยวนี้
แหละ

ฟังดูซี หัวใจของเราหยุดนิ่งได้หรือยัง นั่งดูมันไม่นิ่งซี นี่ให้รู้จักซี
ทำให้มันนิ่งซี เราไม่อยากตายก็หยุดเสียซี อย่าไปเกิดซี เราเกิดแล้ว
มันก็แก่ซี

เราอย่าไปเกิด ก่อชาติก่อภพอยู่เรื่อย เราไปเกิดเป็นชั้นใดเล่า
ในภูมิใดในภพอันใดเล่า รีบดูซี อย่าไปฟังแต่เสียงซี **น้อมเข้าดูดวงใจ
ให้ฟังดวงใจของเรา**

ใจของเราดีหรือชั่วเล่า ใจเราเป็นสุขหรือเป็นทุกข์เล่า เราฟังให้
มันแน่นอนลงไปซี ดูซิมันเกิดที่ไหนเล่า มันทุกข์อยู่ที่ไหนเล่า ต้นไม้
ภูเขาเลากาเขาก็ไม่ได้ทุกข์ ดินฟ้าอากาศเขาก็ไม่ได้ทุกข์ **มันทุกข์อยู่กับ
ดวงใจของเรา**

น้อมเข้าดูซี เราอยากพ้นทุกข์มิใช่หรือ มันไม่พ้นตรงฟ้าอากาศ
เมื่อใจเราสงบอยู่นี้แหละ ความเป็นสุขอยู่ที่เรา ดูซิว่าเวลานี้
ใจเราอยู่ในกุศลหรืออกุศล หรือไม่ใช่กุศลอกุศล ให้พิจารณา มันเป็น
ไปอย่างไรเล่า

**กุศลนั้นคือใจดี ใจเรามีความเยือกความเย็น นี่แหละกุศล
อกุศล คือ เป็นอย่างไร คือใจไม่ดี ใจไม่ดีนี่แหละเป็นอกุศล
ไม่ใช่กุศลอกุศล คืออันใด คือดีมันก็ไม่ว่า ชั่วมันก็ไม่ว่า
สุขมันก็ไม่ว่า ทุกข์มันก็ไม่ว่า เฉยอยู่ วางอุเบกขา มันไม่ส่งข้างหน้า**

ข้างหลัง ข้างซ้ายข้างขวา วางหมดทั้งนั้น **วางหมด** ใจมันวางหมด
พอมันวางแล้ว นี่แหละ**อาศัยสมาธิภาวนา** **เพ่งแล้วดูใจเราให้ดี**

เราอยากสุข ใจของเราเป็นสุขหรือยัง เราอยากได้บุญ ใจของ
เราเป็นบุญหรือยัง เราอยากพ้นทุกข์ ใจเราพ้นทุกข์หรือยัง เราอยากดี
ใจของเราดีหรือยัง

พิจารณาดูซี อย่าไปฟังอื่นซี ฟังดวงใจของเราให้มันแน่นอน
ลงไปซี เชื่อมันลงไปซี

นี่เป็นข้อปฏิบัติ นี่แหละสมาธิ คือจิตตั้งมั่นตั้งเที่ยงตั้งตรง

วิธีที่เราจะล้างบาปล้างกรรม จะล้างเหมือนคริสเตียนเขาไม่ได้
เราจะล้างบาปล้างกรรมไม่มีที่อื่น **เราต้องรักษาศีล สมาธิ ภาวนา นี่แหละ**

ล้างบาปล้างกรรม คือ **รักษาศีล** เราไม่ทำโทษน้อยใหญ่ทั้งหลาย
ทั้งหมดแล้ว ไม่มีบาปไม่มีกรรม

นั่งสมาธิแล้ว จิตของเราไม่ได้ก่อภพก่อชาติ จิตของเรานิ่งอยู่
มันก็ไม่ได้สร้างบาปสร้างกรรมอะไร มันวางเฉยอยู่ มันก็หมดบาป
หมดกรรม หมดตรงนั้นแหละ ไม่ใช่หมดที่อื่น

คือจิตเราไม่มีกรรม กรรมทั้งหลายก็ไม่มี จิตของเราไม่มีความชั่ว
ความชั่วทั้งหลายก็ไม่มี จิตของเราไม่ทุกข์ ความทุกข์ทั้งหลายก็ไม่มี
จิตของเราไม่อยาก ความอยากทั้งหลายก็ไม่มี

เหตุนี้แหละ ให้พากันพิจารณาให้มันแน่นอนลงไป จะไปหา
ความสุขที่ไหนเล่า จะไปหาความสุขตามข้าวตามของเงินทองไม่ใช่ทั้งนั้น
จะหาความสุขจากการทำงานไม่ใช่ทั้งนั้น เราก็อทุกข์เพราะเราหาข้าวของ
เงินทองนั่นซี

ความสุขนี้ต้องทำหัวใจของเราให้มันนิ่ง

พุทธโธ พุทธโธ ทำใจให้เยือกเย็น ทำใจให้เบา ทำให้ใจสบาย
แล้ว หัวใจเราสบายแล้ว การงานมันก็สบาย ข้าวของเงินทองก็สบาย
ชาวบ้านร้านตลาดมันก็สบาย ประเทศชาติก็สบาย

ข้อนี้พิจารณาให้เห็นจริงแจ้งประจักษ์กัน

เรามาทำบุญทำกุศล เราว่า **ทาน** อันนั้นได้บุญไหม ถ้ามใครเล่า
ถามดวงใจเราสิ ถ้าเราทำลงไปแล้วดวงใจเรามีความเยือกความเย็น
ใจเรามีความสุข ใจเรามีความสบาย ก็ได้บุญตรงนั้นแหละ

เพราะฉะนั้น บุญทั้งหลายใจเราถึงก่อน บาปก็ใจของเราถึงก่อน
ใจของเราเป็นหลักฐาน ใจของเราเป็นประธาน สำเร็จกับดวงใจ ไม่ได้
สำเร็จที่อื่นไกล

เหตุนั้น ให้พากันพิจารณาให้แน่นอนลงไป ประจักษ์ลงไป
เชื่อมั่นลงไป

นี่แหละโอวาทธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า สรุปลงหัวข้อความ
ความแล้วคือ **กาย กับ ใจ** นี้ **เป็นที่ตั้งแห่งคุณพระพุทธเจ้า แห่ง**
คุณพระธรรม แห่งคุณพระสงฆ์

เมื่อเราทั้งหลายได้ยินได้ฟังแล้วให้**โยนิโสมนสิการ** พากันกำหนด
จดจำ แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติฝึกหัดตนให้เข้าไปใน**ศีล** เป็นไปใน**ธรรม**
คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วแต่ต่อไป ท่านทั้งหลายจะมีแต่ความสุขความเจริญองกาม
ในธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังได้รับประทานวิสัยนามา **เอวัง**
ก็มีด้วยประการฉะนี้

จตุตถาโร ธรรมมา วณฺณนุติ อายุ วณฺณเณ สุขํ พลํ

กัณฑ์ที่ ๔ : ตูณิตตฺตฺไฉนของตน

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดง ณ วัดป่าอุดมสมพร

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ถอดจากเทปของ ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี,

ม.ร.ว. ส่งศรี เกตุสิงห์ ผู้ถอด

นั่งให้สบาย นั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย
ตั้งกายให้สบาย เราต้องการความสุขความสบาย

วางท่าวางทางให้สบาย ส่งฝ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ต้องกด
ต้องตั้ง วางให้สบาย

พอกายเราสบายแล้ว วางดวงใจให้สบาย

เมื่อใจเราสบายแล้ว ให้ระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า คุณพระธรรม
คุณพระสงฆ์ อยู่ในใจ เชื่อมั่นอยู่นั่น จึงให้นึกคำบริกรรมว่า **พุทโธ**
ธัมโม สังฆะ, พุทโธ ธัมโม สังฆะ สามหน แล้วให้นึก **พุทโธ พุทโธ**
คำเดียว

หลับตา จับปากเสีย ให้ระลึกอยู่ในใจ

พุทโธ คือ ความรู้ ความรู้อยู่ตรงไหนล่ะ ตาเราก็เพ่งดูที่รู้ว่า
พุทโธ ให้กำหนดดูที่เราอยากรู้

หูก็ลงไปฟังที่รู้อยู่นั้น สติของเราก็จดจ่อ ดูอันรู้อยู่นั้น อย่า
ส่งใจไปข้างหน้ามาข้างหลัง ข้างซ้ายข้างขวา ข้างบน ข้างล่าง ตั้งเฉพาะ

ท่ามกลางอันรู้ที่อยู่

ความ **รู้** อยู่ตรงไหนล่ะ เรากำหนดอยู่ตรงนั้น ไม่ต้องหา วาง ให้หมด ดูอัน **รู้** นั้นอยู่ นี่แหละเราจึงรู้จักว่า **ที่พึ่งของเรา**

เมื่อจิตของเราสงบเป็นสมาธิ มันตั้งตรงแน่วอยู่ภายใน ไส **รู้** ลึก เบาตนาเบาตัว

เมื่อจิตสงบแล้ว หายทุกข์หายยาก หายความลำบากรำคาญ มีแต่ความเบา มีแต่ความสบาย นั่นแหละที่อยู่ของตน นี่เรียกว่า **กุศลกรรม**

เมื่อจิตของเรามีความเบาความสบายแล้ว มันนำความสุขความเจริญมาให้ มันได้อุบายปัญญา ความรู้ความฉลาดเกิดตรงนั้น เราพัก เราจะมีกำลัง สติของเรา สมาธิของเรา ปัญญาของเราเกิดจากนั้น มันไม่เกิดจากอื่นไกล เรา **รู้** นี้ จิตของเรามีดี ผู้ **รู้** นั้น

พุทธะ แปลว่า **ผู้รู้** เราอยาก **รู้** มันเป็น อยู่ ยังไง **ผู้รู้** ว่า **มีดี** มันมี มันมีดี เรา ก็ ยึดเอาความมีดีมาเป็นตนเสีย มันสว่างก็ไปยึดเอา ความสว่างมาเป็นตนเสีย นี่มันเป็นอย่างนี้

มันทุกข์ก็ไปยึดเอาทุกข์มาเป็นตนเลย เราไม่กำหนดว่า **ผู้รู้** ทุกข์ **มันมี** ทุกข์ต่างหาก **ผู้รู้** ต่างหาก **มันเฉยๆ** ก็ **ผู้รู้** เฉยๆ **มี**

ผู้รู้ มันไม่ได้เป็นอะไรซี อย่าง **พุทธะ** เป็น **ผู้รู้** เหนือหมดทุกอย่าง ความ **รู้** อันนี้ มีดีมัน **รู้** หลงมัน **รู้**

ท่านอาจารย์มัน ท่านเคยพูดแต่ก่อน ท่านร้องตะโกนแรง ท่าน ว่าใครเรียนไปถึงแต่อวิชชา ก็ไปหยุดแหละ

ถึงแต่อวิชชา ผู้ใด **รู้** ว่าแต่อวิชชา คือความหลง ท่านบอกยังงี้ แหละ ผู้ใด **รู้** อวิชชาล่ะ เราไม่ได้ดู เนาะ **ให้ดูผู้รู้** อวิชชา นั้นดี มันก็เป็น วิชชาขึ้นมาล่ะ

อวิชา คือความไม่รู้ **วิชา** คือความรู้แจ้งเห็นจริง นี่มันเป็น
อย่างนี้ เราก็ฟังดูผู้รู้อันนั้นอยู่ ความรู้อันนี้ไม่ใช่เป็นของแตกของทำลาย
และไม่เป็นของสูญหาย

ชนิดหนึ่งมันก็รู้ มันรู้อยู่หมด จึงว่า **พุทธ** คือ **ผู้รู้**

เราอยากรู้มันเป็นยังไง มันเป็นสุข เราไปยึดเอาสุข **ผู้รู้สุขมัน**
มีอยู่ มันเป็นทุกข์ เราก็ไปยึดเอาทุกข์มาเป็นตน **ผู้รู้ทุกข์มันมีอยู่** เรา
เป็นผู้ไปยึดเอาทั้งหมด นี้ จึงว่าอยากรู้มันเป็นอยู่ยังไง

สิ่งทั้งหลายทั้งหมดไม่มีใครทำให้ เราทำเอาเองทั้งหมด สุข ทุกข์
ดี ชั่ว เราไม่มีโอกาสอย่าง**คุณหมอว่า**

เดี๋ยวนี้เรามีอะไร นั่งอยู่เดี๋ยวนี้ เรามีโอกาสเต็มที่ ไม่มีอะไร
ชักอย่าง **ดูแต่ดวงใจดวงเดียวเท่านั้น** นี้เราต้องฟังดูที่ **น้ำมันไปเกาะ**
ตรงไหนเล่าหัวใจของเรา

ภเว ภวา สัมภวันติ เรารู้จักภพที่อยู่ของตน

ภวะ แปลว่า **ภพ** เราเจริญภพภาวานานี้

ภวะ แปลว่า **ภพ** ภพน้อยๆ ภพใหญ่ๆ ที่เราไปยึดตรงไหน
นั้นแหละภพอยู่ตรงนั้นแหละ ไปยึดเอา**สุข** นั้นมันก็เป็นภพ ไปยึดเอา
ทุกข์ มันก็เป็นภพ

ยึดเอา**ดี**มันก็เป็นภพที่ดี ยึดเอา**ชั่ว** มันก็เป็นภพที่ชั่ว ไปยึด
เอาทุกข์ก็เป็นภพที่ทุกข์ ไปยึดเอาสุขก็เป็นภพที่สุข **นี่ที่อยู่**

อัตตโนนาโถ **ตนเป็นที่พึ่งของตน** เมื่อจิตเราสบายแล้วเราก็
ได้ที่พึ่งอันสบาย เมื่อจิตเราไม่สบาย เราก็ได้ที่พึ่งอันไม่สบาย นี่มัน
เป็นอย่างนี้ ให้พึ่งรู้พึ่งเห็นนี้

สันทิฏฐิโก **ผู้ปฏิบัติรู้เองเห็นเอง** ไม่ใช่ผู้อื่นเห็น เราเป็นผู้เห็น
ชี้ ให้มันรู้มันเห็นแจ้งประจักษ์ชี้ มันจึงหายความสงสัยในภพทั้งหลาย

ภาพน้อยๆ ใหญ่ๆ ที่ใกล้ที่ไกล ในนอก ผู้นี้ทั้งหมดเป็นผู้ไปยึด ผู้นี้ทั้งหมดเป็นผู้ไปถือ ให้รู้จัก

นรกมันก็ไม่ได้อยู่ต้นไม้ ภูเขาเลากา ในพื้นดิน ฟ้าอากาศ **นรก**ก็**หมายความว่า**ทุกข์

อะไรทุกข์เดี๋ยวนี้ ถ้าจิตเราทุกข์ นั่นแหละตัว**นรก** **นรก**ก็**หมายความว่า**ทุกข์ ภาพหนึ่งเป็นอย่างนั้น

สวรรค์หมายความว่า**สุข** จิตเราเป็นสุข เราก็ได้พึ่งอันสุข ก็สบาย เย็นอกเย็นใจ หายทุกข์หายยาก หายความลำบากรำคาญ ไม่มีภัย ไม่มีเวร ไม่มี**ความ**ชั่วทั้งหลาย มีแต่**ความ**เบา**ความ**สบาย ใสอยู่ ภายในผู้รู้**อัน**นั้น

ความพ้น**ทุกข์** เราอยากพ้นทุกข์ เราให้รู้จักว่าสิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นไม่ใช่ตัวทั้งหมด เราไปยึดเอา

เราอยากพ้นทุกข์ก็ให้กำหนดดูดี ถ้าจิตของเรามีทุกข์อยู่มันก็ไม่พ้นทุกข์ จิตพ้นทุกข์คือมันไม่ทุกข์ คือมันละมันวางหมด

เมื่อมันละมันวางหมดแล้ว นั่นแหละมันพ้นทุกข์ตรงนั้น มันไม่ได้พ้นที่อื่น

ผู้นี้เป็นทุกข์นี้แหละให้พากันกำหนดดูให้รู้ ให้ฟังลงไปซิ ให้มันแน่นอนลงไปซิ เชื่อมันลงไปซิ

สันติภูมิโก ผู้ปฏิบัติตัวเองเห็นเอง จะไม่เห็นอย่างไรละ **จิต**ของ**เรา** เราสบายเราก็รู้ เราไม่สบายเราก็รู้

อ้าว ! ต่อไปต่างคนต่างฟังดวงใจของเรา ไปได้ความยังไงแล้ว พิจารณาให้มันรู้

เมื่อเราได้ยินเสียงทั้งหลายทั้งหมด ให้รู้ว่าสิ่งเหล่านั้นไม่มีอันตรายแล้ว เราก็ไม่เดือดร้อน ตั้งดูความรู้ของเรา นั่น เราอยากสุขก็วางจิตของเราให้สบาย

สังขารทั้งหลายเหล่านั้นมันเป็นของไม่เที่ยงทั้งหมด **สังขารมัน**เป็นทุกข์ทั้งนั้น เรากำหนดจิตของเราผู้รู้อันเดียวเท่านั้น นี่แหละ**ตนของตน** คือ **ผู้รู้**

ผู้รู้นั้นแหละ **จิตวิญญาน**อันนั้นแหละมันไม่ก่อภพก่อชาติ มันไปก่อที่ไหนเล่า คือไปยึดที่ไหนแล้วมันก็ไปเกิดที่นั่น

เราได้แต่เดี๋ยวนี้ ได้สุขได้ทุกที มันต้องสร้างไว้แต่เดี๋ยวนี้ ต้องทำแต่เดี๋ยวนี้

เหตุนี้เราจะ**นั่งสมาธิ**ว่าจิตของเราตกในชั้นใดภูมิใด เช่น **กามาวจรกุศล** นี้แบ่งเป็นสองนัย แบ่งเป็น**อบายภูมิ**อันหนึ่ง แบ่งเป็น**จกามาวจรสวรรค์**อันหนึ่ง

เราผู้ได้ยังไง แบ่งเป็น**อบายภูมิ** คือ**จิตเราทุกข์** จิตเราไม่ดี จิตเศร้าหมอง จิตวุ่นวาย นี่ไปทาง**อบายภูมิ** ไปทาง**นรก**

จิตเราพอใจใส มีความเบิกบาน ยิ้มแย้มแจ่มใส นี่เป็น**จกามาวจรสวรรค์**

ที่นี้ให้เราพิจารณา สิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นของไม่เที่ยง สิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตน เห็นแต่ภายนอก ไม่มีแก่นสาร ไม่มีสาระ **เราละได้**

เรามาดูเห็นแต่สังขารร่างกายเท่านี้ มาเห็นแต่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน นี้ มาเห็นอัฐภาพร่างกายนี้ มันเกิดจากนี้ทั้งหมด

เราก็มาพิจารณาสังขารร่างกายเรา **นโม** นี้ มันไม่มีแก่นไม่มีสาร

นะ คืออันใด เช่น **ปิดตัง** - น้ำดี **เสมหัง** - น้ำเสลด **บุพโพ** - น้ำเหลือง **โลหิตัง** - น้ำเลือด **เสโท** - น้ำเหงื่อ **เมโท** - น้ำมันชั้น **อัสสุ** - น้ำตา **วสา** - น้ำมันเหลว **เชโฟ** - น้ำลาย **สิงคานิกา** - น้ำมูก **ลลิกา** - น้ำไขข้อ **มุตตัง** - น้ำมูตร

สิ่งของเหล่านี้เป็นของทั้งหมด มิใช่เป็นของเอา ลังขารร่างกาย เราไม่ใช่เป็นแก่นเป็นสาร มีแต่กองทุกข์ทั้งนั้น ไม่ใช่เป็นตัวเป็นตน ไม่ใช่เป็นสัตว์เป็นบุคคล ไม่ใช่เป็นเราเป็นเขา

เราก็ละรูปภพ ถึง อรูปภพ เหลือแต่จิตดวงเดียว เห็นแต่ จิตดวงเดียว ไส ว่างอยู่หมด นั่นเรียกว่า **อรูปภพ ชั้นพรหม**

ถ้าเรารู้จัก**ภพทั้งสาม**นี้ว่ามันยังเป็นทุกข์อยู่ นำให้ทุกข์อยู่ภพทั้งหลายนี้ ละกิเลส ละตัณหา ราคะ โลภะ ที่ยึดน้อยหนึ่งก็ตาม

ยังภิญจิ รุปัง ในรูปทั้งหลายนี้ จิตมันจะวางมัด ไม่มีอะไร จนชนิดหนึ่ง ที่มีที่สว่างไม่มี เป็น**วิมุตติ**หลุดพ้นหมด

นั่น มันก็เข้าสู่**ปรีนิพพาน** ไม่มีเกิดไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บไม่มีตาย ไม่มีทุกข์ ไม่มีอะไร ลังขารทั้งหลายไม่มี เป็นผู้ระงับดับหมดแล้ว ไม่มีอะไร เรื่องสมมตินิยมไม่มี

จึงว่า **วิมุตติ** แปลว่า **หลุดพ้นมัด** ข้อนี้ตนของตนต้องรู้เอง จะอธิบายอยู่อย่างนี้มันก็เป็นสมมติ นี่สมมติให้รู้จักหนทาง ผลที่สุดคือ**วิมุตติ หลุดพ้น**

อ้าว ! ต่อนี้ไปให้หนึ่งดู **จิตของเราอยู่ในชั้นใด ภูมิใด** ถ้าอธิบาย อยู่ แล้วท่านก็จะมาฟังแต่เสียง

กัณฑ์ที่ ๕ : เกิดจากภายใน

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดงที่ วัดป่าอุดมสมพร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓

ถอดจากแถบบันทึกเสียงของ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์
ม.ร.ว. สงครี เกตุสิงห์ ผู้ถอด อวย เกตุสิงห์ เรียบเรียง

ฟังเทศน์ก็ฟังกันมามากแล้ว บัดนี้เราต้องฟังธรรม

ธรรมเราก็รู้จักแล้วทางภายนอก มันก็เหลือแต่ภายใน นี่คือการ

วินัย

ฟังแต่ว่าวินัย วินะโย มันนำออกเสียจากความชั่ว ถ้าแปล
ทับศัพท์ก็ว่า “เกิดจากภายใน”

สิ่งทั้งหลายมันเกิดมาจากภายใน ไม่ใช่จากภายนอก เช่น
ผลมะพร้าวมันจะออกขึ้น มันก็งอกขึ้นจากข้างใน ที่น้ำมันเกิดเป็นต้นแล้ว
มันจะเป็นลูกก็เกิดขึ้นจากต้น มันไม่ได้ปลิวจากอื่นมาติดเอา นี่เปรียบ
เป็นอย่างนั้น

ที่นี้ภายในจิตใจของเรา มรรคผล ก็อยู่ภายใน สวรรค์ นิพพาน
ก็อยู่ภายใน สุขทุกข์ก็อยู่ภายใน ไม่ใช่อยู่ภายนอก

ที่นี้ศาสนา ตัวพระพุทธศาสนานี้ก็อยู่ภายใน ท่านไม่ได้ว่า
อื่นไกล ปริมณฑลของศาสนา กว้างศอก ยาววา หนาคืบ นั้น พิจารณา
ดูซิ

มีเท่านั้นแหละปริมณฑลศาสนา เบื้องบนเพียงศีรษะเรา เบื้องต่ำ

เพียงพื้นเท้า ข้างขวาติดแขนขวา ข้างซ้ายติดแขนซ้าย ข้างหน้าติดหน้าอก ข้างหลังติดแผ่นหลัง

ปริมณฑลศาสนามีเท่านั้น เราก็มาพิจารณาในนี้ ให้มันรู้ในนี้

ในโอวาทปาฏิโมกข์ท่านได้กล่าวไว้ว่า **“สัมพะปาปัสสะ อะกรณัง กุสลัสสูปสัมปทา สจิตตะปริโยทะปนัง เอตัง พุทธฐานะสาสนัง”**

ถ้าแปลใจความเป็นภาษาของพวกเราแล้ว ท่านบอกว่า**ละ** ความชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจ สิ่งใดมันชั่วท่านให้ละ สิ่งใดไม่ดีไม่งามท่านให้ละ ไม่ไปกระทำทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ที่นี้ **กุสลัสสูปสัมปทา** พวกท่านทำกุศลให้เกิด ให้มันขึ้นทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ให้กระทำคุณงามความดี

สจิตตะปริโยทะปนัง ชำระดวงใจให้ผ่องใส ท่านว่าชำระดวงใจ ท่านไม่ได้ว่าอันอื่นผ่องใส **ใจผ่องใส**

เอตัง พุทธฐานะสาสนัง นั้นเป็นศาสนา

ท่านไม่ได้ให้ละความชั่วจากที่อื่น จากกายจากใจเท่านั้นละ ความสุขทุกข์ก็ไม่ได้มาจากอื่น เกิดขึ้นจากในกายของเรา

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงจะให้ฟังข้างใน การประพฤติ การปฏิบัติ ถ้าเราไปดูแต่ข้างนอก ไปฟังแต่ข้างนอก เราก็มองไม่เห็น หรือเห็นแต่มัน ละไม่ได้ วางไม่ได้

เช่นว่า**ความเกิด**อย่างนี้แหละ เราก็มองเห็นคนเกิดมา **คนแก่** เราก็มองเห็น แต่เราละไม่ได้ **คนเจ็บไข้**ได้พยาธิเราก็มองเห็น แต่เราละไม่ได้ **คนตาย**เราก็มองเห็น แต่เราละไม่ได้

อันนี้ในพระธรรมคุณท่านจึงบอกไว้ว่า **“เอหิภัสสิโก”** จงร้องเรียกสัตว์ทั้งหลาย**มาดูธรรม** ท่านให้มาดูธรรม

“**โอปะนะยิโก**” ท่านให้น้อมเข้ามา มาดู ดูความเกิด อะไร
มันเกิดเล่า ตัวเรานี้เป็นผู้เกิด

ถ้าเราเห็นความเกิดของเราว่าเป็นตัวทุกข์ มันก็ละเอง ถ้าเรา
ไม่เห็นในตัวของเราเป็นตัวทุกข์แล้ว มันก็ละไม่ได้

เปรียบอุปมาอุปมัยเหมือนกับเรายกของหนักๆ ถ้าเรารู้ว่ามันหนัก
แล้วเราก็อวาง ถ้าเราไม่รู้จักรักหนัก มันก็ไม่วาง นี่แหละฉันใดก็ฉันนั้น

ถ้าเราเห็น**ความเกิดเป็นทุกข์**แล้ว เราก็หยุดจากการเกิดทั้งหลาย
ถ้าเราเห็นความแก่แล้ว มันก็ถอนรากะ โลภะ โทสะ โมหะ ความโลภ
ความโกรธ ความหลง ได้ ทั้งความทะเยอทะยานดิ้นรนหรือความอยาก
ทั้งหลาย

นี่จึงเห็นความเจ็บไข้ได้พยาธิ ยิ่งทุกข์แสนทุกข์ ร้องโอยคราง
โอยอยู่อย่างนี้แหละ

ถ้าเราเห็นอย่างนี้แล้ว ก็ยิ่งวาง ยิ่งละ ละ**อุปาทาน** การยึด
ทั้งหลายทั้งหมด ว่าสิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนี้เป็นของเรา รวมเข้าแล้ว
ตัวเราก็ไม่เป็นตัวของเราแล้ว มีแต่บ่อน (ที) เจ็บ มีแต่บ่อนปวด ตรง
ไหนๆ ก็เหมือนกัน

เราเห็นจริงแจ้งประจักษ์แล้ว จิตของเราก็ถอน**อุปาทาน**การยึดถือ
หรือละ**สังกายทิฐิ**ได้ รู้ว่าที่ถือว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นสัตว์เป็นบุคคล เป็น
เราเป็นเขา มันเป็นไปไม่ได้

เมื่อเราเห็นเป็นยังงี้แล้ว จิตมันก็สงบภายในได้ มันไม่มีความ
พัวพันในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์

ไม่มีความทะยานอยากในสิ่งเหล่านั้น เมื่อรู้ว่าไม่มีแก่นไม่มีสาร
ไม่มีสาระ มันก็เลิกก็ละได้ นี่เป็นข้อสำคัญ

ที่นี้เราน้อมเข้ามาพิจารณาถึง**ความตาย** เมื่อเห็นความตายเข้าแล้ว ยิ่งเบื่อหน่าย หมัดความกำหนดยินดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้ามันเห็นอย่างนี้แล้ว มันไม่ได้อะไรสักอย่าง ไม่เป็นแก่น เป็นสาร ไม่มีสาระ มันก็เลยละหมด **สิ้นอุปาทาน** การยึดถือ และ **ไม่มีความสงสัย** คือ **วิจิกิจฉา**

สัพพัตถปริมาส การอุปคล้ำศีล ก็ไม่มี

นี่แหละ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้**ฟังธรรม** น้อมเข้ามาพิจารณา ในตัวของเราให้ฟังรู้ฟังเห็น

ที่พระพุทธเจ้าท่านสละราชสมบัติได้ก็เพราะอันนี้ ท่านตรัสรู้ที่รู้ อันนี้ คือตัดกิเลส ตัดตัณหา ตัดราคะ โลภะ โทสะ โมหะ เมื่อเห็น แล้วมันก็ตัดเอง

เมื่อเรารู้เราเห็นก็ตั้งอุปมาในเบื้องต้น คือเมื่อเรายกของหนักไว้ พอเรารู้จักว่าหนักเราก็วางเอง แม้บุคคลอื่นจะห้ามไว้ไม่ให้วางก็ห้ามไม่ได้

เหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านสละราชสมบัติได้ก็เพราะ ท่านมาเห็นสิ่งเหล่านี้

เพราะฉะนั้น ต่อไปให้พากันเข้าที่นั่งฟังภายใน ให้มันเห็นจริง แจ่มประจักษ์ลงไป พิจารณาเท่านั้นแหละ**อริยสังขธรรมทั้งสี่** เข้าวิปัสสนา เพ่งพิจารณา

อ้าว ! นั่งเข้าที่ นั่งให้สบาย เพ่งเล็งดูให้มันรู้มันเห็น นั่งเพ่ง พิจารณาให้มันแน่นอนลงไป เมื่อเห็นสิ่งใดเกิด ก็เห็นเกิดเป็นทุกข์ อะไร มันเกิดเล่า อะไรมันแก่เล่า อะไรมันเจ็บไข้ได้พยาธิเล่า อะไรมันตายเล่า

ที่นี้เมื่อเห็นสิ่งเหล่านั้นเกิด สิ่งเหล่านั้นแก่ สิ่งเหล่านั้นเจ็บไข้
ได้พยาธิ สิ่งเหล่านั้นตาย พิจารณาต่อไปว่า**สิ่งที่ไม่เกิดละ สิ่งที่ไม่แก่ละ**
มันก็มี สิ่งไม่เจ็บไม่ไข้ ไม่ตาย มันก็มี สิ่งไม่มีทุกข์มันก็มี

มันเป็นคู่กัน เหมือนมืดกับสว่างอย่างนั้นแหละ ความร้อนและ
ความเย็นมันเป็นคู่กัน

เมื่อจิตวิญญาณปนภูิสถิ **ขันธ** คือ กองรูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ ก็เกิดขึ้น

เมื่อเรารู้แล้ว เรากำหนดเห็นผู้รู้ที่อยู่ภายใน ผู้รู้นั้นดี นั้นชั่ว
นั้นสุข นั้นทุกข์ เรารู้แล้ว

มันมี**ผู้รู้** รู้ว่าเกิด รู้ว่าแก่ ใครเป็นผู้รู้ละ เราก็อบพระยิโก
น้อมเข้าหาผู้รู้นั้นแหละ

รู้ว่าเจ็บ ใครเป็นผู้รู้ละ รู้ว่าตาย ใครเป็นผู้รู้ละ รู้ว่าทุกข์ **ใคร**
เป็นผู้รู้ละ

ถ้าเราน้อมเข้าตรง**ผู้รู้**แล้ว สิ่งเหล่านั้นมันก็ดับไปเอง เมื่อเรารู้
สิ่งเหล่านั้นแล้ว มันก็ไม่เกิด เมื่อเกิดไม่มีแล้ว แก่มันก็ไม่มี แก่ไม่มี
แล้วความเจ็บไข้ได้พยาธิมันก็ไม่มี ความเจ็บไข้ได้พยาธิไม่มีแล้ว ความ
ตายมันก็ไม่มี

เมื่อความตายไม่มีแล้ว ความทุกข์มันก็ไม่มี จะเอาอะไรมา
ทุกข์ละ นะ มันก็มีแต่ **พุทโธ ผู้รู้** อยู่ในแหละ

ที่เราตายแล้วก็เกิดมาเวียนว่ายตายเกิด ก็เพราะไม่มีพุทโธ
คือไม่มีผู้รู้นั้นแหละ

บัดนี้ละเราจะทำให้รู้ เราอยากรู้ว่าสิ่งใดเป็นอะไร จึงให้น้อม
เข้ามาภายใน อะไรๆ มันออกไปจากภายใน ดีก็ดีจากภายใน

เมื่อภายในเราไม่ว่าแล้ว สิ่งเหล่านั้นภายนอกเขาว่าใหม่ ในคำสอน
ท่านว่า **อัมมัตตา วา พหิทธา**

อัมมัตตา คือภายใน **พหิทธา** คือภายนอก ภายนอกคือ
นอกจากจิตของเรา ภายในคือในจิตของเรา ผู้นี้เป็นผู้ปรุง ผู้นี้เป็น
ผู้แต่ง

เหตุฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงให้น้อมเข้ามาพิจารณาภายในของเรา
ปัจฉัตตัง รู้จำเพาะตนเท่านั้น

ถ้าตนไม่ก่อภพก่อชาติแล้ว มันจะมาจากไหนล่ะ ไม่ก่อกรรม
ก่อเวรแล้ว กรรมเวรมันจะมาจากไหนล่ะ

ถ้าจิตของเราสงบนิ่ง มันไม่ส่งไปข้างหน้ามาข้างหลัง ข้างซ้าย
ข้างขวา ข้างบนข้างล่าง ตั้งเฉพาะท่ามกลางความรู้อยู่นั้น

มันไม่สำคัญมันหมยอดีต อนาคต กำหนดดูอยู่แต่ในปัจจุบันนี้
นั่งดูอยู่เดี๋ยวนี้ มันเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ ทุกข์ก็เราไปว่าเขา
สุขก็เราไปว่าเขา เมื่อเราไม่ว่าสุขแล้วมันจะมีไหม

นั่น เราไปยึดเอาสุข มันก็เลยเป็นสุข เราไปยึดเอาทุกข์มันก็
เป็นทุกข์

**เพราะฉะนั้น เราต้องสงบนิ่งอยู่ อย่าให้โอนเอียงไปนั้นไปนี้
ให้ตั้งอยู่ที่พุทธ คือผู้รู้ภายใน**

เราทั้งหลายอยากพ้นทุกข์ ทุกข์อยู่ที่ไหนเล่า ทุกข์ไม่ได้อยู่ใน
ต้นไม้ภูเขาเลากา คือ**ดวงใจเรานี้เป็นทุกข์** ทุกข์เพราะความหลง

ที่นี้การพ้นทุกข์ ที่เรานั่งอยู่นี้จิตของเรามันมีความเบิกบาน **พุทธโธ**
คือกำหนดผู้รู้อยู่ มันไม่ทุกข์ จิตมันไม่ทุกข์ก็แปลว่ามันพ้นทุกข์

สุขเพราะมันไม่ทุกข์ นี่ไม่ใช่อื่น ทุกข์ไม่ใช่ผ้าผ่อน ท่อนสะไบ
ที่อยู่อาศัยมันทุกข์ ไม่ใช่เงินทองมันทุกข์ ญาติพี่น้องมันทุกข์ก็ไม่ใช่

พ่อแม่พี่น้องมันทุกข์ ข้าวของเงินทองมันทุกข์ การงานมันทุกข์
อย่างนั้นหรือ

ก็เรานั่งนิ่งอยู่นี้มีอะไรละ ก็ดูซี เรานั่งอยู่เดี๋ยวนี้ไม่มีอะไร
ซักอย่างไม่ใช่หรือ การที่ไหนดมี งานที่ไหนดมี ให้นั่งอยู่เฉยๆ

ทำไมมันทุกข์ล่ะ นั่นแหละ ทุกข์เพราะจิตของเรามันหลง

เหตุนี้ให้พากันนั่งดู ต่อไปนี้ให้ฟังธรรมของตัว มันเป็นกุศลธรรม
หรืออกุศลธรรม

กุศลธรรม คือจิตฉลาด จิตมีความเยือกความเย็น จิตมีความ
เบาความสบาย **กายะลหุตา จิตตะลหุตา** เมื่อจิตเบาแล้วกายก็เบา

เมื่อจิตของเราเป็นสมาธิแล้ว มันมีความอ่อนน้อมนวลในจิตในใจ
ยิ้มในใจ อิมอกอิมใจ ใจไม่กวนวาย ใจว่านอนสอนง่าย นั่น มันเป็นอย่างนี้

มีความอ่อนละมุนละไมไม่ใช่อ่อนแอ เบายิ่งกว่าล้า ยิ่งกว่าหมด
อิมอกอิมใจ เกิดปีติขึ้น อิมยิ่งกว่าหลับกว่านอน อิมยิ่งกว่ารับอาหาร
มันเป็นยังงี้

เมื่อจิตมันสงบแล้วมันสบาย เบาหมดร่างหมดกายนี้แหละ
นี่แหละให้รู้จัก นี่**จิตเป็นกุศล**

อกุศล ละ จิตทะเยอทะยาน จิตฟุ้งซ่าน มันไม่สงบ มีแต่
ปวดตรงนั้นปวดตรงนี้ ไปยึดเอาอันนั้นไปยึดเอาอันนี้มาเป็น**ตน** ไปถือ
เอาสิ่งโน้นสิ่งนี้มาเป็น**ตน** มันก็เลยเป็นทุกข์ยังงี้**แหละ**

ต่อไปนี้ให้พิจารณา**อภัยกตธรรม** สุขมันก็ไม่ใช่ ทุกข์มันก็ไม่ใช่
มันไม่ได้ไปยึดเอาสุข มันไม่ได้ไปยึดเอาทุกข์

อุเบกขา วางเฉย ไม่ได้ส่งไปข้างหน้าข้างหลัง ไม่ได้สำคัญสูง
สำคัญต่ำ สำคัญใกล้สำคัญไกล สำคัญในสำคัญนอก มันไม่ได้หมาย
เป็นอย่างโน้นเป็นอย่างนี้

พุทฺโธ เป็นความรู้จำเพาะอยู่คนเดียว เป็น**เอกัคคตารมณ** เป็น
อารมณอื่นเดียว

นี่แหละ**อัปพยากตรธรรม** หรือ **อัปพยากฤต** นั้น ไม่ได้สำคัญ
มันหมาย ไม่ได้สำคัญเย็นไม่ได้สำคัญร้อน สำคัญมีดีสำคัญสว่าง หรือ
สมมติทั้งหลายเหล่านี้

มันไม่ได้สมมติว่าเป็นอย่างไร ไม่ได้สมมติว่าเป็นอย่างนี้ **วิมุตติ**
แปลว่าหลุดพ้นไปหมด เนะ จุดสำคัญเป็นอย่างนี้

เหตุนี้ให้พากันฟังดูต่อไป ต่างคนต่างฟังแลดู หัวใจของเรา
มันข้องอะไร มันคาอะไร ให้พิจารณา มันมืดหรือมันสว่าง

ยะถากุตัง ญาณะทัสสะนัง

กุตัง ความเป็นอยู่ในตัวของเรามันเป็นอยู่อย่างไร เราก็ฟังดูซิ
ถ้ามันทะเยอทะยาน มันยึดถือรูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะธรรมารมณ
อายตนะภายนอก เราก็ค้นพิจารณาถึงความเกิดแก่เจ็บตายนี้ซี

เราชอบใหม่ความเกิดนั้น เราชอบใหม่ความแก่นั้น เราชอบใหม่
ความเจ็บไข้ได้พยาธิ เราชอบใหม่ความตาย เรายินดีใหม่

ถ้าไม่ยินดี ทำไมเราไปยึดโน่นยึดนี้ ไปก่อนที่โน่นไปก่อนที่นี้ ดังที่
ว่า **ภวา ภเว สัมภวันติ**

ภวะ แปลว่า **ภพ สัมภวันติ** คือต่อ ไปต่ออารมณสัญญา
อารมณของธรรม เรื่องเป็นยังงี้

ธรรมารมณ กามารมณ รูปารมณ สัทธารมณ คันธารมณ
รสารมณ โผฏฐัพพารมณ

เราเอาอะไรเป็นอารมณ **เราก็ได้ไปเกิดเป็นสิ่งนั้น**

เมื่อเกิดแล้วมันก็แก่ ถ้าเรารู้แล้วเราไม่ไปยึดอะไรทั้งหมด เราก็
ไม่เกิดนะซี

เมื่อเราไม่เกิดแล้วเราจะเอาอะไรมาแก้เล่า
 ถ้าเราไม่แก้แล้วจะเอาอะไรมาเจ็บไข้ได้พยาธิเล่า
 ถ้าไม่เจ็บไข้ได้พยาธิแล้วจะเอาอะไรมาตายเล่า
 ถ้าไม่ตายจะเอาอะไรมาทุกข์ล่ะ แนะ มันก็หมดซี ลึ้นภพ
 ลึ้นชาติ เรื่องเป็นยังงี้

ที่นี้เราไม่ลึ้นภพลึ้นชาติซี ก่อภพก่อชาติเรื่อยไป ไม่มีที่ลึ้นสุด
 เอ้า ! ต่อนี้ไปต่างคนต่างเฟ่งดูซี เราไม่ต้องการทุกข์เรากี่หยุด
 ความเกิดซี **ให้จิตมันนิ่งเฉย อย่าส่งไป**

เอ้า ! พิจารณาให้มันรู้ เราว่าไม่ต้องการเป็นบาปเป็นกรรมอะไร
 ไม่ต้องการภัย ไม่ต้องการเวร ไม่ต้องการความชั่ว ให้ดูซี ผู้ใดเป็น
 กรรม ผู้ใดเป็นภัย ผู้ใดเป็นเวร

กรรมทั้งหลายไม่ได้มาจากอื่นไกล เช่น กายกรรม วชิกรรม
 มโนกรรม มันเกิดจากกาย เกิดจากวาจา เกิดจากใจ

นี่กายกรรมของเราก็ไม่มีแล้ว วชิกรรมของเราก็ไม่มีแล้ว ยัง
 เหลือแต่มโนกรรมนั่นซี

มโนกรรม คือความน้อมนึก เราะระลึกอันใดอยู่ ความรู้สึก
 ในตัวของเรา เราก็รู้ตรงนั้นซี

เมื่อจิตของเรารวมหมด ละหมด ปล่อยหมด วางหมด มันก็
 หมดภัยหมดเวร หมดบาปหมดกรรม นั่นซี

เพราะผู้นี้ (จิตเรานี้) ไม่เป็นกรรมแล้ว กรรมมันจะมาจากไหนเล่า
 ผู้นี้ไม่เป็นภัยแล้ว ภัยมันจะมาจากไหนเล่า ผู้นี้ไม่มีความชั่วแล้ว
 ความชั่วมันจะมาจากไหนเล่า

เพลงดูซี ใ้หัน่อมเข้ามาภายใน ฟังทางในมันปรุ้งมันแตงสังสารจักร เครื่องหมุนเวียน

ที่นี้พอเป็น**อรหันต์** จึงว่า **หักซึ่งสังสารจักร** คือหักอารมณ์ ลัญญานี่ซี ความปรุ้งความแตงนี้เป็นเครื่องจักรหมุน

อิทัง โข ภิกขเว ทุกขังอริยสัจจัง ชาตปิทุกขา นั้นของจริง คือความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นทุกข์ จริงอย่างนี้แหละ **เมื่อเราเห็นแล้วเราก็ดูหัวใจเราซี**

อ้าว ! ต่อไปนี้ให้พากันพิจารณาให้มันรู้มันเห็น **สันทิฏฐิโก** ผู้ปฏิบัติ รู้เองเห็นเอง

จะไม่เห็นยังงี้ได้ จิตของเราเอง เพลงเล็งดูให้มันรู้มันเห็นซี ให้มันแน่อนลงไป ให้มันเห็นจริงแจ้งประจักษ์ อย่าให้คนล่อลวงว่าสุข เป็นยังงั้นทุกข์เป็นยังงี้ ดีเป็นยังงั้น ไม่ดีเป็นยังงี้ ไม่ต้องสงสัย

สุขจริงใหม่ ทุกข์จริงใหม่ใจของเรา นั่งอยู่เดี๋ยวนี้อะ นั้นให้รู้มันซี เกิดจริงใหม่ แก่จริงใหม่ ให้รู้ซี มันไม่เกิดจริงใหม่ มันไม่แก่จริงใหม่

ไม่มีใครไปก่อภาพก่อชาติ มันก็ไม่เกิดซี เมื่อไม่เกิดแล้วความแก่จะมาแต่ไหนล่ะ

นี่แหละให้พากันฟังรู้ฟังเห็นต่อไป

กัณฑ์ที่ ๖ : พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดงเมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๔

ถอดจากเทปบันทึกเสียงของ **ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี**

ม.ร.ว. สงศรี เกตุสิงห์ ผู้ถอด **อวย เกตุสิงห์** ผู้เรียบเรียง

สังฆารของเรามันล่องไปทุกวัน ทุกเวลาทุกนาที เราจะเอาอะไร เป็นสรณะที่พึ่งได้ ให้พิจารณาให้มันรู้มันเห็น

ที่พึ่งของตน ที่เราทั้งหลายมาอย่างนี้ก็เพราะต้องการแสวงหา ที่พึ่งของตนอันแท้จริง **เราจะเอาอะไรเป็นสรณะที่พึ่งของเรา**

ในสามโลกนี้ ไม่มีสิ่งอื่นนอกจาก **พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ** เท่านั้น แหะละเป็นที่พึ่งของเรา

พุทฺโธ นี้ **คุณของพระพุทฺธเจ้า ชื่อของพระพุทฺธเจ้า**

ธัมโม นี้ **ชื่อของพระธรรม**

สังโฆ **ชื่อของพระอริยสงฆ์**

เราต้องให้รู้จัก สรณะที่พึ่งของเรามีเท่านั้น **พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์** น้อยที่ไหนล่ะ ธิปากันเล็งดูให้มันรู้จัก อยู่ที่โน่น อยู่ที่นั่น ก็เอาตรงไหนเล่าให้แน่นอน

พระพุทฺธศาสนาสอนให้พ้นจากทุกข์ ท่านสอนให้ **ละความชั่ว ทำความดี** เรามาอย่างนี้ก็เรียกว่ามาทำความดี ให้รู้จักไว้ ดีและชั่วมัน

ไม่ได้อยู่ที่ไหนอื่น สุขคติทุกข์ก็ติดมันไม่ได้อยู่แห่งอื่น **มันอยู่กับตัวของเรา**

นั่งอยู่นี้แหละ ไม่น้อยไม่ใหญ่ เท่าตัวเรานี้แหละ กว้างคอกยาววา หนาคืบ มีเท่านั้นแหละ**ปริมณฑล**ของพระศาสนา ที่พึ่งของเราก็คือเท่านี้ ที่อยู่อาศัยของเราก็คือเท่านี้ จะเอาอันนั้นมาเป็นที่พึ่ง เอาอันนี้มาเป็นที่พึ่งนั้นใช้ไม่ได้ พึ่งไม่ได้ ถ้าเราไม่มีพระพุทธรูป ไม่มีพระธรรม ไม่มีพระสงฆ์แล้ว พึ่งอะไรไม่ได้ทั้งนั้น ทำไม่จึงเป็นยังงั้น

ท่านให้หม่อมเข้ามาใน**ธรรมคุณ** ท่านบอกว่า **เอหิภัสลโก** จงร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ท่าน**ให้มาดูธรรม** คือดูรูปธรรม นามธรรมของเรานี้แหละ

รูปธรรม คืออัตตภาพร่างกายของเรา **นามธรรม** คือดวงใจ ผู้นึกผู้คิดผู้ปรุงแต่ง คือ **เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ**

รูปธรรม ได้แก่ธาตุสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ มาประชุมกันเข้า ถือว่าเป็นตัวเป็นตน

เวทนา ก็เกิดจากรูปกับนามนี้แหละ ไม่ได้เกิดจากอื่น เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็อย่างนี้แหละ เช่นนี้เราจึงต้องยึดเอาคุณพระพุทธรูปเจ้าเป็นที่พึ่ง

พุทธะ คือผู้รู้ เราต้องยึดเอาความรู้ไว้ ความรู้นี้อยู่ตรงไหน เราต้องพึ่งเล็งดู มันไม่ได้อยู่ที่อื่น **โอบนยะโก** หม่อมเข้ามา **ปัจฉัตตัง** รู้เฉพาะตนเท่านั้น เราก็พึ่งดูและยึดความรู้อันนั้น

เมื่อเราไม่มีความรู้แล้วพึ่งอะไรไม่ได้สักอย่างในโลกนี้ สังขารร่างกายเราก็คือพึ่งไม่ได้ ทรัพย์สมบัติวัตถุทั้งหลายเราก็คือพึ่งไม่ได้ ตึกร้านอาคารเราก็คือพึ่งไม่ได้ ชาวบ้านร้านตลาดประเทศชาติก็พึ่งไม่ได้

ทรัพย์สมบัติวัตถุทั้งหลายก็พึงไม่ได้ ตีกร้านอาคารก็พึงไม่ได้
 ชาวบ้านร้านตลาดก็พึงไม่ได้ ประเทศชาติก็พึงไม่ได้ ถ้าเราไม่มี**พุทธะ**
 คือความรู้แล้วก็อย่างนี้แหละ แต่ถ้าเรามีความรู้แล้วก็พึงได้หมด
 สิ่งขารร่างกายก็พึงได้ ตีกร้านอาคารก็พึงได้ ชาวบ้านร้านตลาด
 ประเทศชาติก็พึงได้

เหตุนี้จึงให้พากัน**โอบนະยิโก** คือให้หม่อมเข้ามาดู ถ้าไม่มีพุทธะ
 คือความรู้แล้วก็ไม่ได้ซักอย่าง อุปมาเหมือนคนตาย เห็นใหม่ละ คนตาย
 ไม่มี**ความรู้** จิตวิญญาณมันไม่มีแล้ว เหลือแต่ธาตุ มันก็เลยพึ่งไม่ได้
 จึงว่าเรามาอาศัยธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ มาประชุมกัน
 เข้า แล้วก็มายึดอันนี้เป็นที่พึ่งที่อาศัย
 เรื่องมันเป็นอย่างนั้น ที่จะอยู่ได้อย่างนี้ก็อาศัยบุญวาสนาบารมี
 ของเราที่ได้สร้างมาหลายภพหลายชาติ

บุญกุศลนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกล ก็ได้แก่ **ทานบารมี ศีลบารมี ภาวนา**
บารมี นี้แหละ

ทานก็รู้อยู่แล้ว คือการสละ หรือการละการวาง ผู้ใดละมากวาง
 ได้มากก็เป็นผลานิสงส์มาก ผู้ใดวางได้น้อยละได้น้อยก็มีผลานิสงส์น้อย
มัจฉริยะ ความตระหนี่เหนียวแน่นนี้แหละคือ**ความโลภ** ต้อง
 สละเสีย ให้เป็นผู้บริจาคนั้น บริจาคทรัพย์สมบัติวัตถุทั้งหลายเท่านั้นแหละ
 ไม่ใช่อื่นไกล แปลว่า**ทะนุบำรุงตน**

เหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านจะสำเร็จมรรคผล ท่านก็ได้
 สร้างบารมีมา คือ **ทานบารมี** อันนี้ นี้ให้เข้าใจไว้

ทานเป็นเครื่องสะเบียงของเรา เมื่อเราทำได้ทำไว้พอแล้ว เราจะ
 เดินทางไกล เราก็ไม่ต้องกลัว

อุปมาเหมือนกับเดินทางมาวัดนี้แหละ ถ้าเราไม่ได้เตรียมอะไรมา มั่นก็ไม่มี ถ้าเตรียมมาแล้วเราก็ไม่ต้องกลัวดอกแล้วอยาก กลัวทุกข์ กลัวยาก

ของเก่าของเราได้ทำมาไว้ ถ้าอะไรเราไม่ได้ทำมาแล้วเราก็ไม่ได้ อยากได้สิ่งไหน อยากได้สิ่งนี้ อยากเป็นโน้น อย่างเป็นทางการ เราไม่ได้ ทำไว้ไม่ได้สร้างไว้ อยากได้ มั่นก็ไม่ได้

ถ้าได้ทำไว้แล้ว สร้างไว้แล้ว ไม่อยากได้มั่นก็ได้ นี่แหละ **นทาน** **บารมี** เหตุนี้ให้พากันเข้าใจ

ศีลบารมีละ คนเราเพียงแต่รับศีล ไม่ได้รักษาศีล เข้าใจว่าศีล นั้นเป็นของพระ ถ้าพระไม่ให้แล้ว เราก็มองว่าเราไม่ได้ศีล อย่างเป็นทางการ **ศีลพัทพตปราชญ์** เพียงแต่ลูปคล่าศีล

แท้ที่จริงนั้น**ศีล**ของเราเกิดมาพร้อมกับเรา **ศีลห้าบริบูรณ์ตั้งแต่** **เกิดมา** **ชาสอง** **แขนสอง** **ศีรษะหนึ่ง** **อันนี้คือตัวศีลห้า** เราได้จาก มารดาของเรา เกิดมาก็มีพร้อมแล้ว

เมื่อเรามีศีลห้าบริบูรณ์อย่างนี้ ก็ให้เรารักษาอันนี้แหละ รักษากาย ของเรา รักษาวาจา รักษาใจให้เรียบร้อย อย่าไปกระทำโทษน้อยใหญ่ ทางกาย ทางวาจา ทางใจของเรา

โทษห้าคืออะไร คือ **ปาณาติปาตา** ท่านให้งดเว้น อย่าไปทำ มันเป็นโทษ ไม่ใช่ศีล

อทินนาทานา นั่นก็เป็นโทษ ไม่ใช่ศีล

กาเมสุมิจฉจจารา นั่นก็ไม่ใช่ศีล เป็นแต่โทษ

มสุสาวาหา ท่านให้งดเว้น มันเป็นโทษ ไม่ใช่ศีล

สุราเมระยะ มัชชชะ อันนี้ก็เป็นที่โทษ

ถ้าเราไม่ได้**ทำความผิดห้าอย่างนี้** อยู่ที่ไหนเราก็มีศีล อยู่ในบ้าน ในช่องก็มีศีล อยู่ในป่าในดงก็มีศีล อยู่ในรถในราเราก็มีศีล ให้เข้าใจ ศีลตามนี้

ที่คอยจะรับจากพระนั้นไม่ใช่ ท่านก็บอกว่าอย่าไปทำทำอย่างนั้น ให้ละเว้น

เมื่อเราละเว้นแล้ว อยู่ที่ไหนก็มีศีล เราก็เป็นคนบริสุทธิ์บริบูรณ์ ศีลทำอย่างนั้นเราไม่ยกได้ ไม่ปรารถนา เหตุฉนั้นได้จึงว่าไม่ยกได้ พิจารณาดูซี

สมมติว่ามีคนมาฆ่าเรา หรือมาฆ่าพี่ฆ่าน้องญาติวงศ์ของเรา เราดีใจไหมล่ะ เราไปฆ่าเขาล่ะ เขาดีใจไหม พิจารณาดูซี เราไม่ต้อง การอย่างนั้นไม่ใช่หรือ

ถ้าเราไม่ทำอย่างนั้นแล้ว โทษของเราก็ไม่มี เกิดมาอายุก็ยืนนาน ไม่ตายแต่น้อยแต่หนุ่ม ก็เพราะเราไม่ได้ทำ**ปาณาติบาต** ไว้ในหลายภพ หลายชาติ แม้ในชาตินี้ก็เหมือนกัน

เราฟังธรรมก็ฟังในชาตินี้ แล้วก็ปฏิบัติในชาตินี้ ในปัจจุบันนี้ เราไม่ต้องคำนึงถึงอดีตถึงอนาคต เรากำหนดให้รู้ได้ยวนี้ เรานั่งอยู่ที่นี่ เป็น**ศีล**อยู่ นี่ข้อสำคัญ

เหตุที่พระพุทธรูปเจ้าท่านจึงสอนไว้ให้**ละเว้นโทษ** ที่เราไม่ฟัง ปรารถนา เช่น **อทินนาทาน** การขโมย อย่างนี้ละ

เขาขโมยข้าวขโมยของขโมยเล็กขโมยน้อยของเรา เราก็ไม่ยกได้ หรือโจรปล้นสะดมก็อย่างนี้เราก็ไม่ยกได้ ท่านจึงให้**ละ**

ถ้าเราไม่ได้ขโมยของใครไม่ว่าในภพใดภพหนึ่ง เราก็ไม่ถูกโจร ไม่ถูกขโมย ไม่มีร้ายไม่มีภัยอะไรซักอย่าง เราละเว้นแล้วโจรทั้งหลาย ก็ไม่มี โจรน้ำก็ไม่มี โจรไฟก็ไม่มี โจรลมพายุพัดก็ไม่เป็นยังงั้น

กาเม ก็เช่นเดียวกัน เกิดมามีสามีภรรยา มีบุตรปรองดองกัน อันเดียวกัน เกิดคนมาละเมิด อย่างนี้เราก็ไม่ยกได้ ว่ายากสอนยาก หรือทะเลาะเบาะแว้งกันเราก็ไม่ยกได้

ถ้าเราละเว้นโทษกาเมนี้แล้ว มันก็ไม่มีโทษอะไร

มุสาวาทา ก็ฟังละเว้น มีคนมาฉ้อโกงหลอกหลวงเราเราก็ไม่
อยากได้ คิดดูซิ เราไปหลอกหลวงฉ้อโกงเขา เขาก็ไม่อยากได้เช่นเดียวกัน
นี่แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ละเว้น มันเป็นโทษ คนไม่ปรารถนา
ถ้าเรารักษาศีลนี้แล้ว เราก็สบาย ไปไหนก็สบายดี ไม่มีโทษ
เหล่านี้แล้ว

สุรา การมีนการเมา เราละกันแล้ว เราก็ไม่อยากได้ ภรรยา
ขี้เมา สามีขี้เมา ลูกขี้เมา พ่อแม่พี่น้องขี้เมา เราก็ไม่อยากได้ เมื่อ
ไม่มีเมาแล้วจะทะเลาะเบาะแว้งกันที่ไหนเล่า

เกิดมากรรมให้โทษ เช่นคนเป็นใบ้บ้าเสียจริตผิดมนุษย์ เป็น
ลมบ้าหมู เราก็ไม่อยากได้ หูหนวกตาบอดเป็นไปอย่างนี้เราก็ไม่อยาก
ได้ ขี้หูตกุดถึงกระจะกองกองอยู่ เป็นคนไม่มีสติปัญญา เราก็ไม่อยากได้

พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ละเว้นโทษเหล่านี้ เมื่อเราทั้งหลายละเว้น
แล้ว เราไปไหนก็อยู่เย็นเป็นสุขสนุกสบาย

ฉะนั้น เมื่อเราสมาทานศีล พระท่านจึงบอกว่า **สีเลนะ สุกตัง**
ยันติ ผู้ละเว้นแล้วมีความสุข คือละเว้นโทษเหล่านี้แล้วมีความสุข
เพราะไม่มีโทษแล้ว

เดี๋ยวนี้คนยากเพราะเหตุใด มันไม่ยากเพราะอื่นหรือ ยก
เพราะขี้ขโมยยังงี้ ยกเพราะความกลัวคนมาฆ่าฟันรันแทงยังงี้แหละ

มีบุตรภรรยาที่กลัวนอกใจกัน หรือกลัวคนมาฉ้อโกงหลอกหลวง
หรือคนขี้เมา

เรากลัวยากเหล่านี้แหละ ทำบ้านทำช่องปิดกั้นจงกุกุญแจเพราะเหตุใด เพราะขี้ขโมย ถ้าไม่มีขี้ขโมยแล้วสบายสบาย เราไปไหนๆ ของเราทิ้งไว้ตรงไหนก็ไม่มีใจร ไม่มีขโมย ไม่มีอะไรๆ แล้วเราก็อสบายเรื่องเป็นยังงั้น

พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ สิ่งที่ไม่ต้องการ เมื่อละแล้วเราก็มีความสุข เพราะเราไม่มีบาปไม่มีกรรมทำอย่างนั้น ไม่มีโทษเหล่านี้แหละ มันก็มีความสุข ไปไหนก็มีความสุข ทำอะไรก็มีความสุข

สีเลนะ โภคสัมปทา เราก็มียุคสมบัติ ไปไหนพาไปไหนก็ดี ในปัจจุบันก็ดี เป็นคนไม่ทุกข์เป็นคนไม่จนด้วยอำนาจของศีลนี้

เพราะเราไม่ทำชั่วแล้ว เราทำอันใดมันก็สะดวกไม่ขัดไม่ข้อง มันก็มียุคสมบัติ ศีลนำโภคสมบัติมาให้เรา

สีเลนะ นิพพุตติยันติ จะไปพระนิพพานก็อาศัยศีลนี้เป็นต้นเหตุนี้ให้พากันเข้าใจ นี่เป็นข้อปฏิบัติ ที่พากันมานี้ก็ต้องการความสุข ต้องการความเจริญ ต้องการคุณงามความดี ไม่ใช่อื่นไกล เราทำอะไรก็ต้องการความสุข ความสบายความพ้นทุกข์เท่านั้น

ต่อไปนี้ให้ทำบุญโดยเข้าที่**สมาธิภาวนา** นั่งดูบุญกุศลของเราจิตใจมันเป็นยังไงดูให้มันรู้มันเห็นชัด อย่าสักแต่ว่าสักแต่ทำ เอาให้มันเห็นจริงแจ้งประจักษ์ชัด

เราต้องการความสุขความสบาย แล้วมันได้ตามต้องการไหม เราก็มารู้ว่าความสุขความสบายมันอยู่ตรงไหน เราก็นั่งให้สบายวางกายของเราให้สบาย วางท่าวางทางให้สง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส

เมื่อกายเราสบายแล้ว เราก็อ**วางใจให้สบาย** รวมตาเข้าไปหาดวงใจ หูก็รวมเข้าไป

เมื่อใจสบายแล้ว นึกถึงคุณพระพุทธเจ้า เชื่อมันว่าพระพุทธเจ้า
อยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ พระอริยสงฆ์อยู่ในใจ เราก็ต้องระลึกดูว่า
อยู่ในใจจริงไหม

เราต้องนึกว่า **พุทธโธ** รู้ที่ไหนเล่า รู้ในใจของเรา

นึก **ธัมโม** อยู่ที่ไหนเล่า อยู่ในใจของเรา

นึก **สังโฆ** อยู่ที่ไหนเล่า มันก็นึกในใจของเรา

โอ! พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ตรงนี้ ในใจของเรา
ไม่ใช่ที่อื่น

เราเชื่อมันอย่างนั้นแล้ว จึงให้นึกคำปริกรรมภาวนาว่า **พุทธโธ**
ธัมโม สังโฆ สามหน แล้วรวมเอาคำเดียว ให้นึกว่า **พุทธโธ พุทธโธ**
หลับตา จับปากเสีย

ตาเราก็จังเล็งดูตำแหน่งที่ระลึก**พุทธโธ**นั้น มันระลึกตรงไหน
หูเราก็จังฟังที่ระลึก**พุทธโธ**นั้น **สติ**เราก็จังดูที่ระลึก **พุทธโธ พุทธโธ**

จะดูทำไมเล่า ดูเพื่อรู้ว่าตัวของเรานี้เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ มันดี
หรือมันชั่ว คือที่ได้อธิบายมาแล้ว **เราเข้าวัด วัด**ดูว่าสุขกับทุกข์อันใด
มากกว่ากัน ดีกับชั่วอันไหนมากกว่ากัน

เราเข้าวัดฟังธรรม เราฟังดูซิ เวลานี้จิตใจของเรามันอยู่ ธรรมใด
ภูมิใดภพใดให้รู้จัก จิตของเราอยู่ในกุศลหรืออกุศลก็ให้รู้จัก ให้เรานึก
ปริกรรม **พุทธโธ พุทธโธ** ฟังเล็งดูจิตใจของเรา

ถ้าจิตของเราเป็นกุศลมันเป็นยังไง คือจิตมีความสงบ มันไม่
ส่งหน้าส่งหลัง ส่งซ้ายส่งขวา เบื้องบนเบื้องล่าง ตั้งอยู่จำเพาะท่ามกลาง
ผู้รู้ **พุทธโธ พุทธโธ**

มันมีใจเยือกใจเย็น ใจสุขใจสบาย **กายะลหุตา จิตตะลหุตา**
จิตเบากายมันก็เบา ไม่หนักไม่หน่วง ไม่ม่วงไม่เหงา หายทุกข์หายยาก
หายความลำบากรำคาญ สบายอกสบายใจ

นั่นแหละเป็นตัวบุญกุศลแท้ ไม่ใช่อื่นเป็นบุญ ตัวสุขตัวสบายแท้ นี่จะได้เป็นบุญเป็นวาสนาเป็นบารมีของเรา เป็นนิสัยของเรา ติดทนนำตัวไปทุกภพทุกชาติ

นี่แหละให้เข้าใจไว้ จิตของเราสงบเป็นสมาธิคือ กุศล

อกุศล เป็นยังไง คือจิตเราไม่ดี จิตทะเยอทะยาน จิตดีนรนพะวังพะวง จิตทุกข์จิตยาก จิตไม่มีความสงบ มันเลยเป็นทุกข์ เรียกว่า **อกุศล**

ความทุกข์ทั้งหลายไม่ได้อยู่ที่อื่น เราต้องฟังดูที่นั่นแหละ ถ้าจิตของเราุ่นวายเดือดร้อน ก็ทำให้ตกทุกข์ได้ยาก ให้พากันรู้พากันเข้าใจ **ไม่ใช่มาจากอื่น มาจากจิต**

กรรมทั้งหลาย **กุศลกรรม อกุศลกรรม** อันนี้ว่าเป็นกรรมในศาสนาทำนว่ากรรมทั้งหลายไม่ได้อยู่ที่อื่น

กัมมัฏสโกมฺหิ กรรมนั้นเป็นของๆ ตน **กัลยาณัง วา ปาปัง วา ตัสสหายาหาภวิสสันติ** เราทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจะได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป

เราจะรู้ได้อย่างไร **กุศลกรรม** พิจารณาดูซี กรรมทั้งหลายมันไม่ได้อยู่ที่อื่น มันไม่ได้อยู่ในปาไนตง ต้นไม้ภูเขาเลากา ไม่ได้อยู่ในบ้านในเมือง ไม่ได้อยู่ในฟ้าอากาศ

กรรม กายกรรมเนาะ มันอยู่ในกายของเราเนี่ย มันเกิดจากกายของเรา

วจีกรรม มันเกิดจากวาจาของเราเนี่ย ไม่ได้เกิดจากอื่นไกล

มโนกรรม มันเกิดจากดวงใจของเราเนี่ยแหละ ให้รู้จักไว้

แต่เวลานี้ **กายกรรม**ของเราไม่มีแล้ว **วจีกรรม**ไม่มีแล้ว ยังเหลือ
อยู่แต่**มโนกรรม**

เราจะรู้ได้อย่างไร กรรมดีกรรมชั่ว **กัลยาณัง วา** คือกรรมอันดี
ได้แก่จิตของเราสงบ เป็นสมาธิ จิตตั้งอยู่ภายใน มั่นวางไม่ด เยินอก
เยินใจ หายทุกข์หายยาก หายลำบากหายจำคาญ สะบายสบาย เบาตน
เบาตัว

กายะลหุตา จิตตะลหุตา เขา มีกายเบา มีจิตเบา ความอ่อนนุ่ม
นิ่มนวล ไม่ใช่อ่อนแอ นี่แหละ**จิตสงบเป็นสมาธิ** เรียกว่า **กรรมอันดี**
ให้รู้จักไว้

เราไม่ต้องห่วงอดีตอนาคต เราจะเป็นยังไงต่อไป เราหนึ่งดู
เดี๋ยวนี้แหละ จิตของเรามีความสุขความสบาย ก็นั่นแหละ เราก็จะ
ได้รับความสบาย จะไปชาติไหนภพไหนก็เห็นอยู่เดี๋ยวนี้แหละ

ปาปกัง คือ **กรรมอันชั่ว** คือจิตของเราไม่ดี จิตทุกข์ จิตยาก
จิตวุ่นจิตว้าย จิตไม่สงบ จิตไม่เป็นสมาธิ มั่นทะเยอทะยานอยู่ ทำให้
ทุกข์ให้ยาก ให้หนักให้หน่วง ให้ง่วงให้เหงา ให้มืดให้มัว ให้วุ่นให้ว้าย
จิตอย่างนี้แหละนำสัตว์ทั้งหลายให้ตกทุกข์ได้ยาก

พึงทราบเสียแต่เดี๋ยวนี้ ต่อไปเราไม่ต้องสงสัยว่ากรรมมันมาจาก
ไหน ใครเป็นผู้ทำละ เดี่ยวนี้เรารู้ **เราเป็นผู้ทำเอาเอง** ไม่ใช่ว่าเทวบุตร
เทวดาทำให้ พระอินทร์พระพรหมทำให้ พ่อแม่พี่น้องทำให้ ชาวบ้าน
ชาวตลาดทำให้ **เราทำเอาเอง**

ที่นั่งอยู่เดี๋ยวนี้แหละ**เราทำบุญ** บุญอันนี้เป็นอย่างเลิศอย่าง
ประเสริฐแท้

คือเราให้ทานร้อยพันหนกก็ตาม อานิสงส์ไม่เท่า เรานั่งสมาธินี้
มีผลานิสงส์เหมือนทำบุญอย่างที่สุดแล้ว **ปฏิบัติบูชา** บูชาอย่างเลิศ
อย่างประเสริฐแท้

เราเห็น**ตัวบุญ** คือ **กุศล** **ตัวสุข** เห็น**บาป**คือ**ตัวทุกข์**จริงๆ
ไม่ได้ว่าเล่นนะ

พระพุทธเจ้าไม่ได้โกหกผู้ใด ไม่ได้หลอกลวงผู้ใด ใครเป็นสุข
ละเดี๋ยวนี้ ใครดีใครไม่ดีก็ดูดี ไม่ใช่ข้าวของเงินทองดี ไม่ใช่ข้าวของ
เงินทองสุข ไม่ใช่ข้าวของเงินทองทุกข์ เราก็ดูดี

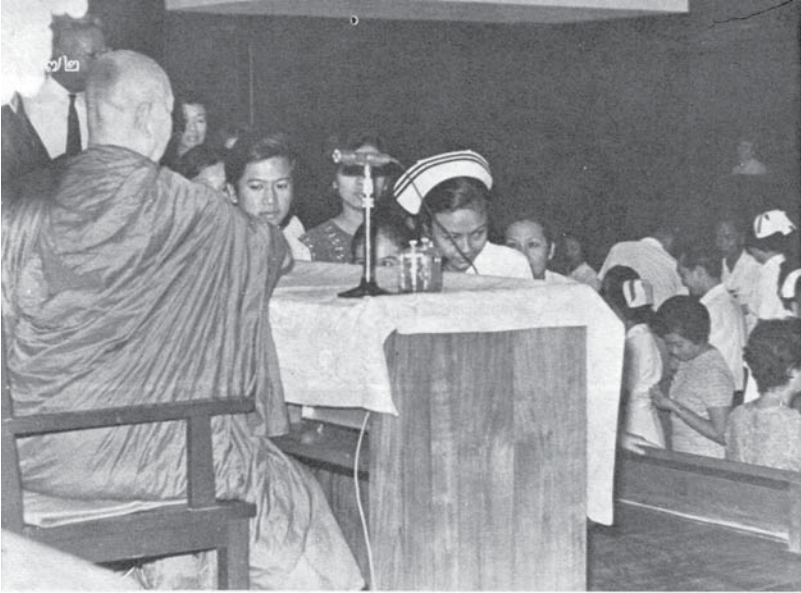
ดีที่ร้านอาคารมันสุขมันทุกข์เรอะ มันก็ไม่ใช่ ใจนั้นแหละมันทุกข์
ใจนั้นแหละมันสุข สุขเพราะเหตุใด **สุขเพราะใจสงบ** ทุกข์เพราะเหตุใด
ทุกข์เพราะใจไม่สงบ มันไปก่อกรรมก่อเวรไม่หมดซักที กรรมเก่าก็
ไม่หมด กรรมใหม่ก็เติมเรื่อยเข้าไป

มันจะหมดได้รึ หยุดเสียที่ชี้ **กรรม**นะ อย่าไปยึดเอากรรมที่
ยึดเอาอันใดมันก็เป็นกรรมอันนั้น

วางให้หมด ปล่อยให้หมด ละให้หมด ให้เหลือแต่พุทธโธ ผู้รู้
อันเดียวเท่านั้น

เฮ้ ! ต่อไปจะไม่อธิบายละ **ต่างคนต่างฟังใจของตัว** ให้มัน
แน่นอนลงไป **เชื่อมั่นลงไป** ให้มัน**ได้หลักได้ฐาน**ของตน

กัณฑ์ที่ ๗ : เทวทูต

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดงเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

ที่ห้องประชุม ตึกเจ็ดสิบสองปี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ศจ. น.พ. โรจน์ สุวรรณสุทธิ์ ถอดจากแถบบันทึก

อวย เกตุสิงห์ เรียบเรียง

เราทั้งหลายพากันอยู่กับเทวทูตอยู่ทุกวัน ทุกเวลา ทุกนาที

เทวทูต คืออะไรล่ะ ? คือ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ

ความตาย นี่แหละเราเห็นอยู่

เราทั้งหลายอยากพ้นทุกข์ ไม่ใช่อื่นเป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าท่านให้เห็นเทวทูตเช่นนี้ **เมื่อผู้ใดเห็นเทวทูต รู้จักเทวทูต** นี่แหละ **ผู้นั้นจะได้พ้นทุกข์**

ทุกข์ไม่ใช่อื่น ทุกข์ไม่ใช่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นทุกข์ ไม่มีวัตถุข้าวของเงินทองเป็นทุกข์ ไม่มียศฐาบรรดาศักดิ์เป็นทุกข์ นั่นไม่ใช่ สิ่งนั้นๆ พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ว่าเป็นทุกข์

ทุกข์นั้นมีประจำอยู่แล้วทุกคน เช่นหนีความเกิดไม่ได้ หนีความแก่ไม่ได้ หนีความเจ็บไข้ไม่ได้ หนีความตายไม่ได้ มีประจำอยู่แล้ว

หนทางจะหนีได้นั้นพระพุทธเจ้าท่านสอนสโรณะที่พึงไว้ เอาพระพุทธเจ้าเป็นสโรณะ เอาพระธรรม พระอริยสงฆ์ เป็นสโรณะ เป็นที่พึ่งกราบไหว้บูชาของเราทุกๆ วัน

เมื่อเราถึงพระพุทธรูปแล้วเราจะพนั้ได้ ถ้าเราไม่ยึดเอาพระพุทธรูป เป็นสรณะเป็นที่พึ่งแล้ว จะพนั้ไม่ได้ ให้พากันกราบทุกๆ วัน กราบแล้ว เข้าวัด **วัดดูพุทธสรณะที่พึ่งของเรา ธรรมสรณะที่พึ่งของเรา สังฆสรณะที่พึ่งของเรา**

เราเข้าวัด พากันรู้จักวัดหรือยัง เตี้ยวนี้คนเราไม่รู้จักวัด จึงได้ พากันยุ่งยากเดือดร้อน ถ้าต่างคนต่างเข้าวัดแล้วก็จะไม่ยาก

วัดอะไรละ ? วัดดูตัวของเรา ไม่ใช่ชีวิตของพระเจ้าพระสงฆ์ **วัด** ของเรามีประจำทุกคน

กราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ สามหน กราบแล้วก็นั่งวัดดูใจของเรา นึกถึงพระพุทธรูปเจ้าอยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ พระอริยสงฆ์สาวกอยู่ในใจ

ระลึกคำบริกรรมภาวนาอยู่ว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ หน แล้ว นึกรวม พุทโธ - พุทโธ คำเดียวในใจของเรา

ใจเราก็เพ่ง พุทโธ - พุทโธ หลับตา จับปากเสีย ระลึกละอยู่ในใจ ลึนก็ไม่กระดิก ใจเราก็เพ่งที่ระลึกว่า พุทโธ หูเราก็ฟังที่ระลึกพุทโธ

พุทธะ คือความรู้ เพ่งดูให้รู้ว่าทำไมเกิดมาจึงเป็นทุกข์ สุข เพราะอะไร ทุกข์อยู่ที่ไหน สุขอยู่ที่ไหน

ทำหนังสือได้วางลงไว้ **พุทธะคือผู้รู้** นี่เป็นที่พึ่งของเรา เพ่งดูให้ รู้ทัน **ความเกิดคือความทุกข์** เรารู้แล้วเราก็ไม่เกิด

บางคนถามว่า ตายแล้วได้เกิดใหม่ ? จงนั่งดูว่าใครจะห้ามได้ ความเกิดนี้ใครห้ามไม่ได้

พระพุทธรูปเจ้าให้บำเพ็ญศีล **สมาธิ ปัญญา** เป็นหลักของ พระพุทธรูปศาสนา บำเพ็ญศีลด้วยการรักษากาย รักษาวาจา รักษาใจ ของเราให้มันสงบ ให้เรียบร้อย

เรารักษากาย สำรวมใจ กาย วาจา ของเราให้เรียบร้อย เรา
ไม่ทำโทษน้อยใหญ่ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจแล้ว เกิดมาอีกเรา
ก็ไม่ใช่เป็นคนพิกลพิการ เกิดมาก็กายบริบูรณ์ วาจาก็บริบูรณ์ ใจก็บริบูรณ์

เราต้องการอย่างนี้ **เรารักษาศีล** ไม่ใช่อื่น เรารักษากายวาจาใจ
เท่านี้ รักษาเพื่อให้ตัวเราได้พ้นจากตกทุกข์ได้ยาก ให้ตัวเราไม่วิกล
วิการ ใจเราไม่วิกลวิการ รักษาตรงนี้

นี่แหละเป็นหนทางที่จะออกจากทุกข์ได้ ให้พากันทำตรงนี้

**สัมมาสมาธิ ทำจิตให้เที่ยง อย่าให้มันไปก่อกพบก่อกษาค่อกกรรม
ก่อกเวรอะไร**

ใจมันสงบเพราะเป็นสมาธิ ใจตั้งมั่น ตั้งเที่ยง ตั้งตรง ใจไม่
อ่อนแอจนคลอนแคลนไปในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส สัมผัสทั้งหลาย
เหล่านั้น

เวลามันจะไปนั้น มันไปเที่ยววก่อกพบก่อกษาค่อกษาค่อกกรรม
จึงให้เข้า**วิตถุ** เราเข้าสมาธิ เราตั้งให้แน่น มันจะออกไปข้างหน้าเราก็รู้
จะไปข้างหลังเราก็รู้ จะออกไปทางซ้ายทางขวา ทางล่างทางบน จิตของ
เราก็รู้ตามไป นี่คือ**หัตถ์ทำสมาธิเพื่อทำจิตของเราให้ตั้งมั่น**

ที่เราเป็นทุกข์ เพราะมันไม่ตั้งมั่น มันเป็น**อนิจจัง** มันไม่เที่ยง
**สิ่งไหนเป็นอนิจจัง - ไม่เที่ยง สิ่งนั้นก็เป็ทุกข์ สิ่งไหนเป็นทุกข์ สิ่งนั้น
ก็ไม่ใช้ตัวตน**

การทำใจให้ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวเรียกว่า **สมาธิ** เราจะหาอะไรทำ
ก็ต้องหาของที่เที่ยงที่แท้ ไม่เอาของแปรผันยักย้าย **จึงต้องให้ทำสมาธิ
มันจึงจะรู้**

เมื่อ**รู้**แล้วก็เกิด**ปัญญา** ไม่ใช่อื่นไกล คือความรอบรู้ในกองสังขาร
การปรุงการแต่ง

จึงต้องให้**เข้าวัดฟังธรรม** จะได้ว่า การปรุงอะไรเป็น**กุศล** เป็น กุศลเราเบิกบาน เป็น**พุทธโธ**มีความสว่างไสว จิตไม่เศร้าหมอง จิตไม่ รำคาญ

จิตพุทธโธ - จิตเบิกบาน จิตพุทธโธ - จิตรู้ นี่แหละให้พากันรู้จัก

ถ้า**กุศล**มันปรุงขึ้นแล้วก็ทำให้จิตเศร้าหมอง จิตฟุ้งซ่านรำคาญ เกิดราคะ เกิดโลภะ เกิดโทสะ เกิดโมหะ ขึ้น มันเป็นไปอย่างนี้เมื่อ ประกอบอกุศลกรรม มันทำสัตว์ทั้งหลายให้ตกทุกข์ได้ยาก

ได้ยินได้ฟังแล้วให้นำนมเข้ามาพิจารณาในดวงใจของเรา พระพุทธเจ้าท่านวางศาสนาไว้ตรงนี้ **ความมีศีล สมานธิ ปัญญา**

ศีล ไม่ใช่อื่น คือตัวของเราเองเป็นศีล ลำรวมกาย วาจา ใจ ของเราให้เรียบร้อย

ศีลอยู่ตรงนี้ ไม่ใช่อยู่ตรงอื่น ไม่ใช่ศีลอยู่ที่พระพุทธเจ้า ไม่ใช่ ศีลอยู่กับพระ **ศีลอยู่กับตัวของเรา**

ผู้ที่ลำรวมตัวเรียบร้อย ไม่ทำโทษน้อยใหญ่ ทำกาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ไม่เป็นโทษ ไม่เป็นภัย เมื่อยืนก็เป็นศีล เดินก็เป็นศีล นั่งนอนก็เป็นศีล ไปไหนก็เป็นศีล

ถ้าเราไม่ได้ทำโทษ ๕ อย่าง คือ ปาณาฯ, อทินนาฯ, กาเมฯ, มุสาฯ, สุราฯ เราอยู่ไหนก็เป็นศีล อยู่ในป่า ในดง ในบ้าน ในเมือง ในกลางหนทางก็เป็นศีล

เมื่อเราไม่ได้ทำโทษเหล่านั้นแล้ว โทษทั้งหลายก็ไม่มี โทษห้า อย่างนี้ เราทั้งหลายไม่มีใครปรารถนา ไม่มีใครต้องการ ให้พากันลำรวม ระวัง อย่าให้เกิดขึ้นในตัวของเรา

ห้าอย่างนั้นคือ ฆ่าสัตว์ ลักขโมย ประพฤติกาเม กล่าวมุสา ดื่มสุราสูท

สิ่งเหล่านี้ ถ้าเราไม่ทำมันก็ไม่มีโทษ ไม่มีกรรม ไม่มีบาป ไม่มี
 ความชั่ว เราเกิดในภพใดชาติใดก็ตาม เราก็เป็นคนสวยคนงาม กาย
 เรียบร้อย วาจारेียบร้อย ใจเรียบร้อย เราก็มีความสุขความสบาย
 เรามีความสุขความสบายเพราะเหตุใด เพราะเราละโทษห้าอย่าง
 ทั้งหมดนั้น

สีเลนะ สุคติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปทา มีความสุขความ
 สบาย มีโภคทรัพย์สมบัติ เป็นคนไม่ทุกข์ไม่จน

เพราะเหตุใดจึงไม่ทุกข์ไม่จน เพราะเราเกิดมาสมบูรณ์ กายเรา
 ก็สมบูรณ์ วาจาก็สมบูรณ์ ใจก็สมบูรณ์ คีปะหาอะไรก็ไม่ขัดข้อง ทำการ
 ทำงานอะไรไม่ขัดไม่ข้อง เพราะโทษไม่มีในตัวเรา เราก็เจริญขึ้น เจริญ
 เพราะไม่ขัดข้อง มีความสะดวก

พระพุทธเจ้าสอนให้ทำอย่างนี้ ให้คนทั้งหลายเชื่อพระพุทธเจ้า
 ท่านไม่ได้บัญญัติศาสนาให้ตันไม้ ภูเขาเลากา ในป่าในดง ในบ้าน
 ในเมือง ในถนนหนทาง ในโบสถ์ศาลาโรงธรรมวิหาร

ท่านบัญญัติศาสนาไว้ในตัวเราทุกคน คือ คีละ สมาธิ ปัญญา
 ก็อธิบายให้ฟังแล้ว

ลำรวมกาย วาจา ใจ ของเรา กายของเรานี้เป็นพุทธศาสนา
 วาจาของเราเป็นพุทธศาสนา ใจของเราเป็นพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าสอนที่กายของเรา วาจาของเรา ใจของเรา ท่าน
 สอนให้ทำดี ไม่ให้ทำความชั่ว ให้ว่างไว้

ท่านทั้งหลายก็ได้เรียนมามากแล้ว สิ่งผิดสิ่งถูกก็ทราบอยู่แล้ว
 สิ่งที่ไม่ดีก็อย่าทำ ถ้าเราไม่ทำแล้วสิ่งไม่ดีก็ไม่มาหาเรา ถ้าเราทำแล้ว
 สิ่งนั้นๆ ก็จำเป็นต้องได้

เราทำสมาธิ ทำจิตให้ตั้งมั่น ดูที่จิตของเรา จิตของเราอยู่ที่ไหน
 เล่า ?

จิตคือผู้คิด ผู้นึก ผู้ปรุง ผู้แต่ง

ใครเล่าเป็นบุญเป็นบาป ก่อภพก่อชาติ ก่อกรรมก่อเวร

ท่านสอนให้ตั้งมั่นเพื่อเราจะได้หมดบาปหมดกรรม หมดเคราะห์
ทั้งหลาย จิตเป็นสมาธิ จิตตั้งมั่น เมื่อจิตสงบแล้วสิ่งทั้งหลายสงบหมด

ก็เมื่อจิตนี้ไม่ได้ไปก่อภพก่อชาติ ใครที่ไหนจะไปก่อเล่า เมื่อ
จิตนี้ไม่ไปก่อแล้ว ความเกิดไม่มีแล้ว ความเจ็บจะมีมาแต่ไหนเล่า
ความแก่ไม่มีแล้ว ความเจ็บไข้ได้พยาธิจะมาจากไหนเล่า

ความเจ็บไข้ได้พยาธิไม่มีแล้ว ความตายจะมาแต่ไหนเล่า ความ
ตายไม่มีแล้ว ความเกิดจะมาที่ไหนเล่า มันเป็นอย่างนี้

นี่เราเวียนว่ายตายเกิด เกิดแล้วก็ตาย ตายแล้วก็เกิด เกิดแล้ว
ก็ตายอยู่อย่างนี้ ก็กับที่กัลป์อนันตกาล ถ้าดูให้แน่วที่ใจก็เห็นว่าเรานี่เอง
ไปก่อภพก่อชาติ

ถ้าหยุดเสียก็เป็นอมตะ เป็นของเที่ยงแท้ไม่แปรผัน ไม่ไปก่อภพ
ก่อชาติ เมื่อชาติไม่มีแล้ว ความแก่ก็ไม่มี ความแก่ไม่มีแล้ว ความ
เจ็บไข้ได้พยาธิก็ไม่มี ความเจ็บไข้ได้พยาธิไม่มี ความตายมันก็ไม่
มันเป็นอย่างนี้

เมื่อได้ยินได้ฟังแล้ว ให้**โอบณะยิโก**น้อมเข้ามาดูภายใน คน
ทั้งหลายตายแล้วเกิดใหม่ ดูรานะแหละเกิดหรือไม่เกิดเดี๋ยวนี้ ทำอยู่
เดี๋ยวนี้ละ จิตของเราอยู่เฉยๆ ไหมล่ะ เอา**โอบณะยิกรรม**น้อมเข้าไปดูซิ

จิตของเรามันเฉยๆ อยู่ได้ไหมล่ะ มันก่อภพก่อชาติไม่รู้วาก็ภพ
แล้ว มันปรุงมันแต่ง มันก่อตรงโน้น มันดับตรงนี้ ก่อตรงนั้น อยู่
อย่างนั้น มันก็ภพแล้วนี้ ที่นั่งอยู่เดี๋ยวนี้

ความเกิดนี้เราห้ามไม่ได้ เหตุนี้ท่านจึงให้พิจารณาพุทธโธ

พร้อมกัน ท่านได้ให้พิจารณาเหตุเหตุนี้ ยกขึ้นในใจของตน

ทุกข์คือความเกิดนี้ เราต้องหยุดเสีย ล้างบาปล้างกรรม ตัดบาปตัดกรรม เราจะล้างด้วยมิตตาบาก็ไม่ได้ จะล้างด้วยน้ำก็ไม่ได้ **ต้องนั่งสมาธิให้จิตสงบเท่านั้นแหละ**

เมื่อจิตสงบแล้วมันว่างหมด ไม่มีอะไร มีแต่ความเบา ความสบาย เย็นอกเย็นใจ หายทุกข์หายยาก หายความลำบากรำคาญ มีแต่ **พุทธ** - ความเบิกบาน **พุทธ** - ความสว่างไสว **พุทธ** - ความผ่องใส กรรมทั้งหลายมันก็หมด หมดความชั่ว มีแต่ **พุทธ** - ความเบิกบาน

เหตุนี้ สรรณะที่พึ่งของเราต้องอาศัยความรู้นี้ เมื่อขาดความรู้หาที่พึ่งไม่ได้

ในสังจกิริยาคาถา ท่านว่า **นัตถิ เม สรณัง อัญญัญ** ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี จะพึ่งนั่นพึ่งนี้พึ่งอะไรไม่ได้สักอย่าง ตัวเราเองก็พึ่งไม่ได้ ชาวบ้านชาวไร่ประเทศชาติพึ่งไม่ได้ บิดามารดาปู่ย่าตายายพึ่งไม่ได้ทั้งหมด

ตัวเราก็พึ่งไม่ได้ อะไรเล่าเป็นที่พึ่งของเรา **พุทธ** **เม สรณัง วรัง** มีแต่พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐ พวกเขาน้อมมาดูซิว่า พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนเวลานี้

โอปนะยิโก น้อมเข้ามาภายใน **พุทธะ คือความรู้** นี้ก็ดูว่าอยู่ที่ไหนเดี๋ยวนี้ **พุทธ** **พุทธ** อยู่ในใจ

พุทธ คือความรู้ ใจเราเป็นผู้รู้ ขาดความรู้อย่างเดียว ไม่มีที่พึ่งอะไรสักอย่าง อุบัติเหมือนคนตาย คนตายแล้วขาดความรู้ ทำอะไรไม่ได้สักอย่างเดียว

เหตุนี้ จึงได้มาเตือนใจให้เรามีที่พึ่ง **สรณะ** ที่กราบที่ไหว้ อย่าได้สงสัยลังเล เราอยู่ในภพใดชาติใด เราเกิดมาแล้ว ต่อไปให้รู้จักที่อยู่

เมื่อเรา**นั่งสมาธิ** เราไปที่ที่อยู่ของเรา เมื่อจิตมันสงบมันสบายอก
สบายใจ มันไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่ร้อนไม่วาย สบาย**นั่นแหละที่อยู่ของเรา**

เมื่อจิตของเราเป็นอย่างนั้น มันนำความสุขความเจริญมาให้ ใน
ปัจจุบันและเบื้องหน้า จิตเช่นนั้นต้องนำไป**สุดติ** เพราะเดี๋ยวนี้มีความสุข
ดับขันธุ์ไปก็ต้องมีความสุข

ถ้าจิตของเราเป็น**อกุศล**ทุกข์ยากวุ่นวาย ง่วงเหงาหาวนอน ทุกข์
อกทุกข์ใจ จิตอย่างนั้นก็นำไป**สุดติ** มาเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์มีทุกข์
ต่ำช้าเลวทราม

ถ้าไม่เป็นมนุษย์ เป็นเปรต เป็นเดรัจฉาน เป็นสัตว์นรกก็ได้
เหตุนี้ให้พากันเข้าใจ

เมื่อเห็นสิ่งเหล่านั้นเป็น**ทุกข์** แล้วเราไม่ต้องการก็พากัน **พุทโธ**

พุทโธ กำจัดปัดเป่าเสียให้มันหนี

ถามว่าเราจะเป็นทุกข์ใหม่ถ้าไม่อยากได้ ก็ใครอยากจะเป็นเล่า

ต้อง**โอบณะยิก** ถามดูซิ ใครเป็นทุกข์ ไม่ใช่ต้นไม้ภูเขาเลากา
เป็นทุกข์ ไม่ใช่บ้านเมืองเป็นทุกข์ หรือถนนหนทางเป็นทุกข์ **ใจเราเป็น**
ผู้ทุกข์

เหตุนี้จึงได้มาเตือนใจให้เราภาวนา เลือกเฟ้นใจของเรา ถ้าเรา
ไม่เลือกเฟ้น ใจเราก็ใช้ไม่ได้ ใจเรามีทั้งดีทั้งชั่ว ต้องเลือกเฟ้น

เหมือนอย่างตัวปลาก็มีทั้งคุณทั้งโทษ ผู้มีปัญญาก็เลือกเอา
แต่เนื้อ มันก็สบาย ผู้ไม่มีปัญญาก็กินเอาก้างเข้าไปขวางคอตาย

จิตใจเรามีทั้งเปรต สัตว์นรก หูหนวกตาบอด ไม้บ้าเสียจริต
มีหมด หูดิตาติ สวยงามก็มี ใจพระมหากษัตริย์ เศรษฐี เสนาบดี
มีหมด เทวบุตรเทวดา พระอินทร์พระพรหมมีหมด ให้เลือกเอา

ถามว่าจะรู้ได้อย่างไร ใจเทวบุตรเทวดา พระอินทร์ พระพรหม
ได้แก่ **พุทโธ พุทโธ** ใจเราเบิกบาน ใจเราสว่าง ใจเราไสว ก็นำไป

ทางนี้

ที่นี้พวกดำ ใจเราเศร้าหมอง จิตไม่ผ่องใส จิตมืดจิตมัว วุ่นวายเดือดร้อน จิตทุกข์ขึ้นมาย่อมนำไปทุกคติ จิตสุขสบายนำไปสู่ทุกคติ นี่แหละเป็นข้อปฏิบัติ เราได้ยินได้ฟังแล้วตามศาสนาคำสั่งสอน

ท่านบอกไว้ใน**ธรรมคุณ** ว่า **เอหิภัสสิโก** ฟังเรียกร้องสัตว์ทั้งหลายให้**เข้ามาดูธรรม**

ดูธรรมอะไรเล่า **กุศลธรรม** และ **อกุศลธรรม**

กุศลธรรม จิตเราดี จิตเราฉลาด จิตเรามีความสุขความสบาย เราทำการงานทุกชิ้นทุกอย่าง เราก็ต้องการความสุขความสบาย นี่แหละ **กุศลธรรม**

อกุศลธรรม เป็นอย่างไรเล่า คือจิตเราไม่ดี ทุกข์ยากวุ่นวาย เดือดร้อน นี้อกุศลธรรม ให้พากันรู้จัก ท่านให้เรียกร้องสัตว์มาดูธรรม อันนี้

ลองเรียกหาความทุกข์จากดินฟ้าอากาศดูซิ **ไม่มี** นอกจากใจที่มีทุกข์แล้ว

สุขก็ใจเรา จะมีสุขดีนอกจากใจเรา แล้วที่อื่นไม่มี **ชั่ว**นอกจากใจเราชั่วแล้ว ที่อื่นก็ไม่มี

พูดง่ายๆ เราทั้งหลายพากันรู้จากข้อปฏิบัติ ถ้าจิตเราไม่ดีแล้ว ก็พาไม่ดีไปหมด จิตเราดีแล้วก็ดีไปหมด

บิดามารดา สามเณรชรา บุตร ธรรมดาก็รักกันมากไม่ใช่หรอก หากจิตไม่ดีแล้วก็เห็นเป็นไม่ดีไปหมด เลยเกิดทะเลาะกัน ถ้าจิตเราดีแล้วก็ไม่ทะเลาะกัน

สรุปแล้ว ธรรมะทั้งหลายทั้งหมด แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ อย่าย่ำใจว่าอยู่แห่งอื่นแห่งใด **อยู่ที่เรา** เราอาศัย**พระสามองค์**อยู่

พระอะไรเล่า **พระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถ์** ท่านวางศาสนาไว้ตรงนี้

ธรรมะแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ อยู่ในตัวของเรา เราเป็น
ตู้พระไตรปิฎก เหตุใดเล่า

สูตรปิฎก วินัยปิฎก ปรมาัตถปิฎก ทั้งสามนี้รวมกันเป็น
พระไตรปิฎก

อัสโส ปัสโส นิสังโส

สูตรปิฎก ได้แก่สูตรลมหายใจเข้าไป **วินัยปิฎก** ได้แก่หายใจ
ลมออกมา **ปรมาัตถปิฎก** ได้แก่ผู้รู้ที่อยู่ข้างใน รักษาชีวิตตนหรือไว้
ไม่ให้แตก ไม่ให้ทำลาย

นี่แหละเราอาศัย**พระสามองค์**นี้ ก็ต้องกราบต้องไหว้ เราต้อง
ปฏิบัติพระสามองค์นี้ ถ้าท่านละไปแล้ว หมอก็รักษาชีวิตเราไม่ได้ ถ้า
พระสามองค์นี้ยังรักษาเราอยู่ หมอก็ยังรักษาได้

ตราบไต่ยังมีลมหายใจอยู่ หมอก็รักษา ถ้าหมดลมหายใจแล้ว
หมอก็ไม่รักษา

เห็นไหมละ จริงหรือไม่จริง นี่แหละ**พระสามองค์** เราต้องปฏิบัติ
ต้องกราบต้องไหว้

นี่แหละ **พระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถ์**

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี นี่แหละพระสามองค์ ท่านจึงว่า
ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ถ้าสัตว์ใดปฏิบัติธรรมดี ธรรมย่อม
นำความดีให้ ถ้าสัตว์นั้นปฏิบัติธรรมชั่ว ธรรมก็นำความชั่วให้

เราที่มานั่งอยู่นี้ก็เหมือนกัน คืออะไรเล่า มีรูปร่างเหมือนกัน มี
ธาตุสี่ ชั้นห้า อายุตะนหก เหมือนกัน แต่รูปร่างไม่ตรงกัน ผู้ดำก็มี
ผู้ขาวก็มี ผู้สูงก็มี ผู้ต่ำก็มี เพราะเหตุใด

ผู้ใดประพฤติดี ธรรมก็ให้ดีแก่เรา ผู้ใดประพฤติไม่ดี ธรรม
ก็ให้ไม่ดีแก่เรา

ไม่ใช่บิดามารดาทำให้เราเกิดมาเป็นลูกตาบอด บิดามารดาทำให้ไม่ได้ หมอก็ทำให้ไม่ได้ เราทำมาเอง นี่แหละข้อปฏิบัติ

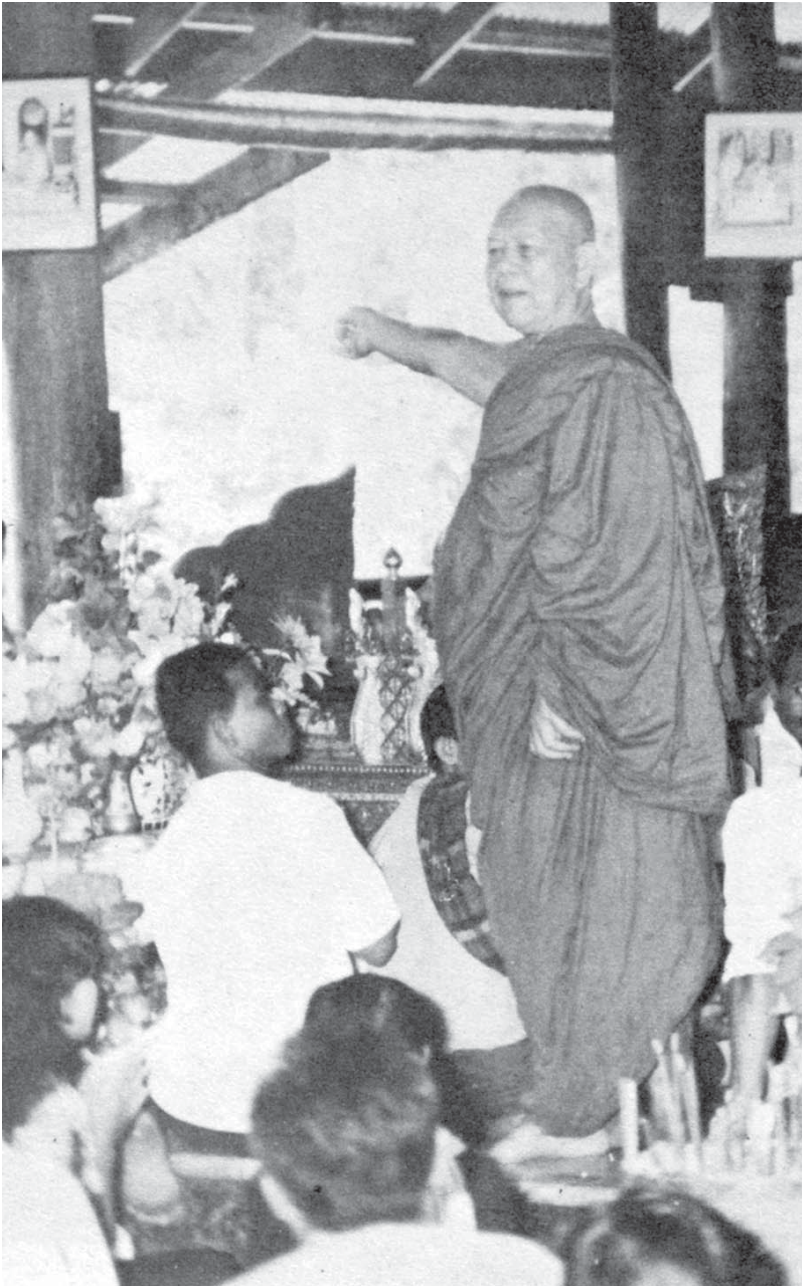
เมื่อได้ยินได้ฟังแล้ว **โอปนะยิโก** น้อมเข้าภายใน รู้เฉพาะตน นั้นแหละ นี่แหละข้อปฏิบัติที่นำมาเตือนใจ พอเป็นเครื่องประดับสติ ปัญญาบารมีของท่านทั้งหลาย

เมื่อท่านได้ฟังแล้ว **โยนิโสมนสิการ** พากันกำหนดจดจำไว้ในใจ แล้วพากันประพฤติปฏิบัติ ผีกหัดตนไปในธรรมคำสั่งสอน ดังได้บรรยายแล้ว

ขอให้ท่านทั้งหลายมีความสุขความเจริญ

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

กัณฑ์ที่ ๘ : ฉัตตภาวนา - พุทโธ

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดง ณ วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

เราท่านทั้งหลาย ที่มาประชุมพร้อมเพรียงกันนี้ จากประชุมทางกายแล้ว มาประชุมทางใจ ที่เรียกว่า **มรรคสมังคี ความประชุมทางกายทางใจของเรา** วานนี้ก็ได้เทศน์ไปแล้ว ไม่ใช่เรื่องอื่นเรื่องไกล เรื่องตัวของพวกเราทั้งนั้น

วันนี้ เราทั้งหลาย ให้น้อมจิตของเรา อย่าส่งไปทางอื่น เดียวนี้ เราอยากรู้จักความเป็นอยู่ของเราเวลานี้ อยู่ในชั้นใด ภูมิอันใด ในภาพอันใด ให้พากันให้น้อมเข้าไปดู อย่าล้ากว่าฟังแต่เสียง

การที่ฟังธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อท่านสอนแต่ก่อน ผู้ใดได้สดับว่า ธรรมะคำสั่งสอนนั้นได้สำเร็จมรรค สำเร็จผลเป็นจำนวนมาก

แต่เราทุกวันนี้ การที่ฟังๆ กันทุกวัน แต่ไม่ปรากฏจะได้สำเร็จมรรคสำเร็จผล คือเราเป็นแต่ฟังแต่เป็นพิธี มิได้ฟังถึงธรรมถึงวินัย ฟังแต่เป็นพิธีเท่านั้น

อันนี้การสำเร็จมรรคสำเร็จผล ไม่ได้สำเร็จที่อื่นไกล สำเร็จที่ดวงใจของเรา

ธรรมะ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ท่านวางไว้ถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ท่านก็ไม่ได้วางไว้ที่อื่น วางที่**กายที่ใจ**ของเรานี่เอง

นี่เรียกว่า**ที่ตั้งแห่งธรรมวินัย** มิใช่อื่นเป็นธรรม มิใช่อื่นเป็นวินัย ท่าน
บอกว่า **คือตัวของเรานี้แหละเป็นธรรมเป็นวินัย**

ท่านบอกว่า **ตาเป็นธรรม ตาเป็นวินัย หูเป็นธรรม หูเป็นวินัย**
คือเหตุไฉนจึงว่าเป็นอย่างนั้นเล่า ?

ตาสำหรับดู หูสำหรับฟัง เมื่อได้ยินแล้ว เราต้องโน้มเข้ามา
ภายใน

วินโย แปล นำเสียจากความชั่ว นำความชั่ว (ออก) จากตน
นำตนออกจากความชั่ว

การที่เมื่อท่านได้ยินได้ฟังแล้ว ความชั่วอยู่ที่ไหนเดี๋ยวนี้ สุขทุกข์
มันอยู่ที่ไหนเดี๋ยวนี้ ให้พากันให้ฟังรู้ฟังเข้าใจ ไม่ใช่ฟ้าอากาศเป็นสุข
ไม่ใช่ฟ้าอากาศเป็นทุกข์ สิ่งทั้งหลายเขาไม่ได้สุข เขาไม่ได้ทุกข์ นอกจาก
ใจของเราแล้ว เท่านั้นให้พากันพิจารณาดูซิ ให้น้อมอย่างนี้แหละ

เมื่อเราเห็น **ทุกข์สังขะ** อันนี้แหละ อ้า ! เราจะได้พ้นจากทุกข์
เดี๋ยวนี้

ความที่**พ้นทุกข์** ก็จะพ้นจากที่ไหนเล่า คือ ใจเราไม่ทุกข์
เพราะฉะนั้น ได้ยินแล้วให้พากันโน้มเข้าภายใน

นี่ ! **ศาสนาท่านได้วางไว้ในตัวของพวกเรา ไม่ได้วางไว้ที่อื่น**
นี่แหละ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ให้พากันให้พิจารณาถึงที่ฟังของเรา
ท่านสอนไว้ การที่ว่าสำเร็จมรรคสำเร็จผลเป็นอย่างไร

นี่รูปเปรียบภายนอก ให้เห็นเหมือนกับเราทำการทำงานเสร็จแล้ว
หรือยัง มันเสร็จแล้วเป็นยังไง

อุปมาเหมือนทำกุฎิกัถิ วิหารกัถิ หรือทำการงานกัถิ เสร็จแล้ว
เป็นอย่างไร

สิ่งทั้งหลายทั้งหมด แต่ก่อนเขาไม่ได้ว่า **กุฎิ** เป็นไม้หรือเป็น
ปูน หรือเป็นเหล็ก เป็นอันอื่นไป

นายช่างผู้ฉลาด รวมสิ่งเหล่านั้นเข้าเป็นก้อนอันเดียว ตีเข้าติดหมด ไม้ก็หาย เหล็กก็หาย ปูนก็หาย อะไรรักหายไปหมด รวมแล้วเป็น **กุฎิ ศาลา** นี่อันนี้

นี่! **ธรรมะ** คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า รวมเข้าไว้ในจิตดวงเดียว **เอกัง จิตตํ** ให้จิตเป็นของเดิม **จิตตํ** ความเป็นอยู่ ถ้าเราน้อมเข้าถึงจิตแล้ว ความสำเร็จอยู่ที่นั่น ถ้าเราไม่รวมแล้วมันก็ไม่สำเร็จ ทำการทำงานทุกสิ่งทุกอย่าง ก็ต้องรวมถึงจะเสร็จ ถ้าไม่รวมเมื่อไรก็ไม่สำเร็จ

เอกัง ธรรมํ มีธรรมดวงเดียว เวลานี้เราทั้งหลายขยายออกไปแล้ว ก็กว้างขวางพิสดารมากมาย ถ้า**วิถิตถาร**นัยก็พรรณนาไปถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ รวมเข้ามาแล้ว **สังเขปนัย** มีธรรมอันเดียว **เอกัง ธรรมํ** เป็นธรรมอันเดียว **เอกัง จิตตํ** มีจิตดวงเดียว นี่เป็นของเดิม ให้พากันให้พึงรู้พึงเข้าใจต่อไป

นี่แหละ ต่อไปพากันให้รวมเข้ามาให้ได้ ถ้าจิตเราไม่รวมให้เมื่อใดมันก็ไม่สำเร็จ

ธรรมะ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ คนทั้งหลายอ่านพระไตรปิฎก ในปิฎกทั้งสาม และ**ตู่พระไตรปิฎก**นี้อยู่ที่ไหนเล่า **ตู่พระไตรปิฎก**นี้เราเรียนเข้ามาภายใน อย่าไปเรียนภายนอก

เหตุจันใดจึงว่าเช่นนั้นล่ะ **ปิฎก**นั้นคืออะไร มันอยู่ที่ไหนล่ะ ฟังแล้วคือ (เหมือน) อยู่ไกล คัมภีร์ทั้งหลายเราเป็นผู้ทำ เราเป็นผู้เขียน เราเป็นผู้อ่าน สิ่งเหล่านั้นล่ะ ท่านว่า **สุดตปิฎก** **วินัยปิฎก** **ปรมัตตปิฎก** ปิฎกทั้ง ๓ เรียก **ตู่พระไตรปิฎก** นี้อยู่ที่ไหนเล่า**ตู่พระไตรปิฎก** ถ้าดูแล้ว อยู่ที่ไหนเล่า ?

สุดตปิฎก ก็ได้แก่ลมหายใจเข้าไป ดูซี้ นี่แหละธรรมคือลมหายใจเข้าไป

วินัยปิฎก ก็ได้แก่ลมหายใจออกมา

ปรมัตถปิฎก ได้แก่ผู้รู้ทางใน รักษาชีวิตินทรีย์ คงอยู่ ไม่แตก
ทำลาย

นี้รวมเป็น **ตู้พระไตรปิฎก**

ดูขิลมหายใจอยู่ที่ไหนเล่า ความรู้เราอยู่ที่ไหนเล่า รู้ว่าสุขก็ดี
รู้ว่าทุกข์ก็ดี นี่แหละมาเปิดคัมภีร์ตรงนี้ ถ้าเราไม่เปิดคัมภีร์ตรงนี้แล้ว
เราไม่รู้จักจะพ้นจากทุกข์ได้

ถ้าเราน้อมเข้าภายในแล้ว มันจะรู้จัก

นี่ ! ถ้าน้อมเข้าไปใน**ไตรปิฎก**แล้ว เช่น **ปรมัตถปิฎก** ท่านบอก
กามาวจร กุสล จิตต์ นั้น ดูซิเล่า กุศลทั้งหลายเกิดจากจิต กุสล
จิตต์ อุปปนฺน โหติ อุตฺตชิโน โสมนสฺสสหคตฺ ใครเป็นผู้ยินดีละ
ฌานสมฺปยุตฺตํ นั้นญาณ ฌานํ คือญาณความรู้ สมฺปยุตฺตํ เราไป
สัมปยุตอะไรไว้เดี๋ยวนี้ สัมปยุตดีหรือสัมปยุตชั่ว

ใครเป็นผู้สัมปยุตเล่า เราเอาอะไรเล่าเป็นอารมณ์

นี่เพื่อให้สังเกต และเทศน์ให้เพื่อเข้าใจแนวทางไว้เพื่อพิจารณา

นี่ ฌาน สมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา เราเอารูปอันใดเป็นอารมณ์
เดี๋ยวนี้

ท่านว่า ได้แจกไปก็มาก แต่ไม่อธิบายให้มาก รูปารมฺมณํ วา
เอารูปอันใดเป็นอารมณ์ รูปดี รูปชั่ว ถ้าเราเอารูปดีเป็นอารมณ์เราก็ได้
ไปสุคติ ถ้าเอารูปชั่วเป็นอารมณ์ เราก้ไปทุคติ

นี่ ! เรื่องมันเป็นอย่างนี้

รูปไม่ดีจะรู้ได้อย่างไรเล่า ว่ารูปนั้นรูปนี้ มันไกลไป รวมมา
สั้นๆ แล้ว คือใจเราไม่ดี อันนี้รูปไม่ดี

รูปดีเป็นอย่างไรเล่า คือใจเราดี
นี่มันเป็นอย่างนี้ ให้พากันให้พิจารณา

สทุทการมฺมณํ วา เราเอาเสียงอะไรเป็นอารมณ์ นี่เป็นอารมณ์
ของเรา นี่แหละท่านจึงสวดอภิธรรมสังคหะเวลาคนถึงแก่กรรมไป เสียงดี
เสียงชั่ว นั่น ให้พากันให้รู้จัก

คนฺธารมฺมณํ วา กลิ่นดี กลิ่นชั่ว เราเอากลิ่นอันใดเป็นอารมณ์
เล่า ให้พากันให้รู้จัก

รสารมฺมณํ วา รสดี รสชั่ว

โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา สัมผัสดี สัมผัสชั่ว

รวมเข้า **ธมฺมารมฺมณํ** วา รวมเข้าธรรมอันเดียวคือดวงใจ
ของเราไปยึดเอาสิ่งอารมณ์นั้นๆ มาไว้ในใจของเรา
อันนี้คัมภีร์อภิธรรม
นั่นดูซิ ฟังแล้ว คือ (เหมือน) อยู่ไกล เฮ้อ ! อยู่ในตู้พระไตรปิฎก
ดูซิ เฮ้อ !

อันนี้ คัมภีร์ที่สอง **ปญฺจกฺขนฺธา รุปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ**
สณฺณากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ

ขันฺธํ ก็แปลว่า กอง

รูปขันฺธํ นี้กองรูปอยู่นี่หมด **นี้รูปขันฺธํ รูปขันฺธํ** ก็ได้แก่อะไร
ชาสอง แขนสอง ศีรษะอันหนึ่ง อันนี้รูปขันฺธํ

นี่ขันฺธอันนี้แหละ อยู่ในนี้ ให้พิจารณา**รูปอันนี้** สิ่ง**รูปอันนี้**มัน
เที่ยงหรือไม่เที่ยงล่ะ ให้พิจารณาซิ

นี่อธิบายลัดๆ ตัดให้เพื่อเข้าใจไว้ **เครื่องพิจารณา** นี้ล่ะ

เวทนาทฺขณฺโฑ ชั้นนี้ กงเวทนา คือ ความเสวยสุข ความ
เสวยทุกข์ ไม่ใช่สุขทุกข์ อันนี้ให้พิจารณาดูซิ

สญฺญาทฺขณฺโฑ ความจำความหมาย อยู่ที่ไหนละ จำว่าเป็นโน้น
เป็นนี้ นั่นดูซิ อะไรเป็นผู้จำละ

สงฺขารทฺขณฺโฑ ความปรุงปรุงความแต่ง นี่ให้รู้จัก ใครเป็นผู้ปรุง
ผู้แต่งละ

วิญฺญานทฺขณฺโฑ ผู้รู้จะไปปฏิสนธิวิญฺญาน และไปยึดเอาสิ่ง
ทั้งหลายทั้งหมด นี่ให้พากันให้พียงน้อมเข้ามาพิจารณา นี่แหละ ให้เห็น
สิ่งทั้งหลายเหล่านี้

ท่านเทศนาปิฎกวัคคีย์ ภิกษุทั้งหลาย ท่านก็ได้ฟังโอวาทอันนี้
ท่านก็ได้สำเร็จพระอรหันต์หมดทั้ง ๕ พระองค์

คิดดูซิ เราก็ดูอยู่แล้วใน สังเวคคคาถา นะ รูปิ อนิจฺจํ นัน
ดูซิ มันเที่ยงหรือไม่เที่ยง นั่น

เราเข้าใจอยู่แล้ว เวทนา อนิจฺจา สญฺญา อนิจฺจา สงฺขารา
อนิจฺจา วิญฺญาณํ อนิจฺจํ วิญฺญาณนี้แหละ เอาแต่มันจะเป็น มันเที่ยง
หรือไม่เที่ยง

เหตุนี้ให้พิจารณาให้พียงรู้พียงเห็นซิ เรามาพิจารณาตรงนี้ นี่ท่าน
สอนอีก รูปิ อนตฺตา เวทนา อนตฺตา สญฺญา อนตฺตา สงฺขารา
อนตฺตา วิญฺญาณํ อนตฺตา นั่น มันไม่ใช่ตัวตนทั้งนั้น มันเป็นอย่างนี้
แหละ

อ้าว ! ต่อนี้ไปให้พากันเข้าดู จะอธิบายขยายมันก็มากไป อ้าว !
ให้เข้าที่ นั่งสมาธิ ตั้งจิตลองดู มันจะเที่ยงหรือไม่เที่ยง มันจะเป็น
อย่างไร ให้มันรู้มันเห็น นี่จะเทศน์อธิบายไปนี่ก็ไม่มีที่สิ้นสุด

เอ้า ! ลงมือทำ ให้ดูตัวจริงมันจะเป็นยังไง

เออ เอ้า ! ให้เข้าที่ นิ่งสบายๆ

เออ ! มาเนี่ย อยากรู้สบายสบาย ไม่ได้โกหกหลอกลวงใคร
ให้ต่างคนต่างดู เอ้า ! นิ่งให้สบายๆ

+   +   +

เรามาเนี่ย เราต้องการความสุขความสบาย ฟังเสียงดูให้มันรู้มันเห็น
ความเป็นอยู่ ความมีอยู่ นือธิบายให้ฟังแล้ว

เอ้า ! ต่อไปนิ่งให้สบายๆ วางท่าวางทางให้สบาย แล้วขำขำ
ทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้สบาย

เมื่อกายสบายแล้ว นี้ ก็เราก็กว้างดวงใจ ของเราให้ห่อหุ้มเข้าไป
ภายใน นี้ แล้วลงมือทำ

ท่านฟังแต่ก่อนทำไปพร้อมๆ เดียวนี้เรา สักแต่ได้ยินได้ฟัง ก็
จำว่าอันนั้นเป็นอย่างนี้ อันนั้นเป็นอย่างนั้นแล้ว สำคัญเราเข้าใจ สำคัญ
เราทำได้ เราพูดได้ เราว่าเราได้

เราดูตัวจริงซี้ เราอยากพ้นทุกข์ เราอยากได้ความสุขความสบาย
เราอยากพ้นทุกข์ ผู้ที่ไม่เคยทำ เออ ! ผู้ที่เคยทำแล้ว ก็นึกคำภวานา
ของตน

ผู้ที่ไม่เคย ก็ให้เรียกว่า คุณทั้งหมด รวมแล้ว **คุณพระพุทธเจ้า
อยู่ที่ใจ พระธรรมอยู่ที่ใจ พระอริยสงฆ์อยู่ที่ใจ**

ให้เชื่อมั่นลง แล้วก็ให้นึกคำปริกรรมภาวนาว่า พุทฺโธ ให้
ระลึกดูซี้ ธมฺโม สงฺโฆ ในใจของเรา

พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ สามหน แล้วให้รวมเอาแต่ พุทฺโธ พุทฺโธ
คำเดียว

หลับตา จับปากนะ ลิ้นก็ไม่กระดุกกระดิก ให้ระลึกเอาในใจ
นี้กระลึกเพื่อเหตุใด เราอยากรู้เวลานี้แหละ ตัวของเราอยู่ในชั้นใด
ในภพอันใด

ภพมันมีอยู่ ๓ มี คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ

ดูซิ มันเป็นอย่างไรวะ จึงเรียกว่า กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้
ที่อยู่ของโลกทั้งสาม - กามโลก รูปโลก อรูปโลก นั้น

ภพนี้เป็นภพที่อยู่ของเรา อันนี้ใน กามภพ นี้ เอ้อ ! นึกดู
ให้เพ่งดูที่อยู่ของเรา

เมื่อจิตของเราตั้งอยู่ที่ รู้ตรงไหนแล้ว เราจะรู้จักภพของเรา
เมื่อจิตของเราตั้ง ระลึก พุทฺธ ความรู้ลึกอยู่ตรงไหนแล้วตั้งสติไว้
ตรงนั้น อย่างส่งไปข้างหน้า มาข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา ข้างบน
ข้างล่าง ตั้งเฉพาะทำการอันที่รู้อยู่นั้น

นี่แหละจิตของเรา มันดีหรือไม่ดี รู้จักตรงนี้ มันไม่ดีก็รู้จักตรงนี้
วานนี้เราก็เปรียบแล้ว **เหมือนกับนายช่างเขาตั้งเสา** นี้เราก็ทำ
สมาธิ

สมาธินะ คือ จิตตั้งมั่น

นายช่างเขาตั้งเสา เขาตั้งยังไง เขาตั้งแล้วเขาก็มองดูข้างหน้า
ข้างหลัง เหาระดับจับดูมันเป็นเที่ยงหรือไม่เที่ยง มันเอนเอียงไปทางไหน
นั้น

เขารู้จักมันเอนเอียง เขาก็ผลักขึ้นมา ผลักแล้วเขาก็เล็งดู นั้น
จนมันเที่ยงตรง เขาก็ฝังไว้ให้มันแน่น นี้เรียกว่า **จิตภูถั่ง**

เราก็ เดี่ยวนี้ ก็ตั้งให้มันเป็นของเที่ยง วิญญาณของเรามัน
ไม่เที่ยง เดี่ยวนี้อยกาให้มันเที่ยง มันจะได้เป็นพระนิพพานได้

เรื่องมันเป็นอย่างนั้น ให้มันเที่ยง นี่มันออกไปทางไหน มันเข้าไป
ไปทางไหน

นี่ ! จิตของเราข้างตรงไหน คาทรงไหน ให้ฟังรู้ฟังเห็น ไม่ใช่
นั่งหลับตาเฉยๆ อย่างนั้น ดูจิตของเราที่ มันหลงอะไร มันข้องอะไร
มันคาอะไร

นี่ ให้รู้จัก นี่จิตของเราท่องเที่ยวอยู่ในกามภพ

กามภพ นี่มันแบ่งเป็น ๒ นัย คือ จิตอยู่ในรูป ในเสียง ใน
กลิ่น ในรส สัมผัสอารมณ์ทั้งหลายต่างๆ นี่จิตของเราท่องเที่ยวอยู่ที่นี่

นั่น ! ดูซิ ในกามภพนี้ แบ่งเป็น ๒ นัยนะ แบ่งเป็นอบายภูมิ
อันหนึ่ง แบ่งเป็นฉกามาวจรสวรรค์อันหนึ่ง

นั่น ดูซิ มันเป็นอบายภูมิเป็นยังไง คือจิตของเรามันเศร้าหมอง
จิตไม่ผ่องใส จิตรุ่มรวย จิตเดือดร้อน จิตพะเยอพะยาน จิตดี้นรน
จิตกระวนกระวาย ทุกข์ยาก นี่แหละ

นั่งอยู่เดี๋ยวนี้แหละ เราไม่ต้องคำนึงถึงอดีต อนาคต เอ้อ !
ให้ดู นั่งปัจจุบันเดี๋ยวนี้แหละ เมื่อจิตเป็นอย่างนั้นแล้ว มันไปอบายภูมิ
ทั้งสิ้น

ให้พากันให้พิจารณา อันนี้เมื่อจิตของเรามันเป็นฉกามาวจรสวรรค์
มันเป็นยังไง จิตเราผ่องใส มันไม่ดี้นรน ไม่กระวนกระวาย มีความสุข
ความสบายออกสบายใจ จิตนั้นไม่รุ่มรวย สบาย !

นี่ ดูเอาซิ อันนี้เมื่อดับขันธไปก็ไปสวรรค์ นั่น ! ให้รู้จัก

สวรรค์ก็คือความสุขความสบาย อะไรสุขสบาย ดวงใจเราสุข
ดวงใจเราสบาย

ก็ฟังดูซิ บอกให้ฟัง เรื่องมันเป็นอย่างนี้

อันนี้จิตพ้นจากกามภพ คือจิตนั้นมันไม่ได้ไปยึดเอาในรูป ใน
เสียง ในกลิ่น ในรส ในภายนอก มันเห็นแต่ภายใน เข้ามาเหลือแต่
รูป เห็นแต่สังขารร่างกายเรา

เบื้องบน เบื้องล่าง ด้านกว้าง สถานกลาง มีแต่กายของเรา
เท่านี้ พิจารณาลึกลงนี่อยู่

ตจปริยฺญโต มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ

บุโรหานนุปการสุส อสุจิโน ลึกลงนี้มันเต็มไปด้วยของไม่
สะอาด มีประการต่างๆ

อตุถิ อิมสฺมิ กายเ ในกายนี้

ท่านไม่ได้บอกว่า กายโน้น **กายนี้** แปลว่า กายของเราที่แหละ
ไม่ใช่กายอื่น คืออะไรเล่า

ยกตัวอย่างให้เห็น เช่น **เกสา** คือ ผม **เณะ** ! เต็มไปอย่างนี้
ของไม่สะอาด **โลมา** คือขน **นขา** คือเล็บ **ทันตา** คือฟัน **ตโจ**
คือหนัง **เณะ** ! **มังสัง** คือเนื้อ นี่ล่ะ

อันนี้เต็มไปอย่างนี้ ลึกลงนี้แหละให้พิจารณา เห็นอยู่ เอ้อ !
เวลานี้จะเป็นอย่างไร ลึกลงนี้เป็นของสะอาดหรือเป็นของไม่สะอาด

นี่เราทั้งหลายมาเห็นอันนี้ ท่านจึงได้สอนมูลกรรมฐาน และว่า
พระอยู่ป่า เรียกว่าพระกรรมฐาน สมมติว่าอาตมาภาพนี้ว่าพระกรรมฐาน
แท้จริงมันเป็นกรรมฐานหมดทั้งนั้น

อุปัชฌายะ ท่านบวชเรียน บรรพชาเป็นสามเณร ท่านก็สอน
มูลกรรมฐาน

พระอยู่ตามบ้าน ก็ว่าไม่เป็นพระกรรมฐาน ญาติโยมผู้หญิงผู้ชาย
ก็ว่าเราไม่เป็นกรรมฐาน **เณะ** !

เป็นหรือไม่เป็นก็ดูซิ ท่านสอนใหม่**กรรมฐาน** **เกสา** คือ ผม
นั้นเณะ ผมอยู่ที่ไหนล่ะ ดูซิ !

อันนี้แหละ มูลกรรมฐาน เป็นมูลเหตุแห่งสัตว์ทั้งหลายหลง
ในโลกนี้ เวียนว่ายตายเกิดอยู่ที่นี่ มาหลงผมนี้แหละ นั่น !

นี่แหละพิจารณาซิ ผมของเรามันเป็นของสวยหรือ เป็นของงาม
หรือ เป็นของสะอาดหรือเป็นของน่าเกลียด ให้พึงรู้พึงเห็นชัด

เห็นว่ามันสวย แล้วถ้าผมของเราหลุดใส่ข้าวหรือใส่อาหาร เราก็รับประทานทานมิได้ แน่ะ ! เมื่อรับประทานไม่ได้ มันเป็นอย่างไรรวมแล้วก็**เป็นของน่าเกลียด** แน่ะ !

ดูซี **โลมา** คือชน ตามสรรพางค์ร่างกายของเรา ดูซี นี่ให้พิจารณาอันนี้

นขา คือเล็บ ดูซี เล็บอยู่ปลายมือปลายเท้าของเรา

ทันตา คือฟัน นั่น - อยู่ในปากของเรา สิ่งเหล่านี้แหละ

ตโจ คือหนัง หนังหุ้มอยู่นี่ เป็นที่สุดรอบ เอาหนังนี้ออกดูแล้วเป็นอย่างไรรู้หรือหนังคนอยู่ในงานข้าว เราจะรับได้ไหม เมื่อรับไม่ได้เราจะว่ามันสวยมันงามอย่างไร มันเป็นคนอย่างไร

นี่จำแนกแจกออกอย่างนี้ จึงว่า **ภควา** เป็นผู้จำแนกแจกธรรม

เมื่อเราพิจารณาอันนี้ จิตของเรามันจะได้ **นิพพิทา - ความเบื่อหน่ายในรูป ในเสียง กลิ่น รส** ทั้งหลายทั้งหมด นี่เราเห็นอย่างนี้ให้ฟังพิจารณาให้ละเอียดจึงเป็น**ธรรม** จึงเป็น**ผู้รู้ธรรมเห็นธรรม**

ถ้าเราไม่จำแนกแจกออกแล้ว แหม ! เลยถือว่าเราเป็นคนสวยคนงาม คนดี แน่ะ ! ก็เลยหลงอยู่ซี เลยเกิดทิฏฐิ เกิดมานะ เกิดกิเลส เกิดตัณหา เกิดราคะ เกิดโลภะ เกิดโทสะ เกิดโมหะ เกิดอวิชชา ตัณหา อุปาทาน ภพชาติ ขึ้นมา

เมื่อเราพิจารณาเห็นเป็นเช่นนี้แล้ว มันไม่มีทิฏฐิ มันไม่มีมานะ อหังการ มมังการ จะถือได้อย่างไรเล่า

หนังคนใครจะเอาเล่า เทือนหนังออกให้หมดเป็นอย่างไรรู้ ลอกหนังออกให้หมดเป็นอย่างไรรู้ คนเราน่าดูไหม ?

นี่แหละให้พากันพิจารณา อันนี้จึงได้เห็นเป็น**ธรรม**

เมื่อเอาหนังก่อแล้ว ก็เอาเนื้อออกดู เอาเนื้อออกดูแล้ว ก็เอากะดูออกดู เอาทั้งหมดออกดู ใสน้อย ใสนิ่ง ตับ ไต ออกมาดู มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นคนหรือเป็นอย่างนี้ **ทำไมเราต้องไปหลง ?**

เออ ! นี่แหละ พิจารณาให้มันเห็นอย่างนี้แหละ มันจะละ **สักกายทิฏฐิ** แน่ มันจะละ **วิจิกิจฉา** - ความสงสัยจะเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ มันเลยไม่มี **สีลพัตปรามาส** - ความลุ่มคล่ำ(ศีล) มันก็ไม่ลุ่มคล่ำ อ้อ ! จริงอย่างนี้

เมื่อเห็นเป็นเช่นนี้แล้วจิตมันก็ว่าง พอจิตว่างแล้วมันก็ถึงอรุปรถึงอรุปรภาพ จิตมันก็ว่างหมด เพราะไม่มี เหล่านี้มันละ แล้วถึงอรุปรภาพ
 นี้ในภาพทั้ง ๓ นี้แหละ จะได้นำมาชี้แจงให้พากันเข้าใจต่อไป
 นี้แหละนั่งดูสมาธิของเรา

อธิบายให้ฟังแล้ว มันหลงอะไร ถ้ามันหลงรูป ก็ยกอุปถัมภ์
 (มาพิจารณา)

หลงรูป เสียง กลิ่น รส นี่มันข้องตรงไหน แก่ตรงนั้น
 เดียวนี้จึงว่า **สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน** นี้ รู้จักกรรม
 ที่ทำ **ฐานะ** - ที่ตั้ง เวลาที่เราตั้งฐานอะไร กรรมอันใดอยู่ ไปยึดอันใดอยู่
 นี้เราต้องฟังดูตรงนี้ ให้มันรู้ จิตของเราข้องอะไร มันหลง
 อะไร ต้องรู้จัก

**เมื่อเราจิตสงบได้แล้ว มันนิ่งแล้ว มันก็รู้จักที่ข้อง มันรู้จักที่คา
 แน่ะ ! เมื่อรู้จักแล้วก็ตัด นี้ มันจะได้เป็นวิปัสสนาเกิดขึ้น**

วิปัสสนาญาณ ความรู้แจ้งเห็นจริงสัจธรรมเหล่านี้ เรื่องมันเป็น
 อย่างนี้ เหตุนี้ให้พากันต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างพิจารณาว่า **เรา**
ในเวลา นี้ เราอยู่ในชั้นใด ภูมิอันใด ในภพอันใด

เวลานี้เราหัดเข้าสู่สงคราม เอ้อ ! หัดเวลานี้ สงครามอันใด เราต้องเตรียมพร้อมเสียเดี๋ยวนี้ สงครามจะเกิดขึ้นคืออะไร คือ **กิเลสสงคราม**

อันนี้ ว่าสงครามภายนอก **ข้าศึกสงคราม** เขาก็เกณฑ์ทหารทุกปี หัดทุกวัน เมื่อสงครามมาเมื่อใดก็ไม่ต้องกลัว ยกทัพไปเมื่อนั้น

อันนี้ (ที่นี่) **กิเลสสงคราม** เราละ คือ **ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย โรคภัยบังเกิดขึ้นมาแล้ว เราจะรบทางไหนละ เราจะสู้วิธีไหนเล่า นี่มาหัดไว้**

เออ ! ให้มันรู้เห็นไว้เดี๋ยวนี้ ให้ฟังเดี๋ยวนี้ เราต้องเข้าสมาธิทำจิตให้ตั้งมั่น เข้าหลุมเพลาะ คือ หลุมเพลาะ เมื่อเขารบสงครามภายนอก เขามีหลุมเพลาะแล้วเขาก็ไม่กลัว ถ้าแหล่งใดมีหลุมเพลาะตั้งภูมิชัยแล้วชนะข้าศึก

อันนี้เรามีสมาธิแน่นอนแล้ว ทุกขเวทนาเหล่านั้น มันก็เข้าไปไม่ถึงจิตของเรา เพราะเราปล่อยแล้ว เรารวางแล้ว เราละแล้ว เหลือแต่อรุปรจิต

อันนี้ในภาพทั้ง ๓ นี้เป็นทุกข์อยู่ เรื่องสมมติทั้งหลาย จิตนั้นก็ละ **ละภาพทั้ง ๓ มันก็เป็นวิมุตติ** หลุดพ้นไปหมด

นี่แหละเป็นวิมุตติ แปลว่า **หลุดพ้นจากเป็นอย่างไรเป็นอย่างนี้** จิตนั้นจะได้เข้าสู่บรินิพพาน ดับทุกข์ในวิภูสงสาร ไม่ต้องสงสัย

แน่ะ ! เวียนวายตายเกิดในโลกอันนี้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้

วิภูสงสาร ทำไมจึงว่า **วิภูณะ - เครื่องหมุนเวียน, สงสาร** คือ **ความสงสัยในรูป** เออ ! ในสิ่งทั้งหลายทั้งหมดมันจะไม่ละ**วิจิกิจฉา** ได้ซี้เดี๋ยวนี้เรารู้แล้ว ไม่ต้องวนเวียนอีก เกิดแล้วก็รู้แล้วว่ามันทุกข์ชรา ก็รู้แล้วมันทุกข์ พยาก็รู้แล้วว่ามันทุกข์ มรณะเราก็รู้แล้วมันทุกข์

เมื่อเรารู้**ทุกข์**เหล่านี้ ว่าทุกข์เพราะ**ความเกิด** เราก็อหยุด ก็ผู้นี้
ไม่เกิดแล้วใครจะเกิดอีกเล่า ผู้นี้ไม่เกิดแล้ว ผู้นี้ก็ไม่แก่ ไม่ตาย

ผู้นี้ไม่ตายแล้วอะไรจะมาเกิด มันไม่เกิดจะเอาอะไรมาตาย

ดูซิ **ใจ** ความคิดของเรา เดียวนี้เราเกิด เกิดแล้วก็ตาย ตายแล้ว
ก็เกิด เกิดแล้วก็ตายอยู่อย่างนี้ มันก็เป็น**ทุกข์ไม่แล้ว**สักที

พระพุทธรู้แล้วเป็น **อมต** ท่านก็ไม่ตาย แน่ะ ! ท่านเป็น
อย่างนั้น

นี่ฉันใด คือ (เหมือน)กัน นั้นแหละ คือ ท่านเกิดท่านก็ไม่เกิด
ตายท่านก็ไม่ตาย นี่แหละให้ถึง**ของที่ไม่ตาย** จิตเดิมของเรา **จิตกุศล**
ความเป็นอยู่

อ้าว ! ต่อไปฟังดู ต่างคนต่างฟัง ได้ยินได้ฟังแล้ว **โอบนโยโก**
ให้ห้อมเข้าไปภายใน ต่างคนต่างดู อย่าไปดูข้างนอก

เออ ! ได้ยินได้สัญญาไว้ เมื่อเทศนาอยู่นี้ จิตทั้งหลายก็มาฟัง
ด้วยเสียง ต่อนี้ไปฟังภายใน **วินโย** มันจะนำเสียจากความชั่ว นำตน
ออกจากความชั่ว นำความชั่วออกจากตน รวมแล้ว**วินัย**ทั้งหลายก็
สติวินโย ผู้มีสติแหละเป็นองค์วินัย

ให้ฟังเล็งดู นี่แหละให้สัญญาไว้ ได้ยินเสียงอะไรก็ตาม รู้ว่า
สิ่งนั้นไม่มีอันตรายแล้ว เราไม่ต้องเดือดร้อน ฟังดูใจของเราตามควร
เอาชนะได้เวลา

อ้าว ! ฟังพิจารณา

ต่อนี้จะไม่มีอธิบายละ เมื่ออธิบายแล้วจะมาฟังแต่เสียง พอได้
ความแล้วให้รู้จักมันข้อตรงไหน มันคาตรงไหน แก้ตรงนั้น

เหมือนกับเราคัน คันในตัวของเรา คันตรงไหนก็ต้องเกาตรงนั้น มันจะหาย

อันนี้ก็ฉันใด จิตเราซึ่งตรงไหน ก็ต้องแก้ตรงนั้น ต้องชำระตรงนั้น ให้มันสิ้นไปหมดไป เอ้อ ! เรื่องมันเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้น เราอยากพ้นทุกข์ ความที่พ้นทุกข์ รู้ได้อย่างไร รวบรวมสั้นๆ แล้ว คือ จิตเราไม่ทุกข์ เมื่อจิตเราไม่ทุกข์ ก็แปลว่ามันพ้นทุกข์

จิตยังมีทุกข์อยู่ มันก็ไม่พ้นทุกข์ มันยังมีทุกข์อยู่ตรงไหนก็ดูตรงนั้น

เออ - อย่าไปหาอยากเห็นโน่นอยากเห็นนี่ อยากเป็นโน่นเป็นนี่ อย่าไปหา ไปหามันเป็นต้นหา มันต้นเจ้าของ

ทำนองอยู่ เปรียบนายพรานเขายิงเนื้อ เขาไม่ได้วิ่ง เขาไม่ได้เดิน เขานิ่งอยู่เท่านั้นแหละ เขาดักเนื้อ เนื้อเข้ามา เวลาเขาจะยิงปืนเขาก็เล็งตาเดียว นั่นมันถึงถูก

เออนั้น...นี่ก็เราตั้งจิตนิ่ง ดูมันจะไปข้างหน้าหรือมันจะมาข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา ให้มันรู้

เอ้า ! ต่อนี้ไปต่างคนต่างตั้ง วางให้สบาย สิ่งใดไม่ดีแล้วเพราะเราไม่ต้องการ ใครเป็นผู้ไปยึดถือเอา คนทั้งหลายเกิดมาต่างอยากดี เราไปยึดเอาแต่สิ่งที่ไม่ดี มันก็ไม่ดีซึ่ นี้ ต่างคนต่างสงบ

วันนี้ขอถวายพระราชกุศลให้มหาบพิตรด้วย

เราก็ฟังดู ต่างคนต่างสงบ ประเทศชาติของเราจะได้มีความสุข จะได้มีความสุขเจริญ

ท่านมหาบพิตร ท่านก็เห็นเราทั้งหลายมีความดี มีความใจดี มีความสุขความสบาย ท่านก็ได้รับความสุขความสบาย

วันถวายพระราชกุศลวันนี้ จึงเป็นสิริมงคล ถ้าพวกเราถวาย
เดือนร้อน ท่านก็ได้รับความทุกข์ความยาก

**เหมือนกับบิดามารดา ลูกไม่ดี บิดามารดาก็เป็นทุกข์ ถ้าลูกดี
บิดามารดาก็เป็นสุข แน่ะ !**

นี่ก็ฉันใด คือกันนั้นแหละ ประเทศชาติของเรา ถ้าต่างคนต่าง
มีความสุขความสบายแล้ว มันก็มีความสุขความเจริญยั่งยืนถาวร
ตลอดกาลไป นี้

คนเรากลัวจะเป็นอย่างโน้น กลัวจะเป็นอย่างนี้ ประเทศเรา
ต่อไปจะเป็นอย่างไร นั่งดูเดี๋ยวนี้แหละ

**ถ้าเราดี สงบเรียบร้อย อนาคตมันก็เป็นอย่างนี้ ถ้าจิตของเรา
วุ่นวายไม่สงบ อนาคตมันก็เป็นอย่างนั้น**

เพราะฉะนั้น เราก็พึงดูดี ทำใจดีออกให้หมดภัยเวรทั้งหลาย
อาศัย **พุทธานุภาวณะ** นี้แหละ

**เอาพระพุทธเจ้าเป็นอนุภาพ เอาพระธรรมมีอนุภาพ เอา
พระสงฆ์มีอนุภาพ**

**พุทธะ คือความรู้ พระธรรม คือเราทำอยู่เดี๋ยวนี้แหละ
พระสงฆ์ คือเราปฏิบัติอยู่เดี๋ยวนี้แหละ**

เมื่อเราปฏิบัติแล้วก็เรียกว่า **พุทธโธ เม นาโถ** เป็นใหญ่กว่า
หมด **ธัมโม เม นาโถ สังโฆ เม นาโถ** เป็นใหญ่กว่าไมตรีใน ๓ โลกนี้

เอ้า ! ต่อไปให้ฟังรู้ฟังเข้าใจ อย่าได้วิตกวิจารณ์

เออ ! ให้เห็นจริงแจ้งประจักษ์นั้นซิ จะมาอยากรู้อยากเห็นว่า
มันเป็นอย่างไร ต่อไปก็เป็นอย่างนี้แหละ ก็คือเหมือนเรานั่งอยู่เดี๋ยวนี้
แหละ ถ้าเราสงบอย่างนี้ มันก็สงบอย่างนี้ต่อไป

ถ้าเราไม่สงบ มันก็ไม่สงบต่อไป จะว่าอย่างไรละ มันก็ไปจาก
นี่แหละอนาคต

เออ เอ้า ! ต่อไป ได้รับความแล้ว ต่างคนต่างนั่ง เอ้า ! นั่งให้
สบายๆ อาตมาภาพก็จะได้นั่ง **ต่อไปนั่งสมาธิภาวนานิ่งเงียบ**
ตัวของเรานิ่งหรือไม่ดี นี่มาวัดดู มาเข้าวัด

+   +   +

วันนี้ดูมันสงบดี ใจของเรา ต่อไปพากันทำอย่างนี้เรื่อยๆ ไป
ประเทศชาติของเรา เคยอธิบายให้ฟังแล้ว มันจะเจริญอยู่ได้
อาศัยพุทธศาสนา ศาสนาคือคำสั่งสอน คือสอนอย่างนี้แหละ สอนกาย
สอนใจของเรา เราทำคุณงามความดี จึงมีความสุขความเจริญ

เราทำกันทั้งหลาย ทุกรูปทุกนามก็ต้องการความสุขความสบาย
ต้องการความสุขความเจริญ ต้องการคุณงามความดี แน่ะ !

อธิบายให้ฟังแล้ว มันดีตรงไหน เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป มันไม่ดีแล้ว
ให้พากันเลิกกันละ แก่ใจต่อไป

ประเทศชาติเราจะอยู่ได้ อาศัยคุณงามความดี นี่เรื่องมันเป็น
อย่างนั้น อย่าให้เป็น **มิจฉาทิฎฐิ - เห็นผิดเป็นชอบ** เหมือนกับแมงเฒ่า
เห็นไฟ

ให้เห็น **สัมมาทิฎฐิ - เห็นชอบ** คือเรานั่งดูนี่แหละ

สัมมา แปลว่า **ความชอบ** เราทำแล้วชอบออกชอบใจ ดีอกดีใจ
ได้รับความเบิกบาน ได้รับความสุขความสบาย ไม่วุ่นวายเดือดร้อน

นี่เรื่องมันเป็นอย่างนี้ **นำความสุขความเจริญให้ในปัจจุบันและ
เบื้องหน้า** ดังที่อธิบายมาแล้ว

วันนี้เป็นวันถวายพระราชกุศลท่านมหาบพิตร สมเด็จพระญาณสังวร ท่านจึงได้ดำริเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ประเทศชาติบ้านเมือง แก่พวกเราทั้งหลาย ท่านจึงได้ชักนำบำเพ็ญกุศล เรื่องมันเป็นยังี้

บำเพ็ญกุศล ก็คือบำเพ็ญอย่างนี้แหละ **กุศล** คือความสุขความสบาย คือความสุขความเจริญ เพื่อให้เราได้รับความเยือกความเย็น เราได้รับความเบาความสบาย

นี่แหละ ต่างคนต่างจิตใจสุขสบายแล้ว **ท่าน**ก็จะได้รับความเยือกความเย็น สุขสบาย ดั่งอธิบายมาแล้ว

ถ้าเรามีความยุ่งยากวุ่นวาย ผู้ปกครองประเทศชาติพากันหนักอกหนักใจ เป็นทุกข์เป็นร้อน

นี่เปรียบอุปมาเหมือนบิดามารดา ถ้าลูกว่ายากสอนยาก บิดามารดาก็เป็นทุกข์เป็นร้อน ถ้าลูกว่าง่ายสอนง่าย บิดามารดาก็มีความสุขความสบาย

นี่ก็ฉันใด ประเทศเรา ผู้ปกครองก็เช่นเดียวกัน นี่พากันเข้าใจไว้ข้อนี้ เพื่อเอาใจใส่...ใครก็อยากได้ความสุขความสบายทั้งนั้น ใครมาใครก็อยากได้ความร่ำความรวย อยากได้ความสวยความงาม ได้ความพ้นทุกข์พ้นภัย พ้นกิเลสจัญไรทั้งหลายทั้งหมด

เคยอธิบายมาแล้ว กิเลสจัญไรทั้งหลายก็ไม่ได้อยู่ที่อื่นที่ไกล อยู่ที่**ที่กายที่ใจของเรา**

ในธรรมะคำสั่งสอน ท่านได้บอกว่า **มโนปุพฺพฺพคฺมา ฐมฺมา**
มะโน พลิกว่า **มโน** พลิก **นะ** เป็น **โน** พลิก **โม** เป็น **มะ**
มโนปุพฺพฺพคฺมา ฐมฺมา, **มโน** คือความน้อมนึก **ฐมฺมา** คือความคิด **ปุพฺพ** ในเบื้องต้น **บุญและบาปสิ่งใด** ใจเราถึงก่อน **สิ่งทั้งหลายทั้งหมดใจเราถึงก่อน**

อนาคตก็ดี ต้องดูเดี๋ยวนี้ ถ้าปัจจุบันนี้ดีแล้ว อนาคตมันก็ดี
ไม่ต้องสงสัย ให้พากันหายสงสัย

ถ้าไปปัจจุบันนี้ไม่ดี อนาคตมันก็ไม่ดี นี่ใครต้องการสิ่งไม่ดีล่ะ
ไม่มีใครสักคน

เมื่อเป็นเช่นนี้ ต่างคนต่างทำความสงบ มีความเยือกความเย็น
ความสุข ความสบาย เบิกบาน จึงได้นามว่า **พุทธโร** พระพุทธเจ้า
นั่นแหละจึงดี

นี่แหละ ใจเราเป็นหลักฐาน ใจเป็นประธาน มันสำเร็จกับ
ดวงใจ สิ่งใดๆ ทั้งหมด

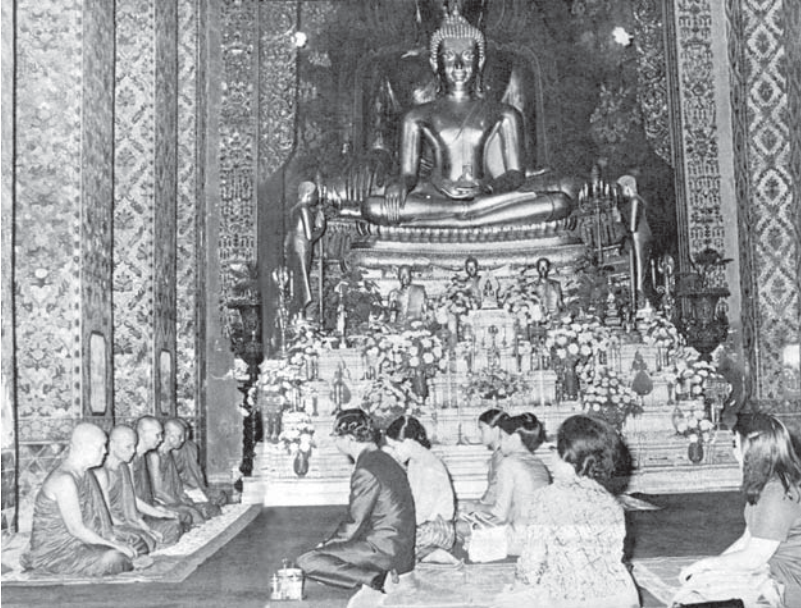
นี่แหละ นำมาเตือนใจโดยย่อนี้ พอเป็นข้อปฏิบัติ ประดับ
สติปัญญาบารมีของท่านทั้งหลาย

เมื่อท่านทั้งหลายได้สติแล้ว ในโอวาทธรรมะคำสั่งสอนโดย
ย่อนี้พอเป็นข้อปฏิบัติแล้ว นำไปพิจารณาให้ทะลุหัวข้อใจความใน
พระพุทธศาสนา คือ กาย กับ ใจ นี้ เป็นที่ตั้งแห่งพระพุทธศาสนา
เป็นที่ตั้งแห่งคุณพระพุทธเจ้า เป็นที่ตั้งแห่งพระธรรม เป็นที่ตั้งแห่ง
พระสงฆ์ เป็นที่ตั้งแห่งมรรคและผล

เมื่อได้ยินได้ฟังดังนี้ **โยนิโสมนสิการ** พากันกำหนดจดจำไว้
แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ ผีกัดตนของตนเป็นไปในธรรมคำสั่งสอน

แต่ต่อไป เมื่อเราท่านทั้งหลาย เมื่อไม่มีความประมาทแล้ว
จักประสบพบเห็นแต่ความสุขความเจริญ

ดังได้แสดงมา **เอวี่** ก็มีด้วยประการฉะนี้

ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

กัณฑ์ที่ ๙ : วัตถุประสงค์ใจของตน

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดง ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ

เนื่องในงานเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ ธันวาคม ๒๕๑๘

ถอดจากแถบบันทึกเสียงของ **คุณเฉลา ปัทมสถาน**

ม.ร.ว. สงศ์รี เกตุสิงห์ ผู้ถอด **อวย เกตุสิงห์** เรียบเรียง

เรามาประชุมนี้ **ประชุมทั้งในทั้งนอก** เข้าถึงวัดแล้ว ให้พากัน
วัตถุประสงค์ของเรา มันอยู่ในวัดหรือนอกวัด

วัดเพื่อเหตุใด ?

นี่แหละ เราอาศัยพุทธศาสนา ศาสนานี้เป็นเครื่องแก้ทุกข์และ
ดับทุกข์

พระพุทธเจ้าท่านบัญญัติศาสนาในพุทธบริษัททั้ง ๔ นี้แหละ
ไม่ได้บัญญัติในที่อื่น

บริษัททั้ง ๔ คืออะไร **ภิกษุ ภิกษุณี** แต่เวลานี้ภิกษุณีไม่มีแล้ว
มีแต่ ภิกษุ สามเณร **อุบาสก อุบาสิกา** สิ่งเหล่านี้แหละ ศาสนาจะ
เจริญได้ก็อาศัยเหล่านี้ ศาสนาจะเสื่อมก็อาศัยเหล่านี้

เสื่อมเพราะเหตุใด เราไม่ประพฤติ ไม่ปฏิบัติเนื่องใน**คุณ**
พระพุทธเจ้า เราไม่มีความเคารพ ใน**คุณพระธรรม**ก็ไม่เคารพ ใน
คุณพระอริยสงฆ์ก็ไม่เคารพ ใน**ทาน**ก็ไม่มีความเคารพ ใน**ศีล**ก็ไม่
มีความเคารพ ใน**ภาวนา**ก็ไม่มีความเคารพ ใน**ปฏิสันถาร** - การต้อนรับ
ซึ่งกันและกันก็ไม่มีความเคารพ

เมื่อเราไม่มีความเคารพในเจ็ดสถานนี้ จึงเป็นเหตุให้ศาสนาเสื่อม

ถ้าพวกเรายังมีความเคารพในเจ็ดสถานนี้แล้ว ศาสนาก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นไป

ท่านบัญญัติศาสนาในพระไตรปิฎก ในพระอภิธรรม ท่านไม่ได้บัญญัติอื่น เราทั้งหลายว่าบางคนก็ไม่ได้เรียนบัญญัติ ให้รู้จักบัญญัติ

ท่านบัญญัติธรรมวินัย ท่านว่า **จ ปณฺหตฺติ โย ขนฺธปณฺหตฺติ** **อายตฺนปณฺหตฺติ ชาติปณฺหตฺติ อินฺทริยปณฺหตฺติ ปุคฺคฺลปณฺหตฺติ** นี่ท่านบัญญัติศาสนาไว้อย่างนี้ นี่ท่านวางไว้ ให้พากันพึงรู้พึงเข้าใจ

ขนฺธปณฺหตฺติ คือท่านบัญญัติในเบญจขันธ์ เคยอธิบายไปแล้ว คือ บัญญัติในรูป บัญญัติในเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เราก็น้อมดูซิ

รูปอยู่ไหนเล่า คือนั่งอยู่นี่แหละ เรียกว่า **รูปขันธ์** ที่บัญญัติตรงขันธ์ เพื่อเหตุใด เพื่อให้รู้จักสิ่งเหล่านี้เป็นอยู่อย่างไร มันเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ มันดีหรือมันชั่ว

เวทนาขันธ์ เล่า **ทุกขเวทนา สุขเวทนา อุเบกขาเวทนา** เราก็น้อมดูซิ ตรงนี้แหละท่านบัญญัติ

สัญญาขันธ์ ความสำคัญมั่นหมาย ความจำโน่นจำนี่ ท่านบัญญัติไว้ตรงนี้

สังขารขันธ์ ความปรุงความแต่ง ดูซิ เวลานี้เราปรุงเป็นกุศล หรืออกุศล ให้พึงรู้พึงเห็น ไม่ใช่ว่าฟ้าอากาศปรุงเป็น กุศล อกุศล เรา จะรู้ยังงี้เล่า รวมเป็นสั้นๆ แล้วคือ ใจเราดี มีความสุข ความสบาย เย็นออกเย็นใจ นี่เรียกว่า **กุศลธรรม** นำความสุขความเจริญมาให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า

อกุศลธรรม จิตไม่ดี จิตทุกข์ยากวุ่นวายเดือดร้อน ธรรมนี้นำ สัตว์ทั้งหลายตกทุกข์ได้ยาก ให้ฉิบหายในปัจจุบันและเบื้องหน้า นี่เป็น อย่างนี้

วิญญานขันธ เล่า **วิญญาน**นี้เป็น **ผู้รู้** และจะได้ไปปฏิสนธิ ในสิ่งที่เราได้ปรุงแต่งไว้ นี่หละกรรมเหล่านี้นำไปตกแต่ง ไม่มีใครตกแต่ง ให้เรา **ธรรมนำมาเอง**

ธรรมมันอยู่ตรงนี้ จะเรียนธรรม จะรู้ธรรม ให้มาดูตรงนี้ มาดูรูป ดูเวทนา ดูสัญญา ดูสังขาร ดูวิญญานนี้

ให้พิจารณารูปนี้หละเพราะเหตุใด ท่านว่ามัน **หลงรูป รูปนี้มี** อะไรสิ่งพากันหลงนักหนา พระพุทธเจ้าจึงได้วางไว้ให้พิจารณารูปนี้หละ

อายตนะปญจตติ นั้นเป็นบ่อเกิดแห่งดีและชั่ว **อายตนะภายใน** **ภายนอก**

อายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเรา **ภายนอก** ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ สิ่งเหล่านี้ก็อยู่ในรูปนี้หละ

ธาตุปญจตติ - บัญญัติธาตุ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ มาประชุมกันเข้า เรียกว่าตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขา

เมื่อเป็นเช่นนั้น เราต้องมาพิจารณาในรูปนี้ ตั้งสติเพ่งดูรูปอันนี้ ดูเพราะเหตุใด **เพื่อไม่ให้หลง**

เมื่อเราเห็นแล้วไม่หลงรูปอันนี้ จึงว่ารู้จัก **นะ รู้จัก โม่ หัวใจ** ตัวเรามันจึงรักษาได้ แต่เวลานี้เราไม่รู้จัก **นะ ไม่รู้จัก โม่**

นะโม่ คือ ความนุ่มนึ่ง **นะ** คือความนุ่ม เรานุ่มอะไร อันนี้คือ **ดิน** และ **น้ำ**

อธิบายเรื่อง **นะ** แล้ว มันไม่ใช่ตัวใช้ตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา

วานนี้ ไม่ได้อธิบาย **นะ** อธิบายแต่ **โม** คืออะไร **นะ** นั้น

นะ แปลว่า ไม่ใช่ **ปิตตัง** - น้ำดี ดุซี้ น้ำดีอยู่ที่ไหนล่ะ มันเป็นคนหรือเป็นผู้หญิงผู้ชาย เรียกว่าน้ำดี **เสมหัง** - น้ำเสลด เหล่านี้เป็นคนหรือเป็นอะไร อยู่ที่ไหนล่ะ **ปุพฺพโพ** - น้ำเหลือง นี่เป็นบุคคลหรืออะไร ?

โลหิตัง - น้ำเลือด เลือดล่ะมันเป็นคนหรือเป็นอะไร มันเป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชาย **เสโท** - น้ำเหลืองนี้ล่ะ **เมโท** - น้ำมันขุ่น **อัสสุ** - น้ำตาล **วสา** - น้ำมันเหลว **เชโฟ** - น้ำลาย **สังฆานิกา** - น้ำมูก **ลลิกา** - น้ำไขข้อ **มุตตัง** - น้ำมูตร

สิ่งเหล่านี้เป็นคนหรืออะไร เป็นของเอาหรือของทิ้ง ?

นี่แหละจึงเรียกว่า **นะ** แปลว่า **ไม่ใช่คน เป็นของทิ้งทั้งหมด** หรือใครเก็บไว้สิ่งเหล่านี้ อยู่ที่ไหนล่ะ นี่แหละ ให้พากันพิจารณามันจึงจะละซึ่งกามารมณ์ได้ รูปารมณ์ได้

ถ้าเรามาเห็นอย่างนี้แล้ว ให้พากันฟังเสียงดูสิ่งเหล่านี้ให้มันรู้มันเห็น ทมดสงสัย

สิ่งเหล่านี้ไม่ได้อยู่ที่อื่น อยู่ที่ตัวของเรา เรามาถืออันนี้แหละ มาเป็นตัวเป็นตน

เมื่อได้อธิบายให้ฟังอย่างนี้แล้ว ให้เข้านั่ง **เพ่งดู** เอ้า ! เข้าที่นั่งเพ่งดูให้มันรู้มันเห็น

อธิบายให้ฟังแล้ว ท่านเทศน์มานานแล้ว **สมเด็จฯ** (สมเด็จพระญาณสังวร) ท่านก็เทศน์อยู่วันยังค่ำคืนยังรุ่ง

อาตมานะเป็นคนป่า เทศน์ไม่ดี ไม่ได้เรียนมากเรื่อง **บัญญัติ** เหล่านี้ เอ้า ! ลงมือทำ ถ้าไม่ทำก็ไม่เห็น

อ้าว ! นั่งให้สบายสบาย นี่แหละ ให้รู้จักชั้นศาสนา แก่นศาสนา
ท่านบัญญัติไว้ตรงนี้ ท่านไม่ได้บัญญัติที่อื่น

ที่เราท่านทั้งหลายได้มาที่นี้ในวันนี้ ก็คือ สมเด็จพระ ท่านหลวง
ประเทศชาติของเรา ท่านก็แผ่กุศลถวายมหาบพิตร พวกเราทั้งหลาย
ก็ต้องการให้ประเทศของเราอยู่เย็นเป็นสุข ให้ประเทศของเรายั่งยืนถาวร
และความเจริญในปัจจุบันและเบื้องหน้า

นี่เราต้องฟังดูซิ ประเทศชาติก็เกิดจากตัวของพวกเรานี้ ศาสนา
จะเสื่อมเป็นยังไง ศาสนาเจริญเป็นยังไง

ศาสนาจะเจริญได้คือเรามาทำกันยังงี้แหละ เข้าถึงคุณพระพุทธ
เข้าถึงคุณพระธรรม เข้าถึงคุณพระสงฆ์

เข้าถึงคุณพระพุทธเจ้า คือ เข้าถึง**พุทธะ** คือความรู้นี้แหละ
เราวางกายให้สบาย แล้วเราระลึกถึง**ความรู้**ของเรา ถ้าเราไม่รู้จักที่อยู่
พุทธะ คือ **ความรู้** ก็ดูว่ามันอยู่ตรงไหนล่ะ ?

ในเบื้องต้นให้นึกถึง**คำบริกรรม**เสียก่อน ผู้ที่เคยแล้วก็ดี ผู้ที่
ยังไม่เคยก็ดี ให้ระลึกว่าพระพุทธเจ้าอยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ
พระอริยสงฆ์สาวกอยู่ในใจ

เชื่อมั่นอย่างนั้นแล้ว จึงระลึกคำบริกรรมภาวนาว่า **พุทธโธ ธัมโม**
สังโฆ สามหน แล้วรวมเอาแต่ **พุทธโธ พุทธโธ** คำเดียว

หลับตา จับปากเสีย ลิ้นก็ไม่กระตุกกระดิก ให้ระลึกอยู่ในใจ
รู้ว่า **พุทธโธ ความรู้**ก็อยู่ตรงไหนแล้ว ตั้งสติไว้ตรงนั้น ตาเราก็เพ่งดู
ตรงนั้น หูก็ลงไปฟังที่**รู้**ก็อยู่นั้น

นี่แหละ เราจะรู้จักว่าศาสนามั่นเสื่อม ศาสนามั่นเจริญ

ศาสนามั่นเสื่อมเป็นยังไง คือจิตของเราไม่ได้เจริญ**อิทธิบาท** และ

ไม่เจริญใน **ศีล สมาธิ ปัญญา** ซึ่งเป็นหลักพุทธศาสนา นี่เรื่องมันเป็นยังไง

ศีลนี้เป็นหลักพุทธศาสนา เราดูที่ **ศีล**คืออะไร ในบาลีท่านว่า **อาทิลยถนัง มัชฌเอทิลยถนัง ปริโยสานกัลยาณัง**

กัลยา คือความงาม **งามในเบื้องต้น งามท่ามกลาง งามในที่สุด**

งามเบื้องต้น คืออะไรล่ะ **เป็นผู้มีศีล** อะไรเป็นศีลล่ะ ท่านบอกว่า **สำรวมกาย วาจา ให้เรียบร้อย**

ดูที่ กายเราเรียบร้อย วาจาเราเรียบร้อย ใจเราเรียบร้อย ไม่ได้ทำโทษน้อยใหญ่ทางกายทางใจแล้ว นี่จึงได้เป็น**ผู้มีศีล**

ศีล แปลว่า **ความปกติกาย ปกติใจ**

เดี๋ยวนี้ใจเรามันปกติหรือยัง มันปกติมันเป็นยังไง มันก็ไม่พิกลพิการ ให้พิจารณาดูที่ ทำจิตให้ปกติ **สิลา** เหมือนกับ**ก้อนหิน** เหมือนกะหิน

กายของเราปกติ มันก็ไม่พิกลพิการ ให้พิจารณาดูที่

ทำจิตให้ปกติ **สิลา** เหมือนกับก้อนหิน เหมือนกะหิน

ลมพัดมาทุกทิศทั้งสี่มันก็ไม่หวั่นไหว ตอนนี่เราก็ทำใจเหมือนกับ

ก้อนหิน ใครจะว่ายังไงก็ตาม ดีชั่วไม่เป็นเหมือนเขาว่า

ให้ดูที่ เมื่อเราไม่ดีแล้ว เขาจะว่าดี มันก็ไม่ดีตั้งเขาว่า มันดีแล้วเขาว่าไม่ดี มันก็ไม่เป็นเหมือนเขาว่า

เราก็ดูที่ ให้มันเห็นที่ นี่แหละ จิตเราเป็น**ศีล**เราก็รู้จัก คืออธิบายมาแล้วนั้น ให้พากันฟังรู้ฟังเข้าใจ

ที่นี้ **สมาธิ งามท่ามกลาง คือสมาธิ**

เราก็ตั้ง**จิตตั้งมั่น** ทีนี้จิตเราตั้งหรือไม่ตั้ง มั่นเอนเอียงไปทางไหน
มั่นข้องตรงไหน มั่นคาตรงไหน เราได้แต่ว่า**สมาธิคือจิตตั้งมั่น** ลองตั้ง
ดูซิ มั่นตั้งหรือไม่ตั้ง

มันตั้งนั้นเป็นยังไงล่ะ มันก็ไม่เอนเอียงไปหาความรักความชัง
ไม่หลงในรูป ในเสียง กลิ่น รส สัมผัส อารมณ์ ทั้งหลายต่างๆ

**เมื่อมันตั้ง สิ่งใดเกิดขึ้นเราก็ดับ นี่มันจึงเข้าถึงสมาธิ จิตตั้งมั่น
เมื่อจิตสงบตั้งมั่นแล้ว มันก็ใส นี่แหละ สมถะกรรมฐาน ให้รู้จัก
สมถะ คือทำจิตให้สงบภายใน**

เมื่อจิตเรา**สงบภายใน**แล้ว อุปมาเหมือนน้ำสงบ น้ำสงบมันก็ใส
ใสแล้วก็มองเห็นเหตุมองเห็นผล มองเห็นบุญกุศล มองเห็นสุขมองเห็น
ทุกข์ มองเห็นดีมองเห็นชั่ว

มันสงบแล้ว อันนี้จิตของเราสงบแล้ว พอมันจะออกข้างซ้าย
หรือจะออกข้างขวา ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบน ข้างล่าง เรารู้ ใจว่า**มันตั้ง**
นี่เพิ่งเล็งตั้งสติอยู่ตรงนี้ นี่แหละให้พึงรู้พึงเข้าใจต่อไป การที่**ทำ
สมาธิ**

อันนี้เมื่อจิตของเราเห็นแล้วอย่างนี้ เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังขาร
ทั้งหลาย และมันจะให้เกิดปัญญาความรอบรู้ในกองสังขาร ใครเป็น
ผู้ปรุงใครเป็นผู้แต่ง

ไมใช่อันอื่นปรุงแต่ง กายสังขาร จิตสังขาร นี่แหละปรุงแต่ง
ขึ้นจากจิตของเรา นี่แหละมันจึงได้เกิดเป็น**วิปัสสนา** ขึ้นต่อไปของ**สมถะ**
เดี๋ยวนี้คนทั้งหลายว่า **เข้าวิปัสสนา** ได้แต่ว่า **ไม่รู้ดีกว่าวิปัสสนา**
มันเป็นยังไง

นี่ **สมถะ** เป็นบาทของ **วิปัสสนา** คือเมื่อจิตสงบแล้ว มาเห็น
ที่เกิดแห่งสังขาร แล้วก็เห็นที่ดับแห่งสังขาร นี่แหละมันเป็นยังไง ให้พ
กันรู้

เดี๋ยวนี้เราไม่รู้ว่าจะอะไรมันเกิดจากไหน ไม่รู้จักที่เกิด และไม่รู้จักที่ดับ มันจะเป็นวิปัสสนาได้อย่างไรละ

วิปัสสนา คือเมื่อจิตเราสงบแล้วก็เห็นที่เกิดแห่งสังขาร อ้อ ! เกิดจากจิตของเรา เราก็ดับสังขารที่จิตของเรา ก็ดับได้ เพราะเหตุใด เราเห็นโทษแห่งสังขาร เห็นภัยแห่งสังขารทั้งหลาย เห็นทุกข์แห่งสังขารทั้งหลาย

นี่มันจะดับได้ก็ตรงนี้ เมื่อเห็นทุกข์เห็นโทษแล้วมันก็ตัด จึงเรียกว่าเป็นวิปัสสนา ความรู้แจ้งเห็นจริง เห็นสังขาร

สังขะ - ของจริง คืออะไรเล่า ?

เมื่อมีสังขาร - ความปรุงความแต่ง ขึ้นแล้วมันก็เกิด มันหลง เมื่อมันหลงท่านจึงว่า **อวิชชา ปรจุยา สงขาร**, **สังขาร ปรจุยา วิญญาณ** มันเป็นอย่างนี้หนา

เมื่อ**อวิชชา** ความหลงมีแล้ว มันเป็นปัจจัยให้เกิด**สังขาร** **สังขาร** มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**วิญญาณ** เป็นยังงี้

วิญญาณมีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**นามรูป** **รูป**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**อายตนะ** **อายตนะ**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**ผัสสะ** - ความกระทบ ถูกต้อง

เมื่อ**ผัสสะ**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**เวทนา** เมื่อ**เวทนา**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**ตัณหา** - ความทะเยอทะยาน **ตัณหา**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**อุปาทาน** - การยึดถือ

นี่ ให้พิจารณาอย่างนี้

อุปาทานมีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**ภพ** คือเข้าไปตั้ง, **ภพ**มีแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิด**ชาติ** - ความเกิด

ชาติมีแล้วก็ยังเป็นปัจจัยให้เกิด**ชรา** **ชรา**มีแล้วก็ยังเป็นปัจจัยให้เกิด
พยาธิ **พยาธิ**มีแล้วก็ยังเป็นปัจจัยให้เกิด**มรณะ** คือความตาย
มรณะ มีแล้ว ก็ยังเป็นปัจจัยให้เกิด**ทุกข์**
นี่ พระพุทธเจ้าจึงให้พิจารณาใน**ปฏิจจนสมุปบาท** เป็นเครื่อง
ขัดข้องอยู่

เหตุนี้ท่านจึงว่า **ทุกข์ควรกำหนด ควรพิจารณา ไปลงสมุทัย**
เราทั้งหลายก็รู้จักเรื่อง**สมุทัย** สัตว์ทั้งหลายจมอยู่ในมหาสมุทร
เป็นเหยื่อปลาทั้งหมด เรื่องเป็นอย่างนั้น **ปาไป, ปาปึง**

จมในมหาสมุทร คือ**หลงสมมติ** นี่พระพุทธเจ้าท่านค้นแล้ว
ว่าทุกข์มันมาจากไหน ท่านค้น**ทวนกระแส**

แน่ะ ! ที่แรกท่านพิจารณาว่าทุกข์มันมาจากไหน อะไรเป็นเหตุ
ปัจจัยมา มาจากความเจ็บไข้ได้พยาธิอาพาธโรคใด สิ่งเหล่านี้มันมาจาก
ไหน

พยาธิทั้งหลายเหล่านี้มาจาก**ชรา** - ความเผ่าแก่ ความชำรุด
ทรุดโทรม

อันนี้ (ที่นี้) ความชำรุดทรุดโทรมมาจากไหนเล่า มาจาก**ชาติ**
คือความเกิด **เกิด**มาจากไหน มันมาจาก**ภพ** **ภพ**คือเข้าไปตั้ง **ภพ**นั้น
มาจากไหนเล่า เออ ท่านพิจารณา มาจาก**อุปาทาน** - การยึดถือ ถ้าเรา
ยึดถือที่ไหนเราก็ไปตั้ง**ภพ**ที่นั่น

ให้ดูซิ ภพของเรา น้อยๆ ใหญ่ๆ **ภพ**มาจาก**อุปาทาน** อุปาทาน
มาจากไหนเล่า มาจาก**ตัณหา** - ความทะเยอทะยาน

ตัณหา นั้นมาจากไหน มาจาก**เวทนา** มันมี**ทุกขเวทนา สุขเวทนา**
เวทนา เหล่านี้มาจากไหนเล่า มาจาก**ผัสสะ** - ความกระทบถูกต้อง
ผัสสะมาจากไหนเล่า มาจาก**อายตนะ** ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
เหล่านี้

อายตนะ มาจากไหนเล่า มาจากรูป รูปนั้นอะไรเป็นเหตุเป็น
ปัจจัยมา มาจากวิญญาณ - ปฏิสนธิวิญญาณ

วิญญาณนั้นมาจากไหนเล่า มาจากสังขาร - ความปรุงแต่ง
สังขาร มาจากไหนเล่า มาจาก อวิชชา

นี่ท่านค้นมาจบตรงนี้ จึงว่า อวิชชา ปรจฺยา สงฺขารา
เราต้องไปเรียนถึง อวิชชา ใครๆ ก็ไปหลงแต่ อวิชชา เราไม่ได้

โอปนะยิโก

ใครมันเป็นผู้รู้ว่า อวิชชา เราไม่ได้ระลึกถึง มันมีผู้รู้ อยู่ จึง
รู้ว่าอวิชชา ต้องทำให้มันแจ้งจริงในตัวของเรา นี่แหละเป็นข้อปฏิบัติ

เพราะฉะนั้น ให้พากันฟังรู้ฟังเข้าใจ อย่าหลง เรา นั่งอยู่เดี๋ยวนี้
เราหลงอะไร นี่แหละให้รู้จักพุทธศาสนา

ศาสนาจะเจริญขึ้นก็อาศัยเราประพฤติปฏิบัติ เรากระทำอย่างนี้
มันก็เจริญได้ เมื่อเราไม่ประพฤติไม่ปฏิบัติ ศาสนาก็เสื่อม เรื่องเป็น
อย่างนั้น

ไม่ได้เสื่อมจากไหน เสื่อมจากตัวบุคคล คือคนไม่ประพฤติ
คนไม่กระทำ

เดี๋ยวนี้ บางคนว่าพระอรหันต์พระอรหันต์ก็ไม่มี พระโสดา
สภิกาคา อนาคา ก็ไม่มี

จะมีได้ยังไง ของคนไม่กระทำ ของคนไม่ปฏิบัติ ของคนไม่ได้
ซัดได้เกลา และของเราไม่ได้ประพฤติ ไม่ได้ดู

แน่ะ ! เรื่องมันเป็นยังงี้

เมื่อเราได้ยินได้ฟังแล้ว โอปนะยิโก ดูชื่อว่าพระโสดาอยู่ที่ไหน
ตำราท่านบอกไว้ละ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพัตตปรามาส แน่ะ

ก็เท่านี้ รู้อันนี้

เมื่อใครรู้อันนี้แล้ว คนนั้นแหละเข้า**มรรค**ในเมืองต้น จะได้
เป็น**พระโสดา**

ลักกายทิฐิ เดียวนี้เรามาถือตัวตน เมื่อเรามาพิจารณาดังอธิบาย
มาในเมืองต้น มันไม่เป็นตัวเป็นตนแล้ว มันก็ละ**ทิฐิ** ละ**มานะ** **อหังการ**
ความเมาว่าถือว่าเป็นตัวเป็นตน

เมื่อไม่ถือ จิตมันก็ละก็วาง

วิจิกิจฉา สงสัยว่าจะดียังไงยังงี้ เราก็เห็นแล้ว ขี้มูกของเรา
น้ำลาย เลือดของเรา ดังที่อธิบายมานั้น จะสงสัยอะไรอีกล่ะ มันดี
หรือมันชั่วล่ะ อธิบายมาแล้ว ดูซิ เฟ่งดูซิ

โลहितัง แปลว่าน้ำเลือด เฟ่งดูซิ

กสิณ กสิณ แปลว่า **ความเฟ่ง** เลือดสีแดง เฟ่งดูซิ เลือด
ของคน ของตนและของบุคคลอื่นมันเป็นยังไง เฟ่งดู มันจะละได้หรือ
ไม่ได้

เมื่อเห็นเลือดเป็นยังงั้นแล้วใครจะเอาล่ะ ใครต้องการล่ะ

อ้าว ! ดูซิ เลือดของเรา เฟ่ง**กสิณ**ซิ เป็น**อสุภะ** **กสิณ** - เฟ่ง
ให้มันเห็น เห็นแล้วจิตของเราจะไม่มี ความสงสัย มันจะถอน**ลักกายทิฐิ**
ได้

มันจะไม่มีสัพพัตตปรามาส ความลุ่มลุ่มลุ่ม.. คีล สมาธิ ปัญญา
อยู่ที่อื่นไกล มันประจำใจของเราอยู่ สุขทุกข์ทั้งหลาย นี้ พุทธศาสนา
ให้พากันรู้จัก

นี่แหละ เมื่อเราเห็นนี้แล้วจิตของเราก็หยั่งถึงคีล ถึงสมาธิมี
ปัญญา - ความรู้รอบในกองสังขารทั้งหลาย มันปรุงแต่งไม่ได้ ให้พึงรู้
พึงเห็น นี่แหละ ศาสนาจะเจริญได้

**เดี๋ยวนี้ศาสนาจะเสื่อม คือภิกษุและสามเณรมาเข้ามาแล้วไม่
ประพฤติไม่ปฏิบัติศีลของตน สมาริของตนไม่รักษา เรื่องมันเป็นยังงี้**

นี่ก็เล่าเรียนไป เรียนเสียเปล่าๆ ไม่ประพฤติ ไม่ปฏิบัติ และ
ไม่ฝึกหัด และไม่มีควมสำรวมระวัง ปล่อยให้ประพฤติไปต่างๆ นานา
เดี๋ยวนี้ะพระเณรเดินขบวนก็มี ทำไปเหลวไหล ฉันอาหาร
ในเวลาวิกาลก็มี จับเงินจับทองก็มี ต่อของซื้อขายก็มี พุดเกี่ยวกับ
ก็มี เทียวเล่นตามถนนหนทางก็มี

พวกนี้ะซึ่งมาย้ายิพระศาสนา ทำศาสนาให้เสื่อม ไม่มีความสำรวม
ระวังศีลของตน ไม่ประพฤติปฏิบัติศีลของตน อุบาสกอุบาสิกาที่ไม่มี
ความเคารพในทาน ศีล ภาวนา ของตน นี่ซึ่งมันเสื่อม

หากภิกษุสามเณรมาเข้าแล้วก็เล่าเรียนศึกษา สำรวมสิกขา
วินัยของตนเรียบร้อย รู้จักแล้วศีลของเรา ๒๒๗ เณรก็ศีล ๑๐ ข้อ
งดเว้น เราสำรวมอย่างนี้ศาสนามันก็เจริญรุ่งเรืองนะ

เดี๋ยวนี้มันไม่เป็นอย่างนั้นซี ศาสนามันเลยเสื่อมเสีย คนทั้งหลาย
จึงดูหมิ่นศาสนา ดูถูกศาสนา เพราะเราไม่มีศีล ไม่มีสมาริ ไม่มีปัญญา
มีแต่ศิระโหล่นกับผ้าเหลืองว่าเป็นพระเท่านั้น

ข้อวัตรข้อปฏิบัติเป็นยังงี้ ดูซิ ท่านห้ามอะไร

เราทั้งหลายก็ได้บวชแล้ว ได้ศึกษามาแล้ว พระพุทธเจ้าท่าน
ได้สอนไว้ทุกสิ่งทุกอย่าง **ศีล ๒๒๗** ใ้งดเว้น ท่านสอนไว้ นุ่งห่มท่าน
ก็สอน นุ่งนอนท่านก็สอน เดินยืนท่านก็สอน ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ
บัวนขพะยะ ท่านก็สอน พระพุทธเจ้า

จนคำข้าวท่านก็สอน เอาข้าวเข้าปากท่านก็สอน นี่ความละเอียด
ของท่าน ต้องการความสวยความงาม ความสำรวมระวัง นี่เป็นอย่างนี้

ที่นี้อุบาสกอุบาสิกาที่ดี ท่านก็สอนให้ถึงไตรสรณาคมน์ คือเอา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะ ที่พึ่งที่ระลึก ที่กราบไหว้ ไม่เอาสิ่งอื่นเป็นสรณะได้

จึงว่า **นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ** ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี นอกจาก พระพุทธเจ้าแล้ว เป็นยังงั้นหรือ

ถ้าเราไม่ถืออย่างนั้นแล้ว **พระไตรสรณาคมน์**ของเราก็เศร้าหมอง เจ้าของเป็นบาป ขาดจากพระพุทธศาสนา เหตุนี้ให้พึ่งรู้พึ่งเข้าใจต่อไป

ผู้ปฏิบัติศาสนา อุบาสกอุบาสิกา ทั้งหลาย ท่านไม่ต้องหาซื้อ **หาวันหาฤกษ์หายาม** ทำการทำงาน ต้องหาซื้อหาวัน ไม่ใช่วันนั้นไม่ดี วันนั้นไม่ดี

วันมันไม่ได้ทำอะไรแก่คน วันดีทำไมคนตายล่ะ วันไม่ดีทำไม คนยังเกิด ในเจ็ดวัน อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัส ศุกร์ เสาร์ นี้ ทำไมมันมีเท่านี้

คือ สมมติว่าเราจะทำการงานสิ่งใด พร้อมเพรียงกันหรือยัง เขาหาวันพร้อมเพรียงกัน จะเอาวันไหนเวลาไหน นัดกัน พร้อมเพรียงกัน **ถ้าพร้อมกันแล้วละวันนั้นนั่นแหละดี** ให้หาวันอย่างนี้ ถ้าวันใดยังไม่ได้ พร้อมกันอย่างเพ็งท่า

จะแต่งงานแต่งงานกัน หรือจะปลูกบ้านปลูกช่อง ตึกร้านอาคาร ก็ตาม ให้รู้ไว้ คือวันไหนมันพร้อมกันแล้ว เรียบร้อยแล้ว ทำได้ ขึ้นได้ **ถ้ายังไม่พร้อมแล้วมันขัดข้อง เรียกว่าวันไม่ดี** เขาหาวันอย่างนี้ หรืออก ให้เข้าใจ อธิบายย่อๆ ให้ฟัง นี่แหละให้ละเว้นเหล่านี้

แล้วดูว่าดวงดีดวงไม่ดี คนโกหกหลอกลวงกันให้วุ่นวายเดือดร้อน

ในพระพุทธศาสนา **ดวงดี**ก็ดูดี มันไม่ได้มาจากฟ้าอากาศ ให้ดู ดวงดีแล้วเดี๋ยวนี้ **ดวงดี**มันเป็นอย่างนี้

ดวงดี รวมมาลัยๆ คือใจเราดี มีความสุข ความสบาย

เมื่อใจเราสุขใจเราสบายแล้ว ทำอะไรๆ มันก็สบาย การงานมัน ก็สบาย ประเทศชาติมันก็สบาย นี่เรียกว่า **ดวงดี**

ดวงไม่ดี คือใจเราไม่ดี ใจเราทุกข์ยากวุ่นวายเดือดร้อน นี่แหละ ดวงไม่ดี ทำอะไรมันก็ไม่ดี ทำอะไรมันก็ไม่ดี ดูเอาตรงนี้

จะให้ใครดูให้ ? ดูเอาซิทุกคนที่มา nang อยู่ที่นี่ ทั้งพระทั้งเณรทั้ง อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ดวงดีตรงนี้ อย่าไปพิจารณาอื่น

แล้วอย่าเข้ารีตพวกเดียรถีย์นิครนถ์ คนนอกศาสนาเหล่านั้น เข้าไปถืออย่างนั้นแล้ว **ขาดจากพุทธศาสนา**

นี่แหละผู้จะปฏิบัติศาสนาต้องถืออย่างนี้

แล้วอุบาสกอุบาสิกาให้ **รักษาศีลห้า** อย่าไปฆ่าควาย วัว อย่า เอาแต่ว่าศีลรับกับพระ ศีลอยู่กับพระ

พระว่าศีลอยู่กับพระพุทธเจ้าแน่ ศาสนาอยู่กับพระพุทธเจ้า !
ไม่นี่กว่าเป็นของของเรา

เมื่อเราไม่นี่กว่าเป็นของของเราแล้ว เราก็ทำถ้อยน้อมใจของเรา ถ้าว่าของเรา นี่เป็นของเราแล้ว เราก็เอาใจใส่ **จะไปรับกับใครเล่าศีล**

นี้จะอธิบาย **ตัวศีลห้า** ได้มาพร้อมตั้งแต่เราเกิดมา ขาทั้งสอง แขนทั้งสอง ศีรษะหนึ่ง นี่เป็นห้า อันนี้ตัวศีลห้า แล้วอย่าเอาห้าข้อนี้ ไปทำโทษห้า

โทษห้าคืออะไร ปาณาฯ นั่นก็โทษ อทินนาฯ นั่นก็โทษ กาเมฯ นั่นก็โทษ มุสาฯ นั่นก็โทษ สุราฯ นั่นก็โทษ เนะ ! เป็นโทษทั้งหมด

ที่เรายุ่งยากทุกวันนี้ก็เพราะห่าอย่างนี้ กลัวคนมาฆ่า กลัวขโมย กลัวคนประพฤติผิดในกาม กลัวคนมูสาข้อโง่งหลอกหลวง กลัวคนมีนเมาสุราสาโทกัญชายาฝิ่น นี่แหละเป็นโทษ

ถ้าเราละเว้นสิ่งเหล่านี้แล้ว ท่านว่า **สีเลน สุดติ° ยนฺติ** มีความสุข **สีเลน โภคสมฺปทา** มีโภคสมบัติ นี่แหละให้พากันเข้าใจ

ให้ละเว้นโทษทั้งหลายห่าอย่างนี้ เมื่อเรารับหรือไม่รับ อยู่ไหนๆ ก็เป็นศีล อยู่ในรถก็เป็นศีล อยู่ในป่าในดง ในบ้านในเมือง ถนนหนทาง **ถ้าเราไม่ได้ทำโทษห่าอย่างนี้แล้วมันก็เป็นศีล**

อันนี้เรามาว่ากับพระ มารับกับพระ ว่าไม่ได้รับกับพระแล้ว ไม่ใช่ศีล อันนั้นใช่ไม่ได้

เราก็รู้แล้ว รับกับพระว่า **ปาณาติปาตา เวรมณี** ยุงมากัดตบ บี้บอยู่เนี่ยวันยังค่ำ จะเป็นศีลรอะ ? มันก็ไม่ใช่ศีล ไม่ใช่ชี ต่อไปให้รู้จักชี

อทินฺนาทานา เห็นของเขาก็ขโมยเสีย ว่าวันยังค่ำก็ไม่ใช่ศีล เราพึ่งงดเว้นห่าอย่างนี้แหละ ให้พากันรู้จัก

นี่อธิบายทั้งนอกทั้งใน เอ้า ! น้อมเข้าไป เวลานี้ สิ่งเหล่านี้ มันมาจากไหน ให้พากันงดเว้น ให้รู้จัก

เอ้า ! ต่อนี้ไปให้ตั้งจิตดู พงดู เตี่ยวันนี้โทษทั้งหลายอยู่ที่ไหน สุขอยู่ที่ไหน ทุกข์อยู่ที่ไหน ให้พากันพึงรู้พึงเข้าใจ

ประเทศของเรามันยุ่งยากตรงไหน เหมือนกับเราทำถนนหนทางนะแหละ มันขัดข้องตรงไหนเราก็แก้ไข

อันนี้จิตใจของเรามันข้องตรงไหน มันคาตรงไหน เราก็แก้ไข ไม่ใช่จะมานั่งหลับตาเจ็บบั้นเอวเสียเปล่า

เรามาตั้งจิตดูของเรา เวลาที่เราได้อยู่ในชั้นใด ภูมิอันใด ในภพอันใด นี่ให้รู้จัก

**จิตของเราเป็นกุศลหรืออกุศลให้รู้จัก จิตของเราสงบหรือไม่สงบ
จิตของเราดีหรือไม่ดี ให้รู้จัก**

นี่แหละ **กามาวจร กุศล จิตต์** ให้รู้จักจิตของเรา **อุปปนหน้
โหด** มันอุบัติขึ้นจากตนของตนนี้

อ้าว ! ต่อไปนี้ต่างคนต่าง **โอปนโยโก** น้อมเข้ามาดูนะ นี่แหละ
พิจารณาเพ่งดูหัวใจของเรา เราซึ้งอะไรอยู่ จิตของเราเป็นยังไง จิต
ของเราดีมันเป็นยังไง

จิตของเราดีมันเป็นยังไง จิตมันสงบ ดี มีความสุขความสบาย
เย็นนอกเย็นใจ ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่วุ่นไม่วาย **พุทโธ** ใจเบิกบาน สบาย
นี่แหละ **จิตดีนำความสุขความเจริญให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า**

เรามานี้ก็ต้องการความสุขความสบาย ต้องการความสุขความ
เจริญ ถ้าจิตของเราเป็นยังไงแล้วเราก็ **สนุทธิอุจิโก** รู้เอง เห็นเอง

ถ้าจิตไม่ดีแล้วเป็นยังไง คือจิตไม่สงบ จิตไม่ดี ทะเยอทะยาน
ดีนรน จิตไม่ดีแล้วทุกข์ยาก เดือดร้อน วุ่นวาย ลำบาก ให้หนัก
ให้หน่วง ให้่วงให้เหงา ให้มืดให้มัว

จิตอย่างนี้น่าสัตว์ทั้งหลายให้ตกทุกข์ได้ยากในปัจจุบันและ
เบื้องหน้า

เมื่อจิตเป็นเช่นนี้แล้ว ประเทศชาติของเราก็วุ่นวาย ไม่ใช่อื่นเป็น
ไม่ใช่อื่นวุ่นวาย ดวงใจของเรานี้วุ่นวาย

อ้าว ! วัดดูชี้ จะกว้างขวางอะไร !

สามีภรรยารักกัน บุตร บิดามารดา ญาติพี่น้อง รักกัน ถ้าจิต
ไม่ดีแล้ว มันก็เกิดทะเลาะกัน ถ้าจิตดีแล้วมันไม่ทะเลาะกัน หรือว่า
ลองเพ่งดูชี้ จจริงหรือไม่จริงละ ดูชี้

อยากร่ำอยากรวย อยากสวยอยากงาม ทำไม่มันไม่เป็น บางคน
อยากรวย ทำไม่มันไม่รวย ทำไม่เงินเดือนมันไม่ขึ้น ทำไม่ยศมันไม่เลื่อน
เพราะเหตุใด ดูซิ

มันไม่ขึ้นเพราะจิตเราไม่ดี เราไม่ได้สร้างคุณงามความดีไว้สำหรับ
ปัจจุบันและเบื้องหน้า

จิตไม่ดีก็ทุกข์ยาก ลำบาก อดอยาก จิตดวงนี้ทำให้เราได้ทุกข์
ได้ยาก ทำอะไรมันไม่ขึ้น ทำอะไรมันไม่รวย

มันรวยเป็นยังไง **จิตดี**มีความสุขความสบาย จิตดวงนี้นำ
ความสุขความเจริญให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า

เอ้า ! ต่อไปนี้จะไม่อธิบายแล้ว

เมื่ออธิบายน้อยยังงี้ มันก็ไม่มีที่สิ้นสุด สรุปล้วนแล้วกรวมลง
ที่กายและใจนี้ เอ้า ฟังดู อธิบายดีชั่วทั้งภายนอกภายในให้รู้แล้ว
ต่อไปนี้ **โอบนโยโก** จริงๆ หรือไม่จริง ให้พากันฟังดู

มันข้อตรงไหน คาตรงไหน ไม่ดีตรงไหน ให้พากันฟังดู
อยู่ตรงนั้น อย่างสไปหน้า มาหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา ข้างบน ข้างล่าง
ให้ตั้งจำเพาะท่ามกลางอันที่รู้อยู่นั้น

นี่แหละ มันเป็นอย่างนี้เราคอยแก้ไขตรงนั้น เราคอยชำระตรงนั้น
นี่จึงว่าเล็งดู ไม่ได้ดูอื่น **ดูจิตของเรา ดูภพของเรา ดูที่พึ่งของเรา**
นี่แหละให้ดูให้รู้จัก ที่พึ่งดีหรือไม่ดี ต้องรู้จักตรงนี้

สันทิฎฐิโก ผู้ปฏิบัติรู้เองเห็นเอง ถ้าเราไม่รู้ คนอื่นจะบอกมัน
ก็ไม่รู้ นี่ข้อปฏิบัติเป็นอย่างนี้

ต่อไป ได้ยินเสียงอะไรก็ตาม ให้สัญญาไว้ว่าสิ่งนั้นไม่มีอันตราย
แล้วเราไม่ต้องเดือดร้อน **ทำจิตของเรา** จะไม่อธิบายต่อไป จะสงบละ
ต่างคนต่างสงบ วางให้สบาย

เราอยากได้ความสุขความสบาย จะได้เป็นบุญวาสนาของเรา
จะได้เป็นนิสัยของเรา มันพันทุกข์ เราทั้งหลายอยากพันทุกข์ก็ดูที่

มันพันทุกข์ก็คือจิตของเราไม่ทุกข์ จิตเราไม่ทุกข์ มันก็พันทุกข์
มันไม่ได้พันตรงฟ้าอากาศ ดูเอา มันยังทุกข์อยู่ มันก็ยังไม่พันทุกข์

นี่แหละเราทำบุญกุศล เรียกว่า**ปฏิบัติบูชา** บูชาอย่างเลิศอย่าง
ประเสริฐแท้ เข้าถึงธรรมถึงวินัย ถึงพระพุทธรศาสนา ถึงชั้นศาสนา
เมื่อทำอย่างนี้ ไม่ถึงยังงีเล่า

ได้บอกแล้วในเมืองต้น ท่านบัญญัติลงที่นี่ กายกับใจเท่านั้น เอ้า!

เฟ่งดู

ท่านมาทำบุญทำกุศลได้สองสามวันมาแล้ว เป็นยังงีจิตของเรา
ทำมาระยะนี้ ต่อไปให้พากันรู้จักความสงบของประเทศชาติและความสุข
ความเจริญของพวกเราในปัจจุบันและเบื้องหน้า และที่อยู่ของเราใน
ปัจจุบันและเบื้องหน้า นี่แหละพากันนั่งดู

ดูแล้วเป็นอย่างไรละ ที่ฟังของเรา ที่อยู่ของเรา ให้มันรู้จักไว้
พุทธเป็นที่ฟังของเรา **พุทธ**เป็นผู้เบิกบานสว่างไสวแล้ว

มนุษย์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งนั้น ต่าง
ต้องการความสุขความเจริญและความพันทุกข์

ที่เราท่านทั้งหลายมานี้ก็ต้องการความสุขและความสบาย นั่งดู
แล้วมันสุขใหม่ มันสบายใหม่ นี่แหละให้ฟังรู้ฟังเข้าใจ

เมื่อจิตของเรามีความสุขแล้ว การงานของเราทั้งหลายมันก็สบาย
ไปหมด ตลอดประเทศชาติ เทวบุตรเทวดา พระอินทร์ พระพรหม-
ดินฟ้าอากาศก็ต้องรักษามนุษย์ทั้งหลาย ท่านได้บอกไว้แล้ว

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี° สัตว์อาศัยซึ่งธรรม ธรรมอาศัย
ซึ่งสัตว์ ถ้าสัตว์ปฏิบัติธรรมดี ธรรมก็นำความดีให้แก่พวกเรา

ถ้าเราปฏิบัติดีประพฤติดี ธรรมก็นำคุณความดีให้ นำความสุข
ความเจริญให้

ถ้าเราปฏิบัติไม่ดีทำไม่ดี ธรรมก็นำไม่ดีให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า
นี่แหละ บุญกุศล ที่เราได้ทำอย่างนี้เรียก **ปฏิบัติบูชา** บุญอย่าง
เลิศอย่างประเสริฐแท้

ต่อไปให้พากันนั่งทุกวัน เข้า“วัด”ทุกวัน ประพฤติทุกวัน อธิบาย
ให้ฟังแล้ว มันขัดข้องตรงไหน ไม่ดีตรงไหน ต้องแก้ไขตรงนั้น

บางคนว่าใจไม่อยู่ มันไปไหนจึงว่าไม่อยู่ แต่ที่จริงใจเรา**อยู่ตั้งแต่
เกิดมา** ที่ว่าใจไม่อยู่นั้น ต้องหลงจาก**อวิชา** มันหลง เราต้องนั่งดู
ความไม่อยู่นี้แหละ มันไปก่อภพไหนล่ะ

ภเว ภวา สมุพพนติ มันเกี่ยวก่อภพน้อยๆ ใหญ่ๆ อยู่นั้น เรา
ต้องนั่งดู ภพนั้นเป็นกุศลหรืออกุศล

กุศลคือความสุข ความสบายอกสบายใจ

ภพที่ไม่ดี ใจเราไม่ดี ทุกข์ยากทรมานเดือดร้อน นำไปสู่ทุกข
ในปัจจุบันและเบื้องหน้า

เมื่อพวกท่านทั้งหลายได้ลำดับแล้วใน**โอวาทานศาสนา** อันเป็น
ธรรมะคำสั่งสอนนี้ ที่นำมาเตือนใจโดยย่อ พอเป็นข้อปฏิบัติระดับ
สติปัญญาบารมีของท่านทั้งหลาย

เมื่อท่านได้ยินได้ฟังแล้ว **โยนิโสมนสิการ** พากันกำหนดจดจำ
ไว้ แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติฝึกหัดตนของตนให้เป็นที่ไปในธรรมคำสั่งสอน

สรุพหวัชข้อใจความแล้วคือ กาย กับใจ **นี่เป็นที่ตั้งแห่งพระพุทธ
ศาสนา เป็นที่ตั้งแห่งมรรคผล**

เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว พากันอุตสาหะ พยายามกระทำให้เกิดให้
มีให้เป็นที่ขึ้นในตัวของเราซึ่งกุศลนี้แหละ

ในผลที่สุด คือ **อปมาทธรรม** คือความไม่ประมาท เมื่อเราทำน
ทั้งหลายไม่มีความประมาทแล้ว แต่นี้ต่อไปพวกท่านทั้งหลายจะประสบ
พบเห็นแต่ความสุขความเจริญ

ดังได้แสดงมา **เอวัง** ก็มีด้วยประการฉะนี้

อภิวัตนสีลิสฺส นิจจํ วุฑฺฒาปจายิโน จตฺตารโ ธมฺมา วุฑฺฒนติ
อายุ วรฺุณ สฺขํ พลํ

กัณฑ์ที่ ๑๐ : วันปีใหม่

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

แสดง ณ วัดป่าอุดมสมพร เมื่อวันที่ขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม ๒๕๑๙

ถอดจากแถบบันทึกเสียงของแม่ชี ชวง ตัน

ม.ร.ว. สงครี เกตุสิงห์ ผู้ถอด อวย เกตุสิงห์ เรียบเรียง

วันนี้ถือกันว่าเป็นวันปีใหม่ เลยปิดการปิดงาน ไม่ทำการทำงาน
พากันไปเที่ยว **แท้ที่จริงในเบื้องต้น ปิดการปิดงานเพื่อให้คนบำเพ็ญ
บุญบำเพ็ญกุศล บำเพ็ญคุณงามความดี**

เดี๋ยวนี้คนเลยถือว่าเป็นการละเล่น ปิดการปิดงานแล้วพากันเล่น
แล้วแต่ผู้ใดจะเล่น เทียวเล่นการพนันหรือการอะไรต่างๆ **หาแต่ความ
ฉิบหายใส่ตัว เพราะฉะนั้น บ้านเมืองของเราจึงได้เกิดความวุ่นวาย
เดือดร้อน**

**แท้ที่จริง เป็นหยุดงานเพื่อให้เข้าหาคุณงามความดี เข้าไปหา
วัดหาวาเพื่อไปบำเพ็ญกุศล ให้ไปรักษาศีล**

พักการพักงานเราทำมาทั้งปี รักษาวันสองวันเพื่อเหตุใด เรามา
วัดเพื่อจะวัดดูว่าการงานเราทำมานี้ตั้งเกือบปี นานถึงขนาดนี้ดีก็มีไม่ดี
ก็มี เป็นยังไงให้รู้จัก

เราเข้ามาวัดดูสิ่งทั้งหลายทั้งหมด เราจะเอาอะไรไปด้วย เอาไป
ติดตามตัวของเรา วัดดูซี

นี่เราเกิดมาเราเอาอะไรมาด้วย ที่เราจำรวย รวยด้วยอะไร บางคนมั่งมีศรีสุข เป็นคนไม่อดไม่อยาก เป็นคนไม่ทุกข์ไม่ยาก เป็นคนสวยคนงาม

บางคนเป็นคนอดคนอยาก คนทุกข์คนยาก ซ้ำร้ายชี้เหร่ ลังซาร ร่างกายพิการพิการ เพราะเหตุใด

คนเราคือกัน (เหมือนกัน) ชาติทั้งสี่ ชั้นทั้งห้า อายุขณะทั้งหกเท่ากัน เพราะเหตุใดจึงได้เป็นอย่างนั้น มาพิจารณาดูซิพวกเรา

นี่แหละ ขาดการกระทำมา เราไม่ได้สร้างคุณงามความดีมา หลากภพหลายชาติ จึงได้เกิดเป็นคนทุกข์คนจน

การที่จะบำเพ็ญคุณงามความดีนี้ พระพุทธเจ้าท่านก็วางศาสนาไว้ชี้แจงแสดงไว้ ก็ไม่ใช่อันไกล

คนเราเกิดมาในโลกนี้ เราทั้งหลายก็มีความมุ่งมาดปรารถนาอยู่สามนัย

นัยหนึ่ง ต้องการวัตถุข้าวของเงินทองมากๆ พากันหาอยู่ทุกวันนี้

นัยสอง ต้องการรูปร่างสวยๆ งามๆ อายุยืนนาน ไม่มีโรคไม่มีภัย

นัยสาม ต้องการมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เกิดมาแล้วจึงได้พากันเล่าเรียนศึกษาทั้งในทั้งนอก

แต่หลายคนก็ทำไม่ได้สมความมุ่งมาดปรารถนา

พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ไว้แล้วว่า เพราะเหตุใด ท่านพิจารณาแล้วสัตว์ทั้งหลายไม่สมความมุ่งมาดปรารถนา **คือขาดการกระทำ และขาด**

การปฏิบัติ

เพราะฉะนั้นท่านจึงได้วางศาสนานี้ไว้ ศาสนาที่ท่านวางไว้นี้ก็ไม่ได้วางที่อื่น **วางที่ตัวของเรา**

ท่านบัญญัติธรรมท่านก็ไม่ได้บัญญัติที่อื่น **ขันธะบัญญัติ**
อายตนะบัญญัติ ธาตุบัญญัติ อินทริยะบัญญัติ บุคคลบัญญัติ เนอะ !
 ท่านบัญญัติศาสนา บัญญัติธรรม ท่านบัญญัติตรงนี้ ท่านไม่ได้บัญญัติที่อื่น
ขันธะบัญญัติ บัญญัติเกิดจากขันธ บัญญัติรูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ นี่อันนี้ที่เราอาศัยอยู่ เราถือว่าเป็นคน มันก็ธาตุทั้งสี่
 เท่านั้น นี่แหละ**ขันธทั้งห้า**

ที่นี้ **อายตนะทั้งหก** ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่ท่านบัญญัติ
 ธรรม อาศัยอันนี้ ตาสำหรับดู หูสำหรับฟัง จมูกสำหรับดม ลิ้น
 สำหรับรับรส กายสำหรับสัมผัส ใจคู่กับอารมณ์ นี่ท่านบัญญัติอย่างนี้
ที่เกิดสำหรับทุกข์สุขทั้งหลายเกิดจากนี้

ธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ มาประชุมกันเข้า **ธาตุดิน** คือ
 ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เหล่านี้ กระดูก ละ นี้ดับ ไต ใส่น้อย
 ใส้ใหญ่ อาหารเก่า อาหารใหม่ ที่ขึ้นแข็งในตัวเราเรียกว่า **ธาตุดิน**

ธาตุน้ำ ก็ น้ำดี น้ำเสลด น้ำเหลืองน้ำโคล น้ำมูก น้ำลาย
 เหล่านี้ ที่เหลวๆ ในตัวเราเรียกว่า **ธาตุน้ำ**

ธาตุลม ละ ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ลมพัดขึ้นเบื้องบน
 ลมพัดลงเบื้องล่าง พัดไปตามสรรพางค์ร่างกายของเรา นี้จัดว่า **ธาตุลม**

ธาตุไฟ ละ ที่อบอุ่นร่างกายของเรานี้ หรือเผาอาหารให้ย่อย
 หรือเผาร่างกายให้ซำรุดรุดโทรมไป เรียกว่า **ธาตุไฟ**

นี่แหละ เมื่อสิ่งเหล่านี้มาประชุมเข้าก็เรียกว่าบุคคล เป็นตัวเป็นตน
 เมื่อเป็นตัวเป็นตนที่ทุกคนมี **ธาตุทั้งสี่ ขันธทั้งห้า อายตนะทั้งหก** ด้วยกัน
 ทำไมจึงไม่คือ (เหมือน) กัน บางคนก็ดำ ดำ ขาว ก็มี บางคนก็ใหญ่
 บางคนก็เล็ก ไม่คือกัน ไม่สม่าเสมอ เพราะเหตุใด ?

เพราะเหตุอย่างนี้ คือต่างกันด้วยคุณธรรม คุณสมบัติ นี่แหละ
 เราขาดการกระทำ

ผู้ที่มีมั่งมีศรีสุข ผู้ร่ำรวยสวยงามนั้น คือผู้ที่เขาได้บริจาค ได้สร้างคุณงามความดีไว้ มีทาน มีศีล มีภาวนาไว้ คือว่าได้สร้างไว้ ได้ทำไว้ ได้บริจาคไว้ ได้สร้างสมไปแล้วตั้งหลายภพหลายชาติมา ไม่ใช่แต่ชาตินี้

ที่เรามาในชาตินี้ บางคนวัดก็ไม่เข้า พระเจ้าก็ไม่บน วันศีลก็ไม่ละ วันพระก็ไม่ถือ ปิดการงานแล้วก็ไปเที่ยวเตร่สนุกสนาน ไม่ได้บำเพ็ญคุณงามความดี

ที่เราทั้งหลายมาอย่างนี้ เรียกว่ามาบำเพ็ญตน มาทะนุบำรุงตน ผลอันนี้ส่งผลนี้แหละ เกิดมาเป็นคนไม่ทุกข์-ไม่จน ติดตนนำตัวไปหลายภพหลายชาติ นี่แหละติดเป็นนิสัยมา

ผลอันนี้ส่งผลนี้แหละทำให้บุคคลเป็นคนมั่งมีศรีสุข เป็นคนไม่ทุกข์ไม่จน เพราะเราได้ทำไว้แล้ว

อุปมาเหมือนกับชานา เขาได้ทำนาไว้แล้วเขาก็ไม่อด อยากได้ข้าวเต็มยุ้งเต็มฉางก็เต็ม ถ้าเขาไม่ได้ทำนา อยากได้ข้าวเต็มยุ้งเต็มฉางก็ไม่มี

อันนี้ที่เราทั้งหลายเกิดมาอยากร่ำอยากรวย ของเราไม่ได้ทำไว้

บุพเพกตบุญตา

บุพเพ กาละเมื่อก่อน บุญญะ ซึ่งบุญกุศล กะตั้ง การกระทำ ซึ่งเขาไม่ได้กระทำไว้ ปณิธิจะ เราไม่ได้ตั้งตนไว้ชอบประกอบ แต่สิ่งที่ดี มันก็ไม่เป็นมงคลชี้

เขาผู้มี บุพเพกะตะบุญญาตา ได้กระทำไว้แล้วซึ่งบุญกุศลในกาละหนก่อน ปณิธิจะ เขาได้ตั้งตนไว้ในที่ชอบ ประกอบแต่สิ่งที่ดีแล้ว เอตัมมังคะละมุตตะมัง จึงได้เป็นมงคลอุดม

แะะ พิจารณาดูชี้ นี่นัยหนึ่ง

นัยสอง ละ ต้องการรูปสวยๆ อายุยืนนาน ใครๆ ก็ต้องการ
ข้อนี้ท่านให้รักษาศีล

รักษายังไงศีลนะ รักษากายของเรา รักษาวาจาของเรา รักษา
ใจของเราให้เรียบร้อย เราไม่ทำโทษน้อยใหญ่ทางกายทางวาจาทางใจของ
เราแล้ว เกิดมาเราก็เป็นคนเรียบร้อย กายเรียบร้อย วาจาเรียบร้อย
ไม่เป็นคนพิกลพิการ เป็นคนไม่มีโรคมีภัย แล้วก็เป็นคนสวยคนงาม
พากันให้เข้าใจอย่างนี้

ที่มานี้เราก็พากันมารักษาศีล ก็รักษาตัวของเรา ไม่ได้รักษาอื่น
นี้กุศลอันนี้นำผลให้เราหลายภพหลายชาติ ผู้ที่ชั่วร้ายชั่วเหวก็
เพราะเขาไม่ได้รักษาศีล จะดูในปัจจุบันนี้ก็ดูนั่น

คนที่มาอยู่ที่วัดนี้ก็มีร้อยก็พันหรือก็คน แล้วผู้ไปเที่ยวละ ดูซิ
โอโฮ นับที่สิ หมื่นหนึ่งนะซี จะเอาเสียหนึ่งก็ไม่ได้ คิดดูซิ นี้ผู้เข้าวัด
เข้าวาอย่างนี้นับสิมีก็คน ให้พากันฟังรู้ฟังเข้าใจ

นัยต่อไปคืออาณิสงค์**การเกิดมามีสติปัญญา** ใครก็อยากได้เกิด
มามีสติปัญญา ของเราไม่ได้ภาวนาก็ไม่ได้ ท่านสอนให้ภาวนา เกิดมา
จะมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด

ท่านสอนให้ภาวนา **พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ** นี้ ให้ระลึกเอาในใจ
พิจารณาเลือกเพ้นหัวใจของเรา ใจมันมีมาก ใจดีใจชั่ว ใจสุขใจทุกข์
ใจนรกใจเปรต ใจสัตว์เดรัจฉานก็มี ใจใบบ่ใจบ้า ใจเสียจริตก็มี

ใจคนเรามีหลายใจ ใจเทวบุตรใจเทวธิดา ใจพระอินทร์ ใจ
พระพรหมก็มี ใจท้าวพญามหากษัตริย์ก็มี ใจเศรษฐีคหบดีก็มี แะ
ใจคนมั่งมีศรีสุข

ใจนายร้อยนายพัน นายพล ใจจอมพลก็มี

จะเอาอย่างไรเล่า เลือกเอาซี เอ้า ! ต่อนี้ไปเลือกใหม่ละ เทศน์
หลายก็มาก มีดวัน

เอ้า ! เข้านั่งที่ นั่งสมาธิภาวนา นั่งให้สบาย วางท่าวางทางให้
สง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส

เมื่อย่างกายให้สบายแล้ว ให้ระลึกถึงที่พึ่งของเรา อะไรเป็นที่
พึ่งของเรา คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี่เป็นที่พึ่งของเรา

ให้ระลึกพระพุทธเจ้าอยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ พระอริยสงฆ์
สาวกอยู่ในใจ

ให้เชื่อมั่นในใจอย่างนั้นแล้ว ให้ระลึกคำบริกรรมภาวนาว่า **พุทโธ**
ธัมโม สังโฆ, พุทโธ ธัมโม สังโฆ, พุทโธ ธัมโม สังโฆ สามหน
แล้วให้รวมเอา **พุทโธ พุทโธ** คำเดียว

หลับตา จับปากเสีย ระลึกเอาในใจ ลึ้นก็ไม่กระตุกกระดิก

เราอยากรู้ว่ามันขาดอะไรในตัวของเรา มันไม่ติดมันตึงใจให้รู้จัก
อยากรู้จักว่ามันดีหรือมันชั่ว เราจะอยู่ในชั้นภูมิใด ในภพอันใด เราทำ
อันใดจึงไม่สมความมุ่งมาดปรารถนา เพราะเหตุอันใด นี่ให้ดู

เราจะรู้ได้อย่างไรเล่า ให้ระลึก **พุทโธ พุทโธ** ความรู้สึกตรงไหน
แล้วตั้งสติเพ่งดูที่รู้นั้น หูก็ไปฟังที่นั่น ตาก็ไปเพ่งที่นั่น อย่าไปดูที่อื่น

ให้รู้ว่าจิตของเรามันเป็นอย่างไร มันดีหรือมันชั่ว มันดีเป็นอย่างไร
ให้รู้จัก

มันดีเป็นยังงี้ จิตของเราสงบดี มีความสุขความสบาย เย็นออก
เย็นใจ ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่วุ่นวาย **พุทโธ** ใจเบิกบาน สบายออกสบายใจ
เบาตนเบาตัว เบาว่างเบากาย

พุทโธ ใจเบิกบานเรื่อยไป ใจเราก็สบาย ทำอะไรก็สบาย นอน
ก็สบาย เดินก็สบาย ยืนก็สบาย

แน่ะ ! ดับขันธก็ไปอยู่ในที่สุขสบาย

ถ้าใจไม่ดี ทุกข์ยาก วุ่นวาย เดือดร้อน สัตว์ทั้งหลาย ตกทุกข์
ได้ยากทั้งในปัจจุบันและเบื้องหน้า

เมื่อใจไม่ดี ทำอะไรก็ไม่ดี การงานก็ไม่ดี สัมครผู้แทนก็ไม่ดี
ค้าขายก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ดีละ ดูซิ

ครอบครัวก็ไม่ดี พี่น้องก็ไม่ดี ชาวบ้านร้านตลาดก็ไม่ดี ประเทศ
ชาติก็ไม่ดี

จะว่ายังไงเล่า ต้องการใหม่แบบนี้ เมื่อไม่ต้องการแล้วมันเกิด
มาจากไหนเล่าแบบนี้ **มันเกิดจากใจของเราแน่ละ** พอดับขันธแล้วก็
ไปเกิดในที่ไม่ดี

ผู้ใดจะเป็นยังไง ต้องได้เสียเดี๋ยวนี้ ต้องรู้เสียเดี๋ยวนี้ เห็นเสีย
เดี๋ยวนี้ ไม่ต้องโกหกใคร เราพากันต่างคนต่างดูซิ ติว่าเราไม่ได้อย่างไหน
ติว่าเราไม่เป็นอย่างนี้ ก็ดูเอาซิ ให้เห็นจริงแจ้งประจักษ์ลงซี

ที่เราว่า**เป็นกรรมของตน ดวงไม่ดี ดวงมันอยู่ไหนไม่ดี** ดวง
ฟ้าอากาศระอะ ?

ดวงดี ก็ดูซิ ดวงดีก็คือเรานั่งจิตเราสงบดี มีความสุข สบายอก
สบายใจ นี่แหละดวงดี ทำอะไรก็ดี นี่แหละดวงดี

ดวงไม่ดี เป็นยังไง ใจวุ่นวายเดือดร้อน ใจไม่ดีนั่นแหละ ดวง
ไม่ดี ใจไม่ดีทำอะไรมันก็ไม่ดี ทำอะไรมันก็ไม่ดี เอาอะไรมันก็ไม่ดี

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็รีบนึก**พุทโธ** ตัดมันเสีย ท่านจึงว่า**ตัดกรรมตัดเวร**
ล้างบาปล้างกรรม ไม่ใช่ตัดด้วยมีดด้วยดาบ **เอาสติของเรา พุทโธ ตัดมัน**
ล้างบาปล้างกรรมล้างได้ยังไง ไม่ใช่ล้างด้วยน้ำด้วยสบู่ อาศัย
เรา**นั่งสมาธิ จิตเราสงบ** นี้ เมื่อจิตเราไม่เป็นกรรม กรรมมันจะมาจาก
ไหนเล่า แน่ะ ! คืออธิบายให้ฟังแล้ว

กมมสฺสโกมฺหิ กรรมเป็นของๆ ตน **กฺลยาณํ** ภา ปาปกํ ภา ตสฺสทํยาทา **ภวิสฺสนฺติ** เราจะทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป ดีหรือชั่ว เราจะรับผลของกรรมนั้นสืบไป **ดูชฺชํ** เราจะรับผลของกรรม สืบไป

เราจะรู้จักได้ยังไงกรรมดี **กัลยาณัง** คือกรรมดี รวมมาสั้นๆ แล้วคือใจเราดี มีความสุขความสบายอกสบายใจ นี่เรียกว่า**กรรมดี** ได้รับความดี

ปาปะกัณฺฑ กรรมชั่ว ใจไม่ดี ทุกข์ยากวุ่นวายเดือดร้อน นี่แหละ ความชั่ว ไม่ใช่เกิดมาจากฟ้าอากาศ ต้นไม้ ภูเขาเลากา มันเกิดจาก **ดวงใจ**เรานี่แหละ เมื่อเห็นเป็นเช่นนี้แล้วก็รีบดับเสียชั้

เราเข้า**วิปัสสนา** เห็นที่เกิดแห่งสังขาร เห็นที่ดับแห่งสังขาร เห็น ทุกข์เห็นโทษแห่งสังขาร เห็นภัยในสังขาร ก็ดับเสียชั้ จะเอาไปทำไมละ ของไม่ดี แน่ะ ! ให้รู้ให้เห็นชั้

นี่ข้อสำคัญ นี่หละให้พากันฟังรู้ฟังเห็นต่อไป

เราทำบุญอย่างนี้เรียกปฏิบัติบูชา บูชาอย่างเลิศ อย่างประเสริฐ
แท้

ทำบุญให้ทานอะไรจะเท่าเรานั่งสมาธิภาวนานี้ เอ้า! ฟังดูชั้ ดี ก็ไม่รู้หรือใจเราเอง ไม่ดีก็ไม่รู้หรือ เราอยากดีแล้วใจไม่ดี จะเอาอะไร มาดีเล่า

เพราะฉะนั้น บุญและบาปสิ่งใด**ใจถึงก่อน** บาลีท่านบอก**มโน ปุพฺพคฺมา ฐมฺมา, มโนเสฏฺฐา มโนมยา** บุญและบาปสิ่งใดๆ ใจถึงก่อน มันสำเร็จกับดวงใจ

อย่าได้ตีเรื่องยไปว่าอันนั้นไม่ดี อันนี้ไม่ดี ให้ดูชั้ ชำระเสีย เดียวนี้ ต่อไปเมื่อใจเราดีแล้ว เราก็ได้ผลความดีในปัจจุบันและเบื้องหน้า

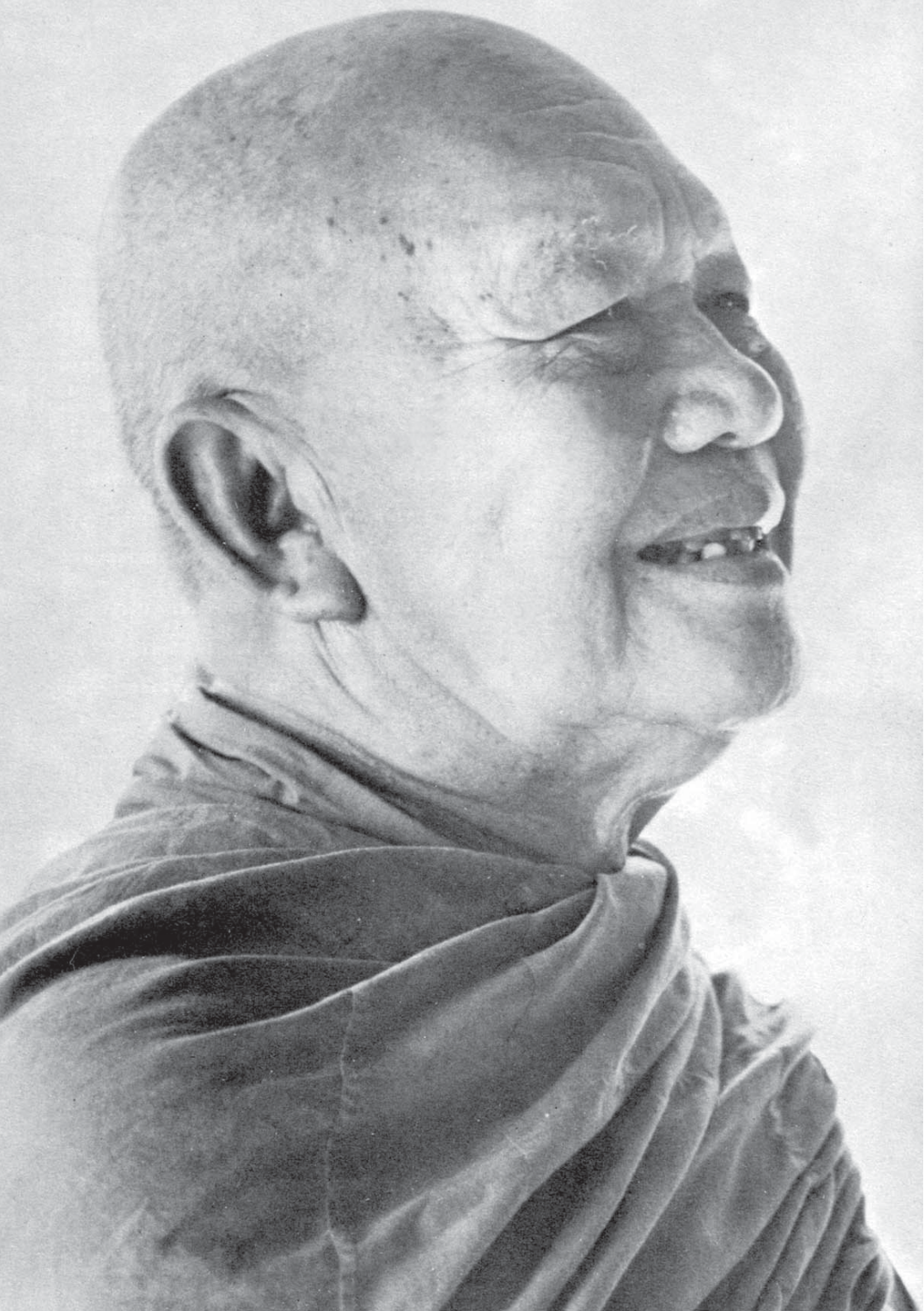
เมื่อใจเราไม่ดีแล้ว เราก็จะได้รับผลในปัจจุบันและในเบื้องหน้า
เบื้องหน้า จะเป็นยังไง เขาว่า ก็ดูเอาชี่ จะสมัครผู้แทนมันจะ
 ได้ไหม เขาว่า ก็ดูเอาชี่ ได้หรือไม่ได้

มันจะได้ละใจเราเที่ยงตรง ใจเยือกใจเย็น สบายอกสบายใจ
 มันจะไม่ได้เป็นยังไง ใจวุ่นวายเดือดร้อน มันก็ไม่ได้แล้ว แบบนี้ธรรม
 อันนั้นดูเอา **สนทวิฏฐิโก** ผู้ปฏิบัติรู้เองเห็นเอง จะไม่รู้ยังไงใจของเรา

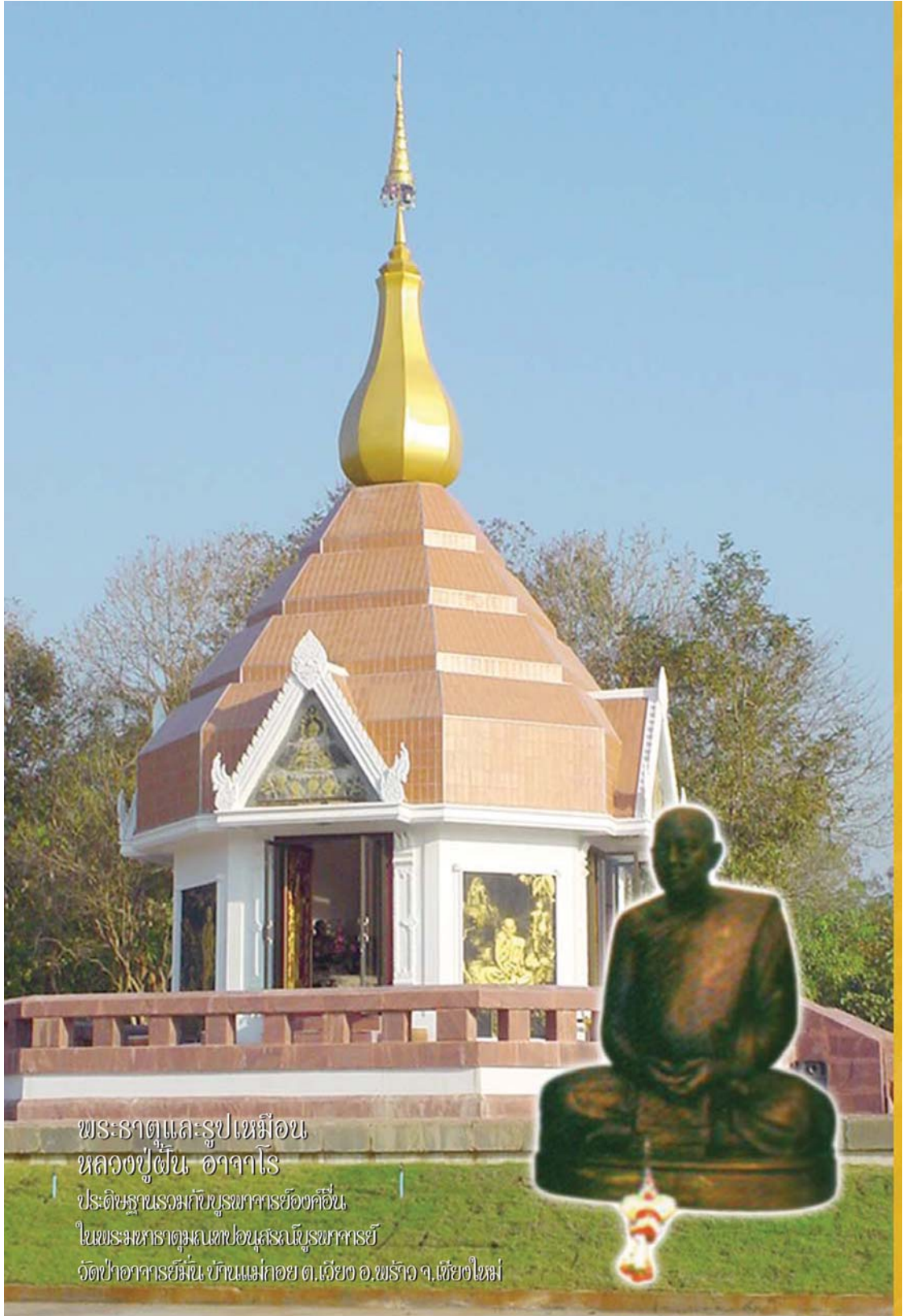
ได้หรือไม่ได้ ดีหรือไม่ดี เราจะรำรวยหรือไม่รวย ก็ดูเอาชี่
 เราสวยหรือไม่สวยก็ดูเอาชี่ ใจเราดีก็มีความสวยความงาม ใจไม่ดีก็
 ชีร้ายชี่เหว่ ดูเอาชี่

เอ้า ! ต่อนี้ไปต่างคนต่างดูใจของเรา ไม่นานเท่าไรหรือสัก
 ๓๐ นาที ลองดูชี่

พระธาตุและรูปเหมือน
หลวงพ่อฝั้น อากาโร

ประดิษฐานร่วมกับบูรพการย์องค์อื่น

ในพระมหาธาตุมณฑลปอนุสรณ์บูรพการย์

วัดป่าอาการย์มีน บ้านแม่ก่อย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่